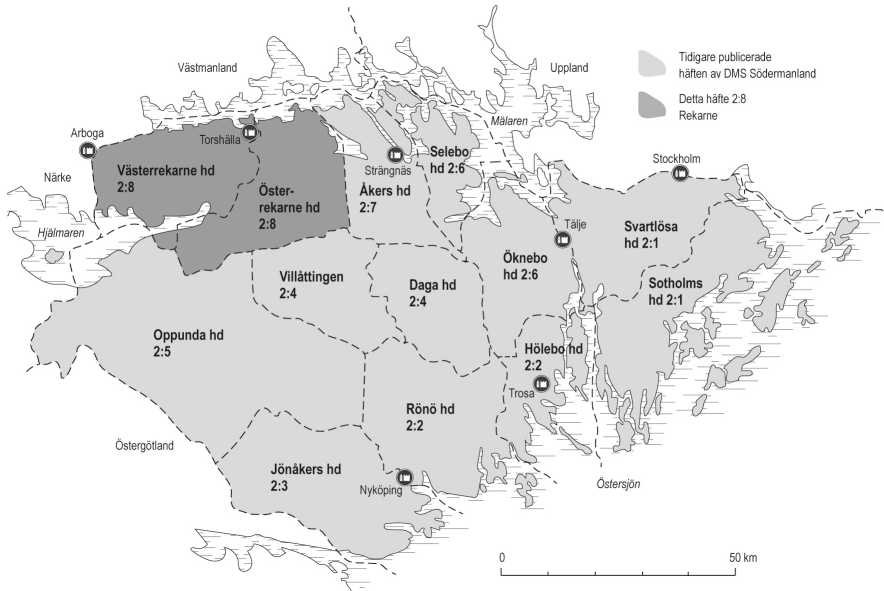

Det medeltida Sverige
Band 2 Södermanland
8 Rekarne, Torshälla stad

Det medeltida Sverige

2 SÖDERMANLAND

8 Rekarne
Torshälla stad

Christian Lovén
Kaj Janzon

Riksarkivet
Box 7223, 187 13 Täby
Tel. 010-476 70 00
www.riksarkivet.se/det-medeltida-sverige

Omslaget: Vallby by och kyrka 1646 (LSA C90-22:C1:130-1 134-5, beskuren).

© Riksarkivet
ISBN 978-91-87491-46-7
Tryck: Livonia Print

Förord

Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien tillsatte 1960 en kommitté för utarbetande av verket *Det medeltida Sverige*. Arbetet förlades först till Historiska institutionen vid Stockholms universitet. Med Kungl Vitterhetsakademien som huvudman publicerades tre böcker för Uppland: DMS 1:1, 1:3 och 1:4.

Genom ett riksdagsbeslut år 1982 överfördes projektet till Riksantikvarieämbetet, och här publicerades fem böcker för Uppland (DMS 1:2, 1:5, 1:6, 1:7 och 1:8), tre för Småland (4:1, 4:2 och 4:4), två för Södermanland (2:1 och 2:2), en för Öland (4:3) och en för Gästrikland (11). Härutöver har en bok för Uppland (1:9) publicerats av Upplandsmuseet och en för Småland (4:5) av Länsstyrelsen i Kalmar län.

Från och med 2012 har Riksarkivet övertagit huvudmannaskapet för verket, och sedan dess har fyra Södermanlandsböcker (2:3, 2:4, 2:5, 2:6 och 2:7), en Smålandsbok (4:6), två Upplandsböcker (1:10 och 1:11) samt hela Värmland (7) publicerats. Verkets bakgrund och fortlöpande förbättringar behandlas av Christian Lovén i BHT 77 (2019 s 85–96). Organisatoriskt sker utgivningsarbetet parallellt med Svenskt Diplomatarium inom Riksarkivets enhet Medeltida källutgivning. Verksamheten leds av undertecknad.

Arbetet på Riksarkivet bedrivs för närvarande av följande redaktörer: fil dr Annika Björklund, teol dr Hanna Källström och docent Christian Lovén. Redaktörerna arbetar självständigt med sina respektive undersökningsområden och var och en står som ensam författare till böckerna. Det ska dock tydligt framhållas att ett aktivt samarbete inom redaktionen har varit ett genomgående och viktigt inslag. I det här fallet kan särskilt nämnas att Hanna Källström författat kyrkobeskrivningarna.

Den nu föreliggande boken (DMS 2:8) är den åttonde och avslutande i Södermanlandsserien och den tjuugoåttonde i huvudserien. Boken behandlar Västerrekarne och Österrekarne härader. Författare är Christian Lovén och Kaj Janzon. Den senare inledde arbetet med boken och hann före sin pensionering behandla medeltidsbeläggen i Västerrekarne samt i Jäder och Fors i Österrekarne. Arbetet med undersökningsområdet fortsattes därefter av Christian Lovén som även står för slutredigeringen av hela boken. I kapitlet "Inledning" redogör författarna för de principer som varit vägledande i arbetet. Inledningen är central för den som vill tillgodogöra sig all den information som ges i boken. Tilläggas kan att vissa detaljer i principerna skiftar mellan de olika böckerna i DMS-serien. I kapitlet "Inledning" redogör författarna för de principer som varit vägledande i arbetet. Inledningen är central för den som vill tillgodogöra sig all den information som ges i boken. Tilläggas kan att vissa detaljer i principerna skiftar mellan de olika böckerna i DMS-serien.

Arbetet har underlättats genom fruktbart samarbete med Diplomatariets personal, redaktörerna Peter Ståhl, Ingela Hedström och Sara Risberg. Författarna har också haft förmånen att diskutera arbetet i manus med referensgruppen för DMS. I denna ingår för närvarande (2023) Roger Axelsson, Ann Catherine Bonnier, Elisabeth Gräslund Berg, Jan Brunius, Ådel Franzén, Olof Holm, Kaj Janzon, Henrik Klackenbergl, Magnus Källström, Staffan Nyström, Sigurd Rahmqvist, Clas Tollin och Torun Zachrisson. Författarna vill rikta ett särskilt tack till Roger Axelsson, Magnus Källström och Sigurd Rahmqvist för betydelsefull hjälp i arbetet och till Martin Rundkvist som identifierat gravfält från yngre järnålder (se kartan s 22). Slutligen vill författarna hedra minnet av lokalforskaren Thomas Gustafsson († 2021), som till redaktionen generöst delade med sig av sina stora kunskaper om källmaterialet.

Stockholm i december 2023

Claes Gejrot

Innehåll

5	Förord	184	Österrekarne härad
7	Innehållsförteckning	185	Barva socken
9	Inledning	198	Eskilstuna socken
9	Metoder och källmaterial	216	Tuna biskopssäte
9	Ortnamnformer och kartangivelse	216	Eskilstuna kloster
10	Inventeringen av 1500-talets kamerala material	224	Fors sockendel
12	Inventeringen av medeltidsmaterial	232	Hammarby socken
15	Exempel och kommentarer	242	Husby socken
19	Södermanland	266	Jäders socken
20	Rekarne	305	Kjula socken
21	Topografiska huvuddrag	328	Näshulta socken
22	Administrativ indelning	337	Stenkvista socken
24	Skattesystemet	349	Sundby socken
24	Kyrkliga förhållanden och annexbildning	358	Vallby socken
27	Västerrekarne härad	376	Ärla socken
27	Arboga Sankt Nikolai socken	389	Olokaliserat i Österrekarne
28	Fors socken	390	Torshälla stad
48	Gillberga socken	397	Källor, litteratur och förkortningar
65	Lista socken	397	Använda landskapshandlingar
76	Råby socken	400	Källor och litteratur
82	Säterbo socken	408	Kartor
91	Torpa socken	409	Förkortningar, allmänna
115	Torshälla socken	412	Register
136	Tumbo socken	412	Ortregister
156	Västermo socken	421	Personregister
168	Öja socken	453	Register över kyrkliga institutioners jordinnehav
183	Olokaliserat i Västerrekarne	456	Register över sätes- och biskopsgårdar

Inledning

Metoder och källmaterial

De regionala bearbetningarna i *Det medeltida Sverige* presenteras landskapsvis, i häradar och skeppslag, samt under dem socknar och städer. I detta sammanhang följs indelningen i 1500-talets kamerala material. I de fall förändringar skett under senare perioder finns hänvisningar på den plats där en socken eller ort borde återfinnas enligt den nuvarande indelningen.

1500-talets landskapshandlingar följde de medeltida härads- och sockengränserna. Det förekom att socknar delades av en häradsgräns, som Fors i Rekarne. I vissa områden fick landskapshandlingarna en annan sockenindelning än under medeltiden genom att sådana oregelbundenheter korrigerades. I dessa fall används uttrycket jordebokssocken (DMS 1:1 s 28). Några nyskapade jordebokssocknar finns dock inte i materialet för Rekarne.

Med ”den nuvarande indelningen” och ”den nuvarande socknen” avses den regionala organisationen före 1952 års kommunreform, som upplöste det tidigare sambandet mellan socken och kommun. ”Socken” var före 1952 i det närmaste synonymt med den borgerliga kommunen, som i allmänhet också sammanföll med den kyrkliga församlingen.

Redovisningen inom socknen av varje by/gård, brukningsenhet består av tre delar:

- I Ortnamnsformer och kartangivelse.
- II Inventering av landskapshandlingarna.
- III Inventering av det medeltida materialet.

I Ortnamnsformer och kartangivelse

För varje enhet redovisas först det nuvarande namnet, med fet stil, därefter den äldsta kända namnformen, kursiverad, och årtalet för denna.

Äldsta namnbelägg. När det äldsta belägget hämtats ur tryckta källor av god kvalitet återges stavningen enligt trycket utan att den har kontrollerats mot originaldokumentet. I enstaka fall har originaldokumentet granskats, vilket anges med ”or”, t ex ”DS 1031 or”. I övriga fall har äldsta belägget kontrol-

lerats i originalhandlingen även om källan finns tryckt.

Om det äldsta belägget är en avskrift återges även den äldsta originalformen, och om den äldsta originalformen hämtats ur en källa på latin eller annat främmande språk återges vanligen också den äldsta originalformen från en svenskspråkig källa. Det har inte varit möjligt att pröva rent språkliga ortnamnsproblem. Därför anges varianter av namnet endast undantagsvis, t ex vid kraftiga avvikelser eller förändringar under medeltiden eller 1500-talet. Ortnamnsförändringar som skett efter 1500-talet har bara undantagsvis kunnat redovisas inom undersökningens ram.

Ortnamnen återges genomgående med stora begynnelsebokstäver, även i de fall originalen eller de tryckta källorna har små. Prepositioner ("in", "de" osv) anges, men de svenska "i" och "j" återges båda med *i*. Undantag: äldsta belägg hämtade ur 1500-talets kamerala material återges som regel utan preposition. Upplösta förkortningar markeras inte.

Nutida namnform. De nutida namnen återges enligt bestämmelserna om god ortnamnsred i Kulturmiljölagen (SFS 2000:265 kap 1 4 §). Om gården/byn inte har kunnat återfinnas vare sig på officiellt tryckt kartmaterial (Ekonomiska kartan 1:10 000, Topografiska kartan 1:50 000, Generalstabskartan 1:100 000, 1800-talets Häradsekonomiska kartor) eller med hjälp av Lantmäteriets webbtjänst "Min karta" redovisas namnet under den äldsta kända namnformen, vilken då markeras med asterisk (*) före namnet.

Bebyggelsens lokalisering – kartangivelse. Redovisningen av namnformerna avslutas med en hänvisning (t ex 10 H, 7 c) till det kartblad av den Ekonomiska kartan (skala 1:10 000) där ortnamnet återfinns. Dessa kartor finns fritt tillgängliga via Lantmäteriets digitala söktjänst Historiska kartor. När bebyggelsen inte finns kvar, men bytomt och/eller bebyggelseämningar är kända, görs hänvisningar till RAÄ:s digitala fornminnesregister (Fornsök, tidigare FMIS), med RAÄ-nummer för den aktuella socknen, t ex "RAÄ 116:1".

Översikt kartorna. För häradet och socknarna finns en översiktskarta i anslutning till den inledande beskrivningen av varje område. För socknarna redovisar kartorna bebyggelsen, dvs antal kamerala hemman och deras jordnatur, i mitten av 1500-talet. I enstaka fall markeras även bebyggelser som inte är belagda i 1500-talets landskapshandlingar. Om jordnaturen för ett hemman ändras i senare jordeböcker framgår inte detta av kartorna, bara av texten. Utjordar markeras inte i sockenkartorna.

Använda symboler framgår av kartornas teckenförklaring. För att hålla nere antalet symboler har vissa ägokategorier sammanslagits i kartredovisningen.

Underlaget för översikt kartorna är Lantmäteriets Öppna geodata, samt för socken- och häradsgrensarna huvudsakligen Häradsekonomiska kartan (HEK), i detta område upprättad 1897–1907.

II Inventeringen av 1500-talets kamerala material

Inventeringen av Södermanlands handlingar (SöH) och Västmanlands handlingar (VmH) för Rekarne bygger på en genomgång av kronans jordeböcker från de äldsta (1540) fram till 1574. Dessa handlingar förvaras i Riksarkivet, och finns också tillgängliga digitalt via Riksarkivets digitala forskarsal (SVAR).

Båda serierna, i synnerhet Södermanlands handlingar, är till stor del brandskadade, inte sällan med omfattande textförluster, vilket skapar problem vid redovisningen av jordetal och, i större byar, antal gårdar.

Landskapshandlingarna har kompletterats med Frälse- och rusttjänstlängderna (FoR) från 1562. De finns bearbetade i tryck (AF), men enstaka uppgifter om jordetal är där överhoppade. Tiondelängder finns för 1571–1573 (VmH 1571:7B och 1572:3 samt SöH 1573:13).

Redovisningen av landskapshandlingarna

Uppgifterna från landskapshandlingarna redovisas enligt ett fast schema med ett antal starka förkortningar (se förkortningslistan på s 409).

Redovisningen inleds med den schablonmässiga källhänvisningen **SöH** trots att det ofta handlar om VmH. *Jordnatur* och *antal kamerala enheter* återges med fet stil, t ex **1 sk** = ett skattehemman. Ibland förekommer att gårdar i jordeböckerna redovisas som halva hemman, t ex $\frac{1}{2}$ **sk**, innebärande att gården av något skäl taxerats till halv fodringsskatt (de s k "årliga hästarna"). Detta är en rent skatteteknisk åtgärd och har vanligen ingenting med s k hemmansklyvning att göra. När det redovisas ett halvt hemman i någon by betyder det alltså inte att det finns ytterligare ett halvt hemman i byn som saknas i jordeböckerna.

Jordetal (om sådana finns) var en värdering av enheterna, baserad på mynträknigen och uttryckt i markland: öresland: örtugland: penningland.¹

1 markland	8 öresland	24 örtugland	192 penningland
1 öresland	3 örtugland	24 penningland	
1 örtugland	8 penningland		

En gård med jordetalet tre öresland och fyra penningland redovisas 0:3:0:4. I de fall örtugland och penningland saknas markeras de inte: t ex tre öresland = 0:3; däremot ett markland = 1:0.

Enstaka år kan en bebyggelse ha beteckningen "öde" i landskapshandlingarna. Det betyder dock inte att den var permanent övergiven utan att den av något skäl inte erlade skatt detta år.

Årtal. Om inga årtal nämns innebär det att uppgifterna om den kamerala

¹ Observera att marklandet och dess underavdelningar inte är arealmått, till skillnad från vad som är fallet i 1600-talets geometriska vidareutveckling av systemet, utan snarare en värdering av enheternas totala resurser och produktion.

enheten (gård, torp, utjord m m) är oförändrade under hela den period som täcks av de använda landskapshandlingarna. Ett enstaka årtal som föregår jordnaturen, t ex "1548 **1 aoe**", anger att gården uppträder första gången detta år och sedan finns perioden ut. Förekommer en gård enbart en del av perioden i jordeböckerna, anges de år den redovisas, t ex "1555–65 **1 sk**". Uttrycket "1554 (endast)" innebär att uppgiften endast kan återfinnas i jordeboken för detta år.

Förändringar. Vid förändringar i jordnaturen eller antalet hemman anges det år då förändringen med säkerhet senast kan fastslås ha ägt rum, följt av den nya jordnaturen eller hemmansantalet, t ex "1555 **2 kyuj**, 1560 **1 kyuj**", vilket visar, att här fanns två utjordar 1555 men bara en utjord från 1560 till periodens slut. "1548–62 **1 ky**, 1562 **2 ky**" innebär att enheten nämns 1548–62, till en början som 1 kyrkolandbo men 1562 som 2 kyrkolandbor. En tillfällig förändring markeras med parentes (), t ex "(saknas 1558)", vilket betyder att gården finns i jordeböckerna med undantag för år 1558.

Utjordar. Utjordar redovisas under sitt eget geografiska namn (ortnamn), i förekommande fall med angivande av den gård eller annan överordnad enhet till vilken den hör i kameralt hänseende, dvs vem som var skattskyldig för utjorden.

Frälsejord. Uppgift om vilken adelsperson som uppbär räntan (men som inte alltid är ägaren), redovisas inom parentes efter jordnaturen. Landskapshandlingarna redovisar inte räntetagare, utan uppgifter ur Kammararkivets Frälse- och rusttjänstlängd (FoR) 1562, som bl a innehåller frälsets egna redogörelser för sina gods, är inarbetade i SÖH-notiserna.

Statistiska tabeller. Antal jordeboksenheter och fördelningen på olika jordnaturer redovisas i tabeller i inledningen till varje socken. Felaktiga uppgifter i kronans jordeböcker, t ex att enheter vissa år redovisas i fel socken eller dubbelredovisas med olika jordnaturer, har korrigerats i tabellerna utan att felen i jordeböckerna särskilt påpekas.

III Inventeringen av medeltidsmaterialet

Inventeringen av det medeltida materialet bygger huvudsakligen på excerpter av ortnamnsbelägg hos Ortnamnsarkivet i Uppsala (ISOF), som är tillgängliga digitalt: ortnamnsregistret.isof.se/place-names.

Grunden i det inventerade medeltidsmaterialet är brev och diplom på pergament och papper. Dessa källor har granskats och i många fall kompletterats med ytterligare källmaterial.

Till medeltidsmaterialet räknas här även andra källor från perioden 1520-1570 utanför landskapshandlingarna, t ex brev och adliga jordeböcker.

Viktigare enskilda källor

Eskilstuna klosters jordebok (D 8) upprättades sannolikt 1490/91. Av betydelse för klostrets historia är också att Johan Hadorph i slutet av 1600-talet skrev av dess brev (E 74, RA) – senare blev de svårt rötskadade på grund av dålig förvaring, med stora textförluster som följd.

Gustav I:s jordebok från 1531 (K 1) redovisar kungens gods 'varhelst de är belägna i riket'. Det rör sig om arvegods, köpegods, pantgods och återbördade kyrkogods. Den ingår i Kungligt arkiv (K) vol 1, RA.

Gärder och hjälper 1535 (GHj) redovisar skattskydiga över hela riket. Den är opålitlig vad gäller jordnaturer men har ibland bebyggelsernas äldsta namnbelägg. Längden ingår i Kammararkivet, RA.

Redovisningen av medeltidsmaterialet

Medeltidsmaterialet redovisas kronologiskt i form av register av de uppgifter om en ort som direkt eller indirekt berör jorden, såsom läge, avkastning, ränta, organisation, förvaltning och ägande. I redovisningen har en relativt vid tolkningsram av vad som innefattas av "indirekt berör" använts för att säkerställa att relevanta uppgifter inte utesluts från redovisningen. Enkelt uttryckt har i gränsfall principen att hellre ta med än utesluta tillämpats.

Jordtransaktioner och avrad. Vid försäljning och köp anges som regel inte köpeskillingen. Notiser om angiven ränta (avrad) för jorden anges alltid. Myntenheten är mark med underavdelningarna öre, örtug och penning (se ovan s 11).

Äldre agrar- och rättshistoriska begrepp och kamerala termer återges enligt källorna, men i regel med normaliserad stavning utan citattecken, t ex avrad istället för "affradh". Begrepp och termer som behandlas i SAOB förklaras i allmänhet inte i texten.

Personnamn (förnamn) normaliseras i vissa fall, men variationer som Per och Peder återges som i källan. De latinska namnformerna, t ex Laurentius, återges med motsvarande svenska namn: Lars.

Släktnamn återges inom parentes om det inte burits av personen själv. Namn som senare blivit släktnamn, t ex (Oxenstierna) ges stor begynnelsebokstav. Stor bokstav ges även konstruerade namn som vunnit hävd, t ex (Lejonbjälke) och namn som utretts i ÄSF eller annan person-historisk litteratur, t ex (Gumsehuvud). Liten bokstav ges rent sigill-beskrivande namn, t ex (ginstam över tre tandskuror). Titlar återges endast när det behövs för att identifiera en person, eller när det har betydelse för förståelsen av en viss uppgift.

Släktskap och släkttavlor. Släktskap mellan omnämnda personer anges när det har betydelse för sammanhanget. Den uppgiften finns inte alltid i den aktuella handlingen, utan har hämtats ur genealogisk standardlitteratur (t ex ÅSF, SBL och PHT) utan att källan särskilt redovisas. Släkttavlor förekommer i boken där det väsentligt underlättar förståelsen av ägo- och arvsförhållanden.

Sigillbeskrivningar baseras huvudsakligen på terminologin i NordHer och avsnittet ”Vapnens klassificering” i SMV I (s 37–69).

Fastar, vittnen vid jordtransaktioner, omnämns oftast i de medeltida källorna (fastebreven) endast med sitt förnamn och sin hemby, t ex Peter i Hannemyra, utan att det anges i vilken socken byn ligger. För mycket vanliga ortnamn, t ex Berga, kan det därför vara svårt att identifiera vilken bebyggelse som avses. I sådana fall måste en avvägning göras där olika faktorer spelar in, t ex om fastar från vissa socknar brukar förekomma frekvent, avstånden till tingsplatsen samt att fastar hellre brukade vara skatte- eller kronobönder än frälse- och kyrkolandbor. Alternativa platserna för fastars hemvist anges dock.

Hänvisningar till andra orter görs a) till orter inom samma socken med enbart ortnamn, b) till övriga orter inom undersökningsområdet med ort- och sockennamn, c) till orter utanför undersökningsområdet med ortnamn, socken- och häradnamn. I de fall orten ligger i ett annat landskap än Södermanland har också landskapet angivits.

Övriga metoder

Käll- och litteraturhänvisningar sker ofta genom användande av förkortningar (se s 400) och i förekommande fall sidnummer.

Citering. När ett citat återges ordagrant med bibehållen stavning kursiveras det aktuella ordet eller sätts inom dubbelcitat. I de fall en särskild formulering används i källan, som är viktig för sammanhanget, normaliseras stavningen och formuleringen omgärdas av enkla citattecken.

Frågetecken används för att ange att den lämnade uppgiften är osäker. Om frågetecken används:

- efter årtal = årtalet är osäkert, t ex ”1478(?) får Ulf Petersson...”
- före källhänvisning = osäkert om källan avser den ort den identifierats med, t ex ”1304 *de Esliby* (?DS 1435)”.
- efter direktcitats = osäker läsning, t ex ”1562 FoR 0:4 + 0:4 + 0:4? + 0:4?”.
- framför begrepp eller hel sats = osäkert påstående, t ex ”Katarina (?Bosdotter /Grip)”.

Svenskt Diplomatariums huvudkartotek (SDHK) är en databas (sok.riksarkivet.se/sdhk) där i princip alla kända medeltidsbrev har registrerats med uppgifter om innehåll, utfärdare, sigill, brevmaterial etc.

Varje post i databasen har ett unikt och sökbart SDHK-nummer, men även datum och DS-nummer kan användas för att söka.

Nytt för denna bok är att SDHK-nummer genomgående anges då brevet inte finns tryckt i DS eller SD. Finns brevet tryckt i en annan publikation anges detta efter SDHK-numret, t ex "SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6". För brev som ligger utanför SDHK:s tidsram anges källan enligt det traditionella sättet, t ex ett brev från 1536 med "BhSp 24/2".

Exempel och kommentarer

Redovisningen av socknarna bygger på Södermanlands handlingar (SöH) och Västmanlands handlingar (VmH), med enstaka inskott av Närke handlingar (NäH) och Upplands handlingar (UH), från 1540 till 1574 och Frälse- och rustjänstlängden 1562 (FoR). Det betyder att varje enhet som redovisas utan föregående årtal för första gången kan återfinnas i jordeböckerna tidigast 1540, senast 1554, beroende på jordnatur. Det tidigaste möjliga året för varje jordnatur framgår av tabellerna över använda landskapshandlingar (s 397).

I det första exemplet har de tre delarna i redovisningen förtydligats med avstånd mellan dem och tillagda romerska siffror inom [].

Exempel 1:

[I]

Fröslunda 1346 *in Fröslundum* (DS 4119), 1414 *i Fröslundum* (SD 2006) – 10 G, 6 h.

[II]

SöH 1556 **2 aoe**, 1562 1:2 + 1:2, 1574 **1 aoe** 2:4.

[III]

1346 omnämns Johan i F som faste vid en jordtransaktion (DS 4119).

1383 är Jöns i F faste vid häradstinget (SDHK 12421 Hadorph).

1414 är Nils i F faste vid häradstinget (SD 2006).

1437 och 1445 är Björn i F faste vid häradstinget (SDHK 22845, SDHK 24753).

- 1451 se Flacksta.
- 1456 säljer Johan Esbjörnsson 0:9½ i F till 'beskedlig sven' Kristiern Nilsson (SDHK 26819).
- 1509 byter Måns Stare i Mesta bort ½:0 i F till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Svallinge (SDHK 36582).
- 1543 ger Gustav I till Påvel Magnusson (Hjort av Vilsta), kyrkoherde i Floda, evigt frälse på ett skattehemman i F som Påvel haft börsrätt till och lagligen köpt (GR 15 s 550).
- 1559 har Gustav I två gårdar om sammanlagt 1:2 som han uppges ha köpt av herr Påvel i Floda; landborna sår vardera 13 spann och har äng till 30 lass, gott om skog och mulbete, mindre fiskevatten (AoE 29A).

Kommentar:

[I] Nuvarande namn är *Fröslunda*. Orten omnämns första gången i ett latinspråkigt diplom som utfärdades 1346 och har tryckts i "Diplomatarium suecanum". Den nämns i svenskspråkigt diplom första gången 1414, och det har tryckts i "Svenskt diplomatium från och med år 1401".

Orten återfinns på den ekonomiska kartan skala 1:10 000, blad 10 G, 6 h.

[II] Södermanlands handlingar redovisar 1556 och senare två arv och eget-gårdar, och 1562 har de vardera 1 markland och 2 öresland. Arv och eget var kung Gustav I:s privata godsmassa, framförallt skapad genom övertagande från kyrkliga institutioner efter reformationen. I tabellen över använda landskapshandlingar är den första med arv och eget från 1540, men Nybble saknas i den utan dyker upp 1556. Hade Fröslunda funnits med i den första jordeboken skulle notisen ha lytt "SöH 2 aoe" istället för "SöH 1556 2 aoe". 1574 anges det istället som bara en gård, och eftersom jordetalet då är dubbelt så stort kan vi förstå att de båda gårdarna har slagits samman.

[III] I det övriga källmaterialet omtalas Fröslunda flera gånger fram till mitten av 1500-talet. Det första beläggen från 1346 till 1445 berättar bara att här bor män som är vittnen vid jordtransaktioner. Beläggen från 1383, 1437 och 1445 finns inte utgivna i tryck, utan här hänvisas till databasen över medeltidsbrev, SDHK.

1456 och 1509 sker handel med jord i Fröslunda. 1543 får vi den intressanta upplysningen att en av gårdarna egentligen var ett skattehemman, alltså tillhörigt en självägande bonde, men nu förvandlas till frälsejord. 1559 har gårdarna övergått i Gustav Vasas ägo, och vi får veta hur mycket åker, äng och andra tillgångar de har.

Exempel 2:

***Källsta** 1322 *de Thyelstum* (?DS 2345), 1555 *Kyelesta* (SöH 1555:8) – låg omkring 800 m östsydöst om *Hunsta/Lagersberg (LSA Fors socken C18-1:1 år 1718), 10 G, 6 h.

SöH 1 sk 2:0.

1322–1539 se Källsta, Torshälla sn.

Kommentar: Källsta finns inte i moderna kartor, och namnet har därför en asterisk. En karta från 1718 visar platsen, och kartan finns i Lantmäteristyrelsens arkiv.

I Södermanlands handlingar finns här en skattegård på två markland. I det medeltida materialet nämns Källsta som hemvist för en rad vittnen vid jordtransaktioner 1322–1539, men bedömningen har gjorts att det troligen handlar om ett annat Källsta i häradet, så läsaren hänvisas dit.

Exempel 3:

***Ingemarstorp** 1418 *Ingemarstorp* (SD 2448, avskr).

1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i I vid arvsfifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).

Kommentar: Torpet nämns bara en gång i källorna och saknas i Södermanlands handlingar. Vi vet inte var i socken det låg. Arvet behandlas närmare under Biby i samma socken.

Exempel 4:

Ärsta 1347 *in Ærnæstum* (DS 4202), 1381 *i Ernæstum* (DS 10319) – 10 G, 7 i.

SöH 2 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

Sätessgård: Ärsta är sätessgård för Nils (Ingevaldsson) Röd (ekeblad) 1434 (SDHK 22133).

1347 är Anders och Ragvald i Ä nämndemän vid räfsteting (DS 4202).

1348 vittnar Ragvald i Ä om en jordtransaktion (DS 4349).

1356 är Lars i Ä faste vid en jordöverlåtelse (DS 5572b).

1381 är Anund i Ä faste vid häradstinget (DS 10319).

1381 och 1384 är Olof i Ä faste vid häradstinget (DS 10410, DS 10411, DS 10412, DS 10413, SDHK 12730).

- 1383 säljer Peter i Ä jord i Vallby (SDHK 12421 Hadorph).
1383 säljer Olof i Ä jord i Djursta och Ånsöga (SDHK 12441 Hadorph).
1383 är Anund i Ä närvarande vid biskopsting (SDHK 12361 Hadorph).
1385 är Anund i Ä nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).
1410 (omkr) är Johan i Ä faste vid häradstinget (SDHK 16389).
1536 är Ingevald i Ä faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Kommentar: Ärsta har en *sätessgårdsnotis*, dvs en notis som redovisar de frälsepersoner som daterar brev på en viss ort, eller omnämns i samband med orten på ett sådant sätt att de kan förmodas ha haft sin sätessgård där. Inte sällan skrivs de explicit till orten. Det brev från 1434 som omtalar Ärsta som sätessgård berör inte själva gården, vilket gör att brevet inte tas med bland de övriga beläggen. I de fall då sätessgården har många belägg anges det äldsta och det yngsta, med ett urval av de mellanliggande.

Belägget från 1383 är otryckt och har källhänvisningen "SDHK 12361 Hadorph". Det beror på att brevet nr 12361 finns i flera avskrifter, och "Hadorph" anger vilken avskrift som har använts. Brevet från 1536 är för sent för att täckas av SDHK och hänvisning görs istället till förvaringsplatsen, i detta fall Bergshammarsamlingen i Riksarkivet.

Södermanland

1120 (omkr) *Sundermannia* ("Florenslängden", Lovén 2020 s 7).

1279 *vsualis monete svdermannie --- svdermannie consuetudine* (DS 665).

1302 *in Sudhermannia* (DS 1362).

1355 *i Sudhermannalande* (DS 5091).

Omfattning: Södermanland hade under medeltiden och 1500-talet tolv häradar: Daga, Hölebo, Jönåker, Oppunda, Rönö, Selebo, Sotholm, Svartlösa, Västerrekarne, Åker, Öknebo och Österrekarne. Till dessa kom Villåttingen, som rättsligt låg under Österrekarne men hade en viss självständighet. Villåttingen blev ett eget härad i slutet av 1500-talet då några socknar överfördes från Oppunda härad (DMS 2:4 s 21 f).

Landskapet bestod av 109 socknar. Flest hade Oppunda med 15, medan Sotholm bara hade fyra socknar.

Södermanland hade naturliga gränser åt söder (Kolmården), öster (Östersjön) och norr (Mälaren och Arbogaån), men inte åt väster. Där gränsade Södermanland mot Närke både söder och norr om Hjälmarén.

Under äldre medeltid hade landskapet en annorlunda omfattning. I nordöst gick gränsen mot Attundaland (Uppland) sannolikt i Stadsholmen (Gamla stan) i Stockholm, alternativt i Norrström, men då staden etablerades på 1200-talet flyttades gränsen söderut till Årstaviken så att Åsön (Södermalm) räknades till Uppland (Tollin 2017 s 18–26). Rekarne ingick sannolikt inte i Södermanland utan räknades till Närke omkring 1100, men överföringen till Södermanland torde ha skett på 1100-talet (se Tuna biskopssäte, s 216). I början av 1600-talet överfördes Säterbo och Torpa snr i Västerrekarne till Åkerbo hd i Västmanland (Lagerstedt s 24).

Topografi: Södermanland är generellt ett lågland där högsta punkten ligger 124 m över havet. Landskapet är småkuperat med mängder av sjöar, och den enda större slätten är Vingåkersslätten i Oppunda hd. Landskapet hade två huvudbygder, mot Mälaren i norr och kring Nyköpingsåns sjösystem i söder. Där emellan låg befolkade skogsbygder. En rad rullstensåsar i nord-sydlig riktning förenklade kommunikationerna.

Genom strandförskjutning har alla områden vid Östersjön och Mälaren vunnit land. Den största landvinsten i landskapet har skett i Österrekarne med uppgrundandet av lagunen Kafjärden i Hammarby, Jäder, Kjula och Sundby snr (se kartan över häradet nedan).

Judiciella förhållanden: Södermannalagen är bevarad i två versioner från 1320-talet, men där hänvisas till 'gamla lagboken' som förmodas ha skrivits i slutet av 1200-talet (Holmbäck & Wessén s XI–XXVIII).

Landstinget hölls 1360 i Strängnäs (DS 6239a).

Rekarne

Hela Rekarne

1190–96 *de Reic* (DS 67).

1331 *in Reekh* (DS 2889).

1387 *oppa Rekene* (SDHK 13271).

1450 *wid Jædærs kirkiæ oppa Regen* (SDHK 25702).

Västerrekarne

1291 *in Westerrek* (DS 1041).

1355 *meth Væsterreek* (DS 5091).

Österrekarne

1349 *prouincia Østurrek* (DS 4412).

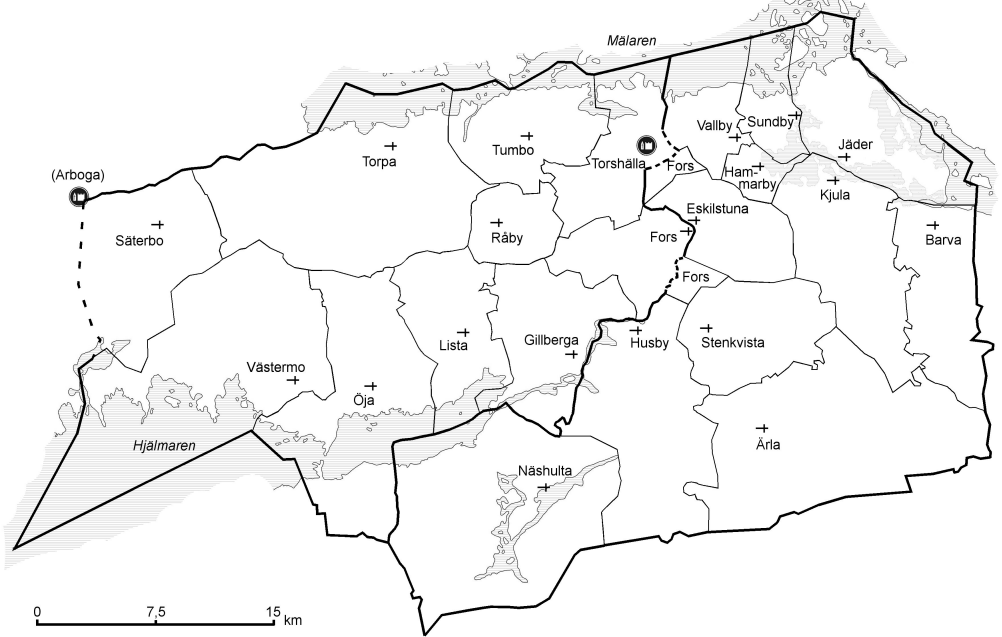
1357 *i Østerreek* (DS 5772).

Omfattning

Rekarne hade under medeltiden en större omfattning än nu (1950), då Säterbo och Västermo snr överfördes till Åkerbo hd i Västmanland på 1600-talet (se ovan).

Gränsen mellan Väster- och Österrekarne löpte i princip i Hjälmarens och dess utlopp Hyndevadsån/Eskilstunaån. En avvikelse fanns vid Hjälmarens, där Öja sn hade ett område söder om sjön. På samma sätt hade Gillberga sn ett område söder om ån. Smärre avvikelser fanns längre norrut: Hov på västsidan av ån hörde till Fors sn i Österrekarne och ett område med bebyggelsen *Säby på östsidan av ån hörde till Torshälla sn och Västerrekarne. Växlingar i häradstillhörigheten förekommer allmänt i landskapshandlingarna.

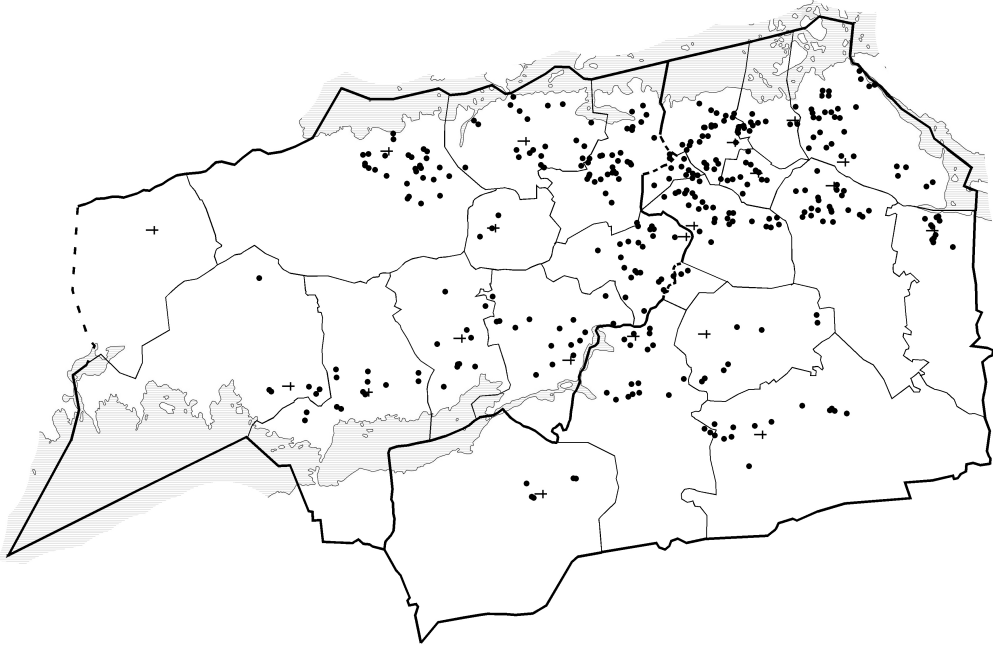
Väster- och Österrekarne häradar

Topografiska huvuddrag

Rekarne har Mälaren i norr och omsluter i väster en del av Hjälmaren. En annan större sjö är Näshultasjön. Hjälmarens utlopp Hyndevadsån/Eskilstunaån flyter norrut till Mälaren och utgör mestadels gräns mellan Väster- och Österrekarne (se ovan). Ån har haft forsar längs hela sin sträckning och var inte farled under medeltiden.

Sammanhängande jordbruksbygder finns i norra delen av Österrekarne och kring Eskilstuna samt i Stenkvista sn, delvis skapade i sen tid genom uppgrävning eller utdikning. I övrigt är landskapet småbrutet med mindre jordbruksområden mellan höjdsträckningar och sjöar.

Gravfält från yngre järnålder i Rekarne. Kartan upprättad av Martin Rundkvist.

Administrativ indelning

Väster- och Österrekarnes ställning i länsförvaltningen är inte känd före 1300-talet, men troligen låg hela Södermanland under Nyköpings fögderi. På 1360-talet låg båda härader under Nyköping, men Rawen von Barnekows räkenskaper 1365–66 framgår att Rekarne var en egen enhet, ett underordnat fögderi med ett förvaltningscentrum i Torshälla. I början av 1400-talet överfördes Österrekarne till det nybildade Gripsholms fögderi, som bortförlänades på 1420-talet. Västerrekarne var 1409 förlänt, och dess ställning fram till Engelbrektsupproret 1434 är inte känd. (Fritz 2 s 22–27.)

Efter upproret var båda härader kronoförvaltade, men de förlänades snart igen. I början av 1500-talet blev de kronoförvaltade under Västerås slott, med undantag för Säterbo sn som var förlänt. Rekarne's förvaltning omkring 1520 är okänd. (Retsö s 135–139, 413.)

På 1520-talet lades Västerrekarne under Örebro slott, som var förlänt, och från 1539 var häradet uppdelat på flera läntagare. Österrekarne var fogdeförvalt på 1520-talet men blev förlänt 1530. 1550 var häradet återigen fogdeförvalt under Eskilstuna gård, men splittrades på flera läntagare i slutet av decenniet. (AL s 283–287.)

Häradshövdingar i Västerrekarne

Tyke Petersson (lejon) 1369–87 (DS 7965, DS X 154, DS 10318, SDHK 12209, SDHK 13236) – Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 1414–37 (SD 1958, SD 1963, SDHK 22845) – Staffan Ulfsson (Ulv) 1446–71 (SDHK 24967, SDHK 25844, SDHK 25972, SDHK 27488, SDHK 27788, SDHK 29209) – Peder Eriksson (Tibbleätten) 1481–1510 (SDHK 30987, SDHK 32187, SDHK 32238, SDHK 45444, SDHK 32435, SDHK 32532, SDHK 32824, SDHK 33087, SDHK 35300, SDHK 45448) – Peter Olsson till Gräfeboda 1506 (Gen 71 p 93) – 'herr Anders' 1514 (SDHK 37506) – Erik Knagh 1514 (SDHK 37535) – Lars Siggesson (Sparre), även hh i Österrekarne, 1530 (omkr) – 1554 (Claëson 1987 s 82).

Häradsdomhavande

Hemming Larsson (?tre sjöblad) 1400 (SDHK 15401) – Ernolf i Bärsta 1408 (SDHK 17113) – Sante Nilsson (tre rosor stolpvis) 1414 (SD 1963) – Lars i Vi 1417 (SD 2371) – Birger i Segersta 1419 (SD 2647) – Anders Ruska 1423–40 (SDHK 20091, SDHK 45445, SDHK 20597, SDHK 22763, SDHK 22845, SDHK 23373, SDHK 23371) – Lars i Skölby 1432(?) och 1442 (SDHK 21697, SDHK 24158) – Lars Nilsson 1448–51 (SDHK 25349, SDHK 25844) – Gregers Jönsson 1451–55 (SDHK 25972, SDHK 45446) – Martin i Brunnsta 1460 (SDHK 27659) – Lars Nilsson 1467 (jfr 1448–51) (SDHK 28721) – Johan Jakobsson (bomärkessigill) i Hållby 1471 (SDHK 29209) – Magnus Nilsson i Bånkesta 1481–90 (SDHK 30987, SDHK 32435) – Peder Påvelsson (okänt sigill) 1495 (SDHK 33244) – Erik Kuse 1508–09, även hh i Österrekarne, (SDHK 36167, SDHK 36173, SDHK 36582) – Äster Jonsson (okänt sigill) 1530–45 (SDHK 45449, ALD s 119 f).

Häradshövdingar i Österrekarne (huvudsakligen efter DMS 2:4 s 24)

Lars Sunesson (?Örnsparre) 1357–58 (DS 5772, DS 5977) – Magnus Finvidsson (Magnus Marinasons ätt) 1371–73 (DS X 22, DS X 229) – Johan Holmgerrsson 1374 (DS 8663) – Ulf Jonsson (Aspenäsätten) 1381–85 (DS 10319, SDHK 12985); Kettil Nilsson (flankbåge) 1386 (SDHK 11712, SDHK 13113; se även Häradsdomhavande) – Sten Haraldsson (Gren) 1399–1415 (SDHK 15055, SDHK 18467) – Nils Björnsson (tre vippor) 1405–13 (SD 644, SD 1728) – Abraham Olofsson Skräddare (bomärkessigill) 1408 och 1415 (SD 929, SDHK 18467) – Nils Gustavsson (Rossviksätten) 1418–37 (SD 2477, SDHK 22849) – Germund Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) 1440–57 (SDHK 23419, SDHK 27056) – Magnus Frille 1462–71 (B 19 nr 216, SDHK 29205) – Anders Eriksson (Ekeblad från Rekarne) 1478–93 (SDHK 30399, SDHK 32981) – Lars Fadersson (djur) 1498–1501 (SDHK 33606, SDHK 34326) – Erik Kuse 1504–16 (SDHK 34730, SDHK 37928) – Lars Siggesson (Sparre), även hh i Västerrekarne, 1530 (omkr)–1554 (Claëson 1987 s 82).

Häradsdomhavande

Jon i Ökna 1357–58 (DS 5772, DS 5977) – Kettel Nilsson (flankbåge) 1380–85 (DS 10202, DS 10319, SDHK 12985) och 1399–1404 (SDHK 15055, SD 415) – Johan Bengtsson (bomärkessigill) 1418–25 (SD 2477, SDHK 20527) – Nils (Ingevaldsson) Röd (ekeblad) 1437 (SDHK 22849) – Ulf i Flenmo, Mellösa sn, Villåttingen, (bomärkessigill) 1440–54 (SDHK 23419, SDHK 26441) – Jöns Hemmingsson (bomärkessigill) 1464–70 (SDHK 28246, SDHK 29061) – Skäring Birgersson (okänt sigill) 1482 (SDHK 31209) – Jöns Johansson (saknar sigill) 1501 (SDHK 34326) – Åster Jonsson (okänt sigill), även Österrekarne, 1536–46 (Claëson 1987 s 260).

Västerrekarne härads ting hölls regelmässigt vid Tumboås, första gången belagt 1346, *in placito nostro Tunbohæret / Scriptum Tunboas* (DS 4119). Tinget anges 1382 hållas vid Tumbo kyrka (SDHK 12209). Bebyggelsen Tumboås ligger omedelbart söder om kyrkan.

Österrekarne härads ting namnges första gången 1399, *opa Faghraheedh* (SDHK 15132). 1401 anges tingsplatsen istället som *a Kiwla aas* (SD 60). De två namnen Fagrahed och Kjöla ås används därefter omväxlande. Att det handlar om samma plats framgår 1422, då ett ting hålls *a Kiwla aas uppa Faghraheedh* (SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6). Tingsplatsen torde ha legat i anslutning till Stora och Lilla Tingstorp, 10 G, 5 j, 8 km söder om Kjöla kyrka (Claëson 1987 s 88).

Lagmansting hålls i Torsberga, Stenkvista sn 1413 (SDHK 17955), i Mesta, Fors sn 1426 (SDHK 20764), i Torshälla 1431 (SDHK 21606), vid Tumbo kyrka 1458 (SDHK 27332) och vid Jäders kyrka 1500 (SDHK 34221).

Skattesystemet

Skattebönderna i Rekarne, liksom i Nyköpings län, var på 1400-talet indelade i settingar. En setting omfattade ungefär ett markland jord, och sex settingar bildade en gård. Denna gårdskatt behölls under Gustav I. Skattesatserna var inte identiska i de båda häraderna: 1530–33 erlade Västerrekarne betydligt mera penningar per gård, men Österrekarne hade å andra sidan pålagor av smör och råg. En omläggning skedde 1559 där man knöt skattesatserna närmare till de enskilda böndernas jordinnehav. (DoSk s 271 ff.)

Kyrkliga förhållanden och annexbildning

1314(?) ska kyrkorna i ?sexårsgård erlægga följande: Säterbo ½:0 pn, Torpa 2:0, Tumbo 0:14, Råby 0:3, Torshälla 0:18, Vallby med annex (Hammarby) 0:14, Sundby 0:6, Jäder med annex (Barva) 0:18, Kjöla 0:10, Årla ½:0, Stenkvista 0:6, Husby 0:14, Näshulta 0:3, Gillberga 0:12, Lista 0:12 och Öja med annex (Västermo) 2:0. Ett senare tillägg anger Eskilstuna 0:14 och Fors

2:0 (DS 1947 med rättelser i SDHK 2597); båda kyrkorna var inkorporerade under Eskilstuna kloster (DS 1549). En kyrka i Ekeby, Torshälla sn, är annex till Torshälla 1302 (DS 1355, DS 1356) och nämns inte därefter.

En förteckning över kyrkornas gästning (*procurationis noctium*) från 1400-talet anger Öja med annex 3 nätter, Säterbo 1, Torpa 2, Tumbo med annex 2, Torshälla 2, Fors 2, Gillberga med annex 3, Husby 1, Stenkvista med annex 2, Näshulta 0, Eskilstuna, 1, Vallby med annex 2, Kjöla med annex 3 och Jäder med annex 2 nätter (A 15 f 15, tr i SRS 3:2 s 281). Fyra kyrkor hade ombildats till annex nu: Råby under Tumbo, Lista under Gillberga, Årla under Stenkvista och Sundby under Kjöla.

Inga präster är belagda vid 1314 års annexkyrkor Hammarby och Barva (Collmar 1), och 1447 har Öja och Västermo samma präst (SDHK 25199). I de ny tillkomna annexen saknas prästbelägg för Råby och Årla (Collmar 1), medan Gillberga och Lista har gemensam präst 1471 (SDHK 29190) och Sundby har ett ensamt prästbelägg 1314 (DS 1950, DS 1951). Detta tyder på att annexstatusen var den samma medeltiden igenom.

Nedanstående tabell sammanfattar kyrkoavgifter och annexförhållanden.

	Sexårsgärd 1314(?), omräknad i ören	Gästning 1400-talet, antal nätter
Västerrekarne		
Fors sn	16	2
Gillberga sn	12	3 inkl annex
Lista sn	12	– (annex t Gillberga)
Råby sn	3	– (annex t Tumbo)
Säterbo sn	4	1
Torpa sn	16	2
Torshälla sn	18	2
Tumbo sn	14	2 inkl annex
Västermo sn	– (annex t Öja)	– (annex t Öja)
Öja sn	16 inkl annex	3 inkl annex
Österrekarne		
Barva sn	– (annex t Jäder)	– (annex t Jäder)
Eskilstuna sn	14	1
Hammarby sn	– (annex t Vallby)	– (annex t Vallby)
Husby sn	14	1
Jäders sn	18 inkl annex	2 inkl annex
Kjöla sn	10	3 inkl annex
Näshulta sn	3	0
Stenkvista sn	6	2 inkl annex
Sundby sn	6	– (annex t Kjöla)
Vallby sn	14 inkl annex	2 inkl annex
Årla sn	4	– (annex t Stenkvista)

1422 betecknas herr Henrik i Husby som prost i Västerrekarne och Österrekarne (SDHK 19866).

1544 omfattar Västerrekarnes prosteri Arboga sunnan ån, Säterbo, Öja, Västermo, Gillberga, Torpa, Tumbo, Lista, Råby, Fors och Torshälla; Österrekarnes prosteri omfattar Näshulta, Husby, Stenkvista, Ärla, Eskilstuna, Vallby, Hammarby, Kjula, Sundby och Barva (AL 3 s 187; Jäder saknas). Inga annexförhållanden nämns. 'Arboga söder om ån' är en av stadsförsamlingarna, Sankt Nikolai, som behandlas i DMS 9:2.

Skillnaden mellan Väster- och Österrekarne upprätthölls inte alltid. Kyrkouppräknningen från 1314(?) ovan blandar socknarna. I landskapshandlingarna tas socknar ibland upp i fel härad.

I materialet förekommer namnet *Prästättlingen* på kyrkohemman. Det har sin bakgrund i Södermannalagen från 1320-talet som stipulerar att då kyrka byggts ska den ha till (präst)bol en *attung*, 4½ örtugland (SGL 4 Kyrkobalken 2 pr).

Västerrekarne härad

Omfattning: Västerrekarne härad omfattade socknarna Fors (huvuddelen), Gillberga, Lista, Råby, Säterbo, Torpa, Torshälla, Tumbo, Västermo och Öja. Om västra delens överföring till Åkerbo hd i Västmanland se ovan om Rekarne.

Arboga Sankt Nikolai socken

En av Arbogas stadskyrkor, Sankt Nikolai, låg söder om ån i Västerrekarne hd. Under namnet 'Arboga sunnan ån' inkluderas den bland socknarna i Västerrekarne prosteri 1544 (AL 3 s 187). Den behandlas i DMS 9:2.

Fors socken

1240 (omkr) *in parrochia Fors* (VåKIJb f 58, avskr).

1318 *ecclesie Fors* (DS 2133).

1358 *ii Forzsokn* (DS 5977).

Omfattning: Fors socken var under medeltiden och i början av 1500-talet delad så att två delar öster om Eskilstunaån hörde till Österrekarne härad. Dessa östra delar av Fors sammanslogs i slutet av 1500-talet med Eskilstuna socken, och den socken som då bildades fick under 1600-talet namnet Klosters socken. Österrekarne delarna av socknen omfattade bebyggelserna Eckersta, Glömsta, Gärtre, Hättersta, *Karleby, Lönsta, Skensta, Snopptorp, Vilsta och Ärna. Ett belägg från 1506 tyder på att även Hov, på västra sidan ån norr om Vilsta, räknades till Österrekarne (se Hov, Fors sn, Österrekarne).

En sockenkarta från 1718 över sockens Västerrekarne del finns (LSA Fors socken C18-1:1).

Kyrka: Av den tidigmedeltida stenkyrkan återstår i dag endast västgaveln och den norra långhusväggen. En arkeologisk undersökning som utfördes 1972 har emellertid gjort det möjligt att rekonstruera en plan bestående av ett rektangulärt långhus, något kortare än det nuvarande, med ett smalare kor i öster som sannolikt varit kvadratisk. Vid utgrävningen av kyrkorummet påträffades även rester av bänkar längs långhusets sidor, vilka uppförts samtidigt med grundmuren, och ett kalkbruksgolv. I västgaveln under tornbågen framkom vidare spår av vad som bör ha varit den ursprungliga ingången. Kyrkan är förknippad med missionsbiskopen sankt Eskil, som ska ha kommit från England på 1000-talet, och Eskilslegenden nämner Fors som dennes biskopskyrka. Även om det inte går att dra några säkra slutsatser i denna fråga utifrån en sent upptecknad helgonlegend tyder resultatet från en C14-analys av kol från kalkbruksgolvet på att stenkyrkan uppfördes under 1000-talet. Det är därmed fullt möjligt att knyta kyrkan till tiden för sankt Eskils verksamhet. Stenkyrkan har troligtvis haft en föregångare av trä, då ett brandlager påträffats under kalkbruksgolvet tillsammans med ett stolphål och rester av en förmodad syll. En kristen grav har grävts sönder vid grundläggningen av stenkyrkan, vilket gör det högst sannolikt att den brunna träbyggnaden verkligen varit en kyrka.

Under 1300-talet förlängdes koret österut med en travé och en sakristia uppfördes på nordsidan. Ett myntfynd från Magnus Erikssons tid under resterna av den medeltida sakristians golv tyder på att tillbyggnaderna senast skett under 1300-talets andra hälft. Troligen tillkom även det nuvarande västtornet vid samma tid. Vid 1600-talets mitt skedde en kraftig ombyggnad av kyrkan, då koret och sakristian revs och ersattes med ett tvärskepp och ett

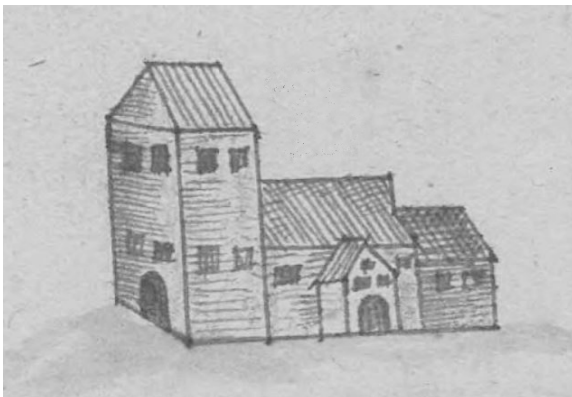
tresidigt avslutat kor. Den äldsta avbildningen av kyrkan från 1641 ger en uppfattning om utseendet före 1600-talets omgestaltningar. Vi ser här det medeltida koret och det med sadeltak försedda tornet.

Av de senmedeltida kalkmålningarna återstår endast några fragment på tornbågen, vilka föreställer Anna själv tredje och sankt Sigfrid. Till kyrkans medeltida inventarier hör en ljuskrona från 1300-talet, ett fotparti med den i Mälardalen vanliga repstavsvulsten tillhörande en dopfont från 1100-talet och ett flertal medeltida träskulpturer. Av det senmedeltida altarskåpet återstår endast fem helgonfigurer, vilka bl a föreställer den heliga Birgitta och sankt Eskil. Vissa av träskulpturerna kan dock ha tillhört Eskilstuna kloster, då Karl IX gav order om att inventarier och gravstenar skulle flyttas därifrån till Fors i samband med utbyggnaden av Eskilstuna slott. En gravsten över den år 1338 avlidne klosterbrodern Peregrinus finns numera inmurad i vapenhusets norra vägg (Gardell nr 177). I samma vägg finns ett fragment av en gavelhäll till en eskilstunakista inmurad. Sammanlagt sex fragment av eskilstunakistor har påträffats vid reoveringar av kyrkobyggnaden under 1900-talet (Sö 355, Sö EMÅ1960;5, Sö Fv1973;187, Sö Fv1973;187, Sö Fv1973;188A–B). Här kan också nämnas att 48 medeltidsmynt tillvaratogs vid utgrävningen 1972, vilket är det största fyndet i Södermanland (SvK 168, Collmar 1 s 327 f, Klackenbergs s 104.)

1307 erkänner sig priorn och bröderna i Eskilstuna ha mottagit Fors kyrka av biskop Isar i Strängnäs, och en av bröderna ska inneha prästtjänsten (DS 1549).

1413 pantsätter Esbjörn Blåpanna jord till Eskilstuna kloster, och av avraden ska årligen avsättas 0:0:0:12 som ska deponeras i Fors kyrka under kyrkvårdarnas lås till Esbjörns behov till dess att han eller hans arvingar kan återlösa jorden (SD 1720).

1494 omtalas Heliga Korsets offerstock i kyrkan, där en del ska tillfalla Eskilstuna kloster (SDHK 33086).

Fors kyrka i en karta 1641 (SE/RA/81003/2/RA Loesblad).

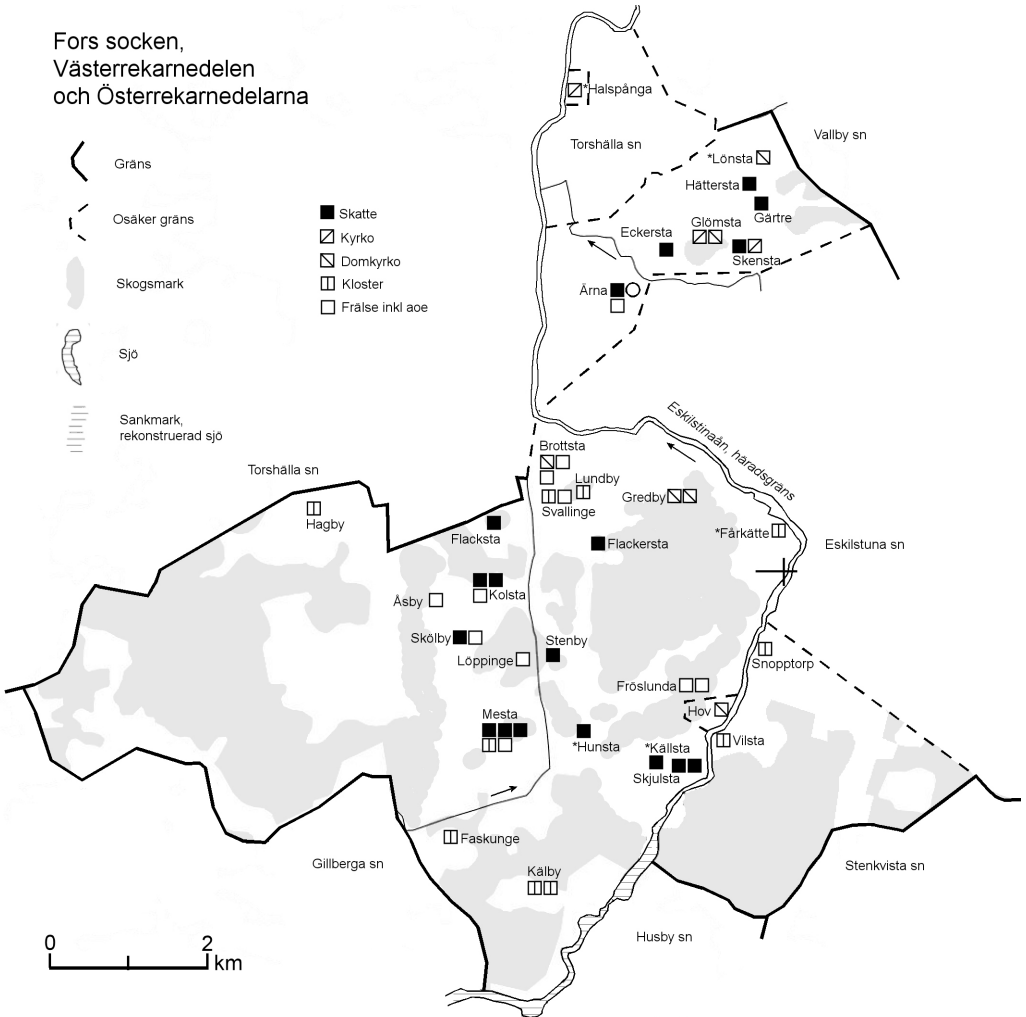
Runstenar: Sö 80 och Sö 81 Brottsta (försvunna).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/53/55/56 (1570/74)

	sk	skuj	kr	kruj	bi	eskl	aoe	fr
*Blextorp	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Brottsta	--	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Faskunge	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Flackersta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Flacksta	2 (0)	--	0 (1)	--	--	--	--	--
*Fors	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Fröslunda	--	--	--	--	--	--	2 (1)	--
*Fårkätte	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Gredby	--	--	0 (2)	--	2 (0)	--	--	--
Hagby	--	--	--	--	--	1 (0)	--	0 (1)
*Hesleby	--	1 (1)	--	2 (1)	--	--	--	--
*Hunsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Kolsta	2 (1)	--	0 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Kälby	--	--	--	--	--	2 (2)	--	--
*Källsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Lundby	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Löppinge	--	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Mesta	3 (3)	--	0 (1)	0 (1)	--	1 (1)	--	--
*Nybble	--	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Skjulsta	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Skölby	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Stenby	1 (0)	--	0 (1)	--	--	--	--	--
Svallinge	--	--	--	--	--	1 (1)	--	1 (1)
Åsby	--	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	14 (10)	2 (2)	0 (6)	2 (2)	2 (0)	11 (10)	3 (2)	5 (5)

Dessutom redovisar längderna: *krkvorn* Fors 3 (0).

Fors socken,
Västerrekarnedelen
och Österrekarnedelarna

Kartan visar Fors socken i Västerrekarne och Österrekarne i mitten av 1500-talet (SöH). Häradsgränsen löpte i Eskilstunaån, med undantag för att Hov på västsidan ån räknades till Österrekarne. Österrekarnedelen av socknen bestod av två områden, i sydöst och i nordöst. *Halspånga invid Torshälla stad utgjorde en enklav inom Torshälla sn.

Berga

1372 *Bærghswædhæld* (?DS X 153), 1535 *Swarthbergi* (GHj s 186) – 10 G, 6 h.

1372 byter Skänninge kloster och Botild Bänesdotter bort torpet *Bærghswædhæld* med en fors till Eskilstuna kloster (se Varsta, Gillberga sn) – namnformen ska

möjligen tolkas som 'Bergs valde' dvs ägor (?DS X 153 med kommentarer).

1535 redovisar en extraskattelängd Peter i *Swartberghi* bland 'fattiga landbönder' (GHj s 186).

***Blextorp**

1414 i *Blexthorpe* (SD 2006), 1490/91 *Blixtorp* (D 8 f 1).

SöH **1 eskl** 0:6.

1414 är Sten i B faste vid häradstinget (SD 2006).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i B som räntar och 4 pund korn och 1:0 pn (D 8 f 1).

Brottsta

1386 i *Brythie stadh* (SDHK 13025, regest), 1409 i *Brythiastum* (SD 1203), *Brotesta* (SöH 1544:2) – 10 G, 6 h, nu införlivat med Eskilstuna stad.

SöH **1 bi**, 1554 **1 ky** 0:4, förökt 1562 till 0:6, upptas i Torshälla sn.

1554–56 **1 kyuj** 0:1, upptas i Torshälla sn.

1562 (endast) **1 aoet** 0:2.

2 fr (Klas Andersson /Ekeblad/, Jöran Eriksson /Gyllenstierna/), det ena upptas i Torshälla sn.

1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort ½:0 i B till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).

1409 är Lars i B vidervaroman vid häradstinget och 1414 är han faste (SD 1203, SD 2006).

1425 se 1449.

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) halva B 'vid Eskilstuna' som Sten Turesson (Bielke) hade sålt till Kristiern Nilsson (Vasa) 1425 (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494, GiOV s 247 f).

1450 överlåter Katarina Knutsdotter (Grip) en gård i B till Strängnäs domkyrka för den skuld som Bo Jonsson (Grip) och dennes arvingar hade till domkyrkan (se Svista, Eskilstuna sn) (SDHK 25686).

1453 upplåter Bo Nilsson (Grip) ½:0 i B till Strängnäs domkyrka som betalning för Bo Jonssons skuld (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 26231).

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård om 0:6 som räntar 5 tön korn och 0:9:1 pn (C 7 f 11v).

1461 är Martin i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 27788).

- 1461 får Beata Karlsdotter (Vasa), vid arvskifte efter sin bror Johan Karlsson (Vasa), en gård som räntar 5 tön korn och $\frac{1}{2}$:0 pn (SDHK 27856).
- 1473 upptas en gård i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson; spannmålsräntan är samma som 1461, medan penningräntan är 1:0:2 pn (C 8 f 16v).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) en gård som deras morfar Sten Turesson 1425 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1486 byter Sten Sture bort en gård i B som räntar 5 tön korn, 1:0 avradspn och 0:3 dagsverkspn till Anders Eriksson (Ekeblad) och hans hustru Ingeborg Markvardsdotter (Link) (se DMS 2:7 s 97) (SDHK 31800).
- 1501 se Hällby, Torshälla sn.
- 1559 befäller Gustav I att Klas Andersson (Ekeblad) ska infinna sig med sina 'brev och skäl' som han kan ha på B eftersom gården rätteligen tillhör kungen i egenskap av arvinge till Sten Sture (GR 29 s 19).
- 1559 har Gustav I ett torp om 0:2 som uppges vara indraget kyrkogods; torparen sår 5 spann och har äng till 10 lass, litet mulbete, skog och fiskevatten (AoE 29A). – 1562 anges samma siffror men mulbete och skog saknas (SöH 1562:17).

Ekeby Se Ekeby, Torshälla sn.

Faskunge 1490/91 *Forsungæ* (D 8 f 1), 1535 *Faskunghe* (GHj s 186), 1554 *Faskinge* (SöH 1554:8) – 10 G, 5 h.

SöH **1 eskl** 0:3, 1562 **1 klt.**

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i F som räntar 2:0 pn (D 8 f 1).

Flackersta 1424 i *Flakastom* (SDHK 45445, avskr), 1445 i *Flakastum* (SDHK 24753) – 10 G, 6 h.

SöH **1 sk** 1:2:1, 1562 1:2.

1424 är Ulf i F faste vid häradstinget (SDHK 45445).

1445 är Magnus i F faste vid häradstinget (SDHK 24753).

1494 säljer Lars Stare 0:0:3½ i F till Lars Ingevaldsson i F (SDHK 24753).

1495(?) har Sten Sture 0:1 i F som räntar 0:0:0:14 pn (SSJb 1515).

Flacksta

1358 *in Flaxta* (DS 5865), *i Flaxtum* (DS 5977) – 10 G, 6 h.

SöH 1556 **1 sk** 1:0 (saknas 1564–66), 1570 **1 kr** 1:0.

1358 överlåter Bengt Filipsson (Ulv), hans hustru Birgitta Karlsdotter och hennes syster Märta 0:0:5 i F till Eskilstuna kloster (se DMS 2:4 s 168) (DS 5865).

1385 se DMS 2:4 s 168.

1401–1422 är Lars i F (bomärkessigill) ett flertal gånger sigillvittne vid jordtransaktioner (SD 39, SD 1720, SD 2115, SDHK 19894).

1451 ger Björn i Fröslunda och Lars Karlsson (kvadrerad sköld), i egenskap av säljarnas ombud, fasta på 0:0:10½ i F och 0:1 i Stenby till Hans Kartekes hustru och barn; säljarna var Anders, Lars och Peter Magnussöner samt Lars Karlssons hustru Elin, Peder Donares dotter, och hennes syster (SDHK 25844).

1490/91 nämns Olof i F, troligen som boende i Eskilstuna kloster (D 8 f 1v).

***Fors**

1290 *curiam nostram in Forsum* (DS 1026), 1535 *Fors* (GHj s 186).

SöH **1 eskl** 1:4.

1554 (endast) **3 krkvarnar**.

1290 byter kung Magnus bort sin gård F med allt som därunder ligger till johannitbröderna i Eskilstuna mot sammanlagt 9:0:0:1 i Lundby, ?Husby sn, Harsta, Torshälla sn, Valtomta, Tumbo sn, Björsund,¹ Helgarö sn, Åkers hd, och Gräsnäs, Björskogs sn, Åkerbo hd, Västmanland (DS 1026).

1385 se *Fårkätte.

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i F som räntar 8 tön korn, 0:12 pn och 2 pund mata samt två mjölnare som räntar 5 tön mjöl (D 8 f 1).

1558 ligger F kronokvarn med 5 par stenar under Eskilstuna gård (AL 3 s 205).

¹ Belägget för Björsund saknas i DMS 2:7 s 70.

- Fröslunda** 1346 *in Fröslundum* (DS 4119), 1414 *i Fröslundum* (SD 2006) – 10 G, 6 h.
 SöH 1556 **2 aoe**, 1562 1:2 + 1:2, 1574 **1 aoe** 2:4.
 1346 omnämns Johan i F som faste vid en jordtransaktion (DS 4119).
 1383 är Jöns i F faste vid häradstinget (SDHK 12421 Hadorph).
 1414 är Nils i F faste vid häradstinget (SD 2006).
 1437 och 1445 är Björn i F faste vid häradstinget (SDHK 22845, SDHK 24753).
 1456 säljer Johan Esbjörnsson 0:9½ i F till 'beskedlig sven' Kristiern Nilsson (SDHK 26819).
 1509 byter Måns Stare i Mesta bort ½:0 i F till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Svallinge (SDHK 36582).
 1543 ger Gustav I till Påvel Magnusson (Hjort av Vilsta), kyrkoherde i Floda, evigt frälse på ett skattehemman i F som Påvel haft bördsrätt till och lagligen köpt (GR 15 s 550).
 1559 har Gustav I två gårdar om sammanlagt 1:2 som han uppges ha köpt av herr Påvel i Floda; landborna sår vardera 13 spann och har äng till 30 lass, gott om skog och mulbete, mindre fiskevatten (AoE 29A).
- *Fårkätte** 1385 *i Farakæphta* (SDHK 12801), 1426 *i Farakæfte* (SDHK 20764), 1490/91 *Fareketta* (D 8 f 1) – låg söder om nuv Nybron, 600 m norr om Fors kyrka (*Fårkiertz ström* i karta omkr 1700, LMA 04-esk-3).
 SöH **1 eskl** 0:3:1, 1562 öde.
 1385 byter biskop Tord i Strängnäs bort 0:0:11 i F och en kvarnström 'nedan Forsbro' på västra sidan om ån till Eskilstuna kloster mot jord i Näs, Dunkers sn, Villåttingen, och Skälby, Härads sn, Åkers hd (se DMS 2:4 s 127, 2:7 s 91) (SDHK 12801).
 1426 är Peder i F nämndeman vid lagmansting (SDHK 20764).
 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i F som räntar 2 pund korn och ½:0 pn (D 8 f 1).
- Gredby** 1400 *i Gridby* (SDHK 15401) – 10 G, 6 h.
 SöH **2 bi**, 1552 0:6 + 0:6, 1556 **2 aoe** 0:5 + 0:5, 1562 **2 kr**.
 1400 är Peder och Lars i G fastar vid häradstinget (SDHK

15401).

1409 är Peder i G nämndeman vid räfsteting (SD 1129).

1425 är Ivar i G faste vid häradstinget (SDHK 20597).

1445 är Lars Pedersson i G faste vid häradstinget (SDHK 24753).

1446 är Olof i G faste vid häradstinget (SDHK 24967).

1490 är Påvel i G faste vid häradstinget, och 1490/91 nämns han som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i socknen (SDHK 32435, D 8 f 1).

1492 är Johan Nilsson i G faste vid häradstinget (SDHK 32824).

1552 har biskopshemmanen vardera 18 spann utsäde, äng till 40 lass, god svedjeskog, gott mulbete, litet fiske och god humlegård (SöH 1552:14).

1559 har Gustav I två gårdar om 0:5 som uppges vara indragna från biskopen i Strängnäs; landborna sår vardera 14 spann och har äng till 40 lass, mulbete och skog men inget fiskevatten (AoE 29A).

Hagby

1423 *i Hagaby* (SDHK 20091) – 10 G, 6 g.

SöH **1 eskl**, 1562 **1 fr** (Bengt Nilsson /Schack av Skylvalla/).

1423 är Sven i H faste vid häradstinget (SDHK 20091).

1486 byter Sten Sture bort en gård i H som räntar 0:11 avradspn och 0:3 dagsverkspn till Anders Eriksson (Ekeblad) och hans hustru Ingeborg Markvardsdotter (Link) (se DMS 2:7 s 97) (SDHK 31800).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i H som räntar 0:11 pn (D 8 f 1).

*Hesleby

1549 *Hesleby* (SöH 1549:4), 1555 *Helleby* (SöH 1555:8) – låg 1 km söder om Mesta, vid Stora Ekstugan, 10 G, 5 h (Pettersson 2007, RAÄ Eskilstuna 496:1).

SöH 1549–56 **1 skuj** 0:0:1 (1555 ”Hesleby äng”), 1574 0:0:2, 1549 till sk i Mesta, 1574 till kl i Mesta.

1555 **1 kruj** 0:5:1, 1574 till kl i Måsta, Fors sn (saknas 1562–70).

1555 **1 kruj** 0:1:1, 1574 öde (saknas 1562–70).

Summa jt 0:7 (0:7:1).

Hov

Se Hov, Fors sn, Österrekarne.

Hunsta, nu*Lagersberg**

- 1356 *in Hunsta* (DS 5563a), 1409 *i Hunzstom* (SD 1129) – 10 G, 6 h (Lagersberg).
- SöH 1555 **1 sk** 2:4, 1562 2:0 – de 0:4 som 1559 är aoe (se nedan) betecknades fram till 1556 som sk.
- 1356 säljer Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:½ i H till sin brorson Mats Birgersson (se Hammarby, Hammarby sn) (DS 5563a).
- 1409 stadfästs på räfsteting Eskilstuna klosters innehav av 0:0:16 i H (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).
- 1424 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 45445).
- 1445 och 1446 är Ingevald i H faste vid häradstinget (SDHK 24753, SDHK 24967).
- 1470 intygar Johan Gyntersson (Bukhorn) och Jöns Matsson (bomärkessigill) i Måsta, 'domare' i Österrekarne, att konventsbrodern Nils Kuse på sitt yttersta, annandagen jul 1469, i deras närvaro testamenterat sin jord i H, Kolsta och Mesta till konventet i Eskilstuna (SDHK 29061).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i H som räntar 0:12 pn (D 8 f 1v).
- 1495 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 33244).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:4 som uppges vara återbördad efter Sten Bengtsson (Bielke) av Strängnäs domkyrka; landbon sår 12 spann och har äng till 30 lass, gott om skog och mulbete, mindre fiskevatten; räntan innefattar 2 mark hampa och 1 sågstock (AoE 29A).

***Husholmen**

Se Skjulsta 1489.

Kolsta

- 1346 *in Kulstum* (DS 4119), 1385 *i Kulstom* (SDHK 12973). – 10 G, 6 h.
- SöH **1 sk** 2:0 tillsammans med Stenby.
1 sk 0:6:1, 1562 0:7, 1566 **1 kr** 0:7.
1 fr (Bengt Nilsson /Schack av Skylvalla/).
- 1346 omnämns Östen i K som faste vid häradstinget (DS 4119).
- 1348 vittnar Ingevald i K om en jordtransaktion (DS 4349).
- 1378 byter Tyke Petersson (lejon) bort 0:0:2½ till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:4 s 66) (DS 9706).

- 1380 fastfars att Eskilstuna kloster bytt bort 0:½ till Lars i Stenby mot 0:0:0:14 i Kullersta, Sundby sn (DS 10278).
- 1385 byter Bo Jonsson bort 0:0:6½ till Eskilstuna kloster (se Svallinge) (SDHK 12973, SDHK 12974).
- 1400 är Arnulf i K faste vid häradstinget (SDHK 15401).
- 1409 byter Ture Bengtsson (Bielke) bort 0:0:7½ till Raske i Mesta och Ernolf i K (se Skölby) (SD 1203).
- 1415 utfärdas köpebrev på 0:10 i K (Tidöark 1 p 25, regest).
- 1425 är Lars i K faste vid häradstinget (SDHK 20597).
- 1469 testamenterar johannitbrodern Nils Kuse sin jord i K till konventet i Eskilstuna (se *Hunsta) (SDHK 29061 år 1470).
- 1491 tilldöms hustru Sigrid, väpnaren Gad Magnussons (halv lilja, tre bjälkar) dotter, 0:11 i K och jord i Viby, Kjula sn, som hustru Ragnhild i Löppinge muntligen testamenterat till henne, vilket intygas av Lars Jute och Bengt i K som var närvarande då det skedde. – Vid samma tillfälle tilldöms Sigrids syster Kristina av samma skäl och med samma vittnen jord i Löppinge; hustru Ragnhild, som inte efterlämnat arvingar, hade motiverat testamentsgåvorna med 'den stora älsklighet och tjänst' som hon fått av Gad Magnussons döttrar. (SDHK 32532.)
- 1549 och följande år har K och Stenby samma brukare i SöH, med sammanslaget jordetal 2:0 (SöH 1549:4, 1555:8, 1556:6) – 1556 anges brukaren bo i Stenby (SöH 1556:1).

Kälby

- 1329 *in Thyelaby* (DS 2692) 1419 *i Tielaby* (SD 2647) – 10 G, 5 h.
- SöH **1 eskl** 0:4, 1562 **1 fr** (Bengt Nilsson /Schack av Skyllvalla/).
- 1 eskl** 0:1, 1564 **1 klt**.
- 1540–43 **1 aoe** med ålfiske, 1543 **1 aoevret**.
- 1329 byter Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:1 till Riseberga kloster, varvid lax- och ålfisket i K särskilt nämns, mot jord i Värmland (se DMS 7 s 686) (DS 2692).
- 1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i K vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).

- 1419 är Magnus i K faste vid häradstinget (SD 2647).
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:1 med ett underliggande ålfiske till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:1 och det tillhörande ålfisket av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1457 ärver Ingeborg Bengtsdotter (en bjälke) en gård i K som räntar 1 tön korn (se Biby, Gillberga sn) (SDHK 27078).
- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård om 0:1 som är öde men ska ränta 1:0 pn (C 7 f 12).
- 1461 är Olof i K faste vid häradstinget (SDHK 27788).
- 1473 ger Sigge Larsson (Sparre av Rossvik) och hans mor Ingeborg Bengtsdotter 0:1, som räntar 1 tön korn och 0:1 pn, till Eskilstuna kloster (SDHK 29620).
- 1473 upptas en gård med ett ålfiske i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson; den räntar 1:0 pn (C 8 f 15v).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) 0:1 som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1490 (omkr) är Magnus i K faste vid häradstinget (SDHK 45444).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som vardera räntar 6 tön korn och 1:0 pn samt ett torp som räntar 1 tön korn och 0:1 pn (D 8 f 1).
- 1496 testamenterar Lars Birgersson (Ilja balkvis), kyrkoherde i Sankt Nikolai i Nyköping, en gård om 0:3 i K, som räntar 3 tön korn och 0:6 pn, samt jord i Avla, Gåsinge sn, Daga hd, till Strängnäs domkyrka för instiftande av ett anniversarium i högkoret för sin egen och sina förfäders själar och i synnerhet för sin framlidne systerson Jakob (Jeppe) Störlas (d y) själ (SDHK 33342, se även DMS 2:4 s 96).
- 1501 se Hällby, Torshälla sn.
- 1508 byter Riseberga kloster bort 0:1 i K, som ligger till *Hyndevads kvarn, Husby sn, till Strängnäs domkyrka (se DMS 2:1 s 193) (SDHK 36165, SDHK 36192).

1531 har Gustav I en vret i K som räntar 0:½ pn och 1½ pund ål av ett ålfiske (K 1 f 57v).

1559 har Gustav I en utjord med god skog och litet mulbete där man kan så 2½ spann och bärga 5 lass hö (AoE 29A).

***Källsta**

1322 *de Thyælstum* (?DS 2345), 1555 *Kyelesta* (SöH 1555:8) – låg omkring 800 m östsydöst om *Hunsta/Lagersberg (LSA Fors socken C18-1:1 år 1718), 10 G, 6 h.

SöH 1 sk 2:0.

1322–1539 se Källsta, Torshälla sn.

Lagersberg

Se *Hunsta.

Lundby

1346 *in Lunby* (DS 4119), 1409 *i Lundby* (SD 1129) – 10 G, 6 h.

SöH 1 eskl 0:4.

1346 omnämns Esbjörn i L som faste vid häradstinget (DS 4119).

1384 är Nils i L faste vid häradstinget (SDHK 12550).

1400 är Torsten i L faste vid häradstinget (SDHK 15401).

1409 tilldöms Eskilstuna kloster vid råfsteting 0:0:0:20 'halvt klostret och halvt Fors kyrka' (se Hammarby, Hammarby sn); vid samma ting är Jöns i L nämndeman (SD 1129).

1416 ger Karl Öra bort 0:6 i L och jord i Drömsta och Hagby, Lästringe sn, Rönö hd, till Magnus Ragvaldsson (Fargalt), enligt en särskild överenskommelse gällande det arv Magnus hustru Margareta Karlsdotter skulle ha fått efter sin moster Ingeborg Staffansdotter (Stangenberg) som var syster till Karl Öras hustru Cecilia Staffansdotter. Karl Öra övertar samtidigt alla Ingeborgs efterlämnade skulder och ger dessutom Magnus 'ledig och lös' från den skuld som Margaretas far Karl Jakobsson (spets från vänster) i Skärplinge haft till Karl Öra. (SD 2289, jfr DMS 2:2 s 196.)

1444 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) 0:6 till Eskilstuna kloster (SDHK 24532, Hadorph E 74 s 102 f).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i L som räntar 600 järn och ½ pund korn (D 8 f 1).

Löppinge

- 1346 *in Løpunge* (DS 4119), 1382 *i Løpinge* (SDHK 12273, avskr Hadorph) – 10 G, 6 h, överbyggd bytomt (RAÄ Eskilstuna 573:1) i villaområde omkr 800 m nordnordväst om *Hunsta/ Lagersberg.
- SöH **1 fr** (Peder Kristiernsson /Siöblad/), 1570 öde.
- 1346 är Peter i L faste vid häradstinget (DS 4119).
- 1381 är Sune i L faste vid häradstinget (DS 10318)
- 1382 byter Sune i L bort jord i Hammarby, Hammarby sn (SDHK 12273 Hadorph).
- 1409 och 1419 är Lars i L faste vid häradstinget (SD 1203, SD 2647).
- 1424 och 1425 är Johan i L faste vid häradstinget och 1426 nämndeman vid lagmansting (SDHK 45445, SDHK 20597, SDHK 20764).
- 1432 är Johan i L faste vid häradstinget (SDHK 21697).
- 1439 säljer Jöns Tidemansson 0:0:2 i L till Johan i L (SDHK 23310).
- 1440 säljer Anders Ruska ett fiske som heter *Wädellä* 'ovan Forsbro' i Eskilstunaån, till Johan i L (SDHK 23371 regist, GiBr s 123).
- 1445 se Skölby.
- 1448 är Johan i L faste vid häradstinget (SDHK 25349).
- 1458 omnämns Lars i L och hans dotter hustru Elin i Höksta, Gillberga sn, på lagmansting i samband med talan om arvskifte efter väpnaren Lars Karlsson (kvadrerad sköld) i Berga, Tumbo sn, som var systerson till Lars i L (se Berga, Tumbo sn) (SDHK 27332).
- 1491 tilldöms hustru Kristina, Gad Magnussons dotter, 0:11 i L som hon fått i testamentgåva av hustru Ragnhild i L (se Kolsta) (SDHK 32532).
- 1492 se Berga, Tumbo sn.
- 1533 ärver Peder Kristiernsson (Sjöblad) 0:12 i L, som räntar 0:12 pn, 4½ pund korn, 1 pund smör och 1 pund fläsk, efter sin far Kristiern Larsson (SjSp 1/11).

Mesta

- 1384 *i Mysastom* (SDHK 12550, avskr), 1409 *i Misastum* (SD 1203), 1426 *i Misnistum* (SDHK 20764) – 10 G, 6 h.
- SöH **1 sk** 1:1, 1570 1:2, 1549 (endast) med skj 0:0:1 i *Hesleby.

1 sk 1:0:1:7, 1562 1:1, 1570 öde.

1 sk 1:0:1:2, 1562 1:1, 1570 öde.

1570 **1 kräng**.

1 eskl 0:6, 1570 öde, 1574 med skuj 0:0:1 i *Hesleby.

1564 **1 aoe**, 1566 **1 kr** 1:1, 1570 öde.

1384 är Ernof i M faste vid häradstinget (SDHK 12550).

1409 byter Raske i M jord (se Skölby) (SDHK 17359).

1426 hålls lagmansting i M (SDHK 20764).

1445 är Nils i M faste vid häradstinget (SDHK 24753).

1458 gör prästen Nils Kuse vid lagmansting anspråk på en del av arvet efter väpnaren Lars Karlsson (kvadrerad sköld) och uppger därvid att dennes morbror Raske i M var hans morfar (se Berga, Tumbo sn) (SDHK 27332).

1467 är Johan i M faste vid häradstinget (SDHK 28721, skadat, läsning Andersson 1859 s 2).

1469 testamenterar johannitbrodern Nils Kuse sin jord i M till konventet i Eskilstuna (se *Hunsta) (SDHK 29061 år 1470).

1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som vardera räntar 2 tön korn och 0:3 pn (D 8 f 1).

1508 är Peter Jönsson i M faste vid häradstinget (SDHK 36167).

1509 byter Måns Stare i M jord med Eskilstuna kloster (se Fröslunda) (SDHK 36582)

1539 är Olof Stare i M faste vid häradstinget (SDHK 39253).

*Nybble

1445 i *Nybbile* (SDHK 24753).

SöH **1 eskl**, 1562 och 1570–74 öde.

1445 är Peder Nilsson i N faste vid häradstinget (SDHK 24753).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i N som räntar 2 pund korn och ½:0 pn (D 8 f 1).

Skjulsta

1216 *Scolist* (DS 157), 1347 *in Skiulustæ* (DS 4119), 1382 i *Skiulista* (SDHK 12273, avskr Hadorph) – 10 G, 6 h.

SöH **2 sk** 0:6 + 0:6, 1562 1:0 + 1:0.

1216 bekräftar påven Riseberga klostres innehav av jord i S (DS 157 – om lokaliseringen se NMU s 4).

1346 döms på häradstinget efter tolv sockenmäns vittnesmål 0:½ till Eskilstuna kloster, som tvistat om jorden med

- Ulvase och hans arvingar (DS 4119).
- 1382 byter Peter i S bort jord i Hammarby, Hammarby sn (SDHK 12273 Hadorph).
- 1399 se Ärna, Fors sn, Österrekarne hd.
- 1409 döms vid råfsteting 0:2:0:2 till Eskilstuna kloster (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).
- 1414 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SD 1963).
- 1445 är Peder i S faste vid häradstinget (SDHK 24753).
- 1471 är Lars i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 29209).
- 1478 är Erenegisle i S faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).
- 1489 frändöms Ragvald i S ett fiske under en holme kallad *Husholme* vid Vilsta (se Vilsta, Fors sn, Österrekarne hd) (SDHK 342187).
- 1489 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SDHK 32238).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i S som räntar 0:12 pn (D 8 f 1).
- 1491 är Peder Olofsson i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532).
- Skölby**
- 1400 *i Skyby* (?SDHK 15401), 1409 *i Skylby* (SD 1203) – 10 G, 6 h, övergivet bebyggelseläge (RAÅ Eskilstuna 572:1) ca 400 m sydsydost om Åsby.
- SöH **1 sk** 1:3:1, 1562 1:4.
1 aoe 1:2, 1549 (endast) med kruj 0:0:0:4 vid Kjula källa, Kjula sn.
 Summa jt 2:5:1 (2:6).
- 1400 är Peter i S faste vid häradstinget (SDHK 15401) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1409 byter Raske i Mesta och Ernolf i Kolsta bort 0:3:6 ('sex helpenningsland', jfr 'små penningland' DMS 2:7 s 170) i S till Ture Bengtsson (Bielke) mot jord i Kolsta och i Västra Åby, Torpa sn (SD 1203).
- 1414 och 1424 är Lars i S faste vid häradstinget (SD 1963, SDHK 45445) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1423 säljer Lars i S jord i Biby, Gillberga sn (SDHK 20091) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1426 är Lars i S, Ingevald i S och Johan i S fastar vid häradstinget (SDHK 20756) – kan avse Skölby, Öja sn.

- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:11:6, av vilka 0:0:0:6 ligger i 'annan åker', till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1432(?) och 1442 är Lars i S (saknar sigill) häradshövding (SDHK 21697, SDHK 24158) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1445 säljer Sigurd Pedersson, borgare i Torshälla, 0:0:1 till Johan i Löppinge (SDHK 24753).
- 1448 är Lars i S och Jöns i S fastar vid häradstinget (SDHK 25349) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:11:6 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1451 är Lars i S faste och vittne vid häradstinget (SDHK 25844, SDHK 25972) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1457 upptas 0:0:10½(?) i Karl Knutssons jordebok (C 7 f 12, skadad).
- 1467 är Jöns i S i Fors sn faste vid häradstinget (SDHK 28721).
- 1473 upptas en gård som räntar 0:7 pn i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 15v).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) jorden som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1489 och 1494 är Anders i S faste vid häradstinget (SDHK 32238, SDHK 33087) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1490 är Erik i S faste vid häradstinget (SDHK 32435) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1491 är Björn i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532) – kan avse Skölby, Öja sn.
- 1495(?) har Sten Sture en gård i S 'i Vallby sn' om 0:0:11 som räntar 0:7 avradspn (SSJb 1515).

1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i S som räntar 0:6 pn; under gården ligger en vret som räntar 0:½ pn och ett ålfiske som räntar 1½ ål (SSJb 1502).

1531 har Gustav I en gård som räntar 0:7 pn (K 1 f 57v).

1559 har Gustav I en gård om 1:2; landbon sår 12 spann och har äng till 40 lass, gott om skog och mulbete, mindre fiskevatten (AoE 29A).

Stenby

1322 *de Stenby* (?DS 2345), 1451 *i Stenby* (SDHK 25844) – 10 G, 6 h.

SöH 1 sk 2:0 tillsammans med Kolsta, 1570 1 kr.

1322–1510 se Stenby, Torpa sn.

1451 ger Björn i Fröslunda och Lars Karlsson (kvadrerad sköld) fasta på 0:1 i S till Hans Kartekes hustru och barn; Nils i S är en av fastarna (se Flacksta) (SDHK 25844).

1549 och följande år har S och Kolsta samma brukare i SöH, med sammanslaget jordetal 2:0 (SöH 1549:4, 1555:8, 1556:6) – 1556 anges brukaren bo i S (SöH 1556:1).

Svallinge

1346 *in Suartlengen* (DS 4119), 1384 *i Swertlænge* (SDHK 12608 – 10 G, 6 h, överbyggd bytomt (RAÄ Eskilstuna 481:1) ungefär vid korsningen Svallingegatan–Flackstavägen (LSA Svallinge C3:17, 1647).

SöH 1 eskl.

1 frt (Birger Nilsson /Grip/).

1346 omnämns Lars i S som faste (DS 4119).

1384 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort ½:0 i S till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 71) (SDHK 12608).

1385 byter Bo Jonsson bort 1:0 i S och jord i Kolsta, denna sn, Ökna, Torshälla sn, Torsberga, Stenkvista sn, samt Axnäs, Hagby och Spånga, Ärla sn, till Eskilstuna kloster; i gengäld får Bo jord i Halla sn, Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 82), och i följande snr i Östergötland: Hogstad, Kärna, Rappestad, Fornåsa, Länsås, Regna och Skärstad (SDHK 12973, SDHK 12974).

1386 byter Bo Jonsson bort ½:0 minus 2 ?örtugland i S till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i S som räntar 0:12 pn (D 8 f 1).

- 1509 byter Eskilstuna kloster bort ½:0 i S till Måns Stare i Mesta mot lika mycket jord i Fröslunda (SDHK 36582).
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård om 0:3:2:4 som räntar 1:3:1:4 pn (Sks E 8928).
- 1562 har Birger Nilsson (Grip) ett torp som räntar 0:7:0:6 landgillespn (BNJb).

Säby Se Säby, Torshälla sn.

- *Trelby** 1549 *Trelby* (SöH 1549:4).
SöH 1562–64 **1 kl** 0:4.
1562 (endast) **1 klt** 0:1.
1549 (endast) **1 aoevret**.

- *Tuleby** 1562 *Tuleby* (SöH 1562:17) – möjligen identiskt med Tolan 1636 (LMS C18-39:C3:31), nu Tolalund, 3 km västsydväst om Hagby, 10 G, 6 g.
SöH 1562 (endast) **1 aoeuj**.
1562 har aoe-utjorden 2½ spann utsäde och äng till 5 lass hö (SöH 1562:17)

- Viby** 1409 *i Wighby* (SD 1203) – 10 G, 6 h, övergivet bebyggelse-läge (RAÅ Eskilstuna 474:1) ca 500 m väster om Mesta (LSA Mesta C3:28, 1647).
1409 är Peder i V ombud för Ture Bengtsson (Bielke) vid häradstinget (SD 1203).

- *Vädellä** 1440 *Wädellä* (SDHK 23371, regest).
1440 säljer Anders Ruska ett fiske kallat V i Närje å (Eskilstunaån) ovanför Fors bro till Johan i Löppinge (SDHK 23371, GiBr s 123).

- Åsby** 1386 *i Asby* (SDHK 13025, regest), 1449 *i Aasby* (SDHK 25494) – 10 G, 6 h.
SöH **1 skuj** 0:1:2, 1562 0:2, 1549 och 1574 till fr i Å.
1 fr, 1549 och 1574 med skuj i Å (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:10 i Å till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).
1419–1510 se Åsby, Lista sn.
1428 säljer Sten Turesson (Bielke) och hans hustru Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta) till Kristiern

- Nilsson (Vasa) 0:0:12:6 i Å och jord i Kälby och Skölby, denna sn, Brunnsta, Egelsta, Hagby och Ökna, Torshälla sn, samt en tomt i Torshälla stad och en kvarnström där belägen 'östan ån och bron' (i Säby, Fors sn); vidare jord i Västra Åby, Torpa sn, Säby, Fors sn, Söderby, Barva sn, Eke, Husby, Idö och Lönnberga, Jäders sn, Säby, Stenkvista sn, Ingeby och Kolsta, Vallby sn, allt i Österrekarne, samt i Ärnesta, Överselö sn, Selebo hd (se DMS 2:6 s 193), vidare i Adelsö sn (se DMS 1:7 s 234) och i Håbo (se DMS 1:10 s 113), Simtuna (se DMS 1:8 s 71), Torstuna (se DMS 1:7 s 172), Trögds (se DMS 1:9 s 168) och Åsunda (se DMS 1:11 s 56) hdr i Uppland, i Glanshammars och Hardemo hdr, Närke, och en kvarn vid Arboga stad (SDHK 25494 år 1449, 30700 år 1480, GiOV s 247 ff).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:12:6 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1457 upptas en gård i Karl Knutssons jordebok (C 7 f 12, skadad).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) jorden som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1486 byter Sten Sture bort en gård i Å som räntar 0:10 avradspn och 0:3 dagsverkspn till Anders Eriksson (Ekeblad) och hans hustru Ingeborg Markvardsdotter (Link) (se DMS 2:7 s 97) (SDHK 31800).
- 1492 se Åsby, Säterbo sn.
- 1501 se Hällby, Torshälla sn.
- 1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård om 0:5 som räntar 2 tön korn och ½:0 pn (SkS E 8928).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:4:2; landbon sår 12 spann och har äng till 15 lass, passlig skog och litet mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).
- 1565 dömer Erik XIV:s nämnd en gård åter till Ingeborg Hansdotter, dotter till bergsmannen Hans Jakobsson i Krokfors, Sundborns sn, Dalarna, och Brita Andersdotter (Ekeblad), som fått avstå den till Gustav I utan att få utlovat vederlag (HH 13 s 188).

Gillberga socken

1314 *de Gylberghum* (DS 1947, avskr).

1353 *de Gilberghum* (DS 5008).

1369 *i Gilbergha sokn* (DS 7965).

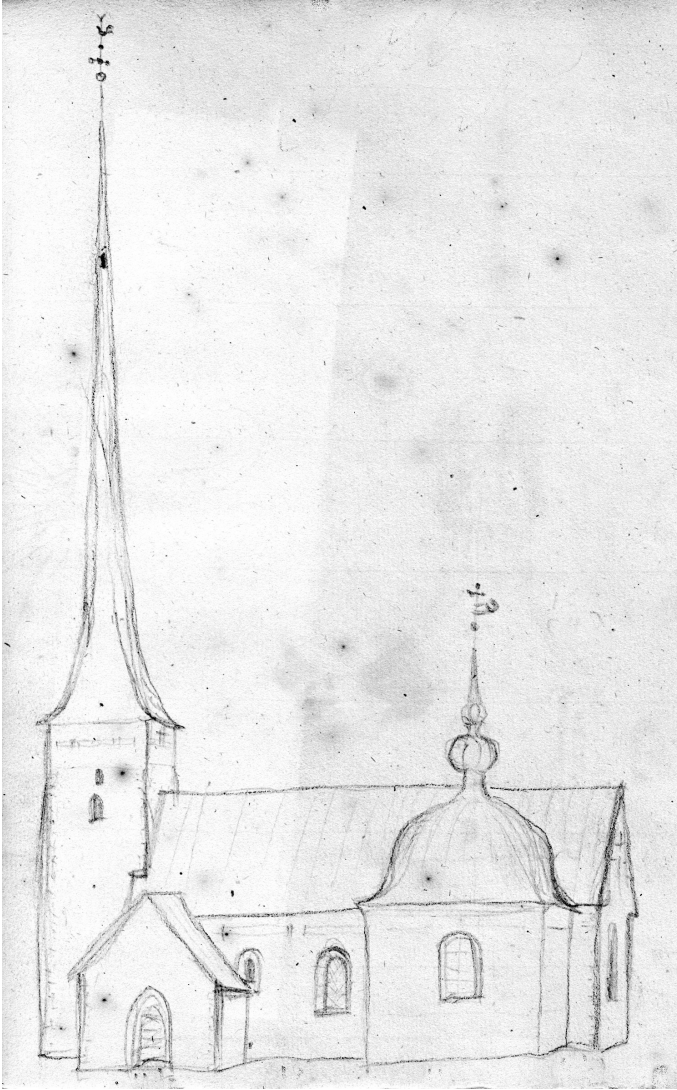
Omfattning: Gillberga socken hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

En sockenkarta från 1718 finns (LSA Fors socken C18-1:1).

Kyrka: Av den stenkyrka som sannolikt uppfördes under 1100-talet återstår idag tornet och långhusets två västra travéer. Den ursprungliga planen bör ha bestått av ett uppåt avsmalnande torn, långhus samt ett lägre och smalare kor. Senare under medeltiden, troligtvis 1400-talet, förlängdes långhuset och koret breddades. Vidare uppfördes vapenhus och sakristia. Kyrkan genomgick en kraftig omgestaltning 1859, då torn, vapenhus och sakristia försågs med trappgavlar, ett nytt kor uppfördes och sakristian byggdes om till korsarm i norr. Peringskiölds teckning från 1686 ger dock en uppfattning om den senmedeltida exteriörens utseende, bortsett från tornspiran och det på 1600-talet tillkomna gravkoret. Vid vapenhusets gavel syns ett litet fönster, vilket sannolikt är ursprungligt. Under tornkrönet och över fönstren på södra långhusväggen framträder blinderingar som kan knytas till en förhöjning av de ursprungliga gråstensmurarna. Denna påmurning med tegel är synlig invändigt i tornet och på kyrkvinden och bör ha skett i samband med valvslagningen vid 1400-talets slut.

På vapenhusets norra vägg återfinns ett konsekrationsskors, men i övrigt saknar kyrkorummet spår av medeltida målningar. Dopfunten av sandsten med repstavsvulst dateras till ca 1200 och är tillsammans med delar av ett ciborium de enda medeltida inventarier som bevarats i kyrkorummet. (SöKy 98 2:a uppl, Collmar 1 s 338, SHM mbild)

1316 testamentar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) en mässhake till "beate ødhbøn" i Gillberga kyrka (DS 2075). Detta syftar sannolikt på en kultbild eller liknande av ett icke namngivet helgon och visar att kyrkan vid 1300-talets början var föremål för någon form av lokal vallfart (Peterson 2012).

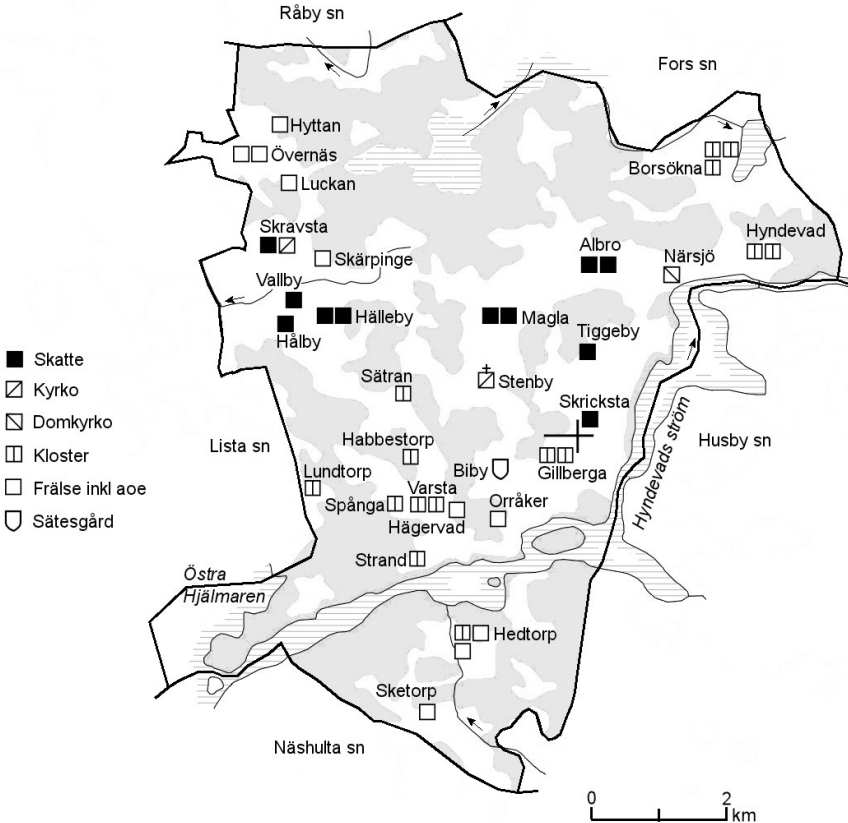

Gillberga kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/56 (1566/74)

	sk	skuj	kr	ky	kl	bi	fr
Albro	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--	--
Biby, N o S	2 (1)	1 (0)	--	--	--	--	4 (3)
Borsökna	--	--	--	--	3 (2)	--	--
Gillbergaby	--	--	--	--	2 (2)	--	--
Habbestorp	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Hedtorp	--	--	--	--	1 (1)	--	2 (2)
Hyndevad	--	--	--	--	2 (2)	--	--
Hyttan	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Hälby	1 (1)	1 (0)	--	--	--	--	--
Hägervad	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Hälleby	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--	--
*Lida	--	--	--	--	--	--	0 (1)
*Lidatorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Luckan	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Lundtorp	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Magla	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--	--
Mörby	--	1 (1)	--	--	--	--	--
Närsjö	--	2 (1)	0 (1)	--	--	1 (0)	--
*Oppåker	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Orråker	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Sketorp	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Skravsta	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--
Skricksta	1 (1)	1 (0)	--	--	--	--	--
Skärpinge	--	--	--	--	1 (0)	--	1 (1)
Spånga	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Strand	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Sättran	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Tiggeby	1 (1)	1 (0)	--	--	--	--	--
Vallby	0 (1)	2 (0)	--	--	--	--	--
Varsta	--	--	--	--	2 (2)	--	--
Övernäs	--	--	--	--	--	--	2 (2)
SUMMA	12 (12)	13 (3)	0 (1)	1 (1)	16 (14)	1 (0)	14 (16)

Gillberga socken

Kartan visar Gillberga socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Albro

1381 i *Allabroo* (DS 10318, avskr), 1409 i *Allabro* (SD 1203) – 10 G, 5 g.

SöH **1 sk** 0:6:2:4, 1555 1:2:0:4, 1446 1:1:2:4, 1562 1:2, 1549 (endast) med skuj 0:0:1 i Närsjö.

1 sk 0:6:2, 1555 1:1:2, 1562 1:2, 1549 (endast) med skuj 0:0:1 i Närsjö och 0:3 i Tiggbeby.

1555–56 **1 skuj**.

1381 är Faste i A faste vid häradstinget (DS 10318).

1409, 1414 och 1417 är Olof i A faste vid häradstinget (SD

1203, SD 2006, SD 2371).

1424 är Lars i A faste vid häradstinget (SDHK 45445).

1471 är Tomas i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 29209).

Biby och Norrbiby

1418 *Biby, Norra Biby* (SD 2448, avskr), 1555 *Norebyby* (SöH 1555:8), 1556 *Söderbyby* (SöH 1556:6) – 10 G, 5 g.

SöH 1549–66 **1 sk** (Norra B) 1:0, 1555 1:0:2, 1556 1:1:2, 1562 1:2, 1549 med skuj 0:1:1:4 i Skricksta.

1549 (endast) **1 skuj** 0:1 ('Norbyäng') till sk i Magla.

1555 **2 fr** (Södra B) (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1556–66 **1 frt** (Norra B) (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

Sätessgård: Biby är sätessgård för Ingeborg Siggessedotter (Sparre av Rossvik) i början av 1540-talet och för hennes son Klas Jöransson (Stiernsköld) 1544–48 (RAp 7/2, GR 19 s 304; annorlunda i AH s 134).

1418 skiftar Lars Ulfsson (Aspenäsätten) med Bo Djure och dennes hustru Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) arvet efter Sigrids syster Gunhild, omfattande gods som Gunhild ärvt efter sina söner Orm Ulfsson och Knut Ulfsson, halvbröder till Lars Ulfsson. Bo och Sigrid får en gård i B och en i Norr-Biby, samt jord i *Ingemarstorp, Hägervad, Orråker, *Åby, Lida, och *Ravaldstorp, denna sn, Kälby, Fors sn, Ekeby, Torshälla sn, Broby och Mälby, Tumbo sn, och Fagernäs, Näshulta sn (se DMS 4:6 s 57) (SD 2448).

1423 säljer Lars i Skölby 0:0:3½ i B till Nils i B (SDHK 20091).

1453 skiftas arvet efter Sigrid Uddormsdotter (se tavla över arvs gången i DMS 4:4 s 59 f) (SDHK 26235) – se vidare nedan.

1457 fullföljs arvskiftet efter Sigrid Uddormsdotter, varvid Lars Siggesson (Sparre av Rossvik) på sin hustrus, Ingeborg Bengtsdotter (en bjälke), vägnar får hela B som tillsammans med de underliggande torpen Hägervad och Orråker räntar 8 pund och 2 spann korn, 0:12 pn samt 3 pund mata; vidare ärver Ingeborg jord i *Fagranäs, Lida och *Ragvaldstorp, denna sn, Kälby, Fors sn, samt jord i Sköllersta sn i Närke (SDHK 27078).

- 1490 (omkr) är Martin i B faste vid häradstinget (SDHK 45444).
- 1492 är Ivar i B faste vid häradstinget (SDHK 32824).
- 1506 tilldöms Peter Herlogsson på räfsteting 1:0 i B och 0:3 i Skricksta vilka jordar han tvistat om med Jöns Jonsson i Skricksta som äger hälften av dem; räfstetinget finner att andelarna är för små för att båda ska kunna försörja sig på dem och dömer därför allt till Peter som ska lösa ut Jöns med 3:0 pn för varje örtugland (SDHK 35300).
- 1508 får Peter Herlogsson fasta på ½:0 i B och 0:0:4½ i Skricksta som han köpt av Jöns Jonsson i Skricksta (SDHK 36167).
- 1510 skiftas arv efter Sigge Larsson (Sparre av Rossvik) mellan hans myndige son Lars Siggesson och dennes mor Kristina Magnusdotter (Natt och Dag), på Lars omyndiga syskons vägnar, samt Nils Olofsson (Vinge), på sin dotters vägnar, och Lindorm Brunsson (Forstenaätten), på sin hustru Katarina Siggessedotters (Sparre av Rossvik) vägnar, varvid den sistnämnda får huvudgården B som räntar 4:6:1:4 pn ('1½ öre mindre än 5 mark örtug') (SDHK 36748).
- 1513 byter Lindorm Brunsson bort sin hustrus gård i B till Kristina Magnusdotter (se DMS 1:8 s 217) (SDHK 37361).
- 1531 se Skricksta.
- 1544 skiftas arv efter Ingeborg Siggessedotter och hennes moster Margareta Magnusdotter (Natt och Dag), varvid Ingeborgs son Klas Jöransson (Stiernsköld) får en gård i B, som räntar 3 pund korn och ½:0 pn, och jord i Norrbiby, Lida, Hedtorp och *Ingemarstorp, denna sn, samt i Bärsta, Hackvads sn, Närke, och Boberg, Fornåsa sn, Bobergs hd, Östergötland; hans syster Karin Jöransdotter får den andra gården i B som också räntar 3 pund korn och ½:0 pn, samt jord i *Fagranäs och Orråker (RAp 7/2).
- Borsökna** 1216 *Borshogen* (DS 157), 1408 *i Borsoknom* (SDHK 17113), 1432 *i Borsøknom* (SDHK 21697) – 10 G, 5 h, ursprungligt bebyggelseläge väster om sjön framgår av HEK.
- SöH **2 rikl**, 1554 **2 eskl** (1570 båda öde), 1574 0:4 +0:4.

- 1 riklt**, 1554 **1 eskl** ('Borsökna torp', senare Sjötorp).
 1216 bekräftar påven Riseberga klosters innehav av jord i B (DS 157).
 1408 är Lars i B faste vid häradstinget (SDHK 17113).
 1432 är Nils i B faste vid häradstinget (SDHK 21697).
- *Freslunda** 1500 *Freslundha* (SDHK 34076).
 1500 nämns ett 'skogstorp' F i Gillberga sn (SDHK 34076) – knappast identiskt med Fröslunda, Fors sn.
- Gillbergaby** 1200 (omkr) *in Gilbergh* (?DS 823), 1461 *i Gelberghom* (SDHK 27788) – 10 G, 5 g.
 SöH **2 eskl** 0:5 + 0:5 (1564–66 1 eskl).
 1200 ger jarl Birger Brosa två attungar i G till Riseberga kloster (?DS 823 – om lokaliseringen se NMU s 3 f).
 1461 är Olof i G faste vid häradstinget (SDHK 27788).
 1467 är Peter i G faste vid häradstinget (SDHK 28721).
 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som (?tillsammans) räntar 8 tön korn, 0:10 pn och 2 pund mata (D 8 f 2).
 1494 är Bengt i G faste vid häradstinget (SDHK 33087).
- Habbestorp** 1372 *Haghbardzthorp* (DS X 153), 1490/91 *Habalstorp* (D 8 f 2) – 10 G, 5 g.
 SöH 1 eskl, 1562 1 eskl.
 1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort sitt torp H till Eskilstuna kloster (se Varsta) (DS X 153).
 1490/91 har Eskilstuna kloster H som räntar 0:12 pn (D 8 f 2).
 1562 har klostertorpet 7 spann utsäde, äng till 20 lass, litet fiske, passligt mulbete och passlig skog (VmH 1562:17).
- Hedtorp** 1490 *Hedetorp* (D 8 f 2), 1545 *Hedeby* (VmH 1545:10), 1555 *Heden* (SöH 1555:8) – 10 G, 4 g.
 SöH **1 jukl** 0:4 ("Hedeby"), 1554 **1 eskl** ("Hedetorp"), 1562 **1 klt**, 1570 med samma brukare som ena fr nedan.
1 fr, 1556 **1 frt**, 1562 **1 fr**, 1570 **1 frt** (Klas Kristiernsson/Horn/).
 1556 **1 frt**, 1562 **1 fr**, 1570 **1 frt** (Klas Kristiernsson/Horn/).

1490/91 har Eskilstuna kloster H som räntar ½:0 pn (D 8 f 2).

1553 har klosterlandbon 3 pund utsäde, äng till 20 lass, god timmer-, ved- och svedjeskog och god humlegård (VmH 1553:22).

Hyndevad

1216 *Hindawat* (DS 157), 1432 *i Hindawad* (SDHK 21697) – 10 G, 5 h.

SöH **2 rikl** 0:4 + 0:4, 1554 **2 eskl**.

1216 bekräftar påven Riseberga klostrets innehav av jord i H (DS 157).

1432 är Björn i H faste vid häradstinget (SDHK 21697).

1494 är Olof i H faste vid häradstinget (SDHK 33087).

1500 anklagas en Ingvar Bosson för att ha beordrat en (icke namngiven) kvinna att komma till H, ha gripit hennes dräng och rånat henne (SDHK 34076).

Hyttan

1486 *aff Hytten* (SDHK 31816) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 173:1) 10 G, 6 f.

SöH **1 frt**, 1574 öde (Klas Kristiernsson /Horn/).

1486 ärver Erik Trolle jord i H som räntar ½:0 pn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).

1547 byter Ivar Fleming bort H som räntar 0:7 pn till Anna Nilsdotter (se Övernäs) (UUBp 7/8).

Hålbby

1381 *i Holby* (DS 10341, avskr), 1382 *i Holby* (SDHK 12209), 1448 *i Holmby* (SDHK 25349) – 10 G, 5 f.

SöH **1 sk** 1:1, 1570 1:0, 1549 (endast) med skuj 0:2:1 i Vallby.

1555 (endast) **1 skuj**.

1381 är Gregers i H nämndeman vid räfsteting och 1382 faste vid häradstinget (DS 10341, SDHK 12209).

1448 är Johan i H faste vid häradstinget (SDHK 25349).

1471 är Johan Jakobsson (bomärkessigill) i H domhavande vid häradstinget och vittne om arvskifte efter Anders Ruska (SDHK 29209, SDHK 29190).

1481 är Johan i H faste vid häradstinget (SDHK 30987).

1489 är Ragvald i H faste vid häradstinget (SDHK 32238).

1501 är Ragvald i H vittne vid ett jordbyte (SDHK 34332).

- Hägervad** 1418 *Hägrawadh* (SD 2448, avskr), 1556 *Hyegrevadztorp* (SöH 1556:6) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 176:1) 10 G, 4 g.
SöH **1 frt**, 1562 **1 fr**, 1570 **1 frt** (Klas Kristiernsson /Horn/).
1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i H vid arvsifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).
- Hälleby** 1384 *i Hällaby* (SDHK 12550, avskr), 1409 *i Hällaby* (SD 1203) – 10 G, 6 f.
SöH **1 sk** 0:5:1, 1549 (endast) med skuj 0:2:1:4 i Vallby, 0:2 i Mörby och 0:2 i Skravsta, 1555 summerat jt 1:4, 1562 0:6.
1 sk 1:3:2:4, 1562 1:0.
1554–56 **1 skuj** 0:5:1 till sk i Skensta, Fors sn, Österrekarne.
1549 (endast) **1 skuj** 0:1:1 till sk i Mesta, Fors sn, Västerrekarne.
1549–70 **1 kruj** 0:1:1 till sk i Eckersta, Fors sn, Österrekarne.
Summa jt 3:1:5 (1:7:1).
- 1384 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 12550) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1409 och 1417 är Anund i H faste vid häradstinget (SD 1203, SD 2371) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1417 och 1419 är Nils i H faste vid häradstinget (SD 2371, SD 2647) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1419 är Mikael i H nämndeman vid häradstinget (SD 2647) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1451 är Olof i H faste vid häradstinget (SDHK 25844) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1495 är Nils i H faste och Jöns Ingevaldsson i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 33244) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1501 byter hustru Ingeborg bort till Jöns Ingevaldsson sammanlagt 0:0:7:1 i H, Mörby, Skravsta och Vallby mot lika mycket jord i Skölby, Öja sn (SDHK 34332).
1514 är Nils i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 37535) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
1530 är Erik i H faste vid häradstinget (SDHK 45449) – kan avse Hällby, Torshälla sn.

- 1539 är Lars Nilsson i H faste vid häradstinget (SDHK 39253) – kan avse Hällby, Torshälla sn.
- *Ingemarstorp** 1418 *Ingemarstorp* (SD 2448, avskr).
1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i I vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).
- *Lida** 1418 *eth torp heter Lidha* (SD 2448, avskr), 1555 *Lyddetorp* (SöH 1555:8), 1562 *Lida* (VmH 1562:17).
SöH 1562 **1 fr**, 1570 **1 frt** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) torpet L vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).
- Luckan** 1486 *aff Lwkw* (SDHK 31816) – låg 900 m sydöst om Övernäs, 10 G, 5 f (HEK).
SöH **1 frt** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1486 ärver Erik Trolle jord i L som räntar ½:0 pn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- Lundtorp** 1316 *de Lundæthorp* (DS 2075) – 10 G, 5 f.
SöH **1 eskl**, 1562 **1 klt**.
1316 testamenterar Margareta Bengtsdotters (adorantsigill) ett legat till Ulfhild som avser avkastningen (avraden) från L upp till 10:0 pn (DS 2075).
1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort torpet L till Eskilstuna kloster (se Varsta) (DS X 153).
1463 är Karl i L nämndeman i landssynenämnd (?SDHK 28118).
1471 är Erik i L faste vid häradstinget (SDHK 29209).
1490/91 har Eskilstuna kloster ett torp som räntar 0:10 pn (D 8 f 2).
1562 har klostertorpet 5 spann utsäde, äng till 20 lass, litet fiske och mulbete samt passlig skog (VmH 1562:17).
- Magla** 1355 *i Maghaldom* (DS 5091), 1382 *i Maghallum* (SDHK 12131) – 10 G, 5 g.
SöH **1 sk** 0:7:2, 1555 0:7:1:4, 1562 1:0, 1549 (endast) med skuj 0:1 i Biby.
1 sk 0:5:2, 1555 0:7:1:4, 1562 0:6.

1555–56 **1 skuj** 0:1.

Summa jt 1:5:2 (2:0).

- 1355 godkänns på råfsteting ett tidigare jordbyte mellan abbot Henrik (d 1349), på Julita klosters vägnar, och Gustav Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö), där klostret fick 0:½ i M och jord i Bärsta och *Häresta, Öja sn; Gustav fick jord i Trinkesta, Blacksta sn, Hässle, Lerbo sn, samt Valsta och Varbro, Sköldinge sn, alla i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 84 f) (DS 5091).
- 1382 pantsätter Peter Tomasson, kyrkoherde i Öja, 0:1 i M som säkerhet för de 20:0 pn som han skänkt till Julita kloster vid klosterkyrkans invigning (SDHK 12131).
- 1382 och 1387 är Ulf i M faste vid häradstinget (SDHK 12209, SDHK 13237).
- 1408 är Jakob i M faste vid häradstinget (SDHK 17113).
- 1409 är Räv i M faste vid häradstinget (SD 1203).
- 1448 är Ragvald i M faste vid häradstinget (SDHK 25349).
- 1486 omnämns lösöre tillhörande en bonde i M som är till salu i Arboga (ArTb 2 s 295).
- 1490 är Lars i M faste vid häradstinget (SDHK 32435).

Mörby

- 1501 i *Mørby* (SDHK 34332) – 10 G, 5 f.
- SöH **1 skuj** 0:2, 1562 0:2:2, 1570 1:0, 1549 (endast) till sk Hälleby.
- 1501 byter hustru Ingeborg bort jord i M till Jöns Ingevaldsson i Hälleby (se Hälleby) (SDHK 34332).

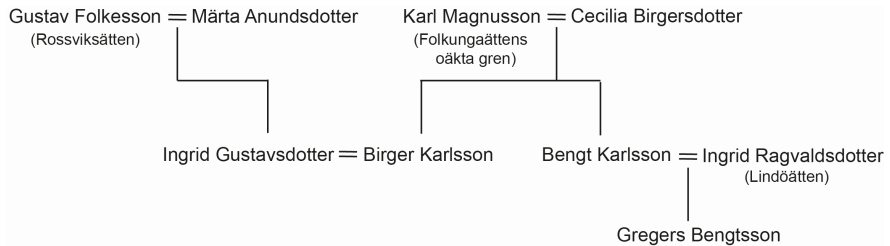
Norraby

Se Biby.

Närsjö

- 1535 *Nerssöö* (GHj s 190), – 10 G, 5 g.
- SöH **2 skuj** 0:1 + 0:1; 1570 **1 skuj** 0:2, 1549 (endast) till var sin sk i Albro.
- 1543–62 **1 bi** 1:4, 1556 **1 aoe** 1:4, 1562 **1 kr** 1:4.
- Summa jt 1:6.
- 1535 redovisar en extraskattelängd Jon i N bland de rika landborna (GHj s 190).
- 1552 har biskopshemmanet utsädet 20 spann, äng till 30 lass, god skog, gott fiskevatten och god humlegård (VmH 1552:14).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:12 med 2 pund utsäde, äng till 30 lass, gott om skog, litet mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).

- *Oflasta** 1380 *i Oflastom* (DS 10200), 1432 *Oflasta* (SDHK 21791) – låg sannolikt ca 300 m ostnordost om gravfält RAÄ 31:1 på mark som nu tillhör Vallby (HEK, EK 1:10 000).
- 1380 byter Bo Jonsson (Grip) bort 2:0 till Gustav Folkesson (Rossviksätten) (se Vingsleör, Lista sn) (DS 10200).
- 1424 är Dan i O faste vid häradstinget (SDHK 45445).
- 1432 ärver Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) vid arvsfifte efter sin mormor Elin Bengtsdotter (Aspenäsätten) 2:0 i O som räntar 1 läst korn och 2:0 pn 'med sin mata' samt jord i Ytterjärna sn, Öknebo hd (se DMS 1:3 s 124 f, 2:6 s 295) (SDHK 21791).

- *Oppåker** 1562 *Oppåker* (VmH 1562:17).
SöH 1562–66 **1 fr.**
- Orråker** 1418 *Ardker* (SD 2448, avskr), 1535 *Araker* (GHj s 190), 1555 *Arkertorp* (SöH 1555:8), 1556 *Åräckertorp* (SöH 1556:6) – 10 G, 4 g.
SöH **1 frt** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i O vid arvsfifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).
- Prästgården** I kartorna ligger prästgården i Stenby, 1,5 km nordväst om kyrkan, 10 G, 5 g. Stenby har ett gravfält (RAÄ 132:1), och då varken prästgården eller Stenby återfinns i lhandlingarna var detta säkerligen den medeltida prästgården.
- *Ravaldstorp** Se Sketorp.
- Sjötorp** Se Borsökna.
- Sketorp** 1418 *Rawaldzthorp* (?SD 2448, avskr), 1535 *Skregstatorp* (GHj s 190), 1556 *Skäffuesta* (SöH 1556:6), 1574 *Skedetorph* (SöH 1574:10) – 10 G, 4 g.

SöH 1556 **1 frt** (Klas Jöransson /Stiernsköld/) (saknas 1564–70).

1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i *Rawaldzthorp* vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (?SD 2448) – möjligen identiskt med S.

Skravsta

1419 i *Skrauastom* (SD 2647) – 10 G, 6 f.

SöH **1 sk** 1:5:2:4, 1562 1:4.

1 skuj 0:2, 1549 (endast) till sk i Hällby.

1 ky 0:3, 1556 till Lista kyrka, 1562 **1 kyt**.

Summa jt 2:2:2:4 (2:1).

1419 är Elef i S nämndeman vid häradstinget (SD 2647).

1424 är Sven i S faste vid häradstinget (SDHK 45445).

1490/91 namnges Martin i S som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostres jordinnehav i socknen (D 8 f 2).

1501 byter hustru Ingeborg bort jord i S till Jöns Ingevaldsson i Hälleby (se Hälleby) (SDHK 34332).

1516 har Nils Olofsson i S sålt jord i Hällberga, Stenkvista sn (SDHK 37928).

1539 är Per Olofsson i S faste vid häradstinget (SDHK 39253).

Skricksta

1506 i *Skrickstade* (SDHK 35300), 1531 *Skreckesta* (GR 7 s 263) – 10 G, 6 f.

SöH **1 sk** 1:0:2, 1562 1:3

1549–56 **1 skuj** 0:1:1:4, 1549 till sk i Biby, 1556 till sk i S.

1506 äger Jöns Jonsson i S hälften av 0:3 i S men frändöms dem till förmån för Peter Herlogsson (se Biby) (SDHK 35300).

1508 fastfars att Jöns Jonsson i S sålt 0:0:4½ i S till Peter Herlogsson (se Biby) (SDHK 36137) – jordetalet är det samma som skatteutjorden i SöH.

1530 är Jöns i S faste vid häradstinget (SDHK 45449).

1531 stadfäster Gustav I Nils Herlogssons i Biby äganderätt till 0:0:4½ i S vilken jord Nils har tilldömts på laga ting (GR 7 s 263).

Skärpinge

1380 i *Skärpinge* (DS 10200), 1443 *Skærplinge* (SDHK 24283), 1486 *aff Skerpinge* (SDHK 31816) – 10 G, 5 f.

SöH **1 frt** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

- 1380 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:4 till Gustav Folkesson (Rossviksätten) (se Vingsleör, Lista sn) (DS 10200).
- 1443 ger Gregers Bengtsson 0:0:4 i morgongåva till Valborg Olofsdotter (se Övernäs) (SDHK 24283).
- 1481 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 30987).
- 1486 ärver Erik Trolle jord i S som räntar 1:0 pn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1547 byter Ivar Fleming bort jord i S som räntar 0:11 pn till Anna Nilsdotter (Bese) (se Övernäs) (UUBp 7/8).

Spånga

- 1372 *in...Spanga* (DS X 153), 1490/91 *Sponga* (D 8 f 2) – 10 G, 4 g.
- SöH **1 eskl, 1562 1 klt.**
- 1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort sitt torp i S till Eskilstuna kloster (se Varsta) (DS X 153).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster S som räntar ½:0 pn (D 8 f 2).
- 1562 har klostertorpet 2½ spann utsäde, äng till 10 lass, fiske och passligt mulbete (VmH 1562:17).

Stenby

Se Prästgården.

Strand

- 1372 *in Strand* (DS X 153), 1490/91 *aff Strand* (D 8 f 2) – 10 G, 4 g.
- SöH **1 eskl, 1562 1 klt.**
- 1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort sitt torp i S till Eskilstuna kloster (se Varsta) (DS X 153).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i S som räntar 1:0 pn (D 8 f 2).
- 1562 har klostertorpet 5 spann utsäde, äng till 20 lass, gott fiske och passligt mulbete (VmH 1562:17).

Sättran

- 1372 *in...Sætra* (DS X 153), 1490/91 *Sethrom* (D 8 f 2) – 10 G, 5 g.
- SöH **1 eskl, 1562 1 klt.**
- 1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort sitt torp i S till Eskilstuna kloster (se Varsta) (DS X 153).

1490/91 har Eskilstuna kloster S som räntar 0:14 pn (D 8 f 2).

1562 har klostertorpet 7 spann utsäde, äng till 20 lass, passligt mulbete men inget fiske (VmH 1562:17).

Tiggeby

1318 *i Tigby, aff Thigby* (SDHK 2852, regest), 1382 *i Tyghby* (SDHK 12156) – 10 G, 5 g.

SöH 1555 **1 sk** 1:5:0:4, 1562 2:0.

1549–55 **1 skuj** 0:3, 1549 (endast) till sk i Albros.

1318 säljer Tomas i T och hans hustru Margareta jord i Uppland (SDHK 2852).

1382 säljer Lars Luden i T 0:0:5:4 till Sven Svensson (Kanna) (SDHK 12156, SDHK 12209).

1414 är Peder i T faste vid häradstinget (SD 2006).

Vallby

1501 *i Valby* (SDHK 34332) – 10 G, 5 f.

SöH 1549 (endast) **1 skuj** 0:2:1:4 till sk Hällby.

1549 (endast) **1 skuj** 0:2:1 till sk i Hällby.

1549 (endast) **1 skuj** 0:2:1 (till bränt namn).

1562 **1 sk** 1:0, sammanslagning av ovanstående.

1501 byter hustru Ingeborg bort jord i V till Jöns Ingevaldsson i Hälleby (se Hälleby) (SDHK 34332).

1506 är Peder Påvelsson i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300)

Varsta

1302 *apud curiam meam Huarfstadhi* (DS 1362), 1358 *for Huarfsta* (DS 5977), 1490/91 *Store Hualsta, Lisle Hualsta* (D 8 f 2), 1554 *Store Huarsta, Lisle Huarsta* (SöH 1554:8) – 10 G, 4 g.

SöH **1 eskl** ('Stora V') 0:5.

1 eskl ('Lilla V'), 1562 **1 klt**.

Sätessgård(?): Ingeborg Nilsdotter (adorantsigill), änka efter Magnus Johansson (Ängel), utfärdar 1302 ett brev i sin *curia* Varsta; sigillvittnen är hennes döttrar från ett tidigare äktenskap, Margareta och Ingeborg Bengtsdöttrar (adorantsigill, ÄSF 1 s 26) (DS 1362).

1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill), penningar till sin godsförvaltare (*villica*) Øglad i V, en ko som finns i V till Ingeborg, dotter till Ulfhild, samt en inkomst (*vectigal*) i V till Gamaliel (DS 2075).

- 1358 betalar Karl Näskonungssons (delad sköld) döttrar Birgitta och Märta faderns skuld som uppstått då Eskilstuna kloster frändömts V (se DMS 2:4 s 168) (DS 5977).
- 1369 får Skänninge nunnekloster fasta på gården V som förvärvats från Botild Bänesdotter (DS 7965).
- 1372 byter Skänninge kloster, med Botild Bänesdotters godkännande och aktiva medverkan, bort till Eskilstuna kloster gården V och dess underliggande torp i *Bærghswædhælde* (?Berga, Fors sn), Fagerås, ?Kjula sn, Habbestorp, Lundtorp, Spånga, Strand och Sättran, denna sn (DS X 153).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård i Stora V som räntar 4:0 pn och 4 pund fläsk samt en gård Lilla V som räntar 2:0 pn (D 8 f 2).
- 1562 har klostertorpet 7 spann utsäde, äng till 20 lass och gott fiske men saknar skog och mulbete (VmH 1562:17).

***Åby**

- 1231 *Aby* (?DS 839, avskr), 1418 *Åby* (SD 2448, avskr).
- 1231 bekräftar påven johannitordens innehav av den jord i *Åby som skänkts till dem av jarlen Birger (Brosa) (?DS 839).
- 1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i *Åby vid arvsifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby) (SD 2448).

Övernäs

- 1443 *Øffwernæs* (SDHK 24283) – 10 G, 5 f.
SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
- 1443 ger Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) till sin hustru Valborg Olofsdotter som morgongåva 2:0 i Ö och jord i Skärpinge, denna sn, Almby, Husby sn, och på onämnd plats i Råby sn, vidare i Helgesta, Helgesta sn, Villåttingen, Solberga och Århammar, Nykyrka sn, samt Släbro, Sankt Nikolai sn, de sistnämnda i Rönö hd (se DMS 2:3 s 123 och 2:4 s 140) (SDHK 24283).
- 1470 utarbetar Gregers Bengtsson en klagoskrift över några av Erik Karlssons (Vasa) namngivna underhuggare som har 'rövat och stulit' boskapen och största delen av inventarierna på Ö så att 'där blev inte en ugn hel eller en spik kvar i gården' (SDHK 29028, tr BSH 3:131).

- 1486 ärver Erik Trolle två gårdar i Ö som räntar 10 tön korn, 2:0 pn och 4 pund fläsk vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1491 överlåter Erik Trolle, på sin fars vägnar, till dennes kusin Sten Pik sin gård Ö och ett antal icke namngivna gårdar och torp i Västerrekarne hd, 'Nyköpings län' och Närke samt en halvdel i Arboga kvarn, vilket allt är Eriks arv efter hans mors moster Kristina Bengtsdotter (se DMS 2:1 s 227; Sjögren s 260 ff) (SDHK 32642, tr HH 31 s 244 ff).
- 1547 byter Ivar Fleming bort två gårdar i Ö som sammanlagt räntar 10 tön korn, 3½:0 pn, 2 pund smör och 2 pund fläsk, och jord i Hyttan och Skärpinge, denna sn, samt i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 298) till sin hustrus systerdotter Anna Nilsdotter (Bese) mot jord i Södermanland och Uppland (se DMS 2:4 s 160) (UUBp 7/8).
- 1540 säljer Erik i Ö jord i Salsta, Öja sn (BhSp 6/4).

Lista socken

1314 *de Liæstum* (DS 1947, avskr).

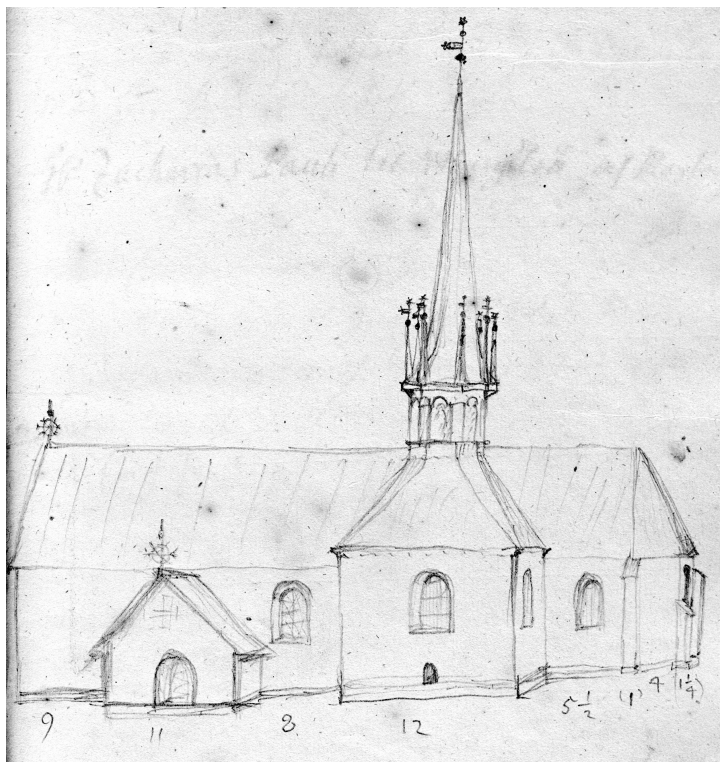
1385 *inman ... Liasta sokn* (SDHK 12975).

Omfattning: Lista socken hade samma omfattning under medeltiden och 1500-talet som idag (1950).

En sockenkarta från 1718 finns (LSA Fors socken C18-1:1).

Kyrka: Någon gång under 1100-talet uppfördes en stenkyrka, där den norra resp södra långhusväggen ingår i den nuvarande kyrkans mittparti. Murskarvar på vinden visar att långhusets innermått endast uppgick till 8 x 5,5 m. Kyrkans byggnadshistoria är komplicerad och till stor del outredd; det äldsta koret bör ha rivits och långhuset förlängts under sent 1200-tal eller 1300-talet. Bevarade ekkonsoler på vinden tyder på att kyrkan i samband med förlängningen av långhuset försågs med en valvkonstruktion av trä. Konsolerna bär spår av målad dekor och dess ovansidor har uttag för ribbor, vilka av placeringen att döma uppburet tre kryssvalv. Inga medeltida trävalv av den typen finns bevarade i Sverige. Liknande konstruktioner i t ex Åre gamla kyrka har tillkommit betydligt senare. Under 1600-talet förlängdes kyrkan västerut och välvdes med tegelvalv. Vidare uppfördes det nuvarande tresidiga koret i öster som gravkor för släkten Pauli och på södra sidan tillkom ännu ett gravkor för släkten Ribbing. Peringskiölds teckning från 1686 visar exteriören efter dessa ombyggnader. Här syns även det medeltida vapenhuset som uppfördes på 1400-talet.

I vapenhuset förvaras en sten med ristade drakslingor, del av ett gravmonument, vilken fram till 1890-talets omfattande renovering var inmurad i sydportalen (Sö 77). Möjligen har stenen ursprungligen ingått i gaveln till en eskilstunakista, men då den endast är ornerad på ena sidan kan det också handla om en rest sten. Till portalen hör även en medeltida trädörr, numera förvarad i Eskilstuna museer, med smidda järnbeslag och en dörring med runinskrift med aposteln Petrus och sankt Nikolaus namn (Sö 78). Detta tyder på att kyrkan varit invigd till dessa helgon. Av medeltida inventarier återstår endast en dopfont av sandsten med repstavsvulst från omkring år 1200. (SöKy 122 1:a och 3:e uppl, Ljung 2016:1 s 108, SHM mbild.)

Lista kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

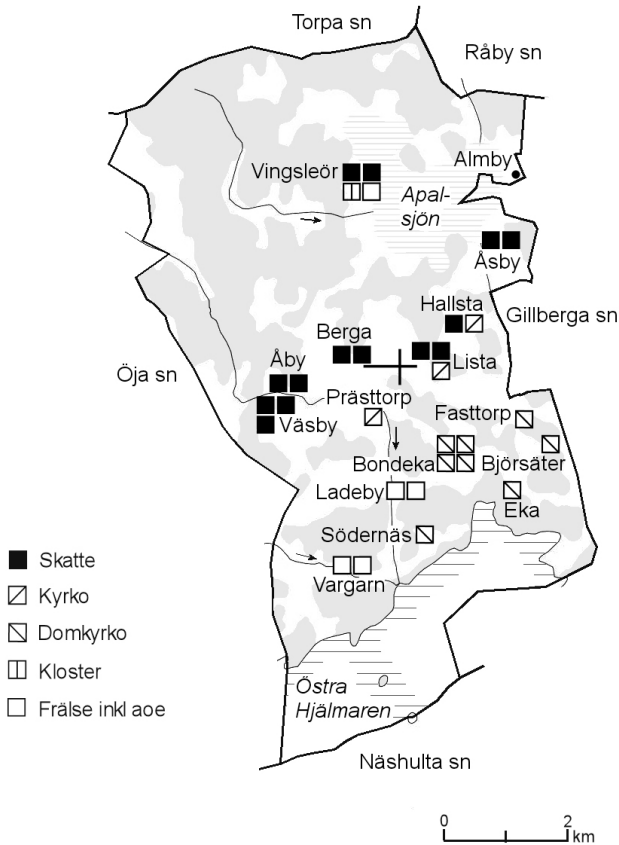
Runstenar: Sö 76 kyrkan (försvunnen).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Almby	0 (1)	--	--	--	--	--	0 (1)
Berga	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Björnsäter	--	--	--	--	1 (0)	0 (1)	--
Bondeka	--	--	--	--	4 (0)	--	0 (4)
Eka	--	--	--	--	1 (0)	--	0 (1)
Fasttorp	--	0 (1)	--	--	1 (0)	--	2 (2)
Hallsta	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--	--
Ladeby	--	--	--	--	--	--	2 (3)
Lista	2 (2)	--	--	--	--	--	--
*Prästgården	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Södernäs	--	--	--	--	1 (0)	0 (1)	1 (1)
Vargarn	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Vingsleör	2 (2)	0 (1)	--	1 (0)	--	--	1 (1)
Väsby	3 (3)	--	--	--	--	--	--
Åby	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Åsby	2 (2)	--	--	--	--	--	--
SUMMA	14 (15)	0 (2)	2 (2)	1 (0)	8 (0)	0 (2)	8 (15)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Almby 2 (0), Berga 1 (0), Bondeka 1 (0), Hallsta 1 (0), Åby 1 (0), *kyuj* Hallsta 1 (1).

Lista socken

Kartan visar Lista socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Almbys

1380 *Almbys* (DS 10200) – 10 G, 6 f.

SöH 1549–59 **1 skuj** 0:3 till sk i Österby, Råby sn

1549–59 **1 skuj** 0:1:0:4, 1549 till sk i Åby, 1555–57 till sk i Åsby.

1562–72 **1 skt** 0:5, sammanslaget av skuj ovan.

1566 **1 fr** (Erik Jönsson /Lillie/).

1380 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:7 och '4 småpenningland' till Gustav Folkesson (Rossviksätten) (se Vingsleör) (DS 10200 – om småpenningland där 1 örtug motsvarade 15 penningar se DMS 2:7 s 170 med hänv).

1426 är Nils i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 20764).

1440 byter Birgitta Ottedotter (Peccatel), änka efter Nils Gustavsson (Rossviksätten), bort 0:5 i A 'i Råby socken' till Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) mot jord i Källsta, Irsta sn, Siende hd, Västmanland (SDHK 23535).

Berga

1549 *Berga* (SöH 1549:4) – 10 G, 5 f.

SöH **1 sk** 0:6, 1555 0:6:1, 1559 0:7.

1 sk 0:3:2, 1559 0:4, 1562 **1 skt**, 1549 (endast) med skuj i Åby.

1549 (endast) **1 skuj** 0:1:0:4, till sk i Väsby.

Summa jt 1:2:2:4 (1:3).

1414 se Berga, Tumbo sn.

1551 beviljar Gustav I tre års skattefrihet för Per Larsson i B för det ödeshemman denne nyligen har upptagit i bruk (GR 22 s 131).

Björnsäter

1492 *i Byörnasether* (SDHK 32824) – 10 G, 5 f.

SöH **1 bit**, 1545 **1 bi** (1552 0:3:2, se Eka), 1556 **1 aoe** 0:1, 1562 **1 aoet**, 1562 **1 krt** 0:1, 1572 0:3.

1492 är Johan i B faste vid häradstinget (SDHK 32824).

1545 anges att B underlagts Eka av biskop Magnus Sommar (se Eka) (VmH 1545:10).

1552 betecknas biskopshemmanet som "stubberod" utan jt och sår ½ pund, har äng till 20 lass, gott 'utrymme' och gott fiske (VmH 1552:14). På annan plats anges högre siffror då gården redovisas tillsammans med Eka (se Eka).

1559 har Gustav I ett torp om 0:1 som sår 4 spann, har äng till 12 lass, lite skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).

Bondeka

1381 *i Bondeka* (DS 10341, avskr), 1400 *i Bondhikom* (SDHK 15401) – 10 G, 5 f.

SöH 1549–59 **1 skuj** 0:1, 1549–55 till sk i Lista, 1557 till bi i B.

4 bi, 1562 **4 aoe** 0:4 + 0:4 + 0:4 + 0:4, 1562 **4 fr** (Klas Kristiernsson /Horn/), 1562 **4 kr**, 1569 **4 fr**, 1572 **5 fr**.

Summa jt 1562 2:0.

1381 är Erik i B nämndeman vid råfsteting (DS 10341).

- 1400 är Olof i B faste vid häradstinget (SDHK 15401).
 1417 är Peder i B faste vid häradstinget (SD 2371).
 1467 är Anders i B faste vid häradstinget (SDHK 28721).
 1471 vittnar Ingevald i B om ett arvskitte (SDHK 29190).
 1491 är Lars i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532).
 1508 är Peter i B faste vid häradstinget (SDHK 36167).
 1530 är Erik i B faste vid häradstinget (SDHK 45449).
 1559 har Gustav I fyra gårdar om 0:4 (sammanlagt 2:0) som vardera sår 10 spann, har äng till 30 lass, gott om skog och fiskevatten samt litet mulbete (AoE 29A).

Eka

- 1233 *datum Jka ... in eadem mansione* (DS 281), 1311 *apud mansionem nostram Ykæ* (DS 1788), 1409 i *Ekom* (SD 1129), i *Ika* (SD 1133) – 10 G, 5 f.
 SöH **1 bi**, 1552 0:3:2, 1557 **1 fr** (Klas Kristiernsson /Horn/) (från 1552 upptar SöH 4 bi, då Björsäter, Fasttorp och Näs inräknas).

Sätessgård: 1233 utfärdar fem biskopar på Strängnäs-biskopens *mansio* Eka ett skydds brev för Vårfruberga klostrets gods innehav (se Lovén 2017 s 32–41) (DS 281).

- 1311 utfärdar biskop Styrbjörn i Strängnäs ett brev i vilket han hänvisar till det tidigare (1233) hållna mötet på Eka gård (DS 1788).
 1350 säljer Filip Ragvaldsson (Lindöätten) sin andel av en äng kallad *Vitauik* (vid nuv Vittjeviken) som han länge ägt till biskop Sigmund i Strängnäs; brevet påtecknat 'nära Eka' (DS 4571).
 1409 är Mikael i Eka nämndeman vid råfsteting (SD 1129, 1133).
 1545 betecknas Eka som huvudgård, och den hade förenats med Björsäter, Fasttorp och Södernäs av biskop Magnus Sommar (1522–36) (VmH 1545:10).
 1552 anges de fyra biskopshemmanen (se ovan) ha 0:3:2 vardera med 12 spann utsäde, äng till 40 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete och fiske samt liten humlegård (VmH 1552:14).
 1559 har Gustav I en gård om 0:8 i 'Söder Eka' som sår 2 pund, har äng till 50 lass, lite skog och mulbete men inget fiskevatten; räntan innefattar dock 1½ lisp gädda och 1½ lisp braxen (AoE 29A).

Fasttorp

- 1495 *i Fasthatorppe* (SDHK 33244) – 10 G, 5 f.
 SöH **1 bi**, 1552 0:2 (1552 0:3:2, se Eka), 1556 **1 aoe** 0:2, 1562 **1 krt** 0:2.
 1495 är Bengt i F faste vid häradstinget (SDHK 33244).
 1545 anges att F underlagts Eka av biskop Magnus Sommar (se Eka) (VmH 1545:10).
 1552 har biskopshemmanet 9 spann utsäde, äng till 2 lass, ingen skog, litet mulbete och fiske samt liten humlegård (VmH 1552:14).
 1552 se Eka.
 1559 har Gustav I ett torp om 0:2 som sår 5 spann, har äng till 20 lass, lite skog och mulbete men inget fiskevatten; rëntan innefattar dock ½ lisp gädda och ½ lisp braxen (AoE 29A).

Hallsta

- 1308 *de Halstum* (DS 1583), 1414 *i Halstom* (SD 2006), 1549 *Holstadh* (SöH 1549:4) – 10 G, 5 f.
 SöH **1 sk**, 1555 0:5:2, 1559 0:6, 1549 (endast) med skuj i H. 1549 (endast) **1 skuj** 0:0:1:4 till sk i H.
1 ky 0:2:1:4, 1559 0:2:1, 1562 **1 kyt** (1564 1 ky).
1 kyuj, 1562 0:2.
 1308 är Magnus, Erik och Olof i H testamentsvittnen (DS 1583).
 1414 är Nils i H nämndeman vid häradstinget och 1426 vid lagmansting (SD 2006, SDHK 20764).

Ladeby

- 1387 *i Ladhby* (SDHK 13237)¹ – 10 G, 5 f.
 SöH **2 fr**, 1559 **2 frt** (Brita Turesdotter /Trolle/ 1, Hans Persson /Forstenaätten/ 1).
 1566 **1 fr**.
 1387 är Olof i L faste vid häradstinget (SDHK 13237).
 1461 är Salve i L faste vid häradstinget (SDHK 27788).
 1481 säljer Jöns Pedersson i Åsby 0:1 i 'lilla L' till Peder Eriksson (Tibbleätten) (SDHK 30987).
 1488 säljer Sölve i L 0:0:12½ i 'östra L' till Peder Knagh (SDHK 32002, fastebrev 1490 SDHK 32435).

¹ Det finns ett brev daterat 1352 i Ladeby (DS 4880) som sannolikt är en förfälskning från omkring 1440. Brevet innehåller uppgifter om riddaren Rörik Bondes (nämnd i livet senast 1364) äktenskap som inte kan vara riktiga och har som sigillvittnen personer som till skillnad från Rörik inte är samtida med dateringen. (SDHK 6314 med kommentarer.)

1539 byter Ingrid Jönsdotter, änka efter Peder Nilsson i L, bort 0:6 i L till Lars Siggesson (Sparre) mot jord i Vingsleör, varvid Erik i L är faste (SDHK 39253).

Lista

1369 i *Liästum* (DS 7965) – 10 G, 5 f.

SöH **1 sk** 1:3:0:4, 1559 1:5, 1549 (endast) med skuj 0:1 i Bondeka.

1 sk 0:4:2, 1555 0:4:2:4, 1559 0:5.

1557 (endast) **1 ky**.

1367–88 är Simon i L flera gånger faste vid häradstinget, och 1388 för han bomärkessigill (DS 7965, DS 10318, SDHK 13236, SDHK 13237, SDHK 13445)

1384 se Torpunga, Torpa sn.

1451 är Peder i L faste vid häradstinget (SDHK 25844).

1490 är Torkel i L faste vid häradstinget (SDHK 32435).

Näs

Se Södernäs.

***Prästgården**

1535 *Prestegårdh* (GHj s 189), 1554 *Presteottingen* (SöH 1554:8) – sannolikt identiskt med nuv Prästtorp, 10 G, 5 f.

SöH **1 ky**, 1559 1:0, 1562 0:6.

Detta var prästgård innan socknen blev annex omkring 1400 (se Inledning, Kyrkliga förhållanden).

1535 redovisar en extraskattelängd Nils i P bland 'fattiga landbor' (GHj s 189).

Prästtorp

Se *Prästgården.

Södernäs

1535 *Nessith* (GHj s 189) – 10 G, 4 f. Namnet var Näs ännu 1806 (LMA 04-lis-44).

SöH **1 bit**, 1545 **1 bi** (1552 0:3:2, se Eka), 1556 **1 aoe** 0:1, 1562 **1 aoe**, 1569 **1 krt**.

1535 redovisar en extraskattelängd Erik i S bland 'fattiga landbor' (GHj s 189).

1545 anges att S underlagts Eka av biskop Magnus Sommar (se Eka) (VmH 1545:10).

1552 betecknas biskopshemmanet som "stubberod" och sår 6 spann, har äng till 40 lass, god skog och gott fiske "aff Bonda Ekers ägor" (VmH 1552:14).

1559 har Gustav I ett torp om 0:1 som sår 5 spann, har äng till 30 lass, lite skog och mulbete och gott om fiskevatten (AoE 29A).

Vargarn

1384 *Hwærnagarn* (SDHK 12575) – 10 G, 4 f.

SöH **2 fr** ('Stora' och 'Lilla' V), 1562 (endast FoR) **3 fr** (Hans Persson /Forstenaätten/ 3).

Sätesgård: Vargarn är sätesgård för väpnaren Filip Bosson 1384 (SDHK 12575), hans svärson Hemming Larsson (tre sjöblad) 1414 (SD 2021) och väpnaren Johan Jönsson (ankare mellan två stjärnor) 1469–1474 (SDHK 28956, SDHK 28282), vars hustru Kristina Andersdotter ärvt Vargarn efter sin far Anders Ruska och bor kvar som änka ännu 1484 (SDHK 29190, ArTb 2 s 251). Hennes svärson Peder Eriksson (Tibbleätten) skriver sig till Vargarn 1484–1510 (SDHK 44721, SDHK 32187, SDHK 32532, SDHK 33087, SDHK 36320, SDHK 45444) och där bor sannolikt även hans dotterson Erik Knagh 1514 (SDHK 37535). Nils Persson (Forstenaätten) skriver sig dit 1562–65 (HH 3 s 36, 13 s 189; annorlunda i PHT 1934 s 108, 114).

1399 dömer ett råfsteting efter kåranden Esbjörn Blåpannas yrkande västra V i kvarstad medan man inväntar motpartens bevisning (se Väsby, Tumbo sn) (SDHK 15124 Ribbing).

1417 byter Magnus Ragvaldsson (Fargalt) bort 0:5:2:4 i Stora V och 0:0:0:4 i Tandersten, Husby sn, till sin systerdotter Katarina Magnusdotter (Tandlaätten) och hennes make Jöns Magnusson (horn och fågelfötter) mot 0:6 i Tandla, Husby sn (SD 2352).

1440 tilldöms Johan Karlsson (Färla) och hans systemsöner bröderna Nils och Karl Finkenow 'halva östra V' i en twist med Anders Ruska (SDHK 23373, 23392).

Vingsleör

1369 *i Wīngislum* (DS 7965), 1380 *i Wingislom* (DS 10200) – 10 G, 6 f.

SöH **1 sk** 0:6:1, 1559 1:0:1

1555 **1 sk** 0:6, 1559 1:0.

1 jukl, 1556 **1 aoe** 0:4, 1562 **1 kr** 0:4 (1569 1 skt), 1569 öde.

1557 **1 fr** ("Wingslatorp"), 1562 **1 frt** (Brita Turesdotter /Trolle/).

1369 är Johan i V faste vid häradstinget (DS 7965).

- 1380 byter Bo Jonsson (Grip) bort till Gustav Folkesson (Rossviksätten) och hans hustru Märta Anundsdotter 2:0 i V och jord i *Oflasta och Skärpinge, Gillberga sn, Almby, Husby sn, Forsuma, Torpa sn, samt i Alvesta, Hubbo sn, Siende hd, Västmanland, mot jord i Kärnbo, Taxinge, Ytterselö och Ärja snr, Selebo hd (se DMS 2:6 s 58) (DS 10200).
- 1381 är Johan i V faste vid häradstinget (DS 10318).
- 1471 är Erik Andersson i V vittne vid ett arvskifte (SDHK 29190, 30272).
- 1481 anmodas hustru Ingrid i Arboga av rådet där att vid vite ge Erik i V de 6 mark garn som hon är skyldig honom (ArTb 2 s 184).
- 1481 är Lars Nilsson i V faste vid häradstinget (SDHK 30987).
- 1488 är Lars Nilsson i V och Erik Andersson i V vittnen vid jordtransaktioner (SDHK 32002, SDHK 45447).
- 1538 byter Karin Eriksdotter (Gyllenstierna), Erik Trolles änka, bort en landbogård i V som räntar 4 tön korn och 0:6 pn till Lars Siggesson (Sparre) mot en gård i Harby, Kjula sn och en äng i Flantsås, Ärla sn (SDHK 39234).
- 1539 byter Ingrid Jönsdotter, änka efter Peder Nilsson i Ladeby, till sig av Lars Siggesson (Sparre) den gård i V som Karin Eriksdotter tidigare ägt, mot jord i Ladeby (SDHK 39253).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:4 som sår 12 spann, har äng till 20 lass, gott om skog, fiskevatten och mulbete (AoE 29A).

Vittjeviken Se Eka 1350.

Väsby

- 1471 *i Vesby* (SDHK 29190) – 10 G, 5 e.
- SöH 1555 **1 sk** 0:7:1:4, 1559 1:2, 1572 öde.
1 sk 0:5:0:4, 1555 0:5:0:6, 1559 0:7.
1 sk 0:3:1:2, 1549 (endast) med skuj 0:1:0:4 i Berga, 1555 sammanräknat jt 0:4:1:6, 1559 0:7, 1572 öde.
 Summa jt 2:0:0:2 (2:2:1:2).
- 1384–1530 se Väsby, Tumbo sn.
- 1471 är Jöns i V vittne vid sockenkyrkan vid ett arvskifte (SDHK 29190, SDHK 30272).

1488 är Anders i V vittne vid en jordtransaktion i socknen (SDHK 32002).

Åby

1382 i *Aby* (?SDHK 12209), 1549 *Åby* (SöH 1549:4) – 10 G, 5 e.

SöH **1 sk** 0:6:1, 1557 0:6, 1559 0:7.

1 sk 0:5, 1555 0:6, 1559 0:7, 1549 (endast) med skuj 0:1:0:4 i Almby.

1549 (endast) **1 skuj** ("Åby pluth") till sk i Berga.

1382–1510 se Åby, Torpa sn.

Åsby

1419 i *Asby* (?SD 2647), 1555 *Åsby* (VmH 1555:9) – 10 G, 5 f.

SöH **1 sk** 0:5, 1559 0:7, 1555–57 med skuj 0:1:0:4 i Almby.

1 sk 0:5, 1559 0:7, 1555 (endast) med del i skuj i Almby.

1419 är Lars i Å nämndeman vid häradstinget (SD 2647) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1423 är Nils i Å faste vid häradstinget (SDHK 20091) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1446 är Peder i Å faste vid häradstinget (SDHK 24967) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1471 är Sven i Å vittne vid ett arvsifte (SDHK 29190, SDHK 30272) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1481 säljer Jöns Pedersson i Åsby jord i Ladeby (SDHK 30987).

1481 är Lars Jute i Å faste vid häradstinget (SDHK 30987) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1488 är Sven i Å vittne vid en jordtransaktion (SDHK 32002) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1492 se Åsby, Säterbo sn.

1510 är Sven i Å nämndeman i synenämnd (SDHK 45448) – kan avse Åsby, Fors el Säterbo sn.

1560 får Jöns Månsson i Å skattefrihet tills vidare ('i behaglig tid') på sin gård (GR 29 s 514).

Råby socken

1314(?) *Thraby* (DS 1947, avskr)

1318 *ecclesie Thraboheradhe* (DS 2133)

1382 *i Trabo sokn* (SDHK 12101)

1397 *i Rabosokn* (SDHK 14765)

1423 *i Raby sokn* (SDHK 20057)

Omfattning: Råby socken omfattade under medeltiden och 1500-talet samma område som nu (1950).

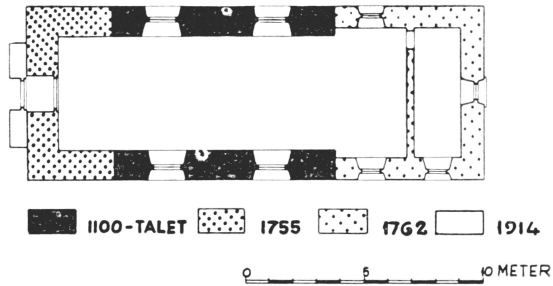
Namnet Råby-Rekarne stadfästes 1885 (Lagerstedt s 24).

En sockenkarta från omkr 1700 finns (LSA Råby-Rekarne socken C62-1:1).

Kyrka: Kyrkan är till storleken en av Södermanlands minsta och troligtvis uppförd under 1100-talet. I likhet med Lista kyrka är dock dess byggnadshistoria till stor del outforskad. Murar från medeltidskyrkan återstår i den nuvarande kyrkans mittparti. Av konstnären Olof Hermelins kortfattade anteckningar om kyrkan från 1865 framgår att den byggts till med 11 alnar i öster och 6 alnar i väster. Möjligen har han kunnat iakttä murskarvar som inte längre är synliga. Om Hermelins uppgifter stämmer skulle det ursprungliga långhuset alltså haft innermåtten 6½ x 4½ m. Någon gång under medeltidens senare del tillkom en sakristia av trä, vilket är unikt för Södermanland. Sannolikt uppfördes även ett vapenhus av trä. Vid 1700-talets mitt förlängdes den då fallfärdiga kyrkan först åt väster och sedan åt öster. Vid förlängningen västerut igensattes den medeltida sydportalen. Samtidigt revs vapenhuset och sakristian.

Altartriptyken har daterats till omkring år 1500, men kom till Sverige först under 1600-talet som polskt krigsbyte. I övrigt finns tre medeltida träskulpturer bevarade i kyrkorummet: ett krucifix (1300-talets andra hälft), en apostel (möjligen 1300-tal) och en Mariaskulptur (1400-talets mitt). Den sistnämnda har av allt att döma ingått i en Marie kröningsscen. Delar av ännu ett medeltida krucifix fanns i kyrkan på 1860-talet, då det avbildades av Hermelin. Äldst av de medeltida inventarierna är dopfunten av sandsten med repstavsvulst som dateras till ca 1200. En medeltida ljuskrona av järn såldes under 1800-talet till Statens historiska museum. (SöKy 112, SHM mbild.)

Kyrkan ligger på Bånkestas mark.

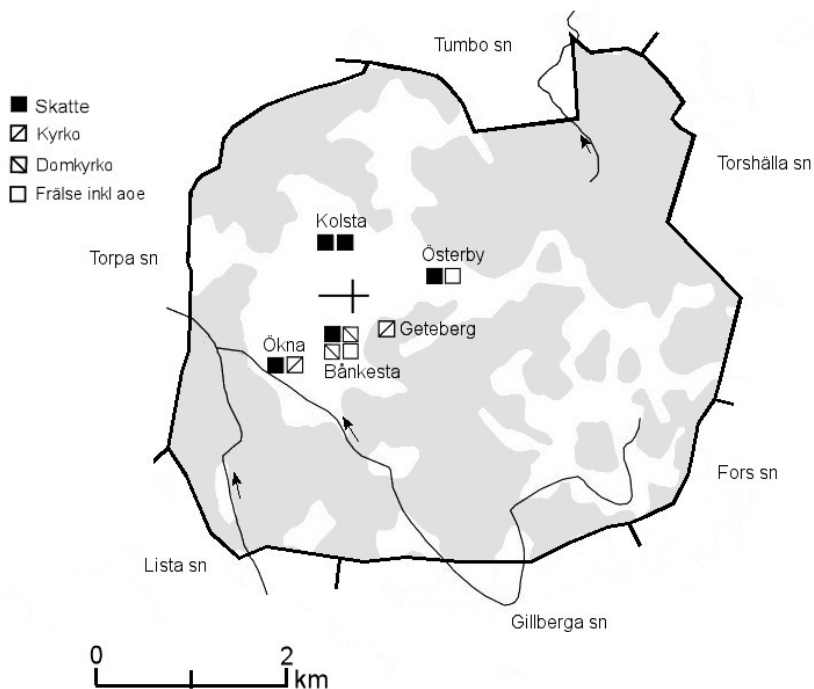

Råby kyrkas plan, med byggnadsperioder. Ur Schnell 1965.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	skuj	ky	kyuj	bi	kl	fr
Bänkesta	1 (0)	0 (1)	0 (1)	--	1 (0)	1 (0)	--
Geteberg	--	--	0 (1)	--	--	--	--
Kolsta	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Ökna	1 (1)	--	1 (0)	1 (0)	--	--	--
Österby	1 (1)	1 (0)	--	1 (0)	--	--	1 (1)
SUMMA	5 (4)	1 (1)	1 (2)	2 (0)	1 (0)	1 (0)	1 (1)

Råby socken

Kartan visar Råby socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Bånkesta

1346 *in Bankastum* (DS 4119), 1375 *Bankastadha* (DS 8743) – 10 G, 6 f.

SöH 1559 **1 sk** 0:4, 1563 **1 skuj**, 1568 till första ky i B (jfr notisen 1549 där).

1 bi, 1547 **1 vaktl**, 1549 **1 ky** 1:0, 1550 **1 juvl**, 1555 **1 ky** 1:0, 1549 med skuj 0:4 på icke namngiven plats, 1568 med skuj 0:4 i B,

1 bi, 1555 **1 ky** 0:6:1, 1562 0:5:2.

1556 **1 aoe** 1:1 1562 **1 kr** 1:1.

Summa jt 3:3:1.

1346 är Peter i B vidervaroman vid häradstinget (DS 4119).

- 1375 ger Katarina Ulfsdotter (Ulvåsaätten) sin jord i B till Vadstena kloster där hon inträder som nunna (se DMS 1:7 s 144) (DS 8743).
- 1382 intygar Hjälmborg Keldorsdotter (H i sköld), syster till kyrkoherden i Torshälla Kristman Keldorsson, i ett gåvobrev att hon har fått Vadstena klostergård i B till låns på livstid och hon förbjuder sina arvingar att försöka hindra klostret från att återta gården när hon är död (SDHK 12101).
- 1409 är Lars i B nämndeman vid räfsteting (SD 1129, SD 1133).
- 1426 är Peder i B nämndeman vid lagmansting (SDHK 20764).
- 1447 har Vadstena kloster två landbogårdar om sammanlagt 0:14:2 som räntar 5½:0 pn; tio år senare är situationen oförändrad (VaKlJb s 40, 92) – troligen identiska med den jord i Ökna som 1397 skänktes till klostret (se Ökna).
- 1451 är Lars i B faste vid häradstinget (SDHK 25844).
- 1455 är Nils i B faste vid häradstinget (SDHK 45446).
- 1458 är Johan i B nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332).
- 1461 är Jöns i B faste vid häradstinget (SDHK 27788).
- 1473 anges inte hur många landbor Vadstena kloster har i B; jordetalet är oförändrat men avraden är sänkt till 5:0 pn och inkluderar ödetorpet *Gøll* som ligger under B (VaKlJb 1473 f 13).
- 1481 och 1490 är Magnus Nilsson i B häradsdomhavande (SDHK 30987, SDHK 32435).
- 1488 är Magnus i B vittne vid en jordtransaktion i Torpunga (SDHK 45447).
- 1489 är Jöns i B faste vid häradstinget (SDHK 32238).
- 1492 är Magnus Nilsson i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 32824).
- 1502 har Vadstena kloster en gård med ödetorpet *Gøll*; inget jordetal anges men räntan är oförändrad (HH 16 s 246).
- 1539 är Johan Nilsson i B faste vid häradstinget (SDHK 39253).
- 1559 har Gustav I en gård som uppges vara indragen från Julita kloster. Landbon sår 3 pund och har äng till 60

lass, god tillgång på mulbete och skog men inget fiskevatten. (AoE 29A.)

Geteberg 1562 *Getteberga* (VmH 1562:17) – låg 500 m sydöst om kyrkan (EK 1:10 000), 10 G, 6 f.

SöH 1562 **1 kyt** 0:3 (1568 öde).

***Gøll** 1473 *Gøll* (VaKlJb 1473 f 13).

1473 se Bånkesta.

Kolsta, Väster-

och Öster-

1432 *i Kolastom* (SDHK 21697), 1446 *i Kolstom* (SDHK 24967) – 10 G, 6 f.

SöH 1554–69 **1 sk** 1:2:2, 1555 1:6:1, 1557 1:6, 1557 1:2, 1562 1:2:2.

1 skuj ("Westre Kolsta") 0:4:1, 1549 till sk i Ökna, 1555 **1 sk** 0:4:1, 1559 1:0.

1432 är Peder i K faste vid häradstinget (SDHK 21697).

1446 är Tomas i K vidervaroman vid häradstinget (SDHK 24967).

1490 är Peder i K faste vid häradstinget (SDHK 32435).

1510 är Peder i K nämndeman i synenämnd (SDHK 45448).

Västerkolsta

Se Kolsta.

Ökna

1397 *i Øknom* (SDHK 14765) – 10 G, 6 f.

SöH **1 sk** 1:0 (upptas 1549 i Torpa sn), 1549 (endast) med skuj 0:4:1 i Kolsta.

1555–59 **1 ky** 0:5:2.

1552–59 **1 aoeu**j, 1554 **1 kyuj** (upptas 1552–55 i Torpa sn).

1322–1451 se Ökna, Torshälla sn.

1397 intygas att Esbjörn Skytte skänkt all sin jord i Ö till Vadstena kloster (SDHK 14765) – troligen räknades jorden senare till Bånkesta (se detta).

Österby

1423 *i Østerby* (SDHK 20091) – 10 G, 6 f.

SöH **1 sk** 1:4, 1549–59 med skuj 0:3 i Almby, Lista sn.

1555 (endast) **1 kyuj** (prästen).

1 fr (1569 öde) (Åke Bengtsson /Färla/).

1423 är Ingevald i Ö faste vid häradstinget (SDHK 20091).

1437 är Bengt i Ö vidervaroman vid häradstinget (SDHK 22845).

1455 är Bengt i Ö faste vid häradstinget (SDHK 45446).

1481 och 1495 är Ingevald i Ö faste vid häradstinget (SDHK 30987, SDHK 33244).

1530 har Olof Nilsson i Ö sålt jord i Torpunga, Torpa sn (SDHK 45449).

Österkolsta Se Kolsta.

Olokaliserat 1443 ger Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) till sin hustru Valborg Olofsdotter 0:5 i Råby sn i Västerrekarne som morgongåva (se Övernäs, Gillberga sn) (SDHK 24283).

Säterbo socken

1291 *in parochia Säterboherdhe* (DS 1041).

1314 *De Säterbohæræþ* (DS 1947, avskr).

1369 *ecclesie Säterbo* (DS 7864).

Omfattning: Säterbo socken omfattade under medeltiden dels ett nordligt område nära Arbogaån, dels en sydlig bebyggelse som anslöt till den så kallade Fiskebygden (se Västermo sn). Där emellan fanns en allmänning som saknade bebyggelse vid denna tid. 1946 införlivades Säterbo i Arboga lands- och stadsförsamlingar (Lagerstedt s 105).

Före anläggandet av Arboga stad på 1200-talet hörde delar av stadsområdet söder om ån till Säterbo sn, men det kom att integreras i staden. Gäddgården i Arbogas sydöstra utkant och Djupmyra sydöst om staden hörde geografiskt till Säterbo sn men var underlagda staden. De behandlas i DMS 9:2.

På 1600-talet utvidgades Arboga stad och Arboga landsförsamling söder om ån till att omfatta delar av Säterbo sn, av Västermo sn och av Götlunda sn i Närke (se inledningen till Västermo sn). Därigenom möttes inte längre Södermanland och Närke här, utan en kil av Västmanland kom att löpa ända ned till Hjälmaran. Säterbo förlorade en stor skogstrakt söder om Arboga och en smal landremsa som innefattade Tofta.

Den ursprungliga socken- och landskapsgränsen gick i *Gäddebäcken, som mynnade i Arbogaån öster om stadsbron. Nästa gränspunkt var *Kambohaf, som kan identifieras som en nu försvunnen göl söder om staden. En ny väg anlades söderut från Arboga 1692. Något väster om den nya vägen, kallad Brattbergsvägen, fanns på 1700-talet rösen som kan ha markerat den gamla landskapsgränsen. (ABkomm, Bergström 2 s 69, Tuneld 2 s 254.)

1545 befäller kungen att kyrkoherden i Arbogas Uppkyrka (norr om ån) ska slå samman de två församlingarna söder om ån i Strängnäs stift, nämligen Säterbo och 'den andra stadskyrkan' (Sankt Nikolai), med sin egen (GR 17 s 79 f).

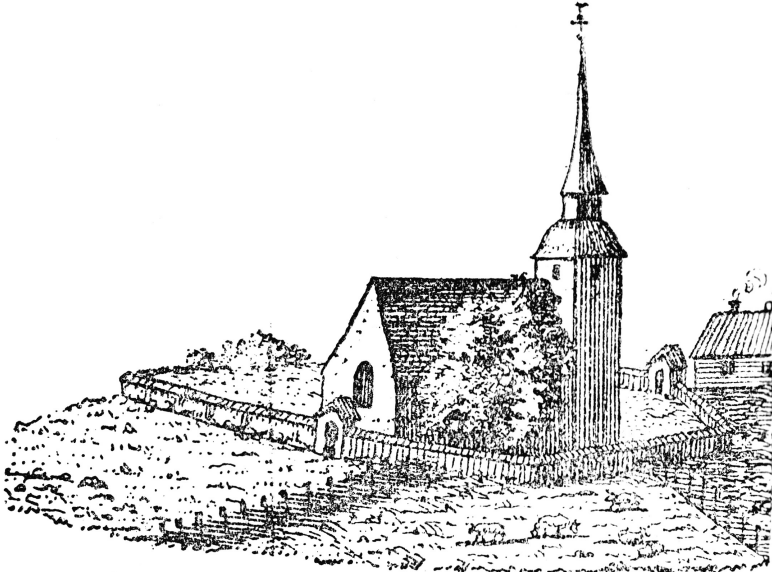
Kyrka: Merparten av långhusmurarna och det uppåt något avsmalnande tornet härrör från den kyrka som troligtvis uppfördes under 1100-talet. Det nuvarande korpartiet med samma bredd som långhuset tillkom under 1600-talets första hälft och ersatte det mindre och smalare medeltida koret. Av blindingarna på gaveln att döma tillkom sakristian under 1400-talet; den har under senare tid utvidgats åt öster. Vid samma tid uppfördes sannolikt ett vapenhus i söder, vilket revs 1831. Under 1890-talet genomgick kyrkan, i synnerhet interiören, en kraftig omgestaltning.

Under 1900-talets första hälft påträffades tre medeltida träskulpturer i en av kyrkans bodar: ett triumfkrucifix, en madonnabild och en skulptur

föreställande sankt Olof. Äldst av dessa är triumfkrucifixet som dateras till omkring år 1200. En intressant detalj är att Kristusfiguren bär skor, vilket förekommer i ytterst få fall av de bevarade triumfkrucifixen i Sverige. Madonnaskulpturen dateras till 1200-talets mitt och Olofskulpturen till 1300-talets första hälft. Kyrkan har även en patén av senmedeltida datum i sin ägo samt delar av en medeltida nattvardskalk. Ett inventarium från 1752 nämner en medeltida dopfunt som då beskrivs som gammal och uttjänt. (SöKy 102, SHM mbild, Stift Kult Rapport 2011:35)

1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja), bland mycket annat, fem tön mjöl att distribueras bland de fattiga bönderna (*rustici*) i S socken och ytterligare fem tön att distribueras i Västermo socken (DS 1041).

Kyrkan ligger på Åsbys mark (LSA Åsby T59-24:3 år 1758).

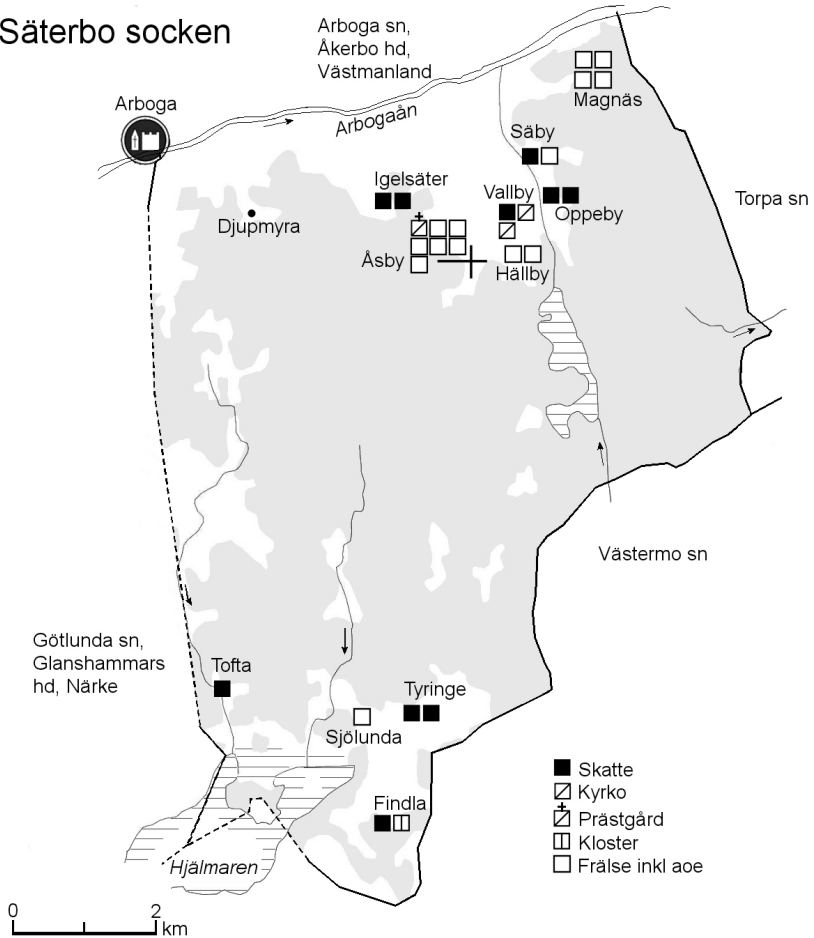

Säterbo kyrka 1754, ur Grau.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	kr	ky	kyuj	kl	aoe	fr
Findla	1 (1)	--	--	--	1 (0)	--	0 (1)
Hällby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Igelsäter	2 (1)	--	--	--	--	--	--
Magnäs	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Oppeby	2 (2)	--	--	1 (1)	--	--	--
Sjölunda	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Säby	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)	--
Tofta	1 (0)	0 (1)	--	--	--	--	--
Tyringe	2 (1)	--	--	--	--	--	--
Vallby	1 (1)	--	2 (1)	1 (1)	--	--	--
Åsby	--	--	1 (1)	1 (1)	--	--	6 (6)
SUMMA	10 (7)	0 (1)	3 (2)	3 (3)	1 (0)	1 (1)	13 (14)

Säterbo socken

Kartan visar Säterbo socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Djupmyra Se DMS 9:2.

Findla 1463 i *Finla* (ArTb 1 s 182), 1489 i *Findla* (SDHK 32238),
1491 i *Finlom* (SDHK 32532) – 10 G, 5 b.

SöH **1 sk** 0:2 (1566 ½ sk).

1 jukl 0:2:0:4?, 1556 **1 aoe**, 1559 **1 fr** (1562 1 krt).

Båda gårdar upptas 1562 i Västermo sn.

1463 är Olof i F edgårdsman inför rådhusrätten i Arboga (ArTb 1 s 182).

- 1489 är Olof i F faste vid häradstinget (SDHK 32238).
 1491 är Magnus i F nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532).
 1553 har klosterhemmenet 6 spann utsäde, äng till 20 lass, gott om skog och fiskevatten (VmH 1553:22).

Gäddgården Se DMS 9:2.

- Hällby** 1467 i *Helleby* (SDHK 28721), 1535 *Helleby* (GHj s 196) – 10 G, 6 b.
 SöH **2 fr** (Gisle Nilsson /struts/).
 1384–1539 se Hälleby, Gillberga sn.
 1467 är Johan i H i Säterbo sn faste vid häradstinget (SDHK 28721).
 1550 beviljar Gustav I sin trotjänare Olof Eriksson skattefrihet på livstid för två gårdar i H (GR 21 s 381 f).

- Igelsäter** 1331 in *Æghilsætær* (DS 2834), 1479 i *Igelsæther* (GMräk s 71) – 10 G, 7 b.
 SöH **2 sk** 1:0 + 0:3, 1562 **1 sk** 1:3.
 1331 säljer Karl Larsson (lilja) 0:½ till Anund Rörriksson (Rörrik Birgerasons ätt) (se Sundby, Tillberga sn, Siende hd, Västmanland) (DS 2834).
 1479 omnämns Lars i I i Gregers Matssons (Lillie) räkenskaper (GMräk s 71).
 1488 blir Peder Larsson i I borgare i Arboga med en prävo-tid om sex år (ArTb 2 s 327).
 1490 är Ingevald i I faste vid häradstinget (SDHK 32435).
 1501 omnämns Peder i I som köttmångare i Arboga (ArTb 3 s 119).
 1506 säljer Kristina och Sigrid, döttrar till väpnaren Gad Magnusson (halv lilja, tre bjälkar), sitt moderne 0:5 i I som räntar 3:0 pn och 1 pund smör till biskop Matts i Strängnäs, att läggas under Helga Lekamens altare (SDHK 35293).
 1508 är Bengt i I faste vid häradstinget (SDHK 36167).
 1511 äger Peder i I en gård i Arboga (ArTb 3 s 254).

- Magnäs** 1335 in *Moganes* (DS 3111), 1382 i *Maghanassi* (SDHK 12209) – 10 G, 7 b.
 SöH **4 fr** (FoR 1562 **3 fr**, Måns Svensson /Somme/ 2, Bengt

Gylta 1).

1335 byter Karl Näskonungsson (delad sköld) till sig 0:0:10 av Västerås domkyrka (se Sundby, Tumbo sn) (DS 3111).

1382 är Erik i M faste vid häradstinget (SDHK 12209).

1450 omnämns Peder i M som borgare i Arboga, och 1461 framgår att han ägt en gård i staden (ArTb 1 s 4, s 144 f).

1479 omnämns Karl och Mats i M i Gregers Matssons (Lillie) räkenskaper (GMräk s 71).

1497 äger Halsten i M en gård i Arboga (ArTb 3 s 72).

Oppeby

1408 i *Oppaby* (SDHK 17113) – 10 G, 7 b.

SöH **2 sk** 1:1:1:4 + 0:6:0:4, 1559 1:4 + 1:0.

1 kyuj, 1566 0:0:1.

1408 är Ingemar i O faste vid häradstinget (SDHK 17113).

1423 är Peter i O faste vid häradstinget (SDHK 20091).

1494 är Lars i O faste vid häradstinget (SDHK 33087).

*Prästgården

1546 *Preste ottingen* (LSA Åsby T59-24:3 år 1758) – låg omedelbart väster om kyrkan, i Åsby (LSA Åsby T59-24:3 år 1758).

Detta var prästgård innan sammanslagningen med Arboga sn. Namnet Präståttingen finns inte i de genomgångna landskapshandlingarna utan är hämtat från en utredning i en karta från 1758 där lantmätaren haft tillgång till nu förstörda landskapshandlingar. Gården låg inte i skifteslag med övriga byn. (LSA Åsby T59-24:3.)

1435 stadfästs en donation av en gård i Åsby till Säterbo prästbord som gjorts av förfäder till syskonen Gustav Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö), Sigge Ulfsson och Märta Ulfsdotter (B 31 s 208).

Sjölunda

1454 i *Sjolundom* (ArTb 1 s 26), 1461 *Sjolunda brygia* (SDHK 27721) – 10 G, 5 a–b.

SöH 1559 **1 fr**.

1454 fälls Johan Nilsson i S vid Arboga rådhusrätt till böter för misshandel ('såramål') och betalar med ett fat järn (ArTb 1 s 26).

1461 ärver Katarina Johansdotter (Gädda) 'S brygga' som räntar 0:12½ pn efter sin far Johan Gädda (se DMS

2:2 s 293) (SDHK 27721).

1469 ger Gregers Matsson (Lillie), gift med Katarina Johansdotters syster Birgitta (ÄSF 1 s 265) S, som räntar 3:0:7, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (SDHK 39414).

1488 uppbjuder Peder i S sin kålgårdstomt i Arboga till försäljning (ArTb 2 s 327).

1495 köper Ingemar Olofsson i S en gård sunnan ån i Arboga (ArTb 3 s 41).

1505 vittnar Nils Pedersson i S på Arboga rådstugurätt (ArTb 3 s 175).

1552 uppmanar kungen Lars Siggesson (Sparre) att skaffa fram några 'skutor och båtar' i Örebro och sända iväg dem till S (GR 23 s 283).

Säby

1382 *i Säby* (?SDHK 12209), 1479 *i Säby* (GMräk s 71) – 10 G, 7 b.

SöH **1 sk** 1:0, 1559 1:2.

1 aoe 1:0.

1382–1490 se Östersäby, Torpa sn.

1466 får Lars Matsson i S burskap i Arboga (?ArTb 1 s 238).

1479 omnämns Erik i S i Gregers Matssons (Lillie) räkenskaper (GMräk s 71).

1504–11 klagar Erik Kuse på Almby, Jäders sn, till riksföreståndaren att Johan Bonde pantsatt Säbys ängar så att 'drängarna' där inte kunde betala skatt (SDHK 33907, odat).

1551 har kungens fogde köpt norra hemmanet i S som är 1:0, sår 3 pund och har äng till 200 lass hö (VmH 1551:2).

1552 uppges aoe-hemmanet vara drottning Margaretas köpegods; landbon sår 3 pund och har äng till 200 lass, god skog, gott mulbete, litet fiske i Arbogaån och liten humlegård (VmH 1552:14). – 1569 anges 2 pund och 40 lass, liten skog och litet mulbete men inget fiske (UH 1569:9).

Tofta

1455 *i Tofftha* (ArTb 1 s 49), 1469 *Tåffta* (SDHK 39414, avskr), 1535 *Tofftha* (GHj s 196) – 10 G, 5 a, nu i Arboga sn.

SöH **1 skt**, 1566 **1 kr**, upptas omväxlande i Säterbo och Västermo snr.

- 1455 vinner Olof (*Olan*) i T burskap i Arboga (ArTb 1 s 49).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) T, som räntar 2:0 pn, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (SDHK 39414).
- 1499 säljer Olof i T en tomt i Arboga (ArTb 3 s 96).
- 1502 är Jöns i T värderingsman vid rådstugurätten i Arboga (ArTb 3 s 129).
- 1551 döms Erik Larssons dräng i T till böter vid rådstugurätten i Arboga (ArTb 4 s 82).
- Tyringe**
- 1455 *Torslunda* (SDHK 26755)¹, 1468 i *Tørrunge* (SDHK 28773), 1471 i *Tørringhe* (SDHK 29209), 1486 i *Torlunde* (SDHK 31816) – 10 G, 5 b.
- SöH **2 sk** 1:0 + 0:2:1, 1559 **1 sk** 1:2 (1559–60 med två brukare).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) en jord i *Torslunda* som räntar 4 spann korn och 0:17 pn vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (?SDHK 26755).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter vid skifte med sin bror Eregisle Gädda ett kvarntorp om 0:0:4 i T som ligger under *Gädderunna, Torpa sn (se Runna, Torpa sn) (SDHK 28773).
- 1471 är Lars i T faste vid häradstinget (SDHK 29209).
- 1486 ärver Erik Trolle *Qvernutorp* där Östen räntar ½:0 pn och *Torlunde* som räntar 0:7 pn vartannat år vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1497 värderas i Arboga en gryta som tillhör Nils Bagge och är pantsatt till Lars i T (ArTb 3 s 76).
- Vallby**
- 1381 *Wahla* (?DS 10310, regest 1677), 1535 *Valby* (?GHj s 197), 1553 *Valby* (SöH 1553:1) – 10 G, 6 b.
- SöH **1 sk** 1:4, 1566 (endast) med kyuj i V.
2 ky 0:3:1 + 0:2:1 (1555–56 0:2:1 + 0:2:1), 1566 **1 ky** 0:5:2, 1572 med kyuj i V.
1 kyuj, 1566 (endast) till sk i V, 1572 till ky i V.

¹ Den ordning som godsen räknas upp i 1455 och 1468, tillsammans med 1486 års brev, tyder på att "Torslunda/Torlunda" var ett alternativt namn på gården.

1381 utfärdas ett köpebrev gällande "Wahla i gamble Wester Reka sockn" (?DS 10310 s 7).

Åsby

1291 *in Asby* (DS 1041), 1378 *Asby* (DS 9812) – 10 G, 6 b.

SöH **1 ky** 0:4, 1572 öde. Se *Prästgården.

1 kyuj, 1566 till fr i Å.

6 fr (FoR 1562 **7 fr**, Måns Svensson /Somme/ 4, Bengt Gylta 3), 1566 ett av dem med kyuj i Å.

1291 byter Anund Haraldsson (vingad lilja) bort båda sina gårdar i Å (som saknar landbor, se nedan) till sin hustru Ingeborg Elofsdotter (vingad pil); samtidigt lovar Anund att återlämna det fält (*campo*) intill Å, som han brukat för egen räkning, till allmänning för byarna runtomkring, så som det var när det fanns bönder i Å (se Frösshamar, Västermo sn) (DS 1041).

1378 testamenterar Margareta Siggesdotter (Håkan Tunesons ätt) sin egendom Å med allt underliggande till sin make Birger Ulfsson (Ulvåsaätten) (DS 9812).

1419–1510 se Åsby, Lista sn.

1435 se *Prästgården.

1477 har Gregers Matssons (Lillie) uppburit 1 läst 5 spann korn av Å (GMräk s 69).

1479 omnämnds Knut, Olof, Peder Olofsson och Önd i Å i Gregers Matssons räkenskaper (GMräk s 71).

1492 är Knut i Å faste vid häradstinget (SDHK 32824) – kan avse Åsby, Fors el Lista sn.

Torpa socken

1314 *de Thorpæhæræþ* (DS 1947, avskr).

1399 *i Thorpa sokn* (SDHK 15131).

Omfattning: Torpa socken omfattade under medeltiden även området för nuv Kung Karls socken (Kungsör), som fick kyrka i slutet av 1600-talet och blev egen socken 1777 (Lagerstedt s 104). Byn Broby längst i öster ligger i landskapshandlingarna delvis i Torpa, delvis i Tumbo. I en karta 1688 hör den helt till Torpa (LSA Torpa socken T8:3 10), men en gränskommission 1695/96 anger att fem gårdar hör till Tumbo och en sjätte till Torpa (ÄK 157, 158 och 160). Även senare räknades en gård till Torpa men överfördes till Tumbo sn 1949 (Lagerstedt s 104).

En sockenkarta från 1688 finns (LSA Torpa socken T8:3 10, även T8:4 10).

Kyrka: En dendrokronologisk undersökning av trävirket i takstolen tyder på att kyrkan uppfördes under 1100-talets första hälft, vilket gör den till en av Södermanlands äldsta kyrkor. Denna kyrkobyggnad bestod av ett långhus med smalare rakslutet kor och västtorn. I den nuvarande kyrkan har koret blivit sakristia och långhuset blivit kor till ett under 1400-talet uppfört långhus (se även Torshälla kyrka). Kyrkan uppvisar flera intressanta detaljer, däribland den ursprungliga sydportalen som murades igen på 1400-talet och är delvis bevarad i det nuvarande korets sydvägg. Portalen kantas av reliefhuggna kalkstensblock med svårtolkade djur- och människofigurer. Liknande reliefer finns bevarade i tre andra kyrkor i Rekarnebygden, nämligen Tumbo, Hammarby och Jäder samt i Kumla kyrka i Närke. På grund av mansfigurernas stora mustascher menade konstvetaren Johnny Roosval att det rörde sig om en och samma upphovsman som han år 1950 gav namnet "Mustaschmästaren". Under senare tid har emellertid "Mustaschmästarens" existens ifrågasatts. Stendetaljerna kan snarare ha huggits av flera olika mästare. Intressant är också att stensemästaren/byggmästaren lämnat sin signatur i form av en runinskrift på den övre vänstra portalstenen som lyder "Öduly gjorde kyrkan" (Sö 337).

Västtornet revs vid uppförandet av det nya långhuset, men spår av detta är synliga från långhusvinden på det nuvarande korets västgavel. Sannolikt är vapenhuset samtida med långhuset. Den äldsta avbildningen av kyrkan som gjordes år 1684 av Peringskiöld uppvisar i stort sett samma exteriör som i dag, och faktum är att det inte ägt rum några större förändringar beträffande exteriören sedan 1400-talets omfattande tillbyggnader. Före ombyggnaden slogs kryssvalv i kyrkorummet. Det nya långhuset indelades i två skepp och försågs med fyra stjärnvalv och två bakre kryssvalv. Under 1400-talets sista årtionden tillkom kalkmålningarna i koret och på triumfbågen. Fragment av en ännu äldre målningssvit är emellertid synliga

ovanför valvet på det ursprungliga korets vind (nuvarande sakristian). De dateras till slutet av 1100-talet och har en tydlig bysantinsk karaktär. Bysantinska motiv i svenska kyrkomålningar finns främst på Gotland och är således mycket ovanliga på fastlandet.

Kyrkan har ett flertal medeltida inventarier i sin ägo. Äldst är dopfunten av sandsten med repstavsvulst som dateras till ca 1200. Av träskulpturerna kan här särskilt nämnas en lurblåsande sankt Mikael och en madonna från 1200-talets första resp andra hälft. Från medeltidens senare del härrör bl a triumfkrucifixet, altarskåpet med korsnedtagningen som huvudmotiv och ett helgonskåp med jungfru Maria och Jesusbarnet. Träskulpturerna har alla ovanligt välbevarad polykromi. Intressant är också uppgiften om att det på ännu på 1850-talet förvarades ett donationsbrev i kyrkan, vilket ska ha utfärdats på 1250-talet och innehållit uppgifter om själamässor (Söderberg s 73). (SöKy 101 4:e uppl, Anund & Qviström s 206, Nord et al 2017, SHM mbild, Svärdström 1973.)

Kyrkan ligger på Himmelsbergas mark (LSA Himmelsberga T61-14:1 år 1691).

Torpa kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

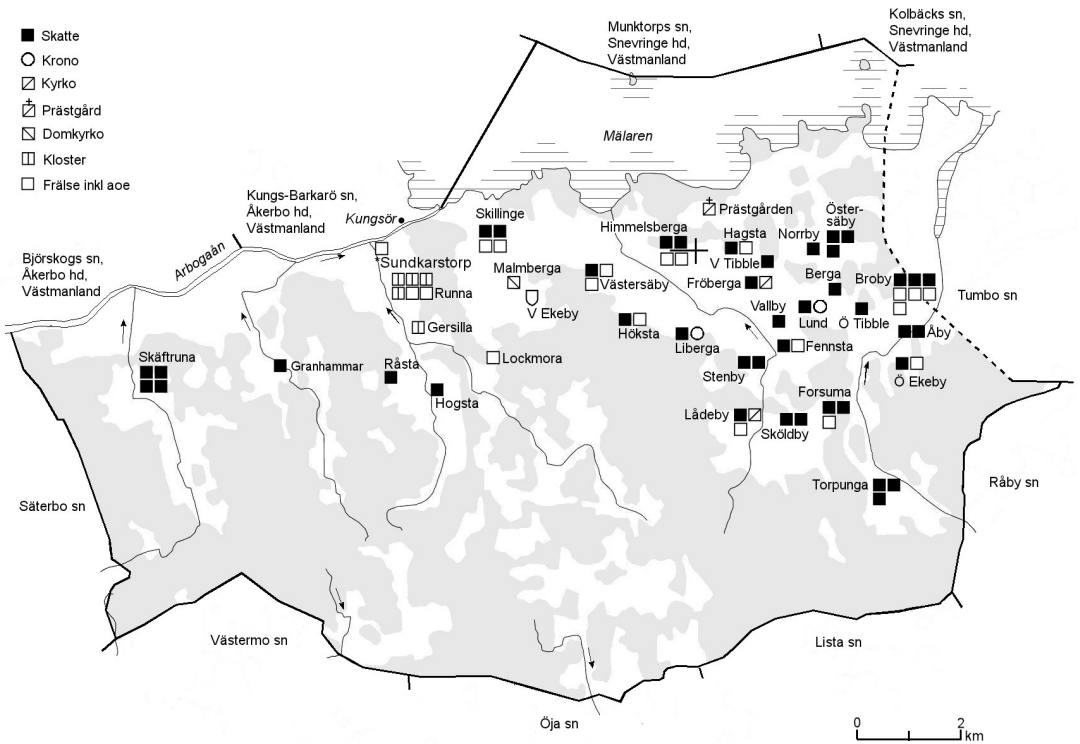
Runstenar: Sö 336 Kungsör.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	skuj	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Berga	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Broby	3 (3)	--	--	--	--	--	0 (3)	4 (3)
Ekeby, Östra	1 (1)	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Fennsta	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (2)	--
Forsuma	2 (2)	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Fröberga	1 (1)	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Gersilla	--	--	0 (1)	--	1 (0)	--	--	--
Granhammar	3 (3)	--	--	--	--	--	--	--
*Grönhugle	--	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Hagsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Himmelsberga	2 (2)	--	--	--	--	--	0 (1)	2 (1)
Hogsta	1 (0)	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Höksta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Lennesta	--	2 (1)	--	--	--	--	--	--
*Leringe	--	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Liberga	1 (1)	1 (0)	1 (1)	--	--	--	--	--
Lockmora	--	--	--	--	--	--	1 (0)	--
Lund	1 (1)	--	1 (0)	0 (1)	--	--	--	--
Lådeby	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Malmberga	--	--	0 (1)	--	--	1 (0)	--	--
Norrby	1 (1)	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Runna	--	--	--	--	4 (0)	--	1 (4)	2 (2)
Råsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Skillinge	2 (2)	2 (1)	--	--	--	--	--	1 (2)
Skäfruna	4 (5)	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Sköldby	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Stenby	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
*Sundkarstorp	--	--	--	--	--	--	1 (0)	--
Tibble, V o Ö	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Torpunga	3 (3)	--	--	--	--	--	--	--
Uppåker	--	0 (1)	--	--	--	--	--	--
Vallby	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Västersäby	1 (1)	2 (2)	--	--	--	--	--	2 (2)
Åby	2 (3)	1 (0)	--	--	--	--	--	--
Östersäby	3 (3)	--	--	--	--	--	--	--
SUMMA	44 (46)	14 (7)	2 (3)	2 (3)	5 (0)	1 (0)	4 (10)	16 (15)

Dessutom redovisar längderna: *kruj* Liberga 0 (1), Uppåker 1 (0), *kytorpställe* *Lennesta 1 (0), *kyuj* Helleengen 1 (0), Höksta 0 (1), Liberga 2 (0), Malmberga 1 (0), Prästgården 1 (0), Skillinge 2 (0), *Rettatorp 1 (0), *kluj* Höksta 1 (0), *aoeuj* Broby 1 (0), Forsuma 1 (0), Åby 0 (1).

Torpa socken

Kartan visar Torpa socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Berga

1562 *Berga* (SöH 1562:17, f 101v) – 10 G, 7 e.

SöH 1559 **1 sk** 0:4, 1572 halvt öde.

1414 se Berga, Tumbo sn.

Broby

1381 *i Brooby* (DS 10318, avskr), 1425 *i Brooby* (SDHK 20597) – 10 G, 7 f, byn delad av sockengräns och ligger delvis i Tumbo sn (se sockeninledningen), men den redovisas här samlad.

SöH 1554 **1 sk** 1:0:1:4, 1559 1:0.

1 sk 0:7:1:4, 1555 0:7:2:4, 1557 0:7:1:4, 1559 0:7, från 1557 angiven till Tumbo sn.

1554 **1 sk** 0:7:1, 1559 0:7, från 1557 angiven till Tumbo sn.

1568 **3 aoe** (Tumbo sn).

- 1540–47 **1 aoeuj** (Tumbo sn).
4 fr, 1562 **3 fr** (Svante Sture) (Tumbo sn).
- 1381 är Sigge i B faste vid häradstinget (DS 10318).
 1382 är Peder i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 12209).
 1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i B vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).
 1425 är Magnus i B faste vid häradstinget (SDHK 20597).
 1426 är Ragvald i B faste vid häradstinget (SDHK 20756).
 1448 är Anders i B faste och Peder Anundsson i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25349).
 1451 är Peder Anundsson i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25844) och 1458 nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332).
 1460 är Nils i B faste vid häradstinget (SDHK 27659).
 1475 säljer Birgitta Olofsdotter (Tott) två gårdar i B till Nils Sture (Natt och Dag); gårdarna hade hon köpt av Knut Bengtsson (Ulv) (se DMS 2:2 s 67) (SDHK 30006).
 1492 är Nils Ingevaldsson i B faste vid häradstinget (SDHK 32824).
 1490 (omkr) är Lars Nilsson i B faste vid häradstinget (SDHK 45444).
 1494 är Anders i B faste vid häradstinget (SDHK 33087).
 1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård om 2:0 som han och hans hustru Ingeborg Åkesdotter (Tott) gemensamt har köpt av hustru Birgitta i Löppinge; gården räntar 2:0 pn, 4 pund korn och 1 pund kött och till den hör också en tomt vid kyrkan och en vret (se 1559) som räntar vardera 1:0 pn, samt två 'fjårdingar' av en tomt som herr Sten köpt av andra säljare (AoE 42).
 1506 är Peder Ragvaldsson i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300).
 1508 är Ulf i B faste vid häradstinget (SDHK 36167).
 1531 har Gustav I 'några små utjordar' i B i Tumbo sn som räntar 0:½ pn (K I f 57v).
 1550 har aoe-hemmanet 6 pund utsäde, äng till 100 lass, god skog, gott fiske och god humlegård, avraden innefattar 0:3:2:2 fatpn och 3 fat järn (VmH 1550:10).

- 1559 har Gustav I en gård om 0:12 som han ärvt efter Sten Sture med utsäde om 4 pund korn och äng till 60 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten. Tomten vid kyrkan har blivit ett torp under prästgården, med 6 spann utsäde och äng till 12 lass; vreten som omnämns 1502 är nu ett 'torp på Tumboås'. (AoE 29A.)
- 1560 upptas i en aoe-jordebok en ränta om 2 lisp torkad braxen som landbon i B har att erlægga för fiske-rättigheter ('några katsor') (AoE 29A).

Ekeby, Västra 1400 *i Ekeby* (SDHK 15401) – 10 G, 7 d, i nuv Kung Karls sn.

Sätessgård: Ekeby är sätessgård för Sante Nilsson (tre rosor stolpvis) 1400–1408 (SDHK 15401, SDHK 17113) – Äster Jonsson (okänt sigill) 1530–1536 (SDHK 45449, BhSp 24/2).

1384–1530 se Ö Ekeby.

1400 säljer Ragnhild Anundsdotter allt sitt fädernearv i E och jord i Skillinge till Sante Nilsson (SDHK 15401).

1408 byter Johan Anundsson bort allt sitt fädernearv i E till Sante Nilsson mot jord i Skillinge (SDHK 17113).

1458 är Sante i E faste vid häradstinget (SDHK 27332).

1470 (omkr) deltar Sante i E och hans granne Olof i Lockmora i plundringen av Gregers Bengtssons gård Övernäs, Gillberga sn (SDHK 29028, tr BSH 3:131).

1490 (omkr) är Sante i E vidervaroman vid häradstinget (SDHK 45444).

Ekeby, Östra 1384 *i Ekeby* (?SDHK 12550, avskr), 1408 *i Ekeby* (?SDHK 17113), 1508 *i Ekeby* (SDHK 36179) – 10 G, 7 f.

SöH 1 sk 0:7:1:4, 1559 0:7, 1566 öde.

1 fr (Hans Persson /Forstenaätten/).

1384 är Johan i E faste vid häradstinget (SDHK 12550) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.

1408 är Johan och Dan i E fastar vid häradstinget (SDHK 17113) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.

1424 och 1426 är Johan i E faste vid häradstinget (SDHK 45445, SDHK 20756) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.

1451–58 är Peder i E faste vid häradstinget (SDHK 25844, SDHK 45446, SDHK 27332) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.

- 1508 är Johan i E i S faste vid häradstinget (SDHK 36167) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.
- 1508 säljer Peder Remersson 0:1 i E som räntar 0:3 pn till Erik Trolle (se Fennsta) (SDHK 36179).
- 1530 är Johan(?) i E faste vid häradstinget (SDHK 45449) – kan avse V Ekeby el Ekeby, Torshälla sn.

Fennsta, nu Norr-

och Sörfennsta 1457 i *Norreffenistom* (C 7 f 12), 1473 *Fenesta* (C 8 f 13), 1508 *Norreffenista, Söderfenystæ* (SDHK 36179) – 10 G, 7 e.

SöH **1 sk** ('Södra F') 0:6, 1559 0:7, 1549 (endast) med skuj i Sköldby, 1556–62 med aoeuj i F.

1 aoe ('Norra F'), 1552 0:4, 1555 **1 fr**, 1556 **2 aoe** 0:4 + 0:4, 1559 **1 fr**, 1562 **2 aoe**.

1553–69 **1 aoeuj**, 1556–62 till sk i F.

1540–56 **1 aoeäng**.

1454 säljer Elef Olofsson i F ½:0 i norra F och 0:0:1 i Forsuma till Karl Knutsson (Bonde) (SDHK 26604).

1455 är Björn i F faste vid häradstinget (SDHK 45446).

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård i norra F som räntar 0:12 pn (C 7 f 12, skadad).

1473 upptas F som räntar 1 fat järn i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arv efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 13).

1492 är Jöns Björnsson i F faste vid häradstinget (SDHK 32824).

1500 får Kristina Eriksdotter (Gyllenstierna) en gård som räntar 1 fat järn vid arvskifte efter sin mor Kristina och sin moster Magdalena, döttrar till Karl Knutsson (SDHK 34161).

1505 (omkr) upptas en gård i F som räntar 1 fat järn i Kristina Eriksdotters jordebok (C 12 f 3v; även i C 13:IV f 4).

1508 säljer Peder Remersson (saknar sigill) i Liljan, Aspeboda sn, Dalarna, och hans hustru en gård om ½:0 som räntar 0:20 pn i norra F och 0:2 som räntar 0:6 pn i södra F i Lars Magnussons åker samt jord i Ekeby, denna sn, och i Askers sn och hd, Närke, till Erik Trolle (SDHK 36179).

1510 är Lars och Jöns i F nämndemän i synenämnd (SDHK 45448).

- 1512 ger Birgitta och Karin Hansdöttrar (Tott) till Mariefreds kloster enligt sin avlidne bror Åke Hanssons önskan gården F som var deras modernearv (SDHK 37268).
- 1531 har Gustav I en gård som räntar 500 järn; den gav Åke Hansson till 'Gripsholm' (Mariefreds kloster) (K 1 f 7).
- 1549 byter kyrkoherden i Floda Påvel Magnusson (Hjort av Vilsta) bort ett frälsehemman om 0:2 i södra F till Gustav I mot ett skattehemman i Floda sn, Oppunda hd (se DMS 2:5 s 116) (GR 20 s 93 f).
- 1550 har aoe-hemmanet utsädet 18 spann, äng till 35 lass, god svedjeskog, inget fiske men god humlegård; avraden innefattar 0:1:0:6 fatpn och 1 fat järn (VmH 1550:10).
- 1552 utfärdar Påvel Magnusson ett nytt bytesbrev på 0:2 i södra F med anledning av att han byter tills sig ytterligare jord av kronan (se Lockmora) (GR 23 s 240).
- 1559 har Gustav I två gårdar om 0:4 som vardera sår 12 spann och har äng till 30 lass; gårdarna räntar vardera 0:4 pn och 6 dagsverken, men en av gårdarna, skänkt av herr Påvel i Floda, räntar 18 spann korn, medan den andra, köpt av Mariefreds kloster, räntar 10 spann (AoE 29A).
- 1569 är aoe-gårdarnas ränta utjämnad; båda saknar skog, mulbete och fiske (UH 1569:9).

Forsuma

- 1380 *i Forseem ... i Forseem* (DS 10200), 1437 *i Forsseme* (SDHK 22845) – 10 G, 7 e.
- SöH **1 sk** 1:0, 1562 1:0:1, 1554–57 med skuj i Liberga.
1 sk 0:7:2, 1559 1:0, 1572 öde.
 1563 (endast) **1 sk** 1:2.
 1552–56 **1 aoeuj**.
 1555–57 **1 frt**.
- 1380 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:2 till Gustav Folkesson (se Vingsleör, Lista sn) (DS 10200).
- 1437 är Anders i F faste vid häradstinget (SDHK 22845).
- 1454 säljer Elef Olofsson i Fennsta 0:0:1 i F till Karl Knutsson (Bonde) (se Fennsta); enligt en annan notis säljer han samma år även ½:0 i F till Karl Knutsson, men sistnämnda notis är sannolikt en felskrivning för Fennsta (SDHK 26604).

- 1455 är Lars i F faste vid häradstinget (SDHK 45446).
 1457 upptas 0:0:1 i F i Karl Knutssons jordebok (C 7 f 12, skadad).
 1486 ärver Erik Trolle F där Karl räntar ½:0 pn (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
 1510 är Peder och Olof i F nämndemän i synenämnd (SDHK 45448).

Fröberga

- 1384 i *Fredhaberghom* (SDHK 12550, avskr), 1409 i *Frødhaberghom* (SD 1129) – 10 G, 7 e.
 SöH **1 sk** 1:4, 1559 0:7, 1572 med skuj 0:2 i Uppåker.
1 ky 0:4:1:4, 1554–57 med kruj i Uppåker.
 1384 är Johan i F faste vid häradstinget (SDHK 12550).
 1409 är Johan i F nämndeman vid råfsteting (SD 1129).
 1423 är Torsten i F faste vid häradstinget (SDHK 20091).
 1425 är Martin i F faste vid häradstinget (SDHK 20597).
 1437 är Olof i F faste vid häradstinget (SDHK 22845).
 1451 är Peter i F en av delägarna i ängar som överlåts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
 1485 anklagas Hans Johanssons dräng i F för att ha stulit en ox "wppa febodighia" i Torpa sn (ArTb 2 s 256).
 1510 är Johan i F nämndeman i synenämnd (SDHK 45448).

Gersilla

- 1535 *Görshole* (GHj s 192), 1552 *Girsellatorp* (VmH 1552:14), 1553 *Gysyrlatorp* (VmH 1553:22), 1562 *Girselle* (VmH 1562:17) – 10 G, 7 d, nu del av Kungsör.
 SöH **1 jukl**, 1556 **1 aoet**, 1562 **1 kr**.
 1535 redovisar en extraskattelängd Peter Jonsson i G bland torparna (GHj s 192).
 1549 förvaltar bonden Nils Anteson i "Järsta" i Torpa sn ett arv efter en kvinna i Stockholm (StTb 2:2 s 16; ska säkerligen identifieras med G då landbon i VmH 1552:14 heter Nils).
 1552 har klosterhemmanet 10 spann utsäde, äng till 12 lass, god skog och gott mulbete men inget fiske (VmH 1552:14).

Granhammar

- 1471 i *Grænhammar* (SDHK 29209) – 10 G, 7 c, i nuv Kung Karls sn.
 SöH **1 sk** 1:4, 1557 **3 sk**, 1562 0:4 + 0:4 + 0:4, 1568 en

gård öde.

1471 är Peder i G faste vid häradstinget (SDHK 29209).

1490 är Peder i G faste vid häradstinget (SDHK 32435).

1492 är Magnus i G faste vid häradstinget (SDHK 32824).

***Grönhugle** 1451 i *Grynhughwøl* (SDHK 25934), i 1554 *Grøn hugle* (VmH 1554:9), 1555 *Grönhugle* (VmH 1555:9).

SöH 1554–57 **1 skuj** 0:2 till sk i Sköldby.

1451 överlåter sockenmän i Torpa '5 stycken i en flik' i G till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).

***Gädderunna** Se Runna.

Hagsta 1387 i *Hakastum*, i *Hakaastum* (SDHK 13237, två brev) – 10 G, 7 e.

SöH **1 sk** 1:2, 1559 1:3.

1 fr (Hans Persson /Forstenaätten/).

1387 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 13237).

1408 är Peter i H faste vid häradstinget (SDHK 17113).

1419 återlöser Anders Ruska med 60:0 pn av Håkan Andersson (Hålbönäsätten) en gård i H som varit pantsatt till Håkans hustru Kristina Andersdotter (två spetsar uppifrån) (SDHK 19224).

1458 är Anders i H nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332).

***Helleengen** 1549 *Helleengen* (SöH 1549:3), 1549 *Hulnetegen* (SöH 1549:4).

SöH 1549 (endast) **1 kyuj**, annan längd **1 kyäng**.

Himmelsberga 1291 *curiam meam Hemysbyrghum* (DS 1041), 1369 i *Hymirsberghom* (DS 7965) – 10 G, 7 e.

SöH **2 sk** 0:5 + 0:4, 1557 0:5:2:4 + 0:4:1, 1559 0:6 + 0:5.

1 fr (Karin Larsdotter, hustru till Nils Larsson /Bölja/).

1 fr, 1562 **1 aoe** 1:0 (Svante Sture).

Sätesgård: Himmelsberga är 1447 sätesgård för väpnaren Peder Hemmingsson (okänt sigill), gift med Katarina Santesdotter (okänt sigill) (SDHK 25071).

1291 byter Anund Haraldsson (vingad lilja) bort sin gård H med en underliggande äng i Lådeby till sin tjänare Peter "Skyelghæ" mot en gård i Malmberga (DS 1041).

- 1369 och 1384 är Johan i H faste vid häradstinget (DS 7965, SDHK 12550).
- 1414 är Tyrgils i H faste vid häradstinget (SD 2006).
- 1437 är Lars Pedersson i H faste vid häradstinget (SDHK 22845).
- 1451 är Erik i H en av delägarna i ängar som överlåts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
- 1458 är Erik i H nämndeman vid lagmansting och 1461 är han faste vid häradstinget (SDHK 27332, SDHK 27788).
- 1473 antecknas i Vadstena klostrets jordebok att klostret 'skulle ha' 0:0:7 i H (HH 16 s 246).
- 1519 får Ragvald i H burskap i Arboga (ArTb 3 s 320).
- 1530 är Mårten i H faste vid häradstinget (SDHK 45449).
- 1569 har aoe-hemmanet 2½ pund utsäde ena året, 2 pund 2 spann det andra, äng till 40 lass samt lite skog, mulbete och fiske (UH 1569:9).

Hogsta

- 1384 *i Oxastom* (SDHK 12613), 1549 *Oxelstadh* (SöH 1549:4) – 10 G, 7d, i nuv Kung Karls sn. Övergång till nuv namnform via *Oghsta* 1640 (LSA Råsta T3:261).
- SöH **1 sk** 1:4, 1555 **1 fr** (Sten Eriksson /Lejonhufvud/).
- 1384 säljer Herman Djäken till Bo Jonsson (Grip) 1:0 som han erhållit som testamentsgåva efter Märta Gustavsdotter (Sparre av Vik), vars testamentexkutor Bo Jonsson var (SDHK 12613).
- 1535 omnämns en bonde i H i en extraskattelängd under rubriken 'fattiga skattebönder' (GHj s 191),
- 1549 uppges att skattehemmanet köpts under frälse av Sten Eriksson (SöH 1549:4).

Höksta

- 1384 *i Höghsten* (SDHK 12550, avskr), 1423 *i Høxstum* (SDHK 20091), 1437 *wppa Høxta* (SDHK 22763) – 10 G, 7 e.
- SöH **1 sk** 0:7:0:4.
- 1556 **1 kluj**, 1559 **1 kyuj**, 1572 till sk i H.
- 1541 (endast) **1 aoeäng** under Kungsör.
- 1 fr** (Äster Jonsson).
- 1384 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 12550).
- 1423 är Ingevald i H faste vid häradstinget (SDHK 20091).

- 1437 ger Anders Ruska och hans hustru Ingrid Ragvaldsdotter till sin sockenkyrka i Torpa alla sina 'tvärrar' (tegar som ligger rakt framför annan tegs kortsida, SAOB s v tvärra) som 'löpa uppå' H och västra Liberga, mellan "rutha haghan oc gathuteghen", och flera 'tvärrar' i Liberga (SDHK 22763, 22845)
- 1451 är Nils i H en av delägarna i ängar som överläts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
- 1458 vittnar hustru Elin i H i ett arvskifte (se Berga, Tumbo sn) (SDHK 27332).
- 1467 är Olof i H faste vid häradstinget (SDHK 28721).
- 1514 byter Bengt Gylta, med sin hustru Birgitta Bengtsdotters (Lillie) samtycke, bort en gård i H till Kristina Santesdotter i (Västra) Ekeby, änka efter Johan Gråben i Konungsö, mot hennes gård i Konungsö, Västermo socken (SDHK 37506).
- 1520 byter Jungfru Marie psaltares prebenda i Strängnäs domkyrka bort godset H, som räntar 6 tön korn, 1:0 pn och 1 pund mata, till Bengt Gylta och hans hustru mot Tärby och Hyggeby, Vallby sn (SDHK 38366).

Kungsör

Se DMS 9:1.

***Lennesta**

- 1544 *Lännesta jordena* (ÄK 158 år 1695, avskr), 1555 *Lennesta* (VmH 1555:9) – låg 400 m sydsydväst om Östersäby, 10 G, 7 e (LSA Lennesta T61-18:1 år 1764), jfr gravfältet RAÄ Torpa 20:1.
- SöH 1549–57 **1 skuj** 0:1:1, 1556 0:1:1:4, 1549 till sk i Åby, 1555–57 till sk i Östersäby.
- 1 skuj** 0:0:2, 1566 0:0:2:2, 1572 öde, 1549 till sk i Österräsäby, 1556 till sk i Åby, 1569 till sk i Östersäby.
- 1549 (endast) **1 kytorpställe**.
- 1544 anges att 0:2 kr 'i Lennestajorden' förr varit bebyggd (ÄK 158 år 1695).

***Leringe**

- 1556 *Leringen* (VmH 1556:1), 1562 *Leringe* (VmH 1562:17) – låg 700 m östsydöst om kyrkan (utjord *Leringen* i karta 1640, LSA Himmelsberga T3:265) (RAÄ 204:1).
- SöH 1556 **1 skuj** 0:4, 1564 0:6, 1556 (endast) till sk i Tibble, 1557 (endast) till sk i Sköldby.

Liberga

- 1437 *Lidabergh* (SDHK 22763), 1562 *Lideberg* (SöH 1562:17) – 10 G, 7 e.
 SöH 1569 **1 sk** 1:0.
 1549–57 **1 skuj**, 1554–57 till sk i Forsuma.
 1559 **1 kr** 1:0 (1562 1 aoe) (1562 öde).
 1562 **1 kruj** 0:4 till prästbordet.
 1549 (endast) **1 kyäng + 1 kyteg**.
- 1437 ger Anders Ruska och hans hustru Ingrid Ragvaldsdotter till Torpa kyrka fem 'tvärrar' som 'löpa öster uppå kärret' i västra L (se Höksta) (SDHK 22763, SDHK 22845).
- 1451 överlåter Jöns Nilsson, kyrkopräst i Torpa, och sockenmännen Lars Nilsson i Säby, Erik i Himmelsberga, Peter i Torpunga, Lars i Sköldby, Peter och Lars i Stenby, Johan i Lådeby, Peter i Fröberga, Olof i Tibble och Nils i Höksta till Vallby kyrka 13 tegar i L äng 'i en flik liggande västerut' och '5 stycken i en flik i *Grönhugle', också västerut; överlåtelsen sker som ersättning för de ängar i L som på sin tid frånhänts Vallby kyrka (SDHK 25934, SDHK 25935).
- 1457 upptas en 'fjäll' i L i Karl Knutssons (Bonde) jordebok (C 7 f 12).

Lockmora

- 1425 *i Lokmooræ* (SDHK 20597) – 10 G, 7 d, i nuv Kung Karls sn.
- SöH 1553–56 **1 aoe** 0:6.
- 1425 är Halvard i L faste vid häradstinget (SDHK 20597).
- 1458 är Olof i L nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332).
- 1470 (omkr) deltar Olof i L och hans granne Sante i Ekeby i plundringen av Gregers Bengtssons gård Övernäs, Gillberga sn (SDHK 29028, tr BSH 3:131).
- 1539 är Johan i L faste vid häradstinget (SDHK 39253).
- 1552 byter Påvel Magnusson (Hjort av Vilsta), kyrkoherde i Floda, Oppunda hd, till Gustav I bort en gård i L och jord i Fennsta, denna socken, och Löt, Bettna socken, Oppunda hd, samt en gård i Liljan (*Leriavar*), Aspeboda sn, 'på Kopparberget', mot jord i Villåttingen och Oppunda hd (se DMS 2:4 s 148, 2:5 s 47) (GR 23 s 240 f).

- 1559 upptas i Gustav I:s jordebok ett torp under Kungsör som räntar 0:6 pn och 12 spann korn (AoE 29A).
- Lund** 1554 *Lunden* (VmH 1554) – 10 G, 7 e.
SöH **1 sk** 1:2, 1559 1:0.
1 kr 0:3:1, 1569 **1 ky** 0:3.
- Lådeby** 1291 *in Lydæbolstat* (DS 1041), 1409 *i Ludhby* (SD 1129), 1461 *i Laadby* (SDHK 27788) – 10 G, 7 e.
SöH **1 sk** 1:2, 1559 1:3 (1569 1:5, öde).
1557 **1 skuj** 0:4, 1562 0:3.
1554 **1 ky** 0:3:1, 1562 0:3.
1 fr, saknas 1557–62 (Äster Jonsson).
1291 se Himmelsberga.
1381 är Nils i L faste vid häradstinget (DS 10318).
1409 är Jöns i L nämndeman vid råfsteting (SD 1129, SD 1133).
1451 är Johan i L en av delägarna i ängar som överlåts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
1461 är Salve i L faste vid häradstinget (SDHK 27788).
1530 är Anders i L faste vid häradstinget (SDHK 45449).
- Malmberga** 1291 *curia sua Malbyrghæ* (DS 1041), 1399 *Malmbergh* (SDHK 15131) – 10 G, 7 d, i nuv Kung Karls sn.
SöH **1 bi**, 1549 **1 ky** 0:6:1, 1550 **1 bi**, 1556 **1 aoe** 0:6, 1562 **1 kr** 0:6.
1556 (endast) **1 aoeuj** (fd **1 kyuj**) till aoe i M.
1291 byter Anund Haraldsson (vingad lilja) till sig en gård av sin tjänare Peter “Skyelghæ”, som tidigare fått den för sin tjänst, mot jord i Himmelsberga och Lådeby (DS 1041 s 116).
1381 skänker Bo Jonsson (Grip) 0:0:5 i M till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (DS 10395).
1399 pantsätter Hemming Larsson (tre sjöblad) sin gård M till biskop Tord i Strängnäs (SDHK 15131).
1481 är Olof Nilsson i M faste vid häradstinget (SDHK 30987) – kan avse Malmberga, Västermo sn.
1552 har biskopshemmanet 2 pund utsäde, äng till 30 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete och god

humlegård (VmH 1552:14),

1554 förlänar Gustav I kyrkohemmanet M till sin tjänare Jost Berg på 'behaglig tid' (GR 24 s 423).

***Munkarunna** Se Runna.

Norrfennsta Se Fennsta.

Norrby 1437 *i Norby* (SDHK 22845), 1557 *Norre Åby, Noråby* (VmH 1557:17), 1562 *Norby* (VmH 1562:17) – 10 G, 7 e. Brukarnamnet visar att landskapshandlingarnas Norre Åby 1557 avser Norrby (VmH 1555:9 och 1556:1).

SöH **1 sk** 0:4:1:4, 1557 0:6, 1562 0:7, 1549–57 med skuj 0:1:1 i Lennesta.

1555–57 **1 skuj** 0:4.

1437 är Olof i N faste vid häradstinget (SDHK 22845).

1455 är Olof i N faste vid häradstinget (SDHK 45446).

1490 är Peder Torstensson i N faste vid häradstinget (SDHK 32435).

Prästgården 1555 *Prestegården* (VmH 1555:9).

SöH 1555–57 **1 kyuj** 'vid Prästgården'.

Den nuvarande prästgården, 10 G, 7 e, ligger 1 km norr om kyrkan och på samma plats i 1600-talets sockenkarta. Den har två gravfält och var säkerligen prästgård även under medeltiden.

***Rettatorp** 1554 *Rettatorp* (SöH 1554:8) – möjligen identiskt med *Tattaretorp (1 fr) i karta 1647 (LSA Råsta T3:261), 300 m öster om Hogsta, 10 G, 7d.

SöH 1554–55 **1 kyuj** 0:6.

Runna 1279 *mansionem Runder* (DS 660), 1375 *in Runna* (DS 8734, avskr), 1387 *i Rudhinum* (SDHK 13237), 1455 *i Gedda rwn* (SDHK 26755), 1555 *Gädderunna* (VmH 1555:9), 1557 *Munckaruna* (VmH 1557:17 tl) – 10 G, 7 d, senare överfört till Södra Kungsladugården (karta LMA 19-kur-28 år 1695 /rätteligen 1696/), nu en del av Kungsör.

SöH 1552–56 **4 jukl** 0:7 + 0:6:1 + 0:6:1 + 0:6:1, 1553 0:7 + 0:7 + 0:7 + 0:7, 1556 **4 aoe** ('Munkarunna').

1556 (endast) **1 aoe** 1:0 ('Gädderunna').

1555 **2 fr** ('Gädderunna') (Svante Sture).

- 1279 testamenterar Filip Törneresson (Hjorthorn) huvudgården i R och en gård i Snytb erga, Härads sn, till Strängnäs domkyrka; gårdarna ska, tillsammans med mera jord som skänks av Filips kusin Viglog Nilsson (hjorthorn), användas till grundandet av ett kanonikat vid domkyrkan (jfr DMS 2:4 s 69, DMS 2:6 s 116) (DS 660).
- 1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammerståtten) bort 0:12 i R, med undantag för en kvarn, till Eskilstuna kloster mot jord i Hölebo och Rönö härader (se DMS 2:2 s 62, 162 f) (DS 8734).
- 1387 är Ulf i R faste vid häradstinget (SDHK 13237).
- 1455 får Ingrid Karlsdotter (Gädda) en gård i 'Gädderunna' som räntar 4 tön korn och ½:0 pn vid arvskifte efter sina bröder Nils Gädda och Staffan Gädda (se DMS 2:3 s 48) (SDHK 26755).
- 1468 får Ingrid Karlsdotter en gård i 'Gädderunna' med ett underliggande kvarntorp i Tyringe, Säterbo sn, vid skifte med sin bror Eregisle Gädda (se DMS 2:5 s 195) (SDHK 28773).
- 1486 ärver Erik Trolle jord i 'Gädderunna' som räntar 1 fat järn och ½:0 pn, vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1514 är Peder i R nämndeman vid häradstinget (SDHK 37535).
- 1555 byter Gustav I till sig gården 'Gädderunna' med en underliggande äng och *Sundkarstorp av Svante Sture mot prästgården i Mörkö sn (GR 25 s 514, 539).¹
- 1559 har Gustav I en gård om 1:0 i 'Gädderunna' och i 'Munkarunna' en om 0:7 och tre om 0:6. 'Gädderunna' räntar 1:0 avradspn, 0:4 gengårdspn och 16 hundraden järn. Den stora gården i 'Munkarunna' räntar 0:7 pn och 3½ pund korn, de mindre räntar vardera 0:6 pn, 18 spann korn och 6 dagsverken; samtliga uppges vara indragna 1553 från Julita kloster (AoE 29A).
- Se även Kungsör och *Ulvesund i DMS 9:1.

¹ Belägget på Mörkö prästgård saknas i DMS 2:2.

På Runnas mark finns en medeltida borglämning kallad Slottsholmen (LSA Kungsörs södra ladugård T 27-26:1 år 1696). Den har haft en rektangulär barfred med kraftiga murar och flera andra byggnader, skyddade av gravar på tre sidor och av Arbogaån på den fjärde. Utgrävningar har påvisat ett fåtal fynd från 1500-talet medan 14C-dateringar invid barfreden har givit 1280–1420; möjligen har borgen aldrig färdigställts men platsen åter tagits i bruk på 1500-talet. (Borgbrevet 2001 s 8–19; plan i Lovén 1996 s 303 ff med felaktig identifiering.)

- Råsta** 1535 *Rosta* (GHj s 191), 1549 *Rådsta* (SöH 1549:4) – 10 G, 7 d, i nuv Kung Karls sn.
SöH **1 sk** 1:4, 1566 öde.
1535 redovisar en extraskattelängd Nils i R bland 'fattiga skattebönder' (GHj s 189).
- Skillinge** 1323 *in Skialinghe* (DS 2409), 1400 *i Skølinge* (SDHK 15401), 1549 *Wester Skyllingh* (SöH 1549:4) – 10 G, 7 d, nu en del av Kungsör.
SöH **1 sk** 1:0:0:2, 1554 1:2:0:2, 1569 1:2, 1549–55 med skuj 0:1 i S.
1 sk 0:5:1:4, 1554–55 med skuj 0:1:1:4 i S.
1554 **1 skuj** ('Västra S') 0:1:1:4, 1554–55 till andra sk i S.
1549–55 **1 skuj** ('Västra S') 0:1 till första sk i S.
1555–57 **2 kyuj**.
1555 **1 fr**, 1559 **1 aoe**, 1562 **1 aoet** 0:3:2, 1572 **1 fr**.
1555 **1 fr**, 1566 **2 fr** (FoR 1562 **3 fr**, Emerentia Holgersdotter /Gera/ 1, Karin Larsdotter i Sparsta, Lids sn, Rönö hd 1, Sten Eriksson /Leijonhufvud/ 1).
1323 ger kaniken Tideman i Västerås i sitt testamente 0:0:1 till den vicaria han inrättar i Västerås domkyrka (DS 2409).
1400 säljer Ragnhild Anundsdotter 0:0:1:5 till Sante Nilsson (tre rosor stolpvis) (se Ekeby, Västra) (SDHK 15401).
1408 byter Sante Nilsson bort 0:1 i östra S som består av en andel nordligast i åkern och en 'flik' i södra åkern, en åker i norra gårdet samt en teg i en äng som heter *Boda äng, vidare 0:0:1 i västra S samt en häst och en

ko till Johan Anundsson mot all Johans arvjord i Västra Ekeby (SDHK 17113).

1413 omnämns S 'proventa' vid Västerås domkyrka (SD 1731).

1414 är Lars och Sven i S fastar vid häradstinget (SD 1963).

1415 erhåller Peder Ulfsson (Roos) en gård vid arvskifte efter sin far Ulf Jonsson (se DMS 2:7 s 72) (SD 2123).

1424 föreslår Jöns Eriksson (Lykke), vid en förlikning med Peder Ulfsson och Olof Påvelsson i Sörby, Björskogs sn, Åkerbo hd, Västmanland, om svärfadern Ulf Jonssons efterlämnade skulder, att 0:0:10 i S ska tillfalla Olof Påvelsson (SDHK 20312, SDHK 20318, C 4 f 47v).

1448 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 25349).

1471 är Sven i S faste vid häradstinget (SDHK 29209).

1490 (omkr) är Eskil i S faste vid häradstinget (SDHK 45444).

1508 är Olof "Iäggare" i S faste vid häradstinget (SDHK 36167).

1532 vittnar Per i S vid rådstugerätten i Arboga (ArTb 3 s 394).

1562 har aoe-torpet 10 spann utsäde, äng till 15 lass, god skog och gott mulbete men inget fiske (SÖH 1562:17).

Skäftruna

1419 i *Skæptrunnom* (SD 2647) – 10 G, 7 c – i nuv Kung Karls sn.

SöH 4 sk 0:6:2:2 + 0:3:1:2 + 0:3:0:3 + 0:2:1:4; 1555 1:1:1 + 0:7:1:4 + 0:7 + 0:3:0:4; 1557 1:1:1 + 0:7:1:4 + 0:3:0:4 + 0:2:1; 1562 5 sk 1:0 + 0:6 + 0:5 + 0:4 + 0:3.

1549 (endast) 1 skuj 0:2:1 (bebodd).

Summa jt 1555 3:3.

1419 är Torsten i S nämndeman vid häradstinget (SD 2647).

1423 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 20091).

1437 är Karl i S vidervaroman vid häradstinget (SDHK 22845).

1467 är Bengt i S faste vid häradstinget (SDHK 28721).

1481 är Klemet i S faste vid häradstinget (SDHK 30987), och samma år framgår att han äger en andel i ett hus i Arboga (ArTb 2 s 182).

- 1484 köper Jöns i S en tomt i Arboga (ArTb 2 s 237).
 1485 äger Klemet i S en gård i Arboga stad (NMU nr 262).
 1488 hembjuds en gård i Arboga till Klemet i S (ArTb 2 s 325).
 1508 är Simon i S faste vid häradstinget (SDHK 36167).

Sköldby

- 1451 *i Skölby* (SDHK 25934) – 10 G, 7 e.
 SöH **1 sk** 1:4, 1559 1:0, 1555–56 med skuj 0:4 i Lådinge.
1 sk 1:0, 1554 0:6, 1559 1:0, 1554 med skuj 0:4 i Lådinge, 1557 med skuj 0:4 i *Leringe, 1554–57 med skuj 0:2 i *Grönhugle.
 1549–57 **1 skuj**, 1557 0:2, 1549 (endast) till sk i Fennsta.
 1451 är Lars i S en av delägarna i ängar som överlåts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
 1454 uppträder Johan i S som kärande vid rådstugurätten i Arboga (ArTb 1 s 24).
 1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok 0:0:3½ som räntar 0:2 pn (C 21 f 9).

Stenby

- 1322 *de Stenby* (?DS 2345), 1387 *i Stenby, i Steenby* (?SDHK 13237, två brev) – 10 G, 7 e.
 SöH **2 sk** 0:5:1 + 0:5:1; 1559 1:0 + 1:0 (1572 den ena öde).
 1322 omnämns Håkan i S som faste (DS 2345) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1369 är Gärdar i S faste vid häradstinget (DS 7965) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1387 är Lars och Nannolf i S fastar vid häradstinget (SDHK 13237) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1400 är Lave i S faste vid häradstinget (SDHK 15401) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1408 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SDHK 17113) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1409 är Olof i S faste vid häradstinget (SD 1203) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1417 är Ödbjörn i S faste vid häradstinget (SD 2371) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
 1424 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 45445) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.

- 1448 är Nisse i S faste vid häradstinget (SDHK 25349) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
- 1451 är Peter i S och Lars i S två av delägarna i ängar som överläts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934).
- 1471 är Lars i S faste vid häradstinget (SDHK 29209) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
- 1489 är Peder Tyrgilsson i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 32187) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
- 1508 är Björn(?) i S faste vid häradstinget (SDHK 36167) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.
- 1510 är Sven i S nämndeman i synenämnd (SDHK 45448) – kan avse Stenby, Fors sn, Västerrekarne.

- *Sundkarstorp** 1555 *Sundkarstorp(?)* (VmH 1555:9), 1555 *Sunkerstorp, Sundkerstorp* (GR 25 s 514), *Sundhtorp* (GR 25 s 539), 1556 *Sundkarx torpet* (VmH 1556:17) – låg sannolikt i anslutning till en bäck 1 km väster om Kung Karls kyrka, 10 G, 7 d.
- SöH 1555–56 **1 fr** (utstruket), 1556 **1 aonet** 'av herr Svante anno 56 i byte'.
- 1555 byter Gustav I till sig torpet S (se Runna); senare samma år meddelar kungen till sonen Erik att torpet S ska ligga under Ulvesund och föreslår att det byggs en mjölkvarn och en sågkvarn där till gårdens [Ulvesunds] behov (GR 25 s 513 f, 539).
- 1556 får två dalkarlar lön för att ha fällt en svedja mellan *Ulvesund och S (VmH 1556:1).

Säby Se Västersäby och Östersäby.

Sörfennsta Se Fennsta.

Tibble, nu Väster-

- och Östertibble** 1408 i *Tybbele* (SDHK 17113) – 10 G, 7 e. Väster- och Östertibble ligger 2 km från varandra, utan gemensam ägogräns, men går inte att skilja åt i källmaterialet.
- SöH **1 sk** 1:4.
1559 **1 sk** 1:1:1:4, 1572 öde.
- 1408 är Ingevald i T faste vid häradstinget (SDHK 17113).
- 1451 är Olof i T en av delägarna i ängar som överläts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).

- 1455 är Olof i T faste vid häradstinget (SDHK 45446).
 1514 är Olof i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 37535).
 1539 är Lars i T faste vid häradstinget (SDHK 39253).

Torpunga

- 1369 i *Thorpunghum* (DS 7965) – 10 G, 6 f.
 SöH 3 sk 1:1 + 1:0 + 0:7, 1559 1:2 + 1:0 + 1:0.
 Summa jt 3:0 (3:2).
 1369–1387 är Ulf i T flera gånger faste vid häradstinget (DS 7965, SDHK 11833, SDHK 13236).
 1384 säljer Arne i Säby 0:0:13 till Simon i Lista, Lista sn (SDHK 12550).
 1414 är Ulf i T faste vid häradstinget (SD 1963).
 1424 säljer Ulf i Väsby, ?Tumbo sn, 0:7 i Östra T till Jöns Ulfsson (SDHK 45445).
 1437 är Klas i T faste vid häradstinget (SDHK 22845).
 1446 är Kristman(?) i T faste vid häradstinget (SDHK 24967).
 1451 är Peter i T en av delägarna i ängar som överlåts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935).
 1455 får Peder Larsson i T fasta på 1:0 i Västra T och 0:0:6:11 i Östra T, vilka jordar upplåtits till honom av Hans Pedersson, fogde på Gripsholm, på doktor Nikolaus Rytings vägnar som sålt dem till Peder Larsson (SDHK 45446).
 1484 är Peter i T morgongåvovittne i Vargarn, Lista sn (SDHK 44721).
 1488 säljer Elin Staffänsdotter (saknar sigill) 0:0:3:6 i T till sin 'måg' Olof Larsson i T (SDHK 45447).
 1490 (omkr) får Olof Larsson i T fasta på 0:4 i Östra T som han har köpt av Lars Johansson (SDHK 45444).
 1510 dömer häradshövdingen sju befintliga gränsmärken mellan Östra och Västra T lagliga efter en häradssyn som begärts av Jöns och Lars i Östra T (SDHK 45448).
 1530 får Måns i T fasta på 0:1 i T som han har köpt av Olof Nilsson i Österby, Råby sn, och på ytterligare 0:7 som han köpt av sin syster på vars vägnar fasta lämnas av herr Peder, kyrkoherde i Gillberga (SDHK 45449).

*Ulvesund

Se Kungs-Barkarö sn, Åkerbo hd, Västmanland.

- Uppåker** 1555 *Apåker* (VmH 1555:9) – 10 G, 7 e – övergiven bytomt (RAÄ 181:1).
SöH **1 kruj**, 1564 **1 skuj** 0:2, 1554–57 till ky i Fröberga, 1572 till sk i Fröberga.
- Vallby** 1535 *Walby* (GHj s 192) – 10 G, 7 e.
SöH **1 sk** 0:3:1:3, 1554 0:6, 1559 0:7.
1535 redovisar en extraskattelängd Peter i V bland 'fattiga skattebönder' (GHj s 192).
- Västersäby** 1381 *i Sæby* (?DS 10318, avskr), 1382 *i Sæby* (?SDHK 27778), 1562 *Vester Säby* (VmH 1562:17) – 10 G, 7 d. Västersäby och Östersäby ligger 4 km från varandra, men ett särskiljande förled *Öster-* dyker upp först 1509 (se Östersäby).
SöH **1 sk** 0:5, 1559 0:5:1:4.
1557 **1 skuj** 0:1:1:4.
1557 **1 skuj** 0:1.
1 fr (1562 Elof Pålsson /Hjort av Vilsta).
1 fr, 1568 **1 aoe** (1562 Svante Sture).
1381–1490 se Östersäby.
- Åby, Stora och Lilla** 1382 *i Aby* (?SDHK 12209), 1409 *i Wæstra Aby* (SD 1203), 1563 *Lisla Åby* (VmH 1572:3) – 10 G, 7 f.
SöH 1555 **1 sk** (Lilla Åby) 1:7 med uj på icke namngiven plats (troligen omvandlad till tredje skattegården 1559), 1559 1:0 (1562 öde).
1554 **1 sk** 0:6:1:2, 1555 med skuj 0:4 i Åby, 1557 sammanräknat jt 1:2:1:2, 1559 0:6:1:2.
1559 **1 sk** 0:5:1:4, 1568–69 öde.
1555 (endast) **1 skuj** 0:4 till andra sk i Åby (troligen omvandlad till tredje skattegården 1559).
1562–69 **1 aoenj** 0:0:1.
1382 är Anund i Åby och Ernolf i Åby fastar vid häradstinget (SDHK 12209) – kan avse Åby i Lista sn el Västermo sn.
1400 är Salve i Åby faste vid häradstinget (SDHK 15401) – om identifieringen se 1382.
1409 byter Ture Bengtsson (Bielke) bort 0:0:0:18 till Raske i Mesta och Ernolf i Kolsta (se Skölby, Fors sn); Johan i Åby är faste (SD 1203).

- 1414 och 1426 är Peder i Åby faste vid häradstinget (SD 2006, SDHK 20756) – om identifieringen se 1382.
- 1423 är Sälve(?) i Åby faste vid häradstinget (SDHK 20091) – om identifieringen se 1382.
- 1426 är Martin i Åby faste vid häradstinget (SDHK 20756) – om identifieringen se 1382.
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:1 i Västra Åby och en äng i samma socken till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1432 är Karl i Åby faste vid häradstinget (SDHK 21697) – om identifieringen se 1382.
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:1 i Västra Åby och en äng av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1451 och 1461 är Anders i Å faste vid häradstinget (SDHK 25844, 27788) – om identifieringen se 1382.
- 1455 är Ernolf i Åby och Ulf i Åby fastar vid häradstinget (SDHK 45446) – om identifieringen se 1382.
- 1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok 0:0:0:4 (C 7 f 12, skadad).
- 1471 är Peder Martinsson i Åby nämndeman vid häradstinget (SDHK 29209) – om identifieringen se 1382.
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson den jord som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1488 är Peder Andersson i Åby vittne vid en jordtransaktion (SDHK 32002) – om identifieringen se 1382.
- 1495 är Peder Vastesson i Åby faste vid häradstinget (SDHK 33244) – om identifieringen se 1382.
- 1506 är Johan Larsson i Åby nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300) – om identifieringen se 1382.
- 1508 är Anders Jönsson i Åby faste vid häradstinget (SDHK 36167) – om identifieringen se 1382.
- 1510 är Lars, Peder och Birger i Åby nämndemän i synenämnd (SDHK 45448) – om identifieringen se 1382.
- 1569 har aoe-utjorden 1 spann utsäde och äng till 1 lass (UH 1569:9).

Östersäby

1346 *in Sæby* (DS 4119), 1382 *i Sæby* (?SDHK 27778), 1509 *Østhresey* (SDHK 36398) – 10 G, 7 e.

SöH **1 sk** 0:6:1:4, 1559 1:2, 1549 (endast) med skuj 0:0:2 i *Lennesta.

1 sk 0:5, 1557 0:5:0:1½, 1559 1:0, 1555–57 med skuj 0:1:1:4 i *Lennesta, 1569 med skuj 0:0:2:2 i *Lennesta.

1 sk 0:5, 1557 0:5:0:1½, 1559 1:0.

Summa jt 2:0:1:4 (3:2).

1346 är Ingolf i S faste vid häradstinget (DS 4119) – kan avse Västersäby el Säby, Säterbo el Torshälla sn.

1381 och 1382 är Nils i Säby faste vid häradstinget (DS 10318, SDHK 12209) – kan avse Västersäby.

1382 är Peter i Säby faste vid häradstinget (SDHK 12209) – kan avse Västersäby el Säby, Säterbo el Torshälla sn.

1384 är Nils i Säby faste när Arne i S säljer jord i Torpunga (SDHK 12550) – kan avse Västersäby.

1417 är Ragvald i Säby faste vid häradstinget (SD 2371) – om identifieringen se 1346.

1424 är Johan i S faste och Erik i Säby vidervaroman vid häradstinget (SDHK 45445) – om identifieringen se 1346.

1451 är Lars Nilsson i S vittne vid häradstinget (SDHK 25972) och en av delägarna i ängar som överlåtts till Vallby kyrka (se Liberga) (SDHK 25934, SDHK 25935) – kan avse Västersäby.

1455 är Simon i Säby faste vid häradstinget (SDHK 45446) – om identifieringen se 1346.

1481 är Nils Eriksson i Säby faste vid häradstinget (SDHK 30987) – om identifieringen se 1346.

1490 (omkr) är Mats i Säby och Lars Andersson i Säby fastar vid häradstinget (SDHK 45444) – om identifieringen se 1346.

1509 ger biskop Mats till jungfru Marie brödraskaps kor i domkyrkan en gård i Ö som räntar 3 pund korn, 0:0:16 pn och 1 lisp smör (SDHK 36398).

Torshälla socken

1240 (omkr) *in parrochia Thorsarg* (VåKlJb f 58 r, avskr).

1302 *parochiano ecclesiarum in Thorsn et Ekeby* (DS 1355, avskr).

1379 *sælaraøktare j Thorshæyge* (DS 10012).

1429 *i Torsalie sokn* (SDHK 44926).

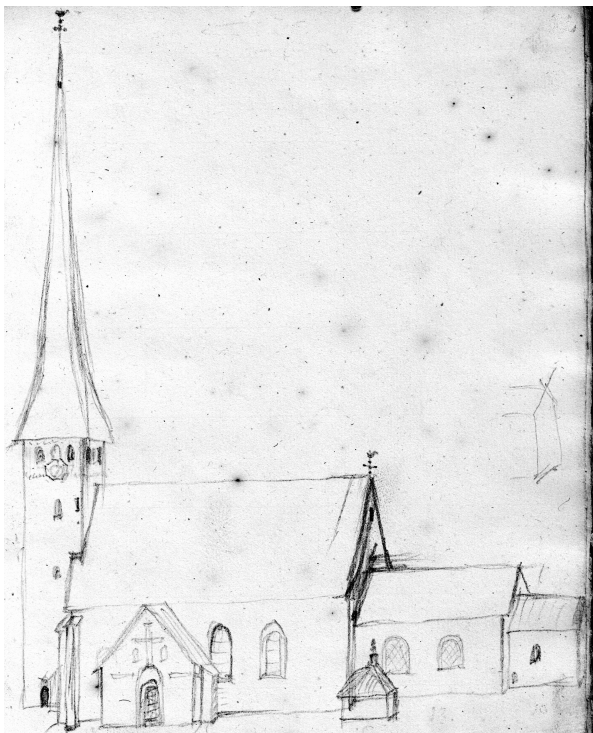
Omfattning: Torshälla socken låg huvudsakligen väster om Eskilstunaån, i Västerrekarne, men den innefattade under medeltiden *Säby öster om ån. Inom detta område låg dock *Halspånga, som hörde till Fors sn. Socknen var större under medeltiden än 1950: södra delen, väster om Eskilstunaån, överfördes till Eskilstuna stad och sn 1927 (Lagerstedt s 25).

Kyrka: Den äldsta stenkyrkan, vilken bestod av ett långhus med smalare rakslutet kor, uppfördes under 1100-talet. Någon mer exakt datering än så framkom inte vid den arkeologiska undersökning som utfördes 1966–67. Det ursprungliga långhuset och koret fick senare funktionen av kor resp sakristia, då kyrkan på 1320-talet utvidgades med ett treskeppigt långhus. Efter att Torshälla fått stadsprivilegier 1317 ökade invånarantalet snabbt och en utbyggnad av kyrkan blev nödvändig. I ett brev utfärdat den 25 augusti 1322 säljer kyrkoherden i Torshälla tillsammans med två kyrkvårdar jord för att kyrkobygget ska kunna fullföljas (DS 2345). Vid 1400-talets mitt tillkom västtorn och vapenhus, vilka uppfördes i tegel. Vapenhuset revs på 1820-talet, men är synligt på Peringskiölds teckning från 1686. Vid restaureringen 1966–67 uppfördes ett nytt vapenhus på samma plats som det medeltida. Tornets trappgavlar och tegelfrisen runt långhus, kor och sakristia tillkom vid reparationerna efter den brand som drabbade kyrkan 1873.

Invändigt fick kyrkorummet kryssvalv med början under 1400-talets andra hälft; av allt att döma har långhusvalven en något senare tillkomstid än korvalven. Konsekrationskorsen på långhusvalvens pilastrar visar dock att valvslagningen skedde före reformationen. De under 1900-talet hårt restaurerade kalkmålningarna i koret dateras till 1470-talet och hör sannolikt till Albertus Pictors tidiga arbeten. Det senmedeltida altarskåpet såldes 1780 till Tumbo kyrka, där det ännu finns bevarat. Fyra senmedeltida träskulpturer föreställande sankta Birgitta, sankta Gertrud, sankt Göran samt möjligen sankta Katarina återstår i dagens kyrkorum. I branden 1873 förstördes ett krucifix som förvarades i ett skjul intill tornet. Enligt uppgifter från 1860-talet rörde det sig om en korsfäst Kristus, liknande dem i Tumbo och Torpa, törnekrönt och omgiven av evangelistsymboler. Det bör alltså ha varit ett senmedeltida triumfkrucifix. I kyrkorummet finns även nederdelen av en medeltida gravhäll bevarad. Numera är endast årtalet 1343 läsbart i

inskriften, men då Peringskiöld besökte kyrkan fanns sannolikt hela hällen bevarad och namnet Ervast gick att utläsa. (SvK 187, SBL bd 29 s 103, SHM mbild.)

Kyrkan var 1292 vigd till sankt Jakob (SDHK 1540).

Torshälla kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Ekeby kyrkoruin: En knapp halvmil söder om Torshälla, vid Ekeby i det nutida Eskilstunas västra utkant, ligger ruinen efter en liten kyrka som varit annex till Torshälla. År 1302 omnämns herr Johannes som kyrkoherde i Torshälla och Ekeby (DS 1355, DS 1356, DS 1357), men bara några år senare tycks annexet ha upphört och kyrkan övergivits. Ruinen återupptäcktes vid en fornminnesinventering 1950 och grävdes ut 1950–51. Murarna stod då kvar till en höjd av 0,5–1,5 m. Kyrkan uppfördes under 1100-talet och bestod av ett rektangulärt långhus (innermått 8 x 5 m) med ett smalare rakslutet kor (3,5 x 3,25 m). I likhet med Kärnbo kyrka (Selebo hd, DMS 2:6) saknades en separat sakristia, vilket är ovanligt för Södermanlands medeltidskyrkor. Koret skildes från långhuset genom en triumfbåge i vars mitt en pelare var placerad. Ett sådant arrangemang med delad triumfbåge saknas på andra håll i Södermanland, men har kunnat iakttagas i t ex vissa av Skånes

medeltidskyrkor. Sex vuxna personer och ett tjugotal barn har begravts i kyrkorummet. I en murad stenkista nära triumfbågen påträffades skelett av tre män, där det på den överst lagda mannens panna låg ett mynt från sent 1100-tal. Detta mynt visade sig vara äldst av de sammanlagt tolv medeltida mynt, de flesta från 1200-talet, som påträffades i kyrkorummet. (SvK 187 s 93, Anund & Qviström s 130, Gejvall 1953, Klackenbergs s 274.)

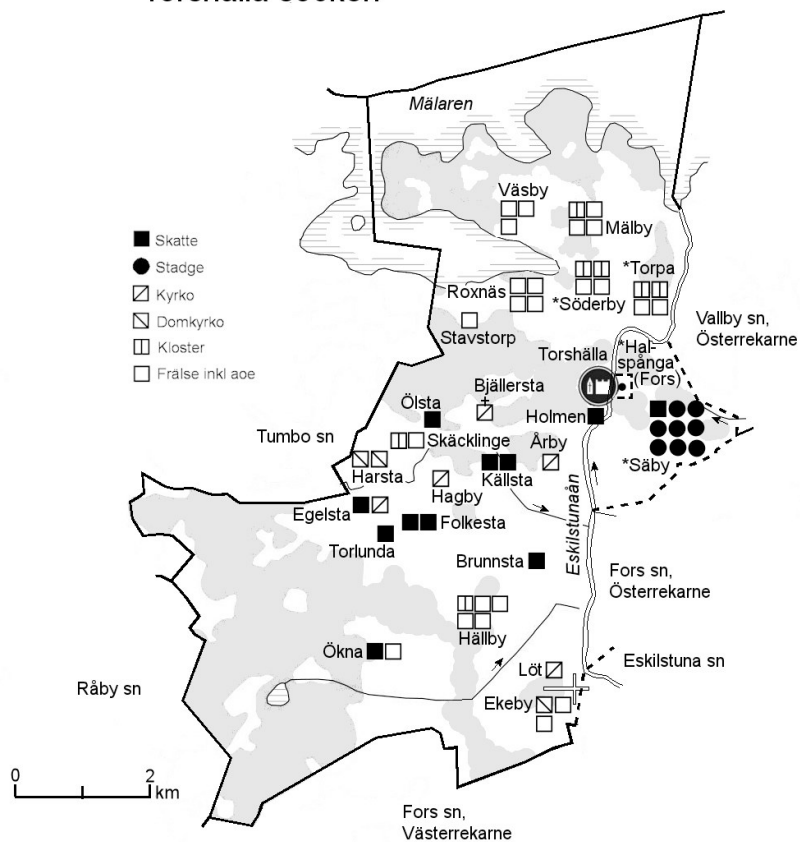
Runstenar: Sö 79 Hällby, Sö 314 Torshälla kyrka.

Antal jordeboksenheter enligt SÖH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	st	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Brunnsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
Egelsta	1 (1)	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Ekeby	--	--	--	1 (1)	--	--	--	2 (2)
Folkesta	2 (2)	--	--	--	--	--	--	--
Hagby	--	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Harsta	--	--	0 (1)	--	--	1 (0)	--	--
Holmen	1 (0)	--	--	--	--	--	--	--
Hällby	--	--	--	--	0 (1)	--	--	4 (4)
Källsta	2 (1)	--	0 (1)	--	--	--	--	--
Löt	--	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Mälby	--	--	--	--	1 (1)	--	--	3 (3)
Roxnäs	--	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Skäcklinge	--	--	--	--	1 (1)	--	--	0 (1)
Stavstorp	--	--	--	--	--	--	--	0 (1)
*Säby	1 (1)	8 (8)	--	--	--	--	--	--
*Söderby	--	--	--	--	2 (2)	--	--	2 (2)
Torlunda	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
*Torpa	--	--	--	--	2 (2)	--	--	2 (2)
Väsby	--	--	--	--	--	--	--	3 (3)
Årby	--	--	0 (1)	1 (0)	--	--	0 (1)	--
Ökna	1 (1)	--	--	--	--	--	--	0 (1)
Ölsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--	--
SUMMA	11 (10)	8 (8)	0 (3)	4 (4)	6 (7)	1 (0)	0 (1)	20 (23)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Egelsta 0 (1), Holmen 1 (1), Rotetorp 1 (0), Skinnlösa 1 (1), Årby 1 (0), *kruj* Hällby 1 (0), Skinnlösa 1 (0), *kyuj* Bjällersta 1 (0), Dalby 1 (1), Hagby 1 (1), Harsta 1 (1), Hällby 1 (1), Skäcklinge 1 (0), Ökna 1 (0), Ölsta 1 (1), *kluj* *Säby 1 (1), *aoeuj* Egelsta 1 (1), *Hersingsteg 1 (1), *Säby 1 (1), *Tielby 1 (0), Årby 1 (1), Ökna 0 (1).

Torshälla socken

Kartan visar Torshälla socken i mitten av 1500-talet (SöH).

***Abbetegen** 1562 *Abbetegen* (SöH 1562:17).
SöH 1562 (endast) **1 aoet** 'vid Torshälla'.

Bjällersta 1357 *in Ballesta scilicet fundo presbiterali* (DS 5696), 1554 *Prestegården* (SöH 1554:8) – 10 G, 7 h, prästgård under medeltiden och nu.
SöH 1554–55 upptas **1 kyuj** under prästgården.
1357 utfärdar kaniken Torsten Notholmsson (Bralsthorp) ett brev i B som är Torshälla kyrkas prästgård (DS 5696).

1559 har Gustav I en gård om 0:6 som uppges vara indraget kyrkogods; gården sår 2 pund och har äng till 30 lass, litet mulbete och skog men saknar fiskevatten (AoE 29A).

Brunnsta

1322 *de Brynæstum* (DS 2345), 1331 *in Brunastum* (DS 2833), 1358 *i Brunastum* (DS 5977) – 10 G, 7 h.

SöH 1 sk 2:0.

1322 omnämns Stybjörn i B som faste vid häradstinget (DS 2345).

1327 säljer Johan Eriksson sin gård B 'i Fors socken' om 0:0:5 till kaniken Tideman i Västerås (SDHK 3452, SDHK 3580).

1331 byter kaniken Tideman bort 0:0:1 till bröderna Notholm och Eggard, söner till Eggard Bralsthorp (se Västerby, Tumbo sn) (DS 2833).

1358 överlåter Bengt Filipssons (Ulv) på sin hustru Birgittas Karlsdotters och hennes syster Märtas vägnar 0:½ till Eskilstuna kloster (se DMS 2:4 s 168) (DS 5865).

1385 intygar Magnus Bengtsson (Ulv) att stridigheterna mellan honom och klostret är förlikta och att klostret ska behålla B (se DMS 2:4 s 168) (SDHK 12971).

1409 är Ingel i B faste vid häradstinget (SD 1203).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 'en teg' i B till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 'en teg' av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby) (SDHK 25494).

1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok en teg i B (C 7 f 12, skadad).

1473 upptas 'en teg' i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson; ingen ränta anges (C 8 f 15v).

1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson den jord som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).

1495(?) har Sten Sture en äng i B som räntar 0:0:1 pn (SSJb 1515).

1501 se Hällby.

1510 (omkr) har Nils Bosson (Grip) en gård om 0:6 som

räntar 5 tön korn och 1:0 pn; under gården ligger ett torp som räntar 0:2 pn (SkS E 8928).

- Brottsta** Se Fors sn.
- Dalby** 1426 *i Dalby* (SDHK 20764) – 10 G, 7 h.
SöH 1556 **1 kyäng**, 1570 **1 kyuj** (bebodd).
1426 är Anders i D nämndeman vid lagmansting (SDHK 20764).
- Egelsta** 1322 *de Ægylstum* (DS 2345), 1449 *i Egelsta* (SDHK 25494) – 10 G, 7 g.
SöH **1 sk** 0:6.
1562 **1 skuj** 0:1.
1 ky 0:3.
1 aoeuj (upptas bland tomtören i Torshälla).
1322 omnämns Josef i E som faste vid häradstinget (DS 2345).
1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:1 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) jorden i E av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby) (SDHK 25494).
1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok en jord i E som räntar 0:½ pn (C 7 f 12).
1473 upptas 0:0:1 i E med räntan 0:½ pn i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 15v).
1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson den jord som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
1501 se Hällby.
1531 har Gustav I en äga som räntar 0:0:0:14 pn (K 1 f 57v).
1559 har Gustav I en utjord som räntar 0:1 pn (AoE 29A).
- Ekeby** 1386 *i Ekeby* (SDHK 13025, sen regest), 1418 *Ekeby* (SD 2448, avskr), 1426 *i Ekkeby* (SDHK 20756) – 10 G, 6 h.
SöH **1 bi**, 1549 **1 ky** 0:6.
2 fr (Hebbla Siggesdotter /Sparre/, Åke Haraldsson /Soop/).

1384–1530 se (Östra) Ekeby, Torpa sn.

1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 1:0:2 i E, 0:0:2 i Löt och 0:7:1 i Skinnlösa, denna sn, ½:0 i Brottsta, knappt ½:0 i Svallinge och 0:0:10 i Åsby, Fors sn, Västerrekarne, 0:0:5 i Balsta och 0:5 i Hällberga, Stenkvista sn, samt 0:0:3 i Önsta, Husby sn, till Eskilstuna kloster mot jord i Småland, Uppland och Västmanland (SDHK 13025, regest).

1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i E vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).

1450 överlåter Katarina Knutsdotter (Grip) en gård i E till Strängnäs domkyrka för den skuld som Bo Jonsson och dennes arvingar hade till domkyrkan (se Svista, Eskilstuna sn) (SDHK 25686).

1453 upplåter Bo Nilsson (Grip) 0:6 i E och jord i Brottsta, Fors sn, till Strängnäs domkyrka som betalning för 600 mark penningar som hans morfars får Bo Jonsson (Grip) blivit skyldig domkyrkan (SDHK 26231).

Om Ekeby kyrka se sockeninledningen,

Folkesta

1322 *in Folkystum* (DS 2345), 1409 *i Folkistum* (SD 1203) – 10 G, 7 h, övergivet bebyggelseläge (RAÄ 135:1) ca 0,5 km sydväst om Dalby.

SöH **1 sk** 0:4, 1549 med skuj 0:4 i Skinnlösa och skuj 0:1 i Rotetorp, 1555 summerat jt 1:1, 1562 0:4.

1555 **1 sk** 1:0:1:4, 1562 0:4, 1556 med icke namngiven skuj, 1574 med kyuj i Ölsta.

1322 omnämns Gunnar i F som kyrkvärd (DS 2345).

1409 är Nils i F faste vid häradstinget (SD 1203).

1417 är Ulf i F faste vid häradstinget (SD 2371).

1451 är Johan i F faste vid häradstinget (SDHK 25844).

1495 är Johan i F faste vid häradstinget (SDHK 33244).

Hagby

1278 *de Hahaby* (DS 645), 1308 *de Hageby* (DS 1583) – 10 G, 7 h.

SöH **1 kruj** 0:2 (1562 0:1:1:4), 1570 till ky i H.

1 ky 1:2, 1570 med kruj 0:2 i H och sammanräknat jt 1:4.

1562 (endast) **1 aoelj** 0:4:1:4.

Sätesgård: Hagby är sätesgård för Tomas av Hagby 1278 (DS 645) och hans son Birger Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) 1308 (DS 1583).

1414 ger Hemming Larsson (tre sjöblad) 0:0:5 till Helga korsets och sankta Birgittas prebenda vid Strängnäs domkyrka som kompensation för att prebendan på räfsteting frändömts lika mycket jord i Helgarö sn, Åkers hd, som hans svärföräldrar Filip Bosson och Gerdika skänkt den (se DMS 2:7 s 75) (SD 1958).

1414 ger Hemming Larsson ytterligare 0:0:1 till Helga korsets och sankta Birgittas prebenda som själågåva (SD 2020).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:4½ till Kristiern Nilsson (se Åsby, Fors sn) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:4½ av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby) (SDHK 25494).

1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok en gård om 0:0:4½ som räntar 0:11 pn (C 7 f 12).

1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson 0:0:4½ som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).

1501 se Hällby.

1515 ger Ingegerd Simonsdotter (okänt sigill), änka efter Knut Pik, med sin dotterson Ragvald Piks medgivande ett gods H som räntar 0:12 till Eskilstuna kloster (SDHK 37718).

1559 har Gustav I en utjord 0:4:1:4 som uppges vara indraget kyrkogods; på utjorden sås 4 spann och den har äng till 4 lass (AoE 29A).

Harsta

1290 *in Haraldsstadh* (DS 1026), 1426 *i Haraldstum* (SDHK 20764) – 10 G, 7 g, nu i Tumbo sn, övergivet bebyggelseläge (RAÄ 131:1) 800 m nordväst om Egelsta.

SöH **2 bi**, 1552 0:4 + 0:4, 1556 **2 aoe**, 1562 **2 kr**.

1554 **1 kyuj**, 1566 **1 kyäng**.

1290 byter Eskilstuna kloster bort 0:12 till kung Magnus (se *Fors, Fors sn) (DS 1026).

- 1355 byter kung Magnus Eriksson bort 0:12 i H och 0:12 i Skäcklinge till Riseberga kloster mot jord i Tuna, Skå socken och Stockby, Sånga sn, Färingö tingslag (se DMS 1:7 s 195, 207) (DS 5112).
- 1384 byter Riseberga kloster bort 0:12 i H och jord i Kumla, Vallby sn, till biskop Tord i Strängnäs mot biskops-tionden i Hackvads sn i Närke (SDHK 12589).
- 1426 är Bengt i H och Björn i H nämndemän vid lagmansting (SDHK 20764).
- 1490 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 32435).
- 1552 har biskopshemmanen vardera 3 pund utsäde, äng till 40 lass, lite skog men inget fiske; räntan innefattar 0:2:1:4 fatpn och 2 fat järn (VmH 1552:14).
- 1559 har Gustav I två gårdar om 0:4 som uppges vara indragna från biskopsstolen; vardera landbon sår 2 pund och har äng till 30 lass, lite mulbete och skog men inget fiske (AoE 29A).
- *Hersingsteg** 1495(?) *Hertz engh* (SSJb 1515), 1531 *aff Hersingzsteg* (K 1 f 57v), 1540 *Hersingxteegh* (UH 1540:13), 1550 *Hersingz tåg* (VmH 1550:10).
- SöH 1540–52 **1 aoeuj**, upptas 1540 bland tomtören i Torshälla, 1550 **1 aoeäng**.
- 1495(?) har Sten Sture en äng H 'i Fors sn' som räntar 0:1 pn (SSJb 1515).
- 1531 har Gustav I 0:1 pn av H (utstruket, 'öde' tillfogat) (K 1 f 57v).
- Holmen** 1549 *Holmestadh* (SöH 1549:9) – låg omedelbart söder om staden (HEK), nu inkorporerat i Torshälla stad.
- SöH **1 sk** 0:3, 1562 **1 skuj** 0:4.
1549 (endast) **1 skuj** 0:1:1:4 till sk i Torlunda.
- Hällby** 1322 *Hællby* (DS 2345), 1384 *i Hælleby* (SDHK 12607) – 10 G, 7 h (nuv Norrgården och Mellangården).
- SöH 1554–56 **1 skuj** 0:5:1 till Skensta, Fors sn.
1562 **1 skuj** 0:1.
1554 (endast) **1 kruj** 0:1:1, upptas i Fors sn (troligen identisk med skuj 1562).
1570 **1 kl**, 1574 öde.
4 fr, 1570 **3 fr** (Klas Andersson /Ekeblad/ 2, Hans Persson /Forstenaätten/ 1, Svante Sture 1).

Sätesgård(?): Ett Hällby, troligen detta, är 1384 sätesgård för frälsemannen Lars Matsson (okänt sigill), gift med Sigrid Larsdotter (SDHK 12607).

1322 omnämns Peter i H som faste (DS 2345).

1355 omnämns Johan i H som faste (DS 5098).

1378 byter Tyke Petersson (lejon) bort 0:5 till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:4 s 66) (DS 9706).

1381 skänker Bo Jonsson ½:0 i H 'i Tumbo socken' till ärkedjäknedommet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (DS 10395).

1384–1539 se Hälleby, Gillberga sn.

1425 se 1449.

1430 säljer Esbjörn Blåpanna med sin måg Anders Ruskas tillåtelse 0:0:11 i H till Nils Gustavsson (Rossviksätten) (SDHK 21282).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) av Kristiern Nilssons (Vasa) arvingar den jord som denne 1425 hade köpt av Sten Turesson (Bielke) och Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta) som var tre gårdar om sammanlagt 2:0 i H och jord i Brottsta, Fors sn, Kråketorp och Viggeby, Vallby sn; vidare i Uppland Råby och Torresta, Kalmar sn, Håbo hd (se DMS 1:10 s 113), Bisslinge, Runby och Sättra, Eds sn, Sollentuna hd (se DMS 1:7 s 266) samt i Västmanland Vikhus, Lilla Rytterne sn, Snevinge hd. Dessutom återköper Karl Knutsson samma dag jord som Kristiern Nilsson har förvärvat vid andra tillfällen och som Karl Knutsson är bördeman till, nämligen i Brunnsta, Egelsta, Hagby och Ökna, denna sn, Kälby, Skölby, Säby och Åsby, Fors sn, Västra Åby, Torpa sn, Söderby, Barva sn, Eke, Husby, Idö och Lönnebrga, Jäders sn, Säby, Stenkvista sn, Ingeby och Kolsta, Vallby sn, samt Ärnesta, Överselö sn, Selebo hd (se DMS 2:6 s 193), allt i Södermanland; återköpet omfattar dessutom jord-egendomar i Närke, Uppland (se DMS 1:7 s 234, 1:8 s 71, 1:9 s 37 ff, 1:10 s 224, 1:11 s 173) och Västmanland. (SDHK 25494, GiOV s 247 ff.)

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok tre gårdar om sammanlagt 2:0, vilka vardera räntar 2½ pund korn och 1:0 pn (C 7 f 11v).

- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) de tre gårdar i H och alla andra jordar som deras morfar Sten Tuesson sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1480 byter Sten Sture bort tre gårdar i H, som sammanlagt räntar 1 läst korn och 2:0 pn, och två gårdar i Åsby, Jäders sn, till Knut Link, väpnare och kyrkoherde i Bettna, mot jord i Åkers hd som var Knuts moderne-
arv (se DMS 2:7 s 155) (SDHK 30797).
- 1481 utfärdas ett nytt brev på bytet mellan Sten Sture och Knut Link, varvid framgår att Knuts systrar Ingeborg, gift med Anders Eriksson (Ekeblad) och Valborg, gift med Sture Brand, har rätt till en del av H; vidare har Sten lagt till en onämnd gård i Hammarby sn i det han ger bort (SDHK 30977).
- 1501 skiftar Sten Sture och Nils Klasson de gods de återlöst från kung Karl Knutssons döttrar varvid Sten behåller alla jordar i Södermanland, dock inte H som han bytt bort, medan Nils andel består av jord i Uppland och Västmanland (se DMS 1:9 s 169 f) (SDHK 45450).
- 1559 blir Klas Andersson (Ekeblad) kallad till Stockholm 'med brev och skäl' som styrker hans rätt till den gård i H som han innehar eftersom det har kommit till kungens kännedom att godset tillhört Sten Sture (GR 29 s 19).
- 1561 dömer Erik XIV:s nämnd åter till Klas Andersson två gårdar i H som indragits till arv och eget 1554 från Anders Hanssons (Ekeblad) barn eftersom de fanns i gamle herr Sten Stures jordebok; detta hade skett trots att Sten Sture hade bytt bort gårdarna till Knut Link 1471 (rätteligen 1480, se ovan) (HH 13 s 12).
- Källsta**
- 1318 *in Thyelstum* (DS 2133), 1369 *i Teelstum* (DS 7965) 1445 *i Kælastom* (SDHK 24753), 1499 *i Øffra Tialsta* (SDHK 33746) – 10 G, 7 h.
- SöH **1 sk** 0:5, 1555 0:5:2, 1562 0:6, 1574 **1 kr** 0:6, saknas 1564–72.
1 sk 0:4, 1555 0:4:1, 1562 0:5.
1562 (endast FoR) **1 frt** (Klas Andersson /Ekeblad/).
- 1318 testamenterar Tomas Sigvidsson (fjällbelagd bjälke) 0:½ till Vårfruberga kloster (se Årby) (DS 2133).

- 1322 omnämns Anders i K som faste (DS 2345) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1369 är Ingevald i K faste vid häradstinget (DS 7965) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1381 är Johan i K faste vid häradstinget (DS 10318) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1400 är Filip i K faste vid häradstinget (SDHK 15401) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1414 är Ulf i K faste vid häradstinget och 1423 vidervaro-
man (SD 1963, SDHK 20091) – kan avse *Källsta, Fors
sn, Västerrekarne.
- 1445 och 1446 är Anders i K faste vid häradstinget (SDHK
24753, SDHK 24967) – kan avse *Källsta, Fors sn,
Västerrekarne.
- 1451 vittnar Johan Hansson i K på häradstinget (SDHK
25972) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1458 är Anders i K nämndeman vid lagmansting (SDHK
27332) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) K, som räntar 2 tön korn,
till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn)
(SDHK 39414).
- 1471 är Anders i K nämndeman vid häradstinget (SDHK
29209) – kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1499 byter biskop Kort i Strängnäs bort 0:2 i 'Övre K' i
Torshälla sn från biskopsbordet till domkyrkan mot
jord i Bresshammar på Tosterön, Strängnäs sn; jorden
i K har han fått Knut Link (SDHK 33746).
- 1539 är Ingevald i K faste vid häradstinget (SDHK 39253) –
kan avse *Källsta, Fors sn, Västerrekarne.
- 1559 har Gustav I en gård om 0:4 som uppges vara
återbördad efter Sten Bengtsson (Bielke) av Strängnäs
domkyrka; landbon sår 19 spann och har äng till 19
lass men saknar skog, mulbete och fiskevatten; räntan
innefattar 2 lass ved och 1 sågstock (AoE 29A).
- 1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård i K (?BNJb).
- Löt** 1386 *i Löth* (SDHK 13025, sen regest), 1443 *Lööth* (SDHK
24316) – 10 G, 6-7 h, övergivet bebyggelseläge (RAÄ
Eskilstuna 458:1).

SöH 1 ky 0:3.

- 1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:2 i Å till Eskilstuna kloster (se Ekeby) (SDHK 13025).
- 1437 intygar Gotskalk Bengtsson (Ulv) att L med allt som det tillhör är hans arvegods och att det helt lagligt innehas av herr Hans, kanik i Strängnäs (SDHK 24316 år 1443, vid).

Mälby

- 1311 *in Medälby* (DS 1783, avskr), 1445 *Medhelby* (SDHK 24710) – 10 G, 8 h.
- SöH **1 eskl** 0:3, 1556 0:3.1, 1564 0:3.
3 fr (Arvid Turesson /Trolle/ 1, Åke Bengtsson /Färla/ 1, Sten Eriksson /Leijonhufvud/ 1)
- 1311 byter Torkel Andersson (delad sköld) bort två landbo-gårdar i M och två i Torpa samt två kvarnar i Torshälla till sin svåger Holmger Ulfsson (Ama) mot jord i Kalsta, Floda sn, Oppunda hd (se DMS 2:5 s 110), och i *Lenmom*, okänd sn (DS 1783).
- 1338 byter Lars Ulfsson (Ama) bort 0:0:10 i M till sin svåger Ulf Magnusson (Lejonbalk) (se Roxnäs) (DS 3395).
- 1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i M vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).
- 1444 säljer Gustav Algotsson (Sture) med samtycke av sin hustru Märta Ulfsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) sin gård M till biskopsbordet i Strängnäs (SDHK 44924).
- 1445 testamenterar Tyke Larsson (ilja balkvis) östligaste gården i M, som han återlöst av Filip Stok, till Eskilstuna kloster, där han väljer att begravas (SDHK 24710).
- 1455 kvitterar Strängnäs domkyrka den penningssumma för vilken Erik Axelsson (Tott) har köpt två gårdar i M (SDHK 44925).
- 1459 säljer Tyke Larsson 0:0:10 i östligaste gården i M till Eskilstuna kloster (se Söderby) (SDHK 27496 Hadorph).
- 1466 kompletterar Erik Axelsson sin hustru Elin Gustavs-dotters (Sture) morgongåva med två gårdar i M vilka tidigare tillhört hennes far och som Erik nu har återlöst av Strängnäs domkyrka (SDHK 44926).
- 1477 avstår Tyke Larssons systerdotter Ingeborg Torstens-dotter sin arvslott 0:0:10 i östligaste gården i M till

Eskilstuna kloster (se Söderby) (SDHK 30278).

1490/91 erlägger Eskilstuna klostres landbo Jon i M 2 pund korn och 0:0:10 pn i avrad, och Henrik i M namnges som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostres jordinnehav i socknen (D 8 f 1).

1491 ger Elin Gustavsdotter, Erik Axelssons änka, till sin systerson Arvid Davidsson (Oxenstierna) jord i M som räntar 4 pund korn och 1:0 pn (se DMS 2:3 s 73) (SDHK 32669).

Nyby 1573 *Nyby* (SöH 1573:13 tl) – låg 400 m sydväst om kyrkan (HEK) (RAÄ 188).
1573 upptas ett tiondepliktigt hushåll i N (SöH 1573:13 tl).

Prästgården Se Bjällersta.

Rotetorp 1535 *Torp* (GHj s 196), 1549 *Rotetorp* (SöH 1549:3) – 10 G, 7 g–h.
SöH 1549 (endast) **1 skuj** 0:1 till sk i Folkesta, i annan jb samma år upptagen som **1 kyuj**.
1535 redovisar en extraskattelängd Mats Finne i Torp bland torparna (GHj s 189).

Roxnäs 1335 *in Rossanes* (DS 3130), 1338 *in Rijsanæs* (DS 3395, avskr), 1414 *i Rosnæsi* (SD 1963) – 10 G, 8 h.
SöH **4 fr**, 1570 **3 fr** (Johan Pedersson /Bååt/ 3).
1335 anordnar Ulf Holmgersson (Ama) i sitt testamente intäkterna från sina ägor i R till testamentsexekutorerna för att täcka deras kostnader (DS 3130).
1338 byter Lars Ulfsson (Ama) bort 0:10 i 'Risanäs' och 0:0:10 i Mälby till sin svåger Ulf Magnusson (Lejonbalk) mot jord i Bråbo hd, Östergötland (DS 3395).
1414 är Silvast i R faste vid häradstinget (SD 1963).
1426 säljer Sjalve i R jord i Salsta, Öja sn (SDHK 20756).
1508 är Nils i R faste vid häradstinget (SDHK 36167).
1547 har Johan Pedersson (Bååt) en gård om 0:½ i R som är hustrun Kristina Åkesdotters (Tott) arvegods; landbon sår årligen 14 spann och har äng till 60 lass (JPJb).

På Törneholmen på Roxnäs mark, 700 m västnordväst om byn, finns lämningar av en befäst gård av medeltida karaktär (RAÄ Torshälla 5:1, Lovén 1996 s 401).

- Skinnlösa** 1322 *de Skynnæløsu* (DS 2345), 1369 *i Skinnaløso* (DS 7965) – låg 500 m sydöst om Dalby (HEK), 10 G, 7 h.
 SöH **1 skuj** 0:4, 1549 (endast) till sk i Folkesta.
 1549 (endast) **1 kruj** 0:2 till borgare i Torshälla.
 1322 omtalas Johan i S som kyrkvård och Lars i S som faste i samband med en jordtransaktion (DS 2345).
 1369 och 1381 är Lars i S faste vid häradsstinget (DS 7965, DS 10318).
 1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:7:1 i S till Eskilstuna kloster (se Ekeby) (SDHK 13025).
- Skäcklinge** 1355 *in Skæklinge* (DS 5112), 1535 *Skenklingh* (GHj s 195) – 10 G, 7 g.
 SöH 1549 (endast) **1 kyuj** till prästbordet.
1 rikl, 1554 **1 eskl** (upptas i 1553–54 i Gillberga sn), 1562 **1 rikl**, 1570 **1 kl**.
 1562–66 **1 fr** (Klas Åkesson /Tott/).
 1355 byter kung Magnus bort 0:12 i S till Riseberga kloster (se Harsta) (DS 5112).
- Stavstorp** 1562 *Stadstorped* (VmH 1562:17) – 10 G, 8 h.
 SöH 1562 **1 frt** (Johan Pedersson /Bååt/).
- *Säby** 1240 (omkr) *Seby* (VÅKlJb f 59, avskr), 1346 *in Sæby* (DS 4119), 1381 *i Sæby* (SDHK 11945) – låg 1,2 km öster om stadsbron i Torshälla (LSA Torshälla stad C78-1:3, 1742) (RAÄ Torshälla 97:1), underlagt Torshälla stad (Berg 2008 s 62).
 SöH **1 sk** 0:4:0:6, 1553 **1 st**, 1564 **1 sk** 0:5.
 1554 **8 st**, 0:4:2 + 0:4:1 + 0:4:0:6 + 0:4 + 0:3:1 + 0:3 + 0:3 + 0:2, Nr 7 och 8 betecknas 1564/1566 (endast) som **kruj**: 1564 0:3 till ky i *Graff, Vallby sn, 1566 0:0:2:4 till aoe i Grundby, Vallby sn.
1 eskluj 0:0:2:4 till eskl i Hammarby, Hammarby sn.
1 aoeu 0:1:1:6, 1552 0:1:2:2.
 Summa jt 4:2:0:6.
- *Säby upptas i SöH omväxlande i Fors och Vallby snr i Österrekarne och i Fors sn i Västerrekarne. I medeltids-handlingarna anges det tidigast ligga i Torshälla sn, senare Fors sn i Västerrekarne och Fors sn i Österrekarne.

- 1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 1 öre i S 'i Torshälla socken' (V&KIJb f 59).
- 1346–1490 se Säby, Torpa sn.
- 1381 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:7:1 i S till Tyke Petersson (lejon) med all annan jord som Bo kan ha i 'Torshälla socken i Österrekarne' mot jord i Vallby, Vallby sn, Trögds hd (se DMS 1:9 s 215) (SDHK 11945).
- 1384 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:0:2½ i S 'i Fors socken i Västerrekarne' till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 71) (SDHK 12608).
- 1397 säljer Hans Fos (räv) och hans hustru Katarina Tykesdotter (lejon) 0:0:11 i S 'i Fors socken i Österrekarne' till Strängnäs domkyrka; det är hälften av den jord som Katarinas far Tyke Petersson bytte till sig av Bo Jonsson (SDHK 14874).
- 1422 fullföljer Katarina Tykesdotter med sin man Filip Stok (7-stjärna) som sigillvittne försäljningen av 0:0:10½ (jfr 1397 ovan) till Strängnäs domkyrka som hon tidigare inte fått fullt betalt för av köparens representant, domprosten Johan Hammar (SDHK 19894, fastebrev SDHK 20284).
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:5:2 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1446 byter Lars i Aspesta bort 0:1 till Johan Petersson, borgare i Torshälla, mot 0:1 Aspesta (se Aspesta, Kjula sn) (SDHK 24842).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:5:2 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1473 upptas en kvarnström i S i Torshälla sn 'östan vid bron', som räntar 1:0 pn, i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 15v).
- 1486 ger Torshälla stad tillsammans med Nils Guttormsson, Peter Ragvaldsson, Mikael Olofsson och Jöns Pedersson, samtliga jordägare i S, tillstånd till Strängnäs domkyrka att anlägga en kvarn och ett 'vattenverk' i Säby ström 'vid allmänna bron' där det länge varit obebyggt; anläggningen ska bli en 'vattensmedja till att utdriva koppar'; vidare meddelas att domkyrkan är

den största delägaren i S och riksföreståndaren Sten Sture har samtyckt till projektet (SDHK 31791, SDHK 44712).

1495(?) har Sten Sture jord i S om 0:0:5:2 som räntar 1:0 pn (SSJb 1515).

1502 upptas i Sten Stures jordebok 0:0:6:2 i S som räntar 1:0 pn och är underlagt Sten Stures kvarn i Torshälla (SSJb 1502).

1531 har Gustav I 0:0:5:2 i S 'i Vallby sn' (K 1 f 57).

*Söderby

1421 *i Sudherby* (SDHK 19712) – låg 1,6 km norr om kyrkan (LSA Torshälla stad C78-1:3, 1742), underlagt staden (Berg 2008 s 62).

SöH **2 eskl** 0:4 + 0:4.

2 fr (Arvid Turesson /Trolle/ 1, Lars Fleming 1).

Sätessgård: *Söderby är sätessgård för väpnaren Filip Stok (7-stjärna) och hans hustru Katarina, dotter till Tyke Petersson (lejon) 1421–1422 (SDHK 19712, SDHK 19894).

1453 får Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) jord i S på sin lott vid arvskifte efter Birgitta Magnusdotter (Porse) (SDHK 31930 år 1487, vid).

1459 säljer Tyke Larsson (lilja balkvis) 0:½ i S, halva Ängsholmen, 0:0:16 i *Torpa, 0:0:10 i Mälby, denna sn, samt halva Skutterön och halva Harklinten, Lilla Rytterne sn, Tuhundra hd, Västmanland, till Eskilstuna kloster; en del av godsens avkastning ska gå till en själamässa för Tykes och hans föräldrars själar, och Tyke ska få sitt uppehälle vid klostret (SDHK 27496 Hadorph, fastebrev 1461 SDHK 27788).

1477 avstår Tyke Larssons systerdotter Ingeborg Torstensdotter, gift med Simon Jute i Torp, Åsaka sn, Vartofta hd, Västergötland, från sin arvslott ½:0 i S, 0:0:10 i Mälby och 0:0:16 i *Torpa till Eskilstuna kloster för två 'goda stycken' kläde från Aalst och en silversked (SDHK 30278).

1489 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 32238).

1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar i S, den ena med landbon Olof Matsson, som vardera räntar 20 spann korn och ½:0 pn (D 8 f 1).

1539 är Olof Nilsson i S faste vid häradstinget (SDHK 39253).

- *Tielby** 1550 *Tielby* (VmH 1550:10), 1553 *Tåleby* (VmH 1553:22).
SöH 1550–53 **1 aoeuj**.
- Torlunda** 1308 *in Thorlundum* (DS 1583), 1369 *i Thorlundum* (DS 7965) – låg 400 m sydsydöst om Egelsta (HEK), 10 G, 7 g.
SöH **1 sk** 1:0, 1549 med skuj 0:1:1:4 i Holmen, 1555 sammanräknat jt 1:1:1:4, 1556 1:0:1:4, 1562 1:0.
1308 testamenterar Birger Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) 0:1 till Strängnäs domkyrka (DS 1583).
1322 omnämns Ofrad i T som faste (DS 2345).
1369 är Jöns i T faste vid häradstinget (DS 7965).
1446 är Staffan i T faste vid häradstinget (SDHK 24967).
1495 är Olof i T faste vid häradstinget (SDHK 33244).
- *Torpa** 1311 *in Thorpom* (DS 1783, avskr), 1400-t *in Torpa* (DS 2889), 1461 *i Torpum* (SDHK 27788) – låg 1,6 km nordnordöst om kyrkan (LSA Torshälla stad C78-1:3, 1742), underlagt staden (Berg 2008 s 62).
SöH 1554 **2 eskl** 0:2:2 + 0:2:2, 1562 0:3 + 0:3.
2 aoe 0:2:2 + 0:2:2, 1552 0:2:1:4 + 0:2:1:4, 1553 0:7:1:4 + 0:7:1:4, 1563 0:3 + 0:3, 1574 0:2 + 0:2.
Summa jt 1562/63 1:4.
1311 byter Torkel Andersson (delad sköld) bort två gårdar till sin svåger Holmger Ulfsson (Ama) (se Mälby) (DS 1783).
1400-talets mitt har sankta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:16 (troligen fel för 0:0:16) i T (DS 2889).
1459 säljer Tyke Larsson (lilja balkvis) 0:0:16 i T till Eskilstuna kloster (se Söderby) (SDHK 27496 Hadorph).
1461 är Nils i T faste vid häradstinget (SDHK 27788).
1477 avstår Tyke Larssons systerdotter Ingeborg Torstensdotter sin arvslott 0:0:16 i T till Eskilstuna kloster (se Söderby) (SDHK 30278).
1481 är Brynolf i T faste vid häradstinget (SDHK 30987).
1490 (omkr) är Karl i T faste vid häradstinget (SDHK 45444).

- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar i T som vardera räntar 2 pund korn och 0:0:8 pn (D 8 f 1).
- 1492 är Mickel i T faste vid häradstinget (SDHK 32824).
- 1527 är Jöns Persson i T en av Södermanlands representanter vid riksdagen i Västerås (GR 4 s 239).
- 1535 upptas Mårten, Ulf, Jöns och Olof i T i en extra-skattelängd under rubriken 'fattiga landbor' (GHj s 195).
- 1540 se 1559.
- 1552 har aoe-hemmanen vardera 2 pund utsäde, äng till 20 lass, ingen skog, litet mulbete, gott fiske och god humlegård (VmH 1552:14).
- 1559 har Gustav I två gårdar om 0:2:2 som uppges vara köpta av Staffan Sasse 1540; vardera landbon sår 14 spann och har äng till 40 lass, gott mulbete och fiskevatten men ingen skog (AoE 29A).

Väsby, nu

Väsbyholm

- 1384 *i Wesby* (?SDHK 12550, avskr), 1453 *i Wæesby* (SDHK 31930, vid) – 10 G, 8 h.
- SöH **3 fr** (Lars Fleming 2, Arvid Turesson /Trolle/ 1).
- 1384–1530 se Väsby, Tumbo sn.
- 1453 får Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) V 'vid Torshälla' på sin lott vid arvskifte efter Birgitta Magnusdotter (Porse) (SDHK 31930 år 1487, vid).
- 1490/91 namnges Anders i V som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i Torshälla sn (D 8 f 1).

Årby

- 1318 *in Arby* (DS 2133), 1400 *i Arby* (SDHK 15401) – 10 G, 7 h.
- SöH 1549 (endast) **1 skuj** 0:2 till bebodd skuj i Övlingby, Tumbo sn.
- 1554 **1 kyt** lagt under Eskilstuna gård, 1562 **1 aoe** 1:0, 1562 **1 kr** 1:0.
- 1543–62 1 aoetorpställe, 1556 1 aoeäng.
- 1318 testamenterar Tomas Sigvidsson (fjällbelagd bjälke) 1:0 i Å och jord i Källsta till Vårfruberga kloster (DS 2133).
- 1384 är Lars i Å faste vid häradstinget (SDHK 12550).
- 1400 är Lave i Å faste vid häradstinget (SDHK 15401).
- 1424 är Tjälve i Å faste vid häradstinget (SDHK 45445).

1559 har Gustav I en gård om 1:0 som uppges vara indragen 'från skatten'; gården sår 2 pund och har äng till 40 lass, men saknar mulbete, skog och fiskevatten (AoE 29A).

Ängsholmen

1459 *Ængilsholmæn* (SDHK 27496, avskr Hadorph), 1461 *Ængesholman* (SDHK 27788) – 10 G, 8 h.

1459 säljer Tyke Larsson (lilja balkvis) halva Ä till Eskilstuna kloster (se Söderby) (SDHK 27496 Hadorph, fastebrev 1461 SDHK 27788).

1488 byter Bengt Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) bort halva Ä som räntar 5:0 pn till Strängnäs domkyrka (se *Graff, Vallby sn) (SDHK 32010 Ängsö).

Ökna

1322 *in Oknum* (?DS 2345), 1349 *in Øknum* (?DS 4119), 1369 *i Øknum* (?DS 7965), 1384 *i Øknom* (SDHK 12608) – låg vid nuv Gustavslund (HEK), 10 G, 7 g.

SöH **1 sk** 1:0.

1562 **1 skuj** 0:2, 1570 till fr i Ö.

1 aoeuj, 1549 **1 kyuj**, 1556 **1 kruj** 0:1:1, 1562 **1 aoeuj** (saknas 1550–55, 1563–70).

1562 **1 fr**, 1570 med skuj 0:2 i Ö (Nils Ryning).

1322 omnämns Faste Domare i Ö som faste (DS 2345) – kan avse Ökna, Råby sn.

1346 omnämns Faste i Ö som faste (DS 4119) – kan avse Ökna, Råby sn.

1369 och 1381 är Ingevast i Ö faste vid häradstinget (DS 7965, 10318) – kan avse Ökna, Råby sn.

1384 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:0:5 till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 71)¹ (SDHK 12608).

1385 byter Bo Jonsson bort 0:0:5 till Eskilstuna kloster (se Svallinge, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 12973, SDHK 12974).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:1 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) jorden i Ö av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby) (SDHK 25494).

1451 är Lars i Ö faste vid häradstinget (SDHK 25844) – kan avse Ökna, Råby sn.

¹ Ökna placeras i DMS 2:3 i fel socken (Toresund).

- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok 0:0:1 i Ö (C 7 f 12, skadad).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson den jord som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde (se Hällby) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1483 byter Eskilstuna kloster till sig 0:0:5 av Arvid Trolle mot jord i Östra Jät, Jäts sn, Kinnevalds hd, Småland (SDHK 31285).
- 1490 (omkr) är Jöns i Ö faste vid häradstinget (SDHK 45444) – kan avse Ökna, Råby sn.
- 1501 se Hällby.
- 1531 har Gustav I 0:1 "aff Yknø" (?K 1 f 57v).

Ölsta

- 1322 *de Ølstum* (DS 2345), 1494 *i Ylsta* (SDHK 33087), 1549 *Ålesta* (SöH 1549:3), 1562 *Ålista, Ålsta* (VmH 1562:17) – 10 G, 7 h.
- SöH **1 sk** 0:5, 1562 0:6.
1 kyuj, 1574 till sk i Folkesta.
- 1322 omnämns Håkan i Ö som faste (DS 2345).
- 1441 har Halsten i Ö bytt jord med Husby kyrka (se Almby, Husby sn) (SDHK 23699).
- 1467 är Halsten i Ö faste vid häradstinget (SDHK 28721).
- 1494 är Nils i Ö faste vid häradstinget (SDHK 33087).

Tumbo socken

1291 *ecclesie Thumboherradh* (DS 1041).

1308 *in Tumbo hærædhæ* (DS 1583).

1329 *parochia Tunbohærædhi* (DS 2699).

1375 *i Tunbosokn* (DS 8743).

Omfattning: Tumbo socken hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

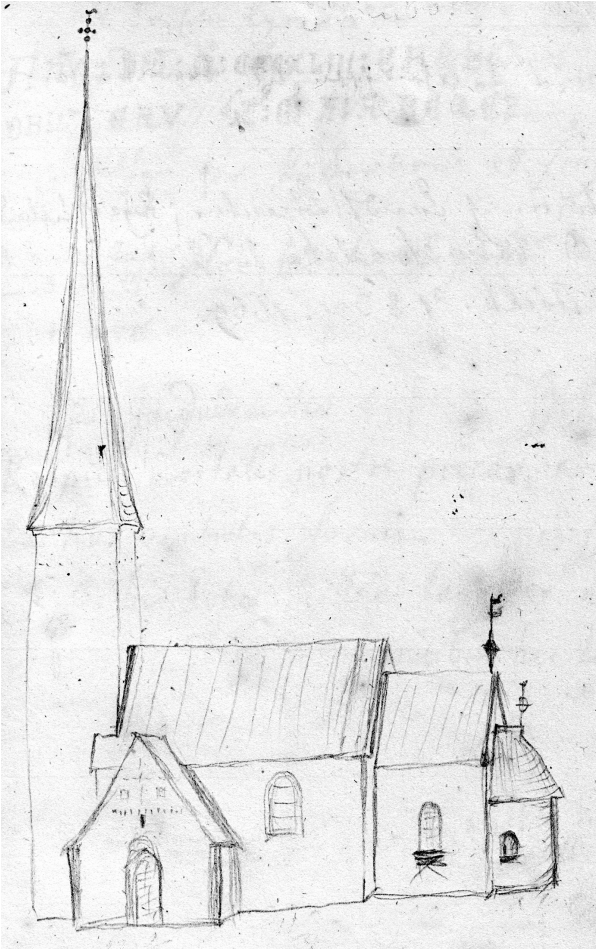
En sockenkarta från omkr 1700 finns (LSA Råby-Rekarne socken C62-1:1).

Kyrka: Kyrkan har behållit sin medeltida grundplan bestående av västtorn, långhus samt ett smalare absidförsett kor, och är en av Södermanlands bäst bevarade kyrkor från äldre medeltid. Absider finns eller har funnits vid endast ett tiotal sörmländska kyrkor. En dendrokronologisk undersökning av trävirket i takstolen visar att kyrkan uppförts under 1100-talets andra hälft. En intressant detalj är de kalkstensreliefer som finns inmurade vid de ursprungliga syd- och västportalerna; även fragmentet Sö ATA5165/58 torde höra dit. Figurerna tycks föreställa gycklare, akrobater och lejonvärdare och attribuerades tidigare till den s k Mustaschmästaren (se Torpa kyrka). De är emellertid sekundärt infogade i murverket och troligtvis äldre än takstolen. Möjligen har de hört till en äldre stenkyrka, men det finns inga spår som tyder på att en sådan existerat. Intressant är också en ursprunglig fönsteröppning i den södra långhusmuren mot vapenhuset, då den aldrig varit igensatt.

Under 1400-talets andra hälft tillkom vapenhus och sakristia. Vidare förhöjdes tornet och tegelvalv slogs i kyrkorummet. Valven ersatte ett platt trätak med en dekorativ bård vid takfoten. Rester av denna bård är numera synliga från kyrkvinden. Det som skiljer exteriören på Peringskiölds år 1686 utförda teckning från den nuvarande är främst tornets utseende, då delar av tornet revs på 1730-talet. Av medeltida inredning återstår en dörr från 1100-talets andra hälft med dekorativa smidesbeslag. Den satt fram till år 1876 på sin ursprungliga plats i sydportalen, men förvarades därefter en period i kyrkans vedbod innan den återupptäcktes drygt 50 år senare. Kyrkan har två medeltida altarskåp i sin ägo; det äldsta dateras till 1400-talets början och har en framställning av Gud Fader i mitten. Sannolikt har det ursprungligen rört sig om en nådastol. Det andra altarskåpet är drygt 100 år yngre och inköptes först 1780 från Torshälla kyrka. Dopfunten av sandsten med repstavsulvst och fyrkantigt fotparti dateras till ca 1200. En madonnaskulptur och två mindre änglfigurer dateras till 1400-talets andra hälft. Änglarna har sannolikt varit placerade i ett numera försvunnet altarskåp. Vidare förvaras två triumfkrucefifix från 1200-talets första hälft resp 1500-talets början i Sörmlands museum. En del av en eskilstunakista har tidigare varit inmurad

som tympanon i sydportalen (Sö 83), men av denna finns endast ett fragment bevarat (Sö 364). (SöKy 109 1:a uppl, Anund & Qviström s 158, 206, 218 ff, Ljung 2016:2 s 41 f, Schnell 1965 s 203, SHM mbild.)

Vid kyrkan möts ägogränserna för Berga, Husby, Skyttinge, Smedby och Övlingby (HEK).

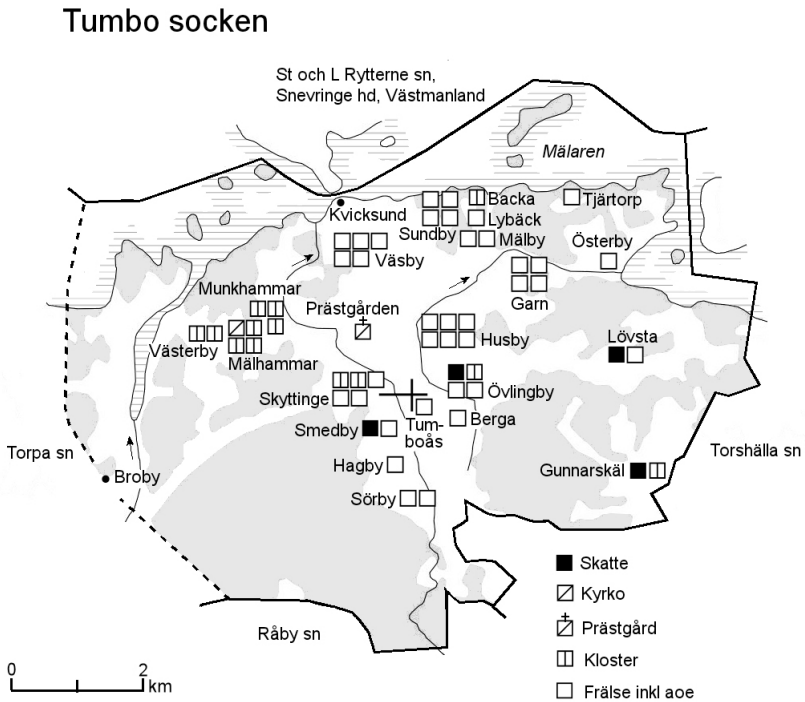
Tumbo kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Runstenar: Sö 82 kyrkan, Sö 84 kyrkan, Sö 85 Västerby, Sö 362 kyrkan, Sö 363 kyrkan, Sö 364 kyrkan (fragment), Sö Fv1958;242 kyrkan, Sö Sb1965;12 kyrkan.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/42/49/54/57 (1566/74)

	sk	sjuj	kr	ky	kl	aoe	fr
Backa	--	--	--	--	1 (0)	--	--
Berga	--	--	--	--	--	1 (1)	--
*Brunhagen	--	1 (1)	--	--	--	--	--
Garn	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Gunnarskäl	1 (1)	--	0 (1)	--	1 (0)	--	--
Hagby	--	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Husby	--	--	--	--	--	--	6 (5)
Lybäck	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Lövsta	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Munkhammar	--	--	0 (3)	--	3 (0)	--	--
Mälby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Mälhammar	--	--	0 (3)	1 (0)	3 (0)	--	--
*Prästtorp	--	--	--	--	--	0 (1)	--
Skyttinge	--	--	0 (2)	--	2 (1)	--	3 (2)
Smedby	1 (1)	1 (1)	0 (1)	--	--	1 (0)	--
Sundby	--	--	--	--	--	--	4 (3)
Sörby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Tjärtorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Tumboås	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Valtomta	--	1 (0)	--	--	--	0 (1)	--
Väsby	--	--	--	--	--	--	5 (5)
Västerby	--	1 (0)	--	--	2 (0)	0 (2)	--
Österby	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Övlingby	1 (0)	1 (0)	0 (1)	--	1 (0)	1 (0)	2 (2)
SUMMA	4 (3)	7 (4)	0 (11)	1 (0)	13 (1)	4 (6)	33 (30)

Dessutom redovisar längderna: *kr*uj Berga 0 (1), Övlingby 0 (1) *ky*uj Gunnarskäl 1 (0), Lövsta 1 (1), Övlingby 1 (0), *kl*torpställe *Prästtorp 1 (0), Skyttinge 1 (0), *kl*uj Mälhammar 1 (0), Övlingby 1 (0), *aoe*uj *Tumbo 2 (0).

Kartan visar Tumbo socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Backa 1542 *Backa* (SöH 1542:3) – låg 1,8 km öster om Kviksund (HEK).

SöH 1542–52 **1 våklt**, 1552 **1 ju**kl.

1552 har klosterhemmanet 6 spann utsäde, äng till 16 lass, god skog, gott fiske och god humlegård (VmH 1552:14).

Berga 1414 *i Bærghum* (?SD 1963), 1446 *i Berghom* (SDHK 24950) – 10 G, 7 g.

SöH **1 aoe** 2:0, 1552 3:0, 1556 1:4.

1562 **1 kruj**, 1562 till aoe i B, 1568 bebodd.

Sätessgård: Ett Berga, möjligen detta, är sätessgård för Nils Björnsson (bjälke) 1425 (SDHK 20392). 1446–50 skriver sig väpnaren Lars Karlsson (kvadrerad sköld) till B i Tumbo sn

(SDHK 24950, SDHK 25725, SDHK 28721, skadat, läsning Andersson 1859 s 2). Hans brorson Martin Mickelsson (okänt sigill) skriver sig till Berga 1485 (SDHK 31638), liksom dennes son Peder Martinsson 1491 (SDHK 32532).

1414 är Olof i B vidervaroman vid häradstinget (SD 1963, SD 2006) – kan avse Berga, Lista sn, Torpa sn eller Öja sn.

1458 omnämns Lars i Löppinge, Fors sn, hans dotter hustru Elin i Höksta, Torpa sn, och bror Raske i Mesta, Fors sn, som eventuella arvingar efter Lars Karlsson i B, som var systerson till Lars och Raske; hustru Elin vittnar emellertid om att Lars Karlsson har en brorson som är i Danmark (och åsidosätter Lars och Raske som arvingar om han lever) om vilken ingen har något närmare besked att lämna (SDHK 27332).

1492 säljer Margareta Olofsdotter i Löppinge, brorsdotter till Lars Karlsson, en gård om 3:0 till Sten Sture (SDHK 32811, SDHK 32824).

1495(?) har Sten Sture en gård i B om 2:0 som räntar 2:0 pn och 2 fat järn korn; gården är köpt av Margareta i Löppinge (SSJb 1515).

1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård om 2:0 som Sten Sture och Ingeborg Åkesdotter (Tott) köpt av Margareta i Löppinge; den räntar 2:0 pn, 3(?) pund korn och 1 pund kött (SSJb 1502).

1531 har Gustav I en gård om 2:0; avraden innefattar 3 fat järn. Vidare ligger vid kyrkan en vret och ett torpställe som nu räntar ½:0 pn och har köpts av hustru Märta i Löppinge. (K 1 f 70.)

Broby

Se Broby, Torpa sn.

*Brunhagen

1557 *Brunhagen* (VmH 1557:17), 1559 *Bruhaga* (VmH 1559:7).

SöH 1557–69 **1 skuj** 0:1:1, 1563 och 1569 till sk i Smedby.

Garn

1316 *i Gerne, i Garne* (?SDHK 2723, regest), 1438 *Gharne* (SDHK 23031), 1461 *i Gran* (SDHK 27788) – övergiven bytomt 1,5 km östnordöst om Husby (RAÄ 117:1), 10 G, 8 g.

SöH **4 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1316 byter Birger Rörriksson (Rörrik Birgerssons ätt) bort 2:0 i G och 1:0 i Jäder, Jäders sn, till sin bror Anund mot

jord i Östergötland (?SDHK 2723).

1438 ger Esbjörn Blåpanna 0:0:0:6 som själagåva till sankt Andreas kor i Strängnäs domkyrka (SDHK 23031).

1461 är Anders i G faste vid häradstinget (SDHK 27788).

1489 är Peder i G faste vid häradstinget (SDHK 32238).

1530 är Nils i G faste vid häradstinget (SDHK 45449).

Gunnarskäl

1369 i *Gumarsskiælf* (DS 7965), 1425 i *Gomarskæl* (SDHK 20554), 1425 i *Gumarskæll* (SDHK 20597), 1469 i *Gumarskæl* (SDHK 29000) – 10 G, 7 g.

SöH **1 sk** 0:6:1:4, 1554 0:6, 1559 0:5:1:4, 1569 öde.

1554–57 **1 kyuj**.

1 jukl, 1554 0:4, 1556 **1 aoe** 0:4, 1562 **1 kr** 0:4, 1564 1:2, 1568 öde.

Sätesgård: Gunnarskäl är 1425 sätesgård för väpnaren Nils Ulfsson (kluven sköld, bjälke i dexter fält) (SDHK 20554), möjligen son till Ulf i G som är nämndman 1381 (PHT 1934 s 45).

1369 är Salve i G faste vid häradstinget (DS 7965).

1381 är Ulf i G nämndeman vid räfsteting (DS 10341).

1384 är Jöns i G faste vid häradstinget (SDHK 12550).

1425 säljer Nils Ulfsson och hans hustru Gunhild Jönsdotter (avhuggen gren bjälkvis) 0:10½ i G och jord i Kleva 'i samma bolstad' till Nils Gustavsson (Rossviksätten); av fastebrevet framgår att jorden var Gunhilds morgongåva (SDHK 20554, SDHK 20597).

1429 vittnar Jöns i G i en godstvist (SDHK 21213).

1432 är Martin i G faste vid häradstinget (SDHK 21697).

1451 är Gregers i G vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25844).

1469 säljer Staffan Ulfsson (Ulv), med sin hustru Sigrid Karlotters (Bonde) tillstånd, 0:11 i G och jord i Kleva till Julita kloster (SDHK 29000).

1490 (omkr) är Salve i G faste vid häradstinget (SDHK 45444).

1559 har Gustav I en gård om 0:4 med 3 pund utsäde och äng till 50 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).

- Hagby** 1555 *Hagby* (VmH 1555:9) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 63:1), 10 G, 7 g.
SöH 1554–68 **1 skuj** 0:2:1:2, 1554–56 och 1568 till sk i Smedby.
1 fr (Svante Sture).
- Hammar** Se Mälhammar, Munkhammar och Västerby.
- Husby** 1423 *Husaby* (SDHK 20003) – 10 G, 8 g.
SöH **6 fr**, 1557 **5 fr** (Hans Persson /Forstenaätten/ 2, Brita Turessdotter /Trolle/ 2, Svante Sture 1), 1568 fyra av dem öde.
- 1423 skiftar Ulf Staffansson (Ulv) på sina omyndiga barns vägnar arvet efter deras mor Birgitta Jönsdotter (Stenstaätten) med hennes bror Finvid Jönsson, varvid Ulfs barn ärver 0:15 i H, som räntar 15 tön korn och 0:15 pn, och jord i Sundby, denna sn, samt på flera andra orter i Västmanland och Östergötland (se DMS 1:5 s 70 och 2:3 s 131) (SDHK 20003).
- 1425 är Jordan i H faste vid häradstinget (SDHK 20597).
- 1429 säljer Ulf Staffansson 0:5 i den nordligaste gården i H och jord i Sundby till Nils Pedersson (SDHK 21161).
- 1432 skänker Esbjörn Blåpanna 0:13 till sin systerdotter Ingrid Ragvaldsdotter (SDHK 44716).
- 1440 dömer ett räfsteting 0:13 till Ingrid Ragvaldsdotters man Anders Ruska vars innehav av jorden ifrågasatts av Anders Horn som också var gift med en systerdotter till Esbjörn Blåpanna, nämligen Ingrid Larsdotter; räfstetinget uppdrar till nästa lagmansting att rannsaka om domen är korrekt (SDHK 23420).
- 1440 ingår Anders Ruska förlikning med Anders Horn (galt) innebärande att Anders avstår från sina anspråk på 0:13 i H och i gengäld får jord i Kvicksund, Lövsta, Sörby och Övlingby, allt i denna sn (SDHK 23442).
- 1446 är Anders i H vittne vid en jordtransaktion (SDHK 24950).
- 1452 ger Staffan Ulfsson (Ulv) 0:6 i 'Tuna bolstad' i H till Julita kloster (SDHK 26058; se även HoTu s 207 f).
- 1456 säljer Anna Nilsson, på sin make Olof Mårtenssons och sin mor Katarinas inrådan, till Karl Knutsson (Bonde) 0:5 i H och jord i Sundby (se 1429) (SDHK 26824).

- 1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok jord i H som räntar 3½ tön korn och 0:5 pn (C 7 f 12).
- 1471 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 29209).
- 1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons döttrar en gård som räntar 2½ pund korn och 0:5 pn (SDHK 34159, tr DN 16 nr 333).
- 1508 är Lasse Simonsson i H faste vid häradstinget (SDHK 36167).
- 1510 ärver Albrekt Siggesson (Sparre av Rossvik) södra gården i H, som räntar 0:7:1 pn, efter sin far Sigge Larsson (se Biby, Gillberga sn) (SDHK 36748).
- 1555 tillfaller en gård av Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) vid arvskifte mellan henne och Gustav I (GR 25 s 304).
- 1561 har Svante Sture en gård om 0:5; räntan innefattar 6 lass ved och 1 hundra järn (ShS 158a).

Kleva

- 1322 *in Kleum* (DS 2345), 1425 *i Klefua torp* (SDHK 20554) – 10 G, 7 g.
- 1322 säljer Torshälla kyrka 0:3 i K 'i Torshälla socken' till herr Tideman, kanik vid Västerås domkyrka (DS 2345).
- 1359 ger Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) och hans hustru Bengta Abrahamsdotter 0:1 i K 'i Torshälla socken' till Ängsö kyrka (DS 6039).
- 1425 säljer Nils Ulfsson och hans hustru Gunhild Jönsdotter 0:0:4 i K torp, 'i samma bolstad' som Gunnarskäl, till Nils Gustavsson (Rossviksätten) (se Gunnarskäl) (SDHK 20554, SDHK 20597).
- 1429 säljer Torshälla kyrka 0:0:4 i K 'i Torshälla socken' till Nils Gustavsson (SDHK 21218).
- 1435 säljer Sigurd Pedersson, borgmästare i Torshälla, 0:1 i K till Nils Gustavsson (SDHK 22274).
- 1469 säljer Staffan Ulfsson (Ulv) 0:5 till Julita kloster (se Gunnarskäl) (SDHK 29000).

***Koberg**

Se Prästgården.

Kvicksund

- 1399 *Qvicksund* (SDHK 15124 Ribbing, avskr), 1465 *Quekesundh* (StSb s 392) – 10 G, 8 f.
- 1399 belägger ett räfsteting K som ligger under Väsby med kvarstad (se Väsby) (SDHK 15124 Ribbing).

- 1440 får Anders Horn (galt) K vid en förlikning med Anders Ruska (se Husby) (SDHK 23442).
- 1464 begår Lars Olofsson (Lindöätten) självmord vid K, vilket enligt senare vittnesmål gick till så att 'han sprang i sjön och dränkte sig själv i Kvicksund den tid då slaget där stod' (SDHK 37636 år 1514).
- 1486 ingår Jöns Nilsson i K förlikning i Stockholm med hustru Katarina, änka efter Jöns Svärdslipare, angående bodar och en källare i Stockholm (StTb s 183).
- 1544 skriver Gustav I till fogden Anders Eriksson om störtade oxar och nämner därvid ett pågående byggprojekt i K (GR 16 s 679).
- 1545 befäller Gustav I att 20 båtsmän ska skickas till K för att hjälpa till med att bygga några stenkistor för ett lanefiske där (GR 17 s 135).
- 1551 daterar Gustav I brev i K (GR 22 s 257 f).
- 1558 skriver kungen till fogden Lars Haraldsson att denne ska förhandla med bönderna om fodringsskatten så att bönderna kan lösa en del av den genom att leverera en stock var till K (GR 28 s 119).

Lybäck

- 1428 *Lybeko* (SDHK 21018) – låg omkr 400 m norr om Mälby (EK 1:10 000), 10 G, 8 g.
- SöH **1 frt** (Hans Persson /Forstenaätten/).
- 1428 får Birgitta Ottesdotter (Peccatel) som morgongåva torpet L som räntar 0:12 pn (se Österby) (SDHK 21018).
- 1489 tilldöms Peder Knagh på råfsteting torpet L under Österby (se Österby) (SDHK 32319).
- 1533 kallas biskop Mats Gregerissons arvingar att svara inför rätten angående Lars Siggessons (Sparre) anspråk på L (se Österby) (GR 8 s 167).
- 1541 kallas biskop Mats arvingar till ny rättegång om L (se Österby) (GR 13 s 226).

Lövsta

- 1240 (omkr) *Jæstum* (?VåKlJb f 59, avskr), 1308 *in Østerløse* (DS 1583), 1379 *i Vestra Løstum* (DS 10066) – 10 G, 8 g.
- SöH **1 sk** 1:7:1, 1559 1:4.
- 1 skuj** 0:1:1:4, 1549 (endast) bebodd.
- 1 kyuj.
- 1 fr** (Svante Sture).

- 1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 1 örtug i *Jæstum* i Västerrekarne (?VÅKlJb f 59).
- 1308 ger Birger Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) 0:1:2:3 i östra L till sin sven Markus (DS 1583).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort ½:0 i H till Ingeborg Fadersdotter (se DMS 2:5 s 101) (DS 10066).
- 1381 skänker Bo Jonsson 0:12 i L och 0:0:8 i 'Västerlösa' till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (DS 10395).
- 1387 byter Ulvid i Munkhammar bort 0:0:5 i östra L till munken Jöns i Julita och hans syster Ingeborg mot allt de äger i västra L (SDHK 13236).
- 1414 är Gunnar i L faste vid häradstinget (SD 1963).
- 1440 får Anders Horn (galt) vid en förlikning med Anders Ruska 0:0:1 i västra L (se Husby) (SDHK 23442).
- 1490 är Simon i L faste vid häradstinget (SDHK 32435).
- 1489 tilldöms Peder Knagh på räfsteting 0:0:2 i L (se Österby) (SDHK 32319).
- 1510 är Simon i L nämndeman i synenämnd (SDHK 45448).
- 1537 säljer Iliana Ivarsdotter (Gren) en gård som räntar 6:0 pn till drottning Margareta (SDHK 39192).
- Munkhammar** 1270 *Hamar* (DS 544, avskr), 1345 *in Hambre* (DS 3885), 1514 *i Mwnkhammar* (SDHK 37535) – 10 G, 8 f.
- SöH **3 jukl** 0:5 + 0:5 + 0:5, 1562 **3 aoe**, 1569 **3 kr** 0:5 + 0:5 + 0:5; 1554–56 har en av gårdarna skuj/stuj 0:1 i Västerby.
- 1270 ger Harald Gudmundsson (vingad lilja) sin gård *Hamar* och en gård i Munkevrak, Mellösa sn, Askers hd, Närke, till Julita kloster, varvid han bestämmer att avkastningen från M ska avsättas för konventets bruk (DS 544; jfr DMS 2:5 s 179).
- 1345 dömer kung Magnus på räfsteting till Borkvard Johansson, prebendat i Västerås, den jord i *Hambre* som tillhör den av kaniken Tideman instiftade prebendan och som Johan Huvud gjort anspråk på (DS 3885).
- 1387 byter Ulvid i M bort jord i Lövsta (SDHK 13236).
- 1426 tilldöms Julita kloster 'några ägodelar som låg ut av

Hambre' som herr Johan i Tumbo tillskansat sig (SDHK 20764).

1514 är Magnus i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 37535).

1545 skriver Gustav I till sin fogde Anders Eriksson att han haft besök av sin landbo Lars Olofsson i M som har begärt att hans spannmålsavrad ska omvandlas till penningränta detta år eftersom skörden varit dålig och det är brist på utsäde; kungen befäller därför att fogden ska tillåta Lars och andra landbor i samma situation att lösa sin spannmålsavrad för 'redelig betalning' (GR 17 s 169).

1553 hör till Munkhammars rättardöme Julita klostergårdar i Tumbo sn och i Stora Rytterne sn, Snevringe hd, Västmanland (VmH 1553:22).

1559 har Gustav I tre gårdar om vardera 0:5 med 2½ pund utsäde och äng till 36 lass och bra fiskevatten men endast litet skog och mulbete (AoE 29A).

Mälby

1335 *in Mædalby* (DS 3111), 1423 *i Mædhalby* (SDHK 20091) – 10 G, 8 g.

SöH **2 fr** (Knut Haraldsson /Soop/).

1335 byter Västerås domkyrka bort 0:0:8 i M till Karl Näskonungsson (delad sköld) (se Sundby) (DS 3111).

1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i M vid arvsfifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).

1423 är Jeppe i M faste vid häradstinget (SDHK 20091).

1427 upplåter Esbjörn Blåpanna 0:9½ till Nils Gustavsson (Rossviksätten) enligt det avtal om Esbjörns försörjning som de har ingått (se Österby) (SDHK 20835).

1428 får Birgitta Ottesdotter (Peccatel) som morgongåva 0:0:10 i M (se Österby) (SDHK 21018).

1446 döms på räfsteting en tredjedel av Esbjörn Blåpannas arvejord i M till Anders Ruska och Gervin Henriksson (tjurhuvud) (se Österby) (SDHK 25023).

1454 bekräftar ett räfsteting domen från 1446 och dömer Esbjörns arvegods till Rörik (Andersson) Ruska och hans svåger Johan Jönsson (ankare mellan två stjärnor) (se Österby) (SDHK 26473).

1481 är Peder Smed i M faste vid häradstinget (SDHK 30987).

- Mälhammar** 1323 *in Medlestæhamar* (DS 2409) – 10 G, 8 f.
 SöH 1549–54 **1 ky** 0:5.
 1550 **3 jukl**, 1552 0:6:1:4 + 0:5 + 0:5; 1553 0:5 + 0:5 + 0:5; 1556 **3 aoe** 0:4 + 0:4 + 0:4; 1562 **3 kr**, 1568 en öde.
 1540–47 **1 jukluj** 0:0:2:4.
 1323 anslår kaniken Tideman i Västerås i sitt testamente inkomster från jord och en kvarn som han förvärvat i M till de fattiga (DS 2409).
 1374 byter Folkvin Kettilvastsson, borgare i Västerås, bort 0:0:4 till Eskilstuna kloster (se Västerby) (DS 8662).
 1552 befaller Gustav I att fogden Mickel Helsing ska låna ut spannmål till utsäde åt Erik Pedersson i M, så mycket som denne behöver för att så sin åker. (GR 23 s 221).
 1559 har Gustav I tre gårdar om vardera 0:4 med 9 spann utsäde och äng till 19 lass samt god skog och mulbete och litet fiskevatten (AoE 29A).

***Nybytorp** Se Västerby 1559.

- Prästgården** 1562 *Tumbo preste gård* (SöH 1562:17) – 10 G, 8 f.
 1562 ligger ett aoetorpställe 'under Tumbo prästgård' (SöH 1562:17).

Prästgården ligger på nuvarande plats i en karta omkring 1700 (LSA Råby-Rekarne socken C62-1:1). Den anges i en karta 1765 ha skapats av tre kronolägenheter *Koberg*, *Smörkulla* och *Ökna*, och den har ägorna uppdelade i två åtskilda block (LSA Prästgården C83-21:1). I nutid har namnet Smörkullen använts om prästgården (Collmar 2 s 627). Öknatorp ligger 1 km västsydväst om prästgården, i västra ägoblocket, och i kartan 1765 ligger Kobergsängen 300 m norr om prästgården. De tre namnen saknas i medeltidshandlingarna och genomgångna SöH, och stickprov i 1600-talets landskapshandlingar har inte givit några resultat – prästgårdsbildningen skedde under medeltiden men var ihågkommen 1765.

- *Prästtorp** 1524 *Prestethorp* (SDHK 44739).
 SöH **1 juklorpställe** utan namn 'under prästbordet', 1556 **1 aoetorpställe** under prästbordet, 1562 **1 aoet** 'uti prästens ägor'.

1524 intygar abbedissan i Vårfruberga kloster att klostret några år tidigare upplåtit torpet P, som räntar 0:13 pn, till biskopsbordet mot en årlig avgift om 2:0 pn (SDHK 44739).

1569 har aoe-torpet 6 spann utsäde och äng till 12 lass (UH 1569:9).

Skyttinge

1000-t *i Skytiki* (runsten Sö 84), 1329 *in Skyttingi* (DS 2699), 1329 *in villa Scøttænge* (DS 2710), 1380 *i Skyttinge* (DS 10271) – 10 G, 7 f.

SöH **2 våkl** 0:4 + 0:4, 1550 **2 jukl**, 1556 **2 aoe**, 1562 **2 kr**, 1572 det ena öde.

1542 (endast) **1 våklt.**

1542 (endast) **1 våkltorpställe.**

3 fr, 1559 **2 fr** (Svante Sture, Johan Pedersson /Bååt/).

1000-t omnämns bonden Torsten i S och hans son Torbjörn av Torbjörns bror (oläsligt namn) (runsten Sö 84).

1329 ger Lars Knutsson (okänt sigill) i sitt testamente 1:0 i S till Vårfruberga kloster, där han vill bli begravd intill sina föräldrar (DS 2699). – Samma år bekräftas gåvan av Knut Folkesson (Algotssönernas ätt), Ulf Abjörnsson (Sparre av Tofta) och Gertrud (okänt sigill), varvid anges att gåvan gällde Lars Knutssons och hans moster (*matertere*) Helenas själar (DS 2710).

1380 byter Gregers i S jord i Smedby (DS 10271).

1481 är Olof Larsson i S faste vid häradstinget (SDHK 30987).

1494 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 33087).

1539 är Per Sonesson i S faste vid häradstinget (SDHK 39253).

1559 har Gustav I två gårdar om vardera 0:4 med 2 pund utsäde, äng till 30 lass och lite fiskevatten, skog och mulbete (AoE 29A).

Smedby

1380 *i Smedhaby* (DS 10271) – 10 G, 7 f.

SöH **1 sk** 1:0:1:4, 1554–56 och 1568 med skuj 0:2:1:1 i Hagby, 1563 och 1569 med skuj 0:1:1 i *Brunhagen, 1569 med skuj i S.

1569 **1 skuj** 0:2:1:2 till sk i S.

1 aoe, 1552 0:6:1:4. 1562 **1 kr**.

Summa jt 1552 1:7.

- 1380 byter av Eskilstuna kloster bort 0:0:3 till Nils i S och Gregers i Skyttinge mot jord i Hällberga, Stenkvista sn (DS 10271).
- 1381 är Ragvald i S faste vid häradstinget (DS 10318).
- 1382 och 1384 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 12209, SDHK 12550).
- 1408 är Jöns i S faste vid häradstinget (SDHK 17113).
- 1425 är Jöns Gregersson i S faste vid häradstinget (SDHK 20597), 1429 vittnar han i en godstvist (SDHK 21213) och 1446 vid en jordtransaktion (SDHK 24950).
- 1451 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 25844).
- 1514 är Peder i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 37535).
- 1550 har aoe-hemmanet 30 spann utsäde, äng till 40 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete, inget fiske men god humlegård, avraden innefattar 0:2:1:4 fatpn och 2 fat järn (VmH 1550:10).
- 1562 har aoe-hemmanet 16 spann utsäde, äng till 20 lass, god skog och gott mulbete men inget fiske (SöH 1562:17).

***Smörkulla** Se Prästgården.

Sundby, nu

Sundbyvik

- 1335 *in villa Sundhæby* (DS 3111), 1423 *Sundaby* (SDHK 20003) – 10 G, 8 g.
- SöH **4 fr**, 1562 **3 fr**, 1568 två av dem öde (Svante Sture, Bengt Gylta, Måns Svensson /Somme/).
- 1335 byter Karl Näskonungsson (delad sköld) bort 0:12 i S samt jord i Mälby, denna sn, och Magnäs, Västermo sn, till Västerås domkyrka, mot jord i Väster Råby, Tortuna sn, Tjurbo hd (DS 3111).
- 1343 pantsätter Karl Näskonungsson den gård om ½:0 på vilken hans landbo Johan sitter till Vårfruberga kloster (DS 3685).
- 1423 ärver Ulf Staffanssons (Ulv) barn efter sin mor Birgitta Jönsdotter (Stenstäätten) ½:0 som räntar 3 tön korn och ½:0 pn (se Husby) (SDHK 20003).
- 1429 säljer Ulf Staffansson ½:0 till Nils Pedersson (se Husby) (SDHK 21161).

- 1432 är Magnus i S faste vid häradstinget (SDHK 21697).
- 1456 säljer Anna Nilsson till Karl Knutsson (Bonde) ½:0 som hennes far Nils Pedersson köpt av Ulf Staffansson (se Husby) (SDHK 26824).
- 1500 får Sigrid Eskilssdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvsifte efter Karl Knutssons (Bonde) döttrar en gård som räntar 2 pund korn och ½:0 pn (SDHK 34159).
- 1555 tillfaller en gård av Kristina Nilsson (Gyllenstierna) vid arvsifte mellan henne och Gustav I; gården räntar lika som vid arvsiftet 55 år tidigare (GR 25 s 304).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:6:1:4 som sår 2 pund korn och har äng till 20 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).
- 1561 har Svante Sture en gård 'olagd jord'; räntan innefattar 1 hundra järn (ShS 158A).

Sörby

- 1308 *Suderby* (DS 1583), 1432 i *Suderby* (SDHK 21697) – 10 G, 7 g.
- SöH 2 fr, 1568 ett av dem öde (Brita Turesdotter /Trolle/, Hans Persson /Forstenaätten/)
- 1308 ger Birger Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) i sitt testamente 0:5:0:2 till Margareta Knutsson (Folkungaättens oäkta gren) då 'hon synes vara havande' med hans barn, med villkoren att jorden ska tillfalla barnet som fädernearv; om barnet dör ska jorden återlösas av Birgers släktingar (DS 1583).
- 1399 dömer ett räfsteting efter käranden Esbjörn Blåpannas yrkande ½:0 i S i kvarstad medan man inväntar motpartens bevisning (se Väsby) (SDHK 15124 Ribbing).
- 1432 är Jakob i S faste vid häradstinget (SDHK 21697).
- 1437 återfår Esbjörn Blåpanna ½:0 i S som olagligen sålts till Erik Puke (se Rosendal, Husby sn) (SDHK 22854).
- 1440 får Anders Horn (galt) vid en förlikning med Anders Ruska ½:0 i S som han måste lösa av Lars Karlsson (kvadrerad sköld) för en summa penningar (se Husby) (SDHK 23442).
- 1530 är Lars i S faste vid häradstinget (SDHK 45449).

- Tjärtorp** 1489 *Karetorp* (SDHK 32319), 1555 *Kierkotorp* (VmH 1555:9) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 122:1), 10 G, 8 g.
SöH **1 frt** (Hans Persson /Forstenaätten/).
- 1489 ülldöms Peder Knagh på räfsteting torpet T (se Österby) (SDHK 32319).
- 1533 kallas biskop Mats Gregerssons arvingar att svara inför rätten angående Lars Siggessons (Sparre av Rossvik) anspråk på T (se Österby) (GR 8 s 167).
- 1541 kallas biskop Mats arvingar till ny rättegång om T (se Österby) (GR 13 s 226).
- *Tumbo** 1540 *Kyrckbyn* (VmH 1540:2), *på Tumbo* (SöH 1562:17).
SöH 1540–62 **1 aoevret** + **1 aoetäppa** 'under kyrkbyn', 1562 **2 aoetorpställen**.
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en vret och en tomt 'vid kyrkan' som räntar 1:0 pn 'när den är byggd' (SSJb 1502).
- 1540 uppges aoe-jordarna ligga 'under kyrkbyn' (VmH 1540:2).
- 1562 anges aoe-torpställena ligga 'på Tumbo' resp 'under Tumbo prästgård' (SöH 1562:17).
- Tumboås** 1543 *torpet opå åssen* (VmH 1543:1), 1550 *ett torp påå Tumboås* (VmH 1550:10) – omedelbart söder om kyrkan (EK 1:10 000, RAÄ 66:1), 10 G, 7 g.
SöH 1543–69 **1 aoet**, 1569 **1 aoetorpställe** (saknas 1562–68).
- *Tuna bolstad** 1452 *Tuna bolstadh* (SDHK 26058).
1452 se Husby.
- Valtomta** 1290 *in Walthopttum* (DS 1026), 1457 *i Waltomptom* (C 7 f 12, skadad, slutet osäkert) – 10 G, 7 g.
SöH **1 skuj** (bebodd) 0:3, 1559 'nyssupptagen', 1562 **1 aoet** 0:3 – upptas 1556 i Torpa sn.
- 1290 byter Eskilstuna kloster bort 0:2:½ till kung Magnus (se *Fors, Fors sn) (DS 1026).
- 1322 omnämns Inge i V som faste (DS 2345).
- 1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok en jord om 0:0:1 (C 7 f 12).
- 1559 har Gustav I ett torp om 0:3 med 2½ spann utsäde och äng till 10 lass, lite skog och mulbete (AoE 29A).

- Väsby**
- 1308 *in Wesby* (DS 1583), 1409 *i Wesby* (SD 1133) – 10 G, 8 f. SöH **5 fr**, 1568 två öde, 1572 tre öde (Hans Persson /Forstenaätten/ 4).
- 1308 omnämner Birger Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) i sitt testamente sin gårdsfogde (*villicus*) Johan i V (DS 1583).
- 1384 är Olof och Gelvir i V vidervaromän vid häradstinget (SDHK 12550) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1387 är Gelvir i V faste vid häradstinget (SDHK 13236, SDHK 13237) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1399 dömer ett råfsteting kvarstad på två gårdar i V och det underliggande Kvicksund samt jord i Sörby, denna socken, och Vargarn, Lista socken; Esbjörn Blåpanna hävdar att Bo Jonsson (Grip) avhänt honom jorden på olagligt sätt. Bo Jonssons son Knut Bosson får tolv veckor på sig att inkomma med handlingar som styrker hans rätt till jorden, vilken annars tillfaller Esbjörn. (SDHK 15124 Ribbing.)
- 1409 är Lars i V nämndeman på råfsteting (SD 1133) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1409 är Nils i V faste vid häradstinget (SD 1203) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1424 se Torpunga, Torpa sn.
- 1426 är Olof i V och Peder i V nämndemän vid lagmansting (SDHK 20764) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1446 är Karl i V faste vid häradstinget (SDHK 24967) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1448 är Sven i V vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25349) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1458 är Magnus i V nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1470 vittnar Olof Bengtsson i V i Arboga (ArTb 1 s 335).
- 1489 tilldöms Peder Knagh på råfsteting en gård i V (se Österby) (SDHK 32319).
- 1490 (omkr) är Nils i V faste vid häradstinget (SDHK 45444) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1490 är Olof Magnusson i V faste vid häradstinget (SDHK 32435) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1491 är Peder Olofsson i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1494 är Ragvald i V faste vid häradstinget (SDHK 33087) –

kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.

- 1530 är Lars i "Vesseby" faste vid häradstinget (?SDHK 45449) – kan avse Väsby, Lista el Torshälla sn.
- 1533 kallas biskop Mats GregerSSons arvingar att svara inför rätten angående Lars Siggessons anspråk på V (se Österby) (GR 8 s 167).

Västerby

- 1316 *i Wästerstahammer* (SDHK 2753, sen regest), 1323 *in Westrestahamar* (DS 2409), 1409 *i Wästerby* (SD 1133). – 10 G, 8 f.
- SöH 1554–59 **1 skuj** 0:1 (1555–56 1 stuj), 1554–56 till jukl i Munkhammar (se även notisen 1560 nedan).
1554 **1 eskl**, 1562 **1 aoe** 0:4, 1562 **1 kr** 0:4.
1 jukl, 1552 0:4, 1562 **1 aoe**, 1562 **1 kr** 0:4.
- 1316 säljer Margareta, änka efter Erik Östenson, 0:2 i V till kaniken Tideman i Västerås (SDHK 2753).
- 1323 ger Tideman 0:2 till sin domkyrka för inrättandet av en vicaria men undantar kvarnen i V (DS 2409).
- 1331 byter Notholm och Eggard, söner till Eggard Bralsthorp, bort 0:0:4:4 till Tideman mot jord i Söderby, Barva sn, och Brunnsta, Torshälla sn (DS 2833).
- 1374 byter Folkvin Kettilvastsson, borgare i Västerås, bort ½:0 i V och jord i Mälhammar till Eskilstuna kloster mot jord i Uppland (se DMS 1:8 s 147, 1:11 s 230) och i Västmanland (DS 8662).¹
- 1409 dömer ett råfsteting 0:2 i V till Julita kloster som köpt jorden av Lars Korske (SD 1133).
- 1517 byter Tumbo kyrka bort 0:1 till Lars Eriksson i Berga mot lika mycket jord i Mora, Jäders sn (SDHK 38096, tr HH 39 nr 444).
- 1552 befaller Gustav I att fogden Mickel Helsing ska låna ut utsäde åt Erik Johansson i V (GR 23 s 221).
- 1559 läggs 0:3 (kyrkojord) i V ihop med skatteutjorden *Nybytorp och bildar en aoe-gård om 0:4 (AoE 29A).
- 1559 har Gustav I tre gårdar om vardera 0:4 med 6 spann utsäde och äng till 40 lass, gott om skog och mulbete och litet fiskevatten (AoE 29A).
- 1560 upptas bland Gustav I:s arv och eget en tidigare skatteutjord om 0:1 (AoE 29A).

¹ Västerby har i DMS 1:8 s 147 felaktigt identifierats som Munkhammar.

***Västerlösa** Se Lövsta 1381.

***Öknatorp** Se Prästgården.

Österby 1416 *Østherby* (SD 2174) – 10 G, 8 g.
SöH 1557 **I fr** (Hans Persson /Forstenaätten/).

Sätessgård: Österby är sätessgård för väpnaren Esbjörn Blåpanna 1416–38 (SD 2174, SDHK 23019) och för Erik Persson (Forstenaätten) 1560–73 (HH 3 s 36, AH s 117).

1446 tilldöms Anders Ruska och hans svärson Gervin Henriksson (tjurhuvud) en tredjedel av Ö (SDHK 25023; PHT 1934 s 95 f).

1446 döms på råfsteting en tredjedel av Esbjörn Blåpannas arvejord i Ö och i Mälby till Anders Ruska och hans svärson Gervin Henriksson. Enligt rättens utslag hade Esbjörn inte följt lagens bestämmelser om uppbud på tinget och hembud till arvingarna innan han 1427 överlät jorden till Nils Gustavsson (Rossviksätten) för sin och hustruns sytning; Esbjörns överlåtelsebrev som innehades av motparten i målet, Staffan Ulfsson (Ulv), dömdes därför ogiltigt. (SDHK 25023; PHT 1934 s 93 ff.)

1454 bekräftar ett råfsteting domen från 1446 och dömer Esbjörns arvegods till Rörrik (Andersson) Ruska och hans sväger, väpnaren Johan Jönsson (SDHK 26473).

1489 tilldöms Peder Knagh på råfsteting Ö med dess två underliggande torp Lybäck och Tjartorp samt jord i Lövsta och Väsby, vilket allt Sigge Larsson (Sparre av Rossvik) ärvt efter Staffan Ulfsson (Ulv); Sigge Larssons ombud kunde inte uppvisa några åtkomsthandlingar som styrkte dennes rätt (SDHK 32319, 32388, se även PHT 1934 s 132 ff).

1514 kallas biskop Mats i Strängnäs m fl att svara inför rätten på en stämning angående framlidne Sigge Larssons arv efter Staffan Ulfsson (SDHK 37611, SDHK 37612).

1533 kallas Mats GregerSSons arvingar att svara inför rätten angående Lars Siggessons anspråk på Ö, Lybäck, Tjartorp och Väsby (GR 8 s 167).

1541 kallas biskop Mats arvingar till ny rättegång om Ö och andra berörda jordar (GR 13 s 226).

Övlingby

- 1426 *i Øfflingaby* (SDHK 20756) – 10 G, 7 g.
 SöH **1 sk** 0:6:1, 1554 0:6, 1562 **1 skt**, 1564 öde.
 1549 **1 skuj** 0:3 (bebodd), 1562 0:2, 1554–57 med kyuj
 0:3 i Ö.
1 kyuj 0:3, 1554–57 till skuj i Ö, 1562 **1 aoeuj**, 1564 **1
 kruj** 0:3.
1 jukl 0:3, 1553 0:7, 1556 **1 aoe**, 1569 **1 kr** 0:7.
 1550–53 **1 jukluj**, 1553 till jukl i Ö,
2 fr (Brita Turesdotter /Trolle/, Erik Månsson /Natt och
 Dag/).
- 1426 är Birger i Ö faste vid häradstinget (SDHK 20756).
 1429 vittnar Birger i Ö i en godstvist (SDHK 21213).
 1437 är Magnus i Ö faste vid häradstinget (SDHK 22845).
 1438 säljer Esbjörn Blåpanna 0:0:5 till Tumbo kyrka (SDHK
 23019).
 1440 får Anders Horn (galt) 0:0:5 i Ö vid en förlikning med
 Anders Ruska (se Husby); Birger i Ö är ett av vittnena
 (SDHK 23442).
 1446 är Magnus i Ö faste vid häradstinget (SDHK 24967).
 1451 är Hans i Ö faste vid häradstinget (SDHK 25844).
 1467 är Birger i Ö vidervaroman vid häradstinget (SDHK
 28721).
 1481 är Nils i Ö faste vid häradstinget (SDHK 30987).
 1487 ärver Erik Trolle 0:1 i Ö, där landbon Nils räntar 0:2
 pn, efter sin mor Kristina Johansdotter (Gädda) (UUB
 X 240, SDHK 40789).
 1492 är Håkan i Ö faste vid häradstinget (SDHK 32824).
 1506 är Nils i Ö nämndeman vid häradstinget (SDHK
 35300).
 1559 har Gustav I en gård om 0:7 med 2½ pund utsäde och
 äng till 18 lass men saknar skog, mulbete och
 fiskevatten (AoE 29A).
 1560 upptas bland Gustav I:s arv och eget en tidigare
 kyrkoutjord där det årligen sås 4 spann och bärgas 2½
 lass hö (AoE 29A).

Västermo socken

1291 *in parochia Westermo* (DS 1041).

1387 *i Uestermo sokn* (SDHK 13237).

Omfattning: Västermo socken var större under medeltiden och 1500-talet än nu (1950). Den sydvästra delen av socknen, del av den så kallade *Fiskebygden (se nedan), överfördes på 1600-talet till Arboga socken då denna utvidgades söderut till att nå Hjälmarens. Det handlade om Frösshammar, Hult, Måla, Ås och halva Gålhammar. Oklarheter om dessa bebyggelsers sockentillhörighet fanns dock: 1655 upptas de i Arboga sn i kronans jordebok (JbVm 1655), liksom i en karta från omkr 1700 (LSA Näshulta sn C58-1:2), men i två kartor från 1688 hör de till Säterbo sn (LSA Arboga sn T2-1:1 och T8:4 10).

En sockenkarta från omkr 1700 finns (LSA Näshulta sn C58-1:2).

***Fiskebygden:** 1569 anges att "*Fiske bygdenn* är en 1/4 aff Westermo sochnen" (VmH 1569:5). Den omfattar Ekeberg, Frösshammar, Gålhammar, Hjälmsäter, Hult, Måla och Ås (VmH 1569:5, VmH 1571:7B tl). 1754 uppges *Fiskebygden omfatta nio torp som har fiskevatten men nästan ingen åker (Grau s 322).

Sannolikt är det samma område som kallas "Ägbeta fjärding" 1381, då ett räfsteting avgör att folket i fjärdingen av ålder har fiskerätt i Hjälmarens från sitt land fram mot Julita klostrets land och fiskeplatser (DS 10341, avskr) – namnformen Ägbeta torde vara en felläsning av Ekeberga, och beteckningen fjärding stämmer med 1569 års uppgift. Möjligen utgjorde det hela ursprungligen en samlad domän, då Hjälmsäter och Frösshammar i slutet av 1200-talet ägdes av syskonen Helga Haraldsdotter respektive Anund Haraldsson (vingad lilja) (se dessa bebyggelser).

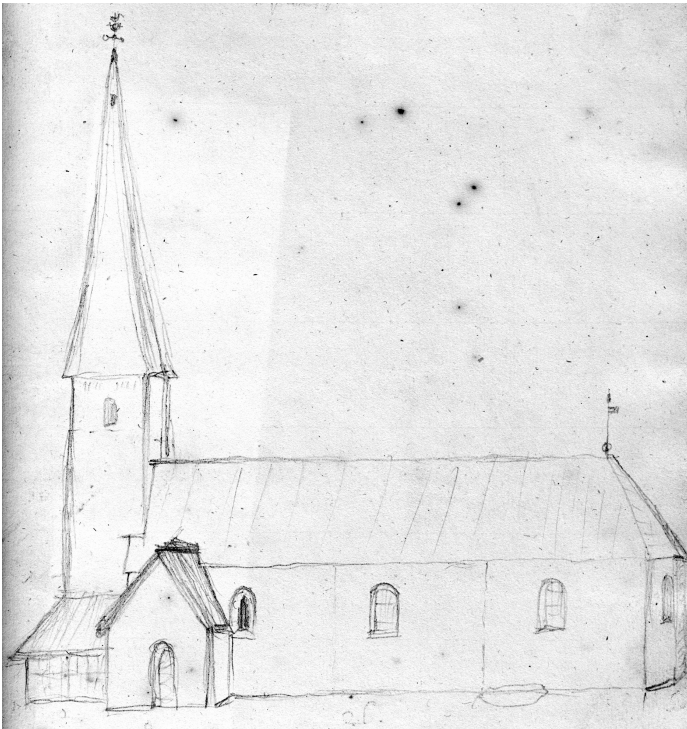
Kyrka: I den nuvarande kyrkan utgör mittpartiet långhuset i den stenkyrka som sannolikt uppfördes i slutet av 1100-talet. Den ursprungliga kyrkan bestod av ett uppåt avsmalnande västtorn, långhus och ett smalare rakslutet kor. Genom utskjutande stenar på nord- och sydväggarna samt hammarbandens konstruktion går det att fastställa långhusets innermått till 7½ x 5½ m. Korets ungefärliga innermått bör ha varit 4 x 3 m. Under 1300-talet byggdes kyrkan om till salkyrka, då koret fick samma bredd som långhuset. Den gamla korgaveln tycks dock ha behållits och införlivats i den nya östgaveln. Under samma århundrade uppfördes troligtvis en sakristia, vilken revs 1795. Vapenhuset tillkom under 1400-talet, då kyrkorummet även försågs med tegelvalv. Kyrkan genomgick stora förändringar under 1600-talets andra hälft. Först skedde en förlängning österut och senare revs det medeltida tornet och kyrkan förlängdes även västerut. Därmed fick den

sin ovanligt långsträckt planform. Det medeltida västpartiet med dess torn är synligt på Peringskiölds teckning från 1686. Här syns även murskarven som visar längden på den senmedeltida kyrkobyggnaden. I norr är skarven ännu synlig.

Av medeltida inventarier återstår endast delar av ett fotparti tillhörande en dopfont av sandsten som daterats till 1200-talets första hälft. Vidare hänger en klocka från 1300-talet i klockstapeln. (SöKy 71 3:e uppl, SHM mbild.)

1291 se Säterbo socken.

Kyrkan ligger på gränsen mellan Råby och Vallby (LSA Vallby C95-27:1 år 1729).

Västermo kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

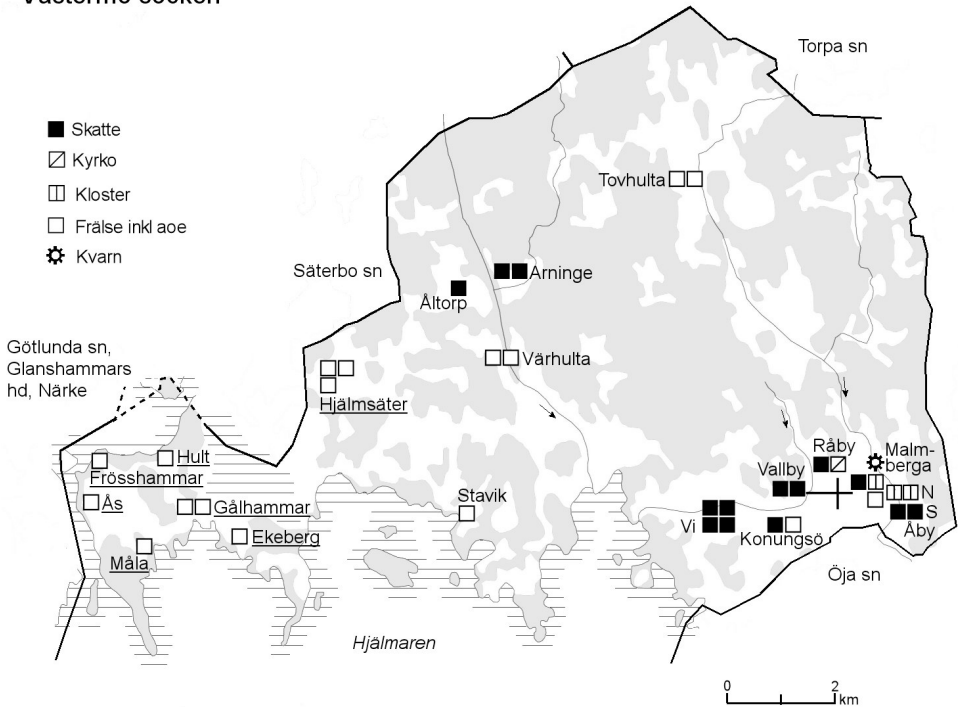
Runstenar: Sö 86 Södra Åby.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1549/54/57 (1566/74)

	sk	ky	kyuj	kl	aoe	fr
Arninge	2 (1)	--	--	--	--	0 (1)
Ekeberg	--	--	--	--	--	1 (1)
Gålhammar	1 (1)	--	--	--	1 (1)	1 (2)
Frösshammar	--	--	--	--	--	1 (1)
Hjälmsäter	--	--	--	--	--	3 (3)
Hult	--	--	--	--	--	1 (1)
Konungso	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Malmberga	1 (1)	--	--	1 (0)	--	1 (2)
Måla	--	--	--	--	--	1 (1)
*Präståttingen	--	1 (0)	--	--	--	--
Ryttarhagen	--	--	1 (0)	--	--	--
Råby	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--
Stavik	--	--	--	--	--	0 (1)
Tovhulta	--	--	--	--	--	2 (2)
Vallby	2 (2)	--	--	--	--	--
Vi	4 (4)	--	--	--	--	--
Värhulta	--	--	--	--	--	2 (2)
Västermo	--	1 (0)	--	--	--	--
Åby, Norra	--	--	--	2 (0)	--	0 (2)
Åby, Södra	2 (2)	--	--	--	--	--
Åltorp	1 (1)	--	--	--	--	--
Ås	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	15 (14)	2 (0)	1 (0)	3 (0)	1 (1)	15 (21)

Dessutom redovisar längderna: *aoekvarn* Malmberga I (0).

Västermo socken

Kartan visar Västermo socken i mitten av 1500-talet (SöH). Bebyggelserna i *Fiskebygden har understrukna namn.

Arninge

1489 i *Ærnunge* (SDHK 32238) – 10 G, 5 b.

SöH **1 sk** 0:6.

1 sk utan jt, 1562 **1 frt** (Måns Svensson /Somme/).

1489 är Nils i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 32238).

Ekeberg

1530 i *Ekeberga* (SDHK 45449, avskr), 1535 *Ekebere* (GHj s 187) – 10 G, 4 b.

SöH **1 fr** (Måns Svensson /Somme/).

1381 se *Fiskebygden i sockeninledningen.

1530 är Olof i E faste vid häradstinget (SDHK 45449).

Fittjehuvud 1299 *in Fitiu* (DS 1282) – på udden söder om Ekeberg, 10 G, 4 b.

1299 uppger Lars Boberg att han har bytt till sig 0:2 i F (se Hjälmsäter) (DS 1282).¹

Frösshammar 1291 *Frøshamar* (DS 1041), 1451 *i Frøshamar* (SDHK 25814, bekräftelse av DS 1041) – 10 G, 5 a, nu i Arboga sn.

SöH 1557 1 fr.

Sätessgård: Frösshammar är sätessgård för Anund Haraldsson (vingad lilja) 1291 (DS 1041), som genom sitt testamente byter bort gården till sin hustru Ingeborg Elofsdotter (vingad pil), vilken i sin tur utfärdar sitt testamente där efter makens död 1291 (DS 1042).

1291 byter Anund Haraldsson bort F och jord i Åsby, Säterbo sn, Locknäs och Södra Järnäs², Götlanda sn, Glanshammars hd, Närke, till sin hustru Ingeborg Elofsdotter mot jord i Sköllersta och Örebro hdr i Närke; hans begravning ska delvis bekostas med inkomster från F (DS 1041).

1461 ärver Katarina Johansdotter (Gädda) jord i F som räntar 2:0 pn efter sin far Johan Gädda (se DMS 2:2 s 293) (SDHK 27721).

1473 överlåter Erengisle Gädda till sin 'måg' (dvs sin kusin) Katarina Johansdotters man Johan Bese halva F som räntar 2:0 pn och andra jordar som kompenstation för de räntor han uppburit från Katarinas gods (se DMS 2:2 s 238) (SDHK 29626).

1474 köper Örjan i F en gård i Arboga (ArTb 2 s 39).

1486 vittnar Örjan i F i Arboga rådstuga (ArTb 2 s 281).

1489 får Johan Bese fasta på halva F vilken halvdel Erengisle Gädda upplåtit honom på sin 'brorsdotters' vägnar som betalning av en skuld (SDHK 32238).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 4:0 pn och 2 pund gös (C 21 f 9).

1552 daterar Gustav I ett brev i F (GR 23 s 292 f).

¹ *Fitiu* har i DMS 2:1 s 51 felaktigt identifierats som Fittja, Botkyrka sn, Svartlösa hd.

² Belägget för Södra Järnäs har i DMS 2:6 s 74 f felaktigt identifierats som Ärnäs, Kärnbo sn, Selebo hd.

- Gålhammar** 1410 i *Gulhambre* (SD 1315), 1566 *Golhammar* (VmH 1566:5) – 10 G, 4 a. Byn är nu delad av sockengränsen mellan Arboga och Västermo snr men hörde tidigare helt till Västermo.
- SöH 1557–69 **1 sk** 0:0:2:4 (1566 ½ sk öde).
1 aoe 0:1 (1569 1 aoet).
1 fr, 1562 **2 fr**.
- 1410 säljer Gotskalk Bengtsson (Ulv) 0:0:2 i G 'i Götlunda socken' till Vadstena kloster (SD 1315).
- 1457 upptas jord i G i kung Karl Knutssons jordebok (C 7 f 12v, skadad).
- 1457 upptas jord i G 'i Götlunda socken' i Vadstena klostrets jordebok utan angivande av ränta; 1466 anges för G 'ingenting', och 1502 skrivs 'Till minnes om G' (VaKlJb s 94, HH 16 s 228).
- 1495(?) upptas i Sten Stures jordebok en gård om 0:1:0:2 som räntar 1:0 pn (SSJb 1515).
- 1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok 0:0:1 i G 'i Öja socken' som räntar 0:1 pn (C 21 f 9).
- 1531 har Gustav I en gård i G om 0:1 (K 1 f 59).
- 1552 har aoe-hemmanet 3 spann utsäde, äng till 30 lass, god skog, gott mulbete och fiske samt nyanlagd humlegård (VmH 1552:14). – 1569 anges 2 spann och 18 lass, och torpet saknar skog och mulbete men har ett litet fiske (UH 1569:9).
- Hjälmsäter** 1283–90 *curiam que dicitur Hjalmsætrgh* (DS 1722, odat), 1297 *curiam in Hjalmsæter* (DS 1212) – 10 G, 5 b.
- SöH **3 fr** (Bengt Gylta 2, Måns Svensson /Somme/ 1).
- 1283–90 testamenterar Helga Haraldsdotter (vingad lilja), hustru till Johan Ingevaldsson (Örnsparre), sin gård H till Julita kloster där många av hennes förfäder ligger begravda (DS 1722, odat).
- 1297 byter Julita kloster bort H med allt som hör till det såsom det var i Harald Gudmundssons (vingad lilja, far till Helga Haraldsdotter) tid till Lars Boberg (se Torp, Näshulta sn) (DS 1212).
- 1299 uppger Lars Boberg att han givit sina söner och sin dotter 1:0 i Kåvi, Hovsta sn, Örebro hd, Närke, som ersättning för 0:6 i H och jord i Fittjehuvud, vilket var

deras mödernearv (jfr DMS 2:1 s 51)¹ (DS 1282).

1338 utfärdar Lars Bobergs änka Ingeborg Törneshdotter (Likvidssönernas ätt) ett intyg om att hennes man i sin livstid bytt till sig H av Julita kloster (DS 3378).

1465 vittnar Mats i H inför rådhusrätten i Arboga (ArTb 1 s 211).

1477 har Gregers Matsson (Lillie) uppburit 20 spann korn av H (?GMräk s 69).

Hult

1469 *Hulltt* (?SDHK 39414), 1557 *Hulltt* (VmH 1557:17 tl) – 10 G, 4 a–5 a, nu i Arboga sn.

SöH **1 fr**, 1572 **1 frt**.

1469 ger Gregers Matsson (Lillie) H, som räntar 0:4 pn, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (?SDHK 39414).

Konungstö

1340 *in Kunugxø* (DS 3515), 1408 *i Kununghx øø* (SDHK 17113) – 10 G, 4 c.

Sätesgård: Konungstö är sätesgård för fräsemanen Johan Gråben före 1514 då han omnämns som död (SDHK 37506).

SöH **1 sk** 0:6, 1569 öde.

1 fr (1569 öde) (Måns Svensson /Somme/ 1).

1340 testamenterar Margareta Röricksdotter (Rörick Birgerssons ätt) 0:0:1 i K och jord i Jäder, Arboga socken, till Julita kloster (DS 3515).

1408 är Torbjörn i K faste vid häradstinget (SDHK 17113).

1460 är Tord i K faste vid häradstinget (SDHK 27659).

1490 är Torbjörn i K faste vid häradstinget (SDHK 32435).

1514 byter Kristina Santesdotter i (Västra) Ekeby, Torpa sn, änka efter Johan Gråben, bort en gård i K till Bengt Gylta mot en gård i Høksta, Torpa sn (SDHK 37506).

1539 är Anders i K faste vid häradstinget (SDHK 39253).

Malmberga

1425 *i Mallmbergha* (SDHK 20597) – 10 G, 4 d (ett annat M finns nu längre norrut).

SöH **1 sk** 0:5, 1568 öde.

1562 **1 skuj** 0:2, 1562 till fr i Sundby, Öja sn, 1572 till fr i M.

1 jukl 0:4:1:4, 1556 **1 aoe** 0:4:1:4, 1557 **1 fr** (Brita

¹ Hjälmstätter har i DMS 2:1 s 51 felaktigt identifierats som Hjälmstätter, Julita sn, Oppunda hd.

Turesdotter /Trolle/).

1547–53 **1 aoekvarn** under sk i M, 1549 **1 juklkvarn**.

1 fr (Äster Jonsson).

1425 är Vilhelm i M faste vid häradstinget (SDHK 20597).

1467 säljer Jens i Vångsö, Öja sn, jord i M till Peter i Råby (SDHK 28721, skadat).

1471 är Kristian i M ombud för Julitaabboten då Peter Påvelsson i Vallby byter bort 0:0:0:4 i M, 'vid östra *stadeth* liggande i femörtugslandet', till klostret mot 0:0:0:6 i Norra Åby (SDHK 29209).

1481 se Malmberga, Torpa sn.

1553 har Julita klosters hemman 12 spann utsäde, äng till 25 lass, god timmer-, ved- och svedjeskog och god humlegård (VmH 1553:22).

1559 har Gustav I en gård om 0:4½ som sår 10½ spann, har äng till 20 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).

1560 byter Gustav I bort en gård M 'i Öja socken' som räntar 0:14 pn till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) (se Husby, Öja sn) (GR 29 s 457).

Måla

1535 *Molandh* (GHj s 187), 1557 *Måla* (VmH 1557:17 tl) – 10 G, 4 a, nu i Arboga sn.

SöH 1559 **1 fr** (1566 ½ fr) – upptas omväxlande i Säterbo och Västermo snr.

1535 redovisar en extraskattelängd Lasse i M bland 'husmännen' (GHj s 187).

Norra Åby

Se Åby, Norra.

*Präståttingen

1554 *Preste ottingen* (SöH 1554:8) – troligen identisk med ky i Råby, 10 G, 5 d.

SöH 1554–56 **1 ky**, 1556 **1 kl**.

Detta var sannolikt prästgård innan socknen blev annex senast 1314 (se Inledning, Kyrkliga förhållanden).

Ryttarhagen

1543 *Ryttarhagen* (VmH 1543:1) – 10 G, 4 d, nu villaområde.

SöH 1543–56 **1 kyuj**, 1556 **1 kyäng**, upptas 1554–56 i Säterbo sn.

- Råby** 1495 *i Raaby...Raby* (SDHK 33244) – 10 G, 5 d.
 SöH **1 sk** 0:6.
 1557 **1 ky**, 1562 **1 kyt** 0:2 – troligen identiskt med *Präståttingen.
 Summa jt 1:0.
 1467 säljer Jens i Vångsö, Öja sn, 0:0:4 i R och jord i Malmberga till Peter i R (SDHK 28721, skadat).
 1495 ger hustru Ingeborg i R fasta på 0:0:2 till sin son Johan i R samtidigt som hon säljer 0:0:1 till honom och därutöver skänker honom ytterligare 0:0:1 (SDHK 33244).
 1506 är Johan i R nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300).
- Stavik** 1535 *Stavik* (GHj s 187) – 10 G, 4 b.
 SöH 1562 **1 frt**, 1572 öde (Bengt Gylta).
 1535 upptar en extraskattelängd Anders i S (GHj s 187).
- Södra Åby** Se Åby, Södra.
- Tovhulta** 1346 *in Thooltum* (SDHK 5336), 1450-tal (omkr) *in Towlthom* (DS 2889), 1535 *Thoholtha* (GHj s 187) – 10 G, 6 c.
 SöH **2 fr** (Åke Bengtsson /Färla/ 2).
 1346 får Karl Näskonungsson (delad sköld) 0:6 i T 'i Julita socken' vid arvskifte efter sin svärmor Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) (se DMS 2:6 s 167) (SDHK 5336).¹
 1450-t (omkr) har sankta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:6 i T (DS 2889).
- Vallby** 1409 *i Walby* (SD 1203) – 10 G, 4 c–d.
 SöH **2 sk** 0:6 + 0:5:1:4.
 1409 och 1417 är Olof i V faste vid häradstinget (SD 1203, SD 2371).
 1414 är Hemming i V faste vid häradstinget (SD 2006).
 1419 är Olof i V nämndeman i synenämnd vid häradstinget (SD 2647).
 1447 se Åby, Norra.
 1471 byter Peter Påvelsson i V bort jord i Malmberga

¹ Belägget är i DMS 2:5 s 199 felaktigt placerat under Tolfita, Lerbo sn (se NoB 2017 s 176).

(SDHK 29209).

1495 är Engelbrekt i V faste vid häradstinget (SDHK 33244), och 1501 säljer han en halv tomt i Arboga (ATb 2 s 120).

Vi

1414 i *Vy* (SD 2006) – 10 G, 4 c.

SöH **4 sk** 1:0 + 0:7 + 0:7 + 0:6; 1572 nr 3 och 4 öde.

Summa jt 3:4.

1414 är Ingevald i Vi faste vid häradstinget (SD 2006).

1417 är Lars i Vi underhäradshövding och Ingolf i Vi är faste vid häradstinget (SD 2371).

1426 är Johan i Vi nämndeman vid lagmansting (SDHK 20764).

1447 se Åby.

1460 är Peter i Vi faste vid häradstinget (SDHK 27659).

1490 (omkr) är Olof Halstensson i Vi faste vid häradstinget (SDHK 45444).

1494 är Johan Pedersson i Vi faste vid häradstinget (SDHK 33087).

Värhulta

1453 i *Wernholt* (SDHK 26351), 1465 *aff Wærnhulta* (SDHK 28466) – 10 G, 5 b.

SöH **2 fr** (Bengt Gylta).

Sätessgård: Värhulta är sätessgård för Gustav Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) troligen 1447 (SDHK 25199) och säkert 1453–1469, och 1469 anger han att hans hustru, mor och barn är begravda i Västermo kyrka (SDHK 26351, SDHK 28466, SDHK 28956). – Efter hans död omnämns Värhulta ett flertal gånger under 1470-talet i svärsonen Gregers Matssons (Lillie) räkenskaper (GMräk s 72 f, 87, 100, 105), och hans hustru Ramborg Gustavsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) bör ha ärvt gården/byn eftersom den 1562 innehas av parets sondotters son Bengt Gylta.

1491 är Olof i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532).

Västermo

1555 *ved Westermo* (SöH 1555:8) – troligen 'Västermo kyrkojord' i karta 1722, omedelbart sydväst om kyrkan (LMA 04-väo-34), 10 G, 4 d.

SöH 1554–56 **1 kyuj**, 1556 **1 kluj** 'vid kyrkan'.

- Åby, Norra** 1291 *curiam meam Aby* (DS 1041), 1387 *i norra Aby* (SDHK 13237) – 10 G, 4 d.
 SöH **2 jukl**, 1553 0:6:2 + 0:6:2, 1556 **2 aoe** 0:6:2 + 0:6:2, 1562 **2 fr** (Brita Turesdotter /Trolle/).
 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) sin *curia* i Åby med kvarn till Julita kloster (se DMS 2:5 s 264) (DS 1041).
 1382–1510 se Åby, Torpa sn.
 1387 byter abboten i Julita bort 0:0:0:14 i Norra Åby till Vaste i Åby mot 0:0:2 i Vångsö, Öja sn (SDHK 13237).
 1404 (senast) ger Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 0:3 i Åby i morgongåva till Katarina Stensdotter (Bielke) (se Sundby, Öja sn) (SDHK 16209).
 1447 ger Ingrid, änka efter Olof i Vallby, 0:0:0:6 till Julita kloster; jorden ligger intill och söder om den som klostret redan har i Åby (SDHK 25199).
 1453 ger Johan Larsson 0:0:0:20 som själågåva till Julita kloster (SDHK 26220).
 1471 byter Julita kloster bort 0:0:0:6 i Åby till Peter Påvelsson i Vallby mot jord i Malmberga (SDHK 29209).
 1559 har Gustav I två gårdar där vardera landbon sår 3 pund och har äng till 30 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).
 1560 byter Gustav I bort till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) två gårdar om vardera 0:6:0:16 (se Husby, Öja sn) (GR 29 s 457 f).
- Åby, Södra** 1382 *i Aby* (?SDHK 12209), 1557 *Söder Åby* (VmH 1557:17) – 10 G, 4 d.
 SöH **1 sk** 1:1, 1569 0:3 av jorden öde.
1 sk 0:5, 1572 öde, upptas i Öja sn.
 1382–1510 se Åby, Torpa sn.
- Åltorp** 1491 *i Aletorp* (ArTb 2 s 390), 1492 *i Allatörp* (SDHK 32824) – 10 G, 5 b.
 SöH **1 sk** 0:5, 1569 öde.
 1491 har Magnus Bältare i Arboga en silversked som han fått av Magnus i Å som pant för en skuld (ArTb 2 s 390).
 1492 är Peder i Å faste vid häradstinget (SDHK 32824).

Ås

1557 Åss (VmH 1557:17 tl) – låg 1 km söder om
Frösshammar (HEK), 10 G, 5 a–4 a, nu i Arboga sn.
SöH 1559 1 fr (1566 1 frt).

Öja socken

1314(?) *de Øyum* (DS 1947, avskr).

1318 *ecclesie Øium* (DS 2133).

1382 *i Øium* (SDHK 12131).

1411 *i Øbo sokn* (SD 1405).

1437 *i Øghom* (SDHK 22763).

Omfattning: Öja socken hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

En sockenkarta från omkr 1700 finns (LSA Näshulta sn C58-1:2).

Kyrka: Den gamla kyrkan revs 1847 och en nyklassicistisk kyrka uppfördes på samma plats. Före rivningen gjordes emellertid en uppmätning och fasadritning av kyrkan, vilket gör det möjligt att till viss del rekonstruera dess byggnadshistoria. År 1686 avbildades dessutom exteriören av Peringskiöld. Teckningen visar dock kyrkan efter stora omgestaltningar på 1600-talet, vilka innebar uppförande av ett gravkor, ett nytt vapenhus och utbyggnader av kyrkan österut. Stenkyrkan som uppfördes under 1100-talet bestod av västtorn, ett rektangulärt långhus samt ett smalare rakslutet kor. Under 1200-talet tillkom en sakristia i norr och i början av 1300-talet fick koret samma bredd som långhuset. En rest av den gamla kormuren invid sakristian kan identifieras på 1800-talets uppmättningsritning.

En stenhäll, nu försvunnen, var troligen del av gavelhällen till en Eskilstunakista (Sö 87, Ljung 2016 2 s 45).

Ett par medeltida inventarier från den gamla kyrkan förvaras nu i 1800-talskyrkan: dels ett fotparti till en tidigmedeltida dopfont av sandsten och dels en Pietåskulptur av trä som daterats till 1400-talets sista årtionden. Intressant är också uppgiften om ett Vårfrualtare i det medeltida kyrkorummet: 1416 skänker Lars Ulfsson (Aspenäsätten) på Sundby jord till kyrkans Vårfrualtare för att ett vaxljus alltid ska brinna på altaret för hans själ. Om det blev pengar över skulle dessa gå till antingen 'Vår frus altarkläde' eller 'hennes skrud' (se Järshammar). (SöKy 70 2:a uppl, SHM mbild, Stift Kult Rapport 2013:51, SD 2208.)

Öja kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

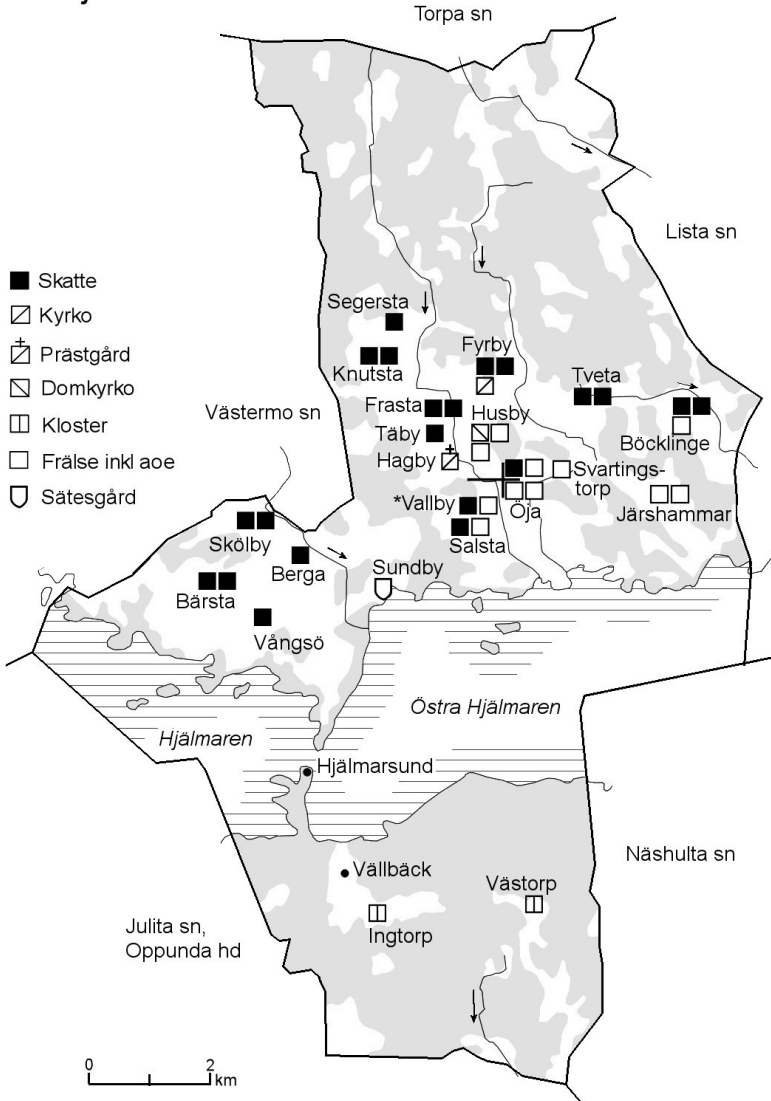
Runstenar: Sö 88 Vallby (flyttad till Sundby).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/49/54/57 (1566/74)

	sk	skuj	ky	kl	bi	fr
Berga	2 (2)	--	--	--	--	--
Bärsta	2 (2)	1 (0)	--	--	--	--
Böcklinge	2 (2)	--	--	--	--	1 (1)
Frasta	2 (2)	--	--	--	--	--
Fyrby	3 (3)	--	1 (1)	--	--	1 (1)
Husby	--	--	--	--	1 (0)	0 (4)
*Häresta	--	2 (0)	--	--	--	--
Ingtorp	--	--	--	1 (0)	--	0 (1)
Järshammar	--	2 (1)	--	--	--	2 (2)
Knutsta	2 (2)	--	--	--	--	--
Salsta	1 (1)	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Segebersta	1 (1)	--	--	--	--	--
Skölby	2 (2)	--	--	--	--	--
Svarthingstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Tveta	2 (2)	--	--	--	--	--
Täby	1 (1)	0 (1)	--	--	--	--
Vallby	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Vångsö	1 (1)	--	--	--	--	--
Västorp	--	--	--	1 (0)	--	0 (1)
Öja	1 (0)	--	--	--	--	3 (2)
SUMMA	23 (22)	6 (3)	1 (1)	2 (0)	1 (0)	10 (15)

Dessutom redovisar längderna: *kluj* Vångsö I (0).

Öja socken

Kartan visar Öja socken i mitten av 1500-talet (SöH).

- Berga** 1549 *Berga* (SöH 1549:4) – 10 G, 4 d.
SöH **1 sk** 0:4, 1549 (endast) med skuj 0:2 på onämnd plats, 1557 **2 sk** 0:5 + 0:5.
1414 se Berga, Tumbo sn.
- Bärsta** 1355 i *Bæræstum* (DS 5091) – 10 G, 4 d.
SöH **1 sk** 0:6:2, 1562 1:0.
1 sk 0:3:2, 1562 0:4:1:4, 1549 (endast) med skuj 0:2 i *Häresta.
1549 (endast) **1 skuj** (bebodd) 0:2.
Summa jt 1:3 (1:4:1:4).
1355 godkänns på råfsteting ett tidigare jordbyte mellan Gustav Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ångsö) och Julita kloster, i vilket byte Julita kloster fick 0:0:0:6½ (se Magla, Gillberga sn) (DS 5091).
1408 är Erno i B häradsdomhavande i Västerrekarne (SDHK 17113).
1424 är Erno i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 45445).
1490-talet uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde en ko av Peter Månsson i B (C 27 VII f 2).
1492 är Olof i B faste vid häradstinget (SDHK 32824).
1501 är Olof i B en av sex vittnen till ett jordskifte och 1506 nämndeman vid häradstinget (SDHK 34332, SDHK 35300).
- Böcklinge** 1411 i *Byklinge* (SD 1405) – 10 G, 5 e.
SöH **2 sk** 0:4:2(?) + 0:3 (upptas 1549 i Lista sn); 1562 0:6:1:4 + 0:6:1:4, 1572 den ena öde.
1 fr (1568 öde) (Svante Sture).
1411 säljer Anders Sigbjörnsson, prebendat i Stockholm, en gård om 0:0:10½ till Lars Ulfsson (Aspenäsätten) som en månad senare skänker gården till sin sven Bengt Räv och dennes hustru Margareta Johansdotter (SD 1405, DS 1416).
1440 säljer Herman Kulle och hans hustru en gård om 0:0:11 till biskop Tomas i Strängnäs (SDHK 23625, SDHK 24158).
1457 upptas i Karl Knutssons (Bonde) jordebok en gård om 0:0:10½ som räntar 3½ tön korn och 0:0:10½ pn (C 7 f 12).

- 1461 är Nils i B faste vid häradstinget (SDHK 27788).
- 1471 är Johan i B vittne vid ett arvskifte (SDHK 29190, SDHK 30272).
- 1488 är Olof i B vittne vid en jordtransaktion (SDHK 32002).
- 1500 får Sigrig Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons döttrar en gård som räntar 21 spann korn och 0:0:10½ pn (SDHK 34159).
- 1555 får Kristina Nilsson (Gyllenstierna), vid kompletterande arvskifte efter sin mor Sigrig Eskilsdotter, en gård som räntar 0:3½ pn och 21 spann korn (GR 25 s 304).
- 1560 har Gustav Johansson (Tre Rosor) bytt bort 0:0:10½ i "Wicklinge" till Svante Sture (se Husby) (FoR 1 B 9).
- 1561 har Svante Sture en gård om 0:0:10½; räntan innefattar 1 hundra järn (ShS 158a).

Frasta

- 1387 i *Fradhastum* (SDHK 13237) – 10 G, 5 d.
SöH **2 sk** 0:6 + 0:6, 1562 0:7 + 0:7.
- 1387 är Nils i F faste vid häradstinget (SDHK 13237).
- 1417 är Holmvast i F faste vid häradstinget (SD 2371).
- 1419 är Holmvast i F nämndeman vid häradstinget (SD 2647).
- 1455 är Peder i F vidervaroman vid häradstinget (SDHK 45446).
- 1501 är Lars i F vittne vid ett jordbyte (SDHK 34332).
- 1540 se Salsta.

Fyrby, Västra och Östra

- 1408 i *Fælaby* (?SDHK 17113), 1415 i *Fyraby* (SD 2127), 1549 *Fåreby* (SöH 1549:4), 1553 *Furuby* (SöH 1553:1) – 10 G, 5 d–e.
- SöH **1 sk** 1:2 (Östra F).
1 sk 0:3, 1564 0:3:1:4 (Västra F).
1 skuj (bebodd) 0:7:1:4, 1557 **1 sk** 0:7 (Västra F).
1 ky 0:3 (Västra F).
1562 **1 fr** (Brita Turesdotter /Trolle/) (Östra F).
1562 (endast i FoR) **1 fr** (Emerentia Holgersdotter /Gera/).
- 1408 är Lars i *Fælaby* faste vid häradstinget (?SDHK 17113).

1415 får Peter Ulfsson (Roos) vid arvskifte efter sin farfar Jon Haftorsson och farmor Birgitta Knutsdotter (Tyrgils Knutssons ätt) en gård i F, som räntar 3 tön korn och 1:0 pn (se DMS 1:9 s 174) (SD 2127).

1448 är Peder i F faste vid häradstinget (SDHK 25349).

1467 är Olof Ragnildsson i F faste vid häradstinget (SDHK 28721, skadat, läsning Andersson 1859 s 2).

1495 omnämns en faste (skadad källa) i F (SDHK 33244).

1506 och 1514 är Lars i F nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300, SDHK 37535)

1540 se Salsta.

Hagby Se Prästgården.

***Hed** Se Sundby 1514.

Hjälmarsund 1184(?) *ad portum qui uocatur Ialmansund* (DS 64), 1360 *jn Jalmanswnd* (DS 6314, avskr), 1384 i *Jælmans sundom* (SDHK 12467) – 10 G, 3 d.

1184(?) överlåter kung Knut Eriksson mark till munkarna i Julita, bland annat 'fram till hamnen som heter H, så stor del som hör till egendomen som heter Bäck, enligt laga delning' (DS 64).

1360 har en godsuppgörelse mellan Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) och Skarabiskopen Nils överenskommit då de träffades i H (DS 6314).

1384 byter biskop Tord i Strängnäs bort sitt fiskevatten i H till Julita kloster mot jord på Vinön, Stora Mellösa sn, Askers hd, Närke (SDHK 12467, SDHK 12468).

1407 byter Riseberga kloster bort sin andel i H till Julita kloster mot jord i Närke (SDHK 16897).

Att Hjälmarsund 1184(?) betecknas *portus*, 'hamnstad' eller 'hamn', tyder på att här fanns någon form av omlastningsplats för trafik från Närke på Hjälmaren och från centrala Södermanland längs en åsväg mot västra Mälaren (Lovén 2021).

Husby 1359 *in Husaby* (DS 6078), 1457 i *Husseby* (C 7 f 12) – 10 G, 4 d.

SöH **1 bi**, 1553 **2 ky** 0:3 + 0:3, 1562 **2 fr** (Brita Turesdotter /Trolle/).

1562 **2 fr** (Svante Sture).

- 1359 ger Verner van Kyren för sin och sin bror Eggards själar 0:6 i H till domkyrkan (DS 6078).
- 1404 (senast) ger Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 0:3 i H i morgongåva till Katarina Stensdotter (Bielke) (se Sundby) (SDHK 16209).
- 1455 säljer Erik Larsson (Aspenäsätten) och hans bror Detlef Larsson till Karl Knutsson (Bonde) rätten att inlösa all den jord i H som brödernas far Lars Ulfsson hade skänkt till Eskilstuna kloster (se även DMS 4:6 s 83) (SDHK 26629).
- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok två gårdar om sammanlagt 0:6, som räntar 6 tön korn och 0:6 pn (C 7 f 12).
- 1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons döttrar två gårdar som räntar vardera 18 spann korn och 0:3 pn (SDHK 34159).
- 1555 får Kristina Nilsson (Gyllenstierna), vid arvskifte efter sin mor Sigrid Eskilsdotter, två gårdar som räntar 0:6 pn och 4½ pund korn (GR 25 s 304).
- 1560 byter Gustav I bort till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) två gårdar i H om vardera 0:3 och jord i Ingtorp, Vångsö och Västorp, denna sn, samt i Malmberga och Åby, Västermo sn, mot jord i Hagby, Ärla sn, och i Uppland och Västmanland (GR 29 s 457).
- 1560 har Svante Sture bytt bort två gårdar om 0:6 i H samt jord i Böcklinge, Järshammar, Salsta och *Vallby till Gustav Johansson (Tre Rosor) mot Klista, Boglösa sn, Trögds hd, Uppland (FoR 1 B 9).
- 1561 har Svante Sture två gårdar om 0:6; räntan innefattar 12 lass ved och 2 hundraden järn (ShS 158a).
- *Häresta** 1355 i *Hæridzsta* (DS 5091), 1448 i *Hæristom* (SDHK 25349), 1549 *Häresta*, *Herestad* (SöH 1549:4) – låg omkr 600 m öster om Bärsta, 10 G, 4 d (*Herrsta engh* i karta omkr 1690 över Sundby, LSA C5b, SE/RA/420571 /01/F/F1a/30).
- SöH 1549 (endast) **1 skuj** 0:4 till sk i Skölby.
1549 (endast) **1 skuj** 0:2 till sk i Bärsta.
- 1355 godkänns att Gustav Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) bytt bort 0:0:½ i H till Julita kloster (se Magla,

Gillberga sn) (DS 5091).

1448 är Johan i H faste vid häradstinget (SDHK 25349).

Ingtorp

1535 *Ingtorp* (GHj s 188) – 10 G, 3 d.

SÖH **1 jukl**, 1556 **1 aoet**, 1562 **1 frt** (Brita Turesdotter /Trolle/) – upptas 1553–56 i Näshulta sn, Österrekarne.

1535 redovisar en extraskattelängd landbon Mats i I (GHj s 188).

1553 har klosterhemmanet 3 spann utsäde, äng till 10 lass, god skog, litet fiske och liten humlegård (VmH 1553:22). – Samma år överförs det till Gustav I (AoE 29A).

1560 byter Gustav I bort en gård som räntar 1:0 pn till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) (se Husby) (GR 29 s 457).

1572 har I och Vällbäck samma brukare (VmH 1572:3 tl).

Järshammar

1329 *in Jersambri* (DS 2699), 1379 *Järshammar* (DS 9962, avskr) – 10 G, 4 e.

SÖH **2 skuj** 0:2:1 + 0:1 (bebodda), 1562 **1 skuj** 0:3:1:4, 1572 till fr i J.

2 fr (Svante Sture).

1329 bestämmer Lars Knutsson (okänt sigill) i sitt testamente att avkastningen från 0:7 i J ska användas till legaten i hans testamente (se Skyttinge, Tumbo sn, samt DMS 2:5 s 118) (DS 2699).

1379 säljer Folke Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 0:0:11 till Ulf Jonsson (Aspenäsätten) (DS 9962, DS 10318).

1404 (senast) ger Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 0:8 i J i morgongåva till Katarina Stensdotter (Bielke) (se Sundby) (SDHK 16209).

1413 byter kaniken Jakob Johansson, kyrkoherde i Jäder, på sin sockenkyrkas vägnar bort 'ett gods' i J till Lars Ulfsson mot det tomtöre och andra ägor som Lars ditills haft i Torshälla (SD 1746).

1416 skänker Lars Ulfsson på Sundby till Vårfrualtaret i Öja kyrka 0:0:11 som är den norra tomten i J (SD 2208). – 1447 bekräftar barnen gåvan, varvid anges att jorden ska ligga under prästbordet samt att en mäska ska hållas varje onsdag (SDHK 25136).

1455 säljer Erik Larsson (Aspenäsätten) två gårdar i J och jord i Vallby till Karl Knutsson (Bonde) (se även DMS

4:6 s 83) (SDHK 26629).

- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok två gårdar om sammanlagt 0:6 som räntar 18 spann korn och 0:18 pn (C 7 f 12).
- 1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvsifte efter Karl Knutssons döttrar två gårdar som räntar 15 spann korn och 0:15 pn respektive 11 spann korn och 0:11 pn (SDHK 34159).
- 1514 stäms Erik Nilsson (Gyllenstierna) till riksrådet för att svara Johan Månsson (Natt och Dag) och hans syster Kristina, änka efter Sigge Larsson (Sparre av Rossvik), om godset J (SDHK 37613).
- 1539 är Bengt i J faste vid häradstinget (SDHK 39253).
- 1547 stäms Johan Turesson (Tre rosor) att svara inför riksrådet på de krav Lars Siggesson (Sparre av Rossvik) har på gods Johan har i sin värjo, särskilt J som Lars anser med rätta tillhör honom (GR 18 s 322).
- 1555 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvsifte efter sin mor Sigrid Eskilsdotter, en gård som räntar 15 spann korn och 0:15 pn och en gård som räntar 11 spann korn och 0:11 pn (GR 25 s 304, 306).
- 1560 har Gustav Johansson (Tre Rosor) bytt bort en gård om 0:5 och en om 0:0:2 i J till Svante Sture (se Husby) (FoR 1 B 9).
- 1561 har Svante Sture en gård om 0:5; räntan innefattar 6 lass ved och 1 hundra järn (ShS 158a).

Knutsta

- 1535 *Knusta* (GHj s 188) – 10 G, 5 d.
SöH **1 sk** 0:3:1, 1562 0:4.
1 skuj 0:3:2 (bebodd), 1557 **1 sk**, 1562 0:4.
- 1535 upptas Jon i K i en extraskattelängd bland 'fattiga skattebönder' (GHj s 188).

Prästgården

- 1568 *vnder Prestegården* (VmH 1568:9) – 10 G, 4 d.
I kartorna ligger prästgården i Hagby, 800 m väster om kyrkan. Varken prästgården eller Hagby nämns i medeltids- eller landskapshandlingarna, och detta var med säkerhet den medeltida prästgården.
- 1557 är "presten" ett av de tiondepliktiga hushållen (VmH 1557:17 tl).
- 1568 se Täby.

- Salsta** 1291 *in Salastum* (DS 1041), 1419 *i Salistom* (SD 2647) – 10 G, 4 d.
- SöH **1 sk** 1:0, 1568 med skuj 0:2 i S.
1 skuj 0:5 (1549 bebodd), 1562 0:2, 1568 till sk i S.
 1572 **1 kyuj** 0:1.
1 fr (Svante Sture).
- 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) till Sune "Plattan" det torp (utan ortnamn) där Sune bor samt 0:0:2 i S och jord i *Vallby (DS 1041).
- 1339 byter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:1 till Julita kloster mot jord i Bönsta, Helgona sn, Rönö hd (DMS 2:2 s 167) (DS 3432).
- 1404 (senast) ger Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 0:0:11 i S i morgongåva till Katarina Stensdotter (Bielke) (se Sundby) (SDHK 16209).
- 1419 tilldöms Olof i Skölby en skörd (*skyrd*) i S i vilken Lars Ulfsson (Aspenäsätten) äger 0:0:2 och 'bondeägorna' är 0:1 (SD 2647).
- 1426 säljer Sjalve i Roxnäs, Torshälla sn, 0:0:0:10½ i S 'i Björns åker' och 'en halv sätesstuga' till Jöns Tingfastsson (SDHK 20756).
- 1455 säljer Erik Larsson (Aspenäsätten) och hans bror Detlef Larsson till Karl Knutsson (Bonde) rätten att inlösa all den jord i S som brödernas far Lars Ulfsson hade skänkt till Julita kloster (se även DMS 4:6 s 83) (SDHK 26629).
- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård om 0:0:11 som räntar 22 spann korn och 0:0:11 pn (C 7 f 12).
- 1469 säljer Gustav Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 0:½ till Västermo kyrka för 4:0 pn som han var skyldig kyrkan (SDHK 28956).
- 1471 intygar Olof, abbot i Julita kloster, att Lars Ulfsson (Aspenäsätten) givit klostret en gård i S för sin gravplats med återlösningsrätt för arvingarna och att Karl Knutsson återlöst gården (se 1455 ovan) (SDHK 29261).
- 1491 är Peder i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 32532).
- 1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons döttrar en gård som räntar 2½ pund och 2 spann korn

samt 0:0:11 pn (SDHK 34159).

- 1530 är Lars i S faste vid häradstinget (SDHK 45449).
- 1540 säljer Erik i Övernäs, Gillberga sn, på sina släktingars vägnar, till Lars i Frasta 0:0:2, liggande i 'norra landslotten' i Lars Simonssons ?teg (BhSp 6/4).
- 1551 skriver kungen till fogden Per Jonsson i *Gräfsboda att denne inte ska hindra Staffan i S från att meta i Hjälmarens (GR 22 s 96).
- 1555 får Kristina Nilsson (Gyllenstierna), vid arvsförfärd efter sin mor Sigrid Eskildsdotter (Banér), en gård som räntar 2 pund och 6 spann korn samt 0:3:0:16 pn (GR 25 s 304).
- 1560 har Gustav Johansson (Tre Rosor) bytt bort 0:0:11 i S till Svante Sture (se Husby) (FoR 1 B 9).
- 1561 har Svante Sture en gård om 0:0:11; räntan innefattar 1 hundra järn (ShS 158a).

Segeberga

- 1419 i *Sigirstom* (DS 2647) – 10 G, 5 d.
SöH 1 sk 0:4, 1562 0:6.
- 1419 är Birger i S underhäradshövding (SD 2647).
- 1458 är Johan i S nämndeman vid lagmansting (SDHK 27332).

Skölby

- 1419 i *Skylby* (SD 2647) – 10 G, 4 d.
SöH 1 sk 0:6, 1549 (endast) med skuj 0:4 i Bärsta.
1 skt 0:4 (1557 1 sk), 1569 öde.
- 1400–1494 se Skölby, Fors sn, Västerrekarne.
- 1417 är Olof i S faste vid häradstinget (SD 2371).
- 1419 tilldöms Olof i S jord i Salsta (SD 2647).
- 1482 får Lars Halvardsson (svala) frälsefrihet på 0:0:0:11 i S (se DMS 2:5 s 114) (SDHK 31167).
- 1501 byter Jöns Ingevaldsson i Hälleby, Gillberga sn, bort 0:0:7:1 i S till hustru Ingeborg mot sammanlagt lika mycket jord i Hälleby, Mörby, Skravsta och Vallby, Gillberga sn (SDHK 34332).
- 1514 uppträder den 'gamle mannen' Holmger i S som vittne inför häradstinget angående ett fiske under Sundby (SDHK 37535).

Sundby

1364 *castra Sundby et...* (DS 6967), *før Sundaby hus* (DS 7019, avskr), 1411 *Sundaby* (SD 1416) – 10 G, 4 d.

SöH 1562 (endast i FoR) **2 fr** (Brita Turessdotter /Trolle/), med skuj 0:2 i Malmberga, Västermo sn.

Sätessgård: Sundby är sätessgård för Lars Ulfsson (Aspenäs-ätten) 1411–1443 (SD 1416, SD 2208, SDHK 24261) – Kristina Magnusdotter (Natt och Dag), änka efter Sigge Larsson (Sparre av Rossvik) 1514 (SDHK 37535) – Lars Siggeson (Sparre av Rossvik) 1524–1550 (SDHK 38587, GR 21 s 245) och hans änka Brita Turessdotter (Trolle) 1554–1566 (GR 24 s 200, jfr AH s 115).

1364 meddelar hertig Albrekt av Mecklenburg i ett brev att två borgar (*duo castra*) S och Örebro har erövrats (DS 6967) – samma år betecknas det 'Sundby hus' (DS 7019).

1404 (senast) ger Lars Ulfsson i morgongåva till sin hustru Katarina Stensdotter (Bielke) sin gård S samt 10 markland jord, däribland 0:3 i Husby, 0:8 i Järshammar, 0:0:11 i Salsta och 0:0:11 i *Vallby, denna sn, 0:3 i Åby, Västermo sn, 0:6 i Lina, Tälje sn, ½:0 i Hallsta, Ytterenhörna sn, båda i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 239, 272), ½:0 i Vretberga, Medåkers sn, Åkerbo hd, Västmanland, samt gods i Östergötland (SDHK 16209).

1447 bekräftar på S Lars Ulfssons barn hans donation till Öja kyrka (se Järshammar) (SDHK 25136).

1462 får Ficke Bylows barn, företrädda av sin styvfar, Arend Bengtsson (Ulv), tillåtelse av biskop Sigge i Strängnäs att återlösa gården S som är 0:9, med två underliggande torp, som Fickes syster Ida Johansdotter, änka efter Lars Ulfsson, skänkt till Julita kloster (SDHK 28031).

1480 ärver Ermegard Fickesdotter (Bylow) S och ett underliggande torp samt jord i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 211), Västergötland och Östergötland efter sina systrar Anna och Beata (SDHK 30657).

1514 begär Kristina Magnusdotter (Natt och dag) att häradsnämnden rannsakar om ägoförhållanden till fiskeriet vid *Sødre Heed* under S; två män som uppges vara i 80-årsåldern, Nils Månsson och Holmger i Skölby, vittnar då att när fru Ida gav S till Julita kloster

var det med återlösningsrätt för hennes arvingar för en tredjedel av fisket vid *Södra Hed och vart tredje träd som växte där; efter att S Återbördats från klostret satt det en landbo på S som inte hade nyttjat fisket vid *Södra Hed (SDHK 37535).

250 m norr om nuvarande slottet finns lämningarna av 1360-talets borg, en kulle med grunden till ett stentorn (RAÄ 67:1; Lovén 1996 s 302).

- Svartingstorp** 1514 *Swærtinx torp* (C 21 f 9) – 10 G, 4 e.
SöH **1 fr** (Elsa Axelsdotter /Posse/).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 3 tön korn och 0:0:16 pn (C 21 f 9).
- Tveta** 1494 *i Twethom* (SDHK 33087) – 10 G, 4 e.
SöH **2 sk** 0:4 + 0:4; 1562 0:6 + 0:6, 1569 den ena öde.
1494 är Ingevald i T faste vid häradstinget (SDHK 33087).
1506 är Ingevald i T och Peder i T nämndemän vid häradstinget (SDHK 35300).
- Täby** 1387 *i Tæby* (SDHK 13236) – 10 G, 4 d.
SöH 1557 **1 sk** 0:7.
1564 **1 skuj** 0:3, 1568 (endast) till Prästgården.
1387 är Olof i T faste vid häradstinget (SDHK 13236).
1551 skriver kungen till fogden Per Jonsson i *Gräfseboda att denne inte ska hindra Mats Andersson i T från att meta i Hjälmaren (GR 22 s 96).
- *Vallby** 1291 *in Wadby* (DS 1041), 1457 *i Valby* (C 7 f 12) – övergivet bebyggelseläge 500 m sydsydväst om kyrkan (RAÄ 140:1), 10 G, 4 d.
SöH **1 sk** 0:2:1:5, 1569 0:7.
1 fr (Svante Sture).
1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) 0:0:½ till Sune "Plattan" (se Salsta) (DS 1041).
1404 (senast) ger Lars Ulfsson (Aspenäsätten) 0:0:11 i V i morgongåva till Katarina Stensdotter (Bielke) (se Sundby) (SDHK 16209).
1455 säljer Erik Larsson (Aspenäsätten) en ödegård till Karl Knutsson (Bonde) (se Järshammar) (SDHK 26629).
1457 upptas i Karl Knutssons jordebok 0:0:14 i V; räntan

har inte fyllts i (C 7 f 12).

1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskitte efter Karl Knutssons döttrar en gård som räntar 14 spann korn och 0:12 pn (SDHK 34159).

1555 får Kristina Nilsson (Gyllenstierna), vid arvskitte efter sin mor Sigrid Eskilsdotter, en gård som räntar 14 spann korn och 0:14 pn (GR 25 s 304).

1560 har Gustav Johansson (Tre Rosor) bytt bort 0:0:14 i V till Svante Sture (se Husby) (FoR I B 9).

1561 har Svante Sture en gård om 0:0:14; röntan innefattar 1 hundra järn (ShS I 158a).

Vångsö

1387 i *Vangxø*, i *Vanzø* (SDHK 13237, två brev), 1417 i *Vaghsø* (SD 2371) – 10 G, 4 d.

SöH 1 sk 1:0.

1540–56 1 **jukluj** 0:0:2:4, 1556 1 **aoeuj**.

1387 byter Vaste i Åby, Västermo sn, bort 0:0:2 i V 'i Västermo socken' till Julita kloster mot jord i Åby (SDHK 13237).

1417 är Ulf i V faste vid häradstinget (SD 2371).

1451 är Lars i V faste vid häradstinget (SDHK 25844).

1454 ger Anders Ernulfsson (stjärna) 0:0:0:18 till Julita kloster för sin och sin avlidne brors Nils Ernulfssons och deras föräldrars och efterkommandes själar (SDHK 26561).

1464 framgår att Nils i V tidigare ägt en vret vid Arboga (ArTb I s 201 f).

1467 säljer Jens i V jord i Råby, Västermo sn (SDHK 28721).

1501 är Karl i V och Ulf Larsson i V två av sex vittnen vid ett jordbyte (SDHK 34332).

1506 är Olof i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 35300)

1559 har Gustav I en utjord om 0:0:0:20 där det kan sås 1½ spann och bärgas 6 lass hö (AoE 29A).

1560 byter Gustav I bort 0:0:0:18 till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) (se Husby) (GR 29 s 457).

Vällbäck

1538 *Wälebeck* (GR 12 s 73), 1557 *Velabeck* (VmH 1557:17 tl) – 10 G, 3 d.

1538 får Lars Siggesson (Sparre av Rossvik gården V i

förläning (GR 12 s 73).

1572 har V och frälsetorpet Ingtorp samma brukare (VmH 1572:3 tl).

Västorp

1535 *Westorp* (GHj s 188) – 10 G, 3 e.

SöH **1 jukl**, 1562 **1 fr** (Brita Turessdotter /Trolle/).

1535 redovisar en extraskattelängd landbon Nils i V (GHj s 188).

1552 har klosterhemmanet 7 spann utsäde, äng till 20 lass, god skog, gott fiske och god humlegård (VmH 1552:14).

1559 har Gustav I en gård, överförd från Julita kloster 1553, som sår 7 spann, har äng till 20 lass, gott om skog och mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).

1560 byter Gustav I bort en gård som räntar 0:14 pn till Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) (se Husby) (GR 29 s 457).

Västra Fyrby

Se Fyrby.

Åby

Se Västermo sn.

Öja

1489 *i Øyom...i Øne* (SDHK 32238) – 10 G, 4 e.

SöH 1557–62 **1 sk**, 1562 **1 skuj** 0:3.

3 fr, 1562 **2 fr** (Elsa Axelsdotter /Posse/, Johan Åkesson /Natt och dag/).

1489 är Nils och Olof i Ö fastar vid häradstinget (SDHK 32238).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok två gårdar som räntar 9½ tön korn och 0:18:1 pn (C 21 f 9).

Östra Fyrby

Se Fyrby.

Olokaliserat i Västerrekarne

*Ramsøø

1467 är Johan i *Ramsøø* faste vid Västerrekarne häradsting (SDHK 28721). Möjligen handlar det om Ramsjö, Stora Rytterne sn, Snevinge hd, Västmanland, 10 G, 8 f, norr om Kvicksund, 5 km från Västerrekarne tingsplats i Tumbo och 1,5 km från häradsgården.

Österrekarne härad

Omfattning: Häradet omfattade socknarna Barva, Eskilstuna, Fors (sockendel), Hammarby, Husby, Jäder, Kjula, Näshulta, Stenkvista, Sundby, Vallby och Ärla.

I nordöstra delen av häradet finns ett låglandsområde kallat *Kaffjärden*, som delas mellan socknarna Hammarby, Jäder, Kjula och Sundby. Det var i början av medeltiden en bred vik av Mälaren, och ännu i en karta från omkr 1700 är centrala delen en sjö (LSA C 10).

Byringen

En bygd kallad Byringen, fsv Byring, fanns i den södra delen av häradet. Husby socken och kyrkby kallas fram till mitten av 1300-talet Husaby Byring, och 1370 i *Hosuby sookn a Byringh* (DS 8238). 1278 och 1279 kallas Ärla sn *in Ärlasokn abyring* (DS 647, 670). Ett mera osäkert belägg från 1565 tyder på att även Stenkvista sn räknades till Byring (Hellberg 1942 s 95).

Barva socken

1240 (omkr) *in Barboheret* (VåKlJb f 58v, avskr).

1323 *parochia Barum* (DS 2385)

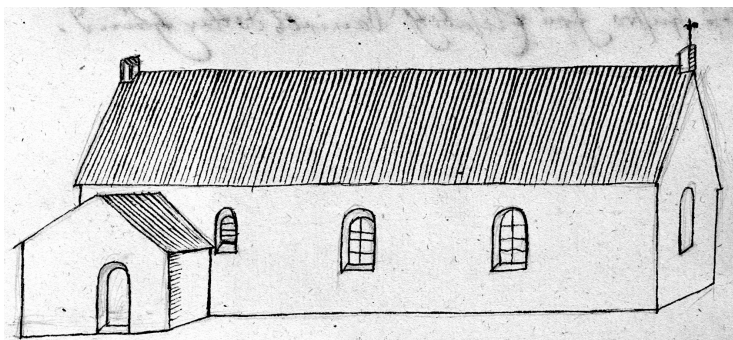
1367 *i Barwa sookn* (DS 7600).

Omfattning: Socken hade samma omfattning under medeltiden och 1500-talet som nu (1950).

Kyrka: Av den ursprungliga stenkyrkan, troligtvis uppförd under 1100-talets senare del, återstår i dag endast västpartiet. Dess medeltida byggnadshistoria är outforskad och baserar sig i hög grad på antaganden. Av närliggande 1100-talskyrkor att döma är det t ex troligt att den ursprungliga kyrkan haft ett rektangulärt långhus med smalare kor. Under senmedeltiden bör vapenhuset ha tillkommit. Peringskiölds teckning från 1684 visar en långsträckt byggnad med det medeltida vapenhuset i sydväst. Det ursprungliga koret revs sannolikt på 1640-talet, då kyrkan utvidgades österut. I slutet av 1700-talet byggdes kyrkan om till en korskyrka och i samband med denna omgestaltning revs det medeltida vapenhuset. Vid en omläggning av putsen 1949 upptäcktes resterna av den igensatta dörröppningen i murens sydvästra del.

Av medeltida inventarier återstår ett hårt restaurerat triumfkrucifix från omkring år 1500. Korset är dock sekundärt. I mitten av 1800-talet omtalas den nu försvunna medeltida dopfunten. Fotpartiet stod då i klockarens trädgård och den trasiga cuppan stod på kyrkogården. (SöKy 78 2:a uppl, SHM mbild).

Kyrkan ligger på Skäggestas och *Lundas mark (LSA Skäggesta C2-61:1 år 1723).

Barva kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

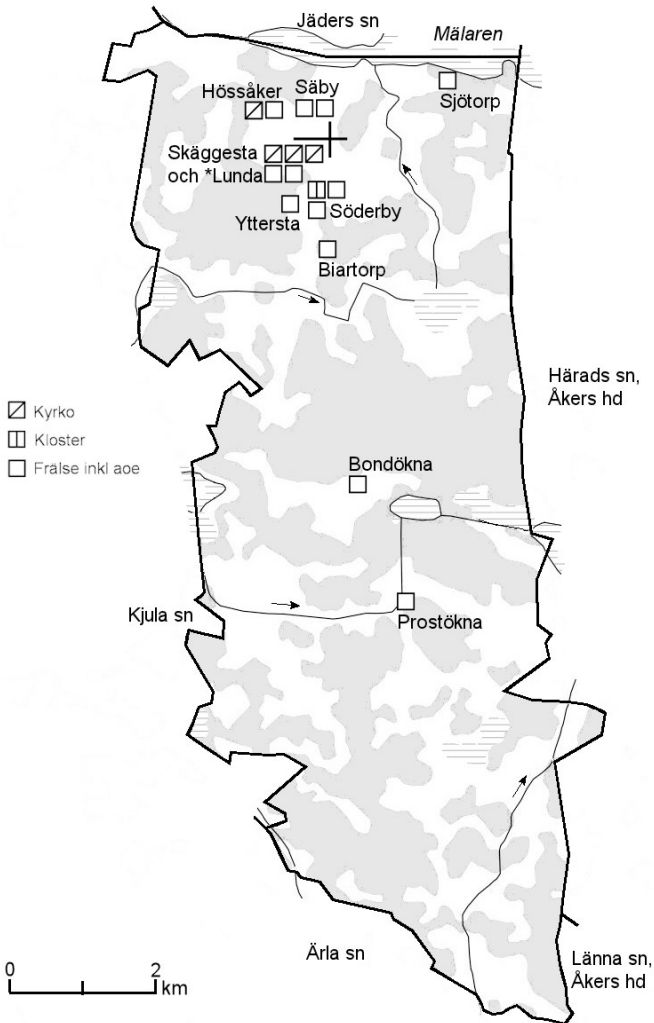
Runstenar: Sö ATA7551/92 Örleds såg.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	ky	kl	aoe	fr
Biartorp	--	--	--	1 (1)
Bondökna	--	--	--	1 (1)
Hössåker	1 (1)	--	--	1 (1)
*Lunda	--	--	--	1 (0)
*Nybytorp	--	--	0 (1)	--
Prostökna	--	--	--	1 (1)
*Präståttingen	1 (1)	--	--	--
Sjötorp	--	--	1 (0)	0 (1)
Skäggesta	2 (1)	--	--	2 (2)
*Stubbetorp	--	--	0 (1)	--
Säby	--	--	--	2 (3)
Söderby	--	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Yttersta	--	--	0 (1)	1 (0)
SUMMA	4 (3)	1 (1)	2 (4)	11 (11)

Dessutom redovisar längderna: *kruj* Hössåker 1 (1), *kyuj* Skäggesta 0 (1), *aoestuga* *Eke 1 (0).

Barva socken

Kartan visar Barva socken i mitten av 1500-talet (SöH).

*Basetorp

1502 *heder Basetorp* (SSJb 1502).

1502 har Sten Sture ett ödetorp B under Bondökna (SSJb 1502).

- Biartorp** 1535 *Biörketorp* (GHj s 117), 1553 *Borretorp* (SöH 1553:1), 1564 *Bieretorpett* (SöH 1564:7) – 10 H, 6 b.
SöH **1 frt** (Nils Larsson till Järna).
1535 upptas Lasse i B i en extraskattelängd (GHj s 117).
- Bondökna** 1386 *i garthenom Økna* (?SDHK 13187), 1553 *Bonda Öckna* (SöH 1553:1) – 10 H, 5 b.
SöH **1 fr**, 1562 **1 aoe** 1:0, 1564 **1 fr**.
1386 omtalas gården Ökna som upptagits på Prostökna mark (se Prostökna) (?SDHK 13187).
1502 redovisas i Sten Stures jordebok en gård B som förr låg till två gårdar men nu är lagd till en och räntar 6:0 pn; under den ligger ödetorpet *Basetorp och torpställena *Linnestorp(?) och *Randestorpet. B och Prostökna hade Sten Sture och hans hustru Ingeborg Åkesdotter (Tott) bytt till sig mot hennes arvegods i Halland. (SSJb 1502.)
1562 har aoe-hemmanet 2½ pund utsäde, äng till 40 lass, god skog samt gott mulbete och fiskevatten (SöH 1562:17).
1562 tilldöms Anna Klemetsdotter (Hogenskild) en gård B som Gustav I 'tagit på vederlag' men inte erlagt någon köpeskilling för (HH 13 s 72)
- Danskretorp** 1502 *Danskretorp*(?) (SSJb 1502) – 10 H, 5 b.
1502 har Sten Sture ett torpställe D under Prostökna (SSJb 1502).
- *Eke, nu**
- Karlkulla** 1556 *Eckke* (SöH 1556:14B) – namnbyte enl påskrift på karta LSA Karlkulla C2-24:2 år 1762, 10 H, 5 a.
SöH 1556 (endast) **1 aouestuga** 'vid E'.
- Hössåker** 1409 *i Høsakre* (SD 1060) – 10 H, 6 b.
SöH **1 kruj** 0:0:2, 1564 (endast) till ky i H (upptas 1554–56 i Kjula sn).
1 ky 0:0:2, 1564 (endast) med kruj 0:0:2 i H.
1 fr (Klas Åkesson /Tott/).
1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:5 i H till Bo Jonsson (Grip) (se Säby) (SDHK 12130).
1409 är Lasse i H faste vid häradstinget (SD 1060).
1483 är Karl i H faste vid häradstinget (SDHK 31317).

1502 upptas i Sten Stures jordebok ½:0 i H som hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) ärvt efter sin bror Bengt Åkesson; gården räntar 2 pund korn, ½:0 pn och 1 pund fläsk (SSJb 1502).

Karlkulla Se *Eke.

***Klocketorp** 1502 *heder Klockietorp* (SSJb 1502) – möjligen identiskt med Klockargården omedelbart norr om kyrkan (HEK).
1502 har Sten Sture ett torpställe K under Prostökna (SSJb 1502).

Kyng 1502 *hether Kring* (SSJb 1502) – 10 H, 5 d.
1502 har Sten Sture ett torpställe K under Prostökna (SSJb 1502).

***Kystanstorpp** 1502 *hetter Kystanstorpp(?)* (SSJb 1502).
1502 har Sten Sture ett torpställe K under Prostökna (SSJb 1502).

***Linnestorpp** 1502 *Linnestorpp(?)* (SSJb 1502).
1502 har Sten Sture ett torpställe L under Bondökna (SSJb 1502).

***Lunda** 1553 *Lunda* (SöH 1553:1) – var en del av Skäggesta, 10 H, 6 b, (JbSö 1719).¹
SöH 1574 **1 kyt** 0:3:1, identiskt med *Präståttingen.
1553–56 **1 fr.**

***Nybytorpp** 1562 *Nybytorpp* (SöH 1562:17).
SöH 1562 **1 aoet.**
1562 har torpet 10 spann utsäde, äng till 30 lass och litet mulbete men saknar skog och fiskevatten (SöH 1562:17).

Norrökna 1331 *in Nædherøkh* (DS 2889), 1348 *villa Nidhirhøknum* (DS 4294) – 10 H, 5 b.
1331 har prebenda Mälby vid domkyrkan 0:3 i N (DS 2889, Collmar 1 s 211).

¹ Det nuvarande Lund, 1,4 km öster om Skäggesta, saknas i äldre kartor och tillkom tidigast på 1700-talet.

1348 säljer Holmger Jonsson (Rörik Birgerssons ätt), med sina fränders samtycke, 0:0:1 i N till domprosten Nils i Strängnäs (DS 4294).

1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 1:0 i N till Bo Jonsson (Grip) (se Säby) (SDHK 12130).

***Näs**

Se Säby 1458.

Prostökna

1323 *in Øfrahøknnum, villa Øfrahøknnum* (DS 2385), 1331 *in Øknnum* (DS 2889), 1382 *i Prosta Øknom* (SDHK 12130), 1386 *i Vpøknom* (SDHK 13187) – 10 H, 5 b.

SöH **1 fr**, 1562 **1 aoe** (upptas i Jäders sn), 1566 **1 fr**.

Sätessgård: Prostökna är 1493 sätessgård för Henrik Turesson (Svarte Skåning) (SDHK 32905), son till Ture Jönsson (se 1458).

1323 byter Olof Skalle (saknar sigill) i Ö bort 0:2 i P och jord i Heby, Kjula sn, till domprosten Nils i Strängnäs mot jord i Skäggesta (DS 2385); bytet stadfäst av kungen 1347 (DS 4207).

1331 har prebenda Mälby vid domkyrkan 0:1:0:4 i P (DS 2889).

1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort ½:0 i P med ett underliggande torp till Bo Jonsson (Grip) (se Säby) (SDHK 12130).

1386 meddelar Bo Jonssons testamentsexekutorer landborna i 'Uppökna' och i gården Ökna (*garthenom Økna*, troligen Bondökna), som är upptagen på dess mark, att jorden överlåtits till Sven Svensson (Kanna) för den trogna tjänst han gjort Bo Jonsson (SDHK 13187).

1458 byter Ture Jönsson (Svarte Skåning) till sin bror Sigge Jönsson bort allt han äger i P, som räntar 0:13:0:17 pn, samt jord i Uppland (se DMS 1:11 s 233), Västergötland och Småland mot jord i Småland, Västergötland och Västmanland; jorden i P hade han ärvt av systemen Bengta (SDHK 27181, tr DN 16:194) – Sigge tycks ha dött barnlös (ÅSF 1 s 262), vilket förklarar att egendomen 1493 är i Henrik Turessons ägo (se sätessgårdsnotisen).

1495 säljer Bengt Åkesson (Tott) till sin systems make Sten Sture all den egendom han på sin hustrus vägnar och Peder Bragde på sin hustrus ärvt i P (SDHK 33229) – Bengt var gift med Karin Turessdotter (Svarte

Skåning), dotter till Ture Jönsson, och Peder med hennes syster Öllegård Turessdotter (ÄSF 1 s 264).

1502 redovisas i Sten Stures jordebok en gård P; till den ligger torpställena Kyng, Dansketorp, *Kystanstorp(?), *Klocketorp och ytterligare ett (oläsligt), samt ängen *Örbeckne, sjöarna *Fuglesjön* (Fågelsjön, 10 H, 5 b), *Huälsjön* (nu Välakärret, 10 H, 5 a), 1/3 i sjön *Näsans* (Nasen, 10 H, 5 a) och en liten del i **Lifsjön*. Sammanlagda räntan är 1 pund 7 spann korn, 10:2½ pn, ½ pund fläsk och ½ pund smör. P och Bondökna hade Sten Sture och hans hustru Ingeborg Åkesdotter (Tott) bytt till sig av hennes bror Bengt Åkesson mot hennes arvegodts i Halland. (SSJb 1502.)

1504 är Olof i P faste vid häradstinget (SDHK 34730).

1562 har aoe-hemmanet 4 spann utsäde, äng till 50 lass, god skog och gott mulbete men inget fiske (SöH 1562:17).

***Präståttingen** 1553 *Presta ottingen* (SöH 1553:1)

SöH 1553–70 **1 ky** 0:3:1, 1564 **1 kyt** – identiskt med kyt *Lunda i Skäggesta, 10 H, 6 b, som nämns första gången 1574 och har samma jordetal.

Detta var troligen prästgård innan socknen blev annex, vilket skedde senast 1314 (se Inledning, Kyrkliga förhållanden).

***Randestorpet** 1502 *hether Randestorpett* (SSJb 1502).

1502 har Sten Sture ett torpställe R under Bondökna (SSJb 1502).

Sjötorp 1535 *Sjötorppeth* (GHj s 117), 1556 *Sjötorp* (SöH 1556:14B) . 10 H, 6 b.

SöH 1556 **1 aoet**, 1566 **1 frt**.

1535 anges S ligga öde (GHj s 117).

Skäggesta 1240 (omkr) *Skæggestum* (VåKlJb f 59, avskr), 1318 *in Skægestum* (DS 2133), 1323 *villa Skiæggeste* (DS 2385), 1367 *i Skæggiastum* (DS 7600) – 10 H, 6 b.

SöH **2 ky** 0:7 + 0:7, 1564 **1 ky** 0:7.

1564 **1 kyuj** 0:2:1, till ena fr i S.

2 fr, 1564 den ena med kyuj 0:2:1 i S (Klas Åkesson /Tott/, Karl Holgersson /Gera/).

Se även *Lunda.

- 1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 7 penningar i S (VÅKlJb f 59).
- 1318 sätter Tomas Sigvidsson (fjällbelagd bjälke) bland annat 0:0:½ i S som säkerhet för en testamentsgåva av penningar till Vårfrugillet i Nyköping (DS 2133).
- 1323 byter domprosten Nils i Strängnäs bort 0:0:8½ i S till Olof Skalle i Prostökna mot jord i Prostökna och i Heby, Kjula sn (DS 2385).
- 1324 säljer Lars Johansson (björn) 1:0 i S och 0:0:1 i Söderby till domprosten Nils (DS 2476).
- 1346 byter syskonen Botulf, Peter och Ingrid i S bort 0:0:8 i S till domprosten Nils mot jord i Selebo hd (se DMS 2:6 s 97) och i Västergötland (DS 4079, 4099).
- 1347 pantsätter Peter Ulfsson i S (sannolikt identisk med ovanstående, saknar sigill) jord i Hammarby, Hammarby sn och i Västmanland till Notholm Eggartsson (Bralsthorp) (DS 4244).
- 1367 har Anders i Skenda och Anders i Harbro, Björnlunda sn, Daga hd, överlämnat ½:0 i S till Strängnäs domkyrka; jorden hade testamenterats dit av deras syster hustru Karin men de hade länge klandrat gåvan (DS 7600).
- 1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:6 i S till Bo Jonsson (Grip) (se Säby) (SDHK 12130).
- 1383 är Jakob i S faste vid häradstinget (SDHK 12420 Hadorph).
- 1400 är Sven i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).
- 1402 är Björn i S faste vid häradstinget (SD 190).
- 1427 säljer Filip Pedersson (trana) 0:1 i S till Johannes prebenda vid domkyrkan för att reglera en skuld till prebendan (SDHK 20847 – byn namnges bara i en baksidespåskrift).
- 1431 tilldöms Ragnar i Binklinge, Vrena sn, Oppunda hd, 0:1 i S som var hans hustru Lucia Larsdotters och hennes bror Inges arvegods (se Mora, Jäders sn) (SDHK 21606).
- 1444 byter Tomas Nilsson (bila) bort 0:1 i S till biskop Erik i Strängnäs mot jord i Jönåkers hd (se Mora, Jäders sn) (SDHK 24517).
- 1449 är Lasse i S faste vid häradstinget (SDHK 25582).

- 1458 byter Åke Jönsson (Svarte Skåning) bort en gård i S om 0:3½ och 0:1 i prästategen i S till sin bror Sigge; gården var arv efter systemen Bengta (se Säby) (SDHK 27235). Motbrev utfärdas 1460 (SDHK 27577).
- 1464 erhåller Birgitta Jönsdotters (Svarte Skåning), i arvskifte efter brodern Sigge Jönsson, en gård i S om 0:3 och 0:1 i kyrkotegen som sammalagt räntar 4 tunnor korn, ½:0 pn och 1 pund mata (se Säby) (SDHK 28323).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok två gårdar om 0:0:17 i S som hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) ärvt efter sin bror Bengt Åkesson; de räntar 3 pund korn och 0:11:2 pn (SSJb 1502).
- 1510 byter Ragvald Karlsson i Fässlinge till Strängnäs domkyrka bort 0:0:3½ i S i domkyrkans åker (brevskada) mot 0:0:3½ på okänd plats (brevskada) i Österrekarne (SDHK 36726 Örnhielm).
- *Stubbetorp** 1562 *Stubbetårp* (SöH 1562:17) – låg sannolikt vid Bondöknasjön, 10 H, 5 b, som 1724 kallas 'Stubbe- eller Öknasjön' (LSA Bondökna C2-14:1).
- SöH 1562 **1 aoet.**
- 1562 har torpet 3 spann utsäde och äng till 8 lass (SöH 1562:17).
- *Sudhratorp** Se Söderby 1451.
- Säby** 1240 (omkr) *Seby* (VåKlJb f 59, avskr), 1341 *in Sæby* (DS 3401) – 10 H, 6 h.
- SöH **2 fr**, 1555 **3 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/ 2, Karl Holgersson /Gera/ 1).
- 1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 7 örtugar i S (VåKlJb f 59).
- 1338 byter Bothild Petersdotter (okänt sigill) i Husby, Husby sn bort 0:12 i S till domprosten Nils i Strängnäs mot jord i Västergötland (DS 3401). – 1341 intygas att Bothilds dotter Ingrid Magnusdotter (initialsigill) godkänt bytet (DS 3570).
- 1380 och 1381 är Tyrgils i S flera gånger faste vid härads-tinget (DS 10278, DS 10283, DS 10288, DS 10431).
- 1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:12 i S, ½:0 i Prostökna, 1:0 i Norrökna, 0:6 i Skäggesta och 0:5 i Hössåker till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:5 s 143) (SDHK 12130).

- 1400 är Sigge i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).
- 1458 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) bort två gårdar i S 'närmast kyrkan' om 0:8 till sin bror Åke mot en gård i S 'österst' om $\frac{1}{2}$:0 och sammanlagt 0:4 $\frac{1}{2}$ i Skäggesta; alla gårdarna hade tillfallit bröderna som arv efter deras syster Bengta (SDHK 27235, tr DN 16 nr 196). Motbrev utfärdas 1460 (SDHK 27577, tr DN 16 nr 204).
- 1458 byter Ragvald Magnusson (Fargalt), på Näshulta prästbols (sic) vägnar, och med sin systers och mågs och biskopens godkännande, bort jord i Oppunda hd till Åke Jönsson (Svarte Skåning) (se DMS 2:5 s 41) mot två gårdar i S 'näst kyrkan' om 0:8 som räntar 8 tunnor korn, 0:8 pn och 2 pund mata samt 0: $\frac{1}{2}$ i Söderby (SDHK 27234). – Senare samma månad samtycker domkapitlet i Strängnäs till bytet, varvid Ragvald Magnusson betecknas som kyrkans patronus; Söderby nämns inte, utan kyrkan har bytt till sig "twa garda i Sæby oc Nes" (SDHK 27263). I fastebrevet 1460 anges det dock handla om två gårdar i S 'näst kyrkan' om 0:8 och 0: $\frac{1}{2}$ i Söderby (SDHK 27678, tr DN 16 nr 210).
- 1464 erhåller Karl Knutsson (Gera), på sin hustru Birgitta Jönsdotters (Svarte Skåning) vägnar, i arvsifte efter brodern Sigge Jönsson en gård i S om $\frac{1}{2}$:0 och jord i Skäggesta; gården i S räntar 4 tunnor korn, $\frac{1}{2}$:0 pn och 1 pund mata (SDHK 28323).
- 1500 är Peter Hansson i S faste vid lagmansting (SDHK 34221).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok $\frac{1}{2}$:0 i S som hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) ärvt efter sin bror Bengt Åkesson; gården räntar 3 pund korn, 0:5 avradspn, 0:3 dagsverkspn och 1 pund fläsk (SSJb 1502).

Söderby

- 1240 (omkr) *Sitherby* (VÅKlJb f 59, avskr), 1324 *in Sudherby* (DS 2476), 1540 *Söderby* (UH 1540:13) – 10 H, 6 b.
- SöH **1 våkl** 0:7.
1 aoe 0:5.
1 fr, 1554 **2 fr**, 1556 **1 aoe** 0:5 + **1 fr**, 1562 **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/) – upptas 1556 som 1 fr i Säby men med marginalanteckningen 'kallas 1555 Söderby' (SöH 1556:6).

- 1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 7 þörtugar i S (VåKlJb f 59).
- 1324 säljer Lars Johansson (björn) 0:0:1 i S till domprosten Nils (se Skäggesta) (DS 2476).
- 1331 byter kaniken Tideman i Västerås bort 0:1 i S till bröderna Notholm och Eggard, söner till Eggard Bralsthorp (se Västerby, Tumbo sn) (DS 2833).
- 1331 har prebenda Mälby vid domkyrkan 0:6 i S (DS 2889).
- 1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunessons ätt) bort 0:½ i S till Bo Jonsson (Grip) (se Säby) (SDHK 12130).
- 1383 byter Bo Jonsson bort 0:3 i S till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
- 1399 är Lars i S nämndeman vid räfsteting i Strängnäs (SDHK 15122 Hadorph) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1423 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 20083) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) och hans hustru Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta) 0:0:5:2 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:5:2 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1451 skänker Katarina Gunnarsdotter (två vingar) 1:0 i S och ett torp invid som kallas *Sudhratorp* samt jord i Dunkers sn, Villåttingen (se DMS 2:4 s 122), till Strängnäs domkyrka för årsmässa för sina föräldrar, sina syskon och sig själv (SDHK 25939).
- 1457 upptas 0:7 som räntar 3½ tön korn och 0:5 pn i Karl Knutssons jordebok (C 7 f 11v).
- 1458 byter Åke Jönsson (Svarte Skåning) bort 0:½ i S som räntar 3 spann korn, 0:½ pn och 2 pund mata till Näshulta kyrkas prästbord (se Säby) (SDHK 27234).
- 1470 vittnar Ragvald i S vid häradstinget (SDHK 29066) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1471 är Per Andersson i S faste vid häradstinget (SDHK 29206) – kan avse Söderby, Näshulta sn.

- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson 0:1 som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1495(?) har Sten Sture en gård i S om 0:5 som räntar 21 spann korn, 0:5 avradspn och 0:3 dagsverkspn; till gården ligger tredjedelen av *Sponga siöö* och ett notvarp i *Quernesioö* (Spångsjön och Kvarnsjön, 10 H, 6 b) (SSJb 1515).
- 1500 är Olof Svensson i S faste vid lagmansting (SDHK 34221) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1501 är Henrik Magnusson i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i S om 0:5 som räntar 3 pund 1 spann korn, 0:5 avradspn, 0:3 dagsverkspn och 1 pund fläsk; till gården eller byn hör tredjedelen av Spångsjön och ett notvarp i Kvarnsjön. Gården har Sten Sture och hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) återköpt från hennes farbror Ivar Axelsson. (SSJb 1502.)
- 1529 är Mats Persson i S faste vid häradstinget (SDHK 38856) – kan avse Söderby, Näshulta sn.
- 1531 har Gustav I en gård om 0:5; till gården ligger tredjedelen av Spångsjön och ett notvarp i Kvarnsjön (K 1 f 58).
- 1562 har aoe-hemmanen vardera 4 pund utsäde, äng till 20 lass, god skog samt gott mulbete och fiskevatten (SöH 1562:17)
- *Wyretorp** 1555 *Wyretorp* (SöH 1555:8) – möjl identiskt med nuvarande Vreten, 10 H, 6 a.
SöH 1555 (endast) **1 frt.**
- Yttersta** 1400 *i Itærsta* (SDHK 15402), 1426 *i Ytersta* (SDHK 20660), 1553 *Yttsta* (SöH 1553:1), 1555 *Yttersta* (SöH 1555:8) – låg omedelbart väster om Söderby, 10 H, 6 b (HEK).
SöH **1 fr**, 1562 **1 aoe** 1:0 (upptas 1562 i Jäders sn).
1400 är Ingevald i Y faste vid häradstinget (SDHK 15402).
1426 säljer Nils Bosson (Natt och Dag) två gårdar om sammanlagt 0:12 i Y till Svarte Jöns (Svarte Skåning) (SDHK 20660).

- 1448 och 1450 är Ulf i Y faste vid häradstinget (SDHK 25273, 25725).
- 1484 har Lars Bure, rådman i Nyköping, lämnat 0:4 i Y till sin hustru Ingeborg Haraldsdotters halvbror Josef Pedersson (Djulaätten) som ersättning för jord i Simtuna sn, Simtuna hd, Uppland (se DMS 1:8 s 102) (SDHK 31395).
- 1490 har Lars Bure, med samtycke av sin hustru Ingeborg och hennes bror Josef, sålt 0:12 i Y till Johan Ingemarsson, ärkedjäkne i Västerås (se DMS 2:3 s 190) (SDHK 32392).
- 1534 ärver Anna Josefsdotter (Djulaätten) Y, som räntar 3 pund korn, 1 pund smör och 1:0 pn, efter sin far Josef Pedersson och mor Ingrid Jönsdotter (Get) (se DMS 2:5 s 212) (DjAp 1573 3/8 vid).
- 1552 befäller Gustav I sin fogde att inte befatta sig med Y, eftersom gården 'tillhör' (rätteligen har tillhört) Arvid Klassons (Ugglå) hustrus mor Ingrid Jönsdotter (GR 23 s 40, AH s 140).
- 1562 har aoe-hemmanet 3 pund utsäde, äng till 8 lass, god skog samt gott mulbete och fiskevatten (SöH 1562:17).

Eskilstuna socken

1231 *Ecclesiam beati Eskilli Martyris & pontificis de Tunæ* (DS 839, avskr)

1318 *ecclesie mee parochiali in Eskilstunum* (DS 2130)

1332 *ecclesie Eskilstunum* (DS 2910).

1408 *i Æskinthuna sokn* (SD 929).

1409 *i Eskilstuna sokn* (SD 1129).

Omfattning: Eskilstuna socken, senare kallad Eskilstuna klostrets socken eller Klostrets socken, inkorporerades i Eskilstuna stad 1906 (Lagerstedt s 25). Dess medeltida omfattning går bara att få fram genom bebyggelsernas sockentillhörighet i handlingarna då ingen sockenkarta finns, men gränserna i öster och sydöst tycks ha varit de samma som nu (1950).

Kyrka: se Eskilstuna kloster.

1383 har biskopsting hållits i klockarstugan i E (SDHK 12361 Hadorph).

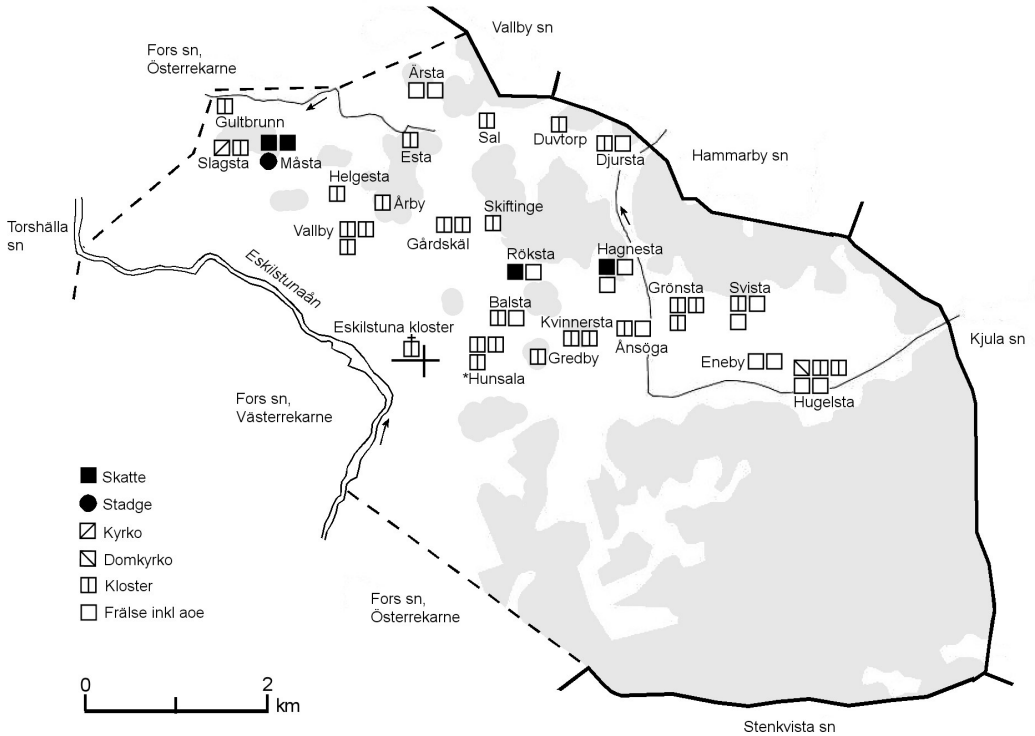
Runstenar: Sö 107 Balsta, Sö 108 Gredby, Sö 109 Gredby, Sö 110 Grönsta (försvunnen), Sö 356 klostret (upphovet till beteckningen Eskilstunakista), Sö 357 klostret, Sö 358 klostret, Sö Fv1993;229 Årby.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kruj	ky	kl	pb	fr
Balsta	--	--	--	1 (1)	--	1 (1)
Djursta	--	--	--	1 (1)	--	1 (1)
Duvtorp	--	--	--	1 (1)	--	2 (2)
Eneby	--	--	--	--	--	2 (2)
Esta	--	1 (1)	--	1 (1)	--	--
Gredby	--	--	--	1 (1)	--	--
Grönsta	--	0 (1)	--	3 (3)	--	--
Gultbrunn	--	--	--	1 (1)	--	--
Gårdskäl	--	--	--	2 (2)	--	--
Hagnesta	1 (1)	--	--	--	--	2 (2)
Helgesta	--	--	0 (1)	1 (0)	--	--
Hugelsta	--	1 (2)	0 (1)	2 (1)	1 (0)	2 (2)
*Hunsala	--	--	--	3 (2)	--	--
Kvinnersta	--	--	--	2 (2)	--	--
Måsta	2 (0)	--	--	0 (1)	--	--
Röksta	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Sal	--	--	--	1 (1)	--	--
Skiftinge	--	--	--	1 (1)	--	--
Slagsta	--	1 (1)	1 (1)	1 (1)	--	--
Svista	--	--	--	1 (1)	--	2 (2)
Vallby	--	--	--	3 (3)	--	--
Ånsöga	--	1 (1)	--	1 (1)	--	1 (1)
Årby	--	--	--	1 (1)	--	--
Årsta	--	--	--	--	--	2 (2)
SUMMA	4 (2)	4 (6)	1 (3)	28 (26)	1 (0)	16 (16)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Djursta 2 (1), Ånsöga 1 (1), *kluj* Eneby 0 (1).

Eskilstuna socken

Kartan visar Eskilstuna socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Balsta

1348 *in Balsta* (DS 4349), 1409 *i Balstom* (SD 1129) – 10 G, 6 i.

SöH **1 eskl** 0:3:1.

1 fr.

Från 1564 upptas byn i Fors sn.

Sätessgård: Balsta är sätessgård för frälsemannen Björn (okänt sigill) 1382 (SDHK 12137), Tord Björnsson (fyra björnramar) 1420–47 (SD 2782, SDHK 19722, SDHK 22042, SDHK 22133, SDHK 25071) och för hans änka Kristina Andersdotter (pilspets ginbalkvis) 1454–82 (SDHK 26548, SDHK 30363, SDHK 31042, SDHK 31210). Sistnämnda år utfärdar parets döttrar Ingrid i Balsta, Katarina och Vendela

salubrev på gods i Österrekarne och Västmanland (se Gredby) (SDHK 31210, SDHK 31211).

1348 byter Holm i B jord med Eskilstuna kloster (se *Uppsala) (DS 4349).

1360–1516 se Balsta, Stenkvista sn.

1398 intygas att ett pantebrev som Nils Djäken i Nyköping förvarat åt Sten Bengtsson (Bielke) hade brunnit upp i B med alla Nils' ägodelar (SDHK 14936).

1409 döms på råfsteting 0:0:0:2 av Eskilstuna klosterns jord i B åter under skatt och ska återgå till arvingarna (SD 1125); vid samma ting tilldöms klostret 0:0:14:6 i B efter att nämnden avvisat kronans krav på att jorden ska dömas åter under skatt (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).

1413 utfärdas ett bytesbrev mellan Tord i B och hans syster Valborg Björnsdotter rörande B och några andra hemman (SDHK 17936, regest) – kan avse Balsta, Stenkvista sn.

1433 se *Gräfsboda, Näshulta sn.

1482 skänker Märta Tordsdotter i Hamra, Munktorps sn, Snevringe hd, Västmanland, sitt moderne 0:0:2 i B till Eskilstuna kloster i själägåva (SDHK 31179).

Djursta

1381 i *Diurestom* (DS 10395, avskr), 1413 i *Diwrastom* (SD 1745) – 10 G, 7 i.

SöH **1 skuj** 0:3:1, 1566 0:4, till sk i Hagnesta.

1549–55 **1 skuj** 0:2, till sk i Tidö, Hammarby sn.

1 eskl 0:5, 1564 (endast) med skuj 0:1:1 i Rosslinge, Vallby sn.

1 fr.

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) av prebenda Aspesta egendom 0:6:2 i D till ärkedjäknedömet i Strängnäs (se Aspesta, Kjöla sn) (DS 10395).

1383 säljer Olof i Ärsta 0:0:1 i D till Eskilstuna kloster (se Ånsöga) (SDHK 12441 Hadorph).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:6:2 i D som hade ägts av hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 1745).

1437 är Tord i D nämndeman vid häradstinget (SMR 633).

1449 är Sone i D faste vid häradstinget (SDHK 25463).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och ½ pund mata (D 8 f 1v).

1516 är Anders i D nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928).

Duvtorp

1535 *Duffuetorp* (GHj s 112) – låg 400 m sydsydöst om Sal (EK 1:10 000), 10 G, 7 i.

SöH **1 eskl**, 1566 **1 klt**, 1574 öde.

1535 redovisar en extraskattelängd Måns i D bland torparna (GHj s 112).

Eneby

1347 *in Eneby* (?DS 4202), 1450 *i Eneby* (SDHK 25686) – 10 G, 6 i.

SöH 1566 **1 kluj**.

2 fr, 1549 (endast) har en av dem kruj 0:1 i Hugelsta (Emerentia Holgersdotter /Gera/ I, Svante Sture I).

1347 är Magnus i E nämndeman vid räfsteting (DS 4202) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1382 är Halvard i E faste vid häradstinget (SDHK 12263) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1408 är Magnus i E säljarens ombud vid en jordtransaktion på häradstinget (SD 929) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1418 är Magnus i E faste vid häradstinget (SD 2477) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1443 utfärdas köpebrev mellan Lars Henriksson och Olof i E om 0:0:5 i E (Tidöark 1 p 31, regest; troligen är Lars Henriksson säljaren) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1446 är Olof i E faste vid häradstinget (SDHK 24842) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1449 är Östen i E faste vid häradstinget (SDHK 25582) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1450 överlåter Katarina Knutsdotter (Grip) en gård i E till Strängnäs domkyrka för den skuld som Bo Jonsson (Grip) och dennes arvingar hade till domkyrkan (se Svista) (SDHK 25686).

1482 är Tord i E faste vid häradstinget (SDHK 31209) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1489 är Johan Petersson i E 'vittne och vidervaroman' vid jordköp (SDHK 32252) – kan avse Eneby, Vallby sn.

1490 är Johan Pedersson i E vidervaroman vid häradstinget (SDHK 32366) – kan avse Eneby, Vallby sn.

- 1491 donerar Nils Sture (Natt och Dag), på sin hastigt avlidne tjänare Erik Erikssons vägnar, en gård i E till den prebenda som Erik Eriksson önskat stifta i Västerås domkyrka, vilket var allmänt känt och även framgår av hans testamente (se DMS 1:3 s 225) (SDHK 32672, tr ASB s 389 ff).
- 1560 har Svante Sture en gård om 0:5 i E (FoR 1 B 9).

**Eskilstuna
kloster**

Se rubrik sist i socknen.

**Eskilstuna
kvarn**

- 1539 *then saga quern wedh Eskilstuna* (VmH 1539:5).
- 1539 redovisar fogden för Åkerbo hd, Västmanland, att ett fat järn använts för att tillverka en såg till sågkvarnen vid E (VmH 1539:5), och samma år har 308 bräder levererats till Kungsör (VmH 1539:8).

Esta

- 1336 *in Ezstum* (DS 3206), 1425 *i Eestum* (SDHK 20527) – 10 G, 7 i, övergivet bebyggelseläge 800 m västsydväst om Ärsta.
- SöH **1 kruj** ("Edsta haga") 0:0:2, 1574 till kl i Måsta.
1 eskl 1:0.
- 1336 säljer Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 0:0:2½ i E till Eskilstuna kloster (DS 3206, DS 3214).
- 1347 tildöms på räfsteting Eskilstuna kloster 0:0:7 som Ulf i E skänkt till klostret som själagåva (DS 4202).
- 1383 intygas att Peter i E sålt 0:0:0:6 i E och 0:0:½ i Gårdskäl till Eskilstuna kloster (SDHK 12421 Hadorph).
- 1425 är Nils i E faste vid häradstinget (SDHK 20527).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 1 pund mata (D 8 f 1v, delvis oläslig).

Gredby

- 1384 *i Gredhby* (SDHK 12687) – låg 600 m sydsydöst om Balsta (EK 1:10 000), 10 G, 6 i.
- SöH **1 eskl** 0:5.
- 1384 köper biskop Tord i Strängnäs 0:0:1 av Torshälla-borgaren Hinze Sasse (se Röksta) (SDHK 12687).
- 1385 byter Fogdö kyrka, Åkers hd, bort 0:½ till Björn i Balsta mot jord i Hammarby, Hammarby sn (SDHK 12907).

- 1408 upplåter Katarina Andersdotter (pilspets ginbalkvis) 0:1, som var hennes morgongåvejord, till Tord Björnsson (fyra björnramar) (SD 929).
- 1454 säljer Kristina Andersdotter, änka efter Tord Björnsson, 0:2 till Eskilstuna kloster (SDHK 26548).
- 1478 säljer Kristina Andersdotter 0:1 till Eskilstuna kloster (SDHK 30363).
- 1482 upplåter Ingrid i Balsta och hennes systrar Katarina och Vendela, döttrar till Kristina Andersdotter och Tord Björnsson, till Eskilstuna kloster sin mors morgongåvogods som är 0:3 i G, 0:0:4 i Sundby, Sundby sn och jord i Ramnäs sn, Snevringe hd, Västmanland (SDHK 31209, SDHK 31210).

Grönsta

- 1347 *in Grønstum* (DS 4202), 1352 *Grønsta* (DS 4780) – 10 G, 6 i.
- SöH 1566 **1 kruj** 0:1, till sk i Tidö, Hammarby sn.
3 eskl 0:6 + 0:6 + 0:3:2.
 Summa jt 1566 3:0:2.
- 1347 är Ulf i G nämndeman vid räfsteting (DS 4202).
- 1348 ställer Holmger Jonsson (Rörik Birgerssons ätt) 0:1 i pant för en jordtransaktion (se Bondökna, Barva sn) (DS 4294).
- 1352 tilldömer kung Magnus på räfsteting återlösningsrätt för G till Nils Bengtsson (kluven sköld) på hans hustru Ingrid Jonsdotters (Rörik Birgerssons ätt) vägnar (se Strand, Jäders sn) (DS 4780).
- 1374 byter Magnus Elofsson (Tandlaätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) bort $\frac{1}{2}$:0 i G till Eskilstuna kloster (se Hacksta, Husby sn) (DS 8606, DS 8607).
- 1381 är Olof i G faste vid häradstinget (DS 10411, DS 10412, DS 10413).
- 1381 beslagtar drotsen Bo Jonsson (Grip) alla Karl Nilssons (kluven sköld) gods i Södermanland (utan ortnamn) på grund av de stora och mångfaldiga förbrytelser denne enligt Bo Jonsson har fällts för "suasom mangom godhom mannom j Suerike witerlikt oc kunnokt ær". Bland de beslagtagna godsen finns, som senare brev visar, jord i G och i Kinglöt, Norrholm, Snopptorp och Strand, Jäders sn, samt i Ånhammar, Gryts sn, Daga hd. Bo Jonssons åtgärd är lagstridig

- och godsen återlämnas därför i samband med drottning Margaretas räfster till Karl Nilssons syster Ingeborg Nilsdotter (sköld kluven av smal stolpe) som har börsrätten till dem. (DS 10432; se nedan 1401–1404 samt DMS 2:4 s 90, PHT 1952 s 40.)
- 1383 är Anders i G faste vid häradstinget (SDHK 12421 Hadorph).
- 1400 är Lars i G och Jordan i G fastar vid häradstinget (SDHK 15402).
- 1401 säljer Ingeborg Nilsdotter, syster till Karl Nilsson, och hennes son Nils Gregersson (stolpe, sinister fält tre gånger styckat) till Englike van der Horst 1:0 i G och sammanlagt 0:12 i Kinglöt, Norrholm, Snopptorp och Strand, Jäders sn; Englike anger att jorden varit hans syster Gesas morgongåva men medger samtidigt att Ingeborg och hennes son har arvsrätt till den (se släkttavla s 296) (SD 60).
- 1402 säljer väpnaren Henning Brotstorp jord i G och Kinglöt, Norrholm, Snopptorp och Strand, Jäders sn, samt i Daga hd (se DMS 2:4 s 90) till drottning Margareta; jorden har tillfallit Henning som arv efter Englike van der Horst (SD 161, fastebrev SD 176a).
- 1403 skänker drottning Margareta, mot mässors hållande, G och alla andra gårdar som hon har köpt av Henning Brotstorp, Ånhammar undantaget, till Eskilstuna kloster (SD 396, SD 397, SD 398, SD 1924, fastebrev SD 415).
- 1404 avstår Ingeborg Nilsdotter, hennes son Nils Gregersson, Bo Jonssons änka Margareta Dume och hennes barn Knut Bosson och Margareta Bosdotter från sina anspråk på G och övriga gods som drottning Margareta har skänkt till Eskilstuna kloster (SD 493, SD 494, SD 495).
- 1431 är Olof Skytte i G nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).
- 1449 är Mats i G faste vid häradstinget (SDHK 25582).
- 1467 är Peter i G faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).
- 1490 byter Per Ingevaldsson i G bort 0:0:8 i 'den lilla gården i G' till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Röksta (SDHK 32366).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster tre gårdar som sammanlagt

räntar 10 tön korn, 0:12 pn och 2 pund mata (D 8 f 1v).

Gultbrunn 1278 *in Gultubrunnum* (DS 638), 1490/91 *Gultabrun* (D 8 f 1v) – 10 G, 7 h.

SöH **1 eskl** 0:5:1.

1278 säljer kung Magnus 0:0:16 (=0:5:1), som är kronojord, till Eskilstuna kloster, för vilken jord kungen lovar full ersättning till kronan (DS 638). – 1279 avsäger sig kungen med ett nytt brev rätten för sig och sina efterträdare på tronen att återlösa G, eftersom han avser att kompensera kronan med fullvärdig ersättning (DS 670).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn och 0:10 pn (D 8 f 1v).

Gårdskäl 1383 *i Garske* (SDHK 12421, avskr Hadorph), 1448 *i Goraskæel* (SDHK 25273) – 10 G, 7 i, övergivet bebyggelseläge (RAÄ Eskilstuna 432:1).

SöH **2 eskl** 0:6 + 0:6.

1383 intygas att Peter i Esta sålt 0:0:½ i G till Eskilstuna kloster (se Esta) (SDHK 12421 Hadorph).

1448 är Olof i G faste vid häradstinget (SDHK 25273).

1471 är Klemet i G faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206).

1498 är Sven i G nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som räntar 8 tön korn och 0:12 pn (D 8 f 1v).

1504 är Sven i G faste vid häradstinget (SDHK 34730).

1508 är Simon i G faste vid häradstinget (SDHK 36173).

Hagnesta 1347 *in Hagnæstum* (DS 4202), 1358 *i Hagnastum* (DS 5977) – 10 G, 6 i–7 i.

SöH **1 sk** 0:4, med skuj 0:3:1/0:4 i Djursta.

2 fr (Anders Bengtsson/Hård/).

Sätessgård: Till Hagnesta skriver sig Ragvald Sunesson (delad sköld med krumhorn och växt) 1347–56 (DS 4202, DS 4349, DS 5098, DS 5572). Det är 1421, och troligen redan 1415, sätessgård för Tord Ebbesson (okänt sigill), gift med Cecilia Larsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) (SDHK 19712, SD 2120, DMS 2:5 s 92).

- 1347 är Ragvald och Jordan i H nämndemän vid råfsteting (DS 4202).
- 1358 är Gereke i H faste vid häradstinget (DS 5977).
- 1383 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 12420 Hadorph).
- 1399 är Klaus i H nämndeman vid råfsteting och 1402 är han faste vid häradstinget (SDHK 15122 Hadorph, SD 176).
- 1423 får Cecilia Larsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) 0:7 vid arvskifte med sina bröder (se DMS 2:5 s 90, 92) (SDHK 20057, SDHK 20058).
- 1437 är Holger i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849).
- 1446 är Ingevald i H faste vid häradstinget (SDHK 24868).
- 1448 är Abjörn i H faste vid häradstinget (SDHK 25397).
- 1489 är Sigge Holgersson i H 'vittne och vidervaroman' till jordköp och 1490 är han vidervaroman vid häradstinget när fastebrev utfärdas för samma jordköp (SDHK 32252, SDHK 32368).
- 1529 är Jöns Toresson i H faste vid häradstinget (SDHK 38856).

Helgesta

- 1315 *curiam meam Helgastir* (DS 2022), 1318 *in Helghæstum* (DS 2130, avskr), 1471 *i Helgastom* (SDHK 29206) – 10 G, 7 i (Helgestahill), nu bostadsområde.
- SöH **1 eskl** 0:3, 1562 **1 aoe** 0:4, 1564 **1 ky** 0:4.
- 1315 skänker Margareta Bengtsdotter (adorantsigill), änka efter Knut Eriksson, med halvbrodern Lars Bengtssons (kluvan sköld med vinge och halv stjärna; ÅSF 1 s 38) samtycke sin gård H till sakristanen vid Strängnäs domkyrka, som själägåva för sig och systemen Ingeborg (DS 2002). – 1316 upprepas gåvan i Margaretas testamente, då hon stipulerar att sakristanen ska bygga ett kor och altare till hennes och systemens minne (se DMS 2:7 s s 215) (DS 2075).
- 1318 testamenterar prästen Mikael 0:0:5 i H till sin sockenkyrka Eskilstuna (se Vallby) (DS 2130).
- 1471 är Per i H faste vid häradstinget (SDHK 29206).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och 12 mark mata (D 8 f 1v).

Hugelsta

1347 *in Hughlustum* (DS 4202), 1358 *i Huglastum* (DS 5977), 1446 *i Hogilstom* (SDHK 24842) – 10 G, 6 j.

SöH **1 kruj** 0:1, 1549 (endast) till fr i Eneby, 1564 till kl i E. 1570 **1 kruj** 0:1:1, till ky i Slagsta.

1 pb (Bebådelsen), 1555 **1 bi**, 1562 **1 aoe** 0:4, 1564 **1 ky** 0:4.

1 eskl 0:4, 1574 öde, 1564 med kruj 0:1 i E.

1553 (endast) **1 eskl** 0:3.

2 fr (Mats Kagg).

Sätsgård: Hugelsta är sätsgård för Jöns Birgersson (lilja ginbalksvis) 1404–46 (SD 437, SDHK 19712, SDHK 19818, SDHK 24842).

1347 är Ragvald i H nämndeman vid räfsteting (DS 4202).

1356 är Birger och Ragvald i H fastar vid häradstinget (DS 5572).

1358 är Birger i H faste vid häradstinget (DS 5977).

1404 ger Bengta Eriksdotter (sparre), änka efter Torsten Gjurdsen (Oxenstierna), ½:0 till Vårfrukoret i Strängnäs domkyrka (SD 422).

1408 ger Sten Bengtsson (Bielke) 0:0:0:10 i H till den av honom instiftade Vårfruprebendan vid Strängnäs domkyrka (SD 3032).

1408 och 1415 är Anders i H faste vid häradstinget (SD 929, SDHK 18467).

1470 vittnar Olof i H vid häradstinget (SDHK 29066).

1478 är Torsten i H faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).

Hunsala,*nu Odensala**

1380 *i Hunzhalum* (DS 10202), 1510 *i Hunsala* (SDHK 36726 Örnhielm) – helt överbyggd bytomt (RAÄ Eskilstuna 292:1) i Eskilstuna stad mellan Kjulavägen, Uttermarksgatan och Rosenbergsgatan (HEK), 10 G, 6 i.

SöH **3 eskl** 0:4 + 0:4 + 0:4; 1566 **2 kl** 0:4 + 0:4.

1380 är Holmsten i H faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10203).

1425 är Lars i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 20527).

1483 är Jöns Mårtensson i H faste vid häradstinget (SDHK

31317).

1490/91 har Eskilstuna kloster tre gårdar som sammanlagt räntar 12 tön korn och 0:12 pn (D 8 f 1v).

1510 är Peder Jönsson i H faste vid häradstinget (SDHK 36726 Örnhielm).

Kvinnersta

1355 *in Quinnelstum* (DS 5098), 1425 *i Qwindilstom* (SDHK 20392) – låg 1 km sydöst om Balsta (EK 1:10 000), 10 G, 6 i.

SöH **2 eskl** 0:6 + 0:6.

1355 ger Katarina Petersdotter, änka efter Peter Djäken, 0:1 i K som själagåva till Eskilstuna kloster, varvid Spjälbude i K är en av fastarna (DS 5098).

1374 byter Magnus Elofsson (Tandlaätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) bort 0:0:10:12 till Eskilstuna kloster (se Hacksta, Husby sn) (DS 8606, DS 8607).

1425 säljer Nils Björnsson (bjälke) 0:0:14 till Arvid i Måsta (SDHK 20392).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn, 0:6 pn och 1 pund mata (D 8 f 1v).

Måsta

1347 *in Maastum* (DA 4202), 1380 *i Mastom* (DS 10271) – 10 G, 7 h, nu bostadsområde.

SöH **2 sk** 1:0 + 1:0, 1564 **1 sk** 1:2, 1566 **1 kl** 1:2, 1566 med kruj 0:0:2 i Rosslinge, Vallby sn, 1574 med kruj 0.5:1 i *Hesleby, Fors sn, Västerrekarne, kruj 0:0:2 i Esta och kruj 0:0:2 i Rosslinge.

1554 (endast) **1 skuj**.

1554–64 **1 st** 0:2:2, 1564 **1 fr**, 1554 (endast) med stuj 0:1:1 i Ånsöga, 1564 (endast) med kruj 0:1:1 i Slagsta.

1347 är Ingevast, Sven och Magnus i M nämndemän vid räfsteting (DS 4202).

1356 säljer Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:0:2½ till sin brorson Mats Birgersson (se Hammarby, Hammarby sn) (DS 5563 a).

1380–85 är Ingevald i M ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 10271, DS 10277, DS 10319, SDHK 12206, SDHK 12907, SDHK 12912).

1380 och 1381 är Jöns i M ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 10282, DS 10283, DS 10410, DS 10413).

- 1381 och 1383 är Birger i M faste vid häradstinget (DS 10431, SDHK 12420 Hadorph).
- 1383 är Ingevald i M närvarande vid biskopsting (SDHK 12361 Hadorph).
- 1384 är Johan i M faste vid häradstinget (SDHK 12687).
- 1386 är Ingevald i M nämndeman vid råfsteting (SDHK 13113).
- 1399 är Jöns i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 15055).
- 1402–11 är Birger i M flera gånger faste vid häradstinget (SD 189, SD 1295, SD 1475).
- 1408, 1415 och 1419 är Arvid i M faste vid häradstinget (SD 929, SDHK 18467, SD 2635).
- 1410 (omkr) är Bengt(?) i M faste vid häradstinget (SDHK 45443).
- 1424 är Torgils i M faste vid häradstinget (SDHK 20284).
- 1425 köper Arvid i M jord i Kvinnersta (SDHK 20527).
- 1440 är Arvid i M och Jöns i M fastar vid häradstinget (SDHK 23419).
- 1448 är Sven i M faste vid häradstinget (SDHK 25273).
- 1464–69 är Jöns Hemmingsson (bomärkessigill) i M domhavande vid häradstinget (SDHK 28246, SDHK 28520, SDHK 29003).
- 1470 betecknas Jöns Matsson (bomärkessigill) i M som domare (SDHK 29061).
- 1479 är Ingevald i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1506 är Johan Siggesson i M faste vid häradstinget (SDHK 35530).
- 1536 är Anders i M faste vid häradstinget (BhSp 24/2).
- 1566 uppges att ett klosterhemman i M har brunnit upp av vådeld (SöH 1566:6).

Odensala Se *Hunsala.

Röksta 1356 *in Ryksta* (DS 5572b), 1358 *i Ryxsta* (DS 5977) – 10 G, 6 i, nu bostadsområde.
 SöH **1 sk** 0:2:2, 1553 **1 st**, 1564 **1 sk**, med skuj 0:1:1 i Ånsöga.
1 fr (Sigge Larsson /Sparre av Rossvik/).

- 1356 och 1358 är Gjurd i R faste vid häradstinget (DS 5572 b, DS 5977).
- 1383 är Olov i R faste vid häradstinget (SDHK 12421).
- 1384 säljer Torshällaborgaren Hinze Sasse och hans hustru Lämborg 0:0:14 i R och jord i Gredby till biskop Tord i Strängnäs (SDHK 12687).
- 1400 är Lars i R faste vid häradstinget (SDHK 15493).
- 1404 är Klas i R faste vid häradstinget (SD 415).
- 1410 (omkr) är Ulf i R faste vid häradstinget (SDHK 45443).
- 1445 är Botvid i R faste vid häradstinget (SDHK 24685).
- 1447 är Sune i R faste vid häradstinget (SDHK 25159).
- 1453 säljer Kristina Andersdotter (pilspets ginbalksvis) jord i R och Sundby, Sundby sn, till Eskilstuna kloster; namnet R är raderat alternativt underprickat, vilket tyder på att handeln gick tillbaka eller inte fullföljdes (SDHK 26360).
- 1463 är Staffan i R faste vid häradstinget (SDHK 28077).
- 1490 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:8 till Per Ingevaldsson i Grönsta mot lika mycket jord i Grönsta (SDHK 32366).
- 1536 säljer Västerås domkyrka 0:0:5 till Johan Olofsson (Gyllenhorn) (BhSp 24/2).

Sal

- 1356 *in Saal* (DS 5572 b), 1409 *i Sall* (SD 1129) – 10 G, 7 i.
SöH 1 eskl 0:3.
- 1356 överlåter Jöns Larsson (björn), fogde i Södermanland, på kungens vägnar till Eskilstuna kloster 0:0:1 i Sal och 0:0:½ i Kumla, Stenkvista sn, vilka jordar frändömts Ingel i Sal som böter för de våldshandlingar han gjort sig skyldig till (DS 5572 b).
- 1409 döms på räfsteting 0:3 i Sal 'i Hammarby socken' till Eskilstuna kloster (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och ½ pund mata (D 8 f 1v).
- 1510 är Lars i "Hal" faste vid häradstinget (?SDHK 36726 Örnhielm).

Skiftinge

1490/91 *Skiptinga* (D 8 f 1v) – 10 G, 7 i.

SöH **1 eskl** 0:5:1.

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 3 tön korn och ½:0 pn (D 8 f 1v).

Slagsta

1355 *in Slagastum* (DS 5098), 1402 *i Slagastom* (SD 189) – 10 G, 7 h.

SöH **1 kruj** 0:1:1, 1564 till fr i Måsta, 1566 till ky i S.

1 ky 0:4, 1564 0:2:2, 1564–66 med kyuj 0:2 i Eckersta, Fors sn, 1566 med kruj 0:1:1 i S.

1 eskl 1:4.

1355 är Nils Dansk i S faste vid häradstinget (DS 5098).

1402 byter Olof Ottesson och hans styvson Peder Nilsson bort 0:5 till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Önsta, Husby sn (SD 189).

1409 är Jöns i S faste vid häradstinget och 1413 nämndeman vid lagmansting (SD 1474, SDHK 17955).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn, 0:6 pn och 1 pund mata (D 8 f 1v).

Svista

1347 *in Swiæstum* (DS 4202), 1384 *i Swiastom* (SDHK 12607) – 10 G, 6 i.

SöH **1 eskl** 0:5.

2 fr (Emerentia Holgersdotter /Gera/, Birger Nilsson /Grip/).

1347 är Sigge i S nämndeman vid räfsteting (DS 4202).

1355 är Johan Jönsson i S faste vid häradstinget (DS 5098).

1384 säljer Lars Matsson (okänt sigill) 0:0:2½ till Bo Jonsson (Grip) (SDHK 12607).

1402 är Gudlef i S faste vid häradstinget (SD 190).

1440 överlåter Lars Säck, prebendat vid sankta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka, 0:0:8 som han köpt för sin prebendas räkning till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs (se DMS 2:2 s 118) (SDHK 23473).

1450 överlåter Katarina Knutsdotter (Grip) genom ombud till Strängnäs domkyrka, för reglerandet av sin farfar Bo Jonssons efterlämnade skuld, dennes gods som är två gårdar i S och en gård i Eneby, denna sn, en gård i Brottsta, Fors sn, Västerrekarne, en gård i Ekeby, Torshälla sn, två onämnda gårdar i Råby sn och en

gård med kvarn i Täckhammar, Bärbo sn, Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 72) (SDHK 25686).

1457 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 27056).

1466 och 1469 är Lars i S faste vid häradstinget (SDHK 28520, SDHK 29003).

1484 har Annaprebendan vid domkyrkan 0:0:8 i S som räntar 0:0:8 pn och 2 tön korn (A 15 f 25v).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 10 tön korn och 0:12 pn (D 8 f 1v).

1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård i *Suigh* (BNJb).

*Uppsala

1348 *juxta opidum dictum Vpsala* (DS 4349), 1482 i *Opsalom* (SDHK 31042) – namnet kvar i bebyggelsen Uppsalahalsen (EK 1:10 000) vid nuv Gredbylund, 10 G, 6 i.

1348 nämns torpet U som lägesbestämning vid en jordtransaktion, då Holm i Balsta, Ragvald i Hagnesta och Johan Vit byter bort 0:0:10½ öster om bäcken till Eskilstuna kloster mot lika mycket väster om bäcken; gränsen för den bytta jorden har markerats med sex 'stavar' med fem stenar i varje stav (DS 4349).

1482 skänker Kristina Andersdotter (pilspets ginbalkvis) ett torpställe beläget i U, östan bäcken och uppsides klostrets torpställe, till sankta Katarinas altare i Eskilstuna kloster, där hon väljer att begravas (SDHK 31042).

Vallby

1318 *in Woldby* (DS 2130), 1348 *in Walby* (?DS 4349) – nu industriområde, 10 G, 7 h-i.

SöH **3 eskl** 0:5 + 0:5 + 0:5.

1318 ger prästen Mikael 0:0:4½:2 i V och jord i Vreta, Sundby sn, för sin gravplats till Eskilstuna kloster och sockenkyrka; dessutom ger han jord i Helgesta till sin sockenkyrka Eskilstuna (DS 2130).

1348 se Vallby, Vallby sn.

1383 intygas att Jordan i Årby och Peter i Årsta sålt 0:0:0:4 i V till Eskilstuna kloster (SDHK 12421 Hadorph).

1490/91 har Eskilstuna kloster tre gårdar som räntar 12 pund korn, 0:12 pn och 1 pund mata (D 8 f 1v).

Ånsöga

1374 *in Adhisøghum* (DS 8606), 1383 *i Odhenswij* (SDHK 12441, avskr Hadorph), 1422 *i Adhensøgha* (SDHK 19818), 1427 *i Othenswi* (SDHK 20901) – 10 G, 6 i.

SöH **1 skuj** 0:1:1, till sk i Röksta.

1 kruij 0:1:1, 1549 (endast) till sk i Lövhulta, Hammarby sn, 1564 till eskl i Å.

1 eskl 1:0:1 (1566 1:0).

1 fr (Svante Sture).

1374 byter Magnus Elofsson (Tandläätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) bort 0:0:11 till Eskilstuna kloster (se Hacksta, Husby sn) (DS 8606, DS 8607).

1383 säljer Olof i Ärsta 0:0:2 i Å och 0:0:1 i Djursta till Eskilstuna kloster (SDHK 12441 Hadorph).

1422 pantsätter Germund Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) ½:0 till Eskilstuna kloster; klostret ska uppbära all avrad från jorden tills panten inlöses och den uppburna avraden ska inte avräknas från pantsumman (SDHK 19818).

1427 skänker Abraham Skräddare (bomärkessigill) i Solby, Vallby sn, och hans hustru Margit för sina och föräldrarnas själar, och särskilt för den pilgrimsresas skull som Abraham i sitt fängelse lovat sankt Olof men inte kunnat fullfölja på grund av sjukdom och ålderdom, 0:0:2 'i Odensvi i Eskilstuna socken' till Eskilstuna kloster (SDHK 20901).

1444 är Sune i Å faste vid häradstinget (SDHK 24636).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn, 0:6 pn och ½ pund mata (D 8 f 1v).

1491 donerar Nils Sture (Natt och Dag), på sin hastigt avlidne tjänare Erik Erikssons vägnar, en gård i Å till den prebenda som Erik Eriksson önskat stifta i Västerås domkyrka (se DMS 1:3 s 225) (SDHK 32672, tr ASB s 389 ff).

1560 har Svante Sture en gård om 0:5 i Å (FoR 1 B 9).

Årby

1231 *Arby* (DS 839, avskr), 1385 *i Aarby* (SDHK 12985) – nu bostadsområde, 10 G, 6 i.

SöH **1 eskl** 1:0.

1231 bekräftar påven johannitordens innehav av den jord i Å som skänkts till dem av jarlen Birger (Brosa) (DS

839).

1360–1450 se Årby, Kjula sn.

1383 har Jordan i Å sålt jord i Vallby, denna sn (SDHK 12421 Hadorph).

1383 är Mårten i Å och Jordan i Å närvarande vid biskopsting i Eskilstuna (SDHK 12361 Hadorph) – förstnämnda kan avse Årby, Kjula sn.

1385 är Jordan i Å faste vid häradstinget (SDHK 12985).

Ärsta

1347 *in Ærnæstum* (DS 4202), 1381 *i Ernæstum* (DS 10319) – 10 G, 7 i.

SöH **2 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

Sätesgård: Ärsta är sätesgård för Nils (Ingevaldsson) Röd (ekeblad) 1434 (SDHK 22133).

1347 är Anders och Ragvald i Ä nämndemän vid räfsteting (DS 4202).

1348 vittnar Ragvald i Ä om en jordtransaktion (DS 4349).

1356 är Lars i Ä faste vid en jordöverlåtelse (DS 5572b).

1381 är Anund i Ä faste vid häradstinget (DS 10319).

1381 och 1384 är Olof i Ä faste vid häradstinget (DS 10410, DS 10411, DS 10412, DS 10413, SDHK 12730).

1383 säljer Peter i Ä jord i Vallby (SDHK 12421 Hadorph).

1383 säljer Olof i Ä jord i Djursta och Ånsöga (SDHK 12441 Hadorph).

1383 är Anund i Ä närvarande vid biskopsting (SDHK 12361 Hadorph).

1385 är Anund i Ä nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).

1410 (omkr) är Johan i Ä faste vid häradstinget (SDHK 16389).

1536 är Ingevald i Ä faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Tuna biskopssäte

En förteckning, kallad Florenslängden, över nordiska biskopssäten upprättades troligen omkring 1103 i samband med skapandet av Lunds ärkestift. Den är känd i en avskrift från omkring 1120. Här uppräknas Skara, Linköping, *Tuna*, Strängnäs, Sigtuna och Västerås (Palmquist 1961, Lovén 2020). Vid uppräknigen av de svenska stiftet under Uppsala ärkestift 1164 saknas både Tuna och Sigtuna (DS 49).

Att Tuna avser Eskilstuna stöds av flera källor. Eskilslegenden från omkring 1300 berättar att Eskil var biskop 'nordanskogs' (i Svealand), att han residerade i Fors och blev dödad i Strängnäs under kung Blotsven (?1070-talet); hans kropp skulle begravas vid Fors kyrka men följet hindrades av dimma när det nådde Tuna, och där begravdes han (SRS 3:1 s 392 ff). Påven bekräftar 1231 johanniternas innehav av 'kyrkan tillägnad den helige Eskil, martyr och biskop i Tuna' (DS 839, Lovén 2020 s 9).

Florenslängden uppräknar i stort sett ett biskopssäte i vardera av de sex gamla huvudlandskap som skulle besökas under Eriksgatan, Uppland, Södermanland, Östergötland, Västergötland, Närke och Västmanland. Södermanland avviker dock med två biskopssäten medan Närke inte har något. Sannolikt är förklaringen att Rekarne vid denna tid hängde samman med Närke: i början av 1170-talet, då Tunastiftet inte längre existerade, bekräftar påven Strängnäs domkyrkas innehav av Närke (DS 58). Namnet Närke, äldst *Nehr* eller *Neeric*, har ett oklart samband med namnet Rekarne, äldst *Reic* (Sahlgren 1925). Närkeborna rensade 1422 ån vid *Husby kvarn, Husby sn (SDHK 19866), vilket tyder på ett gammalt samband med Rekarne (Lovén 2020 s 10).

Eskilstuna kloster

1266 *fratribus de domo hospitalis jerosolymitanj sanctj Johannis Baptiste, commorantibus in Eskilstunum* (DS 518).

1288 *singulis hospitalibus, Eskilstunum, Enikopie* (DS 981).

1292 *Claustrum in Eskilstunum* (DS 1053).

1336 *religiosis viris priori et fratribus in Esskelztunum* (DS 3206).

1347 *viris religios domino priori in Eskilstuna et suis fratribus* (DS 4202) – denna beteckning blir den under senmedeltiden förhärskande.

1357 *priaranum ii Eskilstunum ok klostreno* (DS 5772).

1361 *fratribus cenobij Eskilstuna* (DS 6503).

1361 *claustrum sancti Johannis in Eskilstunæ* (DS 6556).

1170 (omkr)–1185 grundläggs konventet. Det framgår av en bulla 1231 där påven stadfäster johannitordens innehav av sankt Eskils kyrka, som skänkts

av biskop W(ilhelm) i Strängnäs (före 1171–efter 1190) och stadfäst av ärkebiskop S(tefan) i Uppsala (1164–85) med samtycke av kung K(nut) (1167–96) och av patronatsrättsinnehavaren jarl B(irger) (1174–1202) (DS 839, vid). Det var rimligen yngre än ordens nordiska huvudkonvent Antvorskov på Själland, som grundades omkring 1170 (Reitzel-Nielsen s 142–150).

Källorna använder regelmässigt beteckningen 'priorn och bröderna i Eskilstuna', men det finns flera belägg för systrar i konventet. Detta har uppfattats som åsyftande lekvinnor som mot ersättning fick sitt uppehälle vid konventet, och omtalandet av *sorores* 1379 kan ses som en standardformulering, men beläggen 1420 och 1515/1526 tyder på att det handlar om kvinnor som avlagt löfte och bär ordensdräkt – på kontinenten fanns en rad johannitkonvent som bestod av både kvinnor och män (Luttrell & Nicholson 2006, Bom 2012). Kvinnorna utgjorde en minoritet i konventet: nekrologiet från 1400-talets början upptar 72 män som *frater* eller *prior* och åtta kvinnor som *soror* (Collijn 1929).

Från klostrets bibliotek finns bevarat ett fullständigt kalendarium från slutet av 1300-talet, med dödsdagar för klosterfolk och välgörare införda (Collijn 1929) samt sidor ur ett breviarium och ett graduale från 1200-talet och ett kalendarium och ett missale från 1400-talet (Brunius 2013 s 123).

1280 (omkr) testamenterar prosten Björn i Bälinge, Rönö hd, silver till klostret, där han väljer sin gravplats (DS 871).

1288 omnämns E som hospital, utan någon ordenskoppling (DS 981)

1300-talets förra hälft anges i Strängnäs domkyrkas kopiebok att Peterspenningen ska tas ut med 4 penningar av invånarna i Rekarne och 3 penningar av invånarna i övriga stiftet; med senare hand finns uträkningen att av varje mark i Rekarne ska E kloster ha 3 örtugar (12,5%), av varje mark i övriga stiftet 2 örtugar (8,3%) (A 15 f 76v). – 1352 fastslår påven att kung Olof (Skötkonung) infört en skatt om en halv penning av varje invånare att ge till påven, och denna skatt hade av påven överlåtits på johannitorden i Jerusalem (DS 5381). 1352 års brev är känt genom avskrifter 1489 (SDHK 32253) och 1491 (SDHK 43823). 1491 års avskrift ingår i en påvesupplik där det anges att Olof Skötkonung införde en skatt om en halv penning av varje invånare till hjälp för Heliga Landet, och när klostret i Eskilstuna grundades övertog det insamlingen och sände beloppet till stormästaren i orden. 1493 betecknas denna skatt som "obulum Johannis", Johannes-halvpenning (SDHK 32964, se Brilioth 1915 s 3 ff).

1307 inkorporeras Fors kyrka under klostret, och den av bröderna som sköter prästtjänsten ska ha 10:0 pn av kyrkans inkomster (DS 1549).

1307 godkänner biskopen att klostret tillsätter en lekman som prior, eftersom denne har ett lämpligt biträde som är klerk (DS 1549).

- 1318 betecknas E som sockenkyrka när prästen Mikael testamenterar jord dit för gravplats och svepning (DS 2130).
- 1328 testamenterar Ramborg Ingevaldsdotter (okänt sigill) penningar till Varnhems kloster, där hennes mor är begravd, och till bröderna i E, där hennes far är begravd (DS 2649, se ÄSF 1 s 52).
- 1357 uppges att klostret brann i samband med begravningen av Torsten Simpa och dennes dotter Johanna (DS 5696, DS 5772) – dödsfallen inträffade före 1345 (PHT 1930 s 17).
- 1360 får bröderna silverhäktor (*tenacula argentea*, till hopfästande av klädesplagg) i testamengtåva av Stenar Jonsson och Gunhild Tyrgildsdotter (DS 6195).
- 1360 skänker Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) jord till bröderna mot ständigt underhåll hos dem (DS 6252).
- 1360, samma dag som ovan, skänker Anund Sture (sjöbladsätten) jord till bröderna mot ständigt underhåll hos dem (DS 6254).
- 1375 stadfäster Dan Eriksson (Finkenow) sin hustru Birgitta Bosdotters jordgåva till E kyrka och E kloster, där hon valt sin gravplats invid sin far, mor och andra släktingar; gåvan har fastfarits på hennes gravbacke, med vidervaromän, fastar och mycket gott folk både män och kvinnor som närvarade vid jordfästningen (DS 8792; E 74 s 43).
- 1379 har johannitordens mästare i Tyskland fått underrättelse om att ordenshuset i E är i behov av reformering på grund av dödsfall, fattigdom och av flera andra orsaker och beordrar nu priorn i Antvorskov, Danmark, att visitera E och bland bröder, systrar (*sorores*) och intagna lekmän (*donatos*) genomföra det som är nyttigt och lämpligt. Vidare har han fått kännedom om att priorn Andres Wulf blivit tillfångatagen av bröderna och fängslad i huset, och förövarna ska fråntas ordensdräkt och kors tills de gjort bot. (DS 9998.)
- 1387 skänker Jonas Bondason (bomärkessigill) och hans hustru Elena Ingevaldsdotter (stjärna) jord i Östergötland till klostret mot livstids uppehälle (SDHK 13243).
- 1397 intygar ordens generalinkvisitor och hela konventet att de låtit öppna sankt Eskils skrin (*capsula*) och tagit ut ett litet stycke av relikerna för att skänka till drottning Margareta (SDHK 14845, tr DD 4:6 nr 353).
- 1403 skänker drottning Margareta jord till klostret, mot noggrant angivna mässor (SD 396, SD 397, SD 398, fastebrev SD 415).
- 1403 omtalas ett värdshus nära klostret där en ordensbroder blivit misshandlad av lekmän (SDHK16170).
- 1410 (omkr) upprättas ett nekrologium för konventet. Det upptar dödsdagarna för priorer, bröder, systrar, ingivna (*donati*) och välgörare; den tidigaste identifierbara personen dog 1266, den senaste 1408. (Collijn 1929.)

- 1410 blir domprosten Anders Jönsson i Uppsala bannlyst, bl a för att han låtit fånga priorn i E och satt honom 'i torn och häkte' (SD 1335, SDHK 39575).
- 1411 ska en man, på drottning Margaretas vägnar, göra en pilgrimsfärd 'dit där sankt Eskil ligger' (SDHK 41567, tr DD 4:12 nr 336).
- 1420 skänker Helena Jonsdotter, änka efter Asser Brase och *nw ingiwin syster* i E, jord i Varend, Småland, till klostret (SD 2782).
- 1421 intygar Påvel Måg att han har gjort en rad pilgrimsfärder, bl a till sankt Eskil (SDHK 19602).
- 1421 planeras ett ordenshus med kyrka i Stola, Strö sn, Kållands hd, Västergötland, för prior och sex bröder som ska tillsättas av priorn i E (SDHK 39821, SDHK 41797).
- 1438 ska Peter Jönsson i Svalnäs, Danderyds sn och skeppslag, Uppland, som botgöring för ett dråp göra sex pilgrimsresor, bl a till sankt Eskil i E (SDHK 23053).
- 1442 skänker Gertrud Remboldsdotter (Rembold Peterssens ätt), änka efter Peter Ulfsson (Sövstaätten), jord i Åkers hd (se DMS 2:7 s 54) till klostret, där hon väljer att begravas (SDHK 24134).
- 1445 testamenterar Tyke Larsson (lilja balkvis) jord till klostret (se Mälby, Torshälla sn), där han väljer att begravas (SDHK 24710) – se vidare 1459.
- 1446 skänker Olof Överskärare sin gård i Strängnäs (se DMS 2:7 s 187) till klostret mot uppehälle och gravplats i munkarnas kyrka eller kyrkogård (SDHK 24952 Hadorph).
- 1454 skänker Hemming Hatt jord i Västmanland till klostret mot att han får sitt uppehälle där till sin död (SDHK 26431 Hadorph).
- 1455 skriver Erik Axelsson (Tott) ett privatbrev till Gregers Matsson (Lillie) och meddelar bl a att han och hans hustru tänkt vistas i Eskilstuna vid midsommar och gärna har Gregers fästmö jungfru Ramborg som gäst då (SDHK 26710) – brevet tyder på att klostret hade ett gästhus.
- 1459 säljer Tyke Larsson (se 1445) jord till klostret (se Söderby, Torshälla sn) mot en själamässa för sig och sina föräldrar till jungfru Maria, och han ska under sin livstid ha sitt uppehälle vid klostret med tre tjänare, tre hästar och fyra hundar (SDHK 27496 Hadorph).
- 1463 skänker Eregisle Nilsson d y (Hammerstaätten) och hans hustru Birgitta Olofsdotter (Tott) en gård till Helgakorsaltaret i klostret som själagåva för sina släktingar, och de stipulerar att prästerna och bröderna ska hålla en mässa varje vecka (SDHK 28099).
- 1464 skänker Johan Gyntersson (Bukhorn) och hans hustru Märta Kristiernsdotter (Hjorthorn) jord till klostret (se DMS 2:4 s 106) mot livstids uppehälle för sig själva och en dräng (SDHK 28239 Hadorph).

- 1468 skänker Ingrid Larsdotter (hjorthorn), änka efter Anders Matsson (Hålbönäsätten), en gård till klerkerna och bröderna i klostret i själågåva och stipulerar en mässa till sankt Erasmus varje söndag (SDHK 28834).
- 1468 ger påvliga penitentiarian i uppdrag åt biskopen i Strängnäs att förklara Johan Dalkarl, Karl Stok och Lars Esbjörnsson, präster och ordensbröder i E, samt priorn Lars Misener och hans tjänare oskyldiga till mord. Ordensbrodern Olof Pistoris hade stulit från klostret och gömt sig hemma hos en av klostrets tjänare, och de tre gav sig dit för att hämta tillbaka Olof tillsammans med hans medhjälpare, men denne angrep dem med pilar och stenar och skadade några som stod i närheten. Några tjänare, andra klerker och lekmän kom till brödernas räddning och skadade två av Olofs medhjälpare, som senare dog av skadorna. Olof tillfångatogs och fördes tillbaka till klostret. (SDHK 42184, 42198, APS Poen nr 150, nr 164.)
- 1470 säljer priorn i E till hustru Margit Olofsdotter den "saal och trægardh" som tillhörde Nils Kuse (konventsbroder som utfärdade sitt testamente 1469, se *Hunsta, Fors sn, Västerrekarne), med tomten som ligger både östan mellan Nils Mickelssons hus och västan framför förutnämnda "saal" som nu "stwffuan" står på; Margit ska uppbygga tomten och äga den i sin livstid, och efter hennes död ska gården tillhöra klostret även om hon uppbyggt den med de hus hon behöver. Vidare ska Margit varje år ge bröderna en tunna, som seden är. (SDHK 29119 – jfr 1490/91 nedan)
- 1480 bekräftar Esbjörn Kristernssons (Sjöblad) gåva av jord till sankt Erasmus mässa i klostret (SDHK 30741, SDHK 30798).
- 1482 skänker Kristina Andersdotter (pilspets ginbalksvis) i Balsta jord (se *Uppsala, Eskilstuna sn) till sankta Katarinas altare i klostret, där hon väljer att begravas (SDHK 31042).
- 1485 uppges prior Lars Misener (1468–) ha anlagt en vattenränna (*aqueductus*) vid klostret för kvarndrift, fiskfångst och smide (KHK suppliker 1485 16/4, Collmar I s 593).
- 1489 säljer Tomas Andersson (Lidaätten) till klostret sitt moderne, ängen *Aspæng* vid E, uppsides vid klostrets äng (SDHK 32252, fastebrev SDHK 32368).
- 1490/91 upprättar klostret en jordebok över sina besittningar (D 8). Förteckningen är odaterad, men den tillkom sannolikt i samband med en tvist med Strängnäs-biskopen om höghetsrätter och om klosterlandbornas böter och tionde (KJkomm, Kellerman 1935 s 339–345).
- 1490/91 upptas i klostrets jordebok en lista med 13 inkomstposter om 1:0 pn vardera från Smedgårdens, Olof i Flacksta, Jöns Ingevaldssons gård,

hustru Annas gård, Olof Olofssons gård, hustru Tägnsborgs(?) gård, Nils Hanssons gård, Olof Saiff...(?), Jöns Skräddares gård, hustru Margit Helsingh, Ulf Tegelslagares gård, Peder Skräddare på *Spongabakken* samt Jöns Borgå (D 8 f 1v); troligen handlar det om sytningsbostäder vid klostret (jfr 1470).

- 1493 anges riksföreståndaren Sten Sture ha uttryckt sin vilja att leva och dö i klostret (SDHK 32999).
- 1499 beviljar påvliga penitentiarian att Lars Johansson, präst från Strängnäs stift, verkar som sekulär präst. Lars ville studera men hade inte medel till detta, varför han gav ett skriftligt löfte till E kloster att han skulle träda in i orden om de hjälpte honom att studera. Klostret har bekostat Lars' studier i sju år, och Lars har vigts till högre grader. Eftersom Lars tvivlar på att han kan uthärda det hårda klosterlivet önskar han i stället tjänstgöra som världslig präst och återbetala klostrets utgifter för hans studier. (SDHK 42413, APS Poen nr 361.)
- 1510 skänker Anna Matsdotter, änka efter Magnus Eriksson (Ekeblad), sin morgongåva 2:0 i Grälinge, Irsta sn, Siende hd, Västmanland, till klostret mot att hon och hennes (onämnde) son får 'föda och välfärd' under sina livsdagar (SDHK 36795).
- 1515 och 1526 betecknas änkan hustru Margit som 'ingiven syster i Eskilstuna'. 1515 kvitterar hennes brorsöner sitt arv från henne, vilket sker under hennes livstid, och 1526 intygas att hon genom ombud hade sålt sitt hus i Stockholm. (StTb 1515 s. 80 f, 1526 s. 96; påpekad av Collmar I s 584.)
- 1517 beslutar påvliga penitentiarian att Johan Nilsson, präst från Åbo stift som en gång inträtt i johannitkonventet i Eskilstuna för att studera, inte är bunden till någon orden utan tillåten att förbli sekulär präst, behålla sin tjänst och erhålla kyrkliga ämbeten. Innan Johans prövoår hos johanniterna var till ända avgav han klosterlöfte, men förklarade att han inte tänkte anse sig bunden till orden ifall bröderna inte höll sina löften till honom. Bröderna inte bara bröt sina löften utan behandlade också Johan illa, varför han lämnade konventet och återvände till ett sekulärt liv. (SDHK 42493, APS Poen nr 434).
- 1524 ger påvliga penitentiarian absolution till Olof Dalkarl, präst i E kloster för hans inblandning i ett dödsfall. År 1522 började en annan präst i konventet förfölja och förorätta Olof. Trakasserierna blev allt värre, och till sist stod inte Olof ut längre utan slog den andre prästen på armen med en kniv för att få honom att sluta. Prästen dog några dagar senare, men snarare på grund av 'fransosen' (syfilis) som han sedan tidigare led av, av oförsiktighet eller läkarnas inkompetens än på grund av Olofs slag. När Olof har gjort bot och varit avstängd från tjänstgöring en tid ska han åter få tillstånd att tjänstgöra. (SDHK 42506, tr APS Poen nr 447.)

- 1526 ger kungen klostret rätt att ha "seckiebrödher" ute för att tigga (GR 3 s 190).
- 1530 förlänas E kloster och Österrekarne till Joen Olsson på Hacksta (GR 7 s 177).
- 1534 konfiskeras av klostret bland annat sankt Eskils huvudrelikvarium, sankt Eskils armrelikvarium, sankt Davids armrelikvarium och en förgylld bild av sankt Johannes (Källström 1939 s 169). Detta är sista gången E nämns som ett existerande kloster.
- 1551 nämns Eskilstuna bland 'våra gårdar' i en kunglig skrivelse (GR 22 s 113), och 1554 daterar kungen en kvittens 'på vår gård E' (GR 24 s 371).
- 1554 redovisas gården i SöH. Åkrarna är uppdelade på Norra och Södra gårdet. Ängarna ger 802 sommarlass hö, fördelade på *Kärreengen* 264, *Södra engen* 193, *Näringe hálma* 162, *Mölnaretegen* 13, *Helgestategen* 12, *Dalbyengen* 46, *Årby eng* 83 samt åkerhö 29 lass. Fisken är Hyndevads ålfiske, lanan vid Fors, Eklångens ålfiske och Torshälla laxfiske. Gården har tre kvarnar med två par stenar vardera, sågkvarn och humlegård. Inventariet upptar (i avrundade siffror) 11 pund vete, 8 läster råg och rågmjöl, 19 läster korn, 4 spann ärter och bönor, 1 skeppund humle, 7 spann finsalt, 3 läster grovsalt, 3 läster smör, 6 pund ost, 437 ägg och 8 kannor honung samt kött och fisk av diverse slag. På gården finns 18 oxar, 2 tjurar, 72 kor, 27 stutar varav de 4–5-åriga blir oxar, 40 kvigor, 65 gumsar, 122 tackor, 85 galtar, 48 suggor, 32 gällade galtar, 161 hönor, 3 arbetshästar, 26 ston, 16 unghästar och 3 föl. (SöH 1554:8.)

Kyrkan och klosteranläggningen

På konventets plats byggdes Eskilstuna slott decennierna kring 1600. Slottet förstördes vid en brand 1680.

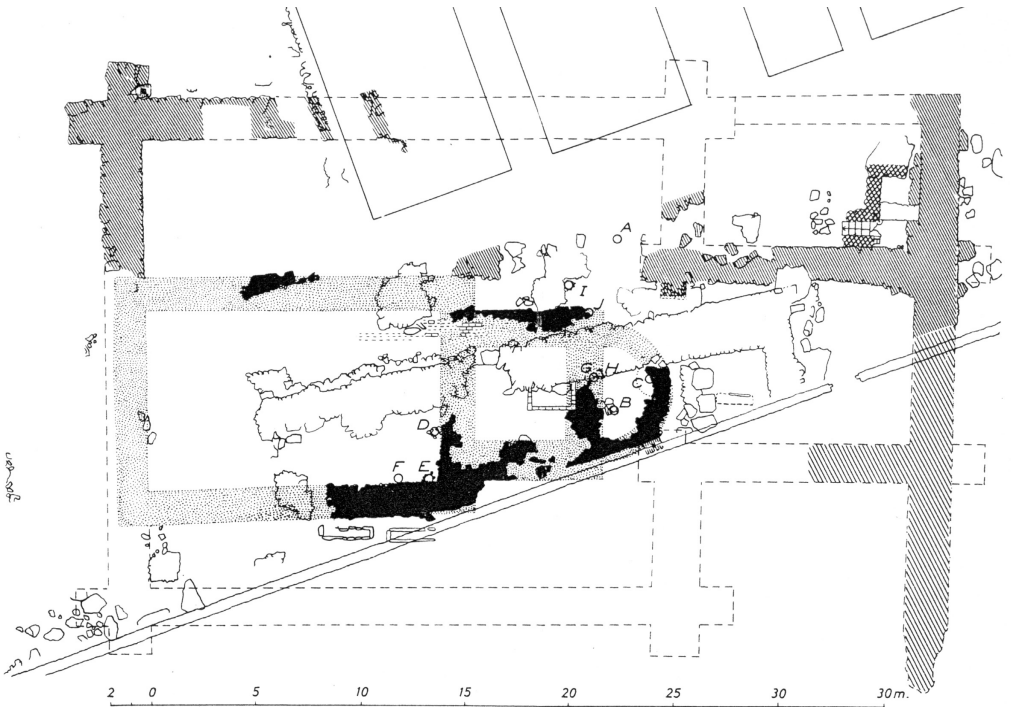
Utgrävningar 1961–62 påvisade fragmentariska grundmurar av en romansk stenkyrka med smalare kvadratisk kor och absid. Troligen fanns inget västtorn. Längden utvändigt var 27 m och bredden 12 m. Kristallinsk kalksten hade använts, i likhet med med de återanvända skulpturdetaljerna i Hammarby, Jäder, Torpa och Tumbo, vilket tyder på att kyrkan byggdes omkring 1100. Redan 1912 hade man påträffat ett tidigkristet gravmonument, daterat till 1000-talets mitt eller andra hälft, som gav upphov till begreppet Eskilstunakista (Sö 356).

En brand inträffade omkring 1340 (se 1357 ovan).

Den romanska kyrkan ersattes med en två- eller treskeppig anläggning med rakslutet kor och en sakristia på nordsidan av koret. Längden var 35 m medan bredden är okänd. Fynd av ribbtegel visar att kyrkan var välvd. Ett påträffat mynt tyder på att den byggdes tidigast i slutet av 1300-talet. (Zachrisson 1962.)

I dokumenten nämns Heligkorsaltaret 1463, sanka Katarinas altare 1482 och mässor till sankt Erasmus 1468 och 1480 (se ovan).

Klosterlängorna låg på sydsidan, och delar av östra längan har påträffats arkeologiskt. Ytterligare byggnader har konstaterats sydväst om kyrkan. De äldsta spåren av aktivitet är från romersk järnålder, och fynd av guldgubbar tyder på att platsen var av betydelse under vendeltid. (Strengbom 2023 s 16–23.) Sytningsbostäder, för människor som betalat för att få sitt uppehälle i klostret, nämns flera gånger, i synnerhet 1490/91, men var de låg är okänt.

Plansch III. Rekonstruktion av den romanska absidkyrkan och den senmedeltida klosterkyrkans planer. Romanska kyrkan: svart murverk = existerande grundmursfragment; prickade murar = antaglig utsträckning. Klosterkyrkans murar: tät streckning = existerande murar; gles streckning = murar undanröjda vid 1912 års gatuarbeten; krysstreckning = sekundär källare till sakristia?

Plan med teckenförklaring över utgrävda partier av Eskilstuna kyrka och kloster, ur Zachrisson 1962.

Fors socken, del

Omfattning: För redovisning av socknens huvuddel, sockenkarta och kyrkobeskrivning se Fors socken, Västerrekarne härad.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	kruj	ky	kyuj	kl	bi/pb
Eckersta	1 (1)	--	1 (0)	--	0 (1)	--	--
Glömsta	--	--	2 (2)	2 (2)	--	--	--
Gärtre	1 (0)	--	--	--	--	0 (1)	--
Hov	--	0 (1)	--	--	--	--	1 (0)
*Halspånga	--	--	2 (3)	--	0 (4)	--	--
Hättersta	1 (1)	--	2 (2)	--	--	--	--
*Kartusa	--	--	1 (2)	--	--	--	1 (0)
*Lönsta	--	--	2 (3)	--	--	--	1 (0)
Skensta	1 (1)	--	1 (1)	1 (1)	--	--	--
Snopptorp	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Vilsta	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Ärna	1 (1)	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--
SUMMA	5 (4)	1 (2)	11 (13)	4 (4)	0 (5)	2 (3)	2 (0)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* *Lönsta 1 (1).

Eckersta

1331 *in Ægkursta* (DS 2889), 1381 *i Ækulstom* (DS 10319) – 10 G, 7 h.

SöH **1 sk** 0:6, med *skuj* 0:0:2 i Sövsta, Stenkvista sn, 1564 med *kruj* 0:1:1 i Hällby, Husby sn.

1549–56 **1 ?kruj** (bebodd), med *kruj* 0:1:1 Hällby, Husby sn och *kruj* 0:0:2 i Sövsta, Stenkvista sn.

1566 **1 kyuj** 0:2 till *ky* i Slagsta, Eskilstuna sn.

1331 har domprosten i Strängnäs 0:0:10 i E (DS 2889).

1381 byter Jöns Torstensson, domprost i Strängnäs, jord med Styrkar i Skensta och Johan Sunesson i Glömsta så att Styrkar får 0:2 i E mot lika mycket jord i Skensta och Johan får 0:0:4½ i E mot lika mycket jord i Glömsta (DS 10319).

1404 är Magnus i E faste vid häradstinget (SD 415).

1466 är Anders Arvidsson i E faste vid häradstinget (SDHK 28520).

Glömsta

- 1331 *in Glomastum* (DS 2889), 1358 *i Glomastum* (DS 5977) – 10 G, 7 h.
- SöH **1 kruj** 0:1 till Tidö, Hammarby sn, 1554 **2 kruj** 0:2:1:7 + 0:2:1:7, 1566 till varsin ky i G.
 1554 **2 ky** 0:5:0:3 + 0:4:2:5, 1564 0:5 + 0:5, 1566 med varsin kruj 0:2:1:7 i G.
 1544 (endast) **1 pb** (preposituren), troligen omvandlad till ky.
 1544 (endast) **1 pbuj** (preposituren).
- 1331 har preposituren i Strängnäs 0:6 i G (DS 2889).
- 1346 är Filip i G faste vid Västerrekarne häradsting (DS 4119).
- 1358 är Johan Pilte i G och Magnus i G fastar vid häradstinget (DS 5977) – om Johan Pilte se även Ärna, Fors sn, Österrekarne.
- 1365 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:2 till domprosten i Strängnäs (se Hamra, Ärla sn) (DS 7145).
- 1381 byter Johan Sunesson i G bort 0:0:4½ till domprosten Jöns i Strängnäs mot jord i Eckersta, och ger dessutom ytterligare 0:0:½ som själågåva till domprosten (se Eckersta) (DS 10319).
- 1385 byter Jöns Torstensson, domprost i Strängnäs, bort 0:0:5, som ligger närmast öster om hans åker, till Jöns Hagbardsson i G, mot lika mycket jord på västra sidan (SDHK 12985).
- 1401 byter Nils Jonsson bort 0:1:2:6 till domprosten Johan Hammar i Strängnäs mot jord i Skensta (SD 39).
- 1409 döms på räfsteting efter yrkande av kungens fogde att bytet mellan Nils Jonsson och domprosten Johan Hammar ska återgå, eftersom den jord i Skensta som domprosten givit i bytet var av sämre kvalitet än den jord han fått i G; nämnden vittnar också att ingen av parterna har fått fasta på bytet (SD 1123).
- 1411 ger framlidne Nils Jonssons son Karl Nilsson fasta till Björn Andersson, domprost i Strängnäs, på de 0:1:2:6 som Nils i sin livstid bytt bort till domprosten Johan Hammar, som även han nu är död; i sammanhanget meddelas att Karl Nilsson tidigare motsatt sig bytet men att han ändrat sig efter att har erhållit en summa pengar som vängåva från domprosten Björn (SD 1474, SD 1475).

- 1413 döms på lagmansting i närvaro av kungens fogde bytet mellan Karl Nilsson och domprosten giltigt och stadfästs med underlagmannens dombrev (SDHK 17955).
- 1490/91 namnges Ingevald i G som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i socknen (D 8 f 1).

Gätre, nu**Övre Gätre**

- 1331 *in Gierthre* (DS 2889), 1380 *i Gertri* (DS 10202) – 10 G, 7 i.
- SöH **1 sk** 1:0, 1564 **1 fr**, 1566 **1 kl** 1:0, med kruj 0:5:1:4 i *Lönsta och kruj 0:0:1 i Hättersta.
1554 (endast) **1 skuj**.
- 1331 har prebenda Mälby vid domkyrkan 0:0:8 i G (DS 2889).
- 1380, 1381 och 1382 är Ingevald i G faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10319, SDHK 12206).
- 1386 är Ingevald i G nämndeman vid räfsteting (SDHK 13113).
- 1440 är Johan i G faste vid häradstinget (SDHK 23419).
- 1445 är Johan i G faste vid Fors kyrka (SDHK 24753).
- 1479 är Lars i G nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).

***Halspånga**

- 1300 *de Halspang* (DS 1321), 1407 *i Halspangom* (SD 904) – låg omedelbart öster om ån, invid Torshälla stadsbro, underlagt staden (LSA Torshälla stad C78-1:3, 1742). H tycks ha utgjort en enklav inom Torshälla sn.
- SöH 1549 **2 kruj** 0:4 + 0:2 till borgare i Torshälla, upptas i Torshälla sn, 1564 **3 kruj** 0:4:2 + 0:4 + 0:2, upptas i Fors sn, Västerrekarne.
1554–56 **1 ky**, upptas i Fors sn, Österrekarne.
1564 **1 kyuj** 0:6 till ky i *Graff, Vallby sn, upptas 1564 i Fors sn, Västerrekarne och 1566 i Vallby sn.
1564 **1 kyuj** (bebodd), upptas i Fors sn, Västerrekarne.
1566 **1 kyuj** (bebodd), upptas i 1566 Fors sn, Västerrekarne och 1570 i Vallby sn.
1566 **1 kyuj** (bebodd), upptas i Fors sn, Västerrekarne.
- 1300 omnämns Ingevald i H som faste vid en jordtransaktion (DS 1321).

- 1400 fastfars vid Österrekarne häradsting att Anders Jakobsson i Hälleby, okänd sn, till Jon Halstensson (okänt sigill) sålt 0:0:4 i H, vid Jons åker (SDHK 15493, avskr med osäkra läsningar).
- 1407 stadfäster Nils Gregersson (kluken sköld med sinister fält tre gånger styckat) och hans hustru Ingegerd Ingevaldsdotter hennes framlidne far Ingevalds i Nygård, Torshälla stad, donation av 0:2 till Eskilstuna kloster; Ingevald hade köpt jorden av Olof Gunnarsmåg för två fat järn (SD 904).
- 1409 döms på räfsteting 0:0:4½ av Eskilstuna klosterns jord i H åter under skatt och ska återgå till arvingarna (SD 1125).
- 1410 (omkr) fastfars vid Österrekarne häradsting att Brynolf och Lars Hansson sålt 0:1 i H till Johan Halstensson (jfr 1400) (SDHK 45443).
- 1446 säljer Nils (Ingevaldsson) Röd (ekeblad) 0:½ i H 'i Fors socken' till Hans Karteke, borgare i Torshälla (SDHK 24951).
- 1473 ger Ramborg Evrikesdotter 0:0:3½ i H 'i Fors socken' till Eskilstuna kloster (ESKIRL).

Hov

- 1506 *i Hooff* (SDHK 35530) – 10 G, 6 h.
SöH **1 bi**, 1556 **1 aoe** 0:1:1:4, 1562 **1 krt**. Upptas vanligen i Västerrekarne.
- 1506 är Ragvald i H nämndeman vid Österrekarne häradsting (SDHK 35530).
- 1559 har Gustav I ett torp i Fors sn i Västerrekarne som sår 7 spann och har äng till 8 lass, passligt lite skog, mulbete och fiskevatten (AoE 29A).

Hättersta

- 1346 *in Heltastum* (DS 4119), 1358 *i Heltastum* (DS 5977) – övergivet bebyggelseläge 200 m norr om Övre Gärtre (RAÅ Eskilstuna 185:1), 10 G, 7 i.
- SöH **1 sk** 1:0:2, 1555 1:0, 1564 1:1, med kruj 0:1:1 i *Lönsta.
1554–55 **1 skuj**.
1 kruj 0:0.2 till Lunden, Vallby sn
1 kruj 0:0:1 till sk i Gärtre, anges 1554–56 ligga tillsammans med kruj i *Lönsta.

- 1346 är Anund i H faste vid Västerrekarne häradsting (DS 4119).
- 1358 överlåter Bengt Filipsson (Ulv), hans hustru Birgitta Karlsdotter och hennes syster Märta 0:0:2 till Eskilstuna kloster (se DMS 2:4 s 168) (DS 5865, DS 5977).
- 1365 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:½ till domprosten i Strängnäs (se Hamra, Ärla sn) (DS 7145).
- 1382 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:3 till Sune i Löppinge och Peter i Skjulsta, båda i Fors sn, Västerrekarne (se Hammarby, Hammarby sn) (SDHK 12273 Hadorph).
- 1385 är Johan i H nämndeman vid råfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).
- 1440 och 1444 är Ingevald i H faste vid häradstinget och 1445 är han faste och vidervaroman (SDHK 23419, SDHK 24636, SDHK 24685, SDHK 24753).
- *Karleby**
- 1266 *curiam nostram Carlæby* (DS 518, avskr), 1381 *i Karlaby* (DS 10413).
- 1266 ger Birger jarl med sina söners samtycke sin gård K till Eskilstuna kloster (DS 518).
- 1381 är Johan i K faste vid häradstinget (DS 10413).
- 1447 är Mats i K faste vid häradstinget (SDHK 25152, 25159).
- 1450 är Johan i K faste vid häradstinget (SDHK 25725).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som vardera räntar 6 tön korn och 1:0 pn (D 8 f 1).
- *Kartusa**
- 1554 *Kartusa* (SöH 1554:8), 1556 *Kartickia* (SöH 1556:6).
SöH 1564 **1 kruj** 0:3:1 till ky i Skensta.
1 kruj 0:0:1:4, 1564 till sk i Skensta.
- *Lönsta**
- 1170 (omkr) *Luthnastir* (VåKlJb f 58, avskr), 1331 *in Lodhnastum* (DS 2889), 1544 *Luestha* (SöH 1544:2), 1549 *Lodnestad* (SöH 1549:4), 1554 *Lönesta* (SöH 1554:8) – övergivet bebyggelseläge 500 m norr om Övre Gärtre (RAÅ Eskilstuna 447:1), 10 G, 7 i.
- SöH **1 skuj** 0:2:1 till sk i Lund, Vallby sn.
1 kruj 0:5:1:4 till sk i Gärtre, anges 1554–56 ligga tillsammans med kruj i Hättersta.
1555 **1 kruj** 0:0:2, 1564 0:2, 1564 till sk i Ingeby, Vallby sn.

1 kruj 0:1:1 till sk i Hättersta.

1544 (endast) **1 pb** (preposituren).

Upptas omväxlande i Fors och Vallby snr i SöH.

1170 (omkr) ger Ingeborg, dotter till Sigvard jarl, för sin sonson Knut Knutssons själ ½ öre i L 'i Fors socken' till Vårfruberga kloster (VåKlJb f 58).

1240 (omkr) har klostret ½ öre i L 'i Torshälla socken' (VåKlJb f 59).

1331 har prebenda Mellösa vid Strängnäs domkyrka 0:10:2 i L (DS 2889).

***Röslingen** 1554 *Röslingen* (SöH 1554:8).

SöH 1554 (endast) **1 kruj** 0:0:2.

Skensta 1358 *in Skenestum, i Skenæstum* (DS 5865, DS 5977) – 10 G, 7 h.

SöH **1 sk** 0:5, 1564 1:3, 1554–56 med skuj 0:5:1:4 i Hällby, Torshälla sn, 1564 med kruj 0:1:1:4 i *Kartusa, 1570 öde.

1 kruj 0:3:1, 1564 till ky i S.

1 ky 0:6, 1564 med kruj 0:3:1 i *Kartusa.

1358 överlåter Bengt Filipsson (Ulv), hans hustru Birgitta Karlsdotter och hennes syster Märta 0:0:0:13 till Eskilstuna kloster (se DMS 2:4 s 168) (DS 5865, DS 5977).

1381 byter Styrkar i S bort 0:2 till domprosten i Strängnäs, mot lika mycket jord i Eckersta (se Eckersta) (DS 10319).

1401 byter Nils Jonsson till sig 0:2 av domprosten Johan Hammar i Strängnäs mot 0:0:0:2 mindre i Glömsta och får även en vängåva om 8:0 pn av domprosten (SD 39) – se vidare Glömsta 1409, 1411 och 1413.

1410 (omkr) är Herman i S faste vid häradstinget (SDHK 45443).

1446 är Magnus i S faste vid Västerrekarne häradsting (SDHK 24842).

1464 är Sigge i S faste vid häradstinget (SDHK 28246).

Snopptorp 1490/91 *Snoppatorp* (D 8 f 1) – 10 G, 6 i.

SöH **1 eskl**, 1564 **1 klt**.

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i S som räntar 1:0 pn (D 8 f 1).

***Säby**

Se *Säby, Torshälla sn.

Vilsta1454 *i Wilesthom* (SDHK 26441) – 10 G, 6 g.SöH **1 eskl** 1:4.

1454 åberopas Peder Smed i V som vittne vid häradstinget som varande en av häradets äldsta män (SDHK 26441).

1489 döms efter häradssyn av nämndemän från 'båda Rekerna' ett fiske under en holme kallad *Husholme* vid V från Ragvald i Skjulsta, Fors sn, Västerrekarne, som begärt synen, och till Eskilstuna kloster (SDHK 342187).

1489 är Peder Olofsson i V 'vittne och vidervaroman' vid en jordtransaktion (SDHK 32252).

1490 är Peder Olofsson i V vidervaroman vid häradstinget när fasta ges på samma köp som han året innan varit vittne vid (SDHK 32368).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 8 tön korn, 0:12 pn och 2 pund mata (D 8 f 1).

1508 är Olof Jönsson i V faste vid häradstinget (SDHK 36173).

På Vilstas tidigare ägor finns en holme i Eskilstunaån som har hetat *Husholmen* (se 1489). Den är utsatt på en karta från 1710 (LSA Vilsta, Klosters sn, C41-42:1) och ligger 50 m nordöst om nuv Skjulsta kvarn, 10 G, 6 h. Den har en husgrund och en liten kanal/vallgrav (RAÄ Eskilstuna 196:1) och kan ha varit en befästning som var övergiven före 1489.

Ärna1346 *in Ermedhe* (DS 4119), 1369 *i Ærnadhe* (DS 7843), 1501 *i Ernøgh* (SDHK 34326) – 10 G, 7 h, nu villaområde.SöH **1 sk** 1:0, 1554 1:0:2:4, 1564 1:1.**1 kr** 1:1:0:4.**1 ky** 0:6, 1562 **1 aoe**, 1564 **1 ky**.

1346 är Ragvald i Ä faste vid Västerrekarne häradsting (DS 4119).

1360 är Johan Pilte i Ä faste vid häradstinget (DS 6325b) – se även Glömsta, Eskilstuna sn.

1369 byter Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) bort ½:0 i Ä och jord i Kullersta och Vallby, Vallby sn, till Eskilstuna kloster mot jord i Hummelsta, Löts sn, Trögds hd, Uppland (se DMS 1:9 s 167) (DS 7843). – 1409

- utfärdas räfstetingsdom att bytet ska gå tillbaka, eftersom Karl Ulfssons jord var skatte (SD 1130).
- 1381 och 1382 är Hemming i Ä faste vid häradstinget (DS 10431, SDHK 12254, SDHK 12273 Hadorph).
- 1399 är Lars i Ä nämndeman vid häradstinget och Johan i Ä nämndeman vid räfsteting (SDHK 15055, SDHK 15122 Hadorph).
- 1399 byter Peder i Skjulsta bort 0:1 till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Almby, Jäders sn (SDHK 15132).
- 1401 och 1402 är Lars i Ä faste vid häradstinget (SD 60, SD 252).
- 1408 är Peder i Ä faste vid häradstinget (SD 929).
- 1409 döms på räfsteting i Strängnäs 1369 års byte mellan Karl Ulfsson och Eskilstuna kloster ogiltigt eftersom Gripsholmsfogden påvisat att jorden i Ä, Kullersta och Vallby var skattejord; bytet döms att återgå (SD 1130, se även DMS 1:9 s 168).
- 1409 är Nils Björnsson i Ä nämndeman vid räfsteting i Strängnäs (SD 1136).
- 1415 är Peder i Ä faste vid häradstinget (SDHK 18467).
- 1419 är Nils Björnsson i Ä faste vid häradstinget (SD 2635).
- 1479 är Nils i Ä nämndeman i landssynenämnd (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1501 är Ingevald i Ä nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:6 som indragits från kyrkoherden i Fors; gården sår 12 spann och har äng till 40 lass, men ingen skog, mulbete eller fiskevatten (AoE 29A).
- 1562 har aoe-hemmanet 12 spann utsäde, äng till 40 lass, litet mulbete och fiske men ingen skog (SöH 1562:17).

Hammarby socken

1364 i *Hammarbosoken* (DS 6924).

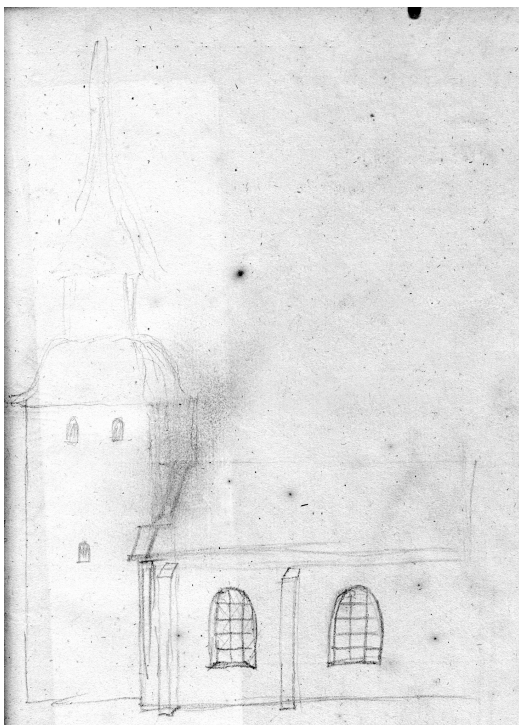
1379 i *Hammarby sokn* (DS 9922).

Omfattning: Socknen hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

Kyrka: Den nuvarande kyrkans västra hälft inklusive tornet uppfördes under 1100-talet. Långhusets innermått var endast 4,75 x 6 m, men vid tiden omkring år 1300 mer än fördubblades längden då kyrkan utvidgades österut. Vid samma tid tillkom sakristian och vid okänd tidpunkt under medeltiden uppfördes ett vapenhus i trä, vilket revs i mitten av 1800-talet. Bortsett från rivningen av vapenhuset har inte kyrkan genomgått några större förändringar sedan medeltidens senare del. Vid 1950-talets renovering av kyrkan påträffades reliefprydda kalkstensblock, vilka nu finns sekundärt infogade vid sydportalen (Sö Fv1958;247A-D). Några är dekorerade med runstensornamentik och andra med bl a mustaschprydda mansfigurer (se Torpa kyrka). Fram till renoveringen låg större delen av en sidohäll till en skeskilstunakista som tröskelsten mellan koret och sakristian, men är numera rest utanför sakristians nordmur (Sö 89). Vidare påträffades en hårt vädersliten ekplanka med liljeornament i gluggen mellan tornet och långhusvinden. Allt detta tyder på att det på platsen funnits en kyrka av ännu äldre datum än den nuvarande kyrkans äldsta delar.

Putsspår på den östra gaveln visar att kyrkorummet efter utvidgningen österut täcktes med ett trätunnvalv. Omkring år 1500 slogs tegelvalv och man valde då att höja långhusmurarna i stället för att mura stöd för valven längs innerväggarna. Sakristians valv är dock ursprungligt. Sammanlagt sju konsekrationsskors finns målade på väggarna och den medeltida altarskivan av kalksten är prydd med fem konsekrationsskors. På 1860-talet fanns planer på att avsakralisera kyrkan och därför skänktes flera av de medeltida inventarierna till Statens historiska museum, däribland altarskåpet från 1400-talets andra hälft. En kopia av mittpartiet med heliga tre konungars tillbedjan som motiv fungerar sedan 1930-talet som altarprydnad. Vidare bortskänktes ett Limogeskrucifix från 1100-talet, ett sakraments-skåp av trä, en ljuskrona av järn samt ett rökelsekar. Kvar i kyrkorummet finns dopfunten med repstavsvulst som daterats till ca 1200 och ett triumfkrucifix med en Kristusbild från 1300-talets mitt. (SöKy 95 2:a uppl, Anund & Qviström s 203 ff, Collmar 1 s 521, Ljung 2016:2 s 36, Schnell 1965 s 164.)

1451 avkunnar Strängnäs-biskopen en dom i klockarstugan i H (SDHK 25835).

Hammarby kyrka, västra delen, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB. Teckningen är tidigare opublicerad.

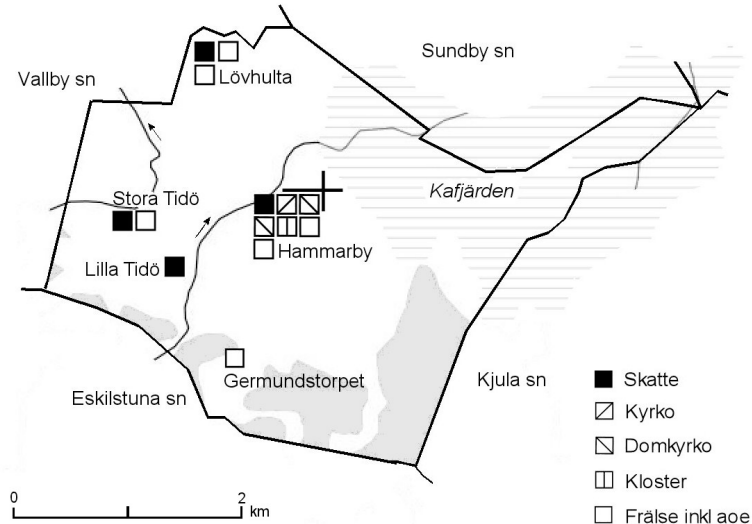
Runstenar: Sö 90 Lövhulta, Sö 91 Tidö.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Germundstorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Hammarby	1 (1)	--	1 (2)	1 (1)	2 (1)	0 (1)	2 (2)
Lövhulta	1 (1)	--	--	--	--	--	2 (4)
*Prästättingen	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Tidö, Stora	1 (1)	0 (1)	--	--	--	--	1 (1)
Tidö, Lilla	1 (1)	--	--	--	--	--	--
SUMMA	4 (4)	0 (1)	2 (3)	1 (1)	2 (1)	0 (1)	6 (8)

Dessutom redovisar längderna: *krnj* Lövhulta 0 (1), Stora Tidö 1 (0), *kyuj* Hammarby 1 (1), Stora Tidö 2 (2), *kluj* ?*Säbodelen 1 (1), *aoeäng* Lövhulta 1 (0).

Hammarby socken

Kartan visar Hammarby socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Germundstorp 1535 *Ginnundztorp* (GHj s 113), 1555 *Ginnudztorp* (SöH 1555:8), 1574 *Gimmerztorph* (SöH 1574:10) – 10 G, 7 i.

SöH 1555 **1 frt** (Johan Pedersson /Bååt/).

1535 redovisar en extraskattelängd Erik i G bland torparna (GHj s 113).

Hammarby 1347 *in Hamarby* (DS 4244), 1364 *i Hamarby* (DS 6924) – 10 G, 7 i-j.

SöH **1 sk** 2:0.

1 ky 1:2, 1555 'präståting'.

1 ky (fd **1 bi**, se 1559) 0:2:2 'vid kyrkan', 1556 **1 aoe**, 1570 **1 kyt**.

1555–64 **1 kyuj** 0:1.

1 kyuj.

1 bi 1:0.

1 eskl 0:7:1:4, med ?kluj 0:0:2:4 i *Säbodelen.

2 fr (Johan Pedersson /Bååt/).

Hammarby by upptas i SöH ofta i Vallby sn, se även 1490/91 nedan – socknen var annex till Vallby.

- 1347 pantsätter Peter Ulfsson i Skäggesta, Barva sn, 0:0:5 i H och jord i Västmanland till Notholm Eggartsson (Bralsthorp); jorden har han tidigare bytt till sig av domprosten Nils i Strängnäs (DS 4244).
- 1356 säljer Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:0:14 i H, 0:0:2½ i Måsta, denna sn, och 0:½ i Hunsta, Fors sn, Västerrekarne, till sin brorson Mats Birgersson och dennes hustru Kristina (DS 5563a).
- 1364 byter Strängnäs domkyrka bort 0:0:14 i H till Nils Turesson (Bielke) mot jord i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 205) (DS 6924).
- 1372 döms vid räfsteting Lars i H för att ha bemäktigat sig 0:0:2½ i 'Säboloten' vid H som tillhörde Eskilstuna kloster (DS X 186).
- 1378 säljer Lars i H och hans hustru Valborg, med sina arvingars samtycke, 0:2 i H till Bo Jonsson (Grip) (DS 9743).
- 1378 säljer Olof Tomasson (saknar sigill) i H, med sina arvingars samtycke, ½:0 i H och all sin ägodel i *Hästholmen till Bo Jonsson (DS 9766).
- 1380 fastfars Olof Rödes försäljning av 0:0:1 i H till Eskilstuna kloster (EsKIRL).
- 1381 skänker Bo Jonsson 0:13 i H till ärkedjäknedommet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (DS 10395).
- 1382 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 12254).
- 1382 fastfars att Sune i Löppinge och Peter i Skjulsta, båda i Fors sn, Västerrekarne, bytt bort 0:0:2½ i H till Eskilstuna kloster mot 0:0:3 i Hättersta, Fors sn, Österrekarne; Jöns i H är en av fastarna (SDHK 12273 Hadorph).
- 1385 byter Torд Björnsson (fyra björnramar) bort 0:0:1 i Hammarby i Säbodelen' till Fogdö kyrka (SDHK 12907).
- 1386 ställer Sten Stensson (Bielke) sitt gods i H (osäkert om byn eller socknen avses) och i Viby, Kjula sn, som säkerhet för en godsdonation till Vadstena kloster (?SDHK 13089).
- 1399 är Mats i H och Lasse i H nämndemän vid häradstinget (SDHK 15055).
- 1400 är Mats i H faste vid häradstinget (SDHK 15415).
- 1401 och 1404 är Ingevald i H faste vid häradstinget (SD 60,

SD 415).

- 1403 är Lars i H faste vid häradstinget (SD 252, SD 253).
- 1404 skänker Jöns Birgersson (lilja ginbalkvis) till Eskilstuna kloster 0:1 i H 'liggande i klostrets åker' (SD 437).
- 1409 tilldöms Eskilstuna kloster jord vid råfsteting efter att nämnden funnit jorden vara gammalt frälse och avvisat kronans krav på att den ska dömas åter under skatt: 0:0:7½ i H som Johan Bonde givit klostret före stora döden, ½:0 i Lövgård, 0:0:8 i Sundby, båda i Sundby sn, 0:4:2 i Mälsta, Vallby sn, 0:3 i Sal, Eskilstuna sn, 0:0:4 i Torsberga, 0:½ i Hällberga, båda i Stenkvista sn, 0:0:14:6 i Balsta, Eskilstuna sn, 0:0:16 i Hunsta, 0:2:0:2 i Skjulsta och 0:0:0:20 i Lundby, alla i Fors sn, Västerrekarne (SD 1129).
- 1409 är Ingevald i H flera gånger nämndeman vid råfsteting i Strängnäs (SD 1125, SD 1129, SD 1130, SD 1132, SD 1137).
- 1410 (omkr) är Olof(?) Östensson(?) i H faste vid häradstinget (SDHK 45443).
- 1413 är Ingevald i H nämndeman vid lagmanssting (SDHK 17955).
- 1419 och 1423 är Ingevald i H faste vid häradstinget (SD 2635, SDHK 20142).
- 1424 är Ulf i H faste vid häradstinget (SDHK 20284).
- 1434 ger Sten Petersson (Peter Finvidssons ätt) sin hustru Katarina Eriksdotter (Väsbyätten) avgälden ½ läst korn från H i morgongåva (se Viby, Kjula an) (SDHK 22224).
- 1440 är Jöns i H faste och Lars i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 23419).
- 1444 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 24453).
- 1448 är Sixten i H faste vid häradstinget (SDHK 25397).
- 1464 är Birger i H faste vid häradstinget (SDHK 28246).
- 1469 byter Lars Nilsson i H (saknar sigill) bort jord i Kjula sn till ärkedjåknedömet i Strängnäs mot 0:0:15 'vid min åker' och 0:0:5 i 'Säbodelen' (se Hjaltesta, Kjula sn) (SDHK 29003).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) H, som räntar 4 spann korn och 0:4½ pn, samt en äng till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (SDHK 39414).

- 1479 är Lars i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1489 är Olof i H ledamot i rannsakningsnämnd vid Västerrekarnes häradsting (SDHK 32187).
- 1489 är Karl Nilsson i H 'vittne och vidervaroman' vid jordköp (SDHK 32252).
- 1490/91 erlägger Eskilstuna klostets landbo Peter Andersson i H 'i Vallby socken' avraden 4 tön korn, ½:0 pn och ½ pund mata (D 8 f 2v).
- 1498 är Olof Jonsson i H och Lars Nilsson i H nämndemän vid häradstinget (SDHK 33606).
- 1508 är Anders Olofsson i H faste vid häradstinget (SDHK 36173).
- 1559 har aoe-hemmanet 19½ spann utsäde, äng till 30 lass, lite skog och mulbete men inget fiskevatten; det har övertagits från biskopsstolen i Strängnäs (AoE 29A).

***Hästholmen** 1378 *i Hestholmenom* (DS 9766).

1378 säljer Olof Tomasson i Hammarby all sin ägodel i H till Bo Jonsson (Grip) (se Hammarby) (DS 9766).

Lövhulta

1360 *in Løwæltum* (DS 6325b), 1378 *i Leneltum* (DS 9766), 1380 *i Løfueltom* (DS 10202), 1549 *Løffhulta* (SöH 1549:4) – 10 G, 7 i (Stora Lövhulta).

SöH **1 sk** 1:6, 1549 (endast) med kruj 0:1:1 i Ånsöga, Fors sn.

1554 **1 kruj** 0:2, 1564 till sk i Ingeby, Vallby sn
1540–47 **1 aoeäng** "Hersinghs tegh".

2 fr, 1564 **4 fr** (Knut Haraldsson /Soop/ 2).

Upptas omväxlande i Hammarby och Vallby sn i SöH.

Sätessgård: Lövhulta bebos 1423–47 av Peter Djäken (ullsax) (SDHK 20142, SDHK 21606, SDHK 22849, SDHK 25159) och är till 1453 sätessgård för hans hustru Katrin Pedersdotter (heraldiskt sigill) (SDHK 24836). Före 1453 är det sätessgård för Gustav Uddsson (två färlor), gift med Katrins syster Lucia Petersdotter (heraldiskt sigill), och efter hans död av Lucia tillsammans med systemen (SDHK 26194, SDHK 26221, DMS 2:5 s 300). 1450 anges godset vara sysstrarnas modernearv (SDHK 25634).

1360 är Olof i L faste vid häradstinget (DS 6325a).

1378 är Magnus i L ledamot i skiljedomsnämnd i Torshälla

- (DS 9766).
- 1380–85 är Magnus i L faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10271, DS 10282, SDHK 12273 Hadorph, SDHK 12420 Hadorph, SDHK 12985).
- 1381–1385 är Björn i L faste vid häradstinget (DS 10319, DS 10431, SDHK 12912).
- 1399 och 1400 är Magnus i L faste vid häradstinget (SDHK 15132, SDHK 15402, SDHK 15493).
- 1400 se Ingeby, Vallby sn (SDHK 15415).
- 1402–05 är Magnus i L faste vid häradstinget (SD 176 a–b, SD 189, SD 251, SD 647).
- 1409 är Magnus i L två gånger nämndeman vid räfsteting i Strängnäs (SD 1123, SD 1136, SD 1137).
- 1446 säljer systrarna Lucia Petersdotter och Katarina Petersdotter 1:0 i L till Eskilstuna kloster (SDHK 24983) – se vidare 1450.
- 1449 säljer Katarina Petersdotter, änka efter Peter Djäken, ½:0 i L till Eskilstuna kloster (SDHK 25570). Fastebrev utfärdas två veckor senare, varvid jorden anges vara 0:0:0:4 mindre än ½:0 (SDHK 25582). – I en odaterad regist anges att Katarina tidigare hade köpt de ½:0 (EsKIRL).
- 1450 bekräftar Katarina Petersdotter och Lucia Petersdotter i L att Johan Gädde är deras släkting på fädernet och att de, med samtycke av sin enda arvinge Elisabet Hemmingsdotter i Söderköping, skänkt sitt moderne L till Eskilstuna kloster (SDHK 25634).
- 1464 är Peter Länsman i L vidervaroman vid häradstinget (SDHK 28246).
- 1466 har Peter Länsman i L sålt jord (se Hällberga, Stenkvista sn) (SDHK 28520).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) L, som räntar 2 spann mindre än 3 pund korn, 1:0 pn och 1 pund mata, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (SDHK 39414).
- 1479 intygas att hustru Elin Folkesdotter (okänt sigill) i Kvinnersta, Axbergs sn, Örebro hd, Närke, skänkt 0:4 i L till Eskilstuna kloster (SDHK 30501).
- 1506 är Nils i L faste vid häradstinget (SDHK 35530).
- 1529 är Olof i L faste vid häradstinget (SDHK 38856).

- *Präståttingen** 1555 *Preste otting* (SöH 1555:8) – låg i Hammarby by, 10 G, 7 i-j.
SöH **1 ky** 1:2, se Hammarby.
Detta var troligen prästgård innan socknen senast 1314 blev annex.
- *Säbodelen** 1372 i *Sæbolotenum widher Hammarby* (DS X 186), 1385 i *Hammarby i Sæbo delin* (SDHK 12907), 1469 i *Sæbo delenom* (SDHK 29003) – i en karta 1697 är flera jordstycken öster och väster om Hammarby bykärna åsatta namnet Säbyjorden (LSA Hammarby C26-3:1).
SöH **1 ?kluj** 0:0:2:4 till eskl i Hammarby.
1372, 1385 och 1469 se Hammarby.
- Tidö, Stora** 1378 i *Thidhege* (DS 9766), 1379 i *Dighra Tydhege* (DS 9922), 1483 i *Thyde* (SDHK 31317) – 10 G, 7 i.
SöH **1 sk** 1:0, 1566 med kyuj 0:1:1 i T.
1554 (endast) **1 skuj**.
1 kruj 0:3, 1566 **1 kr** 0:3:1.
1554 (endast) **1 kruj** 0:1.
1570 **1 kyuj** 0:2:2.
1 kyuj 0:1:1, 1566 till sk i T.
1553–56 **1 kyuj** 0:0:1.
1554 **1 fr** (1559 1 aoe 0:4, se nedan) (Måns Knutsson /Roos/).
1378 är Johan i T ledamot i skiljedomsnämnd i Torshälla (DS 9766).
1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:16 i 'Stora T' till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö, Jäders sn) (DS 9922).
1382–84 är Johan i T flera gånger faste vid häradstinget (SDHK 12262, SDHK 12263, SDHK 12267, SDHK 12268, 12730).
1399 är Peter i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 15055).
1399 och 1400 är Peter i T faste vid häradstinget (SDHK 15132, SDHK 15415).
1400 är Anders i T faste vid häradstinget (SDHK 15415).
1401 är Ragvald i T faste vid häradstinget (SD 60).

- 1409 är Lars i T, Peter i T och Ulf i T nämndemän vid räfsteting i Strängnäs (SD 1123, SD 1125, SD 1129, SD 1130, SD 1132, SD 1136, SD 1137).
- 1411 är Ulf i T och Ragvald i T fastar vid häradstinget (SD 1474, SD 1475).
- 1413 är Peter i T nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).
- 1413 säljer Bengt Nilsson (saknar sigill) i *Fielline* (?Fjäll, Nykyrka sn, Jönåkers hd¹) 0:0:4 i T till Peter i T (SD 1728).
- 1422 är Peter i T faste vid häradstinget (SDHK 19880).
- 1423 är Mats i T faste vid häradstinget (SDHK 20142).
- 1425 är Ulf i T faste vid häradstinget (SDHK 20527).
- 1440 fastfars Ulf i T:s försäljning av jord (var anges inte) till Peter Larsson i Harpsund (se DMS 2:4 s 173) (SDHK 23419).
- 1463 är Nils Klemetsson i T faste vid häradstinget (SDHK 28077).
- 1469 är Mikael i T faste vid häradstinget (SDHK 29003).
- 1478 är Nils i T vidervaroman vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).
- 1478 byter junker William, på sin hustru Birgittas vägnar, och Åboborgarna Hans von Asken och Lasse Petersson bort en gård i T till Sten Sture – gården hade sålts till dem av Staffan Ulfsson (Ulv) (se Åsby, Jäders sn) (SDHK 44184, tr ÅDkySB 669).
- 1483 är Filip i T faste vid häradstinget (SDHK 31317).
- 1485 byter Jöns Larsson (bägare ginbalkvis) i Busta, Odensvi sn, Åkerbo hd, Västmanland, och hans hustru Unnhild Ragvaldsdotter (stjärna) bort gods i Västmanland och Södermanland, häribland en gård T, till Helena Ragvaldsdotter (bomärkessigill), Erik Ragvaldssons änka, mot gods i Västmanland (se Näs, Kolbäckes sn, Snevringe hd, Västmanland) (SDHK 31674, SDHK 31675).
- 1529 är Anders i T faste vid häradstinget (SDHK 38856).
- 1559 upptas frälsehemmanet i kungens aoe-jordebok med 0:4; en marginalanteckning anger att det återbördades till Anders Hanssons barn 1561 (se nedan) (AoE 29A).

¹ Belägget saknas i DMS 2:3.

1561 dömer Erik XIV:s nämnd åter till Klas Andersson (Ekeblad) en gård i T som indragits till arv och eget 1554 från Anders Hanssons (Ekeblad) barn eftersom den fanns i gamle herr Sten Stures jordebok; detta hade skett trots att Sten Sture hade bytt bort gården till Knut Link 1471 (ska troligen vara 1480, se Åsby, Jäders sn) (HH 13 s 12).

Tidö, Lilla 1554 *Lysle Tydö* (SöH 1554:8) – övergivet bebyggelseläge 500 m sydöst om Stora Tidö (RAÄ 67:1), 10 G, 7 i.
 SöH **1 sk** 0:5, 1566 0:5:2, med skuj 0:2 i Djursta, Eskilstuna sn, 1554–55 med skuj 0:1:1 i Risinge, Husby sn.
 1554 (endast) **1 skuj**.

Okänd plats 1481 byter Sten Sture bort en onämnd gård i Hammarby sn till Knut Link (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30977).

Husby socken

1314 *de Husæby* (DS 1947, avskr).

1316 *parochia Husaby Byringhi* (DS 2075).

1330 *de Byringe* (DS 2801).

1335 *in ... parrochie Husaby Byringe* (DS 3122).

1370 *i Hosuby sookn a Byringh* (DS 8238).

Namnet Husby-Rekarne stadfästes 1885 (Lagerstedt s 24).

Omfattning: Husby socken hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

Kyrka: Långhuset och det kvadratiska koret återstår i dag av den kyrka som uppfördes under 1100-talet. Till den ursprungliga planen hörde även ett västtorn, vilket revs på 1730-talet och ett nytt uppfördes i samband med att kyrkan förlängdes västerut. Det medeltida tornet är emellertid synligt på Peringskiölds teckning från 1686. I den nuvarande kyrkan utgör långhusets två östliga travéer det ursprungliga långhuset. Under 1400-talet uppfördes det med blindingar dekorerade vapenhuset. Sakristian med tegelvalv tillkom sannolikt under samma århundrade, eller möjligen något tidigare, och tegelvalv slogs även i kor och långhus. Kalkmålningarna i långhusvalven tillkom sannolikt vid 1500-talets början. Kormålningarna är dock av betydligt senare datum.

Äldst av kyrkans inventarier är triumfkrucifixets Kristusbild, vilken har daterats till slutet av 1100-talet. Korset är sekundärt och tillverkat först på 1940-talet. Av övriga medeltida inventarier återstår ett ciborium från 1300-talet, locket till ett rökelsekar samt fotpartiet tillhörande en dopfunt av sandsten. Vidare är storklockan i tornet av senmedeltida datum, troligtvis ca 1500, och försedd med en bön till Gud och jungfru Maria på lågtyska. (SöKy 8 4:e uppl, Collmar 1 s 374, SHM mbild.)

1504 döms Kettil Eriksson för att ha brutit upp två offerstockar i kyrkan (ArTb 3 s 152).

Husby kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

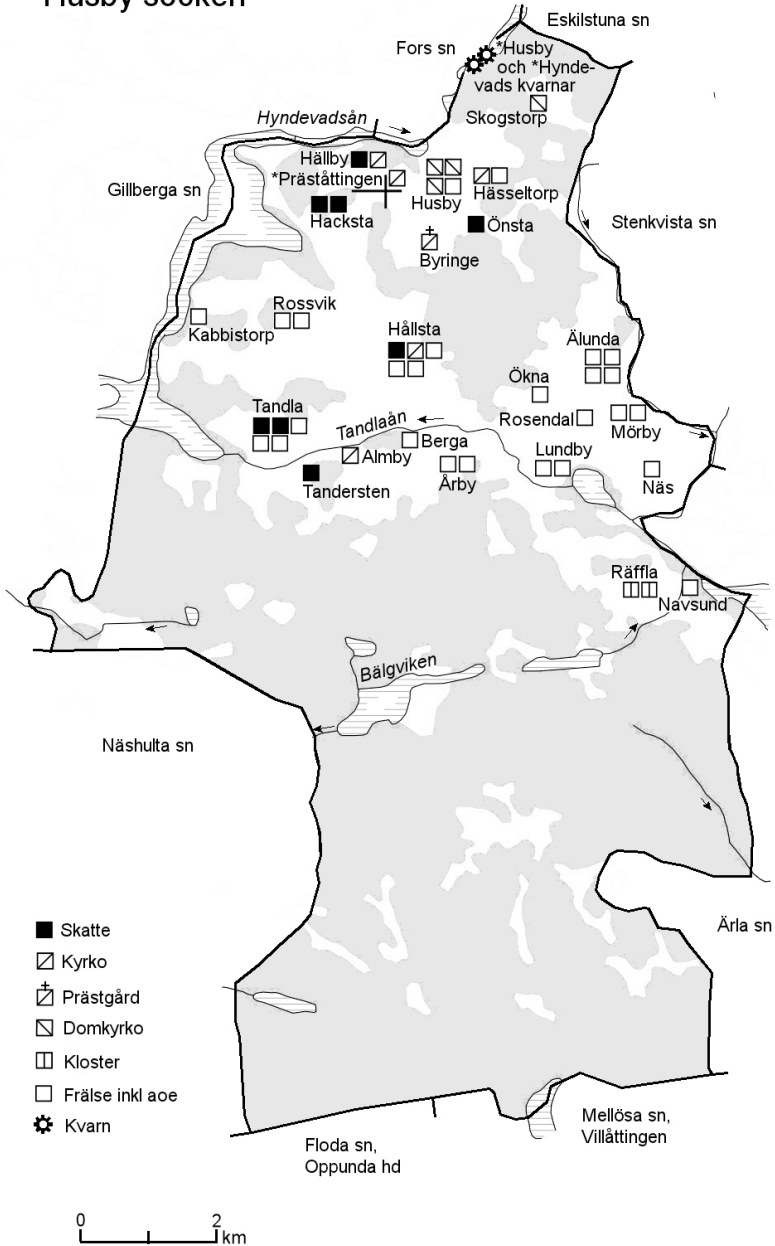
Runstenar: Sö 92 kyrkan (fragmentarisk inskrift), Sö 93 Berga (inskrift utan språklig mening), Sö 94 Berga (försvunnen), Sö 95 Berga (utan inskrift, troligen parsten till Sö 93).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kruj	ky	kl	bi	aoe	fr
Almy	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Berga	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Hacksta	2 (2)	--	--	--	--	--	--
Husby	--	--	--	--	3 (3)	0 (1)	1 (0)
Hällsta	1 (1)	--	1 (1)	--	--	--	3 (3)
Hällby	1 (1)	1 (1)	1 (1)	--	--	--	--
Hässeltorp	--	--	1 (0)	--	--	0 (1)	--
Kabbistorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Karlstorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Kvarntorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Lundby	--	--	--	--	--	--	2 (3)
Mörby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Navsund	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Näs	--	--	--	--	--	--	1 (1)
*Präståttingen	--	--	1 (0)	--	--	--	0 (1)
Rosendal	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Rossvik	--	--	--	--	--	--	2 (1)
Räffla	--	--	--	2 (2)	--	--	--
Skogstorp	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Tandersten	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Tandla	2 (2)	1 (1)	--	--	--	--	3 (3)
Årby	--	1 (1)	--	--	--	--	2 (2)
Älunda	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Ökna	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Önsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--
SUMMA	8 (8)	3 (3)	5 (3)	2 (2)	4 (4)	0 (2)	27 (27)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Navsund 1 (1), *Önsta* 1 (1), *kyuj* Årby 1 (1), *Önsta* 1 (1), *bikvarn* *Husby kvarn 1 (0), *Hyndevads kvarn 1 (0), *aoevret* *Hyndevads kvarn 1 (0), *aoefiske* *Hyndevads kvarn 1 (0).

Husby socken

Kartan visar Husby socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Almby

1441 *i Almby* (SDHK 23699, avskr), 1463 *i Almby* (SDHK 28161) – 10 G, 4 h.

SöH **1 ky** 0:4, 1562 **1 fr**, 1570 **1 ky** (Klas Kristiernsson /Horn/).

1360–1450 se Almby, Jäders sn.

1441 fastfars ett byte där Halsten i Ölsta, Torshälla sn, bytt bort 0:0:2 i A till Husby kyrka mot 0:0:1 i Ökna och 0:0:1 i Kumla, Stenkvista sn (SDHK 23699).

1443 skänker Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) 0:0:4 till sin hustru Valborg Olofsdotter (se Övernäs, Gillberga sn) (SDHK 24283).

1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:0:4 i A till Mats Kagg (se Årby) (SDHK 28161).

Berga

1383 *i Berghom* (SDHK 12481) – 10 G, 4 h.

SöH **1 fr** (Jöran Larsson /Sparre/).

1382–1516 se Berga, Kjula sn.

1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:10½ till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).

1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:0:16 i B till Mats Kagg (se Årby) (SDHK 28161).

1471 säljer Nils i B jord i *Hällby (SDHK 29206).

Byringe

1647 *Byringe* (LSA Byringe C31-15:c1:57) – 10 G, 5 h.

Byringe saknas är prästgård i kartorna, 1647 med 22 tunnor utsäde och äng till 50 lass (LSA Byringe C31-15:c1:57), och har ett gravfält (RAÄ 20:1). Troligen var det prästgård under senmedeltid. Se även *Präståttingen. Prästgårdsnamnet var knappast ursprungligt utan hade skapats utifrån sockennamnet Husaby Byring (Hellberg 1942 s 93).

Hacksta

1316 *in Hacastum* (DS 2075), 1357 *i Hagnastum* (DS 5772), 1379 *i Hakastom* (DS 9922) – låg 700 m väster om kyrkan (RAÄ 166), 10 G, 5 h (Hackstatorpet).

SöH **2 sk** 0:6 + 0:6, 1564 0:7 + 0:7, den ena 1549 (endast) med kruij 0:0:1 i Tandla.

1554 (endast) **1 skuj**.

1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) penningar till sin bryte (*villicus*) Olof i H samt en svart

- häst och en ko som båda finns i H till Torsten respektive Gamaliel (DS 2075).
- 1338 är Torbjörn i H faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1357 är Ragvald i H faste vid häradstinget (DS 5772).
- 1374 byter Eskilstuna kloster bort 0:6 i H, 0:5 i Rossvik och 0:0:0:10 i Tandla till Magnus Elofsson (Tandlaätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) mot ½:0 i Grönsta, 0:0:11 i Ånsöga och 0:0:10:12 i Kvinnersta, alla i Eskilstuna sn (DS 8606, DS 8607).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:7 i H till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö, Jäders sn) (DS 9922).
- 1380 är Tomas i H faste vid häradstinget (DS 10278).
- 1382 säljer Ragvald Eriksson (okänt sigill) i Fjällskäfte, Floda sn, Oppunda hd, 0:1:0:2 i H till biskop Tord i Strängnäs (SDHK 12262).
- 1384 byter Husby kyrka bort 0:0:2:6 i H till biskop Tord mot 0:1 i Hållsta (SDHK 12730).
- 1385 säljer Magnus Elofsson, med sin hustru Ingeborg Ragvaldsdotters samtycke, 0:2 i H till biskop Tord i Strängnäs; jorden ligger intill biskopens åkrar (SDHK 12813, fastebrev SDHK 12912).
- 1399 är Birger i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 15055).
- 1400 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 15415).
- 1402 är Nils i H två gånger faste vid häradstinget (SD 189, SD 251, SD 252).
- 1405 säljer Jöns Magnusson (horn och fågelfötter) och hans hustru Katarina Magnusdotter (Tandlaätten) ½:0 i H till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (SD 643) – i fastebrevet anges att jorden sålts av Magnus Elofsson, på dottern Katarinas vägnar, och av Jöns Magnusson, och enligt en 1600-talspåteckning handlade det om "Wästergården" (SD 644).
- 1409 är Peter i H faste vid häradstinget (SD 1203).
- 1415 byter Magnus Ragvaldsson bort de ½:0 i H till Gisle Götasson och hans hustru Ramfrid Petersdotter (se *Gräfsboda, Näshulta sn) (SDHK 18467).
- 1422 är Gisle (?identisk med ovanstående) i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6).
- 1423 är Magnus Bruddesson i H faste vid häradstinget

(SDHK 20083).

1449 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 25463).

1471 köper Lars Nilsson och Jöns Nilsson i H jord i Önsta (SDHK 29205).

1471 är Nils i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 29206).

1495 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 33244).

1530 får Joen Olsson på H Österrekarne i förläning (GR 7 s 177).

Husby

1289–1310 *Jn Husaby Byringe* (DS 1759, odat), 1292 *curiam meam Husaby arech / Husaby a Reech* (DS 1065, 1737), 1360 *i Husabybyringh* (DS 6239), 1464 *i Hwsaby* (SDHK 28267) – 10 G, 5 h, nu villaområde.

SöH **3 bi** 0:4 + 0:4 + 0:4, 1556 **3 aoe**, 1562 **3 fr**, 1570 **3 bi** öde (Klas Kristiernsson /Horn/).

1 fr, 1556 **1 aoeäng**, 1559 **1 aoe** 0:4.

Summa jt 1559 2:0.

Sätessgård: Husby är 1338 sätessgård för Bothild Petersdotter (okänt sigill) (DS 3401), änka efter Magnus Eriksson (GiBr s 73), och 1360 för deras dotter Ingrid Magnusdotter (initialsigill; härstamningen framgår av DS 3401 och DS 3570), änka efter Sigmund Röde (DS 6239a).

1289–1310 byter Nils Djäken och hans hustru Ingegerd bort 0:0:8 i H till Vårfruberga kloster (se DMS 2:7 s 43) (DS 1759, odat).

1292 gör Magnus Johansson (Ängel) tillägg till ett testamente från 1283 (ej bevarat) och skänker sin gård H till sin hustru Ingeborg Nilsson, som ersättning för en gård i Småland som var hennes morgongåva men han skänkt till en tjänare (DS 1065, DS 1737).

1357–1516 se Husby, Jäders sn.

1360 byter Ingrid Magnusdotter bort 3:0 i H till biskop Tyrgils mot jord i Södermanland och Närke samt fri bostad i Strängnäs (se DMS 2:5 s 52) (DS 6239a).

1464 byter biskopsbordet i Strängnäs bort ½:0 som är 'sunnersta gården' i H till Erik Andersson (okänt sigill) och hans hustru Katrin Andersdotter (växt) mot jord i Selebo hd (se Barrö, Näshulta sn 1462) (SDHK 28267).

1470 säljer Katrin Andersdotter (växt) 0:0:0:4 i H till Eskilstuna kloster (se Hässelatorp) (SDHK 29127).

- 1545 omfattar Husby rättardöme biskopsgodsens i Husby sn (VmH 1545:10).
- 1552 har biskopshemmanen vardera 18 spann utsäde, äng till 20 lass, god skog och nyanlagd humlegård (SöH 1552:14).
- 1558 köper Gustav I frälshehemmanet av Nils Anderssons hustru Märta i Barrö (AoE 29A).
- 1559 har de fyra aoe-hemmanen vardera 14 spann utsäde, äng till 16 lass, god skog och lite mulbete men inget fiskevatten (AoE 29A).
- *Husby kvarn** 1422 *hans* [biskopens] *quærna damp i ... Hosaby* (SDHK 19866), 1547 *i Quarne* (VmH 1547:9) – i äldre kartor finns ingen kvarnplats på Husbys ägor, utan den låg sannolikt invid *Hyndevads kvarn (se detta, se även Vreta).
- SöH 1545–56 **1 bikvarn**, 1556 **1 aoekvarn**. Se även Vreta.
- 1422 dömer Österrekarne häradsting att biskopens kvarn i Närja å vid Husby blivit olagligen förstörd. Det hade skett när lagmannen i Närke och fogden på Örebro slott hade stämt hela landet Närke till Närja å för att rensa kungsvattnet. Närkingarna hade kastat upp både yttre och inre dammen, hjulstugan och vågluckorna, och nämnden fann att förstörandet av inre dammen, hjulstugan och vågluckorna var ett brott. (SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6.)
- 1553 har biskopskvarnen 1 pund utsäde, äng till 16 lass, god skog och liten humlegård; den räntar 18 spann rågmjöl och 18 spann kornmjöl (VmH 1553:22).
- *Hyndevads kvarn**
- 1495(?) *hether Hyndevath* (SSJb 1515), 1508 *Hiindewadzquærn* (SDHK 36165), 1540 *Hyndawadtt* (VmH 1540:2), 1545 *Hyndawads åne* (VmH 1545:10) – i karta 1723 utsatt 1,3 km norr om Husby (LSA Husby C31-30:1 *Hyndwa quærn*); i karta 1729 kallad Skogstorps kvarn (LSA Vreta C31-81:1). I HEK kallas platsen Rosenholm, och nu är den utsatt som hammarområde, 10 G, 5 h. Byn Hyndevad låg 1,3 km västerut, i Gillberga sn.
- SöH 1552–56 **1 bikvarn**, 1556 **1 aoekvarn**.
1540–56 **1 aoevret**, 1545 'Hyndevads äng'.
1540–43 **1 aoefiske**, 1545–50 **1 aoefiske**.

- 1495(?) har Sten Sture ett ålfiske vid H 'i Fors socken' (SSJb 1515).
- 1508 byter Riseberga kloster bort H:s kvarn och underliggande jord i Kälby, Fors sn, Västerrekarne, till Strängnäs domkyrka mot jord i Närke (se DMS 2:1 s 193) (SDHK 36165, SDHK 36192).
- 1552 har biskopskvarnen 5 spann utsäde men saknar äng; den räntar 3 pund rågmjöl och 4 pund torkad ål (VmH 1552:14).
- 1552 befäller Gustav I att 'några ålkistor' ska byggas vid H (GR 23 s 182).
- 1555 skriver Gustav I till Mickel Helsing att denne i fortsättningen inte ska befatta sig med ålfisket i H, och samma dag utfärdas en fullmakt för Simon Jonsson att överta ansvaret för nämnda fiske (GR 25 s 166).
- 1556 befäller Gustav I att den av is förstörda ålkistan vid H ska återuppbyggas (GR 26 s 704 f, 727).

Hållsta

1319 *in Holstom* (DS 2208), 1338 *in Hulstum* (DS 3401), 1380 *i Holstum* (DS 10283) – 10 G, 5 h.

SöH **1 sk** 0:7.

1 ky 0:4:1.

3 fr, 1566 en öde, 1574 **2 fr** öde (Jöran Larsson /Sparre/ 2, Sigge Larsson /Sparre/ 1).

Sätessgård: Hållsta är 1319 sätessgård för Karl i H (tre fågelhuvud) (DS 2208).

1338 är Ville i H faste vid häradstinget (DS 3401).

1358 har Olof i H och Jon Joarsson skiftat sina hustrurs mödernegods i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 252) (DS 5849) – kan möjligen avse Hållsta, Frustuna sn, Daga hd.

1380 är Holmger i H flera gånger faste vid häradstinget (DS 10282, DS 10283, DS 10284, DS 10288).

1382 byter Bo Jonsson (Grip) bort avgälden 0:19:1 pn i H till Olof Haraldsson (Lossaätten) och dennes hustru Ingegerd Birgersdotter mot jord i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 220) (SDHK 12102).

1383 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 12441 Hadorph).

1384 fastfars att Peter Röd i Älunda sålt 0:1 i H till biskop Peter i Strängnäs och att biskopen bytt bort samma

- jord till Husby kyrka mot jord i Hacksta (SDHK 12730).
- 1385 är Holmger i H faste vid häradstinget (SDHK 12985).
- 1405 är Peter i H faste vid häradstinget (SD 644, SD 647).
- 1415 säljer Jöns Birgersson (lilja ginbalksvis) 0:0:8 i H till Tord Ebbesson (okänt sigill) (SD 2120).
- 1421 testamenterar Tord Ebbesson (okänt sigill) i Hagnesta, med sin hustru Cecilia Larsdotters (Lilja, Fjällskäfte-ätten) samtycke, 0:0:8 i H till Eskilstuna kloster (SDHK 19712). 1422 fastfars Cecilias, nu änka, gåva av jorden (SDHK 19880), och 1434 stadfäster döttrarna Ramborg, Gyrid och Märta donationen (SDHK 22133).
- 1446 och 1450 är Lasse i H faste vid häradstinget (SDHK 24842, SDHK 25725).
- 1457 är Olof i H faste vid häradstinget (SDHK 27056).
- 1466 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 28520).
- 1467 är Peter i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 28748).
- 1508 är Nils Larsson(?) i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 36173).

***Hällby, nu
Ryningsberg**

- 1338 *in Hälleby* (DS 3401), 1405 *i Hellaby* (SD 644) – 10 G, 5 h (Ryningsberg).
- SöH **1 sk** 0:7, med skuj 0:3 i Önsta.
1554–56 **1 kruj** 0:5:1.
1549–66 **1 kruj** 0:1:1, 1549–56 till bebodd ?kruj i Eckersta, Fors sn, 1564 till sk i Eckersta.
1 ky 0:2:2, 1564 **1 kyt**.
Summa jt 2:0:1.
- 1338 är Olof Båt i H och Ingevast Simonsson i H fastar vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1405 är Lars i H två gånger faste vid häradstinget (SD 644, SD 647).
- 1425 är Björn i H faste vid häradstinget (SDHK 20527).
- 1463 är Magnus i H faste vid häradstinget (SDHK 28077).
- 1467 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).

- 1467 säljer Mats Håkansson i Tandla 0:0:0:20 i H 'i Per Gregerssons åker' till Jon Larsson i Harpsund, Mellösa sn, Villåttingen (SDHK 28749).
- 1471 säljer Nils i Berga 0:0:0:3 i H till Mats Håkansson i Tandla (se Tandla) (SDHK 29206).
- Hässeltorp** 1462 *Hesletorp* (SDHK 27921), 1464 *Hesletorpit* (SDHK 28267) – låg 500 m öster om Husby 10 G, 5 h (EK 1:10 000).
- SöH **1 kyt**, 1562 **1 aoet**.
1555 (endast) **1 frt**.
- 1462 byter biskopsbordet i Strängnäs bort H till Erik Andersson (okänt sigill) och hans hustru Katrin Andersdotter (växt) (se Barrö, Näshulta sn) (SDHK 27921); bytet förnyas 1464 (SDHK 28267, fastebrev 1466 SDHK 28586).
- 1470 säljer Katrin Andersdotter, med sin makes och sin son Anders Erikssons och flera barns samtycke, sin gård H samt 0:0:0:4 i Husby till Eskilstuna kloster (SDHK 29127).
- 1474 anslår biskop Hans i Strängnäs H, som han köpt av priorn i Eskilstuna kloster, till en mäsas i domkyrkan (se DMS 2:7 s 211) (SDHK 29788).
- Kabbistorp** 1535 *Rabbetorp* (GHj s 111, troligen fel för Kabbetorp), 1553 *Kabbetorp* (SöH 1553:1) – låg 1,2 km väster om Rossvik (EK 1:10 000).
- SöH **1 frt** (Sigge Larsson /Sparre/).
- 1535 redovisar en extraskattelängd Peder i "Rabbetorp" bland torparna (GHj s 111).
- *Karlstorp** 1553 *Karstorp* (SöH 1553:1).
- SöH **1 frt** (Lars Matsson Kafle).
- *Kvarntorp** 1553 *Quarnetorp* (SöH 1553:1).
- SöH **1 frt** (Brita Turesdotter /Trolle/).
- Lundby** 1290 *in Lundby* (?DS 1026), 1338 *in Lundby* (DS 3401), 1370 *i Lundby* (DS 8238), 1440 *Lundby quern* (SDHK 23378, regest), 1447 *i Lundbo quern* (SDHK 25160) – 10 G, 4 h.
- SöH **2 fr** (Anna Håkansdotter /Hålbönäsätten/).
- 1562 **1 frt** 'Lundby kvarn' (Sigge Larsson /Sparre/).

- 1290 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:20 i L till kung Magnus (se *Fors, Fors sn, Västerrekarne) (?DS 1026) – kan avse Lundby, Jäders sn.
- 1338 är Johannes Stubbe i L vidervaroman vid en gods-uppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1357–1463 se Lundby, Jäders sn.
- 1370 intygas att Nils Larsson (Mörbyätten) vid arvskifte efter sina föräldrar och syskon erhållit 1:0 i L (se Mörby) (DS 8238).
- 1440 får Jeppe (Nilsson) Drake, på sin hustrus vägnar, vid arvskifte efter Katarina Nilsdotter (Mörbyätten), Esbjörn Blåpannas änka, L kvarn (se Mörby) (SDHK 23378).
- 1447 är Gregers i L kvarn vittne vid häradstinget (SDHK 25160) och 1448 är Gregers i L faste (SDHK 25397).
- 1472 säljer Karl Andersson (två och en halv lilja), kanik i Strängnäs, 0:5 i L till Eskilstuna kloster, med rätt för arvingarna att återköpa jorden inom sex år (SDHK 29387).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn, ½:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 2).

Mörby

- 1295 *in ... Myrby* (?DS 1130), 1370 *i Myrby* (DS 8238), 1374 *de Mørby* (DS 8607) – 10 G, 4 i (Mörbyhus).
- SÖH 2 fr (Jöran Larsson /Sparre/, Per Flemings arvingar).

Sätesgård: Mörby är 1370–85 sätesgård för Nils Larsson (Mörbyätten; delad sköld, övre fältet fågel, nedre två vindruvsklasar) (DS 8238, DS 8607, DS 9743, SDHK 12247, SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824; PHT 1934 s 14, GiOV s 732 f). Hans dotter Katarina Nilsdotter, gift med Esbjörn Blåpanna, skriver sig hit 1422 (SDHK 19852) – i ett referat 1440 av 1422 års brev anges även Esbjörn ha skrivit sig hit (SDHK 23612).

- 1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskifte med Dan Jonsson (Sjårnbalk) jord i M samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se Hedensö, Näshulta sn) (?DS 1130).
- 1370 intygar Torsten Gjurdsen (Oxenstierna) att hans hustrus morbror Nils Larsson i Mörby vid arvskifte efter sina föräldrar och syskon erhållit 0:14 i M, 1:0 i Lundby samt gårdar i Västergötland (DS 8238).

- 1437 är Ingevald i M och Anders i M nämndemän vid häradstinget (SDHK 22849).
- 1440 får Jeppe (Nilsson) Drake, på sin hustrus vägnar, vid arvskitte efter Katarina Nilsson (Mörbyätten), Esbjörn Blåpannas änka, M och två underliggande torp, Lundby kvarn och jord i Floda sn, Oppunda hd (se DMS 2:5 s 107) (SDHK 23378).
- 1446 tilldöms prästen Peter Ragvaldsson, hans bror Nils Ragvaldsson och Olof Drake, arvingar efter Jeppe Drake, godset M och två närbelägna torp; Jeppe Drake hade olagligen sålt godset till välborne Jösse Eriksson (SDHK 24909, tr DN 16 nr 154).
- 1447 är Erik(?) i M vittne vid häradstinget (SDHK 25160).
- 1464 är Ingevald i M faste vid häradstinget (SDHK 28246).
- 1466 ger Magnus Bengtsson (Natt och Dag) som morgongåva till sin hustru Ermegard Fickesdotter (Bylow) gods i Närke och Västmanland samt M och en (icke namngiven) kvarn i samma sn; han har köpt båda av Peter Ragvaldsson (SDHK 28618).
- 1487 har Karl Andersson (två och en halv lilja), kanik i Strängnäs, sålt halva M och halva Mörby torp samt gods i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 107) till Uppsala-kaniken Erik van Lipen, och denne säljer nu godsen till biskop Kort Rogge i Strängnäs (SDHK 31962). Senare samma år lägger biskopen godsen till den sankt Eriks prebenda han grundar i domkyrkan (SDHK 31971).
- 1498 är Jöns i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).
- 1516 är Jöns i M vidervaroman vid häradstinget (SDHK 37928).

***Mörby torp**

- 1487 *Mørby torp* (SDHK 31962).
1446 och 1487 se Mörby.

Navsund

- 1338 *in Næfsund* (DS 3401), 1360 *in Naafsunde* (DS 6325b), 1422 *i Nafsunde* (SDHK 19866) – 10 G, 4 i.
- SöH **1 skuj** 0:1, 1553 **1 stuj**, 1564 **1 skuj** 0:2, 1566 0:4, 1549 (endast) till fr i Österby, Näshulta sn, 1564 (endast) till fr i N.
- 1 fr**, 1564 (endast) med skuj 0:2 i N (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

- 1338 är Lars Rännare i N faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1360 är Ulf i N faste vid häradstinget (DS 6325b).
- 1362 får, vid arvskitte efter Notholm Eggardsson (Bralthorp), svärsonen Geleke van Pytten 0:0:16 i N (se Älunda) (DS 6716).
- 1422 är Jöns i N nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866).
- 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva, troligen efter morbrodern Olof Ragvaldsson (Lindöätten), N som räntar 2 tön korn och 0:3 pn (se Stenby, Ärla sn) (SDHK 23894).
- 1450 (omkr) är Jöns i N nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat).¹
- 1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:½ i N till Mats Kagg (se Årby) (SDHK 28161).
- 1486 ärver Erik Trolle jord i N som räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 1 pund fläsk vid arvskitte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).

Näs

- 1449 *i Näs* (?SDHK 25463), 1490/91 *i Neess* (D 8 f 2), 1501 *i Næsgardhin* (?SDHK 34326), 1506 *i Næss* (SDHK 35530) – 10 G, 4 i.
- SöH **1 fr**, 1555 **1 frt** (Per Flemings arvingar).
- 1449 är Magnus i Näs vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25463).
- 1467 är Magnus i Näs faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).
- 1490/91 namnges Jon i Näs som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i Gillberga sn (D 8 f 2).
- 1498 är Ingevald i Näs nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).
- 1501 är Jöns i Näs nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).
- 1506 säljer Anders Jönsson i Näs jord i Hedemora, Ärla sn (SDHK 35530).

Prästgården Se Byringe och *Präståttingen.

¹ Detta brev har satts till omkr 1470 efter 13/1 i DMS 2:4 s 126, 128 f, 140, 142, 174 och 176.

***Präståttingen** 1535 *Åttinge* (GHj s 111), 1554 *Ottingen* (SöH 1554:8), 1556 *Presteotting* (SöH 1556:6) – låg 250 m nordnordöst om kyrkan (LSA Husby-Rekarne C31-1:C1 58–9 år 1647, LSA Ryningsberg C31-63:1 år 1781).

SöH 1554 **1 ky** 'olagd jord', 1564 **1 kyt**, 1566 'öde halva året'.

Troligen var detta den ursprungliga prästgården, under medeltiden ersatt av Byringe (Hellberg 1942 s 93).

1535 redovisar en extraskattelängd Jöns i P bland torparna (GHj s 111).

Rosendal 1382 *i Rosindal* (SDHK 12273, avskr Hadorph), 1383 *i Rosendaal* (SDHK 12421), 1553 *Rosendall* (SöH 1553:1) – låg 800 m nordöst om Lundby 10 G, 5 i (HEK).

SöH **1 fr** (Klas Kristiernsson /Horn/).

1382 och 1383 är Henrik i R faste vid häradstinget (SDHK 12273 Hadorph, SDHK 12421).

1437 (10/10) tilldömer häradstinget Ingevald (okänt sigill) i Däntersta, Vadsbro sn, Oppunda hd, och hans svärson Anders Hansson gårdarna R och Ökna som deras arv efter Katarina Nilsdotter (Mörbyätten), Esbjörn Blåpannas hustru; Esbjörn hade olagligen bytt bort dem (SDHK 22849, PHT 1934 s 84).

1437 (14/10) återgår en uppgörelse där Esbjörn Blåpanna sålt jord till Erik Puke men inte hembjudit den till sina släktingar; Eriks arvinge Nils Gustavsson (Rossviksätten) återlämnar nu 0:0:16 i R, 0:0:8 i Ökna, denna sn, ½:0 i Blacksta, Ärla sn, ½:0 i Sörby, Tumbo sn, samt jord i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 259) och i Västmanland till Esbjörn och till Anders Ruska, gift med hans systerdotter (SDHK 22854, PHT 1934 s 38, 83 ff). – Släktingar gör senare anspråk på godsen, men deras krav avvisas i en dom 1471 (PHT 1934 s 95 f, 105 ff, SDHK 29248).

Rossvik 1335 *in villa Røzwick* (DS 3122), 1463 *paa Rødzwick* (SDHK 28054), 1553 *Rössuick* (SöH 1553:1), 1554 *Råsuik* (SöH 1554:8) – 10 G, 5 h.

SöH 1553–56 **1 fr**.

1554 **1 frt** 'Lilla R' (Sigge Larsson /Sparre/).

Sätessgård: Rossvik är sannolikt sätessgård för Magnus Elofsson (Tandläätten) 1411 (SD 1409). Det är 1419 sätessgård för Nils Gustavsson (Rossviksätten) (SDHK 19299, tr ST 3 nr 450) och 1425 troligen för hans son Gustav Nilsson då denne utfärdar morgongåvobrev där (SDHK 20599). 1463 skriver sig Birgitta Germundsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) och hennes make Mats (Erlandsson) Kagg dit (SDHK 28054, SDHK 28161). 1484 betecknas den som sonen och Strängnäskaniken Erik Kaggs 'sätessgård' då han upplåter den till sina bröder (SDHK 31427), och samma år utfärdar bröderna gemensamt ett brev där (SDHK 31482).

- 1335 testamenterar makarna Erengisle Jonsson (båt) och Birgitta Larsdotter 0:5 i R till sin tjänare Johan kallad "Boclaræ" (DS 3122, jfr 1338).
- 1336 görs arvskifte mellan syskonen Lars Lydersson (Fos) och Helena Lydersdotter, gift med Johan Öjarsson (två varghuvuden); 0:9:2 i R har bytts bort till Karl Näskonungsson (delad sköld), men det ska återgå till Helena och Johan om de inte är nöjda med bytesgodsen (DS 3212).
- 1337 erkänner sig Karl Näskonungsson ha bytt till sig 0:10 av Johan Öjarsson, som fått jorden genom sin hustru (SDHK 4368).
- 1338 är Johan "Buclære" i R faste vid häradstinget (DS 3401).
- 1374 byter Eskilstuna kloster bort 0:5 i R till Magnus Elofsson (Tandläätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) (se Hacksta) (DS 8606, DS 8607).
- 1382 pantsätter Ragvald Nilsson (Fargalt) ½:0 i R till Sven Svensson (se Barrö, Näshulta sn) (SDHK 12226). Samma år fastfars Svens köp av jorden (SDHK 12263).
- 1409 hänskjuts till lagmansting en tvist där Knut Nilsson (Gera) gör anspråk på 0:9:2 i R som Nils Gustavsson (Rossviksätten) innehar (SD 1136).
- 1447 är Lasse Petersson i R faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159).
- 1481 uppger Karl Knutsson (Gera) inför en räfstetingsdomstol i Strängnäs att 0:9:2 i R är hans rätta arv och uppvisar ett gammalt brev där herr Karl Näskonungsson erkänner sig vara skyldig Karl Knutssons morfar (rätteligen morfars far) Johan

Öjarsson för 0:9:2 i R och ska ge honom ersättning eller återge R (jfr 1336 års brev ovan). Karl Knutsson företer även 1409 års brev (ovan). Erik Kagg uppvisar istället ett skiftesbrev där hans far Mats Kagg byter till sig 0:9:2 i R av Erengisle Nilsson (Hammerstaätten). Erik döms att förete nya bevis inom sex veckor, då saken annars ska hänskjutas till rikets råd. (SDHK 30936, jfr PHT 1934 s 56 ff).

1484 intygar bröderna Nils, Erland och Germund Kagg att deras bror Erik Kagg vid arvskifte till dem upplåtit 'sin sätesgård' R samt Fjällskäfte, Floda sn, Oppunda hd (se DMS 2:5 s 104) och Ledinge, Knivsta sn, Ärlinghundra hd, Uppland (SDHK 31427).

1486 har Karl Knutsson fått rikets råds dombrev på 0:9:2 i R som Nils Kagg och Erland Kagg förhindrat honom, och Sten Sture stadfäster nu domen (SDHK 31700).

1493 uppges att Karl Knutsson bytt bort 0:9:2 i R till Mats Kagg medan denne levde mot lika mycket jord i Fullbro, Sorunda sn, Sotholms hd, och ett räfsteting dömer nu i enlighet med rikets råds dom jorden i R till Karl och jorden i Fullbro till Erland Kagg (se DMS 2:1 s 212) (SDHK 32946).

1519 byter Holger Karlsson (Gera) bort 0:9:2 i R till Knut Lindormsson (Vinge) mot jord i Östergötland (SDHK 38259).

1533 byter Kristina Lindormsdotter (Vinge) bort R till sin svåger Sigge Magnusson (Sparre av Rossvik); hon hade arvt jorden efter sin bror Knut (ShSp 3/5).

Ryningsberg Se *Hällby.

Räffla

1345 *in Refslæ* (DS 4011), 1357 *in villa Ræfzla* (DS 5696), 1357 *i Ræfzlum* (DS 5772), 1362 *in Ræfflom* (DS 6716) – 10 G, 4 i.

SöH 2 **eskl** 0:4 + 0:4.

1345 ger Notholm Eggartsson (Bralsthorp) 0:10:2 i R och 0:3 i Tummelsta, Ärla sn, i morgongåva till sin hustru Cecilia Ingevaldsdotter (?Hammerstaätten, ÄSF 2 s 136) (DS 4011).

1357 skänker Torsten Notholmsson (Bralsthorp), kanik i Strängnäs, 0:10:2 i byn R till Eskilstuna kloster, dels som testamentsgåva efter sin morfar Torsten Simpa och sin mor Johanna, dels för återställandet efter den

eldsvåda som drabbade klostret vid tiden för deras begravning (DS 5696). Gåvan fastfars senare samma år, varvid anges att testamentet innefattat även fadern Notholm Eggartsson (DS 5772).

- 1362 får, vid arvskifte efter Notholm Eggardsson, sonen Torsten Simpa 0:10:2 i R (se Älunda) (DS 6716).
- 1385 tilldöms vid räfsteting Eskilstuna kloster 0:10:2 i R som de erhållit av Torsten Simpa (se 1357) men som Olof Haraldsson hindrat dem från (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).
- 1386 är Jon i R nämndeman vid en gränssyn (SDHK 13112).
- 1450 är Håkan i R faste vid häradstinget (SDHK 25725).
- 1454 intygar Folke, som förr bodde i R, som en av de äldsta i häradet ett jordinnehav vid häradstinget (SDHK 26441).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som vardera räntar 4 tön korn, ½:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 2).
- 1516 är Sten i R nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928).

Skogstorp

- 1543 *Skogxtorp* (VmH 1543:1) – 10 G, 5 h.
SöH **1 bi**, 1556 **1 aoe**, 1564 **1 bit**.
- 1552 har biskopshemmanet 1 pund utsäde, äng till 16 lass, god skog och gott mulbete men saknar humlegård och fiske (VmH 1552:14). –1559 anges aoe-hemmanet ha 2 pund utsäde och äng till 30 lass (AoE 29A), men 1562 anges höskörden till 20 lass (SöH 1562:17).

*Sudherby

- 1304 *in Sudherby* (DS 1428).
- 1304 testamenterar Ingeborg Nilsdotter, änka efter Magnus Johansson (Ängel), 0:0:4 i S i Husby sn till sin tjänarinna Ingerun (DS 1428).

Tandersten

- 1338 *in Tandæsten* (DS 3401), 1386 *i Tandasten* (SDHK 13112) – 10 G, 4 h.
SöH **1 sk** 1:0, 1564 1:1.
- 1338 är Kristiern i T vidervaroman och Brudde i T faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1386 är Ulf i T nämndeman vid två gränstvister (SDHK 13112, SDHK 13113).
- 1409 byter Sigraf i Åkra, Runtuna sn, Rönö hd, bort 0:0:7 i

T och 0:0:0:14 i Tandla till Jöns Magnusson (horn och fågelfötter) mot jord i Åkra (se DMS 2:2 s 226) (SD 1205).

1417 Magnus Ragvaldsson (Fargalt) bort 0:0:0:4 i T till sin systerdotter Katarina Magnusdotter (Tandläätten) och hennes make Jöns Magnusson (horn och fågelfötter) (se Vargarn, Lista sn) (SD 2352).

Tandla

1316 *in Tandhællum* (DS 2075), 1338 *in Tanælle* (DS 3401), 1380 *i Tandelle* (DS 10202) – 10 G, 4 h.

SöH **1 sk** 1:1, 1564 1:2.

1554 **1 sk** 0:5, 1564 0:6, 1564 med kruj 0:0:1 i T.

1 kruj 0:0:1, 1549 (endast) till sk i Hacksta, 1564 till sk i T.

3 fr (Klas Kristiernsson /Horn/, Lars Matsson Kafle, Sigge Larsson /Sparre/).

Sätesgård: Tandla är sätesgård för Magnus Elofsson (Tandläätten) 1404 (SD 446) och för Jöns Magnusson (horn och fågelfötter), gift med Magnus' dotter Katarina, 1405 och 1411 (SD 643, SD 1474, SD 1475). 1418 bor möjligen Katarinas bror Anders där (SD 2486). 1445 skriver sig Katarina dit (SDHK 24694, jfr SDHK 26163 år 1452).

1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) 0:0:4 i T till sin tjänsteflicka Cecilia och 0:1 i T till Katarina (DS 2075).

1338 är Nils i T faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).

1374 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:0:10 i T till Magnus Elofsson (Tandläätten) och hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Fargalt) (se Hacksta) (DS 8606, DS 8607).

1380 är Ulf i T flera gånger faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10203, DS 10284, DS 10288).

1380 och 1381 är Ernils i T faste vid häradstinget (DS 10278, DS 10431).

1409 byter Sigraf i Åkra, Runtuna sn, Rönö hd, bort 0:0:0:14 i T till Jöns Magnusson (se Tandersten) (SD 1205).

- 1417 pantsätter Magnus Elofsson 0:6 i T och två närbelägna torp för en penningsskuld till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (SD 2324).
- 1417 byter Jöns Magnusson och hans hustru Katarina Magnusdotter (Tandläätten), Magnus Elofssons dotter, bort 0:6 i T till hennes morbror Magnus Ragvaldsson (se Vargarn, Lista sn) (SD 2352).
- 1422 är Lars Birgersson i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866).
- 1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:1 i T till Mats (Erlandsson) Kagg (se Årby) (SDHK 28161).
- 1467 säljer Jon Anundsson i Ripsa sn, Rönö hd, och hans systrar Gunnel och Holmfrid samt Lars Vikmansson och dennes två systrar, boende i samma sn, 0:7:2 i T till Mats Håkansson (SDHK 28679, fastbrev SDHK 28748).
- 1470 vittnar Mats Håkansson i T vid häradstinget (SDHK 29066).
- 1471 säljer Nils i Ramsta, Sköldinge sn, Oppunda hd¹, till Mats Håkansson 0:0:0:7 i T och $\frac{1}{9}$ av det åttonde penninglandet¹ liggande i Mats' åker; vidare säljer Nils i Berga 0:0:0:3 i Hällby till Mats Håkansson (SDHK 29206).
- 1482 är Birger i T faste vid häradstinget (SDHK 31209).
- 1483 är Magnus i T faste vid häradstinget (SDHK 31317).
- 1484 säljer Olof Amundsson och hans hustru, som tidigare var gift med Gregers Jönsson, 0:5 i T och två underliggande torp till Hans Petersson; köpesumman hade Erik Kagg tidigare givit till Hans Peterssons farbror Sven Jonsson som då var 'rätt målsman' för jorden, och Hans överlämnar nu jorden till Erik Kagg mot en penningssumma (SDHK 31453, tr DalsD nr 174).
- 1490/91 namnges Klemet i T som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostets jordinnehav i socknen (D 8 f 2).
- 1504 är Lars i T faste vid häradstinget (SDHK34730).
- 1508 fastfars att Lars i *Nässelsta, Gryts sn, Daga hd, sålt 0:4:1:4 'liggande i västra ändalagen' i T till Nils Larsson och Mats Bengtsson i T; samtidigt byter han

¹ Belägget för Ramsta saknas i DMS 2:5.

- bort 0:0:1 i samma åker i T till dem mot jord i Villåttingen (se DMS 2:4 s 143) (SDHK 36173).
- 1508, vid samma ting som ovan, är Olof Petersson i T faste och vidervaroman (SDHK 36173).
- 1510 är Henrik i T faste vid häradstinget (SDHK 36726 Örnhielm).
- Vreta** 1564 *Quarnevreta* (SöH 1564:7) – 10 G, 5 h (Vretahagen), identiskt med *Husby kvarn.
SöH 1564–70 **1 bit**.
- Årby** 1316 *in Arby* (DS 2075), 1371 i Aarby (DS X 22) – 10 G, 4 h.
SöH **1 kruj** 0:2:2.
1 kyuj 0:2, 1566 öde.
2 fr, 1566 det ena öde (Sigge Larsson /Sparre/ 1).
- 1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) 0:0:1 i Å, en ko som finns i Hacksta och en inkomst i Varsta, Gillberga sn, till Gamaliel (DS 2075).
- 1338 är Andreas i Å faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401).
- 1360–1450 se Årby, Kjula sn.
- 1382 säljer Torsten i Å jord i *Gräfsboda, Näshulta sn (SDHK 12206).
- 1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:10 i Å, 0:0:16 i Berga, 0:0:4 i Almby, 0:1 i Önsta, 0:1 i Tandla och 0:½ i Navsund till Mats (Erlandsson) Kagg (SDHK 28161).
- Älunda** 1335 *in villa Æellundhe* (DS 3108, avskr), 1362 *in Iælundom* (DS 6716), 1384 *i Elundum* (SDHK 12730) – 10 G, 4 h.
SöH **4 fr**, 1566 ett öde, 1574 två öde (Anund Stensson /Ulv/ 4).
- 1335 ger Eggard Bralsthorp d y 0:18 i byn Ä i morgongåva till sin hustru Estrid Ragnesdotter (Stallare), med förbehållet att istället eventuellt ge motsvarande jord i Västmanland (DS 3108).
- 1362 skiftas arv efter Notholm Eggardson (Bralsthorp) mellan sonen Torsten Notholmsson och Geleke van Pytten (sparre mellan två vippor), gift med Notholms (till namnet okända) dotter; på Torstens lott faller 0:18 i Ä, 0:10:2 i Räftefla, denna sn, och 1:0 i Hagby, Ärla sn, och på Gelekes lott 0:0:16 i Navsund, denna sn, 0:3 i Tummelsta, 1:2 i Axnäs, 0:7 i Stenby, 0:0:20 i *Sundby,

½:0:0:2 i Hedemora, alla i Ärla sn, 0:½ i Dunker, Dunkers sn, Villåttingen (se DMS 2:4 s 124) samt 0:2:0:2 i Långbro, Tystberga sn, Rönö hd (se DMS 2:2 s 294) (DS 6716).

- 1377 förlikas Johan Andersson (okänt sigill) i en arvsuppgörelse med Strängnäskaniken Torsten Notholmsson, som krävt gods för sitt brorsbarn (Notholm Eggardsson /Bralsthorp/). Torkel Erengisleson hade pantsatt 1:0 i Ä till Johan Andersson (jfr SDHK 11050), och denne och hans hustru Ingrid Karlsdotter (okänt sigill) överlåter nu jorden i Ä samt jord i Rönö hd (se DMS 2:2 s 223) och i Västmanland till Torsten. (DS 9537, DS 9538.)
- 1382 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:18 i Ä till Olof Haraldsson (Lossaätten) och dennes hustru Ingegerd Birgersdotter mot jord i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 220) (SDHK 12102).
- 1384 har Peter Röd i Ä sålt jord (se Hållsta) (SDHK 12730).
- 1399 belägger ett räfsteting 1:0 i Ä i kvarstad, då Katarina, änka efter Håkan Törnsson, och Olof Haraldsson träter om jorden (SDHK 15127).
- 1427 upplåter Filip Pedersson (trana) den årliga avgälden 18 tön korn, 0:18 pn och 6 pund smör av sin jord i Ä, samt 0:1 i Skäggesta, Barva sn, och jord i Selebo hd (se DMS 2:6 s 139) för reglering av sin skuld till Johannesprebendan vid Strängnäs domkyrka (SDHK 20847).
- 1437 är Staffan i Ä nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849).
- 1447 är Lasse Skomakare i Ä vittne vid häradstinget (SDHK 25160).
- 1503 skänker Klas Filipsson (Mälsåkersätten) sitt fädernearv fyra gårdar i Ä som årligen räntar 13½ pund korn, 4:0 pn, 4 pund smör, 4 pund fläsk och 8 pund bast till stiftandet av två årsmässor i Strängnäs domkyrka (SDHK 34678, SDHK 34688).

Ökna

- 1357 i *Øknun* (?DS 5772), 1437 i *Øøknom* (SDHK 22854) – 10 G, 4 h.
- SöH **1 fr** (Hans Persson /Forstenaätten/).
- 1357 och 1358 är Jon i Ö underhäradshövding (DS 5772, DS 5977) och 1360 faste vid häradstinget (DS 6325b) –

kan avse Ökna, Näshulta sn, Dunkers sn el Gryts sockendel, Villåttingen.

- 1382 är Kristiern i Ö faste vid häradstinget (SDHK 12206) – om identifieringen se 1357.
- 1425 är Joar i Ö faste vid häradstinget (SDHK 20527) – om identifieringen se 1357.
- 1437 (10/10) tilldöms Ingevald i Däntersta och Anders Hansson gården Ö som arv efter Esbjörn Blåpannas hustru Katarina Nilsson (Mörbyätten); jorden hade olagligen bytts bort (se Rosendal) (SDHK 22849).
- 1437 (14/10) återgår en uppgörelse där Esbjörn Blåpanna sålt 0:0:8 i Ö till Erik Puke (se Rosendal) (SDHK 22854).
- 1441 byter Husby kyrka bort 0:0:1 i Ö till Halsten i Ölsta (se Almby) (SDHK 23699).
- 1447 är Olof i Ö vittne vid häradstinget (SDHK 25160) – om identifieringen se 1357.
- 1449 är Anders i Ö vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25463) – om identifieringen se 1357.
- 1471 är Per "Mag" i Ö faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206) – om identifieringen se 1357.
- 1536 är Lasse i Ö faste vid häradstinget (BhSp 24/2) – om identifieringen se 1357.

Önsta

- 1289–1310 *in Ødnistum* (DS 1759, odat), 1358 *af Ødnastum* (DS 5977) – 10 G, 5 h.
- SöH **1 sk** 1:0, 1564 med kyuj 0:1 i Ö.
1 skuj 0:3 till sk i Hällby.
1 kyuj 0:1, 1564 till sk i Ö.
 Summa jt 1:4.
- 1289–1310 byter Nils Djäken och hans hustru Ingegerd bort 0:0:3½ i Ö till Vårfruberga kloster (se DMS 2:7 s 43) (DS 1759, odat).
- 1338 är Halsten i Ö faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (DS 3401) och 1358 vid häradstinget (DS 5977).
- 1381 utfärdar, enligt en 1500-talsanteckning, underhäradsövdingen Kettil Nilsson (flankbåge) fastebrev på 0:1 i Ö som sålts till Husby kyrka (?av honom själv) (DS 10310 s 8).

- 1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:3 i Ö till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).
- 1402 byter Eskilstuna kloster bort 0:5 i Ö till Olof Ottesson och hans styvson Peter Nilsson mot lika mycket jord i Slagsta, Eskilstuna sn (SD 189).
- 1422 är Peter i Ö nämndeman vid häradstinget och 1423 faste (SDHK 19866, 20083).
- 1463 säljer Peter Johansson (okänt sigill) 0:1 i Ö till Mats (Erlandsson) Kagg (se Årby) (SDHK 28161).
- 1471 säljer Erengisle i Ö och hans bröder Nils och Olof Jonssöner 0:0:16 i Ö till Lars Nilsson och Jöns Nilsson i Hacksta (SDHK 29205).
- 1471 är Erengisle i Ö vidervaroman vid häradstinget (SDHK 29206).

Jäders socken

1314(?) *de Jæper* (DS 1947, avskr).

1321 *parochia Jedhra* (DS 2309).

Omfattning: Socknen omfattade under medeltiden och 1500-talet samma område som nu (1950).

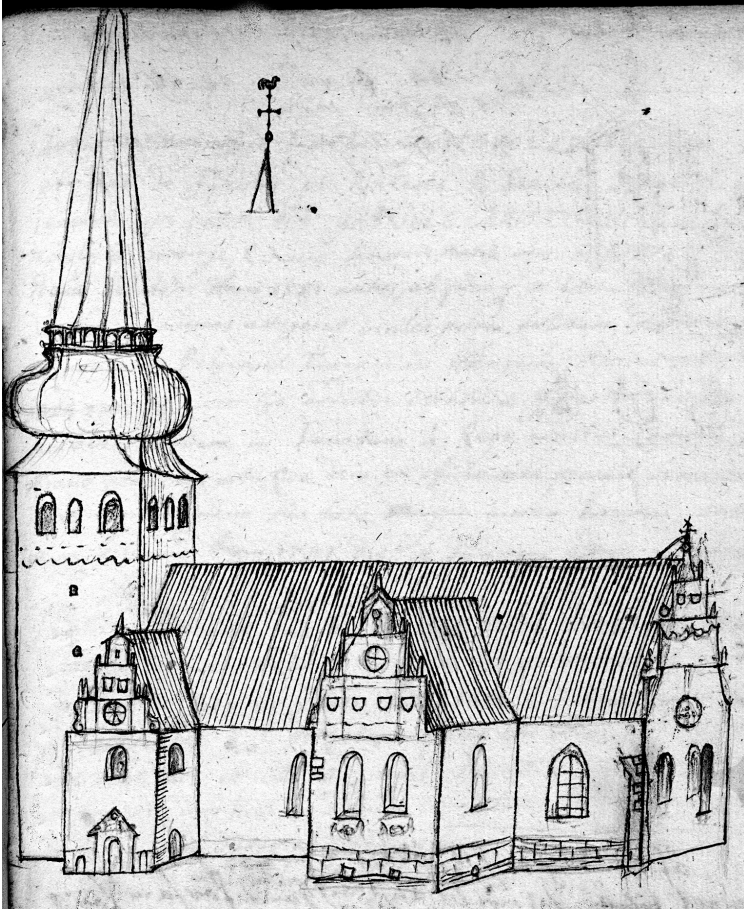
Kyrka: Den nuvarande kyrkan präglas framför allt av de om- och tillbyggnader som skedde på Axel Oxenstiernas initiativ i mitten av 1600-talet. Av den ursprungliga stenkyrkan återstår endast den tunnare delen av långhusets nordmur samt de sekundärt inmurade reliefhuggna stenblocken i den nuvarande sydmuren (bland dem Sö 100). Dessa ornamentala stenar, troligtvis tillhörande en ursprunglig portal, har daterats till 1100-talets första hälft. Det är därmed sannolikt att den äldsta stenkyrkan uppfördes vid den tiden. I sydmuren finns även inmurat ett gravklot från äldre järnåldern, med sekundär vikingatida inskrift (Sö 98). Av den kvarvarande nordmuren att döma hade 1100-talskyrkan ett hela 18 m långt långhus och var därmed en av den tidens största kyrkor i Södermanland. Sannolikt under 1200-talets andra hälft revs stora delar av kyrkan i samband med en kraftig utbyggnad. Den norra långhusmuren införlivades då i den nya kyrkan, vilken fick tjockare murar än den gamla. De nya murarnas övre delar uppfördes i tegel. Den nya kyrkan fick ett rakt avslutat kor med samma bredd som långhuset och försågs med sakristia samt ingångar i både söder och norr. Nordportaler är ytterst ovanliga i sörmländska sockenkyrkor, men bör höra samman med kyrkans ansenliga storlek samt dess status som kanikkyrka. Från Uppland finns flera exempel på kanikkyrkor med vapenhus i både norr och söder. Under 1400-talets senare del uppfördes västtornet, den norra ingången murades igen och dess vapenhus revs. Samtidigt togs en ny ingång upp i sydväst och ett stort vapenhus uppfördes. Kort Rogges vapen på den nya porten daterar dessa ombyggnader till åren 1479–1501. Innan 1600-talets om- och tillbyggnader ägde rum gjorde Jean de la Vallée ritningar av kyrkan, vilka ger en god uppfattning om den senmedeltida planformen.

I vapenhuset förvaras sidohällen till en Eskilstunakista (Sö 99, Ljung 2016 2 s 37).

Under 1400-talets senare del välvdes kyrkorummet med stjärnformiga tegelvalv. Sannolikt dekorerades kyrkorummet med kalkmålningar efter valvslagningen, men de fåtaliga fragment av dessa som påträffades vid en restaurering 1901 avlägsnades utan närmare undersökning. På sydväggen finns två konsekrationsskors bevarade, vilka av placeringen att döma kan knytas till återinvigningen efter 1200-talets stora omgestaltning. Det praktfulla altarskåpet, tillverkat i Jan Bormans verkstad i Bryssel 1514, inköptes av Axel Oxenstierna från Stockholms Storkyrka. I ett inventarium från 1657 omtalas en äldre altartavla som sönderfallen. Dopkitteln av brons

är gjuten 1533, men står på en medeltida fot av kalksten. Nederdelen av en cuppa finns bevarad, vilken är indelad i åtta fält med stående mantelklädda gestalter. Cuppan är försedd med ett ofullbordat avtappningshål och därmed är en datering till tiden strax efter 1200-talets mitt sannolik. Av övriga medeltida inventarier återstår en järnkrona, ett rökelsekar och en korkåpa, samtliga från 1400-talet. Vid Gustav Vasas silverkonfiskation 1545 gick bl a ett relikvarium, en monstrans och flera nattvardskalkar förlorade. (SvK 208.)

Kyrkan ligger på gränsen mellan Jäders by och prästgården Övlingeby (LMA Övlingeby 04-jäd-65 år 1784).

Jäders kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Runstenar: Sö 96 kyrkan, Sö 97 kyrkan, Sö 101 Ramsundet (Sigurdsristningen), Sö 103 Vävle.

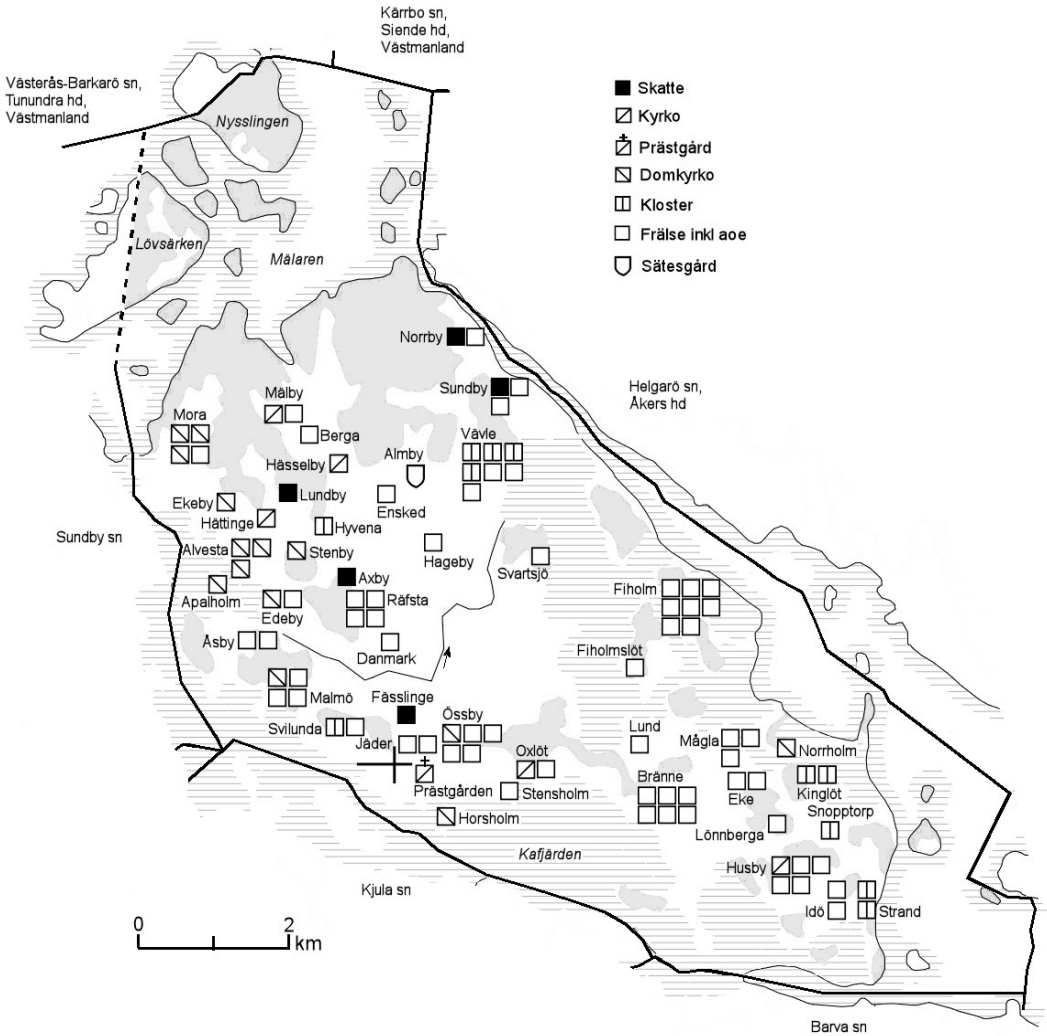
Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Almby	--	--	--	--	--	--	1 (2)
Alvesta	--	--	--	--	3 (3)	--	--
*Apalholm	--	--	--	--	1 (1)	--	--
*Berg	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Berga	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Bränne	--	--	--	--	--	2 (0)	4 (6)
Danmark	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)
Edeby	--	--	--	--	1 (1)	--	1 (1)
Eke	--	--	--	--	--	1 (1)	1 (1)
Ekeby	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Ensked	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Fiholm	--	--	--	--	--	--	8 (8)
Fiholmslöt	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Fässlinge	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Hageby	--	--	--	--	--	--	1 (0)
Horsholm	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Husby	--	--	1 (1)	--	--	2 (0)	2 (4)
Hyvena	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Hässelby	--	--	1 (1)	0 (1)	--	--	--
Hättinge	--	--	1 (1)	--	--	--	0 (1)
*Hössåker	--	--	1 (0)	--	--	--	--
Idö	--	--	--	--	--	2 (2)	--
Jäder	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Kinglöt	--	--	--	2 (2)	--	--	--
Lund	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Lundby	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Lönnberga	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Malmö	--	--	--	--	1 (0)	--	3 (4)
Mora	--	--	--	--	3 (3)	--	1 (1)
Mågla	--	--	--	--	--	--	3 (3)
Mälby	--	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Norrby	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (1)
Norrholm	--	--	--	0 (1)	1 (0)	--	--
Oxlöt	--	0 (2)	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Räfsta	--	--	--	--	--	--	4 (4)
Snopptorp	--	--	--	1 (1)	--	--	--

	sk	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Stenby	--	--	--	--	1 (1)	--	--
Stensholm	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Strand	--	--	--	2 (2)	--	--	--
Sundby	1 (1)	--	--	--	--	--	2 (2)
Svartsjö	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Svilunda	--	--	--	1 (1)	--	0 (1)	1 (0)
Vävle	--	--	--	6 (6)	--	--	3 (4)
Åsby	--	--	--	--	--	--	2 (2)
Össby	--	--	--	--	1 (1)	--	4 (4)
SUMMA	4 (4)	0 (2)	6 (5)	13 (15)	14 (12)	8 (6)	54 (58)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Fässlinge 1 (1), Hyvena 1 (1), Hätinge 2 (1), Norrby 1 (0), Sundby 1 (0), *Ullalunda 1 (1), *kruj* Almby 1 (1), Fässlinge 1 (1), *Hössåker 1 (0), Jäder 1 (1), Malmö 1 (1), Oxlöt 3 (1), *kyuj* Oxlöt 1 (1), *biuj* Mora 1 (0), *aoeholme* Nysslingen 1 (0).

Jäders socken

Kartan visar Jäders socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Almby

1360 *in Almby* (DS 6325 b), 1381 *i Almby* (Rap 17/1), 1500 *i Öffra Almby* (SDHK 34206), 1507 *i Stora Almby* (SDHK 35849) – 10 H, 8 a.

SöH **1 kruj** 0:2:1.

1 fr, 1555 **2 fr** (Mats /Simonsson/ Körning).

Sätessgård: Almby är sätessgård för Peder Kuse 1449 (SDHK 25582), Karl Klemetsson (Kuse) 1482 (SDHK 31209) och Erik (Karlsson) Kuse 1507–10 (SDHK 35849, SDHK 36352, tr BSH 5:256, SDHK 36726 Örnhielm), därefter den sistnämndes svärson Mats Körning 1528–1565 (SDHK 45184, SDHK 38954, HH 13 s 202; jfr AH s 111).

- 1360 är Silvast i A faste vid häradstinget (DS 6325b) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1381 och 1384 är Silvast i A faste vid häradstinget (SDHK 11835, SDHK 12730) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1381 är Sven i A faste vid häradstinget (SDHK 11835) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1382 och 1383 är Jöns i A faste vid häradstinget (SDHK 12273 Hadorph, SDHK 12420 Hadorph) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort ½:0 till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked) (SDHK 12481).
- 1384 förbinder sig Sigge Brun och hans 'syssling' Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) att kompensera Bo Jonsson för ett ojämnt godsbyte genom att ge Bo 0:2 i A och jord i Berga (se DMS 2:1 s 181 f) (SDHK 12609).
- 1387 säljer Sven Holmstensson 0:4½, som var hans hustru Elin Nilsdotters morgongåva, till biskop Tord i Strängnäs; två månader senare bekräftar Elin att hon bett sin man sälja jorden då hon själv drabbats av en ögonsjukdom (SDHK 13292, SDHK 13315).
- 1399 byter Eskilstuna kloster bort 0:1 till Peder i Skjulsta, Fors sn, Västerrekarne, mot lika mycket jord i Årna, Fors sn, Österrekarne (SDHK 15132).
- 1409 dömer ett råfsteting 0:1 till Nils Körning (växt) som köpt jorden av biskop Tord men sedan av dennes efterträdare hindrats att ta den i besittning (SD 1137).
- 1422 säljer Nils Körning 0:4½ till sankt Johannes prebenda vid Strängnäs domkyrka (SDHK 19830).
- 1424 köper Peder Kuse 0:1 i A (Tidöark 1 p 78, regest).
- 1448 är Nils i A faste vid häradstinget (SDHK 25273) – kan avse Almby, Husby sn.

- 1450 är Tyrgils i A faste vid häradstinget (SDHK 25725) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1466 byter Jäders kyrka bort jord i A till Peder Kuse (Tidöark I p 79, regest).
- 1467 är Magnus i A faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749) – kan avse Almby, Husby sn.
- 1500 säljer Ragnhild Larsdotter 0:0:11 i Övre A till Olof Jönsson, kyrkoherde i Jäder (se Sundby) (SDHK 34206).
- 1507 byter Johannesprebendan i Strängnäs bort 0:4½ i Stora A, som räntar 3 pund korn, 0:4½ pn och 1 pund smör, till Erik Kuse i A mot jord i Dunkers sn, Villåttingen (se DMS 2:4 s 126) (SDHK 35849).
- 1516 byter Strängnäs hospital till Erik Kuse bort en gård 'i Stora Almby och Hässelby' (Tidöark I p 26, regest).
- 1518 skänker Olof Jönsson den utjord han köpt i A till sin syster Margareta Jönsdotter (se Sundby) (SDHK 38152).

Alvesta

- 1359 *Alwastra* (DS 6116b, avskr), 1410 (omkr) i *Alwastrom* (SDHK 16389, odat) – 10 G, 8 j.
- SöH **3 bi** 1:0 + 1:0 + 1:0.
- 1359 är biskop Tyrgils sigillvittne i ett brev som utfärdas på A, som betecknas som hans gård (DS 6116b).
- 1385 är Lars i A nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).
- 1410 avslutas striden om biskopsstolen i Strängnäs; biskop Gjurds män med sina harnesk ska förflytta sig från Strängnäs till A (SD 1336).
- 1410 (omkr) är Jordan, Lars och Peder i A fastar vid häradstinget (SDHK 16389, odat).
- 1413, 1418 och 1425 är Lars i A faste vid häradstinget (SD 1728, SD 2477, SDHK 20527).
- 1444 och 1469 är Lars i A faste vid häradstinget (SDHK 24453, SDHK 29003).
- 1449 är Nils Gjurdsson i A faste vid häradstinget (SDHK 25582).
- 1498 är Peder Jönsson i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).
- 1500 är Peder Olofsson i A faste vid lagmansting (SDHK 34221).

1544 får biskop Bengt i Strängnäs ängen *Bischopzängenn* vid A av kungen på behaglig tid (GR 16 s 273)

***Apalholm** 1543 *Eppleholm* (SöH 1543:2), 1555 *Apalholm* (SöH 1555:6) – låg 450 m sydväst om Alvesta (LMA Apalholm 04-jäd-14 år 1722, RAÄ 28:1 och 161:1).

SöH **1 bit**.

Axby 1413 i *Axby* (SD 1745) – 10 G, 8 j.

SöH **1 sk** 1:0.

1413 ger Nils Bosson (Natt och Dag) 1:0 i A till ärkedjäknedommet i Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (SD 1745).

1445 byter Sigge Ulfsson, ärkedjäkne i Strängnäs, bort 1:0 i A till Lars Ulfsson i Aspesta, Kjula sn, och hans hustru Holmfrid mot lika mycket jord i Aspesta (SDHK 24672, SDHK 24685).

1446 se *Häringe, Kjula sn.

1447 är Mikael i A faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159).

1448 säljer Lars Ulfsson i Aspesta 1:0 i A till Johan Petersson, borgare i Torshälla (SDHK 25273).

1454 stadfästs på räfsteting 1445 års byte efter nämndens rannsakning, då bytet ifrågasatts av Hans Petersson, fogde på Gripsholm (SDHK 26460).

1500 är Jöns Ulfsson i A faste vid lagmansting (SDHK 34221).

***Berg** 1554 *Berg* (SöH 1554:8) – inte identiskt med Berga.

SöH 1553–56 **1 fr**.

Berga 1384 i *Berghom* (SDHK 12609) – 10 G, 8 j.

SöH **1 fr** (Måns Persson /Lilliehöök/).

Sätessgård(?): Ett Berga, möjligen detta, är omkring 1430–40 sätessgård för Bengta Petersdotter (okänt sigill) (?SDHK 24250, odat).

1382–1529 se Berga, Kjula sn.

1384 förbinder sig Sigge Brun och hans syssling Sigrid Jonsdotter (vingad hjälm) att kompensera Bo Jonsson (Grip) för ett ojämnt godsbyte, genom att ge Bo 0:14½ i B och jord i Almby (se DMS 2:1 s 181 f) (SDHK 12609).

1540 byter Lindorm Matsson (Kafle) bort en gård i B som räntar 12 pund korn och 0:2 pn och jord i Frössvi, Kolbäckes sn, Snevringe hd, Västmanland, samt i Jernäs, Götlunda sn, Glanshammars hd, Närke, till Lars Siggesson (Sparre); i gengäld får Lindorm sätesgården Rosendal, Vånga sn, Ås hd, Västergötland (StrLBp 31/3).

***Bosgården** Se Husby 1428.

Bränne

1386 *Brænnø* (SDHK 13113) – 10 H, 7 a.

SöH **2 aoe** 0:2 + 0:2, 1564 **2 kr**, 1566 **2 fr**.

4 fr (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/ 2, Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/ 1, Mats Körning 1)

1386 tilldöms Vårfruberga kloster, vid råfsteting i Torshälla, den mellan B och Fiholm belägna ängen *Oxnø som klostret har urminnes hävd på men som Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) velat lägga under Fiholm (SDHK 13113).

1411 är Johan i B faste vid häradstinget (SD 1474, SD 1475).

1412 skiftas arv efter Salomon Nilsson (sparre) i Nordanö, Ramnäs sn, Snevringe hd, Västmanland, och hans hustru Helga, som ännu är i livet. Dottern Lucia och hennes man Karl Störkarsson (lilja) får 0:5 i den övre gården i B och jord i Norrby, denna sn, samt jord i Färnebo sn, Norrbo hd, Västmanland, vilket allt är Lucias mödernearv som hennes mor Helga upplåter till henne. Lucias syster Valborg och hennes man Martin Ulf (varg) får av hennes mödernearv 0:5 i nedre gården i B och jord i Ramnäs sn, Snevringe hd, Västmanland, samt av hennes fädernearv jord i Himmelsända, Kjula sn. En tredje dotter, Elin, och hennes man Jöns Larsson (Lydingeätten) får av Elins möderne 0:0:5 i Mågla, denna sn, och jord i Ramnäs sn, samt av hennes fäderne jord i Harby, Kjula sn. Helgas gårdar är väl besatta med goda landbor, och hon ska ha avraden från dem så länge hon lever. Slutligen överlåter Helga gårdar och torp i Västmanland till gäldande av skulder. (SD 1518.)

1446 är Ingemar i B faste vid häradstinget (SDHK 24868).

1454 se 1475.

1457 är Anders i B faste vid häradstinget (SDHK 27056).

- 1461 anvisar Birgitta Nilsdotter (tre vädurhorn) ½:0 i B, som var morgongåva från hennes förre make Karl Bengtsson (Färila), som säkerhet för de gods i Håbo hd, Uppland, som hon har skänkt till sin man Lars Tomasson (Årbyätten) (se DMS 1:10 s 75, DMS 2:2 s 167) (SDHK 27737).
- 1466 är Olof i B faste vid häradstinget (SDHK 28520).
- 1475 anges i Uppsala domkyrkas prebendeförteckning att Katarina Karlsdotter (Sture), änka efter Nils Jönsson (Oxenstierna), stiftat en prebenda i Johannes evangelistens kor och skänkt 0:14 i B, som räntar 10½ pund korn och 0:12 pn, och torpet Lund (se DMS 2:6 s 47); stiftandet skedde troligen 1454 (SvK 227 s 456, GiOV s 264, s 309 f).
- 1500 är Bengt Ingevaldsson i B nämndeman vid lagmans-ting (SDHK 39491).
- 1515 är Lars Bengtsson i B och Per Bengtsson i Strand två av arvingarna efter brodern Jon Bengtsson, rådman i Stockholm (StTb 1514–24 s 63 f).
- 1527 (tidigast) återbördas de 1475 donerade godsens till Elin Nilsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö), dotterdotter till Katarina Karlsdotter (GiOV s 319).
- 1559 redovisar jordeboken över kungens arv och eget två gårdar om 0:2 vilka uppges vara indragna 1543 som sakfallsgods från Bengt Nilsson (Färila); gårdarna sår vardera 2 pund (korn) och har äng till 30 lass, gott fiskevatten och litet mulbete men ingen skog (AoE 29A).
- 1562 har aoe-gårdarna vardera 2 pund utsäde, äng till 30 lass, ingen skog, litet mulbete och gott fiskevatten (SöH 1562:17).

Brännelund Se Lund.

Danmark 1478 *eth thorp ... hether Danmark* (SDHK 44184, avskr) – 10 H, 7 a.

SöH 1 frt, 1562 1 aoet 0:2.

1478 byter junker William, på sin hustru Birgittas vägnar, och Åboborgarna Hans von Asken och Lasse Petersson bort ett torp D till Sten Sture – torpet hade sålts till dem av Staffan Ulfsson (Ulv) (se Åsby) (SDHK 44184, tr ÅDkySB 669).

1491 donerar Nils Sture (Natt och Dag), på sin hastigt avlidne tjänare Erik Erikssons vägnar, en gård i D till den prebenda som Erik Eriksson önskat stifta i Västerås domkyrka (se DMS 1:3 s 225) (SDHK 32672, tr ASB s 389 ff).

1559 har aoe-torpet om 0:2 utsädet $8\frac{1}{2}$ spann, äng till 25 lass och litet mulbete men varken skog eller fiskevatten (AoE 29A).

Edeby

1331 *in Edhby* (DS 3839), 1386 *i Edhby* (SDHK 13113) – 10 G, 8 j.

SöH **1 bi** 0:5.

1 fr, 1555 **2 fr**, 1562 **1 fr** (Mats Körning).

1331 har sankta Anna (Oppeby) prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:0: $\frac{1}{2}$ (DS 3839).

1386 är Sven Bonde i E nämndeman i synenämnd vid råfsteting (SDHK 13113).

1410 (omkr) är Erik Petersson i E faste vid häradstinget (SDHK 45443).

1413 är Elof i E faste vid häradstinget (SD 1728).

1480 bekräftas att Staffan Ulfsson (Ulv) testamenterat 0:0:1 i E till Strängnäs domkyrka (se Räfsta) (SDHK 45460).

1501 är Olof i E nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).

Eke

1449 *i Eke* (SDHK 25494), 1486 *i Ekistorp* (SDHK 31816), *Eke torp* (GHj s 118) – 10 H, 7 a.

SöH **1 aoe** 0:4.

1 fr 'Ekistorp' (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) $\frac{1}{2}$:0 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) $\frac{1}{2}$:0 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård om $\frac{1}{2}$:0 som räntar 3 pund korn, 1:0 pn och 1 pund fläsk (C 7 f 11v).

1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) jorden som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK

30702).

- 1486 ärver Erik Trolle jord i *Ekistorp* som räntar 0:12 pn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby) (SDHK 31816).
- 1495(?) har Sten Sture en gård i Eke om ½:0 som räntar 3 pund korn, 1:0 avradspn, 0:3 dagsverkspn och 1 pund mata (SSJb 1515).
- 1501 se Hällby, Torshälla sn.
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i Eke om ½:0 som räntar 3 pund korn, 0:11 pn och 1 pund fläsk; gården har Sten Sture och hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) återköpt från hennes farbror Ivar Axelsson (SSJb 1502).
- 1530 byter Gustav I bort till Brita Andersdotter (Ekeblad från Rekarne) en gård om ½:0 som räntar ½:0 avradspn, 3 pund korn, 0:3 dagsverkspn och 1 lisp fläsk (se Hjortsberga, Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland) (GR 7 s 45).
- 1559 har Gustav I en gård om 0:4 som sår 18½ spann, har äng till 27 lass och litet mulbete men varken skog eller fiskevatten (AoE 29A).

Ekeby

- 1358 i *Ekeby* (?DS 5977), 1447 i *Ekeby næsi* (?SDHK 25160), 1511 i *Egeby* (SDHK 36960) – 10 G, 8 j.
- SöH **I bi** 1:0.
- 1358–85 är Bengt i E ett flertal gånger faste vid häradstinget (DS 5977, DS X 22, SDHK 12254, 12730, 12907, 12912) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1399 är Martin i E nämndeman vid räfsteting (SDHK 15122 Hadorph) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1401 är Ragvald i E faste vid häradstinget (SD 60) och 1402 vidervaroman vid häradstinget (SD 252) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1445, 1446 och 1457 är Bengt i E faste vid häradstinget (SDHK 24685, SDHK 24842, SDHK 27056) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1447 är Nils i 'Ekeby näs' vittne vid häradstinget (SDHK 25160) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1466 är Mats i E faste vid häradstinget (SDHK 28520) – kan avse Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen.
- 1511 godkänner rikets råd att kronan byter bort 0:2 i E till

Strängnäs-biskopen mot 0:0:10½ i Oxlöt (SDHK 36960).

Ensked

1383 i *Enzeke* (SDHK 12481), 1402 i *Ænzio* (SD 176 b) – 10 H, 8 a.

SöH **1 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 1:0 i E och jord i Almby, Fässlinge, Jäder och Sundby, denna sn, Söderby, Barva sn, Berga, Husby sn, Stenkvista, Stenkvista sn, Lövgård, Sundby sn, samt Grundby, Hyggeby, Tärby och Vallby, Vallby sn, till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) mot jord i Tjusts (se DMS 4:5 s 351) och Kinda hdr, Småland samt Bråbo hd, Östergötland (SDHK 12481).

1402 är Lars i E faste vid häradstinget (SD 176b).

1403 säljer hustru Katarina och hennes son Klaus Boladräng 0:9 i E och jord i Heby och Årby, Kjula sn, till drottning Margareta (SDHK 16179).

1430–50 och 1444 är Hagbard i E faste vid häradstinget (SDHK 21281, odat, SDHK 24453).

Fiholm

1275 *Fyæholm* (DS 588), 1386 *Fiholm* (SDHK 13113) – 10 H, 8 a.

SöH **8 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1275 utfärdar kung Valdemar ett brev i F (DS 588).

1386 se Bränne.

1402 säljer Ermegard, änka efter Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) till drottning Margareta gården och byn Fiholm, omfattande 5:0, och de underliggande landbogårdarna i *Lyla* (nu Fiholmslöt) och Svartsjö, vilket var hennes morgongåva (SD 171).

1403 avstår Ivar Nilsson (Ivar Nilssons ätt) och hans syster Cecilia Nilsson, kusiner till Erik Valdemarssons mor Helga Anundsdotter (Rörik Birgerssons ätt), från alla arvsrättsliga anspråk på andelar i F (SD 345).

1403 överlåter drottning Margareta F till kung Erik (SD 397).

1424 är Johan i F faste vid häradstinget (SDHK 20284).

1449 är Peder Larsson i F faste vid häradstinget (SDHK 25463).

1467 är Johan i F faste vid häradstinget (SDHK 28748,

SDHK 28749).

1473 testamenterar Erik Axelsson (Tott) F och allt han äger i Rekarne till sin brorsdotter Ingeborg Filipdotter (SDHK 29672).

1500 är Peder Ragvaldsson i F faste vid lagmansting och 1501 nämndeman vid häradstinget (SDHK 34221, SDHK 34326).

1504 är Kettilbjörn i F faste vid häradstinget (SDHK34730).

1529 säljer Bengt i F jord i Kjusta (SDHK 38856).

Fiholmslöt

1402 *i Lyta* (SD 171), 1555 *Lött* (SöH 1555:8) – 10 H, 7 a; ursprungligt bebyggelseläge omkr 1 km nordväst om det nuvarande (LSA Fiholm C5b omkr 1690, SE/RA/420571/01/F/F1a/30).

SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1402 se Fiholm.

Fässlinge

1383 *i Færslinge* (SDHK 12481) – 10 H, 7 a.

SöH **1 sk** 0:7:1:4, 1564 1:0, 1549 (endast) med kruj 0:1:2 i F, 1574 med kruj 0:5 i Jäder.

1 skuj 0:0:2:4 till sk i Lundby.

1 kruj 0:1:2, 1549 (endast) till sk i F.

1383 byter Bo Jonsson 0:0:2½ till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked) (SDHK 12481).

1386 är Ingemund i F nämndeman i synenämnd på räfsteting (SDHK 13112).

1498 är Nils i F nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

1510 byter Ragvald Karlsson i F bort jord i Skäggesta, Barva sn (SDHK 36726 Örnhielm).

Hageby

1382 *i Haghabby* (?SDHK 12254), 1553 *Hagabergh* (SöH 1553:1), 1554 *Hageby* (SöH 1554:8) – 10 H, 8 a.

SöH 1553–64 **1 frt** (Mats Körning).

1382, 1419 och 1449 se Hagby, Ärla sn.

1529 säljer Peter i H jord i Kjulsta, Kjula sn (SDHK 38856).

Horsholm

1400 *i Horsholm* (SDHK 15417) – 10 H, 7 a.

SöH **1 bi** 0:4.

1400 är Ulf i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).

1431 tilldöms Ragnar i Binklinge, Vrena sn, Oppunda hd, två torp i H, som var hans hustru Lucia Larsdotters och hennes bror Inges arvegods (se Mora) (SDHK 21606).

1444 byter Tomas Nilsson (bila) bort två gårdar som räntar 3:0 pn till biskop Erik i Strängnäs (se Mora) (SDHK 24517).

Husby

1348 *in Husabystrand* (DS 4323), 1357 *i Husuby* (DS 5772), 1400 *i Hosaby* (SDHK 15417) – 10 H, 7 a.

SöH **1 ky** 0:2:1.

2 aoe 0:4 + 0:4, 1553 **2 fr**, 1556 **2 aoe**, 1562 **2 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

2 fr (Emerentia Holgersdotter /Gera/).

1348 se Strand.

1357 är Sigmund i H faste vid häradstinget (DS 5772) – kan avse Husby, Husby sn.

1400 är två män vid namn Lars nämndemän vid häradstinget (SDHK 15417) – kan avse Husby, Husby sn.

1413 är Holger i H faste vid häradstinget (SD 1728) – kan avse Husby, Husby sn.

1424 är Anders i H faste vid häradstinget (SDHK 20284) och 1446 vittne vid en jordtransaktion (SDHK 24950) – kan avse Husby, Husby sn.

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:7:1:4 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1428 utfärdas köpebrev på *Boossgården* i H (Tidöark 1 p 25, regest).

1431 är Björn i H nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606) – kan avse Husby, Husby sn.

1446 är Johan i H faste vid häradstinget (SDHK 24868) – kan avse Husby, Husby sn.

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:7:1:4 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).

- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok två gårdar om sammanlagt 1:0, som räntar $\frac{1}{2}$ läst korn, 1:0 pn och 2 pund fläsk (C 7 f 11).
- 1467 är Peter Olofsson i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749) – kan avse Husby, Husby sn.
- 1469 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 29003) – kan avse Husby, Husby sn.
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson 0:1 som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1486 ärver Erik Trolle jord två gårdar i *Hoosbostrandh* som räntar 8 tön korn, 1:0 pn och 2 pund fläsk vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby) (SDHK 31816).
- 1501 se Hällby, Torshälla sn.
- 1501 är Peter i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).
- 1495(?) har Sten Sture två gårdar i H om 1:0 som räntar $\frac{1}{2}$ läst korn, 1:0 avradspn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund mata (SSJb 1515).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok två gårdar i H om 1:0 som räntar $\frac{1}{2}$ läst korn, 1:0 avradspn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund fläsk; gårdarna har Sten Sture och hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) återköpt från hennes farbror Ivar Axelsson (SSJb 1502).
- 1516 är Johan Olofsson i H och Jöns Petersson i H nämndemän vid häradstinget (SDHK 37928).
- 1530 byter Gustav I bort två gårdar om vardera $\frac{1}{2}$:0 som räntar $\frac{1}{2}$:0 avradspn, $\frac{1}{2}$ läst korn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund fläsk till Brita Andersdotter (Ekeblad från Rekarne) (se Hjortsberga, Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland) (GR 7 s 45).
- 1562 har aoe-gårdarna vardera $2\frac{1}{2}$ pund utsäde, äng till 30 lass, ingen skog men litet mulbete och fiskevatten (SöH 1562:17).

Hyvena

- 1348 *in Hiuinum* (DS 4352), 1400 *i Hyvinom* (SDHK 15415) – 10 G, 8 j.
- SöH **1 skuj** 0:3:2, till sk i Lundby.
1 våkl 1:0, 1562 **1 aoe**, 1564 **1 kl**.

- 1348 byter Vårfruberga kloster bort 0:0:2:2 till Hemming Jonsson i Lundby, Fogdö sn, Åkers hd, mot jord i Fogdö sn (se DMS 2:7 s 36) (DS 4352).
- 1348 byter Vårfruberga kloster bort 0:0:7½ till Ingerun i H m fl mot jord i Åkers hd (se DMS 2:7 s 78) (DS 4353).
- 1400 är Ingevast i H faste vid häradstinget (SDHK 15415, SDHK 15493).
- 1402 och 1411 är Olof i H faste vid häradstinget (SD 190, SD 1474, SD 1475).
- 1447 säljer Anders Jonsson, Anders Olofsson, Peder Bengtsson och Halvard Pedersson 0:0:11 i H till Jöns Ragnvasson, hans syskon och fastrar (SDHK 25152).
- 1559 har aoe-gården 3½ pund utsäde och äng till 60 lass men saknar skog, mulbete och fiskevatten (AoE 29A).

Hässelby

- 1357 *i Hesleby* (?DS 5772), 1545 *Hesleby* (SöH 1545:1) – 10 G, 8 j.
- SöH **1 ky** 0:5:1:4, 1566 0:5:2:2.
1562 **1 aoe** utan jt, 1564 **1 kl**.
- 1357–1448 se Hässelby, Kjula sn.
- 1466 byter Jäders kyrka bort jord i H till Peder Kuse (Tidöark 1 p 79, regest).
- 1516 se Almby.
- 1562 har aoe-gården 2 pund utsäde, äng till 32 lass, ingen skog eller mulbete och litet fiskevatten (SöH 1562:17).

Hättinge

- 1535 *Hettinghe* (GHj s 119) – 10 G, 8 j.
- SöH **1 skuj** 0:0:2:4, 1549 till sk i Norrby, 1555 till sk i Lundby.
1553–56 **1 skuj** 0:0:1:4, till sk i Norrby.
1 ky 0:3.
1564–66 **1 fr**.
- 1535 redovisar en extraskattelängd Lars Ödmundsson(?) i H (GHj s 119).

***Hössåker**

- 1549 *Hössåker* (SöH 1549:4).
- SöH 1549–55 **1 kruj** 0:0:2, 1549 (endast) till prästbordet.
1554–56 **1 ky** 'olagd jord'.

Idö

1279 *in curia nostra Hydæ* (DS 667), 1297 *apud Idø* (DS 1200),
1386 *i Ydhø* (SDHK 13113) – 10 H, 7 b.

SöH 2 aoe 0:3:1 + 0:3:1.

Sätessgård: Idö är sätessgård för Birger Filipsson (Aspenäs-ätten) 1279 (DS 667). Karl Larsson (en bjälke) skriver sig dit 1429–31 (SDHK 21252, SDHK 21606).

1297 daterar biskoparna Isar i Strängnäs, Lars i Linköping och Magnus i Växjö ett brev i Idö (DS 1200).

1306 testamenterar marsken Tyrgils Knutsson sin gård Idö till Strängnäs domkyrka (DS 1496).

1386 ingår Peder i Idö i synenämnd vid räfsteting (SDHK 13113).

1400 är Mikael i Idö nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).

1400 är Ingevald i *Hijdom* faste vid häradstinget (?SDHK 15493, bristfällig avskr).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:7 i Idö med underliggande öar till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1446 är Bengt i Idö faste vid häradstinget (SDHK 24868).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:7 och underliggande öar av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok två gårdar om sammanlagt 0:6:2 som räntar 7½ pund korn, 0:10 pn och 16 pund fläsk (C 7 f 11).

1469 är Olof i Idö faste vid häradstinget (SDHK 29003).

1471 är Jon i *Adoø* faste vid häradstinget (?SDHK 29206).

1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) den jord i Idö som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).

1490/91 namnges Olof i Idö som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostres jordinnehav i socknen (D 8 f 3).

1495(?) har Sten Sture två gårdar i Idö om 0:0:20 som räntar 7½ pund korn, 0:10 avradspn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund mata; under gårdarna ligger halva Lindön och

en tredjedel av den andra halvan samt ett notvarp i Vålnäs, Fogdö sn, Åkers hd som räntar 0:5 (SSJb 1515).

1502 upptas i Sten Stures jordebok två gårdar i Idö om 0:0:20 som räntar 8 pund korn, 0:10 avradspn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund fläsk; till Idö ligger halva Lindön och en tredjedel av den andra halvan samt ett notvarp i Vålnäs som räntar 0:5. Gårdarna har Sten Sture och hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) återköpt från hennes farbror Ivar Axelsson. (SSJb 1502.)

1530 byter Gustav I bort till Brita Andersdotter (Ekeblad från Rekarne) två gårdar i Idö som sammanlagt är om 0:0:20 och räntar 7½ pund korn, 0:10 avradspn, 0:6 dagsverkspn och 2 pund fläsk; till Idö ligger halva Lindön och en tredjedel av den andra halvan samt ett notvarp i Vålnäs som räntar 0:5 (se Hjortsberga, Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland) (GR 7 s 45).

1562 har vardera gården 3 pund utsäde, äng till 38 lass, ingen skog eller mulbete och litet fiskevatten (SöH 1562:7).

Jäder

1316 i *Jadre* (SDHK 2723, regest), 1379 i *Iædher* (DS 9922) – 10 H, 7 a.

SöH **1 kruj** 0:1:2.

2 fr (Arvid Turesson Trolle, Olof Henriksson /Stengafvel/).

1316 byter Birger Rörriksson (Rörrik Birgerssons ätt) bort 1:0 i J till sin bror Anund (se Garn, Tumbo sn) (SDHK 2723).

1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:3 till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö) (DS 9922).

1383 byter Bo Jonsson bort 0:0:5½ till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked) (SDHK 12481).

1385 är Nils i J nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK12824).

1413 är Lasse i J nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).

1529 är Peter i J faste vid häradstinget (SDHK 38856).

Kinglöt

- 1386 *i Kinglöt* (SDHK 13113) – 10 H, 7 b.
 SöH **2 eskl** 0:4 + 0:4 (1564–66 2 fr).
 1381 se Grönsta, Eskilstuna sn.
 1386 är Jakob i K nämndeman i synenämnd vid räfsteting (SDHK 13113).
 1401 säljer Ingeborg Nilsdotter och hennes son Nils Gregersson jord i K till Englike van der Horst (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 60).
 1402 säljer Henning Brotstorp jord i K till drottning Margareta (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 161).
 1403 skänker drottning Margareta K till Eskilstuna kloster (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 396).
 1404 avstår Bo Jonssons änka Margareta Dume och deras barn alla anspråk på K, som drottning Margareta skänkt till klostret (SD 495, se vidare Grönsta, Eskilstuna sn).
 1467 är Bengt(?) i K faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).
 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 15 spann korn, ½:0 pn och ½ pund mata (D 8 f 3).
 1506 är Lars Bengtsson i K faste vid häradstinget (SDHK 35530).
 1536 får Anders Idasson(?), fogde på Kungsör, K i förläning (GR 11 s 177).

Lund

- 1475 *opidum nomine Lunden* (SvK 227 s 456), 1551 *udi Lunda* (GR 22 s 416), 1553 *Lunden* (SöH 1553:1) – 10 H, 7 a (Brännelund).
 SöH **1 frt** (Knut Knutsson /Lillie av Ökna/).
 1475 har en prebenda i Johannes evangelistens kor i Uppsala domkyrka torpet L, som räntar 0:13 pn; jorden hade skänkts av Katarina Karlsdotter (Sture), troligen 1454 (se Bränne) (SvK 227 s 456).
 1527 (tidigast) se Bränne.
 1551 nämns Peter i L (GR 22 s 416).

Lundby

- 1290 *in Lundby* (?DS 1026), 1357 *i Lundby* (?DS 5772), 1404 *i Lundby* (SD 415) – övergivet bebyggelseläge 700 m nordöst om Alvesta (RAÄ 145:1), 10 G, 8 j.
 SöH **1 sk** 0:4, med skuj 0:3:2 i Hyvena, 0:1 i *Ullelunda, 0:0:2:4 i Hättinge.

- 1554 (endast) **1 skuj.**
- 1290 se Lundby, Husby sn.
- 1357 är Bengt i L faste vid häradstinget (DS 5772) – kan avse Lundby i Husby sn, Dunkers sn i Villåttingen eller Malma sn i Villåttingen.
- 1358 är Blek i L faste vid häradstinget (DS 5977) – om identifieringen se 1357.
- 1382 och 1383 är Olof i L och Silvast i L fastar vid häradstinget (SDHK 12263, SDHK 12420 Hadorph, SDHK 12421 Hadorph) – om identifieringen se 1357.
- 1383 är Silvast i L och Ragvald i L fastar vid häradstinget (SDHK 12441 Hadorph) – om identifieringen se 1357.
- 1386 är Silvast i L nämndeman vid råfsteting i Torshälla (SDHK 13112, SDHK 13113) – om identifieringen se 1357.
- 1402 är Torsten i L vidervaroman vid häradstinget (SD 252) – om identifieringen se 1357.
- 1404 och 1413 är Jöns i L faste vid häradstinget (SD 415, SD 1728).
- 1422 är Björn i L nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866) – om identifieringen se 1357.
- 1422 är Ragvast i L faste vid häradstinget (SDHK 19880), 1425 vidervaroman vid häradstinget (SDHK 20527) och 1431 nämndeman vid lagmanting i Torshälla (SDHK 21606) – om identifieringen se 1357.
- 1444 och 1448 är Lars i L faste vid häradstinget (SDHK 24453, 25273) – om identifieringen se 1357.
- 1445 är Peter i L faste och 1447 vittne vid häradstinget (SDHK 25160) – om identifieringen se 1357.
- 1449 är Peder Larsson i L faste vid häradstinget (SDHK 25582) – om identifieringen se 1357.
- 1450 (omkr) är Peter i L nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat) – om identifieringen se 1357.
- 1463 är Peter i L vidervaroman vid häradstinget (SDHK 28077) – om identifieringen se 1357.
- 1478 är Erik i L faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190) – om identifieringen se 1357.
- 1490/91 namnges Jon i L som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i Kjula socken (D 8 f 3).
- 1516 är Jöns i L vidervaroman vid häradstinget (SDHK

37928) – om identifieringen se 1357.

1529 säljer Mats Bengtsson i L jord i Kjulsta, Kjula sn (SDHK 38856).

***Lyta**

Se Fiholmslöt.

Lönnberga

1449 i *Lodnaberga* (SDHK 25494) – 10 H, 7 b.

SöH 1 a^oe^t 0:1:1.

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:4 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:4 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).

1457 upptas i Karl Knutssons jordebok en gård om 0:0:4, som räntar 1 pund korn, 0:0:8 pn och 4 pund fläsk (C 7 f 11).

1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson den jord i L som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).

1495(?) har Sten Sture en gård i L om 0:0:4 som räntar 1 pund korn, 0:0:4 avradspn, 0:0:3 dagsverkspn och 4 mark mata (SSJb 1515).

1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i L om 0:0:4 som räntar 1 pund korn, 0:0:4 avradspn, 0:0:4½(?) dagsverkspn och 3 mark fläsk; gården har Sten Sture och hustrun Ingeborg Åkesdotter (Tott) återköpt från hennes farbror Ivar Axelsson (SSJb 1502).

1530 byter Gustav I bort torpet L om 0:0:4 som räntar 0:4 avradspn, 1 pund korn och 0:5 dagsverkspn till Brita Andersdotter (Ekeblad från Rekarne) (se Hjörsberga, Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland) (GR 7 s 45).

1559 har aoe-torpet 1 pund utsäde, äng till 10 lass, ingen skog eller fiske och litet mulbete (AoE 29A).

Lövsärken

1556 *Lössarken* (SöH 1556:6), 1562 *Lottsärken* (HH 13 s 70) – 10 G, 8 j.

SöH 1556 (endast) 1 **biholme**.

1556 räntar biskopsholmen humle (SöH 1556:6).

1562 tilldöms Johan Pedersson (Bååt) av Erik XIV:s nämnd 1/8 av L som har legat under Mora (HH 13 s 70).

Malmö, Lilla**och Stora**

- 1321 *in Malmø* (DS 2309), 1379 *i Malmø* (DS 9922), 1409 *i Bonda Malmø* (SD 1132), 1535 *Stor Mallmø, Litzle Malmö* (GHj s 119) – 10 G, 7 j.
- SöH **1 kruj** 0:1 Lilla M, 1566 till fr i Lilla M.
1 bi, 1564 **1 bit** 0:1:1.
2 fr Stora M, 1555 **3 fr** (Mats Körning 3).
1 fr Lilla M, 1555 **2 fr**, 1562 **1 fr**, 1566 med kruj 0:1 i Lilla M (Äster Jonsson 1).
- 1321 testamenterar Birger Petersson (Finstaätten) 0:15½ i M och Svilunda till en vicaria i Uppsala domkyrka (DS 2309) – 1326 upprepas gåvan, varvid jordetalet anges till 0:14½ (DS 2586), och samma siffra finns i domkyrkans prebendeförteckning (DS 3836 s 325).
- 1349 byter Uppsala domkyrka bort 0:10 i M och 0:4½ i Svilunda till Birger Jonsson kallad Job (DS 4412).
- 1369 skänker Johan Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:0:4 i M till en kanikprebenda i Strängnäs domkyrka (se Aspesta, Kjula sn) (DS 7841).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:10 i M, 0:0:8 i Svilunda, 0:3 i Jäder, denna sn, 0:½ i Viby, Kjula sn, 0:0:16 i Tidö, Hammarby sn, 0:0:7 i Hacksta, Husby sn, 0:1 i Rinkesta, Ärla sn samt jord i Sotholms hd (se DMS 2:1 s 270) till biskop Tord och domkapitlet i Strängnäs mot jord i Selebo hd (se DMS 2:6 s 73) (DS 9922, fastebrev 1382 SDHK 12254).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) av prebenda Aspesta egendom 0:0:4 i H till ärkedjäknedömet i Strängnäs (se Aspesta, Kjula sn) (DS 10395).
- 1384 är Torsten i M faste vid häradstinget (SDHK 12730) och 1386 nämndeman i synenämnd vid räfsteting (SDHK 13113).
- 1400 är Gregers i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).
- 1408 är Nils i M faste vid häradstinget (SD 929).
- 1409 döms vid räfsteting 0:0:4 i 'Bonde M' åter under skatt; jorden hade sålts av Nils Björnsson till ärkedjåknen i Strängnäs men ska återgå (SD 1132).
- 1415 är Nils i M faste vid häradstinget (SDHK 18467).
- 1441 ger Peder Kuse 1:0 i M i morgongåva till sin hustru Brita (Tidöark 1 p 78, regest).

1446 är Ingevald i M faste vid häradstinget (SDHK 24842).

Mora

1344 *i Moram* (DS 3827), 1381 *in Moorum* (DS 10410) – 10 G, 8 j.

SöH **3 bi** 0:6:1:4 + 0:6:1:4 + 0:5:1:4 (summa 2:2:1:4); 1564 0:6:0:4 + 0:6:0:4 + 0:6:0:4 (summa 2:2:1:4).

1543–56 **1 biuj** 0:1.

1 fr (Björn Pedersson /Bååt/).

1344 ger Birgitta Anundsdotter (balk belagd med tre sparrar) 0:1 som till hälften ligger i M, till hälften i *Ullalunda, till Strängnäs domkyrka (se Ramshammar, Kjula sn) (DS 3827).

1381 är Martin i M flera gånger faste vid häradstinget (DS 10410, DS 10411, DS 10412, DS 10413, DS 10516).

1385 är Nils i M faste vid häradstinget (SDHK 12985).

1413 är Jöns Bagge i M nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).

1431 tilldöms vid lagmansting Ragnar i Binklinge, Vrena sn, Oppunda hd, jord som var hans hustru Lucia Larسدotters och hennes bror Inge Larssons arv efter Ragnhild, Nils Björnssons hustru: 1:0 i M, 0:5 i Össby, 0:0:7½ i Oxlöt, denna sn, 0:1 i Skäggesta, Barva sn, samt två torp i Horsholm, denna sn (SDHK 21606).

1444 byter Tomas Nilsson (bila), med sin svärfar Ragnars och dennes hustrus tillåtelse, bort 1:0 i M, 0:5 i Össby, 0:0:7½ i Oxlöt, två gårdar i Horsholm, denna sn, och 0:1 i Skäggesta, Barva sn, till biskop Erik i Strängnäs mot jord i Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 69) (SDHK 24517, fastebrev SDHK 24636).

1470 vittnar Magnus i M vid häradstinget (SDHK 29066).

1506 är Mats i M faste vid häradstinget (SDHK 35530).

1508 är Tomas i M faste vid häradstinget (SDHK 36173).

1517 byter Lars Eriksson i Berga bort 0:1 till Tumbo kyrka mot lika mycket jord i Västerby, Tumbo sn (SDHK 38096, tr HH 39 nr 444).

1562 se Lövsärken.

Mågla

1412 *i Moghlum* (SD 1518) – 10 H, 7 a.

SöH **3 fr** (1566 ett av dem öde) (Karl Holgersson /Gera/ 2, Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/ 1).

1412 får Elin Salomonsdotter 0:0:5 i M i arv från sin mor

Helga (se Norrby) (SD 1518).

1450 är Olof i M faste vid häradstinget (SDHK 25725).

1545 förbjuder kungen Bengt Nilsson (Färila; svärfar till Karl Holgersson, ÄSF 1 s 143) att fortsätta trakassera sina landbor Per Staffansson och Per Tomasson i M (GR 17 s 548).

Mälby

1386 *i Mædhilby* (SDHK 13112) – 10 G, 8 j.

SöH **1 ky**, 1554–56 0:1:2 ('0:0:5', troligen fel för 0:5), 1564 0:5.

1 fr (Björn Pedersson/Bååt/).

1386 är Lars i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 13112, SDHK 13113).

1402 är Jöns i M faste vid häradstinget (SD 190).

1447 är Ingevald i M vittne vid häradstinget (SDHK 25160).

1466 är Erik Smed i M faste vid häradstinget (SDHK 28520).

1480 bekräftas att Staffan Ulfsson (Ulv) testamenterat 0:0:5 i M till Strängnäs domkyrka (se Räfsta) (SDHK 45460).

1516 är Bengt i M nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928).

1562 innehar Johan Pedersson (Bååt) M (HH 13 s 70).

1565 har Mats Körning en utjord i M (HH 13 s 203).

Norrby

1331 *in Norby* (DS 2889, avskr), 1412 *i Norby* (SD 1518) – 10 H, 8 a.

SöH **1 sk** 0:5:0:4, 1564 0:7, 1549 med skuj 0:0:2:4 i Hättinge, 1553–56 med (annan) skuj 0:0:1:4 i Hättinge.

1554 (endast) **1 skuj**.

1 fr (Mats Körning).

1331 har prebenda Mellösa vid Strängnäs domkyrka 0:3 i N (DS 2889).

1412 skiftas arv efter Salomon Nilsson (sparre) och hans hustru Helga; dottern Lucia och hennes man Karl Störkarsson (lilja) får 0:5:2:4 i N i fädernearv (se Bränne) (SD 1518.)

1413 är Jakob i N faste vid häradstinget (SD 1728).

1415 säljer Katrin Birgersdotter 0:7 i N och 0:0:16 i Sundby till Peder Kuse (Tidöark I p 26, regest).

1445 är Lasse i N faste vid häradstinget (SDHK 24685).

- 1459 säljer Cecilia Ersdotter(?) jord i N och Sundby till Jäders kyrka (Tidöark 1 p 27, regest).
 1504 är Peter i N faste vid häradstinget (SDHK 34730).

Norrholm

- 1401 *i ... Norholm* (SD 60) – övergivet bebyggelseläge 500 m nordväst om Kinglöt (RAÄ 196), 10 H, 7 b.
 SöH **1 bi**, 1553 **1 eskl** 0:5.
 1381 se Grönsta, Eskilstuna sn.
 1401 säljer Ingeborg Nilsdotter och hennes son Nils Gregersson jord i N till Englike van der Horst (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 60).
 1402 säljer Henning Brotstorp jord i N till drottning Margareta (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 161).
 1403 skänker drottning Margareta N till Eskilstuna kloster (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 396).
 1404 se Grönsta, Eskilstuna sn.
 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 4 tön korn och 0:6 pn (D 8 f 3).
 1536 får Anders Idasson(?), fogde på Kungsör, N i förläning (GR 11 s 177).

Nysslingen

- 1552 *Nyslengen* (VmH 1552:14) – 10 G, 9 j.
 SöH 1552–55 1 aoeholme, 1555 1 kykalvholme.
 1562 tilldöms Johan Pedersson (Bååt) av Erik XIV:s nämnd hälften av N som ligger under Mälby (HH 13 s 70).
 1565 tilldöms Mats Körning av Erik XIV:s nämnd en del av N under Mälby (HH 13 s 203).

Oxlöt

- 1358 *aff Oxleett* (DS 5977), 1371 *i Vxlööt* (DS X 22), 1553 *Oxlesta* (SöH 1553:1) – 10 H, 7 a.
 SöH 1564 **1 kr** 0:3 (fd kruj).
 1564 **1 kr** 0:2:1:4 (fd kruj), med kruj i O.
3 kruj 0:2:1:4 + 0:2:1:4 + 0:2; 1556 0:2:1:4 + 0:2 + 0:0:0:6; 1564 **2 kruj** 0:0:1 + 0:0:0:6 till andra kr ovan, 1566 **1 kruj** 0:0:0:6 till andra kr ovan.
1 ky 0:0:2:6.
1 kyuj 0:0:1.
1 fr, 1555 **3 fr**, 1562 **2 fr**, 1564 **1 fr** (Arvid Turesson /Trolle/ 1, Lage Brahe 1).
 1358 och 1371 är Faste i O faste vid häradstinget (DS 5977, DS X 22).

- 1429 intygar invånarna i Kjula sn att de aldrig hört att Bo Jonsson (Grip) eller hans arvingar givit Håkan Halstensson (Halsten Peterssons ätt) betalning för 0:0:1 i O (se Hyttersta, Kjula sn) (SDHK 21252).
- 1431 tilldöms Ragnar i Binklinge, Vrena sn, Oppunda hd, 0:0:7½ i O som var hans hustru Lucia Larsdotters och hennes bror Inges arvegods (se Mora) (SDHK 21606).
- 1444 säljer Sten Petersson (Peter Finvidssons ätt) 0:1 i O till Strängnäs domkyrka (SDHK 24482).
- 1444 byter Tomas Nilsson (bila) bort 0:1 i O till biskop Erik i Strängnäs (se Mora) (SDHK 24517).
- 1447 är Peter i O faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159).
- 1448 är Halvard i O faste vid häradstinget (SDHK 25397).
- 1511 byter Strängnäs biskopen Mats bort 0:0:10½ i O till kronan mot 0:2 i Ekeby (SDHK 36960).
- 1536 är Lasse i O faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Prästgården

Prästgården ligger 300 m öster om kyrkan, 10 H, 7 a, och den finns på samma plats i en karta 1645 (LSA Jäder C36-28:C1:3-4, endast gränsmarkering). Den kallas nu Övlingeby, belagt i en karta 1784 där den har 49 tunnland egen åker (LMA Övlingeby 04-jäd-65). Den saknar gravfält men har en senmedeltida stenbyggnad i två våningar, tolkad som en tiondebod (SvK 208 s 26). P och Övlingeby saknas i SöH, och säkerligen var detta den medeltida prästgården.

Räfsta

- 1370 *datum Ræfsta* (DS 8054), 1384 *i Ræfstum* (SDHK 12687) – 10 G, 8 j.
- SöH **4 fr**, 1555 **5 fr**, 1570 **4 fr** (Björn Pedersson /Bååt/ 2, Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/, Lars Jespersson /Cruus/ 1).
- 1370 utfärdas på R en kvittens av Peter Knoppe (sparre över blad) gällande hästar som han återfått av Staffan Ulfsson (Ulv) d ä (DS 8054).
- 1384 och 1386 är Johan i R faste vid häradstinget (SDHK 12687, SDHK 13113).
- 1471 är Anders i R faste vid häradstinget (SDHK 29206).
- 1478 testamenterar Staffan Ulfsson (Ulv) d y till Strängnäs domkyrka godset R som räntar 4 tön korn och 0:0:9 pn samt därtill 0:0:0:1 som räntar 0:0:4 pn (SDHK 30419).

- 1480 bekräftar arvingarna till Staffan Ulfsson hans testamentariska gåva till Strängnäs domkyrka av en gård i R samt jord i Mälby och Edeby (SDHK 45460).
 1482 är Peter i R faste vid häradstinget (SDHK 31209).
 1500 är Magnus i R och Anders i R fastar vid lagmansting (SDHK 34221).
 1562 tilldöms Johan Pedersson (Bååt) *Reffstaahaga* av Erik XIV:s nämnd (HH 13 s 70).

Snopptorp

- 1401 *i ... Snopptorp* (SD 60) – 10 H, 7 b.
 SöH **1 eskl** 0:4 (1564–66 1 fr).
 1381 se Grönsta, Eskilstuna sn.
 1401 säljer Ingeborg Nilsdotter och hennes son Nils Gregersson jord i S till Englike van der Horst (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 60).
 1402 säljer Henning Brotstorp jord i S till drottning Margareta (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 161).
 1403 skänker drottning Margareta S till Eskilstuna kloster (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 396).
 1404 se Grönsta, Eskilstuna sn.
 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 14 spann korn och ½:0 pn (D 8 f 3).
 1508 är Olof Andersson i S faste vid häradstinget (SDHK 36173).
 1538 får fogden Anders Idasson(?) en gård i S i förläning (GR 12 s 19).

Stenby

- 1369 *i Stenby* (DS 8004) – 10 G, 8 j.
 SöH 1555 **1 bi** 0:6.
 1369 skänker biskop Tyrgils i Strängnäs sitt köpegods 0:2 i S till sin 'ådermästare' Tideke (DS 8004).
 1380 är Bengt i S faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10203) – kan avse Stenby, Ärla sn.
 1388 skänker Simon i Lista (bomärkessigill), med samtycke av sin hustru Kristina Olofsdotter och sin son Anund, 0:1 i S till biskopsbordet i Strängnäs (SDHK 13445).
 1422 är Peder Bengtsson i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866) – kan avse Stenby, Ärla sn.
 1447 är Mårten i S faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159) – kan avse Stenby, Ärla sn.
 1463 är Erik i S faste vid häradstinget (SDHK 28077) – kan

avse Stenby, Ärla sn.

1482 är Johan i S faste vid häradstinget (SDHK 31209) – kan avse Stenby, Ärla sn.

1486 skiftas arvet efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) i Benhamra, änka efter Gregers Bengtsson (Folkingaättens oäkta gren), mellan Johan Bese på dottern jungfru Gunhilds vägnar och Arvid Trolle på sonen Erik Trolles vägnar. Därvid faller på Eriks lott Stenby rättardöme, med två gårdar i S som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 1½ pund fläsk samt jord i Husaby och Eke, denna sn, Torshälla kvarn, Navsund, Husby sn, Tummelsta, Stenbytorp, Axnäs och *Sundby, Ärla sn, Övernäs, Skärpinge, Luckan och Hyttan, Gillberga sn, *Gädde-runna och Forsuma, Torpa sn, Kvarntorpet och Tyringe, Säterbo sn; vidare i Helgesta, Hammar-torp, Löta och *Strängenäs, Helgesta sn, Villåttingen, Dalby, *Wik, Römora, Backa och Gisekvarn, Väster-ljungs sn, Hölebo hd, Dånhammar och Brunna, Sättersta sn, Rönö hd, Solberga, Nykyrka sn, Jönåkers hd, samt jord i Uppland (se DMS 1:5 s 156, 1:6 s 62, 1:12 s 96) (SDHK 31816).¹

1508 är Ingevald i S faste vid häradstinget (SDHK 36173) – kan avse Stenby, Ärla sn.

1529 är Anders Persson i S faste vid häradstinget (SDHK 38856) – kan avse Stenby, Ärla sn.

Stensholm

1535 *Stensholm* (GHj s 118), 1553 *Stenholm* (SöH 1553:1), 1555 *Stenzhålm* (SöH 1555:8) – 10 H, 7 a.

SöH **1 frt** (Arvid Turesson /Trolle/).

1535 redovisar en extraskattelängd Peter Andersson i S (GHj s 118).

1560 beordrar Gustav I att en kista glas ska sändas till S, och samma år daterar han flera brev där (GR 29 s 448, 453–457, 470, 515–519).

Strand

1250 *Strand* (DS 377), 1323 *in Strand* (DS 2436), 1348 *in Husabystrand* (DS 4323, 2 ggr), 1401 *i Strand* (SD 60) – 10 H, 7 b.

SöH **2 eskl** 0:4:0:4 + 0:4:0:4 (1564–66 2 fr).

¹ Brevet har inte behandlats i tidigare DMS-böcker för Södermanland.

Sätessgård: Till Strand skriver sig Holmger Jonsson (Rörik Birgerssons ätt) 1346–48 (DS 4114, DS 4294).

1250 testamenterar drottning Katarina S till herr Röriks barn (i plural) (Rörik Birgerssons ätt, ÄSF 1 s 185) (DS 377).

1323 ger Jon Holmgersson (Rörik Birgerssons ätt, Röriks sonsonson) sin hustru Helena 1:0 i S i morgongåva (DS 2436).

1348 byter Peter Bonde bort det han äger i S till sin bror Rörik Bonde mot jord i Öknebo hd (se DMS 2:6 s 239, 272) (DS 4323) – brödernas mor var Margareta Röriksdotter (Rörik Birgerssons ätt, kusin till Jon Holmgersson) (EÄ 1 s 511 f).

1352 tilldömer kung Magnus på räfsteting återlösningsrätt för S och för Grönsta, Eskilstuna sn, till Nils Bengtsson (kluven sköld) på hans hustru Ingrid Jonsdotters (Rörik Birgerssons ätt, dotter till Jon Holmgersson) vägnar; godsens hade ägts av Ingrids bror Holmger Jonsson (DS 4780; PHT 1952 s 40).

1381 se Grönsta, Eskilstuna sn.

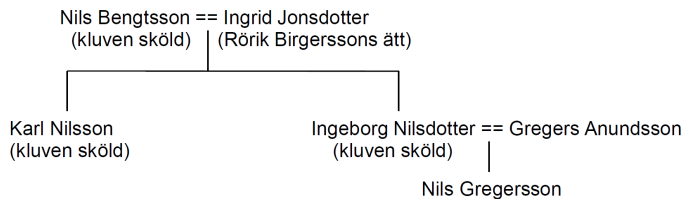
1400 är Lars i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417)

1401 säljer Ingeborg Nilsdotter (sköld kluven av smal stolpe) och hennes son Nils Gregersson (stolpe, sinister fält tre gånger styckat) jord i S till Englike van der Horst (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 60).

1402 säljer Henning Brotstorp jord i S till drottning Margareta (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 161).

1403 skänker drottning Margareta S till Eskilstuna kloster (se Grönsta, Eskilstuna sn) (SD 396).

1404 se Grönsta, Eskilstuna sn.

1410 (omkr) är Mattias i S faste vid häradstinget (SDHK

45443).

1471 är Birger i S faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206).

1515 får Per Bengtsson i S arv (se Bränne) (StTb 1514–24 s 63 f).

1538 får fogden Anders Idasson(?) två gårdar i S i förläning (GR 12 s 19).

1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som vardera räntar 16½ spann korn, ½:0 pn och ½ pund mata (D 8 f 3).

Sundby

1357 i *Sundby* (?DS 5772), 1413 i *Sundby* (SD 2123) – 10 H, 8 a.

SöH **1 sk** 0:4, 1553–56 med skuj 0:3:1 i S, 1566 1:0.

1553–56 **1 skuj** 0:3:1 till sk i S.

2 fr (Björn Pedersson /Bååt/, Mats Körning).

Sätessgård: Sundby är 1530 sätessgård för Brita Andersdotter (Ekeblad från Rekarne), änka efter Hans Jakobsson (Ekeblad på Stola) (GR 7 s 44).

1357 är Ingevast i S faste vid häradstinget (DS 5772) – kan avse Sundby i Sundby sn, Dunkers sn eller Malma sn, de båda sistnämnda i Villåttingen.

1383 byter Bo Jonsson bort 0:0:11:1 i S till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensched, Jäders sn) (SDHK 12481).

1385 är Olof i S nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).

1386 är Björn i S nämndeman vid räfsteting (SDHK 13112, SDHK 13113) – om identifieringen se 1357.

1410 (omkr) är Lars i S faste vid häradstinget (SDHK 16389, odat) – om identifieringen se 1357.

1413 är Lars i S nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955) – om identifieringen se 1357.

1415 erhåller Peter Ulfsson (Roos) två gårdar i S vid arvskifte efter sin far Ulf Jonsson och mor Märta; gårdarna ingick i Märtas morgongåva (se DMS 2:7 s 72) (SD 2123).

1415 säljer Katrin Birgersdotter 0:0:16 i S till Peder Kuse (se Norrby) (Tidöark 1 p 26, regest).

1444 är Ingevast i S faste vid häradstinget (SDHK 24453) – om identifieringen se 1357.

- 1448 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SDHK 25273) – om identifieringen se 1357.
- 1448 är Nils i S faste vid häradstinget (SDHK 25397) – om identifieringen se 1357.
- 1449 är Anders i S faste vid häradstinget (SDHK 25463) – om identifieringen se 1357.
- 1457 är Karl i S faste vid häradstinget (SDHK 27056) – om identifieringen se 1357.
- 1459 säljer Cecilia Ersdotter(?) jord i S till Jäders kyrka (se Norrby) (Tidöark 1 p 27, regest).
- 1466 är Peter Jonsson i S faste vid häradstinget (SDHK 28520) – om identifieringen se 1357.
- 1470 vittnar Björn i S vid häradstinget (SDHK 29066) – om identifieringen se 1357.
- 1471 är Per Andersson i S faste vid häradstinget (SDHK 29205) – om identifieringen se 1357.
- 1478 är Johan Röd i S faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190) – om identifieringen se 1357.
- 1483 är Per Ingevaldsson i S faste vid häradstinget (SDHK 31317) – om identifieringen se 1357.
- 1490 är Jakob i S faste vid häradstinget (SDHK 32366) – om identifieringen se 1357.
- 1500 säljer Ragnhild Larsdotter 0:0:13 i S och 0:0:11 i Almby till Olof Jönsson, kyrkoherde i Jäder (SDHK 34206, fastebrev SDHK 34221).
- 1518 skänker prebendaten Olof Jönsson, förr kyrkoherde i Jäder, sitt gods S och den utjord han köpt i Almby till sin syster Margareta Jönsdotter (SDHK 38152).
- 1529 är Peter Hansson i S faste vid häradstinget (SDHK 38856) – om identifieringen se 1357.

Svartsjö, nu**Svartsjöäng**

1386 *af Swærtinxø* (SDHK 13112), 1554 *Suartingsö* (SöH 1554:8) – 10 H, 8 a, "Svartsjö tompete ställe" utsatt i karta omkr 1690 över Fiholm (LSA C5b, SE/RA/420571/01/F/F1a/30).

SöH **1 fr** (1556 1 frt) (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1386 tilldöms vid räfsteting Vårfruberga kloster och övriga delägare i Vävle äganderätten till den av Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) inkräktade delen av S som ligger norr om en håll och norr om en stor sten på östra sidan av ön (SDHK 13112).

1402 säljer Ermegard, änka efter Erik Valdemarsson, sin morgongåva landbogården S som ligger under Fiholm till drottning Margareta (se Fiholm) (SD 171).

1536 är Lasse i S faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Svilunda

1321 *in Swinalundum* (DS 2309), 1379 *i Swinalundom* (DS 9922), 1554 *Suinlunda* (SöH 1554:8) – 10 G, 7 j.

SöH **1 eskl** 1:1:1.

1 fr, 1562 **1 aoet** 0:2, 1574 **1 frt**.

1321 och 1326 testamenterar Birger Petersson (Finstaätten) 0:15½ i S och Malmö till en vicaria i Uppsala domkyrka (se Malmö) (DS 2309, 2586)

1349 byter Uppsala domkyrka bort 0:4½ i S till Birger Jonsson kallad Job (se Malmö) (DS 4412).

1362 skänker Anund Bosson Djäken (balk) 0:13½ i S till Eskilstuna kloster; jorden hade pantsatts till klostret av hans hustru Ingegerds far Birger Job som själågåva för Birger, dennes hustru Margareta samt deras föräldrar. Anund och Ingegerd avstår även jord i Uppland (se DMS 1:1 s 120) och en kvarnström i Östergötland som Birger skänkt till klostret. (DS 6710.)

1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:8 i S till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö) (DS 9922).

1405 är Björn i S faste vid häradstinget (SD 647).

1413 är Filip i S faste vid en godsuppgörelse vid sockenkyrkan (SD 1728).

1447 säljer Peter Hemmningsson (okänt sigill) och hans hustru Katarina Santesdotter (okänt sigill) 0:2 i S till Eskilstuna kloster (SDHK 25071).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 5 tön korn, 1:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 3).

1538 får fogden Anders Idasson(?) en gård i S i förläning (GR 12 s 19).

1562 har aoe-torpet 7 spann utsäde, äng till 20 lass men varken skog, mulbete eller fiske (SöH 1562:17).

***Ullalunda**

1344 *i Vllalunde* (DS 3827).

SöH **1 skuj** 0:1 till sk i Lundby.

1344 ger Birgitta Anundsdotter (balk belagd med tre sparrar) 0:1 som till hälften ligger i U, till hälften i Mora, till Strängnäs domkyrka (se Ramshammar, Kjöla sn) (DS 3827).

Vävle

1329 *i Viglughum* (SDHK 3579, regest), 1348 *in Vighloghum, in Vigloghe* (DS 4353), 1382 *i Wighlogha* (SDHK 12119), 1402 *i Wifloghom* (SD 415), 1562 *Vässlinge* (SöH 1562:17), 1564 *Wessliga, Wefflige* (SöH 1564:7) – 10 H, 8 a.

SöH **4 våkl** 0:6 + 0:5 + 0:5 + 0:5; 1562 **4 aoe** 0:6 + 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1; 1564 **4 kl**; 1566 0:6 + 0:5 + 0:5 + 0:5.

3 fr, 1555 **4 fr** (Måns Svensson /Somme/ 3, Måns Persson /Lilliehök/ 1).

1329 pantsätter Ulf Håkansson (Läma) och hans hustru Bengta Håkansdotter 0:8 i V som säkerhet för en försäljning av lika mycket jord i Turinge sn, Öknebo hd (se DMS 2:6 s 210) till domprosten i Strängnäs Nils Magnusson (SDHK 3579).

1348 byter Peter Snik i V, Ragvald i Hässelby och Holmger i V bort jord i Åkers hd (se DMS 2:7 s 78) (DS 6155).

1382 byter Staffan Ulfsson (Ulv) d ä till sig 2:0 i V av sin 'måg' Ödgisle Sunesson (Lillie) mot jord i Selebo hd (se DMS 2:6 s 137) (SDHK 12119). Se vidare 1443.

1386 se *Svärtingsö.

1404 är Ingevald i V faste vid häradstinget (SD 415).

1413 är Gregers i V faste vid häradstinget (SD 1728).

1413 testamenterar Olof Jönsson (två spetsar uppifrån) bland annat 20:0 pn till Vadstena kloster och sin gudson Ulf Djäken; de ska komma från försäljningen av godset V 'i Västerrek' som han har från fru Elin (SD 1793).

- 1415 erhåller Birgitta Ulfsdotter (Roos) och hennes make Jöns Eriksson (Lykke) V vid arvskifte efter hennes far Ulf Jonsson och mor Märta; gården ingick i Märta morgongåva (se DMS 2:7 s 72) (SD 2123).
- 1424 hålls arvskifte av Iliana Åkesdotters (båt), änka efter Staffan Ulfsson (Ulv) (ÄSF 1 s 299 f), av gods 'i upplanden' mellan å ena sidan Ulf Staffansson (Ulv) och Karl Larsson (en bjälke), Ilianas svärson, å andra sidan Bengt Uddsson (Vinstorpaätten) och hans hustru Kristina Staffansdotter (Ulv), varvid Bengt och Kristina erhåller två gårdar i V som räntar ½ läst korn (SDHK 20328).
- 1443 ärver Katarina Bengtsdotter (Königsmark), företrädd av sin make Johan Gädda, tre gårdar i V som räntar 1 läst korn och 3:0 pn efter sin mormors syster (se släkttabell i DMS 1:9 s 165) Birgitta Ulfsdotter (Roos) (SDHK 24238).
- 1443 tilldöms vid råfsteting Vårfruberga kloster godset V och ett underliggande torp, skänkta till klostret av Staffan Ulfsson (Ulv) d ä (se 1382), med stadfästade av dennes son Ulf Staffansson, men som sonsonen Staffan Ulfsson d y velat återta (SDHK 24286).
- 1461 ärver Katarina Johansdotter (Gädda) tre gårdar i V som räntar 1 läst korn, 3:0 pn och 4 pund mata efter sin far Johan Gädda (se DMS 2:2 s 293) (SDHK 27721).
- 1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok tre gårdar som räntar 5 tön korn och 0:12 pn, 6 tön korn och 0:12 pn respektive 4 tön korn och 0:10 pn (C 21 f 9v).
- 1542 hör Vårfruberga klostrets gårdar i Rekarne och Västmanland till Vävle rättardöme (SöH 1542:3).
- 1559 sår första aoe-hemmanet 2½ pund och har äng till 43 lass, de övriga 2 pund resp 40 lass; alla saknar skog och fiskevatten (AoE 29A).

***Vävletorp**

1542 *ett torp breuedtt Wefflinge* (SöH 1542:3), 1562 *Vävflinga Torp* (SöH 1562:17).

SöH 1 våkl 0:2, 1562 1 aoet, 1564 1 klt.

1562 har aoe-torpet 8½ spann utsäde, äng till 20 lass, litet mulbete och fiske men ingen skog (SöH 1562:17).

Åsby

- 1383 *i Asby* (SDHK 12421) – 10 G, 7 j.
 SöH **2 fr** (Klas Andersson /Ekeblad/).
 1383 är Olof i Å faste vid häradstinget (SDHK 12421).
 1386 är Nils i Å nämndeman vid råfsteting (SDHK 13112, SDHK 13113).
 1430–50 är Erik i Å faste vid häradstinget (SDHK 21281, odat).
 1464 är Johan i Å faste vid häradstinget (SDHK 28246).
 1478 byter junker William, på sin hustru Birgittas vägnar, och Åboborgarna Hans von Asken och Lasse Petersson bort två gårdar i Å och ett torp Danmark, denna sn, samt en gård i Tidö, Hammarby sn, till Sten Sture mot Mäkipää, Sagu sn, Egentliga Finland – gårdarna i Österrekarnehade sålts till dem av Staffan Ulfsson (Ulv) (SDHK 44184, tr ÅDkySB 669).
 1480 byter Sten Sture bort två gårdar i Å som sammanlagt räntar ½ läst korn, 1:0 pn och 20 mark mata till Knut Link (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30797).
 1490 är Klas i Å, 'domare', faste vid häradstinget (SDHK 32368).
 1500 är Klas i Å faste och Olof Nilsson i Å vidervaroman vid lagmansting (SDHK 34221).
 1561 dömer Erik XIV:s nämnd åter till Klas Andersson (Ekeblad) två gårdar i T som indragits till arv och eget 1554 från Anders Hanssons (Ekeblad) barn eftersom de fanns i gamle herr Sten Stures jordebok; detta hade skett trots att Sten Sture hade bytt bort gårdarna till Knut Link 1471 (rätteligen 1480, se ovan) (HH 13 s 12).

***Övlingeby**

Se Prästgården.

Össby

- 1291 *curiam meam Ødystæ* (?DS 1041), 1331 *in Øsby* (DS 2889, avskr), 1345 *de Øsby* (DS 4011), 1400 *i Øssby* (SDHK 15417), 1411 *i Østby* (SD 1474) – 10 H, 7 a.
 SöH **1 bi** 0:5.
4 fr (Arvid Turesson /Trolle/).

Sätessgård: Össby är 1405–11 sätessgård för underhäradshövdingen Nils Björnsson (tre vippor) (SD 647, SD 1474).

- 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) sin gård *Ødystæ* till grundandet av ett kanonikat (senare prebenda Mellösa) i Strängnäs domkyrka (se Ramshammar) (?DS 1041).
- 1331 har prebenda Mellösa 0:1 i Ö (DS 2889).
- 1345 är Holmsten i Ö faste vid en godstransaktion (DS 4011).
- 1359 testamenterar Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) och hans hustru Bengta Abrahamsdotter 0:18 i Ö, 0:2:0:6 i Vallby, Vallby sn och 0:1 i Lövgård, Sundby sn, till Ängsö kyrka, Yttertjurbo hd, Västmanland (DS 6039, regist).
- 1383 är Nils i Ö faste vid häradstinget (SDHK 12421 Hadorph).
- 1400 är Halvdan i Ö och Sigvid i Ö nämndemän vid häradstinget (SDHK 15417).
- 1409 och 1418 är Johan i Ö faste vid häradstinget (SD 1060, 2477).
- 1431 tilldöms Ragnar i Binklinge, Vrena sn, Oppunda hd, 0:0:7½ i Ö som var hans hustru Lucia Larsdotters och hennes bror Inges arvegods (se Mora) (SDHK 21606).
- 1444 byter Tomas Nilsson (bila) bort 0:5 i Ö till biskop Erik i Strängnäs (se Mora) (SDHK 24517).
- 1470 vittnar Nils i Ö och Ingevald i Ö vid häradstinget (SDHK 29066).
- 1529 är Lasse i Ö faste vid häradstinget (SDHK 38856).

Kjula socken

1240 (omkr) i *Kiulum* (VåKIJb f 58, avskr).

1323 *parochia Kiulæ* (DS 2385).

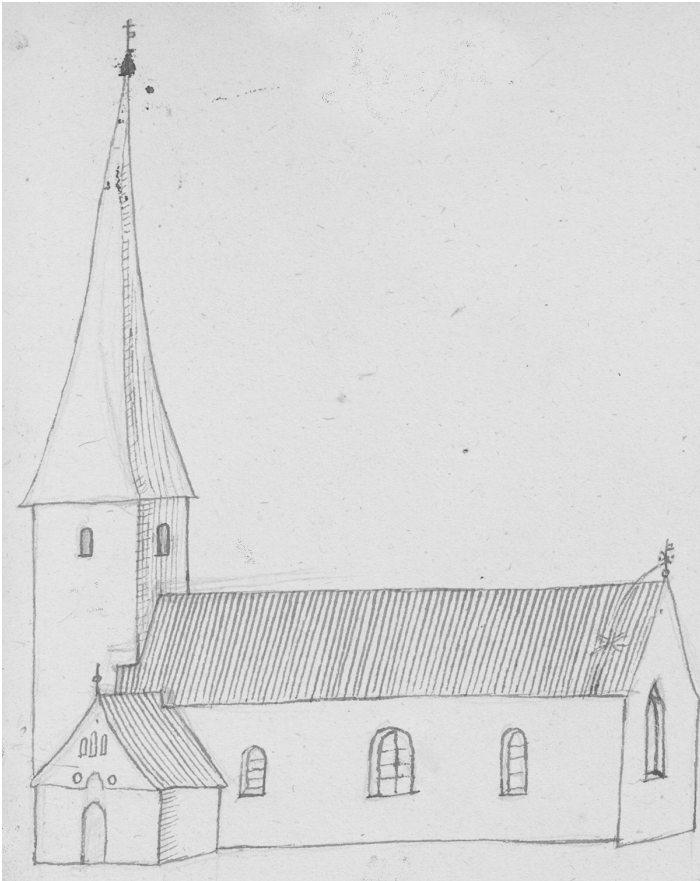
1346 i *Kiulæ sokn* (DS 4064).

Kyrka: Kyrkan omgestaltades kraftigt i slutet av 1700-talet, då den byggdes om till en korskyrka. Av den stenkyrka som uppfördes under 1100-talet återstår västtornet och delar av långhuset. Ett fragment av en skeskestunakista påträffades i kyrkogårdsmuren 1938 (Sö Fv1948;301), vilket tyder på att det tidigt funnits en kyrka på platsen, möjligen av trä. 1100-talskyrkan bestod ursprungligen av ett nio meter långt långhus med västtorn samt ett lägre och smalare kor i öster. Vid 1300-talets början förlängdes kyrkan österut. Koret fick då samma bredd som långhuset och samtidigt uppfördes en sakristia. Vapenhuset med tegelblinderingar tillkom under 1400-talet. Därefter stod exteriören i stort sett oförändrad fram till 1700-talet, då både sakristia och vapenhus revs liksom delar av nord- och sydmurarna. Även de tegelvalv som slogs i kyrkorummet under 1400-talet raserades vid ombyggnaden. Den senmedeltida exteriören är till stor del synlig på Peringskiölds teckning från 1685. Teckningen visar även en ursprunglig mindre fönsteröppning i sydmuren, vilken senare murades igen, men återupptogs vid en renovering på 1950-talet.

Av medeltida inventarier återstår fotpartiet till en dopfont av sandsten, ett rökelsekar från 1400-talet samt foten till en nattvardskalk. Här kan även nämnas en välbevarad medeltida gravhäll över den år 1518 avlidne kyrkoherden Sven Olsson (Gardell nr 767). Gravhällen är numera placerad nedanför predikstolen. (SöKy 104 3:e uppl, Collmar 1 s 391, Ljung 2016:2 s 37.)

1335 betecknar Uppsala- och Västeråskaniken Ulf Holmgersson (Ama) Kjulas kyrkoherde Peter som 'min präst' (*clerico meo*) och utser honom till en av sina testamentsexekutorer (DS 3130).

1488 avrättades i Stockholm "stora kyrktjuven" Lars från Vittis, Satakunda, Finland; i Rekarne hade han gjort inbrott i Kjula kyrka (StTb 2 s 293).

Kjula kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

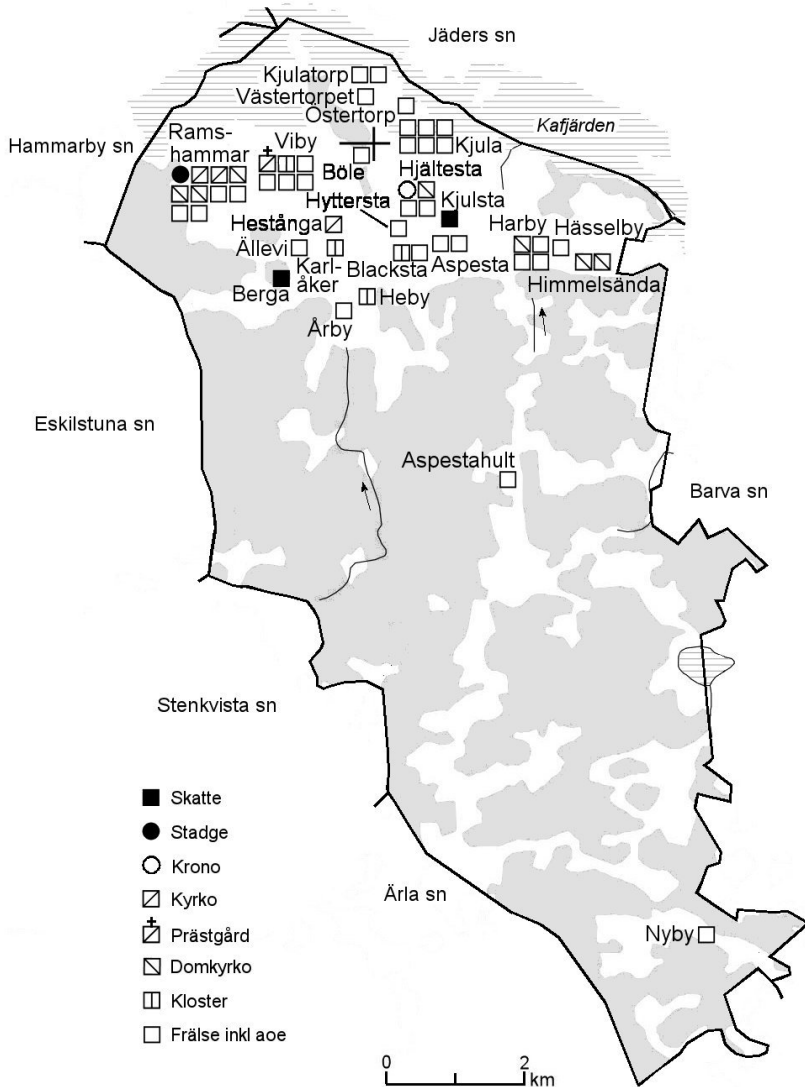
Runstenar: Sö 104 Berga, Sö 105 Högstena, Sö 106 Kjula ås, Sö Fv1969;298 kyrkan (fragmentarisk inskrift), Sö Fv1986;218 Harby.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk/st	kr	ky	kl	bi/pb	fr	aoe
Aspesta	--	--	--	--	--	2 (2)	--
Berga	1 (0)	--	--	--	--	0 (1)	--
Blacksta	--	--	--	1 (1)	--	0 (1)	1 (0)
Böle	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Harby	--	--	--	--	1 (1)	3 (3)	--
Heby	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Hestånga	--	--	1 (1)	--	--	--	--
Himmelsända	--	--	0 (2)	--	2 (0)	--	--
Hjältesta	--	0 (1)	0 (1)	--	1 (0)	2 (2)	--
Hyttersta	--	--	--	--	--	2 (2)	--
Hässelby	--	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)
Karlåker	--	--	--	1 (1)	--	--	--
Kjula	--	--	--	--	--	2 (2)	4 (4)
Kjulatorp	--	--	--	--	--	2 (2)	--
Kjulsta	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Ramshammar	1 (1)	--	2 (2)	--	3 (3)	4 (2)	--
Viby	--	0 (1)	--	1 (2)	--	4 (4)	--
Västertorpet	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Årby	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Ällevi	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Östertorp	--	--	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	3 (2)	0 (2)	3 (6)	4 (5)	7 (4)	23 (24)	9 (7)

Dessutom redovisar längderna: *kruj* Aspesta 2 (2), *Kjula källa 1 (0), *Garpåkern 1 (0), Hestånga 3 (3), Viby 1 (0), Ällevi 1 (1), *kyuj* Karlåker 1 (1), Ramshammar 1 (1), *aoeuj* Viby 0 (1).

Kjula socken

Kartan visar Kjula socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Aspesta

- 1329 *in Aspustum* (DS 2744), 1345 *in Aspastum* (DS 3887) – 10 H, 7 a.
- SöH **1 kruj** 0:2:2, 1549 (endast) till sk i Kjulsta.
1 kruj 0:0:2:4 till ena fr i A.
2 fr, den ena med kruj 0:0:2:4 i A (Birger Nilsson /Grip/).
- 1329 testamenterar Magnus Nilsson (Ivar Nilssons ätt) och hans hustru Ingrid en kappa till (?sin tjänare) Peter i A (DS 2744).
- 1345 tilldöms Peter Petersson hälften i 0:3 i A och Kjulsta som han köpt tillsammans med sin bror Ulf Petersson (DS 3887).
- 1369 stiftar Johan Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, Oppunda hd, en kanikprebenda (prebenda Aspesta) vid Strängnäs domkyrka och skänker dit 0:6 i A och Kjulsta, 0:3 i Hjältesta, denna sn, 0:0:4 i Malmö, Jäders sn och jord i Rönö hd (se DMS 2:2 s 178), Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 87), Villåttingen (se DMS 2:4 s 128), Oppunda hd (se DMS 2:5 s 53, 57 f, 80) och Åkers hd (se DMS 2:7 s 79) (DS 7841).
- 1378 testamenterar Johan Petersson, nu kanik i Strängnäs, till hustrun till Ingevald i A 0:0:1:7 i A, som han sedan länge lovat henne, en fodrad kappa som är brun- och rödfärgad, två kor och ett sto (DS 9711).
- 1381 stiftar Bo Jonsson (Grip) ett ärkedjåkneämbete vid Strängnäs domkyrka, dels av de gods som tidigare skänkts till en prebenda (se 1369) som är 0:5 i A, 0:3 i Hjältesta, 0:0:8 i Kjulsta, ½:0:0:2 i Ällevi och *Vi, denna sn, 0:0:4 i Malmö, Jäders sn, 0:6:2 i Djursta, Eskilstuna sn, samt jord i Villåttingen (se DMS 2:4 s 128), Åkers (se DMS 2:7 s 75) och Oppunda hdr (se DMS 2:5 s 80), dels av den prebenda som stiftats av Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) och dennes hustru Ramborg Karlsdotter som är 0:0:11 i Kullersta, Vallby sn, och jord i Oppunda hd (se DMS 2:4 s 80) och i Skävi, Viby sn, Grimstens hd, Närke, dels av den prebenda som stiftats av Magnus Finvidsson (Magnus Marinassons ätt) och dennes hustru Margareta Knutsdotter som är jord i Åkers (se DMS 2:7 s 135) och Öknebo hdr (se DMS 2:6 s 246), dels av gods som Bo Jonsson själv skänker som är 0:13 i Hammarby, Hammarby sn, 0:12+0:0:8 i Lövsta, Tumbo sn, ½:0 i

- Hällby, Torshälla sn och 0:0:5 i Malmberga, Torpa sn (DS 10395)
- 1408 säljer Ivar i A 0:0:8 i A och 0:0:4 i *Hedestånga till sin brorson Per Ingevaldsson, med villkoret att han blir försörjd av denne (SDHK 16975).
- 1409 säljer Jöns Tomasson i Vallby, ?Vallby sn, på sin hustru Katarina Björnsdotters vägnar till Peter i A hennes arvejord 0:1 i A 'i norra ändalagen' vid Peters åker (SD 1060, datum 1/5).
- 1409 döms vid räfsteting 0:1 i A åter under skatt; jorden hade sålts av Jöns Tomasson och hans hustru till ärkedjåknen i Strängnäs men ska återgå (SD 1132, datum 26/8).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) jord som hade ägts av hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) till ärkedjåknedömet vid i Strängnäs domkyrka som själägåva för sig och henne. Han ger 0:10 i A, 0:½ i Kjulsta, ½:0:0:2 i Ällevi och Vi, ½:0 i Hjälsteta, denna sn, 0:6:2 i Djursta, Eskilstuna sn, samt jord i Villåtingen (se DMS 2:4 s 128) och i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 80). Av hennes arv efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) och dennes hustru Ramborg Karlsdotter ger han 0:0:11 i Kolsta och två torp, Vallby sn och jord Oppunda hd (se DMS 2:5 s 80), Östergötland och Närke. Vidare ger han den jord i Åkers (se DMS 2:7 s 135) och Öknebo (se DMS 2:6 s 246) hdr som hustruns fars halvbror Magnus Finvidsson (Magnus Marinasons ätt) tidigare skänkt till en prebenda i domkyrkan. Av sin egen jord skänker han 1:0 i Axby, Jäders sn och jord i Daga hd (se DMS 2:4 s 53). (SD 1745.)
- 1419 är Peter i A nämndeman vid lagmansting i Åkers hd (SD 2633).
- 1430–50 intygar Anders i A att en jordförsäljning skett (SDHK 21281, odat).
- 1444 är Lars i A faste vid häradstinget (SDHK 24453).
- 1444 är Anders i A faste vid häradstinget (SDHK 24636).
- 1445 byter Sigge Ulfsson, ärkedjåkne i Strängnäs, bort 1:0 i A till Lars Ulfsson i A och hans hustru Holmfrid mot lika mycket jord i Axby, Jäders sn (SDHK 24672, 24685; även bekräftelser 1454 SDHK 26460 och 1457 SDHK 26994).

- 1446 byter Johan Petersson, borgare i Torshälla, bort 0:1 i A till Lars i A mot 0:1 i Säby, Torshälla sn; samtidigt ger Lars 0:0:0:4 i *Häringe till ärkedjåken Sigge Ulfsson eftersom det brast i deras tidigare byte (se 1445) (SDHK 24842).
- 1446 är NN (textbortfall) i A faste vid häradstinget (SDHK 24868, skadat).
- 1448 säljer Lars Ulfsson i A jord i Jäders sn (se Axby, Jäders sn) (SDHK 25273).
- 1450 är Lasse i A faste vid häradstinget (SDHK 25725).
- 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:2 i A till ärkedjåknedömet i Strängnäs (se Hjälasta) (SDHK 29003).
- 1478 är Nils i A faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).
- 1490/91 erlägger Eskilstuna klosterns landbo Magnus i A 'i Jäders socken' räntan 1 pund korn. 0:0:4 pn och 6 mark mata (D 8 f 3).
- 1562 har Birger Nilsson (Grip) två gårdar i A (BNJb).
- Aspestaht** 1556 *Hult* (?SöH 1556:14B) – övergivet bebyggelseläge 1 km väster om Ekorneberg (RAÅ 319), nu på Eskilstuna flygplats, 10 H, 6 a.
SöH 1556 (endast) **1 aoe**, upptas i Barva sn.
- Berga** 1382 *i Berghum* (?SDHK 12206), 1399 *i Berghom* (SDHK 15216) – 10 G, 6 j.
SöH **1 sk** 3:0, 1564 **1 fr**, 1570 **1 kr** 3:0.
- 1382 är Magnus i B faste vid häradstinget (SDHK 12206) – kan avse Berga i Jäders sn, Husby sn, Dunkers sn i Villåttingen eller Helgesta sn i Villåttingen.
- 1383 är Magnus i B och Nils i B fastar vid häradstinget (SDHK 12421 Hadorph, SDHK 12441 Hadorph) – om identifieringen se 1382.
- 1385 är Bengt i B nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824) – om identifieringen se 1382.
- 1386 är Magnus i B nämndeman vid rästeting (SDHK 13113) – om identifieringen se 1382.
- 1399 tilldöms Gustav Leksson (kvadrerad sköld) sin fädernejord, 0:12 i B i Kjula sn, som hans morfar Olof Djåken bytt bort till Bo Jonsson (Grip) när Gustav var ommyndig (SDHK 15216).

- 1400, 1402 och 1405 är Troste i B faste vid häradstinget (SDHK 15402, SDHK 15493, SD 176a, SD 251, SD 252, SD 647) – om identifieringen se 1382.
- 1404 är Lars i B faste vid häradstinget (SD 415) – om identifieringen se 1382.
- 1410 är Peter i B och Troste i B fastar vid häradstinget (SD 1295) – om identifieringen se 1382.
- 1415 är Peter i B faste vid häradstinget (SDHK 18467) – om identifieringen se 1382.
- 1419 ingår Ingemar i B i landskapsnämnd vid lagmansting i Åkers hd – två andra nämndemän är från Aspesta och Kjulsta, denna sn (?SD 2633).
- 1430–50 säljer Nils Björnsson i B och hans hustru Ragnhild Magnusdotter jord (se Kjulsta) (SDHK 21281, odat) – kan möjligen avse ett annat Berga, men de sålda godsens ligger alla i denna sn.
- 1430–50, i samma brev som ovan, är Anund i B faste – om identifieringen se 1382.
- 1446 är Johan i B faste vid häradstinget (SDHK 24842) – om identifieringen se 1382.
- 1447 är Peter i B i Kjula sn vittne vid häradstinget (SDHK 25160).
- 1448 är Peter i B vidervaroman och 1450 faste vid häradstinget (SDHK 25273, SDHK 25725).
- 1463 är Bengt i B faste vid häradstinget (SDHK 28077) – om identifieringen se 1382.
- 1470 vittnar Peter i B vid häradstinget (SDHK 29066).
- 1482 är Lars i B faste vid en jorduppgörelse med Eskilstuna kloster (SDHK 31209) – om identifieringen se 1382.
- 1500 är Simon i B faste vid lagmansting (SDHK 34221) – om identifieringen se 1382.
- 1510 är Anders i B faste vid häradstinget (SDHK 36726 Örnhielm) – om identifieringen se 1382.
- 1516 är Johan i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928) – om identifieringen se 1382.
- 1529 är Olof Pålsson i B faste vid häradstinget (SDHK 38856) – om identifieringen se 1382.

Blacksta

- 1386 *i Blaxtom* (?SDHK 13112), 1469 *i Blaxtom* (SDHK 29003) – 10 G, 6 j–7 j.
 SöH **1 eskl** 0:1.2, 1570 **1 klt**, med kruj 0:2:2 i *Hedestånga.
1 aoe 0:6, 1566 **1 fr**.
- 1386 är Björn i B nämndeman vid räfsteting (SDHK 13112, SDHK 13113) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1400 är Tideke i B faste vid häradstinget (SDHK 15493) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1401 är Ragvald i B faste vid häradstinget (SD 60) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1409 är Nils Bengtsson i B och Peter Birgersson i B fastar vid häradstinget (SD 1060) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1409 är Nils i B nämndeman vid räfsteting (SD 1123, SD 1125, SD 1129, SD 1130, SD 1132, SD 1136, SD 1137) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1437 är Lars i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1449 är Nils i B faste vid häradstinget (SDHK 25463) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:1 i B till ärkedjäknedommet i Strängnäs (se Hjäldata) (SDHK 29003).
- 1490 är Jöns i B faste vid häradstinget (SDHK 32366, SDHK 32368) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1504 är Ragvald i B faste vid häradstinget (SDHK 34730) – kan avse Blacksta, Ärla sn.
- 1559 har aoe-hemmanet 3½ pund utsäde, äng till 60 lass men saknar skog, mulbete och fiskevatten (AoE 29A). 1562 anges istället gården ha liten skog samt gott mulbete och fiske (SöH 1562:17).

Böle

- 1531 *Bøølø* (K 1 f 58v), 1533 *Belo* (NRKb nr 3, avskr), 1535 *Böleth* (GHj s 108), 1543 *Böla* (SöH 1543:5B) – låg omedelbart sydväst om kyrkan (EK 1:10 000), 10 G, 7 j.
 SöH **1 aoet** 0:1:1:4.
- 1531 har Gustav I B som räntar 1:0 pn (K 1 f 58v).
- 1533 byter Gudmund Persson på Tyresö bort B, som räntar 1:0 pn, till Gustav I (se Kjula) (NRKb nr 3).

- 1562 har hemmanet 5 spann utsäde, äng till 4 "fårbomar", litet mulbete men saknar skog och fiske (SöH 1562:17).
- Fagerås** 1372 *Faghraas* (?DS X 153) – 10 G, 5 j.
1372 byter priorinnan Iliana i Skänninge och Botild Bänesdotter bort sitt torp F till Eskilstuna kloster (se Varsta, Gillberga sn) (?DS X 153).
- *Garpåkern** 1430–50 i *Garpa akir* (SDHK 21281, odat), 1554 *Karpen* (SöH 1554:8), 1564 *Garppe* (SöH 1564:7) – troligen del av Viby, 10 G, 7 j.
SöH 1554–64 **1 kruj** 0:2.2, 1564 till kr i Viby.
1430–50 säljer Nils Björnsson i Berga och hans hustru Ragnhild Magnusdotter 0:0:0:4 'i Viby i Garpåkern' till Magnus Matsson i Kjulsta (SDHK 21281, odat).
- Harby** 1240 (omkr) *Harby* (VåKlJb f 59, avskr), 1400 i *Haarby* (SDHK 15417) – 10 H, 7 a.
SöH **1 bi** 0:2, 1556 **1 aoe**, 1564 **1 bit**.
3 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/ 2, Birger Nilsson /Grip/ 1).
1240 (omkr) har Vårfruberga kloster 6 ?örtugar i H – anges till Barva sn (VåKlJb f 59).
1400 är Nils Skomakare i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 15417).
1412 får Elin Salomonsdotter och hennes make Jöns Larsson (Lydingeätten) 0:5 i H i arv efter hennes far Salomon Nilsson (sparre) (se Bränne, Jäders sn) (SD 1518).
1422 är Johan i H faste vid häradstinget (SDHK 19880), och 1430–50 intygar han att en godsuppgörelse skett (SDHK 21281, odat).
1444 är Ulf i H faste vid häradstinget (SDHK 24453).
1442 byter Germund Larsson (Lilja, Fjellskaften) bort 0:2 i H till Anders Ernulfsson (kluven sköld med bjälke i dexter fält) mot jord i Oppunda hd (se DMS 2:5 s 110) (SDHK 24156) – bytet beräntas 1444 (SDHK 24549).
1448 är Staffan i H faste och Johan i H vidervaroman vid häradstinget (SDHK 25273).
1448 överlämnar Anders Ernulfsson och hans hustru Margareta Jönsdotter 0:2 i H samt 100:0 pn till biskop

Erik i Strängnäs mot att biskopen och hans efterträdare står för deras uppehälle och kost på Tynnelsö resten av deras liv (SDHK 25313, SDHK 25314). – Fastebrev utfärdas senare samma år, då överlåtaren kallas Anders Skötta (SDHK 25397).

- 1449 är Staffan i H faste vid häradstinget (SDHK 25582).
 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:1 i H till ärkedjäknedommet i Strängnäs (se Hjaltesta) (SDHK 29003).
 1538 byter Lars Siggesson (Sparre) bort ett landbogods i H som räntar 1 pund mindre än 4 tön korn, 1 pund mata och 1:0 pn till Karin Eriksdotter (Gyllenstierna) (se Vingsleör, Lista sn) (SDHK 39234).
 1552 har biskopshemmanet 6 spann utsäde, äng till 12 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete och god humlegård men inget fiske (VmH 1552:14).

Heby

- 1323 *in villa Hedheby* (DS 2385), 1430–40 (omkr) *i Hedhaby* (SDHK 24250, odat) – 10 G, 6 j.
 SöH 1554–55 **1 kruj**.
1 jukl, 1556 **1 aoe** 2:0 (troligen med kruj inkluderad), 1564 **1 kl** 0:6.
 1323 byter Olof Skalle bort 0:0:2½ i H till domprosten Nils i Strängnäs (se Prostökna, Barva sn) (DS 2385).
 1403 säljer hustru Katarina och hennes son Klaus Boladräng 0:5 i H till drottning Margareta (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 16179).
 1430–40 (omkr) säljer Elin Folkesdotter (okänt sigill), Valborg, dotter till Nils Fos (räv), och Bengta Petersdotter (okänt sigill) ½:0 i H till Eskilstuna kloster (se Karlåker) (SDHK 24250, odat).
 1445 (senast) ger Ragnhild Ingevaldsdotter (okänt sigill) sin halvsyster Katarina Petersdotter (heraldiskt sigill) fullmakt att återkräva 0:0:10 i H av Jösse Erikssons arvingar (se Karlåker) (SDHK 24805, odat).
 1445–49 säljer Ragnhild Ingevaldsdotter 0:0:10 i H till Katarina Petersdotter (se Karlåker) (SDHK 24836, skadat).
 1463 är Olof i H faste vid häradstinget (SDHK 28077).
 1465 har Peter Bengtsson (okänt sigill) i *Pinnatorp, Malms sn, Oppunda hd, testamenterat sitt köpegods H till Julita kloster (SDHK 28481). 1466 stadfästas gåvan av

morbrodern Nils Halvidsson (svin) och mostrarna Katrin, Hans Tordssons änka, och Elin Folkesdotter (se 1430–40) (SDHK 28552).

1498 är Ingevald i H nämndeman och 1504 faste vid häradsstinget (SDHK 33606, SDHK 34730).

1551 beordrar Gustav I Eskilstunafogden att bese två gårdar ”Edha” som Olof Skogårds hustru Anna vill upplåta till kungen (GR 22 s 134, 139).

1559 har aoe-hemmanet 2½ pund utsäde, äng till 19 lass, gott mulbete men saknar skog och fiskevatten (AoE 29A). 1562 anges gården istället ha lite skog och fiske (SöH 1562:17).

Hestånga

1408 i *Edhestangom* (SDHK 16975, avskr), 1549 *Hedensto...* (SöH 1549:4, brandskada), 1553 *Hedestånga* (SöH 1553:1) – 10 G, 7 j.

SöH **1 kruj** 0:2:2, till eskl i Blacksta.

1554 **2 kruj** 0:2:2 + utan jt, 1564 0:1:1 + 0:1:1, 1564 till varsitt bi i Ramshammar.

1 ky 0:2, 1566 **1 kyt**.

Summa jt 0:7:1.

1408 säljer Ivar i Aspesta 0:0.4 i H till sin brorson Per Ingevaldsson (se Aspesta) (SDHK 16975).

Himmelsända

1412 i *Himilsända* (SD 1518), 1428 *in villa Hymmilenda* (SDHK 21060), 1457 i *Hemelshanda* (SDHK 27056) – 10 H, 6 a.

SöH **2 pb** (Nora + Johannes), 1553 **2 ky** 0:4 + 0:4.

1412 får Valborg Salomonsdotter och hennes make Martin Ulf (varg) 0:0:13 i H i arv efter hennes far Salomon Nilsson (sparre) (se Bränne, Jäders sn) (SD 1518).

1428 skänker Klaus van der Lipen och hans hustru Ingrid Karlsdotter (Färla) 0:0:8 till Helga Lekamens prebenda i Strängnäs domkyrka (se DMS 2:1 s 212 och 2:7 s 138).

1446 säljer Elin Petersdotter (okänt sigill) och hennes make Lars Karlsson (kvadrerad sköld) hennes fädernearv i H ½:0 till Johannesprebendan och 0:0:4 till Helga Lekamens prebenda i Strängnäs domkyrka (SDHK 24950) – fastebrev utfärdas 1450 (SDHK 25725).

1452 byter Ingevald Eskilsson, prebendat vid Helga Lekamens prebenda, och Mats Erlandsson (Kagg) bort

½:0 i H till prebenda Nora i Strängnäs domkyrka mot jord i Sotholms hd (se DMS 2:1 s 235) (SDHK 26154).

1457 är Nils i H faste vid häradstinget (SDHK 27056).

Hjältesta

1369 *in Glædhistum* (DS 7841), 1381 i *Glædistom* (DS 10395, avskr), 1433 *Gelcasta* (SDHK 22023), 1449 i *Geltistom* (SDHK 25475) – 10 H, 7 a.

SöH 1564–66 **1 kr**, 1566 **1 aoe**.

1 bi, 1553 **1 ky** 0:3:1.

2 fr (Björn Pedersson /Bååt/, Lage Brahe).

1369 skänker Johan Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:3 i H till en kanikprebenda vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 7841).

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) av prebenda Aspesta's egendom 0:3 i H till ärkedjäknedommet i Strängnäs (se Aspesta) (DS 10395).

1413 är Ingevald i H nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).

1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) ½:0 i H som hade ägts av hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) till ärkedjäknedommet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 1745).

1429 intygar invånarna i Kjula sn att de aldrig hört att Bo Jonsson (Grip) eller hans arvingar givit Håkan Halstensson (Halsten Peterssons ätt) betalning för 0:6:0:20 i H (se Hyttersta) (SDHK 21252).

1430–50 intygar Lasse i H att en godsuppgörelse har skett, och Nils i H är faste (SDHK 21281, odat).

1433 tilldöms Håkan Halstenssons arvingar H (se Kjula) (SDHK 22023).

1437 är Peter Andersson i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849).

1446 är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 24842).

1449 skänker ärkedjaken Sigge Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) tillsammans med sina bröder Gustav och Fader 0:0:10½ i H 'mitt i byn' till Strängnäs domkyrka (SDHK 25475).

1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:5:0:4 i H, 0:0:0:4 i Kjulsta, 0:0:2 i Aspesta, 0:0:1 i Harby, 0:0:0:15 i Ramshammar, 0:0:0:4 och ett mjärdläge i Viby samt 0:0:1 i Blacksta till ärkedjäknedommet i Strängnäs mot

0:0:16 liggande 'vid min åker' och 0:0:5 i *Säbodelen (i Hammarby), Hammarby sn (SDHK 29003, två brev).

1498 vittnar Tomas i H vid häradstinget (SDHK 33606).

1508 är Olof Eriksson i H faste vid häradstinget (SDHK 36173).

Hyttersta

1429 i *Hyttirsta* (SDHK 21252, avskr) , 1430–50 i *Hytterstom* (SDHK 21281, odat) – övergivet bebyggelseläge 200 m söder om Hjältesta (HEK), 10 H, 7 a.

SöH **2 fr** (Johan Pedersson /Bååt/, Knut Knutsson /Lillie/).

1429 intygar invånarna i Kjula sn att de aldrig hört att Bo Jonsson (Grip) eller hans arvingar givit Håkan Halstensson (Halsten Peterssens ätt) betalning för 1:0 i H (se Hjältesta) (SDHK 21252).

1430–50 intygar Bengt i H att en godsuppgörelse har skett (SDHK 21281, odat).

1433 tilldöms Håkan Halstenssons arvingar H (se Kjula) (SDHK 22023).

***Häringe**

1446 i *Häringe* (SDHK 24842).

1446 överlåter Lars Ulfsson i Aspesta 0:0:0:4 i H i Kjula sn till ärkedjåknen Sigge Ulfsson (se Aspesta) (SDHK 24842).

Hässelby

1357 i *Hesleby* (?DS 5772), 1461 i *Hæsleby* (SDHK 27737) – låg omedelbart öster om Harby (HEK), 10 H, 7 a.

SöH **1 aoe** 1:4, 1564 **1 kr**, 1566 **1 fr**.

1357 och 1371 är Ulf i H faste vid häradstinget (DS 5772, DS X 22) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1410 (omkr) är Lars i H faste vid häradstinget (SDHK 45443) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1418 och 1419 är Sigge i H faste vid häradstinget (SD 2477, SD 2636) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1430–50 intygar Jöns Unge i H att en jordförsäljning skett (SDHK 21281, odat) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1446 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 24842) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1448 är Anders i H faste vid häradstinget (SDHK 25397) – kan avse Hässelby, Jäders sn.

1461 anvisar Birgitta Nilsson (tre vädurhorn) 0:12 i H, som var morgongåva från hennes förre make Karl Bengtsson (Färla), som säkerhet för de gods i Håbo

hd, Uppland, som hon har skänkt till sin man Lars Tomasson (Årbyätten) (se DMS 1:10 s 75, DMS 2:2 s 167) (SDHK 27737).

1501 är Bengt i H vittne vid häradstinget (SDHK 34326).

1559 har aoe-hemmanet 22 spann utsäde, äng till 30 lass, god skog, gott mulbete och litet fiskevatten (AoE 29A).

Hössåker

Se Barva sn.

Karlåker

1430–40 (omkr) i *Karlaakær* (SDHK 24250, odat) – 10 G, 7 j.

SöH **1 kyuj** 0:0:1, 1564 till kl i K.

1 eskl 0:5, 1564 med kruj 0:1 i Ällevi och kyuj 0:0:1 i K.

1430–40 (omkr) säljer Elin Folkesdotter (okänt sigill), hustru till Johan Andersson (tre sjöblad) i Kvinnersta, Axbergs sn, Örebro hd, Valborg, dotter till Nils Fos (räv) och Bengta Petersdotter (okänt sigill) i Berga, med sina makars samtycke, 0:0:13 i K och ½:0 i Heby till Eskilstuna kloster (SDHK 24250, odat).

1445 (senast) ger Ragnhild Ingevaldsdotter (okänt sigill) sin halvsyster Katarina Petersdotter (heraldiskt sigill) fullmakt att tilltala Jösse Erikssons arvingar om 0:0:13 i K, 0:0:10 i Heby, denna sn, och 0:0:8 i Sundby, Sundby sn, som Jösse olagligen tagit av hennes bror (SDHK 24805, odat).

1445–49 säljer Ragnhild Ingevaldsdotter, med sin son Lars Matssons samtycke, 0:0:13 i K och 0:0:10 i Heby till sin halvsyster Katarina Petersdotter (SDHK 24836, skadat).

1470 intygar biskop Hans i Strängnäs att hans avlidne tjänare och ämbetsman Peder Bengtsson testamenterat en gård K till Eskilstuna kloster; gården hade Peder med biskop Siggess hjälp pressat priorn i klostret att sälja, men han hade fruktat att han inte hade full rätt till den och testamenterat den till klostret i själagåva för sig och sina föräldrar (SDHK 29040).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i K som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 3).

1536 är Jon i K faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Kjula

1410 (omkr) i *Kiwlom* (SDHK 45443, bristfällig avskr), 1424 i *Kiwlom* (SDHK 20284), 1451 *Litzlakiwla* (SDHK 25876) – 10 G, 7 j (Kjulaby).

- SöH **4 aoe** 0:4 + 0:4 + 0:4 + 0:4 (1564 ett av dem 1 kr).
2 fr (Arvid Turesson Trolle).
- 1410 (omkr) är Abraham i K faste vid häradstinget (SDHK 45443).
- 1424 säljer Bengt ?Ingesson 0:0:1 i K till Peder Kuse (Tidöark 1 p 78 f, regist).
- 1424 och 1430–50 är Ragvald i K faste vid häradstinget (SDHK 20284, SDHK 21281, odat).
- 1433 döms i en tvist mellan å ena sidan Gustav Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) och hans syskon, arvingar efter morfadern Håkan Halstensson (Halsten Peterssens ätt), och å andra sidan Bo Jonssons (Grip) arvingar, att Gustav och syskonen ska behålla K, Hjaltesta och Hyttersta, denna sn, samt Ekeby och Väsby, ?Fogdö sn, Åkers hd (SDHK 22023)¹.
- 1444 är Jöns Ragvaldsson i K faste och 1445 vidervaroman vid häradstinget (SDHK 24636, 24685).
- 1446 är Peter i K faste vid häradstinget (SDHK 24868).
- 1447 är Jöns Ragvaldsson faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159).
- 1449 är Haldor i K faste vid häradstinget (SDHK 25463).
- 1451 ger biskop Sigge i Strängnäs av sitt föräldraarv som kallas 'Lilla Kjula' till Strängnäs domkyrka som själägåva för föräldrarna och alla själar (se DMS 2:3 s 37) (SDHK 25876).
- 1467 är Halfdan i K faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).
- 1479 är Nils Jonsson i K nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1485 har Gregers Matsson (Lillie) uppburit 15:0 pn av K för 9 pund korn (GMräk s 139).
- 1500 är Peter Birgersson i K faste vid lagmansting (SDHK 34221).
- 1531 har Gustav I tre gårdar om 0:12 (K 1 f 58).
- 1533 byter Gudmund Persson på Tyresö till Gustav I bort tre gårdar i K som ligger för 0:12 och Västertorpet, Östertorp och Böle mot jord i Sotholms hd och i Uppland (se DMS 2:1 s 331) (NRKb nr 3).

¹ Belägget för Ekeby och Väsby saknas i DMS 2:7.

- 1535 redovisar en extraskattelängd landborna Peder, Lasse Matsson och Ingel i Lilla K (GHj s 108).
- 1562 har aoe-hemmanen vardera 18 spann utsäde, äng till 35 lass, ingen skog, gott mulbete och litet fiskevatten (SöH 1562:17).
- *Kjula källa** 1549 *Kjula Kielle* (SöH 1549:4) – geologiska kartan har en källa markerad 350 m västsydväst om kyrkan (SGU Serie Aa nr 200, år 1862).
- SöH 1549–56 **1 kruj** 0:0:0.4 'vid Kjula källa', 1549 (endast till aoe i Skölby, Fors sn, Västerrekarne).
- Kjulatorp** 1469 *i Kivolatorp* (2 ggr, SDHK 29003), 1554 *Torp* (SöH 1554:8) – 10 G, 7 j.
- SöH **2 frt** (Arvid Turesson /Trolle/) – 1554 upptas det ena i Hammarby sn.
- 1469 är Örjan i K faste och Bengt i K vidervaroman vid häradstinget (SDHK 29003).
- Kjulsta** 1345 *in ... et Kylistum* (DS 3887), 1384 *i Kylistum* (SDHK 12730) – 10 H, 7 a.
- SöH **1 sk** 1:6:2:2, 1564 1:7, 1549 (endast) med kruj 0:2:2 i Aspesta.
- 1554 (endast) **1 skuj**.
- 1555–56 **1 kyuj**.
- 1345 tilldöms Peter Petersson hälften i 0:3 i Aspesta och K som han köpt tillsammans med sin bror Ulf Petersson (DS 3887).
- 1348 säljer Katarina Andersdotter, änka efter Magnus i Valsta, okänd sn, 0:3 i K till Notholm Eggardsson (Bralsthorp) (DS 4368). – Senare samma år säljer hon, tillsammans med sin make Magnus i Hult, okänd sn, 0:3 i K som hon ärvt efter sin son Ulf till Notholm (DS 4389).
- 1369 skänker Johan Petersson, kyrkoherde i Vadsbro, 0:6 i Aspesta och K till en kanikprebenda vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 7841).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) av prebenda Aspestas egendom 0:0:8 i K till ärkedjäknedömet i Strängnäs (se Aspesta) (DS 10395).
- 1384 är Nils i K och Östen i K fastar vid häradstinget (SDHK 12730, SDHK 12687).

- 1409 är Lars Bagge i K vidervaroman och Nils i K faste vid häradstinget (SD 1060).
- 1409 är Nils i K nämndeman vid räfsteting i Strängnäs (SD 1123).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) 0:½ i K som hade ägts av hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 1745).
- 1419 är Nils i K nämndeman vid lagmansting i Åkers hd (SD 2633) och faste vid häradstinget (SD 2635).
- 1430–50 säljer Nils Björnsson i Berga och hans hustru Ragnhild Magnusdotter 1:0 i K, 0:0:8 i Aspesta och 0:0:0:4 i *Garpåkern i Viby till Magnus Matsson i K (SDHK 21281, odat).
- 1440, 1444 och 1446 är Mats i K faste vid häradstinget (SDHK 23419, SDHK 24453, SDHK 24868).
- 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:0:4 i K till ärkedjäknedömet i Strängnäs (se Hjältesta) (SDHK 29003).
- 1512 intygas att Erik Månsson i K sålt jord i Stenkvista sn (se Hällberga, Stenkvista sn) (SDHK 37150).
- 1529 säljer Mats Bengtsson i Lundby, Bengt i Fiholm och Peter i Hageby, alla i Jäders sn, 0:10 i K till Erik Broder i K (SDHK 38856).

Nyby 1556 *Nyby* (SöH 1556:14B) – 10 H, 5 a (Stora Nyby).
SöH 1556 (endast) **1 aoe**.

Prästgården 1487 *in ffundo sacerdotalis* (SDHK 31971) – i Viby, 10 G, 7 j.
Prästgården ligger i Viby i kartorna men saknas i landskaps-
handlingarna. Den var prästgård även under medeltiden.
1487 ger biskop Kort 0:½ i Viby 'i prästgården, ovanför
källan' till den sankt Eriks prebenda han grundar i
Strängnäs domkyrka (SDHK 31971).

Ramshammar 1254–89 *datum Ramshamar* (DS 893, odat), 1258–78 *curiam meam ... Ramshamr* (DS 855, odat), 1344 *i Ramshambre* (DS 3827) – 10 G, 6 j.
SöH 1555 **1 st** 0:3:2, 1564 **1 sk** 0:4.
2 ky 0:4:1.
1 kyuj, 1564 0:0:0:4 till andra bi i R.

3 bi 0:6 + 0:4 + 0:4, 1564 andra och tredje hemmanet med varsin kruj 0:1:1 i Hedestånga och andra hemmanet med kyuj 0:0:0:4 i R.

4 fr, 1555 **2 fr** (Birger Nilsson /Grip/, Mats Nilsson Kagg).

Sätessgård(?): Ramshammar är 1278 möjligen sätessgård för Ulf Holmgerrson (Ama), son till Kristina Fastesdotter, och hans hustru Cecilia Haraldsdotter (vingad lilja) då de daterar ett brev där (DS 635).

1254–89 utfärdas på R ett bytesbrev mellan Kristina Fastesdotter (växt) i Landsjö, Kimstads sn, Memmings hd, Östergötland, och Vårfruberga kloster (se DMS 2:7 s 100) (DS 893, odat).

1258–78 testamenterar Kristina Fastesdotter sin *curia* R, utom trälarna som nu får sin frihet, till Alvastra kloster, men om hennes son vill ha den ska klostret få annan jord (DS 855, odat).

1278 se sätessgårdsnotisen.

1289 byter Alvastra kloster bort *mansio* R till Ulf Holmgerrsson mot jord i Östergötland (DS 1002).

1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja), svåger till Ulf Holmgerrsson, gården R, 0:0:2 i 'den närbelägna byn Viby' och gården *Ødystæ* (?Össby, Jäders sn) till grundandet av ett kanonikat (senare prebenda Mellösa, Collmar 1 s 14) i Strängnäs domkyrka (DS 1041).

1310 byter Magnus Eriksson (okänt sigill) bort 0:0:8 i R till Vårfruberga kloster mot 0:0:8 i Husaby, okänd sn (DS 1655).

1331 har prebenda Mellösa vid Strängnäs domkyrka 0:14:1 i R (DS 2889).

1344 ger Birgitta Anundsdotter (balk belagd med tre sparrar) ½:0 i R och 0:1 i Mora och *Ullalunda, båda i Jäders sn, i själagåva till Strängnäs domkyrka för sig själv och sina makar Ingulf och Lars Bengtsson; jorden hade hon fått av dem i morgongåva (DS 3827). 1346 upprepas gåvan av R, med förbehållet att hon ska behålla godset under sin livstid (DS 4064).

1348 säljer Karl Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo) och hans hustru Katarina Fadersdotter 0:0:13 i R till Strängnäs domkyrka (DS 4375).

- 1369 intygas att Uppsalakaniken Johan Ludolfsson skänkt Strängnäs domkyrka 0:0:13 i R som han köpt av Karl Ingebjörnsson (DS 7910, se även DS 8851).
- 1381 är Olof i R nämndeman vid räfsteting i Torshälla (DS 10341).
- 1381 är Halvdan i R och Erik i R fastar vid häradstinget (DS 10516).
- 1383 är Halvdan i R faste vid häradstinget (SDHK 12420 Hadorph, SDHK 12441).
- 1385 är Erik i R faste vid häradstinget (SDHK 12907).
- 1386 är Abjörn i R nämndeman vid räfsteting i Torshälla (SDHK 13112).
- 1399 är NN (brevskada) i R faste vid häradstinget (SDHK 15132).
- 1400 är Lasse i R faste vid häradstinget (SDHK 15402).
- 1402 är Erik i R faste vid häradstinget (SD 176a).
- 1405 är Lasse i R faste vid häradstinget (SD 647).
- 1409 är Tord i R och Holmger i R fastar vid häradstinget (SD 1060).
- 1411 är Lasse i R och Ingevald i R fastar vid häradstinget (SD 1474, SD 1475).
- 1418 och 1422 är Lasse i R faste vid häradstinget (SD 2477, SDHK 19880).
- 1424 är Ingevald i R faste vid häradstinget (SDHK 20284).
- 1431 är Lars i R nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).
- 1464 är Ingeld i R faste vid häradstinget (SDHK 28246).
- 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:0:15 i R till ärkedjäknedommet i Strängnäs (se Hjäldata) (SDHK 29003).
- 1494 erbjuder Måns i R böter vid Stockholms rådstuga för det dråp på klostrets (?Eskilstunas) tjänare Lasse Perman som skedde 'på skäret' (StTb 1492–1500 s 172).
- 1506 är Lars Matsson i R faste vid häradstinget (SDHK 35530).
- 1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård i R (BNJb).
- *Vi 1413 *i Aelghawi oc Wi* (SD 1745) – troligen inte identiskt med Vi by.
- 1413 se Ällevi.

Viby

- 1170-talet (omkr) *Magna Wilby* (VåKlJb f 58, avskr), 1291 *in ... willa Viby* (DS 1041), 1379 *i Wiby* (DS 9922) – 10 G, 7 j.
- SöH 1554 **1 kruj** 0:2:1 'Flattland, Flatan, Flackeland', 1564 **1 kr** 0:2:1, 1566 **1 krt**, 1564 (endast) med kruj 0:2:2 i *Karpen.
1 våkl 0:4:1, 1554 **1 eskl** 0:3:2.
 1562 **1 aoe** 1:2, 1564 **1 kl** 1:2.
 1556 **1 aoeuj** (fd **jukluj**, se 1559).
4 fr (1564 3 fr) (Johan Pedersson /Bååt/).
 Prästgården upptas inte i SöH.
- 1170-talet (omkr) ger Ingeborg Sigvardsdotter 1 öre och ½ örtug i 'Stora V' till Vårfruberga kloster i själagåva för sin sonson Knut Knutsson (VåKlJb f 58).
- 1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) 0:0:2 i V till grundandet av ett kanonikat i Strängnäs domkyrka (se Ramshammar) (DS 1041).
- 1360 är Ingemar i V faste vid häradstinget (DS 6325 b).
- 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:½ till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö, Jäders sn) (DS 9922) – fastebrev utfärdas 1382 (SDHK 12254).
- 1385 är Jon i V nämndeman vid räfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).
- 1386 ställer Sten Stensson (Bielke) sitt gods i V som säkerhet för en donation till Vadstena kloster (SDHK 13089).
- 1399 är Tord i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 15055).
- 1400 är Påvel i V faste vid häradstinget (SDHK 15402).
- 1411 är Valdemar i V faste vid häradstinget (SD 1474, SD 1475).
- 1419 är Karl i V faste vid häradstinget (SD 2635).
- 1430–50 se *Garpåkern.
- 1434 ger Sten Petersson (Peter Finvidssons ätt) sin hustru Katarina Eriksdotter (Väsbyätten) avgälden tre läster korn i morgongåva, däribland ½ läst från V och ½ läst från Hammarby, Hammarby sn (se Ridö, Västerås-Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland) (SDHK 22224).
- 1445 är Peter Jönsson i V faste vid häradstinget (SDHK 24685).

- 1449 är Magnus i V faste vid häradstinget (SDHK 25582).
- 1466 är Nils i V faste vid häradstinget (SDHK 28520).
- 1469 byter Lars Nilsson i Hammarby bort 0:0:0:4 i V i *flatha landhena* och ett mjärldläge 'i *Wybikællø* som nu är uppressat' till ärkedjäknedommet i Strängnäs (se Hjälstesta) (SDHK 29003).
- 1487 se Prästgården.
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en landbo i V som räntar 15 spann korn och 0:0:11 pn (D 8 f 3).
- 1491 tilldöms hustru Sigrid, Gad Magnussons (halv lilja, tre bjälkar) dotter, jord i V som hustru Ragnhild i Löppinge muntligen testamenterat till henne (se Kolsta, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 32532).
- 1496 skänker Margareta Olofsdotter, hustru till Skäring Larsson (lilja), sitt arvegods i V som är ½:0 beläget 'på källan' och 0:0:0:20 beläget 'i andra delen i samma by' till Birgittaprebendan vid Strängnäs domkyrka i själagåva för sig och sina föräldrar (SDHK 33407).
- 1508 är Per Larsson i V faste vid häradstinget (SDHK 36173).
- 1559 har aoe-gården 15 spann utsäde, äng till 25 lass, gott mulbete men saknar skog och fiskevatten (AoE 29A).
- 1559 har aoe-utjorden 5 spann utsäde och äng till 5 lass; den är övertagen från Julita kloster (AoE 29A).

Västertorpet

- 1531 *Westertorp* (K 1 f 58v), 1540 *Westertorpp* (UH 1540:13) – 10 G, 7 j.
- SöH **1 aoe** 0:2.
- 1531 har Gustav I V som räntar 0:10 pn (K 1 f 58v).
- 1533 byter Gudmund Persson på Tyresö bort V, som räntar 0:10 pn, till Gustav I (se Kjula) (NRKb nr 3).
- 1562 har torpet 1 pund utsäde, äng till 10 lass, litet mulbete men varken skog eller fiske (SöH 1562:17).

Årby

- 1360 *in Årby* (?DS 6325 b), 1371 *i Årby* (?DS X 22) – 10 G, 6 j.
- SöH **1 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
- 1360 och 1371 är Anders i Å faste vid häradstinget (DS 6325 b, DS X 22) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.
- 1400 är Tideke i Å faste vid häradstinget (SDHK 15493) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.

- 1403 säljer hustru Katarina och hennes son Klaus Boladräng 1:0 i Å till drottning Margareta (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 16179).
- 1408 är Johan i Å faste vid häradstinget (SD 929) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.
- 1415 är Tomas i Å faste vid häradstinget (SDHK 18467) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.
- 1422 är Ragvald i Å nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.
- 1450 är Ingevald i Å faste vid häradstinget (SDHK 25725) – kan avse Årby, Eskilstuna sn el Husby sn.

Ällevi

- 1381 i *Elgavi* (DS 10395, avskr), 1401 *Ælghewi* (SD 60) – övergivet bebyggelseläge 500 m väster om Karlåker (RAÅ 62:1), 10 G, 6 j–7 j.
- SöH **1 kruj** 0:1, 1564 till eskl i Karlåker.
1 fr (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
- 1381 skänker Bo Jonsson (Grip) av prebenda Aspesta egendom ½:0:0:2 i Ä och *Vi till ärkedjäknedömet i Strängnäs (se Aspesta) (DS 10395).
- 1400 och 1401 är Lars i Ä faste vid häradstinget (SDHK 15493, SD 60).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) ½:0:0:2 i Ä och *Vi som hade ägts av hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Aspesta) (DS 1745).
- 1430–50 intyggar Ulf i Ä att en jordförsäljning skett (SDHK 21281, odat).
- 1536 är Eskil i Ä faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Östertorp

- 1531 *Østratorp* (K 1 f 58v), 1540 *Östertorp* (UH 1540:13) – 10 G, 7 j.
- SöH **1 aoet** 0:1:1:4 (1554 1 fr).
- 1531 har Gustav I Ö som räntar 1:0 pn (K 1 f 58v).
- 1533 byter Gudmund Persson på Tyresö bort Ö, som räntar 1:0 pn, till Gustav I (se Kjula) (NRKb nr 3).
- 1562 har torpet 5 spann utsäde, äng till 10 lass, litet mulbete men saknar skog och fiske (SöH 1562:17).

Näshulta socken

1314 *de Neshultum* (DS 2947, avskr).

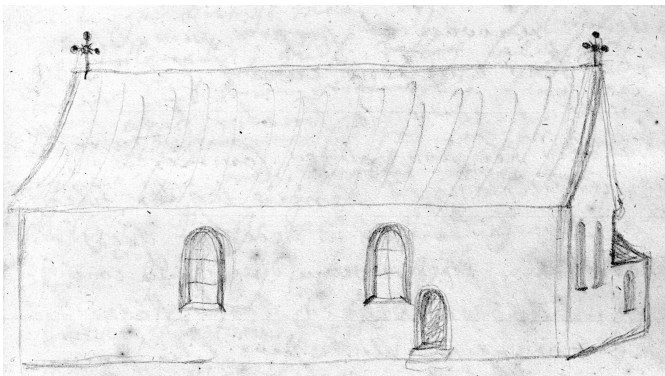
1382 *i Næsthulta sokn* (SDHK 12206).

Omfattning: Socknen hade samma omfattning under medeltiden och 1500-talet som idag (1950).

En sockenkarta från omkr 1700 finns (LSA Näshulta socken C58-1:1).

Kyrka: Kyrkan byggdes om så kraftigt på 1670-talet att få synliga spår återstod av den medeltida kyrkan. Vid 1951 års restaurering påträffades emellertid en del rester av den äldre kyrkans murverk, vilket gjorde det möjligt att till viss del rekonstruera dess grundplan. En äldre västmur som anslöt till sydmuren framgrävdes i kyrkorummet och i sydmuren upptäcktes en ursprunglig portal. Vidare upptäcktes tydliga spår av en valvpelare i kyrkans sydöstra hörn. Den senmedeltida kyrkan bör således ha varit en rektangulär byggnad med de inre måtten $6\frac{1}{2} \times 20$ m. Långhuset har sannolikt förlängts under senmedeltiden. Vid sitt besök i kyrkan 1686 tecknade Peringskiöld av en vapensköld med tre stjärnor i en balk på kyrkporten. Denna kan kopplas till Karl Dansson (Stjärnbalk), vars dotter Ingegerd Karlsdotter bodde på Hedensö under 1300-talets andra hälft. De senmedeltida tegelvalven ersattes på 1670-talet av ett vitputsat trätunnvalv. Av medeltida inventarier återstår endast en dopfont av sandsten med repstavsulst som daterats till 1100-talets slut. (SöKy 123 2:a uppl, Schnell 1965 s 186.)

Patronatsförhållanden: 1458 anges väpnaren Ragvald Magnusson (Fargalt) vara kyrkans patronus (SDHK 27263).

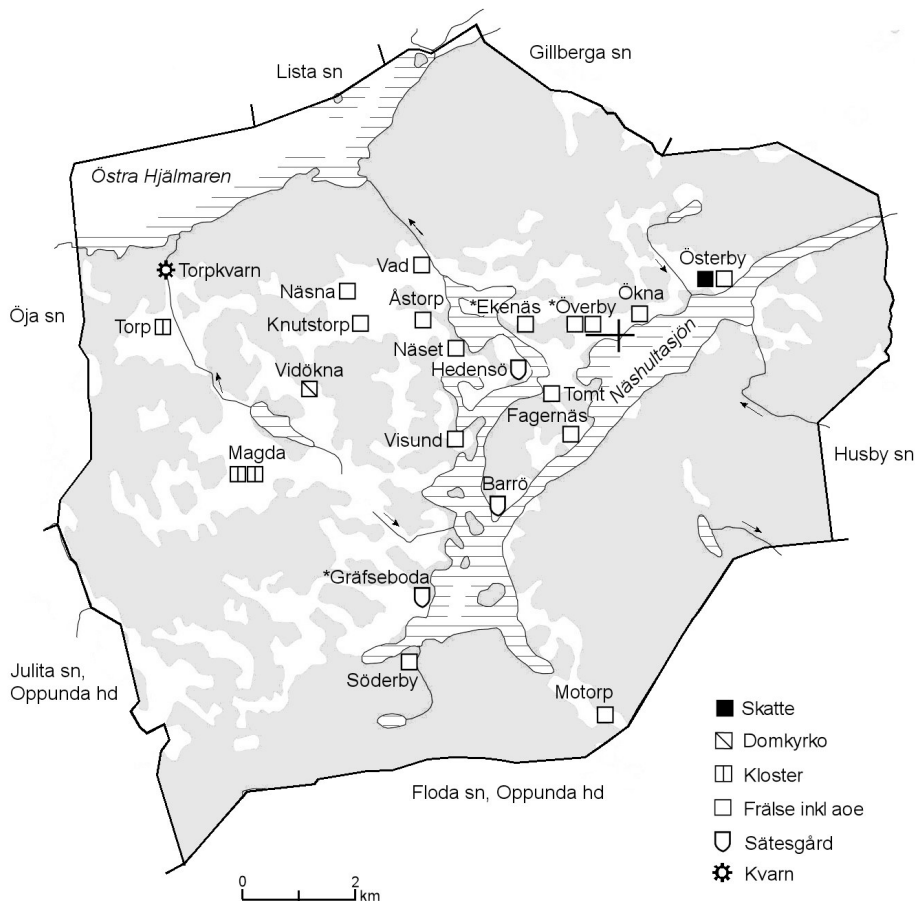
Näshulta kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Antal jordeboksenheter enligt SÖH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	st	kl	bi	aoe	fr
Barrö	--	1 (0)	--	--	0 (1)	--
*Ekenäs	--	--	--	--	--	1 (1)
Fagernäs	--	--	--	--	--	1 (1)
Knutstorp	--	--	--	--	--	--
Magda	--	--	2 (0)	--	0 (2)	--
Motorp	--	--	--	--	--	0 (1)
Näset	--	--	--	--	--	1 (1)
Näsna	--	--	--	--	--	1 (1)
*Stubberod	--	--	1 (0)	--	0 (1)	1 (1)
Söderby	--	--	--	--	--	1 (1)
Tomt	--	--	--	--	--	1 (1)
Torp	--	--	1 (0)	--	0 (1)	--
Vad	--	--	--	--	--	1 (1)
*Vestorp	--	--	1 (0)	--	0 (1)	--
Vidökna	--	--	--	1 (1)	--	--
Visund	--	--	--	--	0 (1)	1 (0)
Västerby	--	--	--	--	--	2 (0)
*Åckra	--	--	--	--	--	1 (0)
Åstorp	--	--	--	--	--	1 (1)
Ökna	--	--	--	--	--	0 (1)
Österby	1 (1)	--	--	--	--	1 (1)
*Överby	--	--	--	--	--	2 (2)
SUMMA	1 (1)	1 (0)	5 (0)	1 (1)	0 (7)	16 (14)

Dessutom redovisar längderna: *klkvärn* Torpkvarn 1 (0), *aoekvärn* Torpkvarn 0 (1).

Näshulta socken

Kartan visar Näshulta socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Barrö

1350 *in manerio predicti episcopi dicto Barrø* (DS 4571), 1382 i *Barø* (SDHK 12226), 1464 *bischofs gardhin som gamal bischofs sæta hauer warit i Baro* (SDHK 28267) – 10 G, 2 f. SöH 1 st, 1562 1 aoe 0:5.

Sätessgård: Barrö betecknas 1350 som Strängnäs-biskopen Sigmunds *manerium* då han genomför en jordtransaktion där

(DS 4571) och 1464 som 'gammalt biskopssäte' (SDHK 28267). Det är 1470 sätesgård för Katrin Andersdotter (växt) (SDHK 29127); hon och maken Erik Andersson (okänt sigill) hade bytt till sig gården av biskopsbordet 1462 (se nedan). 1504–06 bebos det av en Håkan, 1506 betecknad som frälseman (SDHK 34916, SDHK 35580, tr HSH 20 s 50). 1529–53 är det sätesgård för en frälseman Nils Andersson och 1558 för hans hustru Märta (GR 6 s 191, AH s 112, AoE 29A).

1382 pantsätter Ragvald Nilsson (Fargalt) sin ägodel i B och två landbor i *Gräseboda till Sven Svensson, men då godsens ligger bekvämt till för hans sätesgård Hedensö pantsätter han istället ½:0 i Rossvik, Husby sn (SDHK 12226).

1462 byter biskopsbordet i Strängnäs bort gården B med Visund, denna sn, och *Hesletorp, Husby sn, till Erik Andersson och hans hustru Katrin Andersdotter mot jord i Selebo hd (se DMS 2:6 s 169) (SDHK 27921). 1464 förnyas bytet, och B betecknas som 'gammalt biskopssäte' och anges ha en kvarn; vid förnyelsen upplåter biskopsbordet även en gård i Husby, Husby sn (SDHK 28267). 1466 fastfars bytet, varvid makarna anges ha givits (rätt att) 'uppräta både husen och källarna' på B (SDHK 28586).

1559 har aoe-hemmanet 2 pund utsäde ena året och 18 spann det andra, äng till 20 lass, god skog men inget mulbete på ön och inget fiske (AoE 29A).

På gården finns en källare, täckt av två kryssvalv, och en husgrund (RAÄ 37 & 38).

Boda

1500 *i Boom* (?SDHK 34221) – 10 G, 3 g.

1500 är Bengt i B vidervaroman vid lagmansting (?SDHK 34221).

*Ekenäs

1295 *in ... Ekehamar* (?DS 1130), 1553 *Ekesnes* (SöH 1553:1), 1555 *Eketorp* (SöH 1555:8) – låg 800 m norr om Hedensö (RAÄ 105:1), 10 G, 3 f.

SöH 1553–62 **1 frt** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).

1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskifte med Dan Jonsson (Stjärnbalk) jord i *Ekehamar* samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se Hedensö) (?DS 1130) – jfr att

udden där *Ekenäs låg heter Ekhammarsudden i moderna kartor (EK 1:10 000).

Fagernäs

1418 *Fagranes* (SD 2448, avskr), 1553 *Fagernäs* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 g.

SöH **1 frt**, 1555 **1 fr** (Lyder Slatte).

1418 ärver Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) jord i F vid arvskifte efter sin syster Gunhild Uddormsdotter (se Biby, Gillberga sn) (SD 2448).

***Gräfsboda,
nu Haneberg**

1297 *iuxta Grafsiobodher* (DS 1212), 1319 *de Grafsæbodhom* (DS 2208), 1382 *i Grafsabodhom* (SDHK 12226), 1416 *i Græpsaboda* (SD 2233) – 10 G, 2 f (Haneberg).

SöH 1562 (endast FoR) **1 fr** (Karin Kettildotter /Hvesing/).

Sätessgård: Till *Gräfsboda skriver sig 1448 Torkel Barun (Välingeätten) (SDHK 25383) och 1460–63 Magnus Frille (SDHK 27547, SDHK 28113), gift med Ingegerd Magnusdotter (Fargalt), som också skrev sig dit (Gen 41 f 204v; ÅSF 1 s 231) – hon var syster till Ragvald Magnusson (se 1415 och 1443). 1506 bebos det av väpnaren Peter Olsson (okänt sigill), gift med Brita Magnusdotter (Frille) (SDHK 35360, tr HSH 20 s 50). 1526 tillfaller G parets dotter Kerstin (se nedan), vars andre make Per Jonsson skriver sig dit 1543–53 (AH s 110, GR 22 s 96).

1297 byter Lars Boberg bort en porstäkt vid G till Julita kloster (se Torp) (DS 1212).

1319 är Lars i G vittne vid en gränsuppgörelse i Floda sn, Oppunda hd (se DMS 2:5 s 103) (DS 2208).

1382 utfärdas fastebrev på att Torsten i Årby sålt 0:1:0:3 i G till Bo Jonsson (Grip) (SDHK 12206).

1382 har Ragvald Nilsson (Fargalt) två landbogårdar i G (se Barrö) (SDHK 12226).

1415 byter Gisle Götasson och hans hustru Ramfrid Petersdotter bort 0:7:0:1 i G och 0:½ i Österby till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) mot ½:0 i Hacksta, Husby sn (SDHK 18467).

1416 byter biskop Anders i Strängnäs bort 0:0:4 i G till Magnus Ragvaldsson (se Blacksta, Ärla sn) (SD 2233).

1433 säljer Tord Björnsson (fyra björnramar) 0:0:7½ i G, varav 0:0:1 ligger i 'östra ändalaget' och 0:0:4½ i

- 'västra ändalaget, till Torkel Barun (SDHK 22042).
- 1443 byter biskop Tomas i Strängnäs bort 0:0:3½ i G till Ragvald Magnusson (Fargalt) (se Blacksta, Årla sn) (SDHK 24308).
- 1521 skiftar Nils Tomasson (Bölja) och Olof Arvidsson jord på sina hustrurs vägnar (se 1526 nedan), varvid Nils får *G och 'ett gäld' i Söderby samt Göttersta,¹ Floda sn, Oppunda hd m m (SDHK 38437, avskr med luckor).
- 1526 skiftar Kerstin Pedersdotter, företrädd av maken Olof Arvidsson, och hennes halvsyster Karin Kettildsdotter (Hvessing), företrädd av maken Nils Tomasson (Bölja), arv efter modern Birgitta Magnusdotter (Frille) och sina syskon; på Kerstins lott faller G som räntar 8 tunnor korn, 3:0 pn och 2 pund smör, vidare gården Söderby, torpet Knutstorp, ödetorpet Rotarbo, gården Näsna, alla i denna sn, samt gården Lundby, Styrstads sn, Lösings hd, Östergötland (SDHK 38665).

Haneberg

Se *Gräfséboda.

Hedensö

1295 *Hithinzø* (DS 1130), 1354 *scriptum Hitdhinzø* (DS 5066), 1378 *aff Hedhinsø* (DS 9743) – 10 G, 3 f.

SöH se *Västerby.

Sätesgård: Hedensö är troligen sätesgård för Karl Dansson (Stjärnbalk) 1354 då han är sigillvittne där (DS 5066). 1378–82 bor hans svärson Ragvald Nilsson (Fargalt), gift med dottern Ingegerd, på H (DS 9743, SDHK 12226, SDHK 12263) och 1405–16 dennes son Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (SD 570, SD 1523, SD 2175). Sonen Ragvald Magnusson skriver sig dit i ett odaterat brev 1430–50 (SDHK 21281) och utfärdar brev där 1443 (SDHK 24284); 1444–46 skriver han sig till grannfastigheten Västerby (se detta). Till Hedensö skriver sig 1505–08 Nils Bröms och 1511 hans änka Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som tidigare varit gift med Erik Ragvaldsson (Fargalt, ÄSF 1 s 33) och fått gården av denne i morgongåva (SDHK 35007, SDHK 36227, SDHK 37084). På 1520-talet bebos det av Jakob Krumme och efter hans död 1531/32 av hustrun Anna Klemetsdotter (Hogenskild) fram till 1537 (AH s 110 f, GR 9 s 307, 389, GR 10 s 380).

¹ Belägget för Göttersta saknas i DMS 2:5 s 106.

1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskifte med Dan Jonsson (Stjärnbalk) två arvsandelar, nämligen H, Näsna, Ökna, denna sn, Mörby (?Husby sn), 'Ekhammar' (?*Ekenäs, denna sn) och Kumla, Stenkvista el Vallby sn samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se DMS 1:10 s 180, 2:6 s 85) (DS 1130).

1511 testamenterar Ingeborg Ragvaldsdotter sin sätesgård H, som hon fått i morgongåva av Erik Ragvaldsson, till sin syster Estrid och hennes barn (SDHK 37084)

1562 tilldöms Anna Klemetsdotter av Erik XIV:s nämnd två holmar i Hjälmaren, Kvisslaholmen och *Wärecke*, som ligger under H (HH 13 s 73).

Knutstorp

1526 *Knutz torp* (SDHK 38665, avskr), 1535 *Knutztörp* (GHj s 116), 1553 *Knustorp* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.

SöH **1 frt**, 1556 **1 fr** (Karin Kettilsdotter /Hvessing/).

1526 erhåller Kerstin Pedersdotter torpet K, som räntar 0:12 pn och ? (textförlust) pund smör, i arv efter sin mor och sina syskon (se *Gräfseboda) (SDHK 38665).

Magda

1350–1400 (tidigast) *in Magdum* (DS 314), 1535 *Magda* (GHj s 115), 1540 *Magda* (VmH 1540:2) – 10 G, 2 e–3 e.

SöH **2 jukl** 0:2 + 0:2, 1556 **2 aoe**.

1350–1400 (tidigast) skapas en brevförfalskning som utger sig vara från 1244 där Nils Ulfsson (Läma) med samtycke av sin bror Lars Ulfsson skänker sitt gods i M till Julita kloster (DS 314) – två bröder med detta namn och vapen avled omkring 1400 (Gejrot 2004 s 24, ÄSF 1 s 79 f).

1535 redovisar en extraskattelängd landborna Torsten och Mats i M (GHj s 115).

1552 har klosterhemmanen vardera 11 spann utsäde, äng till 30 lass, god timmer-, ved- och svedjeskog, gott mulbete, litet fiske och liten humlegård (VmH 1552:14). 1559 är utsädet bara 6 spann (AoE 29A).

Motorp

1535 *Mood* (GHj s 116), 1554 *Mor* (SöH 1554:8), 1570 *Mora* (SöH 1570:5) – 10 G, 2 g.

SöH 1554 **1 fr** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).

1535 redovisar en extraskattelängd Lasse i M upp bland torparna (GHj s 116).

- Näset, Lilla** 1458 *i ... oc Nes* (?SDHK 27263), 1484 *i Næsith* (?SDHK 31453), 1553 *Nästorp* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.
SöH **1 frt**, 1555 **1 fr** (Karin Kettilsdotter /Hvessing/).
1458 bekräftas att Åke Jönsson (Svarte Skåning) bytt bort en gård Näs till Näshulta prästbord mot jord i Oppunda hd (se Säby, Barva sn) (?SDHK 27263).
1484 bevittnar Jöns i N en jordtransaktion i Rossvik, Husby sn (?SDHK 31453, tr DalsD nr 174).
- Näshulta** 1447 *i Næshultom* (SDHK 25152) – 10 G, 3 g.
1447 är Gudmund i N två gånger faste vid häradstinget (SDHK 25152, 25159).
- Näsna** 1295 *Nesthnæ* (DS 1130), 1423 *i Næsnø* (SDHK 20083), 1553 *Nasna* (SöH 1553:1), 1555 *Nesna* (SöH 1555:8) – 10 G, 3 f.
SöH **1 fr** (Karin Kettilsdotter /Hvessing/).
1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskifte med Dan Jonsson (Stjärnbalk) N med kvarnarna där samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se Hedensö) (DS 1130).
1423 är Johan i N faste vid häradstinget (SDHK 20083).
1526 erhåller Kerstin Pedersdotter gården N, som räntar 4:0 pn, i arv efter sin mor och sina syskon (se Gräfsboda) (SDHK 38665).
- Prästgården** Den medeltida prästgårdens läge är okänt (jfr Vidökna).
- Ringtorp** 1297 *dicto Ragnuthorp* (DS 1212), 1338 *Ragnothorp* (DS 3378) – 10 G, 3 e.
1297 byter Lars Boberg bort torpet R till Julita kloster (se Torp) (DS 1212). – 1338 bekräftar änkan Ingeborg Törneshdotter (Likvidsönernas ätt) bytet (DS 3378).
- Rotarbo** 1526 *Rotheleboda* (SDHK 38665, avskr) – 10 G, 3 f.
1526 erhåller Kerstin Pedersdotter ödetorpet R i arv efter sin mor och sina syskon (se Gräfsboda) (SDHK 38665).
- *Stubberod** 1553 *Stubberod* (VmH 1553:22).
SöH 1553–56 **1 juklt**, 1556 **1 aoet**.

- Söderby** 1521 *i Söderby* (SDHK 38437 E 176, avskr), 1526 *Söderby* (SDHK 38665, avskr) – 10 G, 2 f.
 SöH **1 fr** (Karin Kettilsdotter /Vässing/).
 1399–1529 se Söderby, Barva sn.
 1521 ärver Karin Kettilsdotter 'ett gäld' i S (se *Gräfsboda) (SDHK 38437 E 176, avskr).
 1526 erhåller Kerstin Pedersdotter gården S, som räntar 2:0 pn, i arv efter sin mor och sina syskon (se *Gräfsboda) (SDHK 38665).
- Tomt** 1535 *Tompt* (GHj s 116), 1553 *Tompt* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.
 SöH **1 frt**, 1555 **1 fr** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).
 1535 redovisar en extraskattelängd Jöns i T bland torparna (GHj s 116).
- Torp** 1297 *curiam in Thorp* (DS 1212), 1510 *i Torpena* (?SDHK 36726 Örnhjelm) – 10 G, 3 e.
 SöH **1 jukl**, 1562 **1 aoe**.
 1297 byter Lars Boberg till Julita kloster bort en gård i T med torpet Ringtorp och kvarnen där samt en porstakt vid Gräfsboda, i det skick han mottagit dem av av Anund Haraldsson (vingad lilja, far till Lars Bobergs första hustru), mot en gård i Hjälmsäter, Västermo sn, med allt som det var i Harald Gudmundssons (vingad lilja) tid (DS 1212). – 1338 intygar Lars Bobergs änka Ingeborg Törnesdotter (Likvidssönernas ätt) att bytet hade gjorts (DS 3378).
 1510 är Magnus i "Torpena" faste vid häradstinget (?SDHK 36726 Örnhjelm).
 1552 har klostrets 'stubbjord' T 1 pund utsäde, äng till 40 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete, litet fiske och liten humlegård; avraden innefattar 0:2 fatpn (VmH 1552:14).
- Torpquarn** 1543 *Torpa quarn* (VmH 1543:1) – 10 G, 3 e.
 SöH **1 juklquarn**, 1556 **1 aoekquarn**.
- Vad** 1535 *Wadh* (GHj s 116), 1553 *Wadh* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.
 SöH **1 frt**, 1555 **1 fr** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).
 1535 redovisar en extraskattelängd Sven i Vad bland torparna (GHj s 116).

- *Vestorp** 1553 *Vestorp* (VmH 1553:22).
SöH 1553–56 **1 jukl**, 1556 **1 aoet**.
- Vidökna,
nu prästgård** 1535 *Wedökna* (GHj s 115), 1543 *Wedeckna* (VmH 1543:1) – 10 G, 3 f.
SöH **1 bi**, 1556 **1 aoe** 0:4, 1570 **1 bi**.
Prästgården ligger här i kartorna, tidigast omkr 1700 (LSA Näshulta sn C58-1:1), men jordnaturen och förekomsten av en landbo 1535 gör att det knappast var prästgård under medeltiden.
1535 redovisar en extraskattelängd Mårten i V bland torparna (GHj s 115).
1552 har biskopshemmanet 20 spann utsäde, äng till 40 lass, god skog, gott mulbete och fiske samt liten humlegård (VmH 1552:14).
- Visund** 1462 *medh Wiesundh* (SDHK 27921), 1553 *Wiesund* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.
SöH **1 frt**, 1555 **1 fr**, 1562 **1 aoet** 0:2.
1462 byter biskopsbordet i Strängnäs bort V till Erik Andersson (okänt sigill) och hans hustru Katrin Andersdotter (se Barrö) (SDHK 27921).
1562 har aoe-torpet 7 spann utsäde och 6 spann det andra samt äng till 16 lass (AoE 29A). 1562 anges det ha passlig skog och mulbete samt litet fiskevatten (SöH 1562:17).
- *Västerby** 1553 *Westby* (SöH 1553:1) – nu försvunnet, lagt som landboby till sätesgården Hedensö (AH s 111), 10 G, 3 f.
SöH 1553–64 **2 fr** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).
Sätesgård: Västerby är sätesgård för Ragvald Magnusson (Fargalt) 1444–46 (SDHK 24532, 24974) – se vidare Hedensö.
- *Åckra** 1553 *Åckra* (SöH 1553:1).
SöH 1553 (endast) **1 fr**.
- Åstorp** 1553 *Åstorp* (SöH 1553:1) – 10 G, 3 f.
SöH **1 frt**, 1555 **1 fr** (Sigrid Klausdotter /Kyle/).

Ökna

1295 *in Øknom* (?DS 1130), 1554 *Öckna* (SöH 1554:8) – 10 G, 3 g.

SöH 1554 **1 fr** (Anna Klemetsdotter Hogenskild).

1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskitte med Dan Jonsson (Sjörnbalk) jord i Ö samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se Hedensö) (?DS 1130).

1357–1536 se Ökna, Husby sn.

Österby

1415 *i Østerby* (SDHK 18467) – 10 G, 3 g.

SöH **1 sk** 0:3, 1564 0:6.

1 fr, 1549 (endast) med skuj 0:1 i Navsund, Husby sn, 1555 **2 fr**, 1564 **1 fr** (Anna Persdotter /Härlundaätten/).

1415 byter Gisle Götasson och hans hustru Ramfrid Petersdotter bort 0:½ i Ö till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se *Gräfsboda) (SDHK 18467).

1565 dömer Erik XIV:s nämnd att Anders Pedersson (Lilliehöök) och Henrik Fleming har rätt att återlösa Ö av Anna Persdotter; gården ska hennes make Engelbrekt Larsson (Bölja) ha köpt av deras mors mormors syster, hustru Ingeborg i Kumla (HH 13:1 s 175).

***Överby**

1416 *i Øfwraby* (SD 2233), 1443 *i Yffraby* (SDHK 24308) – övergivet bebyggelseläge 500 m väster om kyrkan (RAÅ 103:1), 10 G, 3 g.

SöH **2 fr** (1555–56 1 fr), 1570 det ena öde (Anna Klemetsdotter Hogenskild).

1416 byter biskop Anders i Strängnäs bort 0:0:0:4 i Ö till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se Blacksta, Ärla sn) (SD 2233).

1443 byter biskop Tomas i Strängnäs bort 0:0:0:4 i Ö till Ragvald Magnusson (Fargalt) (se Blacksta, Ärla sn) (SDHK 24308).

Stenkvista socken

1314 *de Stenquista* (DS 1947, avskr).

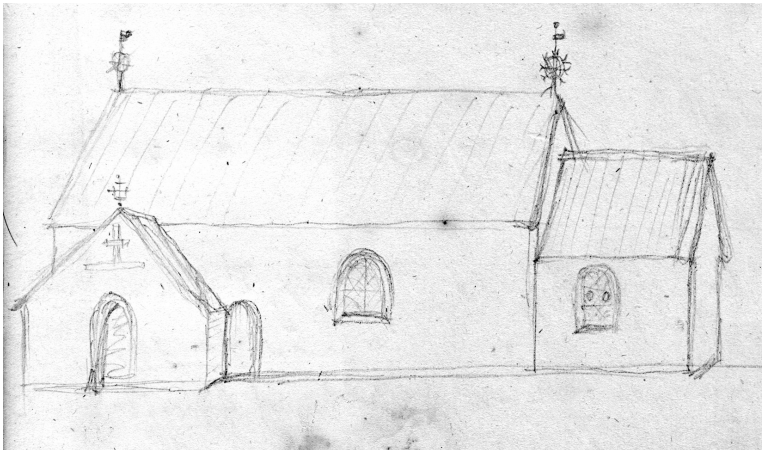
1331 *in Stinqui* (DS 2889).

1380 *i Stenquista sokn* (DS 10271).

Omfattning: Socknen hade samma omfattning under medeltiden och 1500-talet som idag (1950).

En sockenkarta från 1718 finns (LSA Stenkvista C68-1:1).

Kyrka: Den gamla kyrkan låg 300 m nordöst om den nuvarande. I anteckningar från 1780 beskrivs kyrkan som fallfärdig och den revs på 1790-talet (se även Ärla kyrka). Några synliga lämningar finns inte kvar. Exteriören avbildades emellertid av Peringskiöld på 1680-talet. Avbildningen visar ett rektangulärt långhus, ett lägre och smalare kor samt ett vapenhus med en korsformig tegelblindering. Korets utformning tyder på att kyrkan uppförts någon gång under 1100-talet. Långhuset har troligtvis förlängts vid en senare tidpunkt. Den rundbågiga porten invid vapenhuset bör ha varit den ursprungliga ingången, vilken sannolikt murades igen när vapenhuset uppfördes. Sakristian omnämns 1780, då den norra väggen beskrivs som "förmultnad". Detta tyder möjligen på att den varit uppförd i trä, vilket även var fallet i Råby kyrka. Några medeltida inventarier från den gamla kyrkan återfinns i den nya: en dopfunt av sandsten med repstavsvulst från omkring år 1200, ett hårt restaurerat triumfkrucifix från 1300-talets andra hälft samt en patén från 1300-talet. (SöKy 46 1:a och 2:a uppl, SHM mbild.)

Stenkvista kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

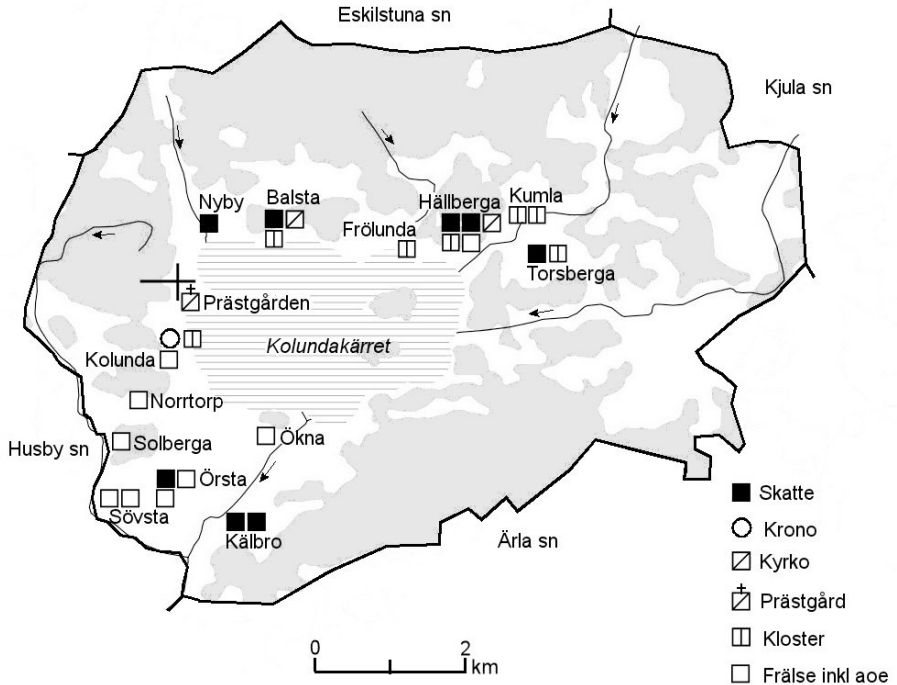
Runstenar: Sö 111 kyrkan, Sö 112 Kolunda, Sö 113 Kolunda, Sö 114 Kolunda (utan inskrift, försvunnen), Sö 115 Kolunda (fragment), Sö Fv1990;31 Kolunda (fragment), Sö NOR1998;22 Kolunda).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	ky	kl	fr
Balsta	1 (0)	0 (1)	1 (1)	1 (1)	--
Frölunda	--	--	--	1 (1)	--
Hällberga	1 (1)	--	1 (1)	1 (1)	1 (1)
Kolunda	0 (1)	1 (0)	0 (1)	1 (1)	--
Kumla	--	--	--	2 (2)	--
Kälbro	2 (2)	--	--	--	--
Norrtorp	--	--	--	--	1 (1)
Nyby	1 (0)	0 (1)	--	--	--
Solberga	--	--	--	--	1 (1)
Stenkvista	--	--	--	0 (1)	--
Sövsta	--	--	--	--	2 (2)
Torsberga	1 (0)	0 (1)	--	1 (1)	--
Ökna	--	--	--	--	1 (1)
Örsta	1 (1)	--	--	--	2 (2)
SUMMA	7 (5)	1 (3)	2 (3)	7 (8)	8 (8)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Sövsta 2 (2), *kruj* Nyby 0 (1), *kluj* Stenkvista 1 (0), *aoeuj* Prästgården I (0), Stenkvista I (1), Ökna I (1).

Stenkvista socken

Kartan visar Stenkvista socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Balsta

1360 *in Baalstam* (?DS 6325b), 1386 *i Balsta* (SDHK 13025, sen regist), 1481 *i Balstom* (SDHK 31001) – 10 G, 5 i.

SöH **1 sk** 1:6, 1553 1:6:2:2, 1556 1:6, 1564 1:7, 1566 omvandlat till **1 kr** 1:7.

1 ky 0:4.

1 eskl 0:4:2:4.

Summa jt 2:6:4.

1360 är Faste i B faste vid häradstinget (DS 6325b) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.

1382 och 1384 är Raske i B faste vid häradstinget (SDHK 12262, SDHK 12263, SDHK 12687) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.

- 1383 och 1385 är Björn i B faste vid häradstinget (SDHK 12441, SDHK 12912, SDHK 12985) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1385 se Gredby.
- 1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:5 i B till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).
- 1399 och 1400 är Jordan i B nämndeman vid häradstinget och 1402–04 faste (SDHK 15055, SDHK 15406, SDHK 15493, SD 176b, SD 415) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1399 frändöms vid räfsteting Eskilstuna kloster och Stenkvista kyrka 0:0:17½ i B som olagligt frälse; 0:5 från klostret ska återgå till Lars i B och 0:0:2½ från sockenkyrkan till Katarina i B (SDHK 15122 Hadorph).
- 1401–02 är Björn i B faste vid häradstinget (SD 60, SD 189, SD 251, SD 252) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1405, 1408, 1409 och 1415 är Peder i B faste vid häradstinget (SD 644, SD 929, SD 1060, SDHK 18467) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1410 (omkr) är Mickel i B faste vid häradstinget (SDHK 45443) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1413 är Peder i B nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1413 se Balsta, Eskilstuna sn.
- 1424 är Holmger i B faste vid häradstinget (SDHK 20284) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1440 och 1445 är Klemens i B vidervaroman vid häradstinget (SDHK 23419, SDHK 24685) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1450 är Ulf i B faste vid häradstinget (SDHK 25725) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1463 är Peter Klemetsson i B faste vid häradstinget (SDHK 28077) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.
- 1466 köper Peter Luden i B jord i Hällberga (SDHK 28520).
- 1479 är Peter Luden i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1481 skänker Peter Luden i B och hans hustru Kristina jordar i Stenkvista sn till Eskilstuna kloster (se Kolunda) (SDHK 31001).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 2 tön korn, 0:5:0:2(?) pn och 1 pund smör(?) (D 8 f 2).

1504 köper Jöns i B jord i Hällberga (SDHK 34730).

1512 har Manne Jönsson i B köpt jord i Hällberga (SDHK 37150).

1516 är Johan Eriksson i B nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928) – kan avse Balsta, Eskilstuna sn.

Frölunda

1380 *i Frölunde* (DS 10271), 1380 *i Frelunde* (DS 10277), 1554 *Frölunda* (SöH 1554:8) – låg 1 km öster om Balsta (HEK, RAÄ 146), 10 G, 5 i.

SöH **1 eskl**, 1564 **1 klt**.

1380 och 1381 är Johan i F faste vid häradstinget (DS 10271, SDHK 10277, SDHK 10516).

1464 är Erik i F faste vid häradstinget (SDHK 28246).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar ½:0 pn (D 8 f 2).

Hällberga

1348 *in Hellebergh* (DS 4349), 1380 *i Hællebergh* (DS 10271, avskr), 1398 *i Hælleberghum* (SDHK 14965) – 10 G, 5 i.

SöH **1 sk** 1:1:1, 1562 1:2, 1566 omvandlat till **1 kr** 1:2.

1554–56 **1 sk** 0:7 med ?skuj 0:3 i Örsta.

1 ky 0:3:1:4, 1566 öde.

1 eskl 0:7, 1566 öde.

1 fr, 1570 öde (Klas Andersson /Ekeblad/).

1348 vittnar Jon i H om en jordtransaktion (DS 4349).

1380 byter Nils i Smedby och Gregers i Skyttinge, Tumbo sn, bort 0:0:2½ i H till Eskilstuna kloster (DS 10271).

1386 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:5 i H till Eskilstuna kloster (se Ekeby, Torshälla sn) (SDHK 13025).

1398 ger Peter Ulfsson (Sövstaätten) 0:2 i H till sin hustru Gertrud Remboldsdotter (Rembold Peterssons ätt) i morgongåva (se DMS 2:7 s 53) (SDHK 14965).

1399 frändöms Eskilstuna kloster 0:0:4½ i H som ska återgå till Lars i Balsta (SDHK 15122 Hadorph).

1409 är Jon i H faste vid häradstinget (SD 1060).

1413 är Olof i H nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).

1445 säljer Peter Jönsson i Gillberga, Dingtuna sn, Västmanland, ½:0 i H till Eskilstuna kloster (SDHK 24669, fastebrev 1446 SDHK 24868).

- 1466 säljer Peter Länsman i Lövhulta 0:1 i H till Peter Luden i Balsta, med förbehållet att säljaren och hans hustru Ingegerd ska få ta vedbrand och andra nyttigheter i H skog; jorden var hans dotters morgongåva då hon gifte sig med Simon Ulfsson, men båda är avlidna (SDHK 28520).
- 1481 skänker Peter Luden i Balsta och hans hustru Kristina 0:0:2 i H 'i östra landslotten' till Eskilstuna kloster (se Kolunda) (SDHK 31001).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som räntar 20 spann korn och 0:6:2 pn, och Jöns i H namnges som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klosters jordinnehav i socknen (D 8 f 2).
- 1504 fastfars Erik Magnussons försäljning av 0:0:5½ i H till Jöns i Balsta (SDHK 34730).
- 1512 intygas att Erik Månsson i Kjulsta, Kjula sn, sålt 0:0:0:30 i H till Manne Jönsson i Balsta (SDHK 37150).
- 1516 intygas att Nils Olofsson i Skravsta, Gillberga sn, upplåtit 0:½:0 mitt i byn i H till Jöns i H; samtidigt fastfars att Peter Larsson upplåtit 0:0:1 i samma åker till Jöns (SDHK 37928).

Kolunda

- 1380 *i Colundum* (DS 10202), 1380 *i Kolundum* (DS 10203) – 10 G, 5 i.
- SöH **1 kr** 0:4:2, 1553 **1 st** 0:4:2, 1564 **1 sk** 0:5.
1 eskl 0:5:1.
1 fr (Stig Bengtsson /Forstenaätten/).
 1562 **1 aoe** 0:3, 1564 **½ ky** 0:3.
- 1380–83 är Halsten i K upprepade gånger faste vid häradstinget (DS 10202, DS 10203, SDHK 10271, SDHK 12273 Hadorph, SDHK 12441 Hadorph).
- 1380 är Elof i K faste vid häradstinget (DS 10271).
- 1405 är Jöns i K faste vid häradstinget (SD 644).
- 1408, 1415 och 1419 är Olof i K faste vid häradstinget (SD 929, SDHK 18467, SD 2635).
- 1426 säljer Nils Engelbrektsson (Engelbrekt Engelbrektssons ätt) med sina fränders samtycke 0:0:7 i K till Eskilstuna kloster (SDHK 20626).
- 1469 är Magnus i K faste vid häradstinget (SDHK 29003).

- 1471 är Ulf i K vidervaroman vid häradstinget (SDHK 29205).
- 1481 skänker Peter Luden i Balsta och hans hustru Kristina 0:0:2 i K, 0:0:2 i Hällberga, 0:0:1 i Torsberga och 0:0:1 i Kumla till Eskilstuna kloster; fogden ska uppbära hälften av avrad, mata och gästning, klostret den andra hälften samt avradspenningar och dagsverken. Vidare ska Peter ha rätt att en dag om året gå i den skog som hör till jorden 'efter sin nytta', men vill ha gå flera dagar ska han be om lov. (SDHK 31001.)
- 1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 2 pund 1 spann korn, 0:6 pn och 1½ pund mata, och Måns(?) i K namnges som ett av två opartiska vittnen till klostrets jordinnehav i socknen (D 8 f 2).
- 1562 har aoe-hemmanet 10 spann utsäde, äng till 17 lass, tillräcklig skog och tillräckligt mulbete men inget fiske (SöH 1562:17).

Kumla

- 1285 *in Cumblum* (?DS 804), 1295 *Comblæ* (?DS 1130), 1356 *in Kumblum* (DS 5572b), 1357 *i Kumblum* (?DS 5772) – 10 G, 5 j.
- SöH **2 eskl** 0:4 + 0:4, 1570 det ena öde.
- 1285 skänker Ingvar i K och hans hustru Katarina, med sina arvingars goda minne, 0:1 och 4 penningar i K och 5 penningar i Spånga, Ärla sn, till Eskilstuna kloster (DS 804) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1295 får Erik Petersson (sparre belagd med fem rosor) genom förnyat arvskitte med Dan Jonsson (Stjärnbalk) K samt ytterligare jord i Södermanland och Östergötland (se Hedensö, Näshulta sn) (DS 1130) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1356 överlåts på kungens vägnar till Eskilstuna kloster 0:0:½ i K som frändömts Ingel i Sal (se Sal, Eskilstuna sn) (DS 5572b).
- 1357 och 1358 är Stenkil i K faste vid häradstinget (DS 5772, DS 5977) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1404 är Salve i K faste vid häradstinget (SD 415) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1405 är Ulf i K faste vid häradstinget (SD 647) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1408 är Lasse i K faste vid häradstinget (SD 929) – kan avse Kumla, Vallby sn.

- 1409 döms på räfsteting 0:0:2 av Eskilstuna klosters jord i K åter under skatt och ska återgå till arvingarna (SD 1125).
- 1415 är Lasse Abrahamsson i K faste vid häradstinget (SDHK 18467) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1441 byter Husby kyrka bort 0:0:1 till Halsten i Ölsta (se Almby, Husby sn) (SDHK 23699).
- 1444 är Inge i K faste vid häradstinget (SDHK 24636) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1447 är Nils i K faste vid häradstinget (SDHK 25152, SDHK 25159) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1450 och 1457 är Peter i K faste vid häradstinget (SDHK 25725, SDHK 27056) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1460 stadfäster Katrin Larsdotter (initialsigill) sin avlidne make Folke Turessons gåva av ½:0 i K till Eskilstuna kloster (SDHK 27616).
- 1464 är Olof i "Kwnklum" faste vid häradstinget (?SDHK 28246) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1470 vittnar Ragvald i K i Stenkvista sn vid häradstinget (SDHK 29066).
- 1471 är Ragvald i K faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206).
- 1481 skänker Peter Luden i Balsta och hans hustru Kristina 0:0:1 i K till Eskilstuna kloster (se Kolunda) (SDHK 31001).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster två gårdar som räntar 4 pund korn, 1:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 2).
- 1501 är Magnus i K nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326) – kan avse Kumla, Vallby sn.
- 1536 är Tomas i K faste vid häradstinget (BhSp 24/2) – kan avse Kumla, Vallby sn.

Kälbro

- 1371 i *Kiælabro* (DS X 22), 1382 i *Kælabro* (SDHK 12267), 1422 i *Kælabo* (SDHK 19866) – 10 G, 4 i.
- SöH 2 sk 1:1:2 + 1:1:1:4, 1564 1:2 + 1:2.
- 1371 är Tomas i K faste vid häradstinget (DS X 22).
- 1380–84 är Bengt i K flera gånger faste vid häradstinget (DS 10202, SDHK 10203, SDHK 10282, SDHK 12441, SDHK 12687).
- 1383 är Jöns i K faste vid häradstinget (SDHK 12421).

1385 är Bengt i K nämndeman vid råfsteting (SDHK 12823 Hadorph, SDHK 12824).

1400 är Anders i K nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).

1405 är Jöns i K faste vid häradstinget (SD 644).

1419–23 är Johan Bengtsson (bomärkessigill) i K belagd som underhäradshövding (SD 2635, SD 2636, SDHK 19866, SDHK 19880, SDHK 20083, SDHK 20142).

1466 är Anders i K faste vid häradstinget (SDHK 28520).

Löt

1536 *i Løth* (BhSp 24/2) – 10 G, 5 i.

1536 är Peter Bengtsson i Löt faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Norrtorp

1535 *Norrtorp* (GHj s 110), 1554 *Nortorp* (SöH 1554:8), 1564 *Norretorpelt* (SöH 1564:7) – 10 G, 5 i.

SöH **1 frt** (Måns Knutsson /Roos/).

1535 redovisar en extraskattelängd Måns i N bland torparna (GHj s 110).

Nyby

1535 *Nyby* (GHj s 110), 1549 *Nyby* (SöH 1549:4) – 10 G, 5 i (Stora Nyby).

SöH **1 sk** 0:6, 1566 omvandlat till **1 kr** 0:6.

1562 **1 aoeuj**, 1564 **1 kruj**.

1535 redovisar en extraskattelängd Peder i N bland skattebönderna (GHj s 110).

Prästgården

1531 *Stenquista prestegård* (K 1 f 57v), 1540 *Prästgården* (VmH 1540:2) – äldre bebyggelseläge omedelbart söder om kyrkan (LSA Prästgården C68-28:C1:162-63), senare omedelbart nordöst om kyrkan (EK 1:10 000), 10 G, 5 i.

SöH 1540 (endast) **1 aoeuj** 'i Prästgården'.

Detta var säkerligen den medeltida prästgården. 1645 anges den till 0:6 (LSA Prästgården C68-28:C1:162-63).

1531 har Gustav I 0:0:0:4 i P som räntar 1 pund bast (K 1 f 57v).

1540 ligger en aoe-utjord 'i Prästgården' i Stenkvista (VmH 1540:2).

Solberga,

nu Solbacka 1553 *Solberga* (SöH 1553:1) – 10 G, 5 i.
SöH **1 frt** (Måns Knutsson /Roos/).

Stenkvista

1381 *i Steenquistum* (DS 10319), 1473 *Stenquistebey* (C 8 f 15v) – 10 G, 5 i.

SöH 1553 **1 eskluj** 0:6, 1554 **1 eskl** 0:6.
1 aoej 0:0:0:4.

1381 är Nils i S faste vid häradstinget (DS 10319).

1383 byter Bo Jonsson bort 0:5:2 till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).

1435 testamenterar Peter Ulfsson (Sövstaätten) 0:2 i S 'och den byggda gården' till Eskilstuna kloster (SDHK 22484).

1473 upptas avraden 1 pund bast av S i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 15v).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 3 tön korn, 0:5 pn och 1 pund smör(?) (D 8 f 2).

***Säby**

1449 *i Sæby* (SDHK 25494).

1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:0:4 till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).

1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:0:4 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).

Sövsta

1355 *in Süfstum* (DS 5098), 1357 *i Syffstum* (DS 5742, avskr), 1374 *de Sybsta* (DS 8607), 1378 *aff Syfstum* (DS 9743), 1493 *i Tøwistha* (SDHK 32966), 1494 *i Tøwista* (SDHK 33108) – 10 G, 4 i.

SöH **1 skuj** 0:0:2 till sk i Eckersta.

1 kruj 0:0:2 till ?kr i Eckersta.

2 fr (Klas Andersson /Ekeblad/).

Sätesgård: Till Sövsta skriver sig Ulf Petersson (Sövstaätten) 1355–1413 (DS 5098, DS 5572b, DS 8607, SDHK 12824, SDHK 13112, SDHK 13465, SDHK 44714) och 1371–78 hans bror Nils Petersson (DS X 22, DS 9766). 1400 skriver sig en Jon Halstensson (okänt sigill) dit, men brevet är bara

känt i en avskrift som har felaktiga läsningar (?SDHK 15493). 1426–35 bebos det av Ulf Peterssons son Peter Ulfsson (SDHK 20626, SDHK 22484). 1485 är det sätesgård för Erik Andersson (Ekeblad) (SDHK 31638) och 1489–94 för dennes son Anders Eriksson (SDHK 32252, SDHK 44753, SDHK 32966, SDHK 32970, SDHK 33108).

1357 sätter Ulf Petersson 0:0:10 av sin jord i S som säkerhet för en jordtransaktion i Jönåkers hd (se DMS 2:3 s 202) (DS 5742).

1380 är Lars i S faste vid häradstinget (DS 10282 ff, 10288).

1484 bevittnar Lars i S en jordtransaktion i Rossvik, Husby sn (SDHK 31453, tr DalsD nr 174).

1485 har Erik Andersson sålt ½:0 i Trögd, Uppland (se DMS 1:9 s 266) och för köpeskillingen köpt lika mycket jord till sin sätesgård som för honom ligger 'bättre till avrad' (SDHK 31638).

1508 är Jöns Leksson(?) i S faste vid häradstinget (SDHK 36173).

Torsberga

1381 i *Thorsberghum* (DS 10431), 1481 i *Torsberg* (SDHK 31001) – 10 G, 5 j.

SöH **1 sk** 0:6:0:4, 1566 omvandlat till **1 kr** 0:7.

1 eskl 0:6 (öde 1566).

1381 är Lars i T faste vid häradstinget (DS 10431).

1384 är Sune i T faste vid häradstinget (SDHK 12687).

1385 är Lars i T faste vid häradstinget (SDHK 12985).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:6½ till Eskilstuna kloster (se Svallinge, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 12973, SDHK 12974).

1409, 1410 och 1423 är Lars i T faste vid häradstinget (SD 1060, SD 1295, SDHK 20083).

1409 döms på räfsteting 0:0:3½ av Eskilstuna klostres jord i T åter under skatt och ska återgå till arvingarna (SD 1125); vid samma ting tilldöms klostret 0:0:4 i T som gammalt frälse (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).

1437 är Nils Petersson i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849).

1446 är Anders i T faste vid häradstinget (SDHK 24842).

1481 skänker Peter Luden i Balsta och hans hustru Kristina 0:0:1 i T till Eskilstuna kloster (se Kolunda) (SDHK

31001).

1490/91 har Eskilstuna kloster en gård som räntar 5 tön korn, 0:6 pn och 1½ pund mata (D 8 f 2).

Ökna

1441 i *Øknum* (SDHK 23699, avskr) – 10 G, 5 i.

SöH **1 aoeuj** (upptas 1540–43 i Hammarby sn).

1 fr.

1357–1471 se Ökna, Husby sn.

1441 byter Husby kyrka bort 0:0:1 till Halsten i Ölsta (se Almby, Husby sn) (SDHK 23699).

Örsta

1381 i *Ørastum* (DS 10410) – 10 G, 4 i.

SöH **1 sk** 0:5:1, 1564 0:6.

1554–56 **1 ?skuj** 0:3 till sk i Hällberga.

2 fr (Stig Bengtsson /Forstenaätten/ 1, Jöran Trulsson /halv lilja och stjärna/ 1).

1381 är Peter i Ö faste vid häradstinget (DS 10410, SDHK 10411, SDHK 10412, SDHK 10410).

1400 är Peter i Ö faste vid häradstinget (SDHK 15493).

1405 är Anders i Ö faste vid häradstinget (SD 644).

1431 är Jöns i Ö nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).

1440 är Lars i Ö faste vid häradstinget (SDHK 23419).

1482 är Jon i Ö faste vid häradstinget (SDHK 31209).

1483 är Per Nilsson i Ö faste vid häradstinget (SDHK 31317).

1501 är Peter i Ö nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).

1506 är Erik i Ö faste vid häradstinget (SDHK 35530).

1529 är Jon i Ö faste vid häradstinget (SDHK 38856).

1562 tilldöms Jöran Trulsson en gård Ö av Erik XIV:s nämnd; gården hade Engelbrekt Larsson (Bölja) ärvt av sin bror Erik Larsson och sin svägerska hustru Karin, Nils Larssons änka, och den sistnämnda hade överlåtit Ö till Gustav I med förbehållet att hon skulle uppbära avraden under sin livstid (HH 13 s 37 n 1).

Sundby socken

1304 *parrochia Sundby* (DS 1428).

1318 *in parrochia Sundby iuxta Brosund* (DS 2130).

1400 *i Swndbo sokn* (SDHK 15406).

1402 *i Swndby sokn* (SD 190).

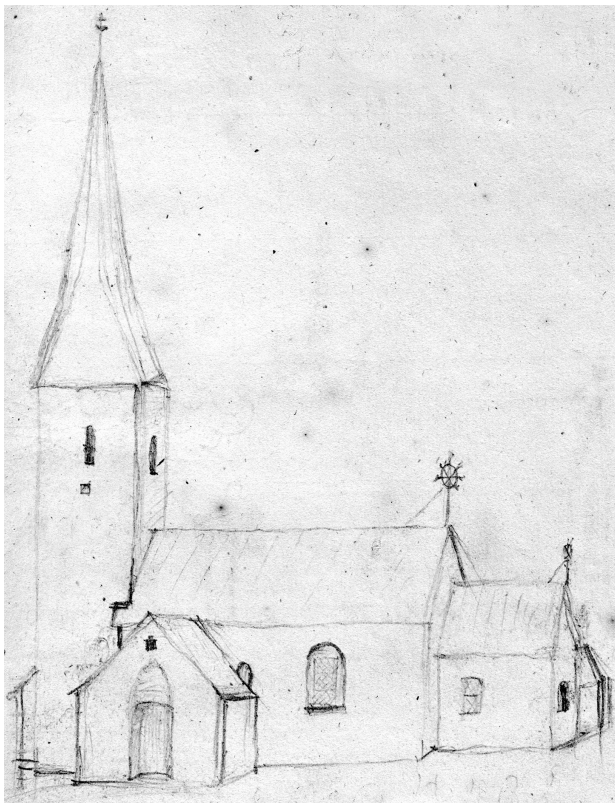
Omfattning: Socknen hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

Kyrka: I den nuvarande kyrkan har västtornet och långhusmurarna bevarats från den kyrka som uppfördes under 1100-talet. Förband i tornets nordöstra resp sydöstra hörn visar att det byggdes samtidigt med långhuset. Fram till den stora ombyggnaden 1790 stod den medeltida exteriören i stort sett oförändrad, vilket framgår av Peringskiölds teckning från 1686. Teckningen visar ett långhus med västtorn och ett lägre smalare kor. Vapenhuset och den i nordöst skymtande sakristian bör ha tillkommit under senmedeltiden. Den ursprungliga fönsteröppningen, som delvis är dold bakom vapenhusets tak, återupptogs vid en renovering på 1950-talet. Under senmedeltiden slogs tegelvalv i kyrkorummet, vilket spår av bortbrutna valvbågar vittnar om. Valven ersattes 1790 med ett vitputsat trätunnvalv. Samtidigt revs koret, vapenhuset och sakristian och ett nytt åttkantigt kor uppfördes.

Tre i princip helt bevarade hällar tillhörande eskilstunakistor har påträffats i anslutning till kyrkan. En lockhäll (Sö 116) är numera inmurad i sakristians västra yttervägg och en gavelhäll (Sö Sb1963;149) förvaras i vapenhuset. Den tredje hällen (Sö 117) förvaras i Statens historiska museum. Även en kalk från 1300-talet med tillhörande patén återfinns i Statens historiska museums samlingar. Kyrkan är i övrigt fattig på medeltida inventarier. Av den medeltida sandstensfunten återstår fotpartiet; cuppan är försvunnen sedan slutet av 1800-talet. Därutöver kan den minsta av kyrkklockorna dateras till 1400-talet. (SöKy 105 1:a och 2:a uppl, Ljung 2016:2 s 39 f.)

Sundby kallas 1453 'kyrkobyn' (SDHK 26194).

Runstenar: Sö 118 Ostra, Sö ATA1918/43 Ramsundsbron (sentida).

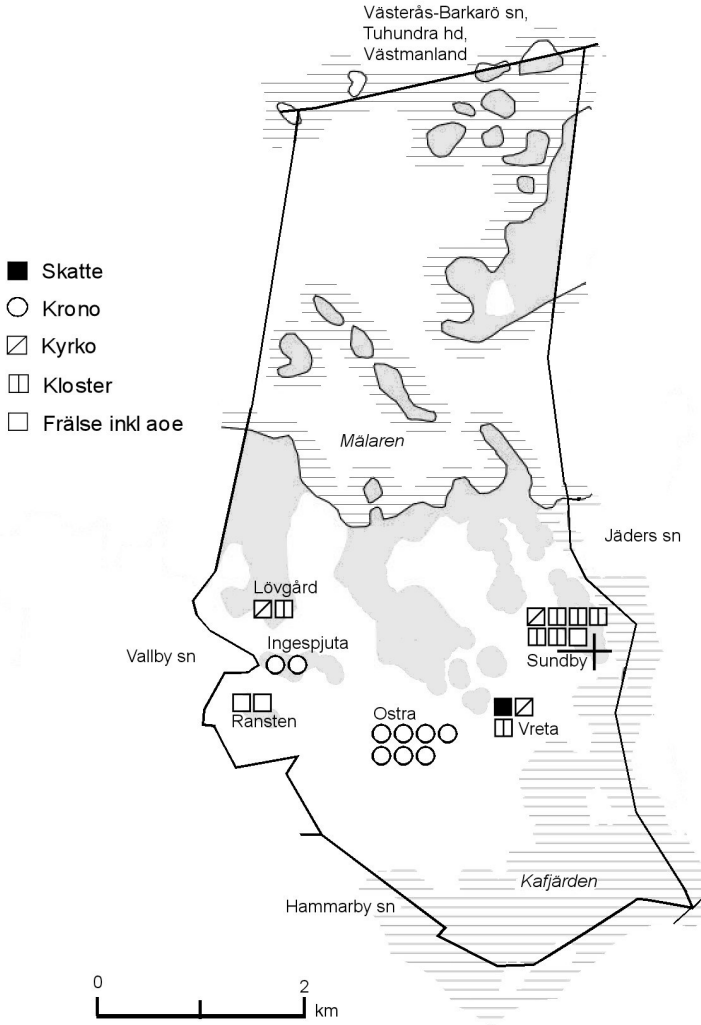
Sundby kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	kruj	ky	kl	fr
*Boberga	--	--	1 (0)	--	--	--
Ingespjuta	--	2 (2)	--	--	--	--
Lövgård	--	--	1 (1)	1 (1)	1 (1)	--
Ostra	--	7 (7)	--	--	--	--
*Prästtättingen	--	--	--	1 (1)	--	--
Ransten	--	--	--	--	--	2 (2)
Sundby	--	--	4 (4)	--	5 (6)	1 (0)
Vreta	1 (1)	--	--	1 (1)	1 (1)	--
SUMMA	1 (1)	9 (9)	6 (5)	3 (3)	7(8)	3 (2)

Dessutom redovisar längderna: *kyuj* Lövgård 1 (1), Sundby 1 (1), *kluj* Vreta 0 (2).

Sundby socken

Kartan visar Sundby socken i mitten av 1500-talet (SöH).

***Boberga**

1555 *Boberga* (SöH 1554:8), nu en del av Ostra, 10 G, 7 j.

SöH 1554–56 **2 kr**, redovisas övriga år i Ostra, 1564 0:5:1 + 0:5:1.

1553–54 **1 kruj** 0:1:2, 1554 0:1:2:4 'en utjord i B kallas *Flicka*, sås vartannat år'.

***Brosund** Se sockenbeläggen.

***Flicka** Se *Boberga 1554.

Ingespjuta 1402 *i Ingespiutum* (SD 190) – 10 G, 8 i.
SöH **2 kr** under Ostra, 1564 0:4:1:4 + 0:4:1:4.
1402 byter Nils i I jord i Sundby med Eskilstuna kloster (se Sundby), och Nils i I (troligen inte samme) är faste (SD 190).
1490/91 namnges Jöns i I som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klosters jordinnehav i socknen (D 8 f 2v).

Lövgård 1359 *i Löffgårdha* (DS 6039, regest), 1360 *in Løøfhgaardh* (DS 6238) – 10 G, 8 i.
SöH **1 kruj** 0:1, 1566 0:2:2, 1566 till ky i L.
1 ky 0:2:1:4, 1570 med samma brukare som eskl.
1 kyuj (äng).
1 eskl 1:3:1:4, 1570 med samma brukare som ky.
1359 testamenterar Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) och hans hustru Bengta Abrahamsdotter 0:1 i L till Ängsö kyrka, Yttertjurbo hd, Västmanland (se Össby, Jäders sn) (DS 6039, regest).
1360 pantsätter Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:12 i L till Eskilstuna kloster (DS 6238). – En månad senare överlåter Lars samma jord till klostret för sitt själagagn och för att få åtnjuta underhåll i klostret för sin livstid (DS 6252).
1370 byter Nils Gädde bort sitt gods L 'i Vallby socken' till Eskilstuna kloster (se Tärby, Vallby sn) (DS 8117).
1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:1 till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
1400 har Eskilstuna klostres landbor inte kunnat bygga på grund av sina grannar, och en häradsnämnd bekräftar klostrets innehav av 0:12 i L, 0:7:2 i Kullersta och ½:0 i Mälsta, de sistnämnda i Vallby sn (SDHK 15406).
1402 byter Eskilstuna kloster bort 0:½ i L till Nils i Ingespjuta mot lika mycket jord i Sundby (SD 190).
1409 stadfästs på räfsteting Eskilstuna klostres innehav av ½:0 i L (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).
1421 skänker Filip Stok (sjuuddig stjärna) 0:0:½ i L till Eskilstuna kloster (se Vickelby, Vallby sn) (SDHK

19722).

1467 är Jon i L faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).

1469 ger Gregers Matsson (Lillie) L, som räntar 2 spann korn, 0:6 pn och ½ pund mata, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby, Vallby sn) (SDHK 39414).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i L som räntar 6 tön korn, 0:0:12 pn och 2 pund mata (D 8 f 2v).

Ostra

1229 *bellum Olustrum* (ASMA s 256 omkr 1260), 1229 *in Olustrum* (ASMA s 259 omkr 1300), 1314 *in Olustrum* (DS 1950), 1372 *Olusta* (DS X150), 1386 *gotziit Olustra* (SDHK 13186), 1410 *i Vlstrum* (SD 1295), 1498 *i Olstra* (SDHK 33606) – 10 G, 7 j.

SöH 7 kr, 1564 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1 + 0:5:1.

Summa jt 6:0.

1229 besegrar Knut Långe kung Erik Eriksson i slaget vid O (ASM s 256, 259, Erikskrönikan vv 41–45).

1314 utfärdar Johan Ängel d y (Finstaätten) sitt testamente i O; bland vittnena finns Esbern, bryte (*villicus*) i O (DS 1950, DS 1951).

1372 pantsätter kungarna Magnus och Håkan sitt gods O med två landbor 'i Västerrekarne' till Esbjörn Blåpanna; denne och hans arvingar ska behålla det tills skulden är betald (DS X 150).

1386 pantsätter testamentsexekutorerna efter Bo Jonsson (Grip) godset O till biskop Tord och Strängnäs domkyrka (SDHK 13186).

1400 är Holmvid i O faste vid häradstinget (SDHK 15415).

1410 är Anders i O faste vid häradstinget (SD 1295).

1490/91 namnges Olof Petersson i O som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostres jordinnehav i socknen (D 8 f 2v).

1498 är Anders Petersson i O nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

1506 är Johan Ingevaldsson i O faste vid häradstinget (SDHK 35530).

1516 är Olof Jönsson i O nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928).

1554 är "Olstraby en Konungz by" som innefattar O, Boberga och Ingespjuta; två av gårdarna i O kallas "Wnderåsen" (SöH 1554:8).

***Präståttingen** 1554 *Preste ottingen i Sundby* (SöH 1554:8) – upptas i SöH i Sundby by, 10 G, 8 j.

SöH **1 ky** 0:1:1, 1555 0:1:1:4, med kyuj 0:1 i Sundby.

Detta var troligen prästgård innan socknen under senmedeltiden blev annex till Kjula (se Inledning, Kyrkliga förhållanden).

Ransten 1384 *i Ranasten* (SDHK 12730), 1431 *i Ranastene* (SDHK 21606) 1553 *Ranestenn* (SöH 1553:1) – 10 G, 8 i.

SöH **2 fr**, 1570 det ena öde (Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1384 är Lars i R faste vid häradsstinget (SDHK 12730).

1431 är Björn i R nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).

Sundby 1317–59 *i Kyrkesundby* (EsKIRL, regest) 1383 *i Sundby* (SDHK 12420, avskr Hadorph), 1419 *i Kirkiosundby* (SD 2635), 1453 *i kyrkobyn i Sundby* (SDHK 26194) – 10 G, 8 j.

SöH **1 kruj** 0:1:2:4, 1564 0:2.

1 kruj 0:0:1:4 till sk i Vreta.

1 kruj 0:0:1, 1570 till tredje kl i S.

1 kruj 0:0:1.

1554–56 **1 kruj** 0:0:0:4.

1 kyuj 0:1 till *Präståttingen.

5 eskl 0:3:2:4 + 0:3:2:4 + 0:3:1 + 0:3:1 + 0:2:2, 1570 den tredje med kruj 0:0:1 i S, den femte med 2 kluj 0:1:1:4 + 0:1 i Vreta.

1 fr, 1566 **1 kl** 0:2 (Karl Holgersson /Gera/).

Summa jt 1564/66 4:0:1:4 inkl *Präståttingen.

1317–59 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) bort 0:9 i S till Eskilstuna kloster mot jord i Tummelsta, Ärla sn, och i Vreta, denna sn (EsKIRL, feldat 1304).

1357–1529 se Sundby, Jäders sn.

1383 intygas vid biskopsting i Eskilstuna klockarstuga att Lutz Bredskalles styvdotter skänkt 0:0:5 i S till Eskilstuna kloster; jorden var henners morsarv, som Nils Bredskalle givit sin hustru (SDHK 12361 Hadorph).

- 1383 intygas att Lars Galne i S skänkt 0:0:0:13 i S till Eskilstuna kloster (SDHK 12420 Hadorph).
- 1402 byter Nils i Ingespjuta bort 0:½ i S till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Lövgård (SD 190).
- 1409 stadfästs på räfsteting Eskilstuna klostrets innehav av 0:0:8 i S (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).
- 1419 fastfars Gudmund Johanssons, hans hustru Ingeborgs och dennas syster Katarinas gåva av 0:0:0:9, hälften å varje systers vägnar, i Kyrkosundby till Eskilstuna kloster (se Solby, Vallby sn) (SD 2635).
- 1422 är Lars Gunnarsson i Kyrkosundby faste vid häradstinget (SDHK 19880).
- 1445 (senast) ger Ragnhild Ingevaldsdotter (okänt sigill) sin halvsyster Katarina Petersdotter (heraldiskt sigill) fullmakt att återkräva 0:0:8 i S av Jösse Erikssons arvingar (se Karlåker, Kjula sn) (SDHK 24805, odat).
- 1445 säljer Katarina Petersdotter, fordom Peter Djäkens hustru, och Ragnhild Ingevaldsdotter 0:2 i Kyrkosundby 'upp under åsen liggande' till Eskilstuna kloster; vidare skänker de 0:0:2 i S som Sven Håkansson sitter på till klostret i själagåva för sig och sina föräldrar (SDHK 24804).
- 1453 skänker Lucia Petersdotter, änka efter Gustav Uddsson (två förlor), med samtycke av sin syster Katarina (se 1445) 0:1 i den gård som kallas *Vndhre Aasen* i kyrkbyn S till Eskilstuna kloster (SDHK 26194).
- 1453 säljer Kristina Andersdotter (pilspets ginbalksvis) 0:4 i S 'i själva kyrkbyn' till Eskilstuna kloster (SDHK 26360).
- 1482 upplåter Ingrid i Balsta och hennes systrar Katarina och Vendela 0:0:4 i 'Kyrkosundby' till Eskilstuna kloster (se Gredby, Eskilstuna sn) (SDHK 31209, SDHK 31210).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster fem gårdar, varav två räntar 8 tön (korn) och ½:0:0:4(?) pn, en räntar 4 tön (korn), ½:0 pn och 1 pund mata, en räntar 20 spann korn, 0:0:10 pn och 1 pund mata och den sista räntar 2 pund korn, 0:0:8 pn och 1 pund (D 8 f 2v).

Sundbygöl/

- Sundbyholm** 1558 *Sundbygöll* (GR 28 s 262), *Sundbyholms gårdh* (SöH 1559:9) – 10 G, 8 j.
 1558 befäller kungen att knektar och båtsmän ska läggas i borgläger på Sundbygöl, och senare samma år att timmer för arbete i farleden nära Strängnäs ska sändas dit liksom verkshästar (GR 28 s 262. 311, 355 f, 405).
 1559 har förnödenheter levererats till Sundbyholms gård (SöH 1559:9).
 1560 utfärdar kungen ett brev i Sundbygöl (GR 29 s 439).

***Under åsen** Se Ostra 1554 samt Sundby 1445 och 1453.

Vreta

- 1304 *in Wretum* (DS 1428), 1371 *i Wretum* (DS X 22) – 10 G, 7 j–8 j.
 SöH **1 sk** 0:6:0:4, 1564 0:7.
 1554 (endast) **1 skuj**.
 1554–56 **1 kruj** 0:0:1.
1 ky 0:3:1:4.
1 eskl 0:2:1.
 1570 **2 kluj** 0:1:1:4 + 0:1 till kl i Sundby.
 Summa jt 1:6:2:4.
- 1304 testamenterar Ingeborg Nilsson, änka efter Magnus Johansson (Ängel), 0:0:4 i V till sin tjänare Tomas (DS 1428).
 1317–59 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:4 i V till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Sundby) (EsKlRL, feldat till 1304).
 1318 ger prästen Mikael 0:0:0:4 i V för sin gravplats till Eskilstuna kloster och sockenkyrka (se Vallby, Eskilstuna sn) (DS 2130).
 1360, 1371 och 1381–83 är Nils Karlsson i V faste vid häradstinget (DS 6325b, DS X 22, DS 10319, DS 10516, SDHK 12206, SDHK 12441 Hadorph).
 1371 är Ingemar i V faste vid häradstinget (DS X 22)
 1382 är Anders i V faste vid häradstinget (SDHK 12273 Hadorph).
 1402 är Birger i V faste vid häradstinget (SD 176b).
 1422 pantsätter Cecilia Larsdotter (Lilja) 0:0:6 i V, som hon fått i pant av Gudmund Johansson, till Eskilstuna kloster (SDHK 19885 Örnhielm).

- 1431 är Olof i V nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).
- 1448 är Ingevast i V faste vid häradstinget (SDHK 25273).
- 1449 är Peter i V faste vid häradstinget (SDHK 25463).
- 1457 är Nils i V faste vid häradstinget (SDHK 27056).
- 1473 skänker Ulf Torstensson (Skiringeätten) 0:0:7 i V till Eskilstuna kloster (SDHK 29579).
- 1478 är Ingevald i V faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i V som räntar 14 spann korn och 0:0:7 pn (D 8 f 2v).
- 1536 är Gereke i V faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Vallby socken

1314 *de Walby* (DS 1947, avskr).

1356 *i Walby* (DS 5650).

Omfattning: Vallby socken hade under medeltiden och 1500-talet samma omfattning som nu (1950).

Kyrka: Kyrkan har i stort sett behållit sin senmedeltida exteriör bestående av västtorn, långsmalt långhus, sakristia samt vapenhus med blindingar. Ursprungligen var dock kyrkorummet endast hälften så stort som det nuvarande. Möjligen vid 1100-talets mitt uppfördes den betydligt mindre kyrkan med västtorn och ett lägre smalare kor. En ursprunglig fönsteröppning invid vapenhuset är synlig på Peringskiölds teckning från 1686. Omkring år 1300 bör det gamla koret ha rivits och kyrkan utvidgats österut. Den nya delen av långhuset täcktes med ett trätunnvalv av vilket rester ännu är synliga på kyrkvinden. Märken på takstolarna tyder på att den äldre delen i väster haft ett innertak av bräder brutet i tre plan. Det ursprungliga innertaket bör dock ha varit ett plant trätak. Under senare delen av medeltiden, sannolikt omkring år 1500, ersattes trätaken med tegelvalv. Vid samma tid tillkom sakristian och vapenhuset.

Äldst av kyrkans medeltida inventarier är triumfkrucifixets Kristusbild, vilken har daterats till 1100-talets sista fjärdedel. Dopfunten av sandsten med repstavsvulst är från ungefär samma tid – omkring år 1200. Här kan också nämnas en träskulptur från 1400-talet föreställande ett manligt ordenshelgon samt en tvåringad ljuskrona av järn. Kyrkan har även haft ett senmedeltida altarskåp i sin ägo. Det var i mycket dåligt skick i slutet av 1800-talet och eldades av allt att döma upp. Skåpet finns emellertid beskrivet i 1830 års inventarium och mittpartiet, föreställande jungfru Maria som himladrottning, avbildades på 1860-talet av konstnären Olof Hermelin. (SöKy 167 1:a och 2:a uppl, SHM mbild.)

1464 utfärdar Sigge Jönsson (Svarte Skåning) sitt testamente, och till sin sockenkyrka Vallby skänker han sitt sparlakan (SDHK 28236).

Vallby kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

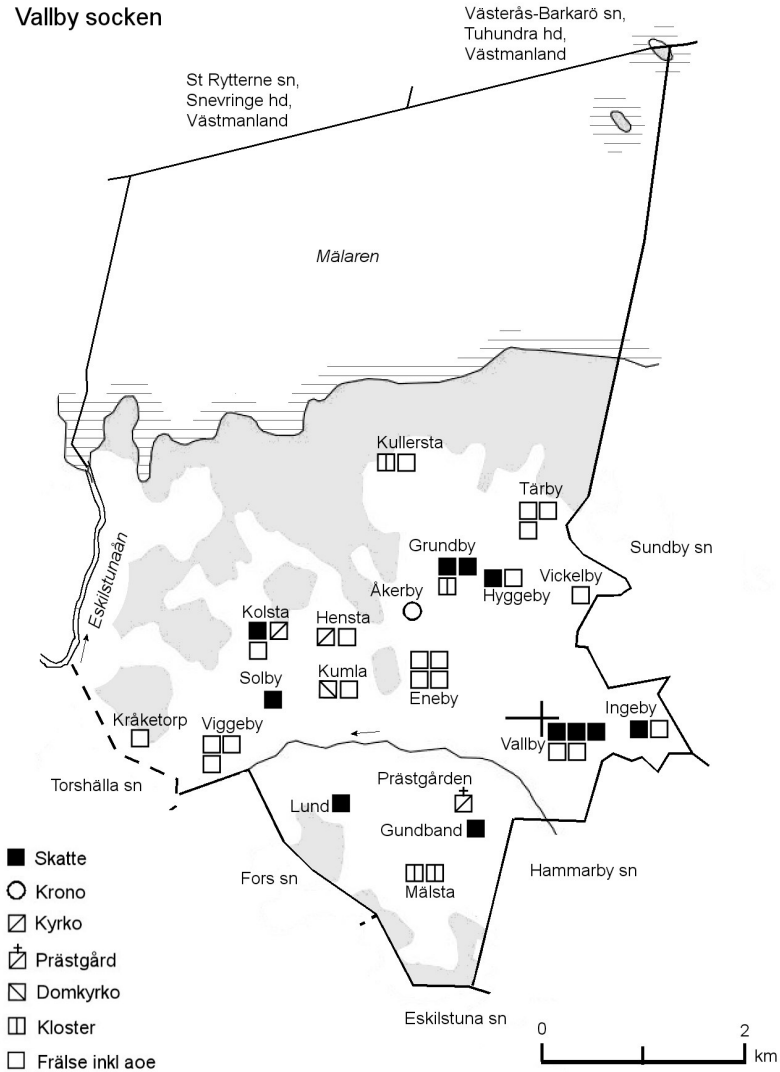
Runstenar: Sö 119 Gundband (sentida).

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	kr	ky	kl	bi	aoe	fr
Eneby	--	--	--	--	--	--	4 (4)
*Ginurdstorpet	--	--	--	--	--	--	0 (1)
*Graff	--	--	0 (1)	--	1 (0)	--	--
Grundby	2 (2)	--	--	1 (1)	--	--	--
Gundband	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Hensta	--	--	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Hyggeby	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (1)
Ingeby	1 (1)	--	--	--	--	--	1 (1)
Kolsta	1 (2)	--	0 (1)	--	--	1 (0)	0 (1)
Kråketorp	--	--	--	--	--	1 (1)	--
Kullersta	--	--	--	1 (1)	--	1 (1)	--
Kumla	--	--	--	1 (0)	1 (1)	0 (1)	1 (1)
Lund	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Mälsta	--	--	--	2 (2)	--	--	--
Solby	1 (1)	--	--	--	--	--	--
Tärby	--	--	--	--	--	--	3 (3)
Vallby	3 (3)	0 (1)	0 (1)	--	--	--	1 (1)
Viggeby	--	--	--	--	--	3 (3)	--
Vickelby	--	--	--	--	--	--	1 (1)
Åkerby	--	1 (1)	--	--	--	--	--
SUMMA	11 (12)	1 (2)	1 (3)	5 (4)	2 (1)	6 (6)	13 (15)

Dessutom redovisar längderna: *skuj* Hensta 1 (2), Ingeby 1 (0), Mälsta 1 (2), *Raneke 1 (1), Rosslinge 1 (1), *kruj* Hensta 0 (1), Rosslinge 1 (1), *kykvarn* *Graff 0 (1), *kluj* Solby 0 (1), Vickelby 0 (1), *bikvarn* *Graff 1 (0).

Vallby socken

Kartan visar Vallby socken i mitten av 1500-talet (SöH).

***Ballersta** Se Prästgården.

Eneby 1347 *in Eneby* (?DS 4202), 1386 *i Eneby* (SDHK 13114) – 10 G, 7 i.

SöH **4 fr** (1554 3 fr), 1564 **4 kr** (troligen 1:0 + 1:0 + 1:0 + 1:0), 1566 **4 fr** (Lage Brahe).

Sätessgård: Eneby är 1386 sätegård för Halvid Amundsson, kallad Bagge, (heraldiskt sigill) och hans hustru Katarina Larsdotter (heraldiskt sigill) (jfr DMS 4:6 s 186) (SDHK 13114).

1347–1490 se Eneby, Eskilstuna sn.

***Gillesgården** Se Vallby.

***Ginurdstorpet** 1564 *Ginurdztorppeth* (SöH 1564:7), 1566 *Ginurdzörpett* (SöH 1566:6).

SöH 1564–66 **1 frt.**

***Graff** 1453 *Graff och Graffs qvarn* (vid 1487, SDHK 31930), 1488 *Grafs qvarn* (SDHK 32010 Ängsö, avskr), 1544 *Graff* (SöH 1544:2) – låg på okänd plats vid Eskilstunaån.

SöH **1 bi**, 1554 **1 ky** 0:6, 1556 0:6:1, 1564 med kruj 0:3 i Säby, Torshälla sn, och kyuj 0:6 i *Halspånga, Fors sn, Österrekarne.

1 bikvarn, 1564 **1 kykvarn**, jfr Kvarnar i Torshälla.

1453 får Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) vid arvskifte efter Birgitta Magnusdotter (Porse) 'en holme med Graff och Graffs kvarn i Torshälla ström och ett laxfiske på samma plats' (SDHK 31930 år 1487, vid).

1488 byter Bengt Faderson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) bort G kvarn i Vallby sn som räntar 8 pund, ett fiske och halva Ängsholmen, Torshälla sn, som räntar 5:0 pn till Strängnäs domkyrka mot jord i Västmanland (SDHK 32010 Ängsö).

1558 upptar länsregistret G kvarn med tre par stenar (AL 3 s 204).

1564 har kvarnen tre par stenar (SöH 1564:7).

Grundby 1357 *i Grumby* (DS 5772), 1371 *i Grunby* (DS X 22), 1408 *i Gromby* (SD 929) – 10 G, 8 i.

SöH **2 sk** 1:1:0:4 + 0:6:0:4; 1564 1:1 + 0:7; 1566 **2 aoe** 0:7:1:4 + 0:5, givna under fr; första gården har kruj 0:0:2:4 i Säby, Torshälla sn.

1 eskl 0:5.

1357 är Tomas i G faste vid häradstinget (DS 5772).

1371 är Jöns i G förskälaman vid häradstinget (DS X 22).

1380 är Joar i G faste vid häradstinget (DS 10271, DS 10277).

- 1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:5 till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
- 1388 pantsätter Erik Valdemarsson 0:0:16 i G till Eskilstuna kloster (SDHK 13465); 1397 tilldöms klostret jorden vid räfsteting, då Erik Valdemarsson inte överlämnat den (SDHK 14709).
- 1400 är Nils i G faste vid häradstinget (SDHK 15402).
- 1400 är Olof i G och Tomas i G nämndemän vid häradstinget (SDHK 15406).
- 1408 och 1415 är Tomas i G faste vid häradstinget (SD 929, SDHK 18467).
- 1410 (omkr) är Joar i G vidervaroman och faste vid häradstinget (SDHK 16389).
- 1431 är Johan Hansson i G faste vid häradstinget (SDHK 21606).
- 1440 är Magnus i G faste vid häradstinget (SDHK 23419).
- 1490/91 erlägger Eskilstuna klostres landbo Peter Ragvaldsson i G avraden 3 tön korn, 0:3 pn och 15 mark mata (D 8 f 2v).
- 1506 är Nils Persson i G faste vid häradstinget (SDHK 35530).
- 1529 är Olof Mårtensson i G faste vid häradstinget (SDHK 38856).

Gundband

- 1451 i *Gunnebandh* (SDHK 25835, avskr), 1553 *Gunnebandh* (SöH 1553:1) – 10 G, 7 i.
- SöH **1 sk** 1:0, 1564 0:6, upptas 1549 i Stenkvista sn.
- 1451 tilldömer biskop Sigge i Strängnäs kyrkan och kyrkoherden i Vallby 0:2 i G som kyrkoherden Lars i Vallby och Bengt i *Lijchlundh* tvistat om; domen fällt efter att sockenborna i både Vallby och Hammarby vittnat att jorden legat under kyrkan och prästbordet så länge någon kunde minnas (SDHK 25835).

Hensta

- 1331 i *Hydnistum* (DS 2889), 1411 i *Hidhnistom*, i *Hidnistum* (SD 1474, SD 1475) – 10 G, 8 i.
- SöH **1 skuj** 0:2, 1566 **2 skuj** 0:1 + 0:1 till varsin sk i Kolsta.
1564 **1 kruj** 0:2, 1564 (endast) till 2 sk i Kolsta.
1 ky 0:4.
1 fr (Johan Pedersson /Bååt/).

- 1331 har preposituren vid domkyrkan ½:0 i H (DS 2889).
- 1411 är Tomas i H faste vid häradstinget (SD 1474, SD 1475).
- 1449 och 1457 är Erik i H faste vid häradstinget (SDHK 25582, SDHK 27056).
- 1490-tal uppbär Åke Jönssons (Svarte Skåning) fogde 100 järn av Jöns i H (C 27 VII f 2).
- Hyggeby** 1370 *in ... Heegby* (DS 8117), 1383 *i Høghby* (SDHK 12481), 1549 *Högby* (SöH 1549:4) – 10 G, 8 i.
SöH **1 sk** 0:6.
1 fr (Knut Haraldsson /Soop/).
- 1370 byter Nils Gädde bort sitt gods H till Eskilstuna kloster (se Tärby) (DS 8117).
- 1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:2 i H i Vallby sn till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
- 1400 är Tomas Petersson i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).
- 1410 (omkr) är Halsten i H faste vid häradstinget (SDHK 16389).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) H, som räntar 2 tön korn, 0:0:7 pn och 1 pund mata, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby) (SDHK 39414).
- 1520 byter Bengt Gylta bort avkastningen 3 spann från hustrun Birgitta Bengtsdotters (Lillie) gård H till Jungfru Marie psaltares prebenda i Strängnäs domkyrka (se Tärby) (SDHK 38366).
- *Häradsängen** 1562 *Herredz engen* (SöH 1562:17).
SöH 1562 1 aoe-utäng.
- *Hønsistorp** 1413 *Hønsistorp* (SD 1745) – låg troligen nära Kolsta, 10 G, 8 i.
1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) torpet H till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka (se Kolsta) (DS 1745).
- Ingeby** 1348 *in Ingeby* (DS 4295), 1381 *i Jngeby* (DS 10319) – 10 G, 7 i.
SöH **1 sk** 0:4:2, 1564 0:5, 1564–66 med kruj 0:2 i *Lönsta, Fors sn, Västerrekarne.

1554–55 **1 skuj**.

1 fr (Johan Pedersson /Bååt/).

- 1348 ger Olof Jonsson (okänt sigill) 0:2 i I till Vårfruberga kloster som ingift för sin släkting Margareta (DS 4295).
- 1381, 1385 och 1402 är Gudbrand i I faste vid häradstinget (DS 10319, SDHK 12907, SDHK 12912, SD 176, SD 189, SD 190).
- 1400 är Gudbrand i I nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).
- 1400 säljer Kettil Nilsson (flankbåge) 0:0:2 i I till Ingevald Stare – enligt två medeltida baksidespåteckningar handlar det om 0:0:2 i Lövhulta, Hammarby sn, som ligger 400 m norr om I (SDHK 15415).
- 1422 är Jöns i I faste vid häradstinget (SDHK 19880).
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 'en teg' i I till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1437 är Sten i I nämndeman vid häradstinget (SDHK 22849).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) tegen av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1466 är Jöns i I faste vid häradstinget (SDHK 28520).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) den teg som deras morfar Sten Turesson 1428 sålde till Kristiern Nilsson (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).

Kolsta

- 1384 *i Kolsta* (SDHK 12608), 1385 *in Kulstum* (SDHK 12907), 1385 *i Kolsto* (SDHK 12912), 1413 *i Kulstom* (SD 1745) – 10 G, 8 i.
- SöH **1 sk** 1:1, 1564 **2 sk** 0:5 + 0:5, 1564 med gemensam kruj 0:2 i Hensta, 1566 med varsin skuj 0:1 i Hensta.
- 1554–55 **1 skuj**.
- 1554–56 **1 kruj** 0:2.
- 1554 **1 ky** 0:6.
- 1 aoe** 0:5:2, 1547 0:6, 1552 0:5:2:2, 1553 **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
- Summa jt 2:6:2.
- 1384 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:0:1 i K till Bo Jonsson (Grip) (se DMS 2:3 s 71) (SDHK

- 12608).
- 1385 och 1399 är Karl i K faste vid häradstinget (SDHK 12907, SDHK 12912, SDHK 15132).
- 1400 är Halsten i K nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).
- 1410 (omkr) säljer Cecilia Abjörnsdotter, efter att ha utbudit jorden till släktingar, 0:0:14 i K till Lars i Solby mot penningar och 0:½ i *Raneke (SDHK 16389).
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) till ärkedjäknedömet vid Strängnäs domkyrka 0:0:11 i K och två torp *Hønsisthorp* och *Suthergirdhe*; jorden hade varit hans hustru Ingeborg Ragvaldsdotters (Håkan Tunessons ätt) arv efter Sigge Magnusson (Håkan Tunessons ätt) och dennes hustru Ramborg Karlsdotter (se Aspesta) (DS 1745).
- 1423 är Germund i K faste vid häradstinget (SDHK 20142).
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) 0:0:1 i K till Kristiern Nilsson (Vasa) (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480).
- 1433 säljer Nils Anundsson och hans hustru Ingeborg i K en tomt i Stockholm (SDHK 21912).
- 1445 är Henrik i K faste vid häradstinget (SDHK 24685).
- 1445 säljer Mickel Mickelsson (andligt sigill) 0:0:17:2 i K, 0:0:0:6 i Solby och jord i Åkers hd (se DMS 2:7 s 105) till biskop Tomas' anniversarium i Strängnäs domkyrka (SDHK 24793; fastebrev 1447 SDHK 25159).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:0:1 av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1450 (omkr) är Peter i K nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat).
- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok 0:0:17:2 som räntar 3 pund 2 spann korn och okänt antal pn (C 7 f 11v, skadad).
- 1463 är Karl i K faste vid häradstinget (SDHK 28077).
- 1469 är Johan i K faste vid häradstinget (SDHK 29003).
- 1495(?) har Sten Sture en gård i K om 0:0:17:2 som räntar 3 pund korn, 0:0:17:2 avradspn och 0:3 dagsverkspn (SSJb 1515).

- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i K om 0:0:14:2 som räntar 3 pund 2 spann korn, 0:0:18:2 avradspn och 0:3 dagsverkspn, dock rättaren fritt (SSJb 1502).
- 1531 har Gustav I en gård om 0:0:17:2 (K 1 f 57).
- 1550 har aoe-hemmanet 3 pund utsäde, äng till 40 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete, passligt fiske och god humlegård (VmH 1550:10).

Kråketorp

- 1449 *Krokstorp* (SDHK 25494), 1470 *i Krokatorp* (SDHK 29066), 1540 *Kråckatorp* (VmH 1540:2) – 10 G, 7 h.
- SöH **1 aoe** 0:3:0:4, 1552 0:2:1:4.
- 1425 se 1449.
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) 0:5 i K som Sten Turesson (Bielke) hade sålt till Kristiern Nilsson (Vasa) 1425 (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494, GiOV s 247 f).
- 1457 upptas jord i K som räntar 1 fat järn i Karl Knutssons jordebok (C 7 f 11v, skadad).
- 1470 vittnar Bengt i K vid häradstinget (SDHK 29066).
- 1471 är "Bene" i K faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206).
- 1473 upptas K med avraden 1 fat järn i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arvslott efter fadern Karl Knutsson (C 8 f 13).
- 1480 återlöser Sten Sture och Nils Klasson (Sparre av Ellinge) de 0:5 som deras morfar Sten Turesson sålde till Kristiern Nilsson med återköpsrätt (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 30700, SDHK 30701, SDHK 30702).
- 1495(?) har Sten Sture en gård i K om 0:5 som räntar 1 fat järn, 0:3 dagsverkspn och 0:0:1 fatpn (SSJb 1515).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en gård i K om 0:5 som räntar 1 fat järn samt '0:0:1 dagsverkspn och 0:3 pn dagsverken' (SSJb 1502).
- 1531 har Gustav I en gård om 0:4½; avraden innefattar 1 fat järn och 0:0:1 fatpn (K 1 f 57).
- 1552 har hemmanet 20 spann utsäde, äng till 40 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete och god humlegård; avraden innefattar 0:1:0:6 fatpn och 1 fat järn (VmH 1552:14). – 1559 anges att skog, mulbete och fiskevatten saknas (AoE 29A).

Kullersta

1360 *in Kollursta* (DS 6238), 1360 *in Kullarstum* (DS 6325b), 1369 *i Kullarstum* (DS 7843), 1540 *Kullersta* (VmH 1540:2) – 10 G, 8 i.

SöH **1 eskl** 0:5.

1 aoe, 1552 0:3, 1553 0:7.

1360 pantsätter Lars Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:5 i K till Eskilstuna kloster (DS 6253).

1360 skänker Lars Magnusson 0:0:7½ i K till Eskilstuna kloster; samtidigt pantsätter han 0:2:½ i samma by till klostret (DS 6325b). – I en odaterad regest anges att Lars skänkt 0:0:13½ i K till klostret (EsKIRL).

1369 byter Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) bort 0:0:5 i K till Eskilstuna kloster (se Ärna, Fors sn, Österrekarne) (DS 7843). – 1409 utfärdas räfstedingsdom att bytet ska gå tillbaka, eftersom jorden i K 'i Sundby socken' var skatte (SD 1130).

1380 fastfars att Lars i Stenby bytt bort 0:0:0:14 i K 'i Sundby socken' till Eskilstuna kloster mot 0:½ i Kolsta, Fors sn, Västerrekarne (DS 10278)

1381 skänker Bo Jonsson (Grip) till ärkedjäkneämbetet vid Strängnäs domkyrka gods av den prebenda som Sigge Magnusson och dennes hustru Ramborg givit till domkyrkan som är 0:0:11 i K (se Aspesta, Kjöla sn) (DS 10395).

1400 bekräftas Eskilstuna klostrets innehav av 0:7:2 i K (se Lövgård, Sundby sn) (SDHK 15406).

1490/91 erlägger Eskilstuna klostrets landbo Ingevald 1 fat järn i avrad (D 8 f 2v).

1531 se 1559.

1552 har aoe-hemmanet 12 spann utsäde, äng till 14 lass, god timmer- och svedjeskog, gott mulbete och fiske samt liten humlegård (VmH 1552:14).

1559 anges att kungen köpt aoe-hemmanet av Skänninge kloster 1531 (AoE 29A).

1559 upptas eskl-hemmanet bland kungens aoe-gods och har 2 pund utsäde, äng till 40 lass och lite skog, mulbete och fiskevatten (AoE 29A).

Kumla

1384 *in Kumbla* (SDHK 12589), 1457 *som heter oc kallas Kumbla* (SDHK 27002) – 10 G, 7 i.

SöH **1 bi**, 1550 **2 bi** 0:4:1 + 0:3:2, 1556 **2 aoe**, 1564 **1 bi** +

1 aoe.

1547 (endast) **1 vaktl**, troligen omvandlat till bi 1550.

1564 **1 fr** (Johan Pedersson /Bååt/).

1285–1536 se Kumla, Stenkvista sn.

1384 byter Riseberga kloster bort ½:0 i K till biskop Tord i Strängnäs (se Harsta, Torshälla sn) (SDHK 12589).

1457 skänker Sigrid Tomasdotter (von Vitzen), änka efter Harald Stensson (Gren), sitt gods K, som räntar 2 spann mindre än 4 tön korn, 2 pund mata och 0:0:11 pn, till Vadstena kloster i själagåva för sin son Tomas Haraldsson, sig själv, sin make och sina föräldrar (SDHK 27002, SDHK 27040).

1457 anges i Vadstena klostrets jordebok att hustru Sigrid hade satt gården i pant för sin sons testamente; avraden är 2 spann mindre än 4 tön korn, 2 pund mata och 0:0:11 pn (VaKlJb s 92). – 1466 har penningavraden sjunkit till 0:0:9; 1473 och 1502 är hela avraden 0:20 pn (HH 16 s 246).

1490/91 erlägger Eskilstuna klostrets landbo Jöns Bengtsson i K avraden 2:0 pn (D 8 f 2v).

1506 är Lasse Jonsson i K i Vallby sn faste vid häradstinget (SDHK 35530).

1553 har första biskopshemmanet 15 spann utsäde och äng till 35 lass, det andra 12 spann utsäde och äng till 30 lass; båda saknar skog men har goda humlegårdar (VmH 1553:22). – 1559 anges båda sakna skog, mulbete och fiskevatten (AoE 29A).

Lund

1316 *in Lundum* (?DS 2075), 1549 *Lundene* (SöH 1549:4) – 10 G, 7 i.

SöH **1 sk** 0:6:2, med skuj 0:4 i Raneke och 0:2:1 i *Lönsta, Fors sn, Österrekarne.

1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) två kor som finns i L till Helge (?DS 2075).

Lövhulta

Se Hammarby sn.

Mälsta

1400 *i Mærdhastom* (SDHK 15406), 1409 *i Mærdhastom* (SD 1129) – 10 G, 7 i.

SöH **1 skuj** 0:2 till sk i Solby, 1564 **2 skuj** 0:1 + 0:1 till varsin sk i Solby.

2 eskl 0:5:1 + 0:4:2, 1564 0:5:0:4 + 0:5:0:4 (1566 2

aoe givna under fr).

Summa jt 1:4.

1400 bekräftas Eskilstuna klosters innehav av ½:0 i M (se Lövgård, Sundby sn) (SDHK 15406).

1409 döms på räfsteting 0:3 i M till Eskilstuna kloster (se Hammarby, Hammarby sn) (SD 1129).

Prästgården

Gården, 10 G, 7 i, ligger 1,1 km sydväst om kyrkan och har i en karta 1646 42 tunnland jord och äng till 62 lass (LSA Prästgården C90-17:C1:132). Den har en gravhög (RAÄ 25:1). 1823 anges dess namn vara *Ballersta* (Marschell s 37). Varken P eller Ballersta nämns i medeltids- eller landskapshandlingarna, och säkerligen var detta medeltidens prästgård.

*Raneke

1410 (omkr) i *Raneke* (SDHK 16389), 1549 *Ranekier* (SöH 1549:4).

SöH **1 skuj** till sk i Lund.

1410 (omkr) överlåter Lars i Solby 0:½ i R till Cecilia Abjörnsdotter (se Kolsta) (SDHK 16389).

Roslinge

1409 i *Rytlinge* (?SD 1129), 1549 *Roslingen* (SöH 1549:4), 1556 *Ryslingen* (SöH 1556:6) – 10 G, 7 i.

SöH **1 skuj** 0:1 till sk i Tidö, Hammarby sn, 1564 0:1:1 till eskl i Djursta, Eskilstuna sn, 1570 till Tidö.

1 kruj 0:0:2, 1566 till kl i Måsta, Eskilstuna sn – upptas omväxlande i Eskilstuna sn och Fors sn.

1409 döms på räfsteting 0:0:1 av Eskilstuna klosters jord i R åter under skatt; jorden ska återgå till arvingarna (?SD 1125).

Solby

1382 i *Solby* (SDHK 12206) – 10 G, 7 i.

SöH **1 sk** 1:1, med skuj 0:2 i Mälsta, 1564 **2 sk** 0:5 + 0:5, med varsin skuj 0:1 i Mälsta, den ena med kluj 0:1 i S.

1564 **1 kluj** 0:1 till sk i M.

1382 är Sven i S faste vid häradstinget (SDHK 12206).

1399 är Lars i S nämndeman samt 1400 och 1410 faste vid häradstinget (SDHK 15055, SDHK 15415, SD 1295).

1410 (omkr) överlåter Lars i S jord i *Raneke (SDHK 16389).

1419 fastfars Gudmund Johanssons, hans hustru Ingeborgs och dennas syster Katarinas gåva av 0:0:3 i S, varav två örtugland å Ingeborgs och ett örtugland å Katarinas

- vägnar, och 0:0:0:9 i Kyrkosundby, Sundby sn, till Eskilstuna kloster (SD 2635).
- 1427 skänker Abraham Skraddare (bomärkessigill) i S och hans hustru Margit jord till Eskilstuna kloster (se *Odensvi, Eskilstuna sn) (SDHK 20901).
- 1445 säljer Mickel Mickelsson (andligt sigill) 0:0:0:6 i S till biskop Tomas' anniversarium i Strängnäs domkyrka (se Kolsta) (SDHK 24793).
- 1479 är Sven i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1494 är Anders Petersson i S nämndeman vid lagmansting i Åkers hd (SDHK 33152).
- 1516 är Mickel i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 37928).
- *Södergårde**
- 1413 *Suthergirdhe* (SD 1745) – låg troligen nära Kolsta, 10 G, 8 i.
- 1413 skänker Nils Bosson (Natt och Dag) torpet S till ärkedjäknedommet vid Strängnäs domkyrka (se Kolsta) (DS 1745).
- Tärby**
- 1316 *in Tærby* (DS 2075), 1370 *in Terby* (DS8117), 1382 *i Tærby* (SDHK 12273, avskr Hadorph), 1425 *Tærby* (SDHK 20450) – 10 G, 8 i.
- SöH **3 fr** (Jöns Ulfsson /Soop/ 2, Knut Haraldsson /Soop/ 1).
- 1316 testamenterar Margareta Bengtsdotter (adorantsigill) penningar till sin bryte (*villicus*) Tomas i T och två kor som finns i T till Kristina (DS 2075).
- 1370 byter Nils Gädda bort sina gods 'i Vallby socken' T, Hyggeby, Sundby sn, Vickelby, denna sn, och Lövgård, Sundby sn, till Eskilstuna kloster mot icke namngiven jord i Bälinge sn, Rönö hd (DS 8117).
- 1382 (omkr) se 1425.
- 1382 är Ulf i T faste vid häradstinget (SDHK 12273 Hadorph).
- 1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:5:1 till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
- 1385 är Ulf i T faste vid häradstinget (SDHK 12907, SDHK 12912).
- 1400 är Torsten i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).

- 1401 är Birger i T faste vid häradstinget (SD 60).
- 1402 är Ingemar i T faste vid häradstinget (SD 190).
- 1413 är Birger i T nämndeman vid lagmansting (SDHK 17955).
- 1425 gör Nils Vernekesson (kluven sköld med bjälke i vänstra fältet) en överenskommelse med Vadstena kloster om en rad gods som hans släktingar skänkt, häribland T som hans mormors syster hustru Hjälmborg Keldorsdotter (H i sköld) gav (jfr Bånkesta, Råby sn 1382); han erhåller nu T, ett gods i Östergötland samt penningar av klostret (SDHK 20450).
- 1444 är Nils i T faste vid häradstinget (SDHK 24636).
- 1449 är Peter Larsson i T faste vid häradstinget (SDHK 25582).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) till sin måg Svarte Åke Jönsson, på sin dotter Birgittas vägnar, T som räntar 4 pund korn, 0:9:1 pn och 1½ pund mata, Vickelby och Hyggeby, denna sn, Lövgård, Sundby sn, Hammarby och Lövhulta, Hammarby sn, Källsta, Fors sn, Österrekarne, Hult, Sjölunda och Tofta, alla i Säterbo sn, Släbro kvarn¹, Sankt Nikolai sn, Jönåkers hd, Gäddgården i Arboga stad samt gods i Östergötland, Västergötland och Närke. I alla dessa gods ärver Birgitta ¼ efter Gregers dotter Marina; vidare ger Gregers gods i Villåttingen (se DMS 2:4 s 151) till Birgitta som den del av arvet efter hennes mor som hon inte hade fått. (SDHK 39414.)
- 1490/91 erlägger Eskilstuna klostres landbo Lasse Andersson i T avraden 4½:0 pn och landbon Olof Bengtsson 4 tön korn, ½:0 pn och ½ pund mata – det anges inte uttryckligen att den sistnämnde bor i T (D 8 f 2v).
- 1520 byter Bengt Gylta bort ett gods T, med samma ränta som 1469 (ovan), samt avkastningen 3 spann från hustrun Birgitta Bengtsdotters (Lillie) gård Hyggeby, denna sn, till Jungfru Marie psaltares prebenda i Strängnäs domkyrka mot Höksta, Torpa sn (SDHK 38366).

¹ Belägget saknas i DMS 2:3.

Vallby

- 1348 *in Walby* (?DS 4349), 1369 *i Walby* (DS 7843) – 10 G, 7 i.
 SöH **1 sk** 1:0:2, 1555 1:2, 1564 0:7.
2 sk 0:6:1:4 + 0:6:1:4, 1564 0:6 + 0:6.
 1564 **1 kyt** 'vid kirkien' 0:2:2.
 1559 **1 aoe** 0:4, 1564 **1 kr**, 1574 'Gillesgården'.
1 fr (Arvid Turesson Trolle).
- 1348 vittnar Fröbjörn i V vittne om en jordtransaktion (DS 4349) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1356 är Sune i V faste vid häradstinget (DS 5572b) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1359 testamenterar Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) och hans hustru Bengta Abrahamsdotter 0:2:0:6 i V till Ängsö kyrka, Yttertjurbo hd, Västmanland (se Össby, Jäders sn) (DS 6039, regest).
- 1369 byter Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) bort 0:½ i V till Eskilstuna kloster (se Ärna, Fors sn, Österrekarne) (DS 7843). – 1409 utfärdas räfstingsdom att bytet ska gå tillbaka, eftersom jorden i V var skatte (SD 1130).
- 1380 är Abjörn i V faste vid häradstinget (DS 10278) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1380 är Nils i V faste vid häradstinget (DS 10282, DS 10283, DS 10284) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1381 och 1382 är Tomas i V faste vid häradstinget (DS 10319, SDHK 12206, SDHK 12273 Hadorph) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1382 är Abjörn i V och Tomas i V fastar vid häradstinget (SDHK 12254) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1383 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:6½ till Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) (se Ensked, Jäders sn) (SDHK 12481).
- 1385 är Tomas i V faste vid häradstinget och 1386 nämndeman vid räfsteting (SDHK 12907, SDHK 12912, SDHK 13112, SDHK 13113) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1409 säljer Jöns Tomasson i V, på sin hustru Katarina Björnsdotters vägnar, till Peter i Aspesta hennes arvejord 0:1 i A 'i norra ändalagen' vid Peters åker (SD 1060).
- 1422 är Lasse i V faste vid häradstinget (SDHK 19880) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.

- 1431 är Jöns Tomasson i V nämndeman vid räfsteting (SDHK 21606) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1444 är Erik i V faste vid häradstinget (SDHK 24636) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1446, 1449, 1450 och 1467 är Anders i V faste vid häradstinget (SDHK 24868, SDHK 25463, SDHK 25725, SDHK 28748, SDHK 28749) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1479 är 'unge Anders' i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1482 är Peter i V faste vid häradstinget (SDHK 31209) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.
- 1508 är Olof Jönsson i V faste vid häradstinget (SDHK 36173) – kan avse Vallby, Eskilstuna sn.

Vickelby

- 1348 *in Wikulby* (DS 4349), 1421 *i Vikulby* (SDHK 19722), 1554 *Weckleby* (SöH 1554:8) – 10 G, 8 i.
- SöH 1564 **1 kluj** 0:1:1:4.
1 fr (Knut Haraldsson /Soop/).
- 1348 är Magnus i V vittne vid en jordtransaktion (DS 4349).
- 1370 byter Nils Gädda bort sitt gods V till Eskilstuna kloster (se Tärby) (DS 8117).
- 1421 skänker Filip Stok (sjuuddig stjärna) 0:0:3½ i V och 0:0:½ i Lövgård, Sundby sn, till Eskilstuna kloster i själagåva för sig och sin dotter Margareta (SDHK 19722).
- 1469 ger Gregers Matsson (Lillie) V, som räntar 3 tön korn, 0:7:2 pn och 15 mark mata, till sin måg Svarte Åke Jönsson (se Tärby) (SDHK 39414).

Viggeby

- 1355 *in Wiikby* (DS 5098), 1401 *i Wyghby* (SD 60), 1424 *i Wikby* (SDHK 20284) – 10 G, 7 h–7 i.
- SöH **3 aoe** 0:5 + 0:5 + 0:5.
- 1355 är Filip, *villicus* i V, faste vid en jorduppgörelse i Torshälla (DS 5098).
- 1400 är Peter i V nämndeman vid häradstinget (SDHK 15406).
- 1401 är Peter i V faste och 1409 vidervaroman vid häradstinget (SD 60, SD 1203).
- 1424 är Tomas i V faste vid häradstinget (SDHK 20284).

- 1424 är Johan Tomasson i V faste vid häradstinget (SDHK 20284).
- 1425 se 1449.
- 1448 är Magnus i V faste vid häradstinget (SDHK 25397).
- 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) tre gårdar som ligger för 0:15 som Sten Turesson (Bielke) hade sålt till Kristiern Nilsson (Vasa) 1425 (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494, GiOV s 247 f).
- 1457 upptas i Karl Knutssons jordebok 0:15 som räntar 15 tön korn och 3:0 pn (C 7 f 11v, skadad).
- 1478 är Helge i V faste vid häradstinget (SDHK 30399, tr HH 31 s 190).
- 1483 är Jon i V faste vid häradstinget (SDHK 31317).
- 1495(?) har Sten Sture tre gårdar i V om 0:15 som räntar 11 pund 2 spann korn, 3:1 avradspn och 0:9(?) dagsverkspn; till gårdarna ligger (oläsligt) i *Tomptaskog* till vedbrand och timmer – längre ned på samma sida anges 0:0:1 i *Valtomptaskogh* ligga till V (SSJb 1515).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok tre gårdar i V om 0:20 som räntar 11 pund 2 spann korn, 3:1 avradspn och 0:10(?) dagsverkspn; till gården ligger 0:½ i *Waltorps skog* till vedbrand och timmer (SSJb 1502).
- 1531 har Gustav I tre gårdar om 3:0; de har 1:0 i *Tomptaskog* till vedbrand och timmer (K 1 f 57).
- 1553 har aoe-hemmanen okänt utsäde (textskada), vardera äng till 40 lass, god ved- och svedjeskog, gott mulbete och liten humlegård men inget fiske (VmH 1553:22).
- 1559 har aoe-hemmanen vardera 3 pund utsäde, äng till 60 lass, lite skog men varken mulbete eller fiskevatten (AoE 29A).

Åkerby

- 1324 *de Aker* (DS 2476), 1385 *i Akeby* (SDHK 12912), 1444 *i Akerby* (SDHK 24636) – 10 G, 8 i.
- SöH **1 kr** 1:0, 1570 öde.
- 1324 är Nils i A faste vid en jordtransaktion i Barva sn (DS 2476).
- 1385 är Bengt i Å faste vid häradstinget (SDHK 12912).
- 1444 är Peter i Å faste vid häradstinget (SDHK 24636).
- 1490/91 namnges Jöns i Å som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostrets jordinnehav i socknen (D 8 f 2v).

Ärla socken

1278 och 1279 in *Ærlæsoxn abyring* (DS 647, 670).

1331 *parochia Erlæ* (DS 2889).

1345 in *parochia Erlæ* (DS 4011).

1379 i *Iærla soxn* (DS 9922).

1560 *uti Biuringen i Erla sochn* (GR 29 s 458).

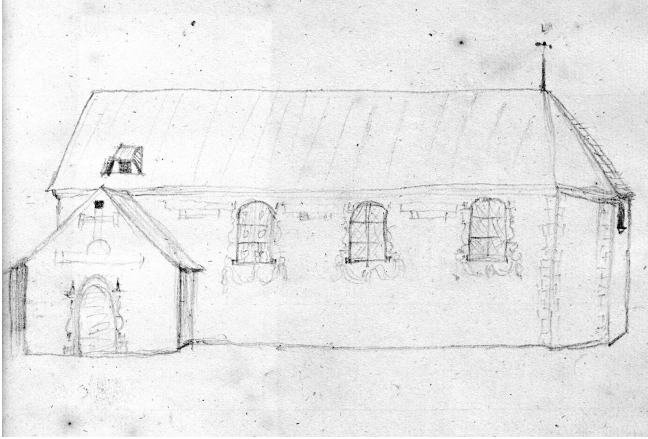
Omfattning: Ärla socken hade samma omfattning under medeltiden och 1500-talet som idag (1950).

En sockenkarta från 1718 finns (LSA Stenkvista C68-I:1).

Kyrka: Båda kyrkorna i Stenkvista och Ärla pastorat befann sig i fallfärdigt skick i slutet av 1700-talet och ersattes av helt nya kyrkobyggnader. Redan 1757 sades Ärla kyrka vara så förfallen att det inte ansågs säkert att vistas i kyrkorummet och den revs 1783. Den gamla kyrkan var belägen ca 300 m nordöst om den nuvarande, men de synliga lämningarna borttröjdes i början av 1800-talet. Peringskiölds teckning från 1686 är den enda avbildning som finns av den medeltida kyrkan. Teckningen visar en långsmal byggnad med tresidigt kor och vapenhus med en korsformig blinding. Långhuset har sannolikt förlängts någon gång under medeltiden. Vid rivningen av kyrkan ska en träbjälke med årtalet 1257 inskuret med romerska siffror ha påträffats. En möjlighet är att årtalet syftar på tidpunkten då långhuset förlängdes; själva kyrkobyggnaden uppfördes sannolikt redan under 1100-talet. Vapenhuset bör ha uppförts omkring år 1500 av blindingens form att döma. Blindingens bandet längs sydmuren tyder på att murarna vid samma tid höjts för att möjliggöra valvslagning. Det tresidiga koret tillkom sannolikt under 1600-talets första hälft. Tänkbart är att kyrkans medeltida kor haft samma utformning som det i Stenkvista.

Ett antal medeltida inventarier från den gamla kyrkan har bevarats i den nya. Äldst är dopfunten av sandsten med repstavsvulst och ett Limogeskrucifix, vilka båda kan dateras till omkring år 1200. Vidare finns ett rökelsekar från 1200-talets mitt bevarat och storklockan i tornet är gjuten 1503. En monstrans av förgylld koppar år från 1400-talets första årtionden. Intressant är att givarens namn, Katarina Gilikinsdotter, vars far Geleke van Pytten ägde jord i socknen, finns ingraverat på foten. (SöKy 51 1:a och 2:a uppl, RAÄ 62:1, DS 6715, DS 6716.)

Kyrkan ligger på gränsen mellan Hamra och Präståttingen (LSA Hamra C101-105:C1:46-8 år 1645).

Ärle kyrka, ur Johan Peringskiölds *Monumenter i Södermanland* 1684. Foto KB.

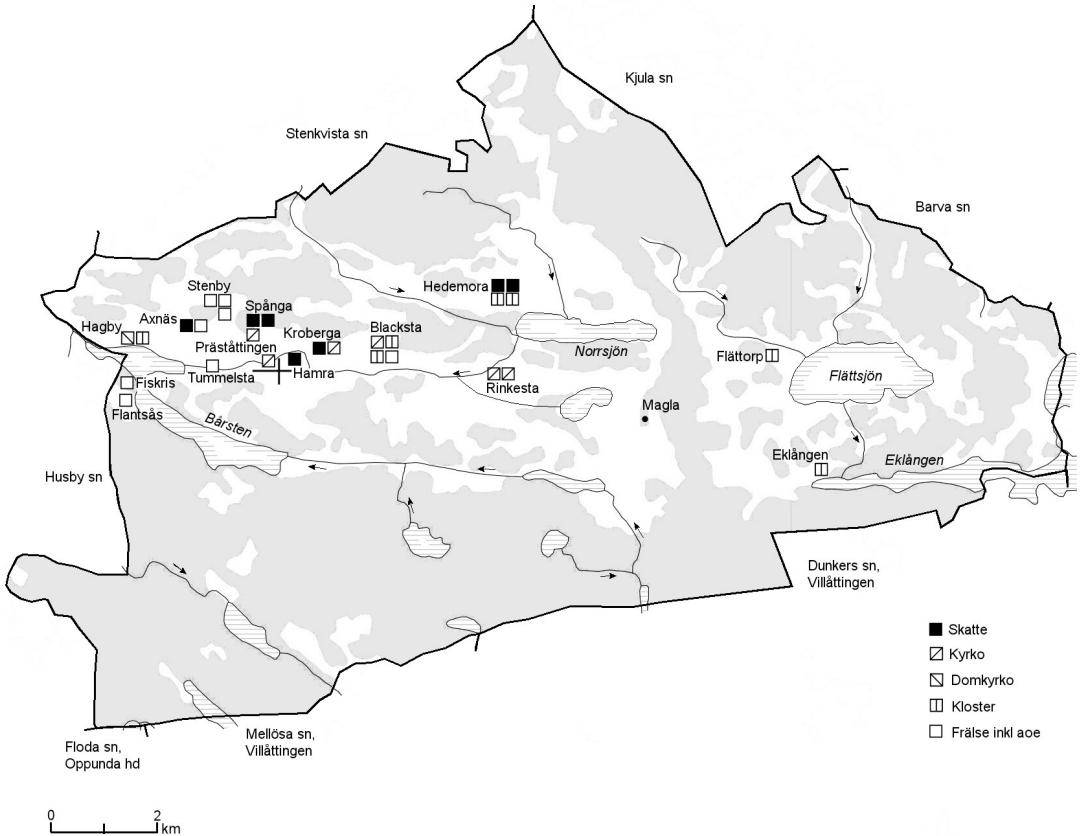
Runstenar: Sö 120 Skogshall.

Antal jordeboksenheter enligt SöH/VmH 1540/44/49/53 (1566/74)

	sk	ky	kyt	kl	fr
Axnäs	1 (1)	--	--	--	1 (1)
Blacksta	--	1 (1)	--	2 (2)	1 (1)
Eklången	--	--	--	1 (1)	--
Fiskris	--	--	--	--	1 (1)
Flantsås	--	--	--	--	1 (1)
Flättorp	--	--	--	1 (1)	--
Hagby	--	1 (1)	--	1 (1)	--
Hamra	1 (1)	--	--	--	--
Hedemora	2 (2)	--	--	2 (2)	--
Kroberga	1 (1)	1 (1)	--	--	--
Präståttingen	--	1 (0)	0 (1)	--	--
Rinkesta	--	2 (1)	--	0 (1)	--
Spånga	2 (2)	1 (1)	--	--	--
Stenby	--	--	--	--	2 (2)
Stenbytorp	--	--	--	--	1 (1)
Tummelsta	--	--	--	--	1 (1)
SUMMA	7 (7)	7 (5)	0 (1)	7 (8)	8 (8)

Dessutom redovisar längderna: *kyuj* Präståttingen 1 (0).

Ärta socken

Kartan visar Ärta socken i mitten av 1500-talet (SöH).

Axnäs

1362 *in Haxnæs* (DS 6716), 1385 *i Agxnes* (SDHK 12973), 1405 *i Axnes* (SD 647) – 10 G, 4 i.

SöH **1 sk** 0:5, 1566 öde.

1 fr (Hans Persson /Forstenaätten/).

1362 får, vid arvskifte efter Notholm Eggardsson (Brals-thorp), svärsonen Geleke van Pyten 1:2 i A (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:5 till Eskilstuna kloster (se Svallinge, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 12973, SDHK 12974).

1405 är Peter i A faste vid häradstinget (SD 647).

- 1419 är Ömund i A faste vid häradstinget (SD 2635).
- 1422 är Jöns i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 19866, tr Westman 1920 s 6).
- 1445 ger Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) 1:0 i A till sin kusin på mödernet, syster Ingeborg i Klara kloster (SDHK 24664, skadat).
- 1486 ärver Erik Trolle jord i A som räntar 0:1 pn och 4 spann korn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1498 är Anders i A nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

Blacksta

- 1375 i *Blaxta* (DS 8792), 1413 *Blaxta* (SD 1720) – 10 G, 4 j.
SöH **1 ky** 0:4
2 eskl 0:4 + 0:4.
1 fr (Hans Persson /Forstenaätten/).
- 1375 stadfäster Dan Eriksson (Finkenow) sin hustru Birgitta Bosdotters gåva av ½:0 i B till Eskilstuna kyrka och kloster, varav 0:0:4 till kyrkan och 0:0:8 till klostret (DS 8792 med komplettering i SDHK 10694).
- 1386–1504 se Blacksta, Kjula sn.
- 1413 pantsätter Esbjörn Blåpanna ½:0 i B till Eskilstuna kloster (SD 1720); förpantningen förnyas 1414 (SD 1916).
- 1416 byter Magnus Ragvaldsson (Fargalt) till biskop Anders i Strängnäs bort 0:2 i B, där Magnus har ½:0 och en tredjedels torpstad som biskop Anders ska råda över och uppbära avraden av så länge de lever, för biskopen har lovat att ge Magnus eller hans arvingar full ersättning för 0:2 i B och den tredjedels torpstaden; biskopen överlåter i gengäld 0:0:4 i *Gräfsboda och 0:0:0:4 i *Överby, båda i Näshulta sn (SD 2233) – se vidare 1433.
- 1430 pantsätter Hemming Larsson (tre sjöblad) ½:0 som räntar 4 tön korn, ½:0 pn mata och dagsverken till Peter Jonsson (SDHK 21372).
- 1433 byter Ragvald Magnusson (Fargalt) bort 0:2 i B till biskop Tomas i Strängnäs mot 0:0:3½ i *Gräfsboda och 0:0:0:4 i *Överby; samtidigt skänker Ragvald 0:1 i B, i samma teg som de 0:2, och en tredjedels torpstad till sankta Annas kor i domkyrkan som själägåva för Magnus Ragvaldsson och hans föräldrar, och vidare

säljer Ragvald 0:1 i B i samma teg till sankta Annas kor (SDHK 24308).¹

- 1437 återfår Esbjörn Blåpanna ½:0 i B som olagligen sålts till Erik Puke (se Rosendal, Husby sn) (SDHK 22854).
- 1440 har sankta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka köpt ½:0 i B för pengar som biskop Arnold skänkt (se DMS 2:2 s 118) (SDHK 23473).
- 1441 stadfäster Anders Horn (galt) och hans hustru Ingrid Larsdotter (tre sjöblad) hennes bror Hemming Larssons gåva av 1:0 i B 'östan i byn' till Eskilstuna kloster (SDHK 23953 Hadorph).
- 1463 skänker Erengisle Nilsson d y (Hammerstaätten) och hans hustru Birgitta Olofsdotter (Tott) en gård längst österut i B som räntar 3 pund korn, 1:0 pn och 1 pund mata till Eskilstuna kloster som själagåva för sina släktingar (SDHK 28099).
- 1484 har Annaprebendan vid domkyrkan ½:0 i B som räntar ½:0 pn, 3 tön korn, 1 pund smör och 6 pund bast i gengärd (A 15 f 26).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster tre gårdar i B som räntar 9 tön korn, 0:12 pn och 3 pund mata (D 8 f 2v).

Boberg

- 1536 *i Bobergh* (BhSp 24/2) – 10 G, 4 j.
1536 är Olof i B faste vid häradstinget (BhSp 24/2).

Eklången

- 1278 *in Ekelang* (DS 647), 1501 *i Eklonghen* (SDHK 34326) – 10 H, 3 a.
SöH **1 eskl** 0:4.
1278 säljer kung Magnus 0:0:9 i E, som tillhör kronan, till Eskilstuna kloster; kungen ska eftersträva att ge kronan full ersättning för jorden (DS 647). – 1279 avsäger sig kungen med ett nytt brev rätten för sig och sina efterträdare på tronen att återlösa jorden, eftersom han avser att kompensera kronan med fullvärdig ersättning (DS 670).
1490/91 har Eskilstuna kloster jord i E som räntar 0:20 pn (D 8 f 2v).

¹ Brevets datering 1433 skulle kunna vara felaktig då Johan Karlsson (Färla) kallas lagman i Södermanland, vilket han anses ha blivit först 1443; Nils Erengisleson (Hammerstaätten) var lagman 1409–1440 (AL s 97). Nils Erengisleson nämns som lagman ännu 1432 (SDHK 21860) och igen 1435 (SDHK 22361), men i brev utfärdade 1434 endast som riddare (SDHK 22092, SDHK 22217, SDHK 22229, SDHK 22233, SDHK 22234, SDHK 22241, SDHK 22357) – för återkomster i lagmansämbetet se AL s 130, 274, 326.

1501 är Peter i E nämndeman vid häradstinget (SDHK 34326).

Fiskris

1535 *Sisuris* (GHj s 109), 1553 *Fiseris* (SöH 1553:1), 1555 *Fysseriss* (SöH 1555:8), 1564 *Fyleryd* (SöH 1564:7) – 10 G, 4 i.

SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1535 redovisar en extraskattelängd Johan i F bland torparna (GHj s 109).

Flantsås

1441 *Flanzaas* (SDHK 23894) – 10 G, 4 i.

SöH **1 frt** (Nils Ryning).

1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva, troligen efter morbrodern Olof Ragvaldsson (Lindöätten), torpet F (se Stenby) (SDHK 23894).

1538 byter Lars Siggesson (Sparre) bort en äng i F till Karin Erikdotter (Gyllenstierna) (se Vingsleör, Lista sn) (SDHK 39234).

Flättorp

1450 *i Flätiotorp* (SDHK 25725) – 10 H, 4 a.

SöH **1 eskl.**

1450 är Olof i F faste vid häradstinget (SDHK 25725).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i F som räntar 10 pund smör och fisk (D 8 f 2v).

Hagby

1362 *in Haghaby* (DS 6716), 1382 *i Haghaby* (SDHK 12254) – 10 G, 4 i.

SöH **1 ky** 1:0, 1564 0:5:1:4.

1544 (endast) **1 pb** (Johannes), troligen omvandlad till ky.

1 eskl 0:3, 1564 0:5:1:4.

1362 får, vid arvskifte efter Notholm Eggardsson (Bralthorp), sonen Torsten Notholmsson 1:0 i H (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).

1382 är Bengt i H faste vid häradstinget (SDHK 12254, SDHK 12273 Hadorph) – kan avse Hageby, Jäders sn.

1385 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:5:0:4 till Eskilstuna kloster (se Svallinge, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 12973, SDHK 12974).

1419 är Erik i H faste vid häradstinget (SD 2635) – kan avse Hageby, Jäders sn.

- 1449 är Peder Johansson i H faste vid häradstinget (SDHK 25582) – kan avse Hageby, Jäders sn.
- 1454 intygat de äldste i Österrekarne vid häradstinget att Eskilstuna klosters jord i H alltid har tillhört klostret (SDHK 26441).
- 1490/91 har Eskilstuna kloster jord i H som räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 15 mark mata (D 8 f 2v).
- 1560 byter Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) bort en utjord i H som räntar 2 spann korn till Gustav I (se Husby, Öja sn) (GR 29 s 458).

Hamra

- 1331 *in Hambre* (DS 2889, avskr), 1356 *in Hambre* (DS 5572b) – 10 G, 4 j.
- SöH 1 sk 1:2:2:4, 1564 1:3.
- 1331 har domprosten i Strängnäs 0:0:2½ i H (DS 2889).
- 1356 är Olof Smed i H och Johan i H fastar i Eskilstuna (DS 5572b).
- 1360 är Johan i H faste vid häradstinget (DS 6325b).
- 1362 ger Torsten Notholmsson (Bralsthorp) och Geleke van Pytten 0:12:0:4 i H och 0:0:½ i *Valla till Eskilstuna kloster istället för ½:0 i Öjaby, Tortuna sn, Yttertjurbo hd, Västmanland, som givits i testamente för Torsten Simpa och dennes dotter Johanna (se även Räfte, Husby sn) (DS 6715).
- 1365 byter domprosten i Strängnäs bort 0:0:2½ i H till Eskilstuna kloster mot 0:0:2 i Glömsta och 0:0:½ i Hättersta, båda i Fors sn, Österrekarne (DS 7145).
- 1423 byter Eskilstuna kloster bort 0:0:6½ i H till hustru Katarina i H mot lika mycket jord i Rinkesta (SDHK 20142).
- 1426 är Staffan i H faste vid häradstinget (SDHK 20756)
- 1429 vittnar Jon i H i en godstvist (SDHK 21213).
- 1440 och 1444 är Peter Magnusson i H faste vid häradstinget (SDHK 23419, 24453).
- 1450 (omkr) är Peter i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat).
- 1471 är Jöns i H faste vid häradstinget (SDHK 29205, SDHK 29206).
- 1498 är Jöns i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

Hedemora

- 1354 *i Hedhemorum* (SDHK 6673, regest), 1360 *in Hedhemorum* (DS 6325b), 1409 *i Østra Hedhemorum* (SD 1125), 1469 *i Wæstre Hedhamorum* (SDHK 29003), 1490/91 *Hedemora, Lisle Hedemora* (D 8 f 2v) – 10 G, 4 j.
- SöH **2 sk** 1:2:2 + 0:6:0:4, 1564 1:3 + 1:0.
1 eskl 0:4, 1564 0:4:2.
1 kl 'Östra H' 0:2:2.
 Summa jt 2:7:1:4.
- 1354 byter Inger Olofsdotter bort 0:0:4:4 i H till Johannes Raasby mot 0:0:4:4 i Rinkesta (SDHK 6673).
- 1360 är Johannes Raska (?identisk med Johannes Raasby 1354) i H faste vid häradstinget (DS 6325b).
- 1362 skänker Ramborg Karlsdotter (okänt sigill) 0:0.1 i H till Eskilstuna kloster i själagåva för sig själv, sin make och sina föräldrar (DS 6670).
- 1362 får, vid arvskifte efter Notholm Eggardsson (Bralthorp), svärsonen Geleke van Pytten ½:0:0:2 i H (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).
- 1363 skänker Ramborg Karlsdotter 0:0:1 i H och torpet Medje till Eskilstuna kloster i själagåva för sin make Sigge (Magnusson /Håkan Tunassons ätt/) och sina föräldrar (DS 6750).
- 1381 är Peter i H faste vid häradstinget (DS 10410, DS 10411, DS 10412, DS 10413).
- 1382 och 1383 är Johan i H faste och 1386 nämndeman vid häradstinget (SDHK 12206, SDHK 12420 Hadorph, SDHK 12441, SDHK 13112, SDHK 13113).
- 1409 döms på räfsteting 0:0:2 av Eskilstuna klostrets jord i Östra H åter under skatt och ska återgå till arvingarna (SD 1125).
- 1420 byter Lars Johansson (saknar sigill) i Östra H jord i Rinkesta (SD 2727, SD 2735).
- 1422 är Lars i H och Magnus i H nämndemän vid häradstinget (SDHK 19866).
- 1425 är Magnus i H faste vid häradstinget (SDHK 20527).
- 1431 är Lars i H nämndeman vid lagmansting (SDHK 21606).
- 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva, troligen efter morbrodern Olof Ragvaldsson (Lindöätten), H som räntar 3 tön korn och 0:3 pn (se

Stenby) (SDHK 23894).

1444 köper Jöns Ingolfssons barn i H, Lars och Tomas, jord i Kroberga (SDHK 24453).

1444 är Magnus i H faste vid häradstinget (SDHK 24636).

1447 är Nils i H vittne vid häradstinget (SDHK 25160).

1450 (omkr) är Jöns i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat).

1464 är Jöns Magnusson i H faste vid häradstinget (SDHK 28246).

1469 är Lars i Västra H faste vid häradstinget (SDHK 29003).

1479 är Lars Jönsson i H nämndeman vid häradstinget (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i H som räntar 2 spann och 3(?) pund korn, 0:6 pn och 1½ pund mata samt jord i Lilla H som räntar 2 pund korn, 0:0:8 pn och ½ pund mata (D 8 f 2v).

1506 fastfars Anders Jönssons i Näs, Husby sn, försäljning av 0:0:11:2 i Östra H 'i östra hägnaden' till Jöns Filipsson i Östra H (SDHK 35530).

Kroberga

1422 *i Krokabergh* (SDHK 19866) – 10 G, 4 j.

SöH **1 sk** 0:7, 1564 1:0.

1 ky 0:4:1:4.

1422 är Martin i K nämndeman och 1424 faste vid häradstinget (SDHK 19866, 20284).

1444 säljer Skäring Birgersson (okänt sigill), efter att lagligen ha utbjudit jorden, 0:0:2 i K till Lars och Tomas Jönssöner, Jöns Ingelssons barn i Hedemora (SDHK 24453).

Magla

1400 *i Måglum* (SDHK 15493, bristfällig avskr), 1422 *i Maghlum* (SDHK 19880), 1450 *i Maaghlom* (SDHK 25725) – 10 H, 3 a–4 a.

1400 är Gudmund i M faste vid häradstinget (SDHK 15493).

1422 är Sven Eriksson i M faste vid häradstinget (SDHK 19880).

1450 är Olof i M faste vid häradstinget (SDHK 25725).

- Medje** 1363 *in Mydhethe* (DS 6750) – 10 H, 4 a.
 1363 skänker Ramborg Karlsdotter torpet M till Eskilstuna kloster (se Hedemora) (DS 6750).

***Präståttingen,**

- nu Åttinge** 1553 *Presta åttingen* (SöH 1553:1), 1564 *Ottingen* (SöH 1564:7) – omedelbart väster om kyrkan (HEK), 10 G, 4 i.
 SöH **1 ky**, 1564 **1 kyt**.
 1553 (endast) **1 kyuj**.

Detta var troligen prästgård innan socknen under senmedeltiden blev annex (se Inledning, Kyrkliga förhållanden) och blev i nya tiden komministerboställe (Marschell 1823 s 36).

Rinkesta

- 1379 *i Rinkastom* (DS 9922) – 10 G, 4 j.
 SöH **1 ky** 0:5:1:4, 1564 0:4.
1 ky 0:4, 1554 **1 eskl** 0:4.
 1354 byter Johannes Raasby bort 0:0:4:4 i R till Inger Olofsdotter mot 0:0:4:4 i Hedemora (SDHK 6673).
 1379 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:½ till biskop Tord i Strängnäs (se Malmö, Jäders sn) (DS 9922).
 1382 är Elof i R faste vid häradstinget (SDHK 12273 Hadorph).
 1395 skänker Katarina Erengislesdotter (tre sjöblad) sin morgongåva ½:0 i R till Helgakorsprebendan i Strängnäs som själågåva för sin make Sigge Brun, sina föräldrar och barn (SDHK 14428) – fastebrev utfärdas 1405 (SD 647).
 1405 är Elef i R faste vid häradstinget (SD 644).
 1413 uppges att Märta Birgersdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) och hennes make Bengt (Magnusson) Svarte (två spetsar uppifrån) tidigare har skänkt ½:0 i R till Heliga Korsets och heliga Birgittas altare i Strängnäs domkyrka (se DMS 2:4 s 65) (SD 1796).
 1420 byter Lars Johansson i Hedemora till Helgakorsprebendan i Strängnäs bort 0:1 i västra änden av R intill prebendans 0:0:3½ där mot 0:1 'på samma plats som mitt öresland förr låg'; vidare skänker han 0:0:0:1 i R som ligger intill de 0:0:5½ i västra änden av byn som prebendan också äger (SD 2727). – I motbrevet

anges det första öreslandet ligga i östra änden av byn (SD 2735).

1423 byter hustru Katarina i Hamra bort 0:0:6½ i R till Eskilstuna kloster mot lika mycket jord i Hamra (SDHK 20142).

1450 (omkr) är Peter i R och Skäring i R nämndemän vid häradstinget (SDHK 39349, odat).

1457 och 1463 är Skäring i R faste vid häradstinget (SDHK 27056, SDHK 28077).

1464 och 1478 är Skäring i R vidervaroman vid häradstinget (SDHK 28246; SDHK 30399, tr HH 31 s 190).

1466 är Peter i R faste vid häradstinget (SDHK 28520).

1490/91 har Eskilstuna kloster jord i R som räntar 3 pund korn, ½:0 pn och 1 pund mata (D 8 f 2v).

1501 skriver sig underhäradshövdingen Jöns Johansson (saknar sigill) till R (SDHK 34326).

1506 är Peter i R faste vid häradstinget (SDHK 35530).

Spånga

1285 *in Spanga* (DS 804), 1382 *i Spangom* (SDHK 12254) – 10 G, 4 i.

SöH **1 sk** 1:1.

1 sk 0:5:1:4, 1566 0:6.

1 ky 0:5:1:4.

Summa jt 2:4.

1285 skänker Ingvar i Kumla och hans hustru Katarina, med sina arvingars goda minne, 5 penningar i S till Eskilstuna kloster (se Kumla, Stenkvista sn) (DS 804).

1382, 1384 och 1385 är Halsten i S faste vid häradstinget (SDHK 12254, SDHK 12273 Hadorph, SDHK 12687, SDHK 12985).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:2 till Eskilstuna kloster (se Svallinge, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 12973, SDHK 12974).

1423 är Emund i S och Ulf i S fastar vid häradstinget (SDHK 20142).

1430–50 är Emund i S faste vid häradstinget (SDHK 21281, odat).

1448 är Peter i S faste vid häradstinget (SDHK 25397).

1450 (omkr) är Ingevald i S nämndeman vid häradstinget (SDHK 39349, odat).

- 1457 frändöms Ingevald i S jord i Villåttingen som han kärat om (se DMS 2:4 s 173) (SDHK 27056).
 1467 är Peter i S faste vid häradstinget (SDHK 28748, SDHK 28749).
 1470 vittnar Ingevald Ulfsson i S vid häradstinget (SDHK 29066).

Stenby

- 1362 *in Stenby* (DS 6716) – 10 G, 4 i.
 SöH **2 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
 1362 får, vid arvskifte efter Notholm Eggardsson (Brals-thorp), svärsonen Geleke van Pytten 0:7 i S (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).
 1380–1508 se Stenby, Jäders sn.
 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) vid arvskifte, troligen efter morbrodern Olof Ragvaldsson (Lindöätten), S som räntar 6 tön korn och 0:6 pn, Tummelsta och Hedemora, denna sn, Navsund, Husby sn, torpet *Stralasund, ?denna sn, torpet Flantsås, Stenbytorp, denna sn, jord i Rönö hd (se DMS 2:2 s 270 f) samt i Östergötland och Småland (SDHK 23894).
 1483 är Olof i S faste vid häradstinget (SDHK 31317) och 1498 nämndeman (SDHK 33606).
 1490/91 namnges Olof i S som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klosters jordinnehav i socknen (D 8 f 2v).
 1506 är Olof i S i Ärla sn faste vid häradstinget (SDHK 35530).

Stenbytorp

- 1441 *eeeth torp som ligger hart widh Stenby* (SDHK 23894), 1486 *aff Steenbotorp* (SDHK 31816) – omedelbart sydväst om Stenby (EK 1:10 000), 10 G, 4 i.
 SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva S som räntar 1:0 pn (se Stenby) (SDHK 23894).
 1486 ärver Erik Trolle jord i S som räntar 0:6 pn vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).

***Stralasund**

- 1441 *Stralaswnd* (SDHK 23894) – låg troligen i denna sn.
 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva torpet S som räntar ½:0 pn (se Stenby) (SDHK 23894).

***Sundby**

- 1362 *in Sundby* (DS 6716), 1486 *aff Swndtorpet* (?SDHK 31816) – låg omkr 1 km östsydöst om Eklångens gård (LSA Stenkvista C68-1:1 år 1718), 10 H, 3 a.
- 1362 får, vid arvskitte efter Notholm Eggardsson (Bralsthorp), svärsonen Geleke van Pytten 0:0:20 i S (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).
- 1486 ärver Erik Trolle 'Sundtorpet' som räntar ½:0 pn och 'det andra Sundtorpet' som räntar 0:6 vid arvskitte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (?SDHK 31816).

Tummelsta

- 1317–59 *i Tynnelsta* (EsKIRL, regest), 1345 *in Thomblestum* (DS 4011), 1362 *in Tumbblastom* (DS 6716), 1400 *i Thomblastom* (SDHK 15415, 1482 *i Tömstom* (SDHK 31209) – 10 G, 4 i.
- SöH **1 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
- 1317–59 byter Eskilstuna kloster bort 0:9:1 i T till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Sundby, Sundby sn) (EsKIRL, feldat 1304).
- 1345 ger Notholm Eggartsson (Bralsthorp) 0:3 i T i morgongåva till sin hustru Cecilia Ingevaldsdotter (se Räfte, Husby sn) (DS 4011)
- 1362 får, vid arvskitte efter Notholm Eggardsson, svärsonen Geleke van Pytten 0:3 i T (se Älunda, Husby sn) (DS 6716).
- 1400 är Bengt i T faste vid häradstinget (SDHK 15415).
- 1405 är T dateringsort då Filip Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) pantsätter jord i Uppland (se DMS 1:3 s 285) till Magnus Simonsson (skyskura) (SD 635).
- 1441 får Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) ärva T som räntar 3 tön korn och 0:3 pn (se Stenby) (SDHK 23894).
- 1482 är Lars i T faste vid häradstinget (SDHK 31209).
- 1486 ärver Erik Trolle jord i T som räntar 4 tön korn, 1:0 pn och 2 pund fläsk vid arvskitte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1490/91 namnges Jon i T som ett av två opartiska vittnen till Eskilstuna klostres jordinnehav i socknen (D 8 f 2v).
- 1498 är Johan i T nämndeman vid häradstinget (SDHK 33606).

- *Valla** 1362 *in Wallum* (DS 6715).
 1362 ger Torsten Notholmsson (Bralsthorp) och Geleke van Pytten 0:0:½ i V till Eskilstuna kloster (se Hamra) (DS 6715).
- Åttinge** Se *Präståttingen.

Olokaliserat i Österrekarne

- *Lytislunda** 1357 och 1360 *i Lötislundum* (DS 5772, DS 6325b), 1405 *i Lytislundom* (SD 644), 1408 och 1415 *i Lytislundhum* (SD 929, SDHK 18467), 1409 *i Lytislundum* (SD 1125), 1409 *i Lytislundom* (SD 1129, SD 1130, SD 1136), 1409 *i Lyalundom* (SD 1132), 1409 *i Litislundom* (SD 1137), 1410 (omkr) *i Lythislundom* (SDHK 16389), 1510 *i Lytislundom* (SDHK 36726 Örnhielm) – låg möjligen i Vallby sn (se 1451).
- 1357 och 1360 är Jon i L faste vid häradstinget (DS 5772, DS 6325b).
- 1405, 1408, 1410 (omkr) och 1415 är Gärdar i L faste vid häradstinget (SD 644, SD 929, SDHK 16389, SDHK 18467)
- 1409 är Gärdar i L en av bönderna i nämnden vid räfsteting (SD 1125, SD 1129, SD 1132, SD 1137).
- 1451 har Bengt i *Lijchlundh* tvistat med Vallby kyrka om jord i Gunneband, Vallby sn (?SDHK 25835, avskr).
- 1510 är Abjörn i L vidervaroman vid häradstinget (SDHK 36726 Örnhielm).

Torshälla stad

1317 *ad villam Thorsshargh* (DS 2097).

1384 *borghamestara oc radhmen i Thorsærghe* (SDHK 12581).

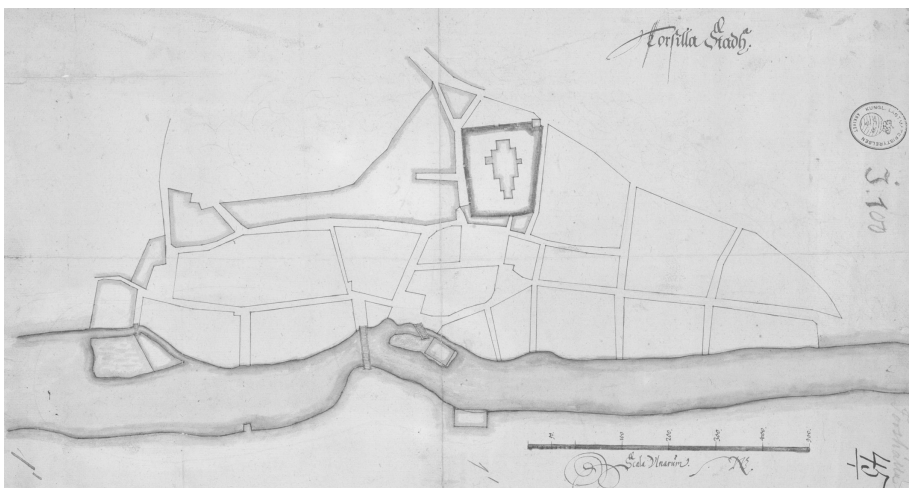
1475 *in oppido Torselia* (SDHK 29884).

SöH 1554 (endast) **17 kybodar**.

1543 (endast) **10 dkytomter**.

1543–56 **40 aoetomter**, 1556 **41 aoetomter**.

1556 (endast) **19 aoevretar**.

Karta över Torshälla stad i början av 1700-talet (LSA C78-1:1). Norr åt höger.

Torshälla i medeltidskällorna

1317 utfärdar kung Birger stadsprivilegier för T, vars innevånare inte tidigare fått del av samma rätt som övriga städer i riket, efter framställan från borgarna (*cives*) Germund och Olov som representanter för borgerskapet (*conciuium suorum*); torgdag ska vara fredagen i varje vecka (DS 2097).

1355–56 skriver sig Filip Djäken (trappskuren spets uppifrån) till T (DS 5098, DS 5572b).

1378 vidfästs stadens sigill, sankt Olof med omskriften *S' ciuitatis Thorsargh*, ett dokument (DS 9743).

1384 vidimerar borgmästarna och rådet i T ett brev (SDHK 12581).

- 1384 säljer Hinze Sasse, 'byaman' i T, och hans hustru Lämborg jord i Eskilstuna sn (se Röksta, Eskilstuna sn) (SDHK 12687).
- 1396 skänker Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) en kvarn i T med den tomt som ligger där under, och alla andra tomter han äger i T, till Eskilstuna kloster (SDHK 14548 Hadorph).
- 1407 säljer Håkan Skomakare en halv tomt i T som kallas *Nyagårdhen* till Nils Gregersson (kluven sköld med sinister fält tre gånger styckat) (SDHK 16818, regest).
- 1407 stadfäster Nils Gregersson och hans hustru Ingegerd Ingevaldsdotter i *Nyagårdh* hennes framlidne far Ingevalds i Nygård, borgare i T, donation av jord i Fors sn till Eskilstuna kloster (se *Halspånga, Fors sn, Österrekarne) (SD 904).
- 1413 byter Lars Ulfsson (Aspenäsätten) bort 'sin tomtöre' och alla andra ägor som han ditills haft i T till Jäders kyrka mot jord i Järshammar, Öja sn (SD 1746).
- 1415 skänker rådmannen Mikael Påvelsson och hans hustru Gertrud Gödelesdotter (båda saknar sigill) en tomt 'i vår gård', 15 alnar lång och 8 alnar bred, till Eskilstuna kloster; överlåtelsen har stadfärsts på rådstugan (SD 2115).
- 1428 säljer Sten Turesson (Bielke) och hans hustru Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta) till Kristiern Nilsson (Vasa) en tomt i T och en kvarnström där belägen 'östan ån och bron' (se Åsby, Fors sn, Västerrekarne) (SDHK 25494 år 1449, SDHK 30700 år 1480). – 1449 återköper Karl Knutsson (Bonde) tomten och kvarnen av Kristiern Nilssons arvingar (se Hällby, Torshälla sn) (SDHK 25494).
- 1436 kommer marsken Karl Knutssons trupper till T, där invånarna har flytt staden men fört sina ägodelar till kyrkan i tron att de skulle vara säkra där. Marsken anfäller inte stadsborna men låter trupperna ta ägodelarna, utom det som tillhör kyrkan och prästen. (KK v 4104–4135.)
- 1438 intygar borgmästare och råd att hustru Katarina Sunesdotter sålt sin gård och tomt i T till Hans Kröpelin (SDHK 23062).
- 1446 köper Hans Karteke, borgare i T, jord i *Halspånga, Fors sn, Österrekarne (SDHK 24951).
- 1447 har Vadstena kloster en obebyggd tomt som Gregers Skräddare skänkt; den är åt land "thæn waghin lukan waar" (?där vägbommen var) 39 alnar och från "hwirffuone" (inhägnaden) till vattnet 32 alnar bred (VaKlJb s 40). – 1473 innehas den av Lars Matsson, men 1502 är tomten obebyggd, och den är åt land 'som lotten var' 39 alnar och från 'hornet' och till vattnet 32 alnar (HH 16 s 247 f).

- 1448 köper Johan Petersson, borgare i T, jord i Axby, Jäders sn (SDHK 25273).
- 1466 skänker Katarina Eriksdotter (Väsbyätten), änka efter Sten Pedersson (Peter Finvidssons ätt), sina vretar, tomter, ängar, kålgårdsrum och gatubodsrum i T till Julita kloster; hon hade fått dem genom bakarv från sin make Sten, och denne hade ärvt dem efter hustru Kristina (Röriksdotter /Bonde/, ÄSF 1 s 236) i Ridö, Västerås-Barkarö sn, Tuhundra hd, Västmanland (SDHK 28588).
- 1473 säljer Margareta, Henning Barnekows änka, sin gård i T som hon och maken hade bebott, med hus och jord och så lång och bred som gammal hävd utvisar, till biskop Hans i Strängnäs (SDHK 29670).
- 1475 instiftar biskop Lydeke i Västerås Prebenda patronorum i sin domkyrka och skänker dit bl a två bodar i T på östra sidan av torget (*in orientali parte fori*) som Hinze Petersson, kyrkoherde i Svedvi, Snevringe hd, Västmanland, och Peter, kyrkoherde i Hedemora, Dalarna, haft i arv (SDHK 29884).
- 1479 dömer en häradsnämnd att ett tredje laxkar i Torshälla ström, som byggts efter att Nils Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) för något år sedan fått häradet, ska frångå Nils och återgå till kronan; där finns sedan gammalt två laxkar i kronans ström, brukade av kronan respektive Eskilstuna kloster (SDHK 30545, tr Westman 1920 s 22 f).
- 1496 erhåller sankt Nikolai gille av biskop Kort i Strängnäs en tomt tillhörig biskopsbordet, belägen söder om kyrkogården tvärs över gatan, mot ett årligt tomtöre om 0:0:1 pn (SDHK 33366).
- 1509 ger riksföreståndaren Svante Nilsson T stad till Nils Bosson (Grip) som tjänsteförläning (SDHK 36395, Retsö s 82).
- 1517 gör Birgitta Nilsdotter för sitt brorsbarns räkning anspråk på en gård i T som var byggd på biskop Mats' tomt av hennes avlidne bror borgmästaren Nils Nilsson, med fyra gatubodar, ny stuga och flera andra hus. Efter dennes död bad kyrkoherden Olof i Torshälla änkan att överlämna gården till kyrkan, men hon gick inte med på att frånta sitt barn gården. När borgmästarens änka dog lade kyrkoherden beslag på gården utan tillstånd och sålde den. Birgitta har flera gånger rest till Torshälla och framlagt ärendet i rätten, och vid tredje gången gick hon med på att barnet skulle få en ersättning, men hon har nu fått veta att släktingar till barnets mor inte godtar denna förlikning. (SDHK 38089, tr HH 39 nr 429).
- 1521 skänker Håkan Andersson (Hålbönäsätten), med sin hustrus och sina arvingars goda vilja, till dominikanerna i Strängnäs sin gård i T 'norr i byn invid Gillesgården, med alla gamla tillagor ovan gatan och nedan gatan och en del i ån som ligger nedanför gården', med 0:1 i åker och äng (SDHK 38463).

- 1526 ska staden erlægga 2 fat järn i en extra gård, samma mängd som Trosa men hälften så mycket som Strängnäs (GR 3 s 231).
- 1540 upptar länsregistret ett laxfiske i T bland Strängnäs och Örebro klosterns landbor (AL 3 s 156).
- 1554 ligger ett laxfiske i T under Eskilstuna gård (SöH 1554:8).

Fogdegård

- 1357 utfärdar Södermanlandsfogden Jöns Larsson (björn) ett brev i T (DS 5802).
- 1365–66 framträder T som ett lokalt förvaltningscentrum i Raven van Barnekows räkenskaper för Nyköpings fögderi (Fritz 1973 s 23 f). Räkenskaperna listar förbrukning i T, bland annat för läntagarens och krigsfolkets övernattningar (RBR s 132–149), och 1366 skulle kött saltas där (RBR s 176 f).
- 1374 betecknas Simon Djäken som fogde på Nyköpingsfogdens vägnar och håller räfsteting i T (DS 8682).

På klippan Husberget, öster om ån, har påvisats spår av en mindre befästning, med arkeologisk datering till andra hälften av 1300-talet eller början av 1400-talet (Lidén 1990).

Gillen

- 1322 beseglas en handling där staden säljer jord med Vårfrugillet och Olofsgillet's sigill (*sigillis conuiuorum gloriose virginis, et beati Olau, regis*) (DS 2345).
- 1496 arrenderar Nikolaigillet (*sancti Nicolai gilde*) i T en tomt av biskop Kort (se 1496 ovan) (SDHK 33366). Det vidhängda sigillet har omskriften 'sankt Knuts gille' (*co...i sancti Kanuti in Thorsælie*), vilket kan ha varit Nikolaigillet's ursprungliga dedikation (Collmar 1977 s 47 ff).
- 1650 nyttjar staden sigillet för ett Helgakorsgille som i övrigt är okänt (Collmar 1977 s 47).

Kvarnar

- SöH 1540–56 **1 aoekvarn** 'kallad Ekesåå' östan ån, 1555 **1 krkvarn** östan ån med 2 par stenar, 1556 **1 aoekvarn** 'Östanå kvarn' med 2 par stenar.
 1540–56 **1 aoekvarn** 'Holmskvarn, 1555 **1 krkvarn** 'Holmskvarn' västan ån med 2 par stenar, 1556 **1 aoekvarn** 'Holmskvarn' med 2 par stenar.
1 bikvarn *Graffz quærn* (upptas i Vallby sn), 1555 **1 kykvarn** östan ån

med 3 par stenar, 1556 **1 aoekvarn** (f d ky) *Graffz Quernn*, 1564 **1 kykvarn** *Graffz quarn* med 3 par stenar (upptas i Vallby sn).

1554–62 **1 esklkvarn** västan ån med 2 par stenar, 1556 **1 aoekvarn** 'Klosters kvarn' med 2 par stenar, 1562 **1 klkvarn**.

1555–56 **1 frkvarn** västan ån med 2 par stenar (Karin Eriksdotter /Gyllenstierna/), 1556 **1 aoekvarn** med 2 par stenar.

1555–56 **1 frkvarn** östan ån med 2 par stenar (Karin Eriksdotter /Gyllenstierna/), 1556 **1 aoekvarn** med 2 par stenar.

Sammanlagt fanns sex kvarnar på 1550-talet, tre på var sida av ån. Av dem hade *Graffs kvarn på östra sidan ursprungligen legat på eller i anslutning till en holme (se *Graff, Vallby sn 1453). Till detta kom en kopparhammare, troligen på östra sidan (se 1486 och 1545 nedan).

1277 (senast) testamenterar Margareta Ragvaldsdotter tre kvarnar i T till Sko kloster (SDHK 1012, tr Peetre 1953 s 92 f).

1279 pantsätter Magnus Geresson (okänt sigill) två kvarnar i T till biskop Anund i Strängnäs (DS 665).

1288 skänker kung Magnus två kvarnar i T, som han mottagit av Karl Estridsson (delad sköld), till Klara kloster (DS 975).

1291 testamenterar Anund Haraldsson (vingad lilja) övre kvarnen i T med tomt, liten åker och nya kvarnstenar till Julita kloster (DS 1041). – 1296 skänker Lars Boberg till klostret en äng som hört samman med det av Anund skänkta åkerstycket (DS 1153).

1303 byter marsken Tyrgils Knutsson bort tre kvarnar i T, av vilka han har fått två av Ulf Karlsson (Ulv) och en av biskop Isar i Strängnäs, till kung Birger (se DMS 4:4 s 238) (DS 1403).

1307 överlämnar hertigarna Erik och Valdemar alla kvarnar i T som Tyrgils Knutsson ägt till Abjörn Sixtensson (Sparre av Tofta) som delbetalning av en skuld (DS 1554).

1311 byter Torkel Andersson (delad sköld) bort två kvarnar i T till sin svåger Holmger Ulfsson (Ama) (se Mälby, Torshälla sn) (DS 1783).

1312 skänker kung Birger en kvarn i T till Sigmund Keldorsson (tre klöverblad) (se DMS 2:6 s 265); kvarnen hade fogden Kristern (från Öland) köpt av Klara kloster (SDHK 2490).

1327 skänker Ulf Abjörnsson (Sparre av Tofta) och hans hustru Kristina (dotter till Sigmund Keldorsson, se 1312) två tön mjöl årligen från sina kvarnar i T till Eskilstuna kloster; detta ska erläggas oavsett vem som äger kvarnarna (DS 2607). – Sonen Karl Ulfsson stadfäster gåvan 1366 (DS 7418).

1329 upplåter Birgitta Jonsdotter (Aspenäsätten) sina kvarnar i T, som hon bytt till sig av Ragvald Magnusson (Håkan Tunasons ätt) mot jord i

- Närke, till Vårfruberga kloster (DS 2691).
- 1335 testamenterar kaniken Ulf Holmgersson (Ama) till Vårfruberga kloster en kvarn i T som han köpt av sin mormor Birgitta Törnesdotter (DS 3130).
- 1394 byter Vårfruberga kloster bort en kvarnström i T till Strängnäskaniken Johan Hammar, prebendat vid sankt Botvids prebenda, mot jord i Åkers hd (se DMS 2:7 s 54), med förbehållet att Johan ska uppbygga kvarnströmmen och inneha den tills han skiljs från prebendan, varefter den ska återlämnas till klostret (SDHK 14319).
- 1396 se Torshälla stad.
- 1428 se Torshälla stad.
- 1432 ärver Olof Ragvaldsson (Lindöätten) T kvarn som ingår i en av fyra systerdelar vid arvskifte efter modern Elin Bengtsdotter (Aspenäsätten) (se DMS 1:3 s 124 f) (SDHK 21791).
- 1437 köper Olof Ragvaldsson T kvarn 'den översta' (Tidöark 1 p 24, regist).
- 1449 tillkännager stadens råd att Strängnäs domkyrka kärat på de byggnader som 'abbotens' (dvs Julita klostrets) mjölnare för några år sedan uppfört "aff gamla lægheno vti strømen" till skada för biskopskvarnen; nämnden finner att en tidigare nämnds beslut ska gälla, enligt vilket abbotens kvarn uppenbarligen är byggd på gamla läget och att strömmen som löper från biskopens kvarn ska ha sitt utlopp under abbotens kvarnhus så att abbotens dammar kan förbli så som de byggts (SDHK 25589, tr Westman 1920 s 15).
- 1451 intygas vid Västerrekarne häradsting att Eskilstuna klostrets kvarn i T av ålder tillhört klostret (SDHK 25972). – 1482 gör Klara kloster anspråk på Eskilstuna klostrets kvarn, men det avvisas vid en herredag då den hade skänkts till Eskilstuna kloster av kung Karl Knutssons 'föräldrar' (dvs förfäder, se 1327 och 1396) (SDHK 31171).
- 1453 se *Graff, Vallby sn.
- 1457 upptas en kvarnström i Karl Knutssons (Bonde) jordebok (C 7 f 11v).
- 1473 testamenterar Erik Axelsson (Tott) kvarnen i T till sin brorsdotter Ingeborg Filipsdotter (SDHK 29672).
- 1481 intygas att en kvarn i T med fiskevatten som tillhört Birgitta Magnusdotter (Porse, död 1450 /GiOV s 97/), Arvid Bengtssons (Oxenstierna) hustru, hade ärvts av Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) (SDHK 30841, tr FMU 3859).
- 1484 får Birgitta Knutsdotter (Ulv), gift med Johan Bese, vid arvsuppgörelse med sina bröder Bengt och Gustav gods som Birgitta Haraldsdotter (Ängaätten) gav deras mor Anna Gustavsdotter (Ängaätten), varvid Birgitta Knutsdotter erhåller T kvarn, som räntar ½ läst mjöl och 2 (?pund) fläsk, som hon ska behålla fram till Birgitta Haraldsdotters

- död, varefter den åter ska skiftas bland arvingarna (se DMS 4:5 s 274) (SDHK 31506).
- 1486 ger staden och byborna i Säby Strängnäs domkyrka tillåtelse att anlägga en kopparhammare i 'Säby ström' vid bron där det länge varit obebyggt (se *Säby, Torshälla sn) (SDHK 31791, SDHK 44712). – Senare samma år ingår domkyrkan och Bengt Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) förlikning angående domkyrkans nya vattensmedja som byggts nedanför hans kvarn i 'Torshälla ström'; förlikningen innebär att domkyrkan lovar att kvarnen aldrig ska användas för malning av säd utan endast till att driva smedjans hammare och vidare att den kvarndamm som byggs ovanför smedjan ska konstrueras så att Bengts kvarn aldrig får problem med bakvatten (SDHK 31810). – Säby låg öster om ån, vilket torde betyda att kopparhammaren låg på denna sida.
- 1486 ärver Erik Trolle T kvarn som räntar $\frac{1}{2}$ läst mjöl, hälften rågmjöl och hälften kornmjöl, vid arvskifte efter Kristina Bengtsdotter (Königsmark) (se Stenby, Jäders sn) (SDHK 31816).
- 1488 se *Graff, Vallby sn.
- 1490/91 uppbär Eskilstuna kloster 6 pund mjöl av Lasse Mjöltnare i T (D 8 f 1).
- 1502 upptas i Sten Stures jordebok en kvarn i T som räntar 6 pund mjöl; under den ligger 0:0:5:2 i *Säby, Torshälla sn (SSJb 1502).
- 1503 har Sko kloster en kvarn i T som räntar $\frac{1}{2}$ läst mjöl (Peetre 1953 s 56 med not 142a, s 71).
- 1506 byter Julita kloster bort en kvarnström i T belägen näst nedanför biskopskvarnen, med tomt, täppor och gård, till Strängnäs domkyrka mot jord i Närke; kvarnströmmen har i många år varit obyggd och inte givit någon ränta (SDHK 35329 f).
- 1506 ber Åke Hansson (Tott) riksföreståndaren att hans faster (Ingeborg Åkesdotter) får behålla sin kvarn i T (SDHK 35398, tr BSH 5 nr 67).
- 1533 har Strängnäs domkyrka en kvarn i T som räntar 1 läst rågmjöl och $3\frac{1}{2}$:0 pn (HH 11 s 137).
- 1540 säljer Staffan Sasse Holms kvarn till kungen (AoE 29A).
- 1544 hör två aoe-kvarnar vid T till ett av kungens rättardömes (AL 3 s 181).
- 1545 påpekar kungen att hammarsmedjan i T har ett svinn (*affgång*) på 2 lispund per skeppund råkoppar, medan två tillfrågade kopparsmeder från Hälsingland meddelat att deras svinn bara var drygt 1 lispund; kungen befäller nu att kopparsmeden Alexander i T i fortsättningen inte ska få avräkna det andra lispundet (GR 17 s 143).
- 1558 är Graffs kvarn en kronokvarn med tre par stenar och T kvarn en kronokvarn med två par stenar (AL 3 s 204 f).

	sk	St	kr	ky	bi	pb	kl	aoe	fr
VmH 1562:13*	x								x
VmH 1562:17*	x		x	x			x		x
SöH 1562:17*								x	
VmH 1563:6*	x		x	x				x	x
VmH 1564:10*	x		x	x			x	x	x
VmH 1566:1*	x		x	x			x		x
VmH 1566:5*	x			x				x	x
VmH 1568:9'	x		x	x				x	x
VmH 1569:2A	x		x	x				x	x
VmH 1569:5	x		x	x					x
UH 1569:9								x	
SöH 1570:5	x		x	x			x		x
VmH 1572:3	x		x	x				x	x
SöH 1574:10	x		x	x			x	x	x

Asterisk markerar att handlingen är mer eller mindre brandskadad. Markering med x betyder att jordnaturen förekommer i handlingen, inte att en fullständig redovisning finns. SöH upptar inte de västligaste socknarna Säterbo och Västermo. Näh 1553:14 upptar bara Riseberga klostets gods. VmH tar som regel upp bara delar av häradet, t ex 1555:9 Lista, Råby, Torpa, Tumbo; 1556:1 Fors, Gillberga, Lista, Säterbo, Torpa, Torshälla, Tumbo; 1559:9 och 1560:20 bara Säterbo; 1562:13 och 1566:5 bara Säterbo och Västermo; 1563:6 Råby, Torpa, Tumbo. Den enda som upptar samtliga socknar är 1562:17. *Tiondelängder* finns i VmH 1571:7B och 1572:3 samt SöH 1573:13.

Österrekarne

	sk	st	kr	ky	bi	pb	kl	aoe	fr
VmH 1540:2							x	x	
UH 1540:13								x	
SöH 1542:3						x	x		
VmH 1543:1					x		x	x	
SöH 1543:2*					x	x			
SöH 1543:5B								x	
SöH 1544:2*					x	x		x	
SöH 1545:1*								x	
VmH 1545:10*					x		x	x	
VmH 1547:9*					x		x	x	
SöH 1549:4*	x		x						
VmH 1550:10					x		x	x	
VmH 1552:14*					x		x	x	
SöH 1553:1*	x	x	x	x			x		x
VmH 1553:22					x		x	x	
SöH 1554:8	x	x	x	x			x		x
SöH 1555:8	x	x	x	x	x		x		x
SöH 1556:6	x	x	x	x	x		x		x
SöH 1556:14B								x	
VmH 1556:17								x	
SöH 1562:17*								x	
SöH 1564:7*	x		x	x	x		x		x
SöH 1566:6*	x		x	x	x		x		x
SöH 1570:5*	x		x	x	x		x		x
SöH 1574:10	x		x	x	x		x	x	x

Asterisk markerar att handlingen är mer eller mindre brandskadad. *Tiondelängd* finns i SöH 1573:13.

Källor och litteratur

- A 15 Liber ecclesie Strengenensis, signum A 15 (äldre signum A 46), RA.
- ABkomm Björklund A, Var gick den medeltida gränsen mellan Västmanland, Närke och Södermanland? PM 2023 i DMS' arkiv.
- AF Almquist, J A, Frälsegodsens i Sverige under storhetstiden 1–3. Stockholm 1931–47.
- AH Almquist, J E, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Stockholm 1960.
- AL Almquist, J A, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523–1630. 1–4. Stockholm 1917–23.
- ALD Almquist, J E, Lagsagor och domsagor i Sverige. 1–2. Stockholm 1954–55.
- Andersson 1859 Andersson G, Handlingar ur v. Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby 1. Örebro 1859.
- Anund & Qviström Anund J & Qviström L, Det medeltida Sörmland: En arkeologisk guidebok. Lund 2010.
- AoE Arv och eget-serien, KA.
- APS Poen Acta Pontificum Svecica 2, Acta poenitentiarum. Auctoritate papae: the church province of Uppsala and the apostolic penitentiary 1410–1526, ed S Risberg. Stockholm 2008.
- ArTb Arboga stads tänkebok 1–4, utg av E Noreen & T Wennström. Uppsala 1935–50.
- ASB Arvid Siggessons brevväxling. Gamla papper angående Mora socken 2, utg av A Pers & L Sjödin. Västerås 1932.
- ASMA Annales Suecici medii aevi: svensk medeltidsannalistik, utg G Paulsson. Lund 1974.
- ATA Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet.
- B 14–16 Lars Eriksson Sparres kopiebok, RA. Kopieböckerna, B 14–16, är troligen framställda mellan åren 1635 (ev 1628) och 1643, B-serien, RA.
- B 19 Äldre avskrifter (före 1850) ur medeltidshandlingar, ordnade efter proveniens, RA.

- B 31 Förteckning av Rasmus Ludvigsson m fl över Strängnäs domkyrkas och andra kyrkliga institutioners (i Södermanland) jordebrev, 1500-talet. RA.
- Berg 2008 Berg J, Från bymark till stadsjord. Bebyggelsehistorisk tidskrift 55, 2008.
- Bergström Bergström G, Arboga krönika efter samtida källor, I Medeltidsminnen. Örebro 1892.
- BhS (p, pp) Bergshammarssamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- BHT Bebyggelsehistorisk tidskrift 1–, 1981–.
- BNJb Birger Nilssons (Grip) jordebok 1562, FoR 32, KA.
- Bom 2012 Bom M M, Women in the Military Orders of the Crusades. New York 2012.
- Borgbrevet Borgbrevet, utg av Sällskapet för svenska borgstudier, Stockholm.
- Brilioth 1915 Brilioth Y, Den påfliga beskattningen af Sverige intill den stora schismen. Uppsala 1915.
- Brunius 2013 Brunius J, From manuscripts to wrappers: Medieval book fragments in the Swedish National Archives. Stockholm 2013.
- BSH Styffe C G, Bidrag till Skandinaviens historia ur utländska arkiver 1–5. Stockholm 1859–84.
- C 7 Karl Knutssons jordebok över gods i Uppland, Södermanland, Västmanland och Närke 1457. C-serien, RA.
- C 8 Förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arv efter Karl Knutsson (Bonde) 1473. C-serien, RA.
- C 12 Jordebok över Kristina Karlsdotters (Bonde) gods. C-serien, RA.
- C 13 Jordeboksanteckningar avs Stora Bjurum m fl gods. C-serien, RA.
- Claëson 1987 Claëson S, Häradshövdingeämbetet i senmedeltidens och Gustav Vasas Sverige (Rättshistoriskt bibliotek 39). Stockholm 1987.
- Collijn 1929 Collijn I, Ett nekrologium från johanniterklostret i Eskilstuna. Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen 1929.

- Collmar Collmar M, Strängnäs stifts herdaminne 1–2. Nyköping 1965–77.
- Collmar 1977 Collmar M, Södermanlands och Närke medeltida gillen, Sb 1977.
- D 8 Jordebok för Eskilstuna kloster, RA.
- DalsD Dalslands diplomatarium, red P-A Wiktorsson & E Odelman. Åmål 1996.
- DD Diplomatarium Danicum 1:1–, utg av Det danske Sprog- og Litteraturselskab. København 1938–.
- DjAp Djulöarkivet, Katrineholms kommunarkiv, pergamentsbrev, här efter fotokopia i Kopiesamling II, Enskilda arkiv, RA.
- DMS Det medeltida Sverige. 1:1–. Stockholm/Kalmar/Uppsala 1972–.
- DN Diplomatarium Norvegicum. Utg af C R Unger m fl. I–XX:1. Kristiania 1849–1919.
- DoSk Dovring F, De stående skatterna på jord 1400–1600. Lund 1951.
- DS Diplomatarium Suecanum. Utg af J G Liljegren m fl. I–. Stockholm 1828–.
- E 74 Hadorphs avskrifter av Eskilstuna klostrets brev, E 74, RA.
- EMÅ Eskilstuna museers årsbok, Eskilstuna.
- Erikskrönikan Erikskrönikan, utg. av R Pipping (Samlingar utgivna av Svenska Fornskriftsällskapet, 68), 2 uppl. Stockholm 1963.
- EsHi Damell D & Ericsson C, Eskilstuna historia; Fortiden och medeltiden. Eskilstuna 2000.
- EÄ Elgenstierna G, Den introducerade svenska adelns ättartavlor 1–9. Stockholm 1925–26.
- EsKIRL Rasmus Ludvigssons förteckning över Eskilstuna klostrets jordebrev, SÄRKA.
- FMU Finlands medeltidsurkunder, samlade och i tryck utgivna af Finlands statsarkiv genom R Hausen, 1–8. Helsingfors 1910–35.
- FoR Fogdarnas längder över frälshemman 1562. Frälse- och rusttjänstlängder 1550–1632, SE/RA/5113, RA. Jfr AF.
- Fornsök RAÄ:s digitala fornminnesregister, tidigare FMIS, app.raa.se/open/fornsok/

- Fritz Fritz B, Hus land och län. Lokalförvaltningen i Sverige 1250–1434, 1–2. Stockholm 1972–73.
- Fv Fornvännen. Tidskrift för svensk antikvarisk forskning (KVHAA). 1906–.
- Gardell Gardell S, Gravmonument från Sveriges medeltid, 1–2. 2 uppl. Stockholm 1945–46.
- Gejrot 2004 Gejrot C, Diplomantik och äkthet. Arkiv, samhälle och forskning 2004:1–2.
- Gejvall 1953 Gejvall B, Ekeby kyrkoruin. Sb 1953.
- Gen Genealogica, RA.
- GHj Gärder och hjälper 1535, KA.
- GiBr Gillingstam H, Brev ur askan. Stockholm 1996.
- GiOV Gillingstam H, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Stockholm 1952–53.
- GMräk Gregers Matssons räkenskaper, utg av Z Alvered (SFSS 263). Uppsala 1996.
- GR Konung Gustav I:s registratur 1–29, utg genom V Granlund m fl. Stockholm 1861–1916.
- Grau Grau O, Beskrifning öfver Vestmanland. (1754), ny utgåva Västerås 1904.
- Hellberg 1942 Hellberg L, Ortnamn på Rekarna. Namn och bygd 1942.
- HH 11 Undervisning om rikets ränta 1530–1533. Historiska handlingar 11. Stockholm 1879.
- HH 13 Konung Erik XIV:s nämnds dombok. Utg genom C Silfverstolpe. Stockholm 1884.
- HH 16 Vadstena klostrets jordebok 1502 jämte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker, utg av C Silfverstolpe. Stockholm 1897.
- HH 31 Arvid Trolles jordebok 1498 jämte åtkomsthandlingar och andra därmed samhöriga aktstycken, utg av J A Almquist. Historiska handlingar 31. Stockholm 1938.
- Holmbäck & Wessén Svenska landskapslagar tolkade och förklarade för nutidens svenskar av Å Holmbäck & E Wessén, 3 Södermannalagen och Hälsingelagen. Stockholm 1940.
- HoTu Holmberg K-A, De svenska tunanamnen. Uppsala 1969.
- JbSö 1719 Jordeböcker Södermanlands län 1719, RA, SE/RA/55201/55201.04/98.

- JbVm 1655 Jordeböcker Västmanlands län 1655, RA, SE/RA/55201/55201.21/27.
- JPJb Johan Pederssons (Bååt) jordebok, Ericssersarkivet, Autografsamlingen 37, RA.
- K Serien Kungligt arkiv, RA.
- KA Kammararkivet, RA.
- Kellerman 1935 Kellerman G, Jakob Ulvsson och den svenska kyrkan under äldre Sturetiden. Stockholm 1935.
- KHK suppliker K H Karlssons Vatikanavskrifter, Suppliker, RA.
- KJkomm Janzon K, Dateringen av Eskilstuna klosters jordebok D 8. PM 2020 i DMS' närkarkiv.
- Klackenberg Klackenberg H, Moneta nostra: monetarisering i medeltidens Sverige. Stockholm 1992.
- KVHAA Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Stockholm.
- Källström 1939 Källström O, Medeltida kyrksilver från Sverige och Finland förlorat genom Gustav Vasas konfiskationer. Stockholm 1939.
- Lagerstedt Lagerstedt T, Den civila lokalförvaltningens gränser 1630–1952. Meddelanden från kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet, nr B 24. Uppsala 1973.
- Lidén 1990 Lidén H A, Projektet Husberget i Torshälla. Fv 1990.
- Ljung 2016 Ljung C, Under runristad häll. Tidigkristna gravmonument i 1000-talets Sverige 1–2. Stockholm 2016.
- Lohman Lohman J B, Arboga kännning. Stockholm 1737.
- Lovén 1996 Lovén C, Borgar och befästningar i det medeltida Sverige (KVHAA). Stockholm 1996.
- Lovén 2017 Lovén C, Vårfruberga kloster, 1200-talsjordeboken och godspolitiken. Stockholm 2017.
- Lovén 2020 Lovén C, Florenslängden: Den äldsta förteckningen över de svenska stiftet. Strängnäs 2020.
- Lovén 2021 Lovén C, Hjälmarsund – en utkonkurrerad stadsbildning? Fv 2021.
- LSA Lantmäteristyrelsens arkiv, RA (se vidare under kartor).
- Luttrell & Nicholson 2006 Hospitaler women in the Middle Ages, eds A Luttrell & H Nicholson. Aldershot & Burlington 2006.

- Marschell Marschell J, Beskrifning öfver Strengnäs stifts pastorater, Strengnäs 1823.
- MNM Meddelanden från Nordiska Museet, Stockholm.
- NMU Närkes medeltida urkunder 1, Riseberga kloster, utg av K G Grandinson. Stockholm 1935.
- NoB Namn och bygd: Tidskrift för nordisk namnforskning, 1913–.
- NOR Nytt om runer; Meldingsblad om runeforskning. Oslo 1986–.
- Nord et al 2017 Nord A m fl, Pigmentanalys av 1100-talsmålningarna i Torpa kyrka, Kungsör. Fv 2017.
- NordHer Nordisk heraldisk terminologi. Utg av Svenska nationalkommittén för genealogi och heraldik. Lund 1987.
- NRKb Nils Rynings kopiebok 1571, Biogr. R, I:r 17, KB, här efter fotokopia i RA.
- Palmquist 1961 Palmquist A, Kyrkans enhet och papalismen. Stockholm 1961.
- Pectre 1953 Pectre A, Sko klostrets medeltida jordeböcker, Lund 1953.
- Peterson 2012 Peterson L, Ødhbøn på villovägar. Namn på stort och smått: Vänbok till Staffan Nyström. Uppsala 2012.
- Pettersson 2007 Pettersson M, Från Hässelby till Stora Ekstugan – en resa genom de historiska kartorna. Gården, tingen, graven: arkeologiska perspektiv på Mälardalen, red J Anund. Riksantikvarieämbetet, Stockholm 2007.
- PHT Personhistorisk tidskrift. 1898–.
- RA Riksarkivet.
- RAÄ Riksantikvarieämbetet. I kombination med ett nr avses hänvisning till registerpost i Fornsök.
- RBR Raven van Barnekows räkenskaper för Nyköpings fögderi 1365–1367, utg av B Fritz & E Odelman. Stockholm 1994.
- Reitzel-Nielsen Reitzel-Nielsen Erik, Johanniterordenens historie: med særligt henblik på de nordiske lande, 1. København 1984.
- Retsö Retsö D, Länsförvaltningen i Sverige 1434–1520. Stockholm 2009.
- Sahlgren 1925 Sahlgren J, Landskapsnamnet Närke, Namn och bygd 1925.
- SAOB Svenska akademiens ordbok, saob.se

- Sb Sörmlandsbygden.
- SBL Svenskt biografiskt lexikon 1-. Stockholm 1917-.
- Schnell 1965 Schnell I, Kyrkorna i Södermanland. Nyköping 1965.
- SD Svenskt diplomatarium från och med år 1401. Utg genom C Silfverstople och K H Karlsson. I-IV:1-2. Stockholm 1875-1904.
- SDHK Svenskt diplomatariums huvudkartotek. sok.riksarkivet.se/sdhk
- SFSS Samlingar utgivna av svenska fornskriftssällskapet. Stockholm 1844-.
- SGL Corpus iuris Sueo-Gotorum antiqui: Samling af Sweriges gamla lagar, utg (H S Collin &) C J Schlyter. Stockholm 1827-77.
- SHM mbild Medeltidens bildvärld, Statens historiska museum medeltidbild.historiska.se/medeltidbild/
- ShS(p,pp) Sävstaholmssamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
- ShS I 158 Svante Stures jordeböcker, Sävstaholmssamlingen, RA.
- SjSp Sjöholmssamlingen, RA, pergamentsbrev.
- Sjögren Sjögren P, Släkten Trolles historia intill år 1505. Uppsala 1944.
- SkS E Skoklostersamlingen, Enskilda arkiv, RA.
- SMV Raneke J, Svenska medeltidsvapen 1-3, med rättelser och tillägg t o m 2/1988. Lund 1982-89.
- SRS Scriptorum rerum Svecicarum medii ævi 1-3, red E M Fant m fl. Stockholm 1818-76.
- SSJb 1502 Jordebok över Sten Sture d ä:s och Ingeborg Åkesdotters (Tott) köpe- och morgongåvegods 1502. Samtida avskrift och bearbetningar från ca 1530-45, AoE 42.
- SSJb 1515 Jordebok över Sten Sture d ä:s gods omkr 1495, upprättad 1515, AoE 42.
- Stift Kult Stiftelsen Kulturmiljövård, kkmd.se
- Strengbom 2023 Strengbom U, med bidrag av T Ekman, Slottsbacken, en plats för alla tider – från vendeltida gårdsmiljö till kungligt slott, Arkeologgruppen i Örebro, Rapport 2023:18.
- StrLBp Strängnäs läroverksbibliotek, pergamentsbrev, här efter fotokopia i RA.

- StTb Stockholms stadsböcker från äldre tid. II: Stockholms stads tänkeböcker 1474–, 1–. Utg genom E Hildebrand m fl. Stockholm 1917–.
- SvK 168 Sveriges Kyrkor, Fors kyrka, av R Bennett & R Edenheim. Stockholm 1976.
- SvK 187 Sveriges kyrkor, Torshälla kyrka, av R Bennett. Stockholm 1981.
- SvK 208 Sveriges kyrkor, Jäders kyrka, av B Flodin. Stockholm 1989.
- SvK 227 Sveriges kyrkor, Uppsala domkyrka 1, Skriftliga källor, arkivbildning. Uppsala 2010.
- Svärdström 1973 Svärdström E, Mustaschmästarens signatur i Torpa kyrka, Fv 1973.
- SÄRKA Strödda äldre räkenskaper, ny serie, KA.
- Sö Södermanlands runinskrifter. Granskade och tolkade av E Brate & E Wessén 1–3. Stockholm 1924–36.
- Söderberg Söderberg C Th, Matrikel öfver ecklesiastika beställningarne inom Strengnäs stift 1. Nyköping 1851
- SöH Södermanlands handlingar, KA.
- SöKy Sörmländska kyrkor. Utg av Södermanlands hembygds- och museiförbund/museum. Nyköping 1940–.
- Tidöark Tidöarkivet, RA.
- Tollin 2017 Tollin C, Stockholm, Klara kloster och Kungsladugården (KVHAA). Stockholm 2017.
- Tuneld Tuneld E, Geographie öfver konungariket Sverige samt därunder hörande länder, 7 uppl, 1–3. Stockholm 1793–95.
- UH Upplands handlingar, KA.
- UUBp Uppsala universitetsbibliotek (pergamensbrev).
- UUB X 240 Uppsala universitetsbibliotek X 240, Svensk biografi i portföljer.
- VaKlJb Vadstena klostres två äldsta jordeböcker, utg av A Larsson (SFSS 245). Uppsala 1971.
- VaKlJb 1473 Vadstena klostres jordebok 1473. Kyrkors, skolors och hospitals akter, vol 10, KA.
- Westman 1920 Westman K G, Aktsamling till kungsådreinstitutets historia. Uppsala 1920.

VmH	Västmanlands handlingar, KA.
VåKlJb	Lovén C, Vårfruberga kloster, 1200-talsjordeboken och godspolitiken. Stockholm 2017.
Zachrisson 1962	Zachrisson S, Från vendetid till vasatid; Redogörelse för de byggnadsarkeologiska undersökningarna av Eskilstuna kloster och slott 1961–62, Eskilstuna museers årsbok 1962.
ÅDkySB	Registrum ecclesie aboensis eller Åbo domkyrkas svartbok med tillägg ur Skoklosters codex aboensis, utg av R Hausen. Helsingfors 1890.
ÄK 157	Kommission ang. landskillnaden mellan Kungsörs län i Västmanland å ena sidan samt Södermanland och Närke å den andra. 1695. Äldre kommittéer 157, RA.
ÄK 158	Kommission för undersökning av allmänningar och skogar i Västmanland (särskilt Kungsörs län) 1695. Äldre kommittéer 158, RA.
ÄK 160	Kommissorialrätt ang landskillnaden mellan Kungsörs län (i Västmanland) å ena sidan samt Södermanland och Närke å den andra 1695. Äldre kommittéer 160, RA.
ÄSF	Äldre svenska frälseläkter 1:1–3, 2:1–2. Stockholm 1957–2013.

Kartor

EK 1:10 000 = Ekonomiska kartan 1:10 000, bladen 10 G och 10 H.

HEK = Ekonomiska (Allmänna) kartverkets karta, den s k häradsekonomiska kartan, skala 1:20 000 Södermanlands län och Västmanlands län, bladen uppmätta 1897–98 respektive 1907.

LMA = Lantmäterimyndigheten, Södermanland och Västmanland. Tillgängliga på Lantmäteriets öppna kartdata.

LSA = Lantmäteristyrelsens arkiv, Riksarkivet. Tillgängliga på Lantmäteriets öppna kartdata. Hänvisning till enskild karta i LSA sker genom angivande av bebyggelsens namn, länsbokstav/sockennummer – bynummer:aktnummer, och årtal om det är känt exv ”LSA Björktorp C72-3:1, 1721”.

SGU = Sveriges geologiska undersökning, sgu.se

Förkortningar, allmänna

*	föregår ortnamn som inte återfinns på moderna kartor, se s 10.
ang	angående
aoe-t, -uj	arv- och eget-hemman (landbo), -torp, -utjord
avskr	avskrift
bil	bilaga
bl a	bland annat (andra)
ca	cirka
d	död
dky	domkyrko hemman (-landbo)
dtr	dotter
dvs	det vill säga
d y	den yngre
d ä	den äldre
e	efter
el	eller
eskl	Eskilstuna klosterhemman (-landbo)
etc	etcetera
ev	eventuell, eventuellt
exv	exempelvis
f	folio, r(ecto) anges normalt inte, däremot i regel v(erso)
f, ff	följande sida/sidor
fatpn	fatpänningar (för tillverkning av fat till järntransport, SAOB s v Fatpänningar).
fr	frälsehemman (-landbo)
frman, -kvinna	frälseman, -kvinna
fr o m	från och med
fsv	fornsvenska
hd, -r	härad, härader
hh	häradshövding

jb	jordbok
jfr	jämför
jt	jordetal
jukl, -t, -uj	Julita klosterhemman (-landbo), -torp, -utjord
kap	kapitel, kapitlet
kh	kyrkoherde
kl, -t, -uj	kloster-hemman (landbo), -torp, -utjord
km	kilometer
kr, -t, -uj	krono-hemman (landbo), -torp, -utjord
ky, -t, -uj	kyrkohegman (landbo), -torp, -utjord
m	meter
m fl	med flera
m m	med mera
möjl	möjligen
nr	nummer
nuv	nuvarande
odat	odaterad
omkr	omkring
or	original
p	pagina (sida)
pb, -t, -uj	prebendehegman (landbo), -torp, -utjord
pga	på grund av
pn	penning(ar), pengar
pp	pappersbrev
pr	prolog (i lagsamling).
rd	rättardöme
red	redaktör(er)
resp	respektive
rikl, -t, -uj	Riseberga klosterhegman (-landbo), -torp, -utjord
s	sida
sk, -t, -uj	skattehegman (bonde), -torp, -utjord
s k	så kallad(e)
sn, -r	socken, socknar

sp	hospitalshemman
st	stadghemman
suppl	supplement
t	till
t ex	till exempel
tl	tiondelängd
t o m	till och med
tr	tryckt
ud	utan datum
uj	utjord
utg	utgiven
urspr	ursprungligen
v	verso
vid	vidimation
vol	volym
vakl, -t, -uj	Vadstena klosterhemman (-landbo), -torp, -utjord
våkl, -t, -uj	Vårfruberga klosterhemman (-landbo), -torp, -utjord
äv	även

Ortregister

I ortregistret markeras orter inom Rekarne med halvfet stil. Inom parentes anges i vilken socken orten ligger, varvid 1550-talets kamerala indelning avses. För orter utanför Rekarne anges socken och härad, för orter utanför Södermanland även landskap. De kursiverade siffrorna anger var den utförliga beskrivningen av orten i fråga finns. Om en ort förekommer flera gånger på samma sida har det inte anmärkts särskilt. Platser som endast används som lägesbestämning upptas inte i registret. Dubblerade uppgifter registreras inte: exv en utjord i Mörby som brukas under Hälleby upptas i registret bara under Mörby, eftersom all information finns där. Platser utanför häradet som endast nämns som personers hemvist upptas inte i registret. För förkortningar och * se s 409.

***Abbetegen** (Torshälla) 118

Albro (Gillberga) 51

Almby (Husby) 246

Almby (Jäder) 270

Almby (Lista) 68

Alvesta, Hubbo sn, Siende hd,
Västmanland 74

Alvesta (Jäder) 272

***Apalholm** (Jäder) 273

Arboga stad, Västmanland 58, 64, 74,
82, 85, 86, 87, 88, 89, 108, 182

Arninge (Västermo) 159

Aspesta (Kjula) 307

Aspesta (Kjula) 309

Aspæng (Eskilstuna) 220

Avla, Gåsinge sn, Daga hd 39

Axby (Jäder) 273

Axnäs (Ärla) 378

Backa (Tumbo) 139

Backa, Västerljungs sn, Hölebo hd 294

***Ballersta** (Vallby) se Prästgården

Balsta (Eskilstuna) 200

Balsta (Stenkvista) 339

Barrö (Näshulta) 328

***Basetorp** (Barva) 187

***Berg** (Jäder) 273

Berga, Dunkers sn, Villåttingen 309

Berga (Fors, Västerrekarne) 31

Berga, Helgesta sn, Villåttingen 309

Berga (Husby) 246

Berga (Jäder) 273

Berga (Kjula) 309

Berga (Lista) 69

Berga (Torpa) 94

Berga (Tumbo) 137, 139

Berga (Öja) 172

Biartorp (Barva) 188

Biby (Gillberga) 52, 60

Bischofzängenn se Alvesta (Jäder)

Bisslinge, Eds sn, Sollentuna hd,
Uppland 124

Bjällersta (Torshälla) 118

Björnsund, Helgarö sn, Åkers hd 34

Björsäter (Lista) 69, 70

Blacksta (Kjula) 311

Blacksta (Ärla) 379

***Blextorp** (Fors, Västerrekarne) 32

Boberg, Fornåsa sn, Bobergs hd,
Östergötland 53

Boberg (Ärla) 380

***Boberga** (Sundby) 351

Boda (Näshulta) 329

***Boda äng** (Torpa) 107

Bondeka (Lista) 69

Bondökna (Barva) 188

Borsökna (Gillberga) 53

***Bosgården** (Jäder) se Husby

Bresshammar, Strängnäs sn, Åkers hd
126

Broby (Torpa) 91, 94

Broby (Tumbo) se Broby, Torpa sn

***Brosund** (Sundby) 350

Brottsta (Fors, Västerrekarne) 32

Brunna, Sättersta sn, Rönö hd 294

***Brunhagen** (Tumbo) 140

Brunnsta (Torshälla) 23, 119

Bränne (Jäder) 274

Brännelund (Jäder) se Lund

Byringe (Husby) 246

Byringen, Österrekarne 184

Bånkesta (Råby) 23, 76, 78

Bäck, Julita sn, Oppunda hd 174

Bärsta, Hackvads sn, Närke 53

Bärsta (Öja) 23, 172

Böcklinge (Öja) 172

Böle (Kjula) 311

Bönsta, Helgona sn, Rönö hd 178

Dalby (Torshälla) 120

Dalby, Västerljungs sn, Hölebo hd 294

Dalbyengen se Eskilstuna kloster

Danmark (Jäder) 275

Dansketorp (Barva) 188

Djupmyra (Säterbo) 82

Djursta (Eskilstuna) 201

Dunker, Dunkers sn, Villåttingen 263

Duvtorp (Eskilstuna) 202

Dånhammar, Sättersta sn, Rönö hd 294

Eckersta (Fors, Österrekarne) 224

Edeby (Jäder) 276

Egelsta (Torshälla) 120

Eka (Lista) 70

***Eke** (Barva) 188

Eke (Jäder) 276

Ekeberg (Västermo) 156, 159

Ekeby, Dunkers sn, Villåttingen 277

Ekeby, ?Fogdö sn, Åkers hd 318

Ekeby (Jäder) 277

Ekeby (Torshälla) 120

Ekeby kyrka (Torshälla) 116

Ekeby, Västra (Torpa) 96

Ekeby, Östra (Torpa) 96

***Ekenäs** (Näshulta) 329

Eklången (Ärla) 222, 380

Eneby (Eskilstuna) 202

Eneby (Vallby) 361

Ensked (Jäder) 278

Eskilstuna kloster (Eskilstuna) 217

Eskilstuna kvarn (Eskilstuna) 203

Esta (Eskilstuna) 203

Fagernäs (Näshulta) 330

Fagerås (Kjula) 312

Fagrahed, tingsplats 24

Faskunge (Fors, Västerrekarne) 33

Fastorp (Lista) 70, 71

Fennsta (Torpa) 97, 98

Fiholm (Jäder) 274, 278

Fiholmslöt (Jäder) 279

Findla (Säterbo) 85

***Fiskebygden** (Västermo) 82, 156

Fiskris (Ärla) 381

Fittjehuvud (Västermo) 160

Fjällskäfte, Floda sn, Oppunda hd 258

Flackersta (Fors, Västerrekarne) 33

Flacksta (Fors, Västerrekarne) 34

Flantsås (Ärla) 381

***Flicka** (Sundby) se *Boberga

Flättorp (Ärla) 381

Folkesta (Torshälla) 121

***Fors** (Fors, Västerrekarne) 34, 222

Forsuma (Torpa) 98

Frasta (Öja) 173

***Freslunda** (Gillberga) 54

Fröberga (Torpa) 99

Frölunda (Stenkvista) 341

Fröslunda (Fors, Västerrekarne) 35

Frösshammar (Västermo) 156, 160

Frössvi, Kolbäcks sn, Snevringe hd,
Västmanland 274

Fullbro, Sorunda sn, Sotholms hd 258

Fyrby, Västra och Östra (Öja) 173

***Färkätte** (Fors, Västerrekarne) 35

Fässlinge (Jäder) 279

Garn (Tumbo) 140

***Garpåkern** (Kjula) 312

Germundstorp (Hammarby) 234

Gersilla (Torpa) 99

Geteberg (Råby) 80

Gillbergaby (Gillberga) 54

***Gillesgården** (Vallby) se Vallby

***Ginurdstorp** (Vallby) 362

- Gisekvarn, Västerljungs sn, Hölebo hd
294
- Glömsta** (Fors, Österrekarne) 225
- *Graff** (Vallby) 362
- Granhammar** (Torpa) 99
- Gredby** (Eskilstuna) 203
- Gredby** (Fors, Västerrekarne) 35
- Grundby** (Vallby) 362
- *Gräfsboda** (Näshulta) 23, 330
- Grälinge, Irsta sn, Siende hd,
Västmanland 221
- Gräsnäs, Björskogs sn, Åkerbo hd,
Västmanland 34
- Grönsta** (Eskilstuna) 204
- *Grönhugle** (Torpa) 100
- Gultbrunn** (Eskilstuna) 206
- Gundband** (Vallby) 363
- Gunnarskäl** (Tumbo) 141
- Gålhammar** (Västermo) 156, 161
- Gårdskäl** (Eskilstuna) 206
- *Gädderunna** (Torpa) se Runna
- Gäddgården** (Säterbo) 82, 372
- Gärte** (Fors, Österrekarne) 226
- *Gøll** (Råby) 80
- Götlunda sn, Glanshammars hd, Närke
82
- Göttersta, Floda sn, Oppunda hd 331
- Habbestorp** (Gillberga) 54
- Hacksta** (Husby) 246
- Hackvads sn, Grimstens hd, Närke 123
- Hagby** (Fors, Västerrekarne) 36
- Hagby** (Torshälla) 121
- Hagby** (Tumbo) 142
- Hagby** (Årla) 381
- Hagby** (Öja) se Prästgården
- Hageby** (Jäder) 279
- Hagnesta** (Eskilstuna) 206
- Hagsta** (Torpa) 100
- *Halspånga** (Fors, Österrekarne), 115,
226
- Hallsta** (Lista) 71
- Hallsta, Ytterenhörna sn, Öknebo hd
180
- Hammar** (Tumbo) se Mälhammar,
Munkhammar och Västerby
- Hammarby** (Hammarby) 234
- Hammartorp, Helgesta sn, Villåttingen
294
- Hamra** (Årla) 376, 382
- Haneberg** (Näshulta) se *Gräfsboda
- Harby** (Kjula) 312
- Harklinten, Lilla Rytterne sn,
Tuhundra hd, Västmanland 131
- Harsta** (Torshälla) 122
- Heby** (Kjula) 313
- *Hed, Södra** (Öja) 174, 180
- Hedemora** (Årla) 383
- Hedensö** (Näshulta) 326, 331
- Hedtorp** (Gillberga) 54
- Helgesta** (Eskilstuna) 207
- Helgesta, Helgesta sn, Villåttingen 63,
294
- Helgestategen* se Eskilstuna kloster
- *Helleengen** (Torpa) 100
- Hensta** (Vallby) 363
- *Hersingsteg** (Torshälla) 123
- *Hesleby** (Fors, Västerrekarne) 36
- Hestånga** (Kjula) 314
- Himmelsberga** (Torpa) 92, 100
- Himmelsända** (Kjula) 314
- Hjortsberga, Barkarö sn, Tuhundra hd,
Västmanland 277, 281, 283, 287
- Hjälmarsund** (Öja) 174
- Hjälmsäter** (Västermo) 156, 161
- Hjältesta** (Kjula) 315
- Hogsta** (Torpa) 101
- Holmen** (Torshälla) 123
- Horsholm** (Jäder) 280
- Hov** (Fors, Österrekarne) 20, 27, 227
- Hugelsta** (Eskilstuna) 208
- Hult** (Västermo) 156, 162
- Hummelsta, Löts sn, Trögds hd,
Uppland 230
- *Hunsala** (Eskilstuna) 208
- *Hunsta** (Fors, Västerrekarne) 37
- Husby** (Husby) 248
- Husby** (Jäder) 280
- Husby** (Tumbo) 137, 142
- Husby** (Öja) 174
- *Husby kvarn** (Husby) 249
- *Husholmen** (Fors, Västerrekarne) 37,
43, 230
- Hyggeby** (Vallby) 364

- Hyndevad** (Gillberga) 55
***Hyndevads kvarn** (Husby) 222, 249
Hyttan (Gillberga) 55
Hyttersta (Kjula) 316
Hyvena (Jäder) 281
Hålbj (Gillberga) 23, 55
 Hållsta, Frustuna sn, Daga hd 250
Hållsta (Husby) 250
Hägervad (Gillberga) 56
Hällberga (Stenkvista) 341
***Hällby** (Husby) 251
Hällby (Säterbo) 86
Hällby (Torshälla) 123
Hälleby (Gillberga) 56
***Häradsängen** (Vallby) 364
***Häresta** (Öja) 175
***Häringe** (Kjula) 316
Hässelby (Jäder) 282
Hässelby (Kjula) 316
 Hässle, Lerbo sn, Oppunda hd 58
***Hästholmen** (Hammarby) 237
Hässeltorp (Husby) 252
Hättersta (Fors, Österrekarne) 227
Hättinge (Jäder) 282
Höksta (Torpa) 101
***Hønsistorp** (Vallby) 364
Hössåker (Barva) 188
***Hössåker** (Jäder) 282
Idö (Jäder) 283
Igelsäter (Säterbo) 86
Ingeby (Vallby) 364
***Ingemarstorp** (Gillberga) 57
Ingespjuta (Sundby) 352
Ingtorp (Öja) 176
 Jernäs, Götlunda sn, Glanshammars hd,
 Närke 274
Jäder (Jäder) 267, 284
Järshammar (Öja) 176
Kabbistorp (Husby) 252
 Kalsta, Floda sn, Oppunda hd 127
***Karleby** (Fors, Österrekarne) 228
Karlkulla (Barva) se *Eke
***Karlstorp** (Husby) 252
Karllåker (Kjula) 317
***Kartusa** (Fors, Österrekarne) 228
Kinglöt (Jäder) 285
Kjula (Kjula) 317
***Kjula källa** (Kjula) 319
Kjulatorp (Kjula) 319
Kjula ås, tingsplats 24
Kjulsta (Kjula) 319
Kleva (Tumbo) 143
 Klista, Boglösa sn, Trögds hd, Uppland
 175
***Klocketorp** (Barva) 189
Knutsta (Öja) 177
Knutstorp (Näshulta) 332
***Koberg** (Tumbo) se Prästgården
Kolsta (Fors, Västerrekarne) 37
Kolsta (Råby) 80
Kolsta (Vallby) 365
Kolunda (Stenkvista) 342
Konungso (Västermo) 162
Kroberga (Ärla) 384
Kråketorp (Vallby) 367
Kullersta (Vallby) 368
Kumla (Stenkvista) 343
Kumla (Vallby) 368
Kungsör (Torpa) 91, 104
Kvicksund (Tumbo) 143
Kvinnersta (Eskilstuna) 209
Kyng (Barva) 189
***Kystanstorp** (Barva) 189
 Kåvi, Hovsta sn, Örebro hd, Närke 161
Kälbro (Stenkvista) 344
Kälby (Fors, Västerrekarne) 38
***Källsta** (Fors, Västerrekarne) 40
 Källsta, Irsta sn, Siende hd,
 Västmanland 69
Källsta (Torshälla) 125
Kärreengen se Eskilstuna kloster
Ladeby (Lista) 71
Lagersberg (Fors, Västerrekarne) 37
 Ledinge, Knivsta sn, Ärlinghundra hd,
 Uppland 258
Lenma, okänd sn 127
***Lennesta** (Torpa) 102
***Leringe** (Torpa) 102
Liberga (Torpa) 103
***Lida** (Gillberga) 57
 Liljan, Aspeboda sn, Dalarna 103
 Lina, Tälje sn, Öknebo hd 180
Lindön (Jäder) 283, 284
***Linnestorp** (Barva) 189

- Lista** (Lista) 72
Lockmora (Torpa) 103
 Locknäs, Götlanda sn, Glanshammars hd, Närke 160
Luckan (Gillberga) 57
Lund (Jäder) 285
Lund (Torpa) 104
Lund (Vallby) 369
 ***Lunda** (Barva) 185, 189
 Lundby, Dunkers sn, Villåttingen 285
Lundby (Fors, Västerrekarne) 40
Lundby (Husby) 252
Lundby (Jäder) 285
 Lundby, Malma sn, Villåttingen 285
 Lundby, Styrstads sn, Lösings hd, Östergötland 331
Lundtorp (Gillberga) 57
Lybäck (Tumbo) 144
 ***Lyta** (Jäder) se Fiholmslöt
 ***Lytislunda**, Österrekarne 390
Lådeby (Torpa) 100, 104
 Långbro, Tystberga sn, Rönö hd 263
Lönnberga (Jäder) 287
 ***Lönsta** (Fors, Österrekarne) 228
Löppinge (Fors, Västerrekarne) 38, 41, 140
 Löt, Bettna socken, Oppunda hd 103
Löt (Stenkvista) 345
Löt (Torshälla) 126
 Löta, Helgesta sn, Villåttingen 294
Lövgård (Sundby) 352
Lövhulta (Hammarby) 237, 365
Lövsta (Tumbo) 144
Lövsärken (Jäder) 287
Magda (Näshulta) 332
Magla (Gillberga) 57
Magla (Ärla) 384
Magnäs (Säterbo) 86
Malmberga (Torpa) 104
Malmberga (Västermo) 162
Malmö (Jäder) 288
Medje (Ärla) 385
Mesta (Fors, Västerrekarne) 24, 41
Mora (Jäder) 289
Motorp (Näshulta) 332
 ***Munkarunna** (Torpa) se Runna
 Munkevrak, Mellösa sn, Askers hd, Närke 145
Munkhammar (Tumbo) 145
Mågla (Jäder) 290
Måla (Västermo) 156, 163
Måsta (Eskilstuna) 209
 Mäkipää, Sagu sn, Egentliga Finland 301
Mälby (Jäder) 290
Mälby (Torshälla) 127
Mälby (Tumbo) 146
Mälhammar (Tumbo) 147
Mälsta (Vallby) 369
Mölnaretegen se Eskilstuna kloster
Mörby (Gillberga) 58
Mörby (Husby) 253
 ***Mörby torp** (Husby) 254
Navsund (Husby) 254
Norra Åby (Västermo) se Åby
Norraby (Gillberga) se Biby
Norrbiby (Gillberga) 52
Norrby (Jäder) 290
Norrby (Torpa) 105
Norrfennsta (Torpa) se Fennsta
Norrholm (Jäder) 291
Norrtorp (Stenkvista) 345
Norrökna (Barva) 189
 ***Nybble** (Fors, Västerrekarne) 42
Nyby (Kjula) 320
Nyby (Stenkvista) 345
Nyby (Torshälla) 128
 ***Nybytorp** (Barva) 189
 ***Nybytorp** (Tumbo) 147, 153
Nysslingen (Jäder) 291
Näringe häлма se Eskilstuna kloster
Närsjö (Gillberga) 58
 ***Näs** (Barva) 190, 194
 Näs, Dunkers sn, Villåttingen 35
Näs (Husby) 255
 Näs, Kolbäcks sn, Snevringe hd, Västmanland 240
Näs (Lista) se Södernäs
Näset, Lilla (Näshulta) 333
Näshulta (Näshulta) 333
Näsna (Näshulta) 333
Odensala (Eskilstuna) 208
 ***Oflasta** (Gillberga) 59

- Oppeby** (Säterbo) 87
***Oppåker** (Gillberga) 59
Orråker (Gillberga) 59
Ostra (Sundby) 353
Oxlöt (Jäder) 291
***Oxnø** (Jäder) 274
Prostökna (Barva) 190
Prästgården (Gillberga) 59
Prästgården (Husby) se Byringe och
 *Präståttingen
Prästgården (Jäder) 267, 292
Prästgården (Kjula) 320
***Prästgården** (Lista) 72
 Prästgården, Mörkö sn, Hölebo hd 106
Prästgården (Näshulta) 333, 335
Prästgården (Stenkvista) 345
***Prästgården** (Säterbo) 87
Prästgården (Torpa) 105
Prästgården (Torshälla) se Bjällersta
Prästgården (Tumbo) 147
Prästgården (Vallby) 370
Prästgården (Öja) 177
Prästtorp (Lista) se *Prästgården
***Prästtorp** (Tumbo) 147
***Präståttingen** (Barva) 191
***Präståttingen** (Hammarby) 239
***Präståttingen** (Husby) 256
***Präståttingen** (Sundby) 354
***Präståttingen** (Västermo) 163
***Präståttingen** (Ärla) 376, 385
Quernatorp (Säterbo) se Tyringe
Ramshammar (Kjula) 320
 Ramsjö, Stora Rytterne sn, Snevringe
 hd, Västmanland 183
 Ramsta, Sköldinge sn, Oppunda hd 261
***Ramsøø**, Västerrekarne 183
***Randestorpet** (Barva) 191
***Raneke** (Vallby) 370
Ransten (Sundby) 354
***Ravaldstorp** (Gillberga) se Sketorp
***Rettatorp** (Torpa) 105
 Ridö, Västerås-Barkarö sn, Tuhundra
 hd, Västmanland 323
Ringtorp (Näshulta) 333
Rinkesta (Ärla) 385
Rosendal (Husby) 256
 Rosendal, Vånga sn, Ås hd,
 Västergötland 274
Rosenholm (Husby) 249
Rosslinge (Vallby) 370
Rossvik (Husby) 256
Rotarbo (Näshulta) 333
Rotetorp (Torshälla) 128
Roxnäs (Torshälla) 128
 Runby, Eds sn, Sollentuna hd, Uppland
 124
Runna (Torpa) 105
Ryningsberg (Husby) se *Hällby
Ryningsberg (Husby) se *Hällby
Ryttarhagen (Västermo) 163
 Råby, Kalmar sn, Håbo hd, Uppland
 124
Råby (Västermo) 157, 164
Råsta (Torpa) 107
Räffla (Husby) 258
Räfsta (Jäder) 292
Röksta (Eskilstuna) 210
 Römora, Västerljungs sn, Hölebo hd
 294
***Röslingen** (Fors, Österrekarne) 229
Sal (Eskilstuna) 211
Salsta (Öja) 178
 Sankt Nikolai kyrka, Arboga 27
Segersta (Öja) 23, 179
Sjölunda (Säterbo) 87
Sjötorp (Barva) 191
Sjötorp (Gillberga) se Borsökna
Skensta (Fors, Österrekarne) 229
Sketorp (Gillberga) 60
Skiftinge (Eskilstuna) 212
Skillinge (Torpa) 107
Skinnlösa (Torshälla) 129
Skjulsta (Fors, Västerrekarne) 42, 230
Skogstorp (Husby) 249, 259
Skravsta (Gillberga) 60
Skricksta (Gillberga) 60
 Skutterön, Lilla Rytterne sn, Tuhundra
 hd, Västmanland 131
Skyttinge (Tumbo) 137, 148
Skäcklinge (Torshälla) 129
Skäfruna (Torpa) 108
Skäggesta (Barva) 185, 191
 Skälby, Härads sn, Åkers hd 35

Skärpinge (Gillberga) 61

Skävi, Viby sn, Grimstens hd, Närke
307

Skölby (Fors, Västerrekarne) ?23, 43

Skölby (Öja) ?23, 179

Sköldby (Torpa) 109

Slagsta (Eskilstuna) 212

Slottsholmen (Torpa) 107

Släbro, Sankt Nikolai sn, Rönö hd 63,
372

Smedby (Tumbo) 137, 148

***Smörkulla** (Tumbo) se Prästgården

Snopptorp (Fors, Österrekarne) 229

Snopptorp (Jäder) 293

Solbacka (Stenkvista) se Solberga

Solberga, Nykyrka sn, Rönö hd 63, 294

Solberga (Stenkvista) 346

Solby (Vallby) 370

Spånga (Gillberga) 61

Spånga (Årla) 386

Stavik (Västermo) 164

Stavstorp (Torshälla) 129

Stenby (Fors, Västerrekarne) 45

Stenby (Gillberga) se Prästgården

Stenby (Jäder) 293

Stenby (Torpa) 109

Stenby (Årla) 387

Stenbytorp (Årla) 387

Stenkvista (Stenkvista) 346

Stensholm (Jäder) 294

Stockby, Sånga sn, Färingö tingslag,
Uppland 123

Stola, Strö sn, Kållands hd,
Västergötland 219

***Stralasund** (?Årla) 387

Strand (Gillberga) 61

Strand (Jäder) 295

*Strängenäs, Helgesta sn, Villåttingen
294

Strängnäs stad 20

***Stubberod** (Näshulta) 333

***Stubbetorp** (Barva) 193

***Sudherby** (Husby) 259

***Sudhratorp** (Barva) 193, 195

Sundby, Dunkers sn, Villåttingen 296

Sundby (Jäder) 296

Sundby, Malma sn, Villåttingen 296

Sundby (Sundby) 354

Sundby, Tillberga sn, Siende hd,
Västmanland 86

Sundby (Tumbo) 149

***Sundby** (Årla) 388

Sundby (Öja) 180

Sundbygöl/Sundbyholm (Sundby) 356

***Sundkarstorp** (Torpa) 110

Svallinge (Fors, Västerrekarne) 45

Svartingstorp (Öja) 181

Svartsjö (-äng) (Jäder) 298

Svilunda (Jäder) 298

Svista (Eskilstuna) 212

***Säbodelen** (Hammarby) 239

Säby (Barva) 193

***Säby** (Stenkvista) 346

Säby (Säterbo) 88

Säby (Torpa) se Västersäby och
Östersäby

***Säby** (Torshälla) 20, 115, 129

Sättran (Gillberga) 61

Sättra, Eds sn, Sollentuna hd, Uppland
124

Söderby (Barva) 194

Söderby (Näshulta) 334

***Söderby** (Torshälla) 131

***Södergårde** (Vallby) 371

Södernäs (Lista) 70, 72

Södra engen se Eskilstuna kloster

Södra Järnäs, Götlunda sn,
Glanshammars hd, Närke 160

Södra Åby (Västermo) se Åby

Sörby (Tumbo) 150

Sörfennsta (Torpa) se Fennsta

Sövsta (Stenkvista) 346

Tandersten (Husby) 259

Tandla (Husby) 260

Tibble (Torpa) 110

Tidö, Lilla (Hammarby) 241

Tidö, Stora (Hammarby) 239

***Tielby** (Torshälla) 132

Tiggeby (Gillberga) 62

Tingstorp, Stora och Lilla (Kjula) 24

Tjärtorp (Tumbo) 151

Tofta (Säterbo) 82, 88

Tomptaskog se Viggeby (Vallby)

Tomt (Näshulta) 334

- Torlunda** (Torshälla) 132
Torslunda (Säterbo) se Tyringe
Torp (Näshulta) 334
***Torpa** (Torshälla) 132
Torpkvarn (Näshulta) 334
Torpunga (Torpa) 111
 Torresta, Kalmar sn, Håbo hd,
 Uppland 124
Torsberga (Stenkvista) 24, 347
Tovhulta (Västermo) 164
***Trelby** (Fors, Västerrekarne) 46
 Trinkesta, Blacksta sn, Oppunda hd 58
***Tuleby** (Fors, Västerrekarne) 46
***Tumbo** (Tumbo) 151
Tumboås (Tumbo) 24, 96, 151
Tummelsta (Årla) 388
 Tuna, Skå socken, Färingö tingslag,
 Uppland 123
***Tuna bolstad** (Tumbo) 151
Tveta (Öja) 181
 Tynnelsö, Överselö sn, Selebo hd 313
Tyringe (Säterbo) 89
Täby (Öja) 181
 Täckhammar, Bärbo sn, Jönåkers hd
 213
Tärby (Vallby) 371
Törneholmen (Torshälla) 128
***Ullalunda** (Jäder) 299
***Ulvesund** (Torpa) 106, 108, 111
 Ulvsund, Helgesta sn, Villåttingen 103
***Under åsen** (Sundby) se Ostra och
 Sundby
***Uppsala** (Eskilstuna) 213
Uppåker (Torpa) 112
Vad (Näshulta) 334
***Valla** (Årla) 388
Vallby (Eskilstuna) 213
Vallby (Gillberga) 62
Vallby (Säterbo) 89
Vallby (Torpa) 112
 Vallby, Vallby sn, Trögds hd, Uppland
 130
Vallby (Vallby) 373
Vallby (Västermo) 157, 164
***Vallby** (Öja) 181
 Valsta, Sköldinge sn, Oppunda hd 58
Valtomta (Tumbo) 151
Valtomptaskogh/Waltorps skog se Viggeby
 (Vallby)
 Varbro, Sköldinge sn, Oppunda hd 58
Vargarn (Lista) 73
Varsta (Gillberga) 62
***Vestorp** (Näshulta) 335
***Vi** (Kjula) 322
Vi (Västermo) 23, 165
Viby (Fors, Västerrekarne) 46
Viby (Kjula) 323
Vickelby (Vallby) 374
Vidökna (Näshulta) 335
Viggeby (Vallby) 374
***Wik**, Västerljungs sn, Hölebo hd 294
 Vikhus, Lilla Rytterne sn, Snevringe hd,
 Västmanland 124
Vilsta (Fors, Österrekarne) 42, 230
Vingsleör (Lista) 73
 Vinön, Stora Mellösa sn, Askers hd,
 Närke 174
Visund (Näshulta) 335
Vittjeviken (Lista) 70, 74
Vreta (Husby) 262, 328
Vreta (Sundby) 356
 Vretberga, Medåkers sn, Åkerbo hd,
 Västmanland 180
Vreten (Barva) 196
***Wyretorp** (Barva) 196
Vängsö (Öja) 182
***Vadellä** (Fors, Västerrekarne) 46
Vällbäck (Öja) 182
 Velnäs, Fogdö sn, Åkers hd 284
Värhulta (Västermo) 165
 Väsby, ?Fogdö sn, Åkers hd 318
Väsby (Lista) 74
Väsby (Torshälla) 133
Väsby (Tumbo) 152
***Västerby** (Näshulta) 331, 335
Västerby (Tumbo) 153
Västerkolsta (Råby) se Kolsta
***Västerlösa** (Tumbo) se Lövsta
Västermo (Västermo) 165
 Väster Råby, Tortuna sn, Tjurbo hd,
 Västmanland 149
Västersäby (Torpa) 112
Västertorpet (Kjula) 324
Västorp (Öja) 183

- Västra Fyrby** (Öja) se Fyrby
Vävle (Jäder) 299
***Vävletorp** (Jäder) 300
Yttersta (Barva) 196
***Åby** (Gillberga) 63
Åby (Lista) 75
Åby (Torpa) 112
Åby, Norra (Västermo) 166
Åby, Södra (Västermo) 166
***Åckra** (Näshulta) 335
Åkerby (Vallby) 375
Åltorp (Västermo) 166
Ånhammar, Gryts sn, Daga hd 205
Ånsöga (Eskilstuna) 214
Årby (Eskilstuna) 214
Årby (Husby) 262
Årby (Kjula) 324
Årby (Torshälla) 134
Årby eng se Eskilstuna kloster
Århammar, Nykyrka sn, Rönö hd 63
Ås (Västermo) 156, 167
Åsby (Fors, Västerrekarne) 46
Åsby (Jäder) 301
Åsby (Lista) 75
Åsby (Säterbo) 83, 90
Åstorp (Näshulta) 335
Åttinge (Ärla) 385
***Ågbeta fjärding** se *Fiskebygden
Ällevi (Kjula) 325
Älunda (Husby) 262
Ängsholmen (Torshälla) 134
Ärna (Fors, Österrekarne) 230
Ärnesta, Överselö sn, Selebo hd 47, 124
Ärsta (Eskilstuna) 215
Öja (Öja) 183
Öjaby, Tortuna sn, Ytterturbo hd,
 Västmanland 382
Ökna (Husby) 263
Ökna (Näshulta) 336
Ökna (Råby) 80
Ökna (Stenkvista) 348
Ökna (Torshälla) 134
***Öknatorp** (Tumbo) se Prästgården
Ölsta (Torshälla) 135
Önsta (Husby) 264
***Örbeckne** (Barva) se Prostökna
Örsta (Stenkvista) 348
Össby (Jäder) 301
Österby (Näshulta) 336
Österby (Råby) 80
Österby (Tumbo) 154
Österkolsta (Råby) se Kolsta
Östersäby (Torpa) 114
Östertorp (Kjula) 325
Östra Fyrby (Öja) se Fyrby
Östra Jät, Jäts sn, Kinnevalds hd,
 Småland 135
***Överby** (Näshulta) 336
Övernäs (Gillberga) 63, 96, 103
Övlingby (Tumbo) 137, 155
***Övlingeby** (Jäder) se Prästgården

Personregister

Titlar, släktförhållanden eller årtal anges i registret när det väsentligt underlättar identifieringen, exv när flera personer i registret har samma namn och patronymikon. I övrigt hänvisas till gängse genealogisk litteratur. För bönder och borgare anges hemorten om den är känd, för frälsepersoner endast i undantagsfall. Personer sorteras inte på binamn; exv ska Bengt Svarte återfinnas under "Bengt", inte "Svarte". Yrkestitlar och liknande inleds med stor bokstav även om det inte handlar om ett ärfdigt binamn. Registret upptar inte personer som bara nämns i släkttabeller.

- Abjörn i Hagnesta 207
- A i *Lytislunda 389
- i Ramshammar 322
- i Vallby 373
- Sixtensson (Sparre av Tofta) 394
- Abraham i Kjøula 318
- Olofsson Skräddare (bomärkessigill) 23, 214, 371
- Albrekt Siggesson (Sparre av Rossvik) 143
- Alexander, kopparsmed 396
- Algotssönernas ätt, se Knut Folkesson
- Ama, se Holmger Ulfsson, Lars Ulfsson, Ulf Holmgersson
- Anders (Andreas)
- , hh 23
- i Aspesta 308
- A i Axnäs 379
- i Berga 310
- i Bondeka 70
- i Broby (1448) 95
- i Broby (1494) 95
- i Bränne 274
- i Dalby 120
- i Djursta 202
- i Forsuma 98
- i Garn 141
- i Grönsta 205
- i Hagsta 100
- i Harbro 192
- i Hugelsta 208
- i Husby (Tumbo) 142
- i Husby (Jäder) 280
- i Hässelby 316
- i Konungshö 162
- i Kälbro 345
- i Källsta (1322) 126
- i Källsta (1445) 126
- i Lådeby 104
- i Måsta 210
- i Mörby 254
- i Ostra 353
- i Räfsta 292, 293
- i Skenda 192
- i Skölby 44
- i Stavik 164
- i Sundby 297
- i Tidö (1400) 239
- i Tidö (529) 240
- i Torsberga 347
- i Vallby (1446) 374
- i Vallby ('unge Anders') (1479) 374
- i Vreta 356
- i Väsby (Lista) 75
- i Väsby (Torshälla) 133
- i Åby 113
- i Årby (Husby) 262
- i Årby (Kjøula) 324
- i Årsta 215
- i Ökna 264
- i Örsta 348
- Arvidsson i Eckersta 224
- Bengtsson (Hård) 206
- Eriksson, fogde 144, 146

- Eriksson, frman 252
 - Eriksson (Ekeblad från Rekarne) 23, 33, 36, 47, 125, 347
 - Ernulffson Skötta (kluven sköld med bjälke i dexter fält) 312, 313
 - Ernulffson (stjärna) 182
 - Hansson 256, 264
 - Hansson (Ekeblad på Stola) 240, 241
 - Horn (galt) 142, 144, 145, 150, 155, 380
 - Idasson, fogde 285, 291, 293, 296, 299
 - Jakobsson i Hälleby 227
 - Jonsson 282
 - Johansson, biskop 330, 336, 379
 - Jönsson, domprost i Uppsala 219
 - Jönsson i Näs 255, 384
 - Jönsson i Åby 113
 - Magnusson 34
 - Magnusson (Tandlaätten) 260
 - Matsson (Hålbönäsätten) 220
 - Olofsson 282
 - Olofsson i Hammarby 237
 - Petersson i Ostra 353
 - Petersson i Solby 371
 - Persson i Stenby 294
 - Pedersson (Lillichöök) 336
 - Ruska 23, 41, 46, 73, 100, 102, 103, 124, 142, 144, 145, 146, 150, 154, 155, 256
 - Sigbjörnsson, prebendat i Stockholm 172
 - Wulf, prior i Eskilstuna 218
- Anna, hustru 221
- , hustru t Olof Skogård 314
 - Fickesdotter (Bylow) 180
 - Gustavsdotter (Ängaätten) 395
 - Håkansdotter (Hålbönäsätten) 252
 - Josefssdotter (Djulaätten) 197
 - Klemetsdotter (Hogenskild) 188, 193, 329, 331, 332, 334, 335, 336
 - Matsdotter, frkvinna 221
 - Nilssdotter 142, 150
 - Nilssdotter (Bese) 61, 64
 - Persdotter (Härlundaätten) 336
- Anund i Berga 310
- i Hälleby 56
 - i Hättersta 228
 - i Åby 112
 - i Årsta 215
 - Bosson Djäken (balk) 298
 - Haraldsson (vingad lilja) 83, 90, 100, 104, 156, 160, 166, 177, 181, 302, 321, 323, 334, 394
 - Anund Jonsson, biskop 394
 - Simonsson 293
 - Rörriksson (Rörrik Birgerssons ätt) 86, 140, 284
 - Stensson (Ulv) 262
 - Sture (sjöbladsätten) 218
- Arend Bengtsson (Ulv) 180
- Arne i Säby 111, 114
- Arnold Johansson, biskop 380
- Arnulf i Kolsta 38
- Arvid i Måsta 209, 210
- Bengtsson (Oxenstierna) 395
 - Davidsson (Oxenstierna) 128
 - Klasson (Uggla) 197
 - Trolle 135, 294
 - Turesson (Trolle) 127, 131, 133, 284, 291, 294, 301, 318, 319, 373
- Aspenäsätten, se Birger Filipsson, Birgitta Jonsdotter, Detlef Larsson, Elin Bengtsdotter, Erik Larsson, Knut Ulfsson, Lars Ulfsson, Orm Ulfsson, Ulf Jonsson
- Asser Brase 219
- Banér, se Sigrid Eskilsdotter
- Barnekow, van, se Raven
- Beata Fickesdotter (Bylow) 180
- Karlsdotter (Vasa) 33
- Bengt (Benedict)
- i Berga (1385) 309
 - i Berga (1463) 310
 - i Boda 329
 - i Ekeby (1358) 277
 - i Ekeby (1445) 277
 - i Fastorp 71
 - i Fiholm 279, 320
 - i Gillbergaby 54
 - i Hagby 381
 - i Harsta 123
 - i Hyttersta 316
 - i Hässelby 317

- i Idö 283
 - i Igelsäter 86
 - i Järshammar 177
 - i Kinglöt 285
 - i Kjulatorp 319
 - i Kolsta 38
 - i Kråketorp 367
 - i Kälbro 344, 345
 - i *Lijchlundh* 363, 389
 - i Lundby 286
 - i Måsta 210
 - i Mälby 290
 - i Skäfruna 108
 - i Stenby 293
 - i Tummelsta 388
 - i Åkerby 375
 - i Österby 81
 - Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 134, 396
 - Filipsson (Ulv) 34, 119, 228, 229
 - Gylta 86, 90, 102, 149, 161, 162, 164, 165, 364, 372
 - Hafridssons ätt, se Ramfrid Bengtsdotter
 - Ingesson 318
 - Ingevaldsson i Bränne 275
 - Knutsson (Ulv) 395
 - Nilsson i Fjäll 240
 - Nilsson (Färila, Karl Erikssons ätt) 275, 290
 - Nilsson (Schack av Skylvalla) 36, 37
 - Räv, sven hos Lars Ulfsson 172
 - (Magnusson) Svarte (två spetsar uppifrån) 385
 - Uddsson (Vinstorpaätten) 300
 - Åkesson (Tott) 190, 191, 193, 194
- Bengta (Benedicta)
- Abrahamsdotter, frkvinna 143, 302, 352, 373
 - Petersdotter, frkvinna 273, 317
 - Erikdotter (sparre) 208
 - Håkansdotter, frkvinna 299
 - Jönsdotter (Svarte Skåning) 190, 194
 - Petersdotter, frkvinna 313
- Bese, se Gunhild Johansdotter, Johan Bese

- Bielke, se Katarina Stensdotter, Nils Turesson, Sten Bengtsson, Sten Stensson, Sten Turesson, Ture Bengtsson
- Birger i Hacksta 247
- i Hammarby 236
 - i Hugelsta 208
 - i Måsta 210
 - i Segersta 23, 179
 - i Strand 296
 - i Tandla 261
 - i Tärby 372
 - i Vreta 356
 - i Åby 113
 - i Övlingby 155
 - Brosa 54, 63, 214, 217
 - Filipsson (Aspenäsätten) 283
 - Jonsson Job 288, 298
 - (Magnusson) jarl 228
 - Magnusson, kung 390, 394
 - Nilsson (Grip) 45, 46, 126, 212, 213, 307, 309, 312, 321, 322, 365
 - Petersson (Finstaätten) 288, 298
 - Röríksson (Rörík Birgerssons ätt) 140, 284
 - Tomasson (sparre med två rosor ovan och lilja under) 122, 132, 145, 150, 151
 - Ulfsson (Ulvåsaätten) 90
- Birgitta (Brita)
- , hustru t junker William 240, 275, 301
 - , hustru t Peder Kuse 288
 - i Löppinge 95
 - Andersdotter (Ekeblad från Rekarne) 47, 277, 281, 287, 296
 - Anundsdotter (balk belagd med tre sparrar) 289, 299, 321
 - Bengtsdotter (Lillie) 102, 364, 372
 - Bosdotter, hustru t Dan Eriksson (Finkenow) 218, 379
 - Germundsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) 257
 - Gregersdotter (Lillie) 372
 - Hansdotter (Tott) 98
 - Haraldsdotter (Ångaätten) 395, 396
 - Johansdotter (Gädda) 88

- Jonsdotter (Aspenäsätten) 164, 394
 - Jönsdotter (Stenstäätten) 142, 149
 - Jönsdotter (Svarte Skåning) 193, 194
 - Karlsdotter, frkvinna 34, 63, 119, 228, 229
 - Knutsdotter (Tyrgils Knutssons ätt) 174
 - Knutsdotter (Ulv) 395
 - Larsdotter, hustru t Eregisle Jonsson (båt) 257
 - Magnusdotter (Frille) 330, 331
 - Magnusdotter (Porse) 131, 133, 362, 395
 - Nilsdotter, syster t Nils Nilsson i Torshälla 392
 - Nilsdotter (tre vädurhorn) 275, 316
 - Olofsdotter (Tott) 95, 219, 380
 - Ottesdotter (Peccatel) 69, 144, 146
 - Turesdotter (Trolle) 71, 73, 142, 150, 155, 162, 166, 173, 176, 180, 183, 252
 - Törnesdotter, frkvinna 395
 - Ulfsson (Roos) 300
- Björn i Balsta (Eskilstuna), frman 200, 203
- i Balsta (Stenkvista) 340
 - i Blacksta 311
 - , prost i Bälinge 217
 - i Fennsta 97
 - i Fröslunda 34, 35, 45
 - i Harsta 123
 - i Husby 280
 - i Hyndevad 55
 - i *Hällby 251
 - i Lövhulta 238
 - i Ransten 354
 - i Salsta 178
 - i Skäggesta 192
 - i Skölby 44
 - i Stenby 110
 - i Sundby (1386) 296
 - i Sundby (1470) 297
 - i Svilunda 298
 - Andersson, domprost i Strängnäs 225
 - Pedersson (Bååt) 289, 290, 296, 315
- Blek i Lundby 286
- Blotsven, kung 216
- Blåpanna, se Esbjörn Blåpanna

Bo Djure 52

- Jonsson (Grip) 32, 37, 38, 45, 46, 59, 61, 68, 74, 98, 101, 104, 121, 124, 127, 129, 130, 134, 145, 152, 188, 190, 193, 195, 201, 202, 204, 212, 235, 239, 246, 247, 250, 263, 265, 271, 278, 279, 284, 285, 288, 292, 296, 298, 307, 309, 315, 316, 318, 319, 323, 325, 330, 340, 341, 346, 347, 352, 353, 363, 364, 365, 368, 371, 373, 378, 381, 385, 386
 - Nilsson (Grip) 32, 121
- Bonde, se Johan Bonde, Karl Knutsson, Kristina Karlsdotter, Kristina Röricksdotter, Magdalena Karlsdotter, Sigrid Karlödter
- Borkvard Johansson, prebendat i Västerås 145
- Botild Bänesdotter 31, 54, 57, 61, 63, 312
- Petersdotter, frkvinna 193, 248
- Botulf i Skäggesta 192
- Botvid i Röksta 211
- Bralsthorp, se Eggard Bralsthorp, Eggard (Eggardsson) Bralsthorp, Notholm Eggardsson, Torsten Notholmsson
- Brudde i Tandersten 259
- Brynnolf 227
- i *Torpa 132
- Bukhorn, se Johan Gyntersson
- Bylow, se Anna Fickesdotter, Beata Fickesdotter, Ermegard Fickesdotter
- Bååt, se Björn Pedersson, Johan Pedersson
- Bölja, se Engelbrekt Larsson, Erik Larsson, Nils Larsson, Nils Tomasson
- Cecilia, tjänarinna 260
- Abjörnsdotter 366, 370
 - Ersdotter 291, 297
 - Haraldsdotter (vingad lilja) 321
 - Ingevaldsdotter, frkvinna 258, 388
 - Larsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) 206, 207, 251, 356
 - Nilsdotter (Ivar Nilssons ätt) 278
 - Staffansdotter (Stangenberg) 40
- Cruus, se Lars Jespersson

- Dan i Ekeby 96
 – i *Oflasta 59
 – Eriksson (Finkenow) 218, 379
 – Jonsson (Stjärnbalk) 253, 329, 332, 333, 336, 343
- Detlef Larsson (Aspenäsätten) 175, 178
- Djulaätten, se Anna Josefsdotter, Josef Pedersson
- Drake, se Jeppe (Nilsson) Drake
- Dume, se Margareta Dume
- Eggard Bralsthorp 119, 153, 195, 262
 – (Eggardsson) Bralsthorp 119, 153, 195
 – van Kyren 175
- Ekeblad från Rekarne, se Anders Eriksson, Brita Andersdotter, Erik Andersson, Magnus Eriksson
- Ekeblad på Stola, se Anders Hansson, Hans Jakobsson, Klas Andersson
- Ekeblad från Västerfärnebo, se Karl Ingebjörnsson
- Elef (Elof)
 – i Edeby 276
 – i Kolunda 342
 – i Rinkesta 385
 – i Skravsta 60
 – Olofsson i Fennsta 97, 98
 – Pålsson (Hjort av Vilsta) 112
- Elin (Elena, Helena)
 –, frkvinna 299
 –, hustru t Jon Holmgersson (Rörik Birgerssons ätt) 295
 –, moster t Lars Knutsson 148
 – i Höksta 102, 140
 – Bengtsdotter (Aspenäsätten) 59, 395
 – Folkesdotter i Kvinnersta, frkvinna 238, 313, 314, 317
 – Gustavsdotter (Sture, sjöbladsätten) 127, 128
 – Ingevaldsdotter (stjärna) 218
 – Jonsdotter, syster i Eskilstuna 219
 – Larsdotter i Höksta 41
 – Lydersdotter (Fos) 257
 – Nilsdotter, hustru t Sven Holmstensson 271
- Nilsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 275
 – Pedersdotter, frkvinna 34, 314
 – Ragvaldsdotter (bomärkessigill) 240
 – Salomonsdotter, frkvinna 274, 289, 312
 – Staffansdotter 111
- Elisabet Hemmingsdotter i Söderköping 238
- Elof, se Elef
- Elsa Axelsdotter (Posse) 181, 183
- Emerentia Holgersdotter (Gera) 107, 173, 202, 212, 280
- Emund i Spånga 386
- Engelbrekt i Vallby 165
 – Engelbrektssons ätt, se Nils Engelbrektsson
 – Larsson (Bölja) 336, 348
- Englike van der Horst 205, 285, 291, 293, 295
- Erengisle i Skjulsta 43
 – i Önsta 265
 – Gädda 89, 106, 160
 – Jonsson (båt) 257
 – Nilsson d y (Hammerstaätten) 219, 258, 380
- Erik i Bondeka (1381) 69
 – i Bondeka (1530) 70
 – i Frölunda 341
 – i Germundstorp 234
 – i Hagby 381
 – i Hallsta 71
 – i Hensta 364
 – i Himmelsberga 101, 103
 – i Hälleby 56
 – i Ladeby 72
 – i Lundby 286
 – i Lundtorp 57
 – i Magnäs 87
 – i Mörby 254
 – i Ramshammar 322
 – i Skölby 44
 – i Stenby 294
 – i Säby (1424) 114
 – i Säby (1479) 88
 – i Södernäs 72
 – i Vallby 374

- i Åsby 301
- i Örsta 348
- i Övernäs 64, 179
- XIV, kung 110
- Andersson, make t Katrin
Andersdotter (växt) 248, 252, 329, 335
- Andersson i Vingsleör 74
- Andersson (Ekeblad från Rekarne) 347
- Axelsson (Tott) 127, 128, 219, 279, 395
- Birgersson, biskop 280, 289, 292, 302, 313
- Eriksson, kung 353
- Eriksson, tjänare hos Nils Sture 203, 214, 275
- Jönsson (Lillie) 68
- Kagg, kanik i Strängnäs 257, 258, 261
- Karlsson (Vasa) 63
- Knagh 23, 73
- Kuse 23, 88, 272
- (Karlsson) Kuse 271
- Larsson i Tofta 89
- Larsson (Aspenäsätten) 176, 178
- Larsson (Bölja) 348
- van Lipen, kanik i Uppsala 254
- Magnusson 342
- Magnusson, hertig 394
- Månsson i Kjulsta 320, 342
- Månsson (Natt och Dag) 155
- Nilsson (Gyllenstierna) 177
- Petersson i Edeby 276
- Petersson i Mälhammar 147
- Persson (Forstenaätten) 154
- Petersson (sparre belagd med fem rosor) 253, 329, 332, 333, 336, 343
- Puke 150, 256, 264, 380
- Ragvaldsson, make t Helena
Ragvaldsdotter (bomärkessigill) 240
- Ragvaldsson (Fargalt) 331, 332
- Smed i Mälby 290
- Trolle 55, 57, 61, 64, 74, 89, 97, 99, 106, 155, 255, 277, 281, 294, 379, 387, 388, 396
- Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) 195, 246, 271, 274, 278, 279, 284, 296, 298, 346, 352, 363, 364, 371, 373
- Östensson, frman 153
- Erland Kagg 258
- Ermegard, hustru t Erik Valdemarsson (Folkungaättens Valdemarsgren) 278, 298
- Fickesdotter (Bylow) 180, 254
- Ernils i Tandla 260
- Ernolf i Bärsta 23, 172
- i Kolsta 38, 43, 112
- i Mesta 42
- i Åby (1382) 112
- i Åby (1455) 113
- Ervast 116
- Esbern i Ostra, bryte 353
- Esbjörn i Lundby 40
- Blåpanna 29, 73, 124, 141, 142, 146, 150, 152, 154, 155, 253, 256, 264, 353, 379, 380
- Skytte 80
- Eskil, biskop och helgon 216
- i Skillinge 108
- i Ällevi 325
- Estrid Ragnesdotter (Stallare) 262
- Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 131, 133, 315, 362, 395
- Fargalt, se Erik Ragvaldsson, Ingeborg
Ragvaldsdotter, Ingegerd
Magnusdotter, Magnus Ragvaldsson,
Ragvald Magnusson, Ragvald Nilsson
- Faste i Albro 51
- F i Balsta 339
- i Oxlöt 291
- Domare i Ökna 134
- Ficke Bylow 180
- Filip i Glömsta 225
- i Källsta 126
- i Svilunda 298
- i Tidö 240
- i Viggeby 374
- Bosson, frman 73, 122
- Djäken (trappsuren spets uppifrån) 390

- Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 388
- Pedersson (trana) 192, 263
- Ragvaldsson (Lindöätten) 70
- Stok (7-stjärna) 130, 131, 352, 374
- Törnersson (Hjorthorn) 106
- Finkenow, se Dan Eriksson, Karl Finkenow, Nils Finkenow
- Finstaätten, se Birger Petersson, Johan Ängel d y
- Finvid Finvidsson (Frössviksätten) 45, 130, 134, 365
 - Jönsson (Stenstaätten) 142
- Fleming, se Lars Fleming
- Folke i Räfte 259
 - Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 176
 - Turesson, make t Katrin Larsdotter (initialsigill) 344
- Folkungaättens oäkta gren, se Filip Karlsson, Gregers Bengtsson, Margareta Knutsdotter
- Folkungaättens Valdemarsgren, se Erik Valdemarsson
- Folkvin Kettelvastsson, borgare i Västerås 147, 153
- Forstenaätten, se Erik Persson, Hans Persson, Lindorm Brunsson, Nils Persson, Stig Bengtsson
- Fos, se Helena Lydersdotter, Lars Lydersson
- Frille, se Brita Magnusdotter, Magnus Frille
- Fröbjörn i Vallby 373
- Frössviksätten, se Finvid Finvidsson
- Färla, Karl Erikssons ätt, se Bengt Nilsson, Ingrid Karlsdotter, Johan Karlsson, Karl Bengtsson, Åke Bengtsson
- Gabriel Kristiernsson (Oxenstierna) 140, 215, 254, 274, 276, 278, 279, 280, 289, 292, 298, 312, 324, 381, 387, 388
- Gad Magnusson (halv lilja, tre bjälkar) 38, 41, 86, 324
- Gamaliel 62, 247, 262
- Geleke van Pytten (sparre mellan två vippor) 255, 262, 376, 378, 382, 383, 387, 389
- Gelvir i Väsby 152
- Gera, se Emerentia Holgersdotter, Holger Karlsson, Karl Holgersson, Karl Knutsson, Knut Nilsson
- Gerdika, hustru t Filip Bosson 122
- Gereke i Vreta 357
 - i Hagnesta 207
- Germund i Kolsta 366
 - , borgare i Torshälla 390
 - Kagg 258
 - Larsson (Lilja, Fjällskäfteätten) 23, 214, 312
- Gertrud, frkvinna 148
 - Gödelesdotter i Torshälla 391
 - Remboldsdotter (Rembold Peterssons ätt) 219, 341
- Gervin Henriksson (tjurhuvud) 146, 154
- Gesa van der Horst 205
- Gisle i Hacksta 247
 - Götasson 247, 330, 336
 - Nilsson (struts) 86
- Gjurd i Röksta 211
 - Petersson, biskop 272
- Gotskalk Bengtsson (UlV) 127, 161
- Gregers i Gunnarskäl 141
 - i Hållby 55
 - i Lundby 253
 - i Malmö 288
 - i Skyttinge 148, 149, 341
 - i Vävle 299
 - Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) 59, 61, 63, 69, 81, 103, 245, 255, 294, 379, 381, 383, 387, 388
 - Jönsson (1451) 23
 - Jönsson (1484) 261
 - Matsson (Lillie) 86, 87, 88, 89, 90, 126, 162, 165, 219, 236, 238, 318, 353, 364, 372, 374
 - Skräddare i Torshälla 391
- Gren, se Harald Stensson, Iliana Ivarsdotter, Sten Haraldsson, Tomas Haraldsson
- Grip, se Birger Nilsson, Bo Jonsson, Bo Nilsson, Katarina Knutsdotter, Knut Bosson, Margareta Bosdotter, Nils Bosson
- Gudbrand i Ingeby 365

- Gudlef i Svista 212
 Gudmund i Magla 384
 – i Näshulta 333
 – Johansson 355, 356, 370
 – Persson på Tyresö 311, 318, 324, 325
 Gunhild (Gunilla)
 – Anundsdotter 261
 – Jönsdotter (avhuggen gren bjälkvis) 141, 143
 – Johansdotter (Bese) 109, 160, 161, 181, 183, 294, 300
 – Tyrgilsdotter 218
 – Uddormsdotter (Rakereds-ätten) 38, 52, 56, 57, 59, 60, 63, 95, 121, 127, 146, 330
 Gunnar i Folkesta 121
 – i Lövsta 145
 Gustav I, kung 33, 35, 36, 37, 40, 45, 47, 58, 69, 70, 71, 73, 74, 79, 86, 95, 96, 98, 103, 104, 105, 106, 110, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 131, 133, 134, 135, 140, 141, 143, 144, 146, 147, 148, 150, 151, 153, 155, 160, 161, 163, 166, 175, 176, 182, 183, 188, 196, 197, 227, 231, 249, 250, 277, 281, 287, 294, 311, 314, 318, 324, 325, 345, 348, 356, 367, 375, 396
 – Algotsson (Sture, sjöbladsätten) 127
 – Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 58, 172, 175
 – Folkesson (Rossviksätten) 59, 61, 68, 74, 98
 – Johansson (Tre Rosor) 173, 175, 177, 179, 182
 – Knutsson (Ulv) 395
 – Leksson (kvadrerad sköld) 309
 – Nilsson (Rossviksätten) 257
 – Uddsson (två färlor) 237, 355
 – Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 87, 165, 178, 315, 318
 Gyllenhorn, se Johan Olofsson
 Gyllenstierna, se Erik Nilsson, Jöran Eriksson, Karin Erikdotter, Kristina Erikdotter, Kristina Nilsdotter, Malin Erikdotter, Nils Eriksson
 Gylta, se Bengt Gylta
 Gyrid Tordsdotter 251
 Gädde, se Birgitta Johansdotter, Erengisle Gädde, Ingrid Karlsdotter, Johan Gädde, Katarina Johansdotter, Kristina Johansdotter, Nils Gädde
 Gärdar i *Lytislunda 389
 – i Stenby 109
 Hagbard i Ensked 278
 Haldor i Kjula 318
 Halfdan i Kjula 318
 Halsten i Hyggeby 364
 – i Kolsta 366
 – i Kolunda 342
 – i Magnäs 87
 – i Spånga 386
 – i Ölsta 135, 245, 264, 344, 348
 – Peterssens ätt, se Håkan Halstensson
 Halvard i Eneby 202
 – i Lockmora 103
 – i Oxlöt 292
 – Pedersson 282
 – i Ramshammar 322
 – i Össby 302
 Halvid Amundsson Bagge 362
 Hammerståtten, se Erengisle Nilsson d y, Kristina Magnusdotter, Nils Erengislesson
 Hans, se även Johan, Jöns
 – , kanik 127
 – i Övlingby 155
 – von Asken, borgare i Åbo 240, 275, 301
 – Fos (räv) 130
 – Jakobsson i Krokfors 47
 – Jakobsson (Ekeblad på Stola) 296
 – Johansson i Fröberga 99
 – Karteke, borgare i Torshälla 34, 45, 227, 391
 – Kröpelin 391
 – Magnusson, biskop 252, 392
 – Petersson 261
 – Pedersson, fogde 111, 273
 – Persson (Forstenaätten) 71, 73, 96, 123, 142, 144, 150, 151, 152, 263, 378, 379
 Harald Gudmundsson (vingad lilja) 145, 161, 334

- Stensson (Gren) 369
- Hebbla Siggesdotter (Sparre av Rossvik) 120
- Helena, se Elin
- Helga, hustru t Salomon Nilsson (sparre) 274, 290
 - Anundsdotter (Rörik Birgerssons ätt) 278
 - Haraldsdotter (vingad lilja) 156, 161
- Helge 369
- Helge i Viggeby 375
- Hemming i Vallby 164
 - i Ärna 231
 - Hatt 219
 - Jonsson i Lundby 282
 - Larsson (tre sjöblad i trepass) 23, 73, 104, 122, 379, 380
- Henning Barnekow i Torshälla 392
 - Brotstorp, frman 205, 285, 291, 293, 295
- Henrik, abbot 58
 - i Husby, prost 25
 - i Kolsta 366
 - i Mälby 128
 - i Rosendal 256
 - i Tandla 262
 - Fleming 336
 - Magnusson i Söderby 196
 - Turesson (Svarte Skåning) 190
- Herman i Skensta 229
 - Djäken 101
 - Kulle 172
- Hinze Petersson, kh i Svedvi 392
 - Sasse, borgare i Torshälla 203, 211, 391
- Hjort av Vilsta, se Elef Pålsson, Påvel Magnusson
- Hjorthorn, se Filip Törnersson, Märta Kristiernsdotter
- Hjälmborg Keldorsdotter (initialsigill) 79, 372
- Hogenskild, se Anna Klemetsdotter
- Holm i Balsta 201, 213
- Holmfrid, hustru t Lars Ulfsson 273, 308
 - Anundsdotter 261
- Holmger (Holger)
 - i Balsta 340
- i Hagnesta 207
- i Husby 280
- i Hållsta 250, 251
- i Ramshammar 322
- i Skölby 179, 180
- i Vävle 299
- Jonsson (Rörik Birgerssons ätt) 190, 204, 295
 - Karlsson (Gera) 257
 - Ulfsson (Ama) 127, 132, 394
- Holmsten i *Hunsala 209
 - i Össby 302
- Holmvast i Frasta 173
- Holmvid i Ostra 353
- Horn, se Klas Kristiernsson
- Horst, van der, se Gesa
- Hvessing, se Karin Kettilsdotter
- Håkan i Barrö, frman 329
 - i Räfteå 259
 - i Ölsta 135
 - i Övlingby 155
 - Andersson (Hålbönäsätten) 100, 392
 - Halstensson (Halsten Peterssons ätt) 292, 315, 316, 318
 - Magnusson, kung 353
 - Skomakare i Torshälla 391
 - Tunessons ätt, se Ingeborg Ragvaldsdotter, Margareta Siggesdotter, Ragvald Magnusson, Sigge Magnusson
 - Törnesson 263
- Hålbönäsätten, se Anders Matsson, Anna Håkansdotter, Håkan Andersson
- Hård, se Anders Bengtsson
- Härlundaätten, se Anna Persdotter
- Ida Johansdotter (Bylow) 180
- Iliana, priorinna i Skänninge 54, 57, 61, 312
 - Ivarsdotter (Gren) 145
 - Åkesdotters (båt) 300
- Inge i Kumla 344
 - i Valtomta 151
 - Larsson 192, 280, 289, 292, 302
- Ingeborg, hustru 56, 58, 60, 62, 179
 - , hustru t Anders Eriksson (Ekeblad) 125

- , hustru t Gudmund Johansson 355, 370
- , syster t munken Jöns 145
- , dotter t Sigvard jarl 229
- , dotter t Ulfhild 62
- , syster i Klara kloster 379
- i Kolsta 366
- i Kumla 336
- i Råby 164
- Bengtsdotter (adorantsigill) 62, 207
- Bengtsdotter (en bjälke) 39, 52
- Elofsdotter (vingad pil) 90, 160
- Filipdotter (Tott) 279
- Hansdotter 47
- Haraldsdotter 197
- Markvardsdotter (Link) 33, 36, 47
- Nilsdotter (sköld kluven av smal stolpe) 205, 285, 291, 293, 295
- Nilsdotter (adorantsigill), hustru t Magnus Johansson (Ängel) 62, 248, 259, 356
- Ragvaldsdotter (Fargalt) 204, 209, 214, 247, 257, 260
- Ragvaldsdotter (Håkan Tunessons ätt) 201, 308, 315, 320, 325, 366
- Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) 331, 332
- Siggesdotter (Sparre av Rossvik) 52
- Sigvardsdotter, klostergrundare 323
- Staffansdotter (Stangenberg) 40
- Torstensdotter, frkvinna 127, 131, 132
- Törnesdotter (Likvidssönernas ätt) 162, 333, 334
- Åkesdotter (Tott) 95, 140, 188, 191, 193, 194, 196, 277, 281, 284, 287, 396
- Ingegerd, hustru t Nils Djäken 248, 264
- Birgersdotter, hustru t Anund Bosson Djäken (balk) 298
- Birgersdotter, hustru t Olof Haraldsson (Lossaätten) 250, 263
- Ingevaldsdotter, hustru Nils Gregersson (kluven sköld med sinister fält tre gånger styckat) 227, 391
- Karlsdotter (Stjärnbalk) 326, 331
- Magnusdotter (Fargalt) 330
- Simonsdotter, frkvinna 122
- Ingel (Ingeld)
 - i Brunnsta 119
 - i Kjula 319
 - i Sal 211, 343
 - i Ramshammar 322
- Ingemar i Berga 310
 - i Bränne 274
 - i Oppeby 87
 - i Tärby 372
 - i Viby 323
 - i Vreta 356
 - Olofsson i Sjölunda 88
- Ingemund i Fässlinge 279
- Inger Olofsdotter 383, 385
- Ingerun, tjänarinna 259
 - i Hyvena 282
- Ingevald i Aspesta 307
 - i Bondeka 70
 - (okänt sigill) i Däntersta 256, 264
 - i Glömsta 226
 - i Gärtre 226
 - i Hagnesta 207
 - i *Halspång 226
 - i Hammarby 235
 - i Heby 314
 - i Hjältesta 315
 - i *Hunsta 37
 - i Hättersta 228
 - i Höksta 101
 - i Idö 283
 - i Igelsäter 86
 - i Kolsta 37
 - i Kråketorp 368
 - i Källsta (1369) 126
 - i Källsta (1539) 126
 - i Malmö 289
 - i Måsta (1386) 210
 - i Måsta (1479) 210
 - i Mälby 290
 - i Mörby 254
 - i Nygård, borgare i Torshälla 227, 391
 - i Näs 255
 - i Ramshammar 322
 - i Skölby 44
 - i Stenby 294
 - i Tibble 110
 - i Tveta 181

- i Vi 165
- i Vävle 299
- i Yttersta 196
- i Årby 325
- i Ärna 231
- i Ärsta 215
- i Össby 302
- i Österby (1423) 80
- i Österby (1481) 81
- Eskilsson, prebendat 314
- Stare 365
- Ulfsson i Spånga 386, 387
- Ingevast i Hyvena 282
- i Måsta 209
- i Sundby (1357) 296
- i Sundby (1444) 297
- i Vreta 357
- i Ökna 134
- Simonsson i *Hällby 251
- Ingolf i Säby 114
- Ingrid, änka e Olof i Vallby 166
- i Arboga 74
- i Balsta, dtr t Tord Björnsson (fyra björnramar) 200, 204, 355
- i Skäggesta 192
- Jönsdotter 72
- Jönsdotter (Get) 197
- Jönsdotter (Rörik Birgerssons ätt) 295
- Karlsdotter, frkvinna 263
- Karlsdotter (Färla, Karl Erikssons ätt) 314
- Karlsdotter (Gädda) 89, 106
- Larsdotter 142
- Larsdotter (hjorthorn) 220
- Larsdotter (tre sjöblad) 380
- Magnusdotter (initialsigill) 193, 248
- Ragvaldsdotter, frkvinna 102, 103, 142
- Ingulf, make t Birgitta Anundsdotter (balk belagd med tre sparrar) 321
- Ingvar i Kumla 343, 386
- Bosson 55
- Isar, biskop 29, 283, 394
- Ivar i Aspesta 308, 314
- i Biby 53
- i Gredby 36
- Axelsson (Tott) 196, 277, 281, 284, 287
- Fleming 61, 64
- Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 278
- Nilssons ätt, se Cecilia Nilsdotter, Folke Nilsson, Ivar Nilsson, Magnus Nilsson
- Jakob (Jeppe)
- i Kinglöt 285
- i Magla 58
- i Mälby (Jäder) 290
- i Mälby (Tumbo) 146
- i Skäggesta 192
- i Sundby 297
- i Sörby 150
- (Nilsson) Drake 253, 254
- Johansson, kh i Jäder 176
- Krumme 331
- Störla d y 39
- Jens, se Jöns
- Jeppe, se Jakob
- Joar i Grundby 362, 363 – i Ökna 264
- Johan (Johannes, Joen, Jon), se även Hans, Jöns
- i Berga (1446) 310
- i Berga (1516) 310
- i Björsäter 69
- i Bränne 274
- i Bånkesta 79
- i Böcklinge 173
- i Ekeby (1384) 96
- i Ekeby (1424) 96
- i Ekeby (1508) 97
- i Fiholm (1424) 278
- i Fiholm (1467) 279
- i Fiskris 381
- i Folkesta 121
- i Fröberga (1384) 99
- i Fröberga (1510) 99
- i Frölunda 341
- i Fröslunda 35
- i Gärtre 226
- i Hamra (1360) 382
- i Hamra (1429) 382
- i Harby 312
- i Hedemora 383

- i Himmelsberga 101
- i Husby 280
- i Hålbj 55
- i Hällberga (1348) 341
- i Hällberga (1409) 341
- i Hällberga (1516) 342
- i Hällby (Säterbo) 86
- i Hällby (Torshälla) 124
- *Häresta 176
- i Hättersta 228
- i Idö 283
- i Ingespjuta 353
- i *Karleby (1381) 228
- i *Karleby (1450) 228
- i Karlåker 317
- i Knutsta 177
- i Kolsta 366
- i Källsta 126
- i Lockmora 103
- i Lundby 286
- i *Lytlunda 389
- i Lådeby 103, 104
- i Löppinge 41, 44, 46
- i Mesta 42
- i Mälby 128
- i Närsjö 58
- i Näs 255
- i Näsna 333
- i
- i Råby 164
- i Räfte 259
- i Räfte 292
- i Segersta 179
- i Skinnlösa 129
- i Skölby 44
- i Sköldby 109
- i Stenby 294
- i Sundby 149
- i Säby 114
- i Tidö 239
- , kh i Tumbo 146
- i Tummelsta 388
- i Vi 165
- i Viby 323
- i Viggeby 375
- i Vingsleör 73, 74
- i Väsby 152
- i Årby 325
- i Åsby 301
- i Årsta 215
- i Ökna 24, 263
- i Örsta (1482) 348
- i Örsta (1529) 348
- i Össby 302
- Andersson, firman 263
- Andersson (tre sjöblad) 317
- Anundsson (1408) 96, 108
- Anundsson (1467) 261
- Bengtsson, rådmän i Stockholm 275
- Bengtsson (bomärkessigill) i Kälbro 24, 345
- Bese 160, 294, 395
- Bonde 88, 236
- "Bucklere" i Rossvik 257
- Dalkarl, ordensbroder i Eskilstuna 220
- Eriksson 119
- Eriksson i Balsta 341
- Esbjörnsson 35
- Haftorsson, firman 174
- Hansson i Grundby 363
- Gråben, firman 102, 162
- Gyntersson (Bukhorn) 37, 219
- Gädda 87, 300
- Halstensson, firman 227, 346
- Hammar , domprost i Strängnäs 130, 225, 229, 395
- Hansson i Källsta 126
- Holmgersson 23
- Holmgersson (Rörik Birgerssons ätt) 295
- Huvud 145
- Ingemarsson, ärkedjåkne i Västerås 197
- Ingevaldsson i Ostra 353
- Ingevaldsson (Örnsparré) 161
- Jakobsson (bomärkessigill) i Hålbj 23, 55
- Joarsson 250
- Jönsson i Svista 212
- Jönsson (ankare mellan två stjärnor) 73, 146, 154
- Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 73, 380n

- Karlsson (Vasa) 33
- Larsson 166
- Larsson i Harpsund 252
- Larsson i Åby 113
- Ludolfsson, kanik i Uppsala 322
- Månsson (Natt och Dag) 177
- Nilsson, präst 221
- Nilsson i Bånkesta 79
- Nilsson i Gredby 36
- Nilsson i Sjölunda 87
- Olsson på Hacksta 222, 248
- Olofsson i Husby 281
- Olofsson (Gyllenhorn) 211
- Pedersson i Eneby 202
- Petersson, borgare i Torshälla 130, 273, 309
- Petersson, kyrkoherde i Vadsbro 288, 307, 315, 319
- Pedersson i Vi 165
- Pedersson (Bååt) 128, 129, 234, 287, 290, 291, 293, 316, 323, 363, 365, 369
- Pilte i Glömsta och Ärna 225, 230
- Raasby/Raska 383, 385
- Röd i Sundby 297
- Siggesson i Måsta 210
- Petersson, borgare i Torshälla 392
- Stubbe i Lundby 253
- Sunesson i Glömsta 224, 225
- Tomasson i Viggeby 375
- Turesson (Tre rosor) 177
- Vit 213
- Åkesson (Natt och Dag) 46, 57, 354
- Ängel d y (Finstaätten) 353
- Öjarsson (två varghuvuden) 257
- Johanna Torstensdotter, frkvinna 218, 259, 382
- Jonas Bondason (bomärkessigill) 218
- Jordan i Alvesta 272
 - i Balsta 340
 - i Grönsta 205
 - i Hagnesta 207
 - i Husby 142
 - i Årby 213, 215
- Josef i Egelsta 120
 - Pedersson (Djulaätten) 197
- Jost Berg 105
- Jöns (Jens, Jösse), se även Johan, Hans
 - , munk 145
 - i Almby 271
 - i Axnäs 379
 - i Balsta 341, 342
 - i Blacksta 311
 - i Bånkesta 79
 - i Fröslunda 35
 - i Grundby 362
 - i Gunnarskäl 141
 - i Hammarby (1382) 235
 - i Hammarby (1440) 236
 - i Hamra 382
 - i Harsta 123
 - i Hensta 364
 - i Husby 281
 - i Hällberga 341
 - i Hälleby 56
 - i Hässelby 316
 - i Ingeby 365
 - i Ingespjuta 352
 - i Kolunda 342
 - i Kälbro 344, 345
 - i Lundby (Fors, Västerrekarne) 40
 - i Lundby (Jäder) (1404) 286
 - i Lundby (Jäder) (1516) 286
 - i Lådeby 104
 - i Måsta (1380) 209
 - i Måsta (1440) 210
 - i Mälby 290
 - i Mörby 254
 - i Navsund 255
 - i Näs 255
 - i Näset 333
 - i *Präståtingen 256
 - i Skricksta 60
 - i Skäftruna 109
 - i Skölby 44
 - i Slagsta 212
 - i Smedby 149
 - i Tofta 89
 - i Tomt 334
 - i Torlunda 132
 - i *Torpa 133
 - i Torpunga 111
 - i Vångsö 163, 164, 182
 - i Väsby 74
 - i Åkerby 375

- i Ökna 135
 - i Örsta 348
 - Bagge i Mora 289
 - Bengtsson i Kumla 369
 - Birgersson (lilja ginbalksvis) 208, 236, 251
 - Björnsson i Fennsta 97
 - Borgå 221
 - Eriksson, frman 254, 313, 317, 355
 - Eriksson (Lykke) 108, 300
 - Filipsson i Hedemora 384
 - Gregersson i Smedby 149
 - Hagbardsson i Glömsta 225
 - Hemmingsson (bomärkessigill) i Måsta 24, 210
 - Ingevaldsson 220
 - Ingevaldsson i Hälleby 56, 58, 60, 62, 179
 - Ingolfsson 384
 - Johansson 24, 386
 - Jonsson i Skricksta 53, 60
 - Larsson (björn), fogde 211, 393
 - Larsson (bägare ginbalksvis) 240
 - Larsson (Lydingeätten) 274, 312
 - Leksson i Sövsta 347
 - Magnusson i Hedemora 384
 - Magnusson (horn och fågelfötter) 73, 247, 260, 261
 - Matsson (bomärkessigill) i Måsta 37, 210
 - Månsson i Åsby 75
 - Mårtensson i *Hunsala 208
 - Nilsson i Hacksta 248, 265
 - Nilsson i Kvicksund 144
 - Nilsson, kh i Torpa 103
 - Pedersson 130
 - Petersson i Husby 281
 - Persson i *Torpa 133
 - Pedersson i Åsby 71, 75
 - Ragvaldsson i Kjöla 318
 - Ragvastsson 282
 - Skräddare 221
 - Svärdslipare 144
 - Tidemansson 41
 - Tingfastsson 178
 - Tomasson i Vallby 308, 373, 374
 - Toresson i Hagnesta 207
 - Torstensson, domprost i Strängnäs 224, 225
 - Ulfsson 111
 - Ulfsson i Axby 273
 - Ulfsson (Soop) 371
 - Unge i Hässelby 316
- Jöran (Örjan)
- i Frösshammar 160
 - i Kjulatorp 319
 - Eriksson (Gyllenstierna) 32, 325
 - Larsson (Sparre av Rossvik) 246, 250, 253
 - Trulsson (halv lilja och stjärna) 348
- Kaffe, se Lars Matsson Kaffe, Lindorm Matsson
- Kagg, se Mats Erlandsson, Mats (Erlandsson) Kagg, Mats Nilsson Kagg, Nils Kagg
- Kanna, se Sven Svensson
- Karl i Forsuma 99
- i Hållsta (tre fågelhuvud) 250
 - i Hössäker 188
 - i Kolsta (1385) 366
 - i Kolsta (1463) 366
 - i Lundtorp 57
 - i Magnäs 87
 - i Skäfruna 108
 - i Sundby 297
 - i *Torpa 132
 - i Viby 323
 - i Vångsö 182
 - i Väsby 152
 - i Åby 113
 - Andersson (två och en halv lilja), kanik i Strängnäs 253, 254
 - Bengtsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 275, 316
 - Finkenow 73
 - Dansson (Stjärnbalk) 326, 331
 - Estridsson (delad sköld) 394
 - Holgersson (Gera) 191, 193, 194, 289, 290, 354
 - Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 321, 322
 - Jakobsson (spets från vänster) 40
 - Klemetsson (Kuse) 271

- Knutsson (Bonde) 32, 33, 44, 47, 97, 98, 99, 103, 113, 119, 120, 122, 124, 130, 134, 135, 142, 143, 150, 151, 161, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 181, 182, 195, 276, 280, 281, 283, 287, 346, 365, 366, 367, 375, 391, 395
- Knutsson (Gera) 194, 257, 258
- Larsson (en bjälke) 283, 300
- Larsson (lilja) 86
- Nilsson 225, 226
- Nilsson i Hammarby 237
- Nilsson (kluven sköld) 204, 205
- Näskonungssons (delad sköld) 63, 87, 146, 149, 164, 257
- Stok, ordensbroder i Eskilstuna 220
- Störkarsson (lilja) 274, 290
- Ulfsson (Sparre av Tofta) 230, 231, 368, 373, 391, 394
- Öra 40

Karin, se även Katarina

- , hustru 192
- , änka e Nils Larsson (Bölja) 348
- Eriksdotter (Gyllenstierna) 74, 313, 381, 394
- Hansdotter (Tott) 98
- Jöransdotter (Stiernsköld) 53
- Kettilsdotter (Hvessing) 330, 331, 332, 333, 334
- Larsdotter, hustru t Nils Larsson (Bölja) 100
- Larsdotter i Sparsta 107
- Turesdotter (Svarte Skåning) 190

Katarina (Katrín), se även Karin

- , tjänstekvinna 260
- , drottning 295
- , mor t Anna Nilsson 142
- , svägerska t Gudmund Johansson 355, 370
- , änka e Hans Tordsson 314
- , änka e Håkan Törnsson 263
- , änka e Jöns Svärdslipare 144
- , mor t Klaus Boladräng 278, 313, 325
- , dtr t Tord Björnsson (fyra björnramar) 200, 204, 355
- i Balsta 340
- i Hamra 382, 386
- i Kumla 343, 386

- Andersdotter, änka e Magnus i Valsta 319
- Andersdotter (pilspets ginbalkvis) 204
- Andersdotter (växt) 248, 252, 329, 335
- Bengtsdotter (Königsmark) 300
- Birgersdotter 290, 297
- Björnsdotter 308, 373
- Eriksdotter (Väsbyätten) 236, 323, 392
- Fadersdotter, hustru t Karl Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 321
- Gillkinsdotter (van Pytten) 376
- Gunnarsdotter (två vingar) 195
- Johansdotter (Gädda) 87, 160, 300
- Karlsdotter (Sture, gumsehuvudsätten) 275, 285
- Knutsdotter (Grip) 32, 121, 202, 212
- Larsdotter (initialsigill) 344
- Larsdotter, frkvinna, hustru t Halvid Amundsson Bagge 362
- Magnusdotter (Tandlaätten) 73, 247, 260, 261
- Nilsson (Mörbyätten) 253, 254, 256, 264
- Pedersdotter, frkvinna, änka e Peter Djäken 209, 237, 238, 313, 317, 355
- Santesdotter, frkvinna 100, 298
- Siggesdotter (Sparre av Rossvik) 53
- Stensdotter (Bielke) 166, 176, 177, 180
- Sunesdotter i Torshälla 391
- Tykesdotter (Iejon) 130, 131
- Ulfsson (Ulvåsaätten) 79

Kerstin, se Kristina

Ketil Eriksson, tjuv 242

- Nilsson (flankbåge) 23, 24, 264, 365

Kettilbjörn i Fiholm 279

Klas (Klaus, Clas, Claus)

- i Hagnesta 207
- i Röksta 211
- i Torpunga 111
- i Åsby 301
- Andersson (Ekeblad på Stola) 32, 123, 125, 241, 301, 341, 346
- Boladräng 278, 313, 325
- Filipsson (Mälsåkersätten) 263

- Jöransson (Stiernsköld) 52, 53, 57, 59, 60, 63
- Kristiernsson (Horn) 54, 55, 56, 69, 70, 246, 248, 256, 260
- van der Lipen 314
- Åkesson (Tott) 129, 188, 191
- Klemens i Balsta 340
- Klemet i Gårdskäl 206
 - i Skäfruna 108, 109
 - i Tandla 261
- Knut i Åsby 90
 - Bengtsson (Ulv) 95
 - Bosson (Grip) 152, 205
 - Eriksson, frman 207
 - Eriksson, kung 174, 217
 - Folkesson (Algotssonernas ätt) 148
 - Haraldsson (Soop) 146, 237, 364, 371, 374
 - Knutsson, dottersonson t Sigvard jarl 229, 323
 - Knutsson (Lillie av Ökna) 274, 285, 316
 - Lindormsson (Vinge) 257
 - Link, frman och kh i Bettna 125, 126, 241, 301
 - Långe, kung 353
 - Nilsson (Gera) 257
 - Pik 122
 - Ulfsson (Aspenäsätten) 52
- Kort Rogge, biskop 126, 254, 320, 392, 393
- Kristian (Kristiern)
 - i Malmberga 163
 - i Tandersten 259
 - i Ökna 264
 - från Öland, fogde 394
 - Larsson (Sjöblad) 41
 - Nilsson 35
 - Nilsson (Vasa) 32, 33, 39, 44, 46, 47, 113, 119, 120, 122, 124, 125, 130, 134, 191, 196, 276, 280, 281, 283, 287, 346, 365, 366, 375, 391
- Kristina (Kristin, Kerstin)
 - , tjänstekvinna 371
 - , hustru t Mats Birgersson (Magnus Marinasons ätt) 235
 - , hustru t Peter Luden 340, 341, 343, 344, 347
 - Andersdotter, dtr t Anders Ruska 73, 204
 - Andersdotter (pilspets ginbalkvis) 200, 211, 213, 220, 355
 - Andersdotter (två spetsar uppifrån) 100
 - Bengtsson (Königsmark) 55, 57, 61, 64, 89, 106, 255, 277, 281, 294, 379, 387, 388, 396
 - Eriksdotter (Gyllenstierna) 97
 - Fastesdotter (växt) 321
 - Gadsdotter, frkvinna 38, 41, 86
 - Johansdotter (Gädda) 155
 - Karlsdotter (Bonde) 97
 - Lindormsdotter (Vinge) 258
 - Magnusdotter (Hammersta-ätten) 106
 - Magnusdotter (Natt och Dag) 53, 177, 180
 - Nilsdotter (Gyllenstierna) 143, 150, 173, 175, 177, 179, 182
 - Olofsdotter 293
 - Petersdotter, frkvinna 330, 331, 332, 333, 334
 - Röricksdotter (Bonde) 392
 - Santesdotter, frkvinna 102, 162
 - Sigmundsdotter, frkvinna 394
 - Staffansdotter (Ulv) 300
 - Åkesdotter (Tott) 128
- Kristman i Torpunga 111
 - Keldorsson, kh i Torshälla 79
- Kuse, se Erik Karlsson Kuse, Karl Klemetsson
- Kyle, se Sigrid Klausdotter
- Kyren, van, se Eggard van Kyren, Verner van Kyren
- Königsmark, se Katarina Bengtsson, Kristina Bengtsson
- Körning, se Mats (Simonsson) Körning, Nils Körning
- Lage Brahe 291, 315, 361
- Lars (Lasse)
 - , biskop i Linköping 283
 - i Albro 52
 - i Alvesta (1385) 272

- i Alvesta (1444) 272
- i Balsta 340, 341
- i Berga (1404) 310
- i Berga (1482) 310
- i Biartorp 188
- i Blacksta 311
- i Bondeka 70
- i Borsökna 54
- i Brottsta 32
- i Bånkesta (1409) 79
- i Bånkesta (1451) 79
- i Ensked 278
- (bomärkessigill) i Flacksta 34
- i Forsuma 99
- i Frasta 173, 179
- i Fyrby (1408) 173
- i Fyrby (1506) 174
- i Gredby 35
- i *Gräfsboda 330
- i Grönsta 205
- i Gärtre 226
- i Hacksta (1400) 247
- i Hacksta (1495) 248
- i Hagnesta 207
- i Hagsta 100
- i Hammarby (1399) 235, 236
- i Hammarby (1440) 236, 237
- i Hjältesta 315
- i *Hunsala 209
- i Husby 280
- i Hällsta 251
- i *Hällby (1405) 251
- i *Hällby (1467) 251
- i Hässelby 316
- i Hössåker 188
- i Igelsäter 86
- i Jäder 284
- i Kolsta 38
- i Kumla 343
- i Lundby 286
- i Löppinge 41, 140
- i Magla 58
- i Motorp 332
- i Måla 163
- i Mälby 290
- i Norrby 291
- i *Nasselsta 261
- i Oppeby 87
- i Oxlöt 292
- i Ramshammar 322
- i Ransten 354
- i Röksta 211
- i Sal 211
- i Salsta 179
- i Skillinge 108
- i Skinnlösa (1322) 128
- i Skinnlösa (1369) 128
- i Skjulsta 43
- i Skäggesta 192
- i Skölby (Fors) 23, 43, 44, 52
- i Sköldby (Torpa) 103, 109
- i Solby 366, 370
- i Stenby (okänd sn) 368
- i Stenby (Torpa) 103, 109, 110
- i Strand 295
- i Sundby 296
- i Svartsjö 298
- i Svista 213
- i Söderby 195
- i Sörby 150
- i Sövsta (1380) 347
- i Sövsta (1484) 347
- i Tandla 261
- i Tibble 111
- i Tidö 240
- i Torpunga 111
- i Torsberga 347
- i Tummelsta 388
- i Tyringe 89
- i Vallby 373
- , kh i Vallby 363
- i Vi 23, 165
- från Vittis, tjuv 303
- i Vångsö 182
- i Väsby (1409) 152
- i Väsby (1530) 153
- i Åby 113
- i Årby 133
- i Åsby 75
- i Ällevi 325
- i Ärna 231
- i Ärsta 215
- i Ökna (Husby) 264
- i Ökna (Torshälla) 134

- i Örsta 348
- i Össby 302
- Abrahamsson i Kumla 344
- Andersson i Säby 114
- Andersson i Tärby 372
- Bagge i Kjulsta 320
- Bengtsson, make t Birgitta
Anundsdotter (balk belagd med tre
sparrar) 321
- Bengtsson i Bränne 275
- Bengtsson i Kinglöt 285
- Bengtssons (kluven sköld med vinge
och halv stjärna) 207
- Birgersson i Tandla 261
- Birgersson (lilja balkvis) 39
- Boberg 160, 161, 162, 330, 333, 334,
394
- Bure, rådman i Nyköping 197
- Eriksson i Berga 153, 289
- Esbjörnsson, ordensbroder i
Eskilstuna 220
- Fadersson (djur) 23
- Fleming 131, 133
- Galne i Sundby 355
- Gunnarsson i Sundby 355
- Halvardsson (svala) 179
- Hansson 227
- Haraldsson, fogde 144
- Henriksson 202
- Ingevaldsson i Flackersta 33
- Jespersson (Cruus) 292
- Johansson, präst 221
- Johansson i Hedemora 383, 385
- Jonsson i Kumla 369
- Johansson (björn) 192, 195
- Jute i Åsby 38, 75
- Jönsson i Hedemora 384
- Karlsson (kvadrerad sköld) 34, 41, 42,
45, 139, 150, 314
- Karlsson i Berga 140
- Knutsson (okänt sigill) 148, 176
- Korske 153
- Luden i Tiggeby 62
- Lydersson (Fos) 257
- Magnusson 34
- Magnusson i Fennsta 97
- Magnusson (Magnus Marinasons ätt)
37, 38, 209, 218, 235, 352, 368
- Matsson, frman 124, 212
- Matsson, son t Ragnhild
Ingevaldsdotter 317
- Matsson i Kjula 319
- Matsson i Ramshammar 322
- Matsson i Säby, borgare i Arboga 88
- Matsson i Torshälla 391
- Matsson Kafle 252, 260
- Misener, prior i Eskilstuna 220
- Mjöltnare i Torshälla 396
- Nilsson 23
- Nilsson i Broby 95
- Nilsson i Hacksta 248, 265
- Nilsson i Hammarby 236, 237, 309,
311, 313, 315, 320, 322, 324
- Nilsson i Hälleby 57
- Nilsson i Säby 103, 114
- Nilsson i Vingsleör 74
- Olofsson i Munkhammar 146
- Olofsson (Lindöätten) 144
- Pedersson i Gredby 36
- Pedersson i Himmelsberga 101
- Petersson i Rossvik 257
- Petersson, borgare i Åbo 240, 275, 301
- Perman, klostertjänare 322
- Rännare i Navsund 255
- Siggesson (Sparre av Rossvik) 23, 52,
53, 72, 74, 88, 144, 177, 180, 182,
274, 313, 381
- Simonsson i Husby 143
- Simonsson i Salsta 179
- Skomakare i Älunda 263
- Stare 33
- Sunesson (Örnsparre) 23
- Säck, prebendat 212
- Tomasson (Årbyätten) 275, 317
- Ulfsson i Aspesta 130, 273, 308, 309,
316
- Ulfsson (Ama) 127, 128
- Ulfsson (Aspenäsätten) 23, 52, 166,
168, 172, 175, 176, 177, 180, 181, 391
- Ulfsson (Läma) 332
- Vikmansson 261
- Ödmundsson i Hätinge 282

- Lave i Stenby 109
 – i Årby 133
- Leijonhufvud, se Margareta Eriksdotter,
 Sten Eriksson
- Lejonbalk, se Ulf Magnusson
- Lidaätten, se Tomas Andersson
- Likvidsönernas ätt, se Ingeborg
 Törnesdotter
- Lilja, Fjällskäfteätten, se Birgitta
 Germundsdotter, Cecilia Larsdotter,
 Germund Larsson
- Lillie, se Birgitta Bengtsdotter, Birgitta
 Gregersdotter, Erik Jönsson, Gregers
 Matsson, Marina Gregersdotter
- Lillie av Gregers Matssons ätt, se Mats
 Gregersson, Ödgisle Sunesson
- Lillie av Ökna, se Knut Knutsson
- Lilliehöök, se Anders Pedersson, Måns
 Persson
- Lindorm Brunsson (Forstenaätten) 53
- Lindorm Matsson (Kaffe) 274
- Lindöätten, se Filip Ragvaldsson, Lars
 Olofsson, Olof Ragvaldsson
- Link, se Ingeborg Markvardsdotter,
 Knut Link
- Lipen, van der, se Klaus van der Lipen
- Lossaätten, se Olof Haraldsson
- Lucia Larsdotter 192, 280, 289, 292, 302
 – Petersdotter, frkvinna 237, 238, 355
 – Salomonsdotter, frkvinna 274, 290
- Lutz Bredskalle 354
- Lydeke, biskop i Västerås 392
- Lyder Slatte 330
- Lydingeätten, se Jöns Larsson
- Lykke, se Jöns Eriksson
- Läma, se Lars Ulfsson, Nils Ulfsson, Ulf
 Håkansson
- Lämborg, hustru t Hinze Sasse 211, 391
- Magdalena Karlsdotter (Bonde) 33, 39,
 44, 97, 119, 120, 130, 346, 367
- Magnus (Måns)
 – , biskop i Växjö 283
 – i Almby 272
 – i Aspesta 309
 – i Berga 309
 – i Broby 95
- i Duvtorp 202
 – i Eckersta 224
 – i Eneby (1347) 202
 – I Eneby (1408) 202
 – i Findla 86
 – i Flackersta 33
 – i Glömsta 225
 – i Granhammar 100
 – i Grundby 363
 – i Hallsta 71
 – i Hedemora 383, 384
 – i Hult 319
 – i *Hällby 251
 – i Kolunda 342, 343
 – i Kumla 344
 – i Kälby (1419) 39
 – i Kälby (1490) 39
 – i Lövhulta 237, 238
 – i Mora 289
 – i Munkhammar 146
 – i Måsta 209
 – i Norrtorp 345
 – i Näs 255
 – i Ramshammar 322
 – i Räfsta 293
 – i Skensta 229
 – i Sundby 150
 – i Tandla 261
 – i Torp 334
 – i Torpunga 111
 – i Valsta 319
 – i Viby 324
 – i Vickelby 374
 – i Viggeby 375
 – i Väsby 152
 – i Åltorp 166
 – i Övlingby 155
 – Bengtsson (Natt och Dag) 254
 – Bengtsson (Ulv) 119
 – Bruddesson i Hacksta 247
 – Bältare i Arboga 166
 – Elofsson (Tandlaätten) 209, 214, 247,
 257, 260, 261
 – Eriksson, firman 248, 321
 – Eriksson, kung 123, 129, 145, 204,
 353
 – Eriksson (Ekeblad från Rekarne) 221

- Finvidsson (Magnus Marinasons ätt) 23, 307, 308
- Frille 23, 330
- Geresson, frman 394
- Johansson (Ängel) 62, 248, 356
- Knutsson (Roos) 239, 345, 346
- Ladulås, kung 34, 122, 151, 206, 253, 380, 394
- Marinasons ätt, se Lars Magnusson, Magnus Finvidsson, Mats Birgersson, Nils Magnusson
- Matsson i Kjulsta 312, 320
- Nilsson i Bånkesta 23, 79
- Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 307
- Persson (Lilliehöök) 273, 299
- Ragvaldsson (Fargalt) 40, 73, 247, 260, 261, 330, 331, 336, 379
- Simonsson (skyskura) 388
- Sommar, biskop 69, 70, 71, 72
- Stare i Mesta 35, 42, 46
- Svensson (Somme) 86, 90, 149, 159, 161, 162, 299
- Malin Eriksdotter (Gyllenstierna) 163, 166, 175, 176, 182, 183, 382
- Manne Jönsson i Balsta 341, 342
- Margareta (Margit, Märta)
 - , hustru t Abraham Skraddare 214, 371
 - , hustru t Birger Jonsson Job 298
 - , änka e Erik Östensson 153
 - , änka e Henning Barnekow 392
 - , hustru t Nils Andersson 249, 329
 - , släkting t Olof Jonsson 365
 - , hustru t Ulf Jonsson (Roos) 297, 300
 - , syster i Eskilstuna kloster 221
 - i Tiggeby 62
 - Anundsdotter, frkvinna 74
 - Bengtsdotter (adorantsigill) 48, 62, 207, 246, 260, 262, 369, 371
 - Birgersdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 385
 - Bosdotter (Grip) 205
 - Dume 205, 285
 - Eriksdotter (Leijonhufvud), drottning 88
 - Filipsdotter, frkvinna 374
 - Gustavsdotter (Sparre av Vik) 101
 - Helsingh 221
 - Jönsdotter, frkvinna 312
 - Johansdotter, hustru t Bengt Räv 172
 - Jönsdotter, syster t Olof Jönsson 272, 297
 - Karlsdotter, frkvinna (1358) 34, 63, 119, 228, 229
 - Karlsdotter, frkvinna (1416) 40
 - Karlsdotter (Sparre av Tofta) 46, 124, 195, 391
 - Knutsdotter, frkvinna 307
 - Knutsdotter (Folkungaättens oäkta gren) 150
 - Kristiernsdotter (Hjorthorn) 219
 - Magnusdotter (Natt och Dag) 53
 - Olofsdotter, hustru 220
 - Olofsdotter, hustru t Skäring Larsson (lilja) 324
 - Olofsdotter i Löppinge 140
 - Ragvaldsdotter 394
 - Röriksdotter (Rörik Birgerssons ätt) 162, 295
 - Siggisdotter (Håkan Tunes-sons ätt) 90
 - Tordsdotter 251
 - Tordsdotter i Hamra 201
 - Ulfsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 87, 127
 - Valdemarsdotter, drottning 205, 218, 219, 278, 285, 291, 293, 295, 313, 325
- Marina Gregersdotter (Lillie) 372
- Markus, sven hos Birger Tomasson 145
- Martin (Mårten)
 - i Biby 53
 - i Brottsta 32
 - i Brunnsta 23
 - i Ekeby 277
 - i Fröberga 99
 - i Gunnarskäl 141
 - i Himmelsberga 101
 - i Kroberga 384
 - i Mora 289
 - i Skravsta 60
 - i Stenby 293
 - i *Torpa 133
 - i Vidökna 335
 - i Åby 113

- i Årby 215
- Mickelsson, frman 140
- Ulf (varg) 274, 314
- Mats (Mattias)
 - i Ekeby 277
 - i Grönsta 205
 - i Hammarby 235
 - i Hjälnsäter 162
 - i Ingtorp 176
 - i *Karleby 228
 - i Kjulsta 320
 - i Magda 332
 - i Magnäs 87
 - i Mora 289
 - i Strand 296
 - i Säby 114
 - i Tidö 240
 - Andersson i Täby 181
 - Bengtsson i Lundby 287, 320
 - Bengtsson i Tandla 261
 - Birgersson (Magnus Marinasons ätt) 37, 209, 235
 - Erlandsson (Kagg) 314
 - Finne i Rotetorp 128
 - Gregersson (Lillie av Gregers Matssons ätt), biskop 86, 114, 144, 151, 153, 154, 292, 392
 - Håkansson i Tandla 252, 261
 - (Erlandsson) Kagg 208, 246, 255, 257, 258, 261, 262, 265
 - (Simonsson) Körning 270, 271, 274, 276, 279, 288, 290, 291, 296
 - Nilsson Kagg 321
 - Persson i Söderby 196
- Mikael (Mickel)
 - , präst i Eskilstuna 207, 213, 218, 356
 - i Axby 273
 - i Balsta 340
 - i Hälleby 56
 - i Idö 283
 - i Solby 371
 - i Tidö 240
 - i *Torpa 133
 - Helsing, fogde 153, 250
 - Mickelsson, präst 366, 371
 - Olofsson 130
 - Påvelsson, borgare i Torshälla 391

- Måns, se Magnus
- Mårten, se Martin
- Målsåkersätten, se Klas Filipsson
- Märta, se Margareta
- Mörbyätten, se Katarina Nilsdotter, Nils Larsson
- Nannolf i Stenby 109
- Natt och Dag, se Erik Månsson, Johan Månsson, Johan Åkesson, Kristina Magnusdotter, Magnus Bengtsson, Margareta Magnusdotter, Nils Bosson, Nils Sture, Svante Sture d y
- Nils (Nikolaus)
 - , biskop i Skara 174
 - i Almby (Jäder) 271
 - i Almby (Lista) 69
 - i Arninge 159
 - i Aspesta 309
 - i Berga (Husby) 246, 252, 261
 - i Berga (Kjula) 309
 - i Borsökna 54
 - i Broby 95
 - i Bånkesta 79
 - i Böcklinge 173
 - i Ekeby 277
 - i Esta 203
 - i Folkesta 121
 - i Frasta 173
 - i Fröslunda 35
 - i Fässlunge 279
 - i Garn 141
 - i Grundby 363
 - i Hacksta (1402) 247
 - i Hacksta (1449) 248
 - i Hallsta 71
 - i Hedemora 384
 - i Himmelsända 315
 - i *Hunsta (1424) 37
 - i *Hunsta (1495) 37
 - i Husby 143
 - i Hållsta (1383) 250
 - i Hållsta (1466) 251
 - i Hälleby (1417) 56
 - i Hälleby (1495) 56
 - i Höksta (1384) 101
 - i Höksta (1451) 102, 103

- i Ingespjuta 352, 355
- i Jäder 284
- i Kjulsta 319, 320
- i Kumla 344
- i Lundby 40
- i Lådeby 104
- i Lövhulta 238
- i Malmö 288
- i Mora 289
- i *Prästgården 72
- i Ramsta 261
- i Roxnäs 128
- i Råsta 107
- i Smedby (1382) 149, 341
- i Smedby (1451) 149
- i Stenby (Fors) 45
- i Stenby (Torpa) 109, 110
- i Stenkvista 346
- i Sundby 297
- i Säby 114
- i Söderby (Barva) 195
- i *Söderby (Torshälla) 131
- i Tandla 260
- i Tidö 240
- i *Torpa 132
- i Tärby 372
- i Vallby 373
- i Viby 324
- i Vreta 357
- i Vångsö 182
- i Väsby (1409) 152
- i Väsby (1490) 152
- i Västorp 183
- i Åkerby 375
- i Åsby (Jäder) 301
- i Åsby (Lista) 75
- i Ärna 231
- i Öja 183
- i Ölsta 135
- i Össby (1383) 302
- i Össby (1470) 302
- i Övlingby 155
- Abjörnsson (Sparre av Tofta) 143, 302, 352, 354, 356, 373, 388
- Andersson, frman 249, 329
- Anteson i Gersilla 99
- Anundsson i Kolsta 366
- Bagge 89
- Bengtsson i Blacksta 311
- Bengtsson (kluven sköld) 204, 295
- Björnsson (1409) 288
- Björnsson (1431) 289
- Björnsson i Berga 310, 312, 320
- Björnsson i Ärna 231
- Björnsson (bjälke) 139, 209
- Björnsson (tre vippor) 23, 301
- Bosson (Grip) 46, 47, 119, 392
- Bosson (Natt och Dag) 196, 201, 273, 308, 315, 320, 325, 364, 366, 371
- Bredskalle 354
- Bröms 331
- Dansk i Slagsta 212
- Djäken 248, 264
- Djäken i Nyköping 201
- Engelbrektsson (Engelbrekt Engelbrektssons ätt) 342
- Erengislesson (Hammerstaätten) 380n
- Eriksson i Säby 114
- Eriksson (Gyllenstierna) 143, 150, 173, 175, 177, 178, 182
- Ernulfsson (stjärna) 182
- Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ångsö) 392
- Finkenow 73
- Fos (räv) 313, 317
- Gjurdsen i Alvesta 272
- Gregersson (stolpe, sinister fält tre gånger styckat) 205, 227, 285, 291, 293, 295, 391
- Gustavsson (Rossviksätten) 23, 69, 124, 141, 143, 146, 154, 256, 257
- Guttormsson 130
- Gädda 89, 106, 352, 364, 371, 374
- Halvidsson (svin) 314
- Hansson 221
- Herlogsson i Biby 60
- Ingevaldsson i Broby 95
- Jonsson (1401) 225, 229
- Jonsson (1471) 265
- Jonsson i Kjula 318
- Jönsson (Oxenstierna) 275
- Kagg 258
- Karlsson i Vreta 356

- Klasson (Sparre av Ellinge) 33, 39, 44, 47, 113, 119, 120, 122, 125, 135, 196, 276, 281, 283, 287, 365, 367
- Klemensson i Tidö 240
- Kuse 37, 38, 42, 220
- Körning (växt) 271
- Larsson i Hållsta 251
- Larsson till Järna 188
- Larsson i Tandla 261
- Larsson (Bölja) 100, 348
- Larsson (Mörbyätten) 253
- Månsson 180
- Magnusson (Magnus Marinassons ätt), domprost i Strängnäs 190, 192, 193, 195, 235, 299, 313
- Nilsson, borgare i Torshälla 392
- Olofsson i Skravsta 60, 342
- Olofsson (Vinge) 53
- Pedersson 142, 149, 150
- Persson i Grundby 363
- Pedersson i Sjölanda 88
- Petersson i Torsberga 347
- Persson (Forstenaätten) 73
- Petersson (Sövstaätten) 346
- Ragvaldsson 254
- Ryning 381
- Ryting 111
- (Ingevaldsson) Röd (ekeblad) 24, 215, 227
- Skomakare i Harby 312
- Sture (Natt och Dag) 95, 203, 214, 276
- Tomasson (Bölja) 331
- Turesson (Bielke) 235
- Ulfsson (kluven sköld, bjälke i dexter fält) 141, 143
- Ulfsson (Läma) 332
- Vernekesson (kluven sköld med bjälke i vänstra fältet) 372
- Notholm Eggardsson (Bralsthorp) 119, 153, 192, 195, 235, 255, 258, 259, 262, 263, 319, 378, 381, 383, 387, 388
- Ofrad i Torlunda 132
- Olof, abbot 178
 - i Albro 51
 - i Berga 140
 - i Boberg 380
 - i Bondeka 70
 - i Bränne 275
 - i Bärsta 172
 - i Böcklinge 173
 - i Edeby 276
 - i Ekeberg 159
 - i Eneby 202
 - i Findla 85, 86
 - i Flacksta 34, 220
 - i Flättorp 381
 - i Forsuma 99
 - i Fröberga 99
 - i Gillbergaby 54
 - i Gredby 36
 - i Grundby 363
 - i Grönsta 204
 - i Gårdskäl 206
 - i Hacksta 246
 - i Hallsta 71
 - i Hammarby 237
 - i Heby 313
 - i Hugelsta 208
 - i Hyndevad 55
 - i Hyvena 282
 - i Hållsta (1358) 250
 - i Hållsta (1457) 251
 - i Hällberga 341
 - i Hälleby 56
 - i Höksta 102
 - i Idö 283
 - i Kolunda 342
 - i Kumla 344
 - i Kälby 39
 - i Ladeby 71
 - i Lockmora 96, 103
 - i Lundby 286
 - i Lövhulta (1360) 237
 - i Lövhulta (1529) 238
 - i Magla 384
 - i Mågla 290
 - i Norrby 105
 - i Prostökna 191
 - i Ramshammar 322
 - i Röksta 211
 - i Skillinge 108
 - i Skäftruna 108
 - i Skärpinge 61

- i Skölby 178, 179
- i Stenby (Torpa) 109
- i Stenby (Årla) 387
- i Sundby 296
- i Svista 213
- i Tibble 103, 110, 111
- i Tofta, borgare i Arboga 89
- i Torlunda 132
- i *Torpa 133
- , borgare i Torshälla 390
- i Täby 181
- i Vallby 164, 166
- i Vreta 357
- i Vångsö 182
- i Värhulta 165
- i Väsby (1384) 152
- i Väsby (1426) 152
- i Åsby (Jäder) 301
- i Åsby (Säterbo) 90
- i Ärsta 201, 214, 215
- i Öja 183
- i Ökna 264
- Amundsson 261
- Andersson i Snopptorp 293
- Arvidsson 331
- Bengtsson i Tärby 372
- Bengtsson i Väsby 152
- Båt i *Hällby 251
- Dalkarl, ordensbroder i Eskilstuna 221
- Djäken 309
- Eriksson 86
- Eriksson i Hjältesta 315
- Gunnarsmåg 227
- Halstensson i Vi 165
- Haraldsson (Lossäkten) 250, 259, 263
- Henriksson (Stengafvel) 284
- "Iäggare" i Skillinge 108
- Jonsson 265
- Jonsson i Hammarby 237
- Jönsson, kh i Jäder 272, 297
- Jönsson i Ostra 353
- Jönsson i Vallby 374
- Jönsson i Vilsta 230
- Jonsson, frman 365
- Jönsson (två spetsar uppifrån) 299
- Larsson i Skyttinge 148
- Larsson i Torpunga 111
- Magnusson i Väsby 152
- Matsson i *Söderby 131
- Mårtensson 142
- Mårtensson i Grundby 363
- Nilsson i Malmberga 104
- Nilsson i *Söderby 131
- Nilsson i Åsby 301
- Nilsson i Österby 81, 111
- Olofsson 221
- Ottesson 212, 265
- Petersson i Ostra 353
- Petersson i Tandla 262
- Pistoris, ordensbroder i Eskilstuna 220
- Pålsson i Berga 310
- Påvelsson i Sörby 108
- Ragnildsson i Fyrby 174
- Ragvaldsson (Lindöätten) 255, 381, 383, 387, 395
- Röde 235
- Saiff... 221
- Skalle i Prostökna 190, 192, 313
- Skogård 314
- Skytte i Grönsta 205
- Skötkonung, kung 217
- Smed i Hamra 382
- Stare i Mesta 42
- Svensson i Söderby 196
- Tomasson i Hammarby 235, 237
- Östensson i Hammarby 236
- Överskärare 219
- Orm Ulfsson (Aspenäsätten) 52
- Oxenstierna, se Arvid Bengtsson, Arvid Davidsson, Gabriel Kristiernsson, Nils Jönsson, Torsten Gjurdsen
- Peccatel, se Birgitta Ottessedotter Peter (Peder, Per)
 - i Alvesta 272
 - i Aspesta (1329) 307
 - i Aspesta (1409) 308, 373
 - i Axnäs 378
 - i Balsta 340
 - i Berga (Fors, Västerrekarne) 32
 - i Berga (Kjula) (1415) 310
 - i Berga (Kjula) (1447) 310

- i Bondeka (1417) 70
- i Bondeka (1508) 70
- i Broby 95
- i Bånkesta (1346) 78
- i Bånkesta (1426) 79
- i Ekeby 96
- i Eklången 381
- i Esta 203, 206
- i Forsuma 99
- i Frasta 173
- i Fröberga 99, 103
- i Fyrby 174
- i *Fårkätte 35
- i Garn 141
- , kh i Gillberga 111
- i Gillbergaby 54
- i Granhammar 100
- i Gredby 35, 36
- i Grönsta 205
- i Hacksta 247
- i Hageby 279, 320
- i Hagsta 100
- i Hedemora 383
- , kh i Hedemora, Dalarna 392
- i Helgesta 207
- i Husby 281
- i Hållsta (1405) 251
- i Hållsta (1467) 251
- i Hållby 124
- i Idö 283
- i Jäder 284
- i Kabbistorp 252
- i Kjula (1446) 318
- i Kjula (1535) 319
- , kh i Kjula 303
- i Kolsta (Råby) (1432) 80
- i Kolsta (Råby) (1490) 80
- i Kolsta (Vallby) 366.
- i Kumla 344
- i Lista 72
- i Lund 285
- i Lundby 286
- i Löppinge 41
- i Magnäs, borgare i Arboga 87
- i Norrby 291
- i Nyby 345
- i Oppeby 87
- i Oxlöt 292
- i Rinkesta (1450) 386
- i Rinkesta (1506) 386
- i Runna 106
- i Råby 163, 164
- i Räfsta 293
- i Salsta 178
- i Sjölunda 88
- i Skillinge 108
- i Skjulsta (1382) 43, 228, 231, 235, 271
- i Skjulsta (1445) 43
- i Skölby 43
- i Smedby 149
- i Spånga 386, 387
- i Stenby 103, 110
- i Säby 114
- i Tidö 239, 240
- i Tiggeby 62
- i Torpunga 103, 111
- i Tvetå 181
- i Vallby (Eskilstuna) 112
- i Vallby (Vallby) 374
- i Vi 165
- i Viby 46
- i Viggeby 374
- i Vreta 357
- i Väsby 152
- i Åby (1414) 113
- i Åby (1510) 113
- i Åkerby 375
- i Åltorp 166
- i Åsby 75
- i Ärna 231
- i Ärsta 213, 215
- i Önsta 265
- i Örsta (1381) 348
- i Örsta (1501) 348
- Andersson i Hammarby 237
- Andersson i Hjältesta 315
- Andersson i Stensholm 294
- Andersson i Sundby 297
- Andersson i Söderby 195
- Andersson i Åby 113
- Anundsson i Broby 95
- Bengtsson 282
- Bengtsson, frman 313

- Bengtsson, tjänsteman hos biskopen 317
- Bengtsson i Löt 345
- Bengtsson i Stenby 293
- Bengtsson i Strand 275, 296
- Birgersson i Blacksta 311
- Birgersson i Kjula 318
- Bonde 295
- Bragde 190
- Djäken 209, 355
- Djäken (ullsax) 237, 238
- Donare 34
- Eriksson (Tibbleätten) 23, 71, 73
- Finvidssons ätt, se Sten Petersson
- Fleming 253, 255
- Gregersson i *Hällby 251
- Hansson i Sundby 297
- Hansson i Säby 194
- Hemmingsson, frman 100, 298
- Herlogsson 53, 60
- Ingevaldsson 308, 314
- Ingevaldsson i Grönsta 205, 211
- Ingevaldsson i Sundby 297
- Jonsson 379
- Johansson, biskop 250
- Jonsson, fogde 179, 180
- Johansson, frman 246, 255, 261, 262, 265
- Jonsson, frman 330
- Jonsson i Gersilla 99
- Johansson i Hagby 382
- Jonsson i Sundby 297
- Jönsson i Alvesta 272
- Jönsson i Gillberga 341
- Jönsson i *Hunsala 209
- Jönsson i Mesta 42
- Jönsson i Svalnäs 219
- Jönsson i Viby 323
- Klemensson i Balsta 340
- Knagh 71, 144, 145, 151, 152, 154
- Knoppe (sparre över blad) 292
- Kristiernsson (Sjöblad) 41
- Kuse 271, 272, 282, 288, 290, 297, 318
- Larsson 342
- Larsson i Berga 69
- Larsson i Fiholm 278
- Larsson i Harpsund 240
- Larsson i Igelsäter, borgare i Arboga 86
- Larsson i Lundby 286
- Larsson i Torpunga 111
- Larsson i Tärby 372
- Larsson i Viby 324
- Luden i Balsta 340, 342, 343, 344, 347
- Länsman i Lövhulta 238, 342
- "Mag" i Ökna 264
- Magnusson 34
- Magnusson i Hamra 382
- Martinsson, frman 140
- Martinsson i Åby 113
- Månsson i Bärsta 172
- Nilsson 212, 265
- Nilsson i Ladeby 72
- Nilsson i *Nybble 42
- Nilsson i Örsta 348
- Olofsson i Alvesta 272
- Olofsson i Husby 281
- Olofsson i Skjulsta 43
- Olofsson i Skravsta 60
- Olofsson i Vilsta 230
- Olofsson i Väsby 152
- Olofsson i Åsby 90
- Olsson t Gräfsseboda 23, 330
- Petersson 307, 319
- Påvelsson, frman 23
- Påvelsson i Vallby 62, 163, 164, 166
- Ragvaldsson 130
- Ragvaldsson, präst 254
- Ragvaldsson i Broby 95
- Ragvaldsson i Fiholm 279
- Ragvaldsson i Grundby 363
- Remersson 97
- Röd i Älunda 250, 263
- Skräddare 221
- "Skyelghæ" 100, 104
- Smed i Mälby 146
- Smed i Vilsta 230
- Snik i Vävle 299
- Sonesson i Skyttinge 148
- Staffansson i Mågla 290
- Tomasson, kh i Öja 58
- Tomasson i Mågla 290
- Torstensson i Norrby 105

- Tyrgilsson i Stenby 110
- Ulfsson i Skäggesta 192, 235
- Ulfsson (Roos) 108, 174, 297
- Ulfsson (Sövstaätten) 219, 341, 346, 347
- Vastesson i Åby 113
- Peregrinus, johannitbroder 29
- Pik, se Knut Pik, Sten Pik
- Porse, se Birgitta Magnusdotter
- Posse, se Elsa Axelsdotter
- Pytten, van, se Geleke van Pytten, Katarina Gilikinsdotter
- Påvel, kh i Floda 98
 - i Gredby 36
 - i Viby 323
 - Magnusson (Hjort av Vilsta) 35, 98, 103
 - Måg 219
- Ragnar i Binklinge 192, 280, 289, 292, 302
- Ragnhild, hustru t Nils Björnsson 289
 - i Löppinge 38, 41, 324
 - Anundsdotter 96, 107
 - Ingevaldsdotter, frkvinna 313, 317, 355
 - Larsdotter 272, 297
 - Magnusdotter 310, 312, 320
- Ragvald i Blacksta (1401) 311
 - i Blacksta (1504) 311
 - i Broby 95
 - i Ekeby 277
 - i Hacksta 247
 - i Hagnesta 207, 213
 - i Himmelsberga, borgare i Arboga 101
 - i Hov 227
 - i Hugelsta 208
 - i Hålby 55
 - i Hässelby 299
 - i Kjula 318
 - i Kumla 344
 - i Lundby 286
 - i Magla 58
 - i Skjulsta (1414) 43
 - i Skjulsta (1489) 43, 230
 - i Stenby 109
 - i Sundby 297
- i Söderby 195
- i Säby 114
- i Tidö 239, 240
- i Väsby 152
- i Årby 325
- i Ärna 230
- i Ärsta 215
- Eriksson, frman 247
- Karlsson i Fässlinge 193, 279
- Magnusson (Fargalt) 40, 194, 326, 330, 331, 335, 336, 379, 380
- Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 188, 190, 192, 193, 195, 394
- Nilsson (Fargalt) 257, 329, 330, 331
- Pik 122
- Sunesson (delad sköld med krumhorn och växt) 206
- Ragvast i Lundby 286
- Rakeredsätten, se Gunhild Uddormsdotter, Sigrid Uddormsdotter
- Ramborg Evrikesdotter 227
 - Gustavsdotter (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 165, 219
 - Ingevaldsdotter (okänt sigill) 218
 - Karlsdotter, frkvinna 307, 308, 366, 368, 383, 385
 - Tordsdotter, hustru t Bengt Stok 251
- Ramfrid Bengtsdotter (Bengt Hafridssons ätt) 174
 - Petersdotter 247, 330, 336
- Raske i Balsta 339
 - i Mesta 38, 42, 43, 112, 140
- Raven van Barnekow 393
- Rembold Peterssens ätt, se Gertrud Remboldsdotter
- Roos, se Birgitta Ulfsdotter, Måns Knutsson, Peder Ulfsson, Ulf Jonsson
- Rossviksätten, se Gustav Folkesson, Gustav Nilsson, Nils Gustavsson
- Ruska, se Anders Ruska, Rörík (Andersson) Ruska
- Ryning, se Nils Ryning
- Ryting, se Nikolaus Ryting
- Räv i Magla 58
- Rörík Birgerssens ätt, se Anund Röríksson, Birger Röríksson, Jon

- Holmgersson, Helga Anundsdotter,
Holmger Jonsson, Ingrid Jonsdotter,
Jon Holmgersson, Margareta
Röriksdotter
Rörik Bonde 71 295
– (Andersson) Ruska 146, 154
- Salomon Nilsson (sparre) 274, 290, 312
Salve i Gunnarskäl (1369) 141
– i Gunnarskäl (1490) 141
– i Kumla 343
– i Ladeby 71
– i Lådeby 104
– i Åby 112
- Sante i Ekeby 96, 103
– Nilsson (tre rosor stolpvis) 23, 96, 107
- Schack av Skylvalla, se Bengt Nilsson
- Sigge (Sigurd)
– i Broby 95
– i Hässelby 316
– i Skensta 229
– i Svista 212
– i Säby 194
– Brun 271, 272
– Holgersson i Hagnesta 207
– Jönsson (Svarte Skåning) 190, 193,
194, 358
– Larsson (Sparre av Rossvik) 39, 53,
143, 154, 177, 180, 210, 250, 252,
256, 260, 262
– Magnusson (Håkan Tunessons ätt)
178, 203, 307, 308, 366, 368, 383
– Magnusson (Sparre av Rossvik) 258
– Pedersson, borgare i Torshälla 44
– Ulfsson (Sparre av Hjulsta och
Ängsö), ärkedjåkne, biskop 87, 180,
273, 308, 309, 315, 316, 317, 318, 363
- Sigmund, biskop 328
– i Husby 280
– Keldorsson (tre klöverblad) 394
- Sigraf i Åkra 260
- Sigrid Eskilsdotter (Banér) 143, 150, 173,
175, 177, 178, 179, 182
– Gadsdotter, frkvinna 38, 86, 324
– Jonsdotter (vingad hjälm) 271, 273
– Karldotter (Bonde) 141
– Klausdotter (Kyle) 335
– Larsdotter, frkvinna 124
– Tomasdotter (von Vitzen) 369
– Uddormsdotter (Rakeredsätten) 38,
52, 56, 57, 59, 60, 63, 95, 121, 127,
146, 330
- Sigurd, se Sigge
- Sigvid i Össby 302
- Silvast i Almby 271
– i Lundby 286
– i Roxnäs 128
- Simon i Berga 310
– i Gårdskäl 206
– (bomärkessigill) i Lista 72, 111, 293
– i Lövsta 145
– i Skäfruna 109
– i Säby 114
– Djäken 393
– Jute, frman 131
- Simpa, se Torsten Simpa
- Sixten i Hammarby 236
- Själve i Roxnäs 128, 178
- Sjöblad, se Kristiern Larsson, Peder
Kristiernsson
- Skiringeätten, se Ulf Torstensson
- Skäring i Rinkesta 386
– Birgersson, frman 24, 384
– Larsson (ilja) 324
- Somme, se Måns Svensson
- Sone, se Sune
- Soop, se Jöns Ulfsson, Knut Haraldsson,
Åke Haraldsson
- Sparre av Ellinge, se Nils Klasson
- Sparre av Hjulsta och Ängsö, se Bengt
Fadersson, Elin Nilsdotter, Fader
Ulfsson, Gustav Birgersson, Gustav
Ulfsson, Ingeborg Siggesdotter, Märta
Birgersdotter, Märta Ulfsdotter, Nils
Fadersson, Ramborg Gustavsdotter,
Sigge Ulfsson
- Sparre av Rossvik, se Albrekt Siggeson,
Hebbla Siggesdotter, Jöran Larsson,
Katarina Siggesdotter, Lars Siggeson,
Sigge Larsson, Sigge Magnusson
- Sparre av Tofta, se Abjörn Sixtensson,
Karl Ulfsson, Margareta Karlsdotter,
Nils Abjörnsson, Ulf Abjörnsson
- Sparre av Vik, se Märta Gustavsdotter

Spjalbude i Kvinnersta 209

Staffan (Stefan)

- , ärkebiskop 217
- i Hamra 382
- i Harby 312, 313
- i Röksta 211
- i Salsta 179
- i Torlunda 132
- i Älunda 263
- Gädda 89, 106
- Sasse 133, 396
- Ulfsson (Ulv) d ä 292, 299, 300
- Ulfsson (Ulv) d y 23, 141, 142, 143, 154, 240, 275, 276, 290, 292, 293, 300, 301

Stallare, se Estrid Ragnesdotter

Stangenberg, se Cecilia Staffansdotter,
Ingeborg Staffansdotter

Sten i *Blextorp 32

- i Ingeby 365
- i Räftefla 259
- Bengtsson (Bielke) 37, 126, 201
- Eriksson (Lejonhufvud) 101, 107, 127
- Haraldsson (Gren) 23
- Petersson (Peter Finvidssons ätt) 236, 292, 323, 392
- Pik 64
- Stenon (Bielke) 235, 323
- Sture d ä 33, 34, 36, 39, 44, 45, 47, 95, 113, 119, 120, 122, 123, 125, 130, 131, 135, 140, 151, 161, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 196, 221, 240, 241, 250, 275, 276, 277, 281, 283, 284, 287, 301, 365, 366, 367, 374, 375, 396
- Turesson (Bielke) 32, 33, 39, 44, 46, 113, 119, 120, 122, 124, 125, 130, 134, 135, 195, 196, 276, 280, 281, 283, 287, 346, 365, 366, 367, 375, 391

Stenar Jonsson 218

Stengafvel, se Olof Henriksson

Stenkil i Kumla 343

Stenstäätten, se Birgitta Jönsdotter,
Finvid Jönsson

Stiernsköld, se Karin Jöransdotter, Klas
Jöransson

Stig Bengtsson (Forstenaätten) 342, 348

Stjärnbalk, se Dan Jonsson, Ingegerd
Karlsdotter, Karl Dansson

Stok, se Filip Stok, Karl Stok

Sture, gumsehuvudsätten, se Katarina
Karlsdotter

Sture, sjöbladsätten, se Anund Sture,
Elin Gustavsdotter, Gustav Algotsson,
Sten Sture d ä

Sture Brand 125

Styrbjörn, biskop 70

- i Brunnsta 119

Styrkar i Skensta 224, 229

Störla, se Jakob Störla

Sune (Sone)

- i Djursta 201
- i Löppinge 41, 228, 235
- i Röksta 211
- i Torsberga 347
- i Vallby 373
- i Ånsöga 214
- ”Plattan” 178, 181

Svante Sture d y 95, 100, 105, 106, 110,
112, 123, 142, 143, 144, 149, 150,
172, 173, 174, 175, 176, 177, 178,
179, 181, 182, 202, 203, 214

Svarte Jöns (Svarte Skåning) 196

Svarte Skåning, se Bengta Jönsdotter,
Birgitta Jönsdotter, Henrik Turesson,
Karin Turessdotter, Sigge Jönsson,
Svarte Jöns, Svarte Åke Jönsson, Ture
Jönsson, Åke Jönsson, Öllegård
Turessdotter

Svarte Åke Jönsson (Svarte Skåning) 89,
126, 162, 236, 238, 353, 364, 372, 374

Sven i Almby 271

- i Gårdskäl 206
- i Hagby 36
- i Måsta (1347) 209
- i Måsta (1448) 210
- i Skillinge (1414) 108
- i Skillinge (1471) 108
- i Skravsta 60
- i Skäggesta 192
- i Solby 370, 371
- i Stenby 110
- i Vad 334
- i Väsby 152

- i Åsby 75
- Bonde i Edeby 276
- Eriksson i Magla 384
- Holmstensson 271
- Håkansson i Sundby 355
- Jonsson 261
- Olsson, kh i Kjøla 303
- Svensson 257, 329
- Svensson (Kanna) 62, 190
- Sälve i Åby 113
- Sölve i Ladeby 71
- Sövstaätten, se Nils Petersson, Peter Ulfsson, Ulf Petersson

- Tandlaätten, se Anders Magnusson, Katarina Magnusdotter, Magnus Elofsson
- Tibbleätten, se Peder Eriksson
- Tideke, ådermästare 293
 - i Blacksta 311
 - i Årby 324
- Tideman, kanik i Västerås 107, 119, 143, 145, 147, 153, 195
- Tjälve i Årby 133
- Tomas i Albro 52
 - i Grundby (1357) 362
 - i Grundby (1408) 363
 - i Hacksta 247
 - av Hagby 122
 - i Hensta 364
 - i Hjältesta 315
 - i Kolsta 80
 - i Kumla 344
 - i Kälbro 344
 - i Mora 289
 - i Tiggeby 62
 - i Tärby, bryte 371
 - i Vallby 373
 - i Viggeby 374
 - i Årby 325
- Andersson (Lidaätten) 220
- Haraldsson (Gren) 369
- Jönsson i Hedemora 384
- Nilsson (bila) 192, 280, 289, 292, 302
- Petersson i Hyggeby 364
- Sigvidsson (fjällbelagd bjälke) 125, 133, 192
 - Simonsson, biskop 172, 212, 331, 379
- Torbjörn i Hacksta 247
 - i Konungö (1408) 162
 - i Konungö (1490) 162
 - i Skyttinge (runstensbelägg) 148
- Tord i Balsta 201
 - i Djursta 201
 - i Eneby 202
 - i Konungö 162
 - i Ramshammar 322
 - i Viby 323
- Björnsson (fyra björnramar) 200, 204, 235, 330
- Ebbesson (okänt sigill), make t Cecilia Larsdotter (Lilja, Fjällskäfteätten) 206, 251
- Gunnarsson, biskop 35, 104, 123, 174, 203, 211, 239, 247, 271, 284, 288, 298, 323, 353, 369, 385
- Torkel, se även Tyrgils
 - i Lista 72
 - Andersson (delad sköld) 127, 132, 394
 - Barun (Välingeätten) 330, 331
 - Erengisleson, frman 263
- Torsten 247
 - i Fröberga 99
 - i Hugelsta 208
 - i Lundby (Fors, Västerrekarne) 40
 - i Lundby (Jäder) 286
 - i Magda 332
 - i Malmö 288
 - i Skyttinge (runstensbelägg) 148
 - i Skäftruna 108
 - i Tärby 371
 - i Årby 262, 330
 - Gjurdsen (Oxenstierna) 208, 253
 - Notholmsson (Bralsthorp), kanik i Strängnäs 118, 258, 262, 381, 382, 389
 - Simpa 218, 258, 259, 382
- Tott, se Bengt Åkesson, Birgitta Hansdotter, Birgitta Olofsdotter, Erik Axelsson, Ingeborg Filipdotter, Ingeborg Åkesdotter, Ivar Axelsson, Karin Hansdotter, Klas Åkesson, Kristina Åkesdotter, Åke Hansson

Tre Rosor, se Gustav Johansson, Johan
Turesson

Trolle, se Arvid Turesson, Brita
Turessdotter

Troste i Berga 310

Ture Bengtsson (Bielke) 38, 43, 46, 112
– Jönsson (Svarte Skåning) 190, 191

Tyke Larsson (lilja balkvis) 127, 131, 132,
134, 219
– Petersson (lejon) 23, 37, 124, 130, 131

Tyrgils (Torgils), se även Torkel
– i Almby 272
– i Himmelsberga 101
– i Måsta 210
– i Säby 193
– Johansson, biskop 248, 272, 293
– Knutsson (Tyrgils Knutssons ätt) 394
– Knutssons ätt, se Birgitta Knutsdotter,
Tyrgils Knutsson

Tägnborg, hustru 221

Uggla, se Arvid Klasson

Ulf i Balsta 340
– i Broby 95
– i Esta 203
– i Flackersta 33
– i Flenmo 24
– i Folkesta 121
– i Grönsta 204
– i Gunnarskäl 141
– i Hammarby 236
– i Harby 312
– i Horsholm 280
– i Hässelby 316
– i Kolunda 343
– i Kumla 343
– i Källsta 126
– i Magla 58
– i Navsund 255
– i Runna 106
– i Röksta 211
– i Spånga 386
– i Tandersten 259
– i Tandla 260
– i Tidö 240
– i *Torpa 133
– i Torpunga (1369) 111

– i Torpunga (1414) 111
– i Tärby 371
– i Vångsö 182
– i Väsby 111
– i Yttersta 197
– i Åby 113
– i Ällevi 325
– Abjörnsson (Sparre av Tofta) 148, 394
– Djäken 299
– Holmgerrsson (Ama) 128, 303, 321,
395
– Håkansson (Läma) 299
– Jonsson (Aspenäsätten) 23, 176
– Jonsson (Roos) 108, 297, 300
– Karlsson (Ulv) 394
– Larsson i Vångsö 182
– Magnusson 319
– Magnusson (Lejonbalk) 127, 128
– Petersson 307, 319
– Petersson (Sövstaätten) 346, 347
– Staffansson (Ulv) 142, 149, 150, 300
– Tegelslagare 221
– Torstensson (Skiringeätten) 357

Ulv, se Anund Stensson, Arend
Bengtsson, Bengt Filipsson, Bengt
Knutsson, Birgitta Knutsdotter,
Gotskalk Bengtsson, Gustav Knutsson,
Knut Bengtsson, Kristina
Staffansdotter, Magnus Bengtsson,
Staffan Ulfsson d y, Staffan Ulfsson d
ä, Ulf Karlsson, Ulf Staffansson

Ulvase 43

Ulvid i Munkhammar 145

Ulvåsaätten, se Birger Ulfsson, Katarina
Ulfsdotter

Unnhild Ragvaldsdotter (stjärna) 240

Valborg, hustru t Sture Brand 125
– i Hammarby 235
– Björnsdotter 201
– Nilsdotter, frkvinna 313, 317
– Salomonsdotter, frkvinna 274, 314
– Olofsdotter, frkvinna 61, 81, 245

Valdemar i Viby 323
– Birgersson, kung 278
– Magnusson, hertig 394

Vasa, se Beata Karlsdotter, Erik
 Karlsson, Gustav I, Johan Karlsson,
 Kristiern Nilsson
 Vaste i Åby 166, 182
 Vendela, dtr t Tord Björnsson (fyra
 björnramar) 200, 204, 355
 Verner van Kyren 175
 Viglog Nilsson (hjørthorn) 106
 Wilhelm, biskop 217
 Vilhelm i Malmberga 163
 Ville i Hållsta 250
 William, junker 240, 275, 301
 Vinge, se Knut Lindormsson, Kristina
 Lindormsdotter, Nils Olofsson
 Vinstorpaätten, se Bengt Uddsson
 Vitzen, von, se Sigrid Tomasdotter
 Välingeätten, yngre, se Ingeborg
 Ragvaldsdotter
 Välingeätten, yngre, se Torkel Barun
 Väsbyätten, se Katarina Eriksdotter
 Åke Bengtsson (Färla) 80, 127, 164
 – Hansson (Tott) 98, 396
 – Haraldsson (Soop) 120
 – Jönsson (Svarte Skåning) 172, 193,
 194, 195, 333, 364
 Årbyätten, se Lars Tomasson

Ängaätten, se Anna Gustavsdotter,
 Birgitta Haraldsdotter
 Ängel, se Magnus Johansson
 Äster Jonsson (okänt sigill) 23, 24, 96,
 101, 104, 163, 288
 Ödbjörn i Stenby 109
 Ödgisle Sunesson (Lillie av Gregers
 Matssons ätt) 299
 Ödulv, kyrkbyggare 91
 Öglad i Varsta 62
 Öllegård Turessdotter (Svarte Skåning)
 191
 Ömund i Axnäs 379
 Önd i Åsby 90
 Örjan, se Jöran
 Örnsparré, se Johan Ingevaldsson, Lars
 Sunesson
 Östen i Eneby 202
 – i Kjulsta 319
 – i Kolsta 37
 – i *Qvernatorp* 89

Register över kyrkliga institutioners jordinnehav

Registret upptar såväl medeltida belägg som uppgifter i landskaps-handlingarna. Vid ändrade jordnaturer i SöH, exempelvis då kyrkojord övergår till att kallas biskopsjord, upptas bara den första jordnaturen. Då en bebyggelses notiser sträcker sig över flera sidor anges bara första sidan där jordinnehavet är belagt.

Alvastra kloster: 321 Ramshammar

Barva kyrka: 189 *Lunda, 191 *Präståttingen, Skäggesta

Eskilstuna kloster: 31 Berga, 32 *Blextorp, Brottsta, 33 Faskunge, 34 Flacksta, *Fors, 35 Fröslunda, *Fårkätte, 36 Gredby, Hagby, 37 *Hunsta, 38 Kolsta, Kälby, 40 Lundby, 42 Mesta, *Nybble, Skjulsta, 45 Svallinge, 46 ?*Trelby, Åsby, 54 Gillbergaby, Habbestorp, Hedtorp, 57 Lundtorp, 60 Skravsta, 61 Spånga, Strand, Sättran, 62 Varsta, 63 *Åby, 106 Runna, 119 Brunnsta, 121 Ekeby, 122 Harsta, 127 Löt, Mälby, 129 Skinnlösa, *Säby, 131 *Söderby, 132 *Torpa, 134 Ängsholmen, Ökna, 147 Mälhammar, 149 Smedby, 151 Valtomta, 153 Västerby, 175 Husby, 201 Balsta, Djursta, 202 Duvtorp, Esta, Gredby, 204 Grönsta, 206 Gultbrunn, Gårdskäl, 207 Helgesta, 208 Hugelsta, *Hunsala, 209 Kvinnersta, ?Måsta, 211 Röksta, Sal, 212 Skiftinge, Slagsta, Svista, 213 *Uppsala, Vallby, 214 Ånsöga, Årby, 225 Glömsta, 227 *Halspånga, 228 Hätersta, *Karleby, 229 Snopptorp, 230 Vilsta, Årna, 234 Hammarby, 238 Lövhulta, 239 *Säbodelen, 247 Hacksta, 248 Husby, 251 Hållsta, 252 Hässelstorp, 253 Lundby, 258 Räfte, 260 Tandla, 271 Almby, 285 Kinglöt, 291 Norrholm, 293 Snopptorp, 294 Strand, 298 Svilunda, 309 Aspesta, 311 Blacksta, 312 Fagerås, 313 Heby, 317 Karlåker, 323 Viby, 339 Balsta, 341 Frölunda, Hällberga, 342 Kolunda, 343 Kumla, 346 Stenkvista, 347 Torsberga, 352 Lövgård, 354 Sundby, 356 Vreta, 362 Grundby, 364 Hyggeby, 368 Kullersta, 369 Mälsta, 370 Roslinge, Solby, 371 Tärby, 373 Vallby, 374 Vickelby, 378 Axnäs, 379 Blacksta, 380 Eklången, 381 Flättorp, Hagby, 382 Hamra, 383 Hedemora, 385 Medje, Rinkesta, 386 Spånga, 388 Tummelsta, 389 *Valla, 391 Torshälla stad

Fogdö kyrka, Åkers hd: 203 Gredby, 235 Hammarby

Fors kyrka: 32 Brottsta, 226 *Halspånga, 230 Årna

Hammarby kyrka: 234 Hammarby, 239 *Präståttingen, Tidö

Husby kyrka: 246 Almby, Byringe, 250 Hållsta, 256 *Präståttingen, 264 Önsta, 344 Kumla, 348 Ökna

Julita kloster: 54 Hedtorp, 57 Lundtorp, 58 Magla, 85 Findla, 99 Gersilla, 105 Runna, 141 Gunnarskäl, 143 Kleva, 145 Munkhammar, 147 Mälhammar, 153 Västerby, 155 Övlingby, 161 Hjälmåsa, 162 Malmberga, 166 Åby, 172 Bärsta, 174 Hjälmarsund, 175 *Häresta, 176 Ingtorp, 178 Salsta, 180 Sundby, 182 Vångsö, 183 Västorp, 313 Heby, 324 Viby, 332 Magda, 333 Ringtorp, *Stubberod, 334 Torp, Torpkvarn, 335 *Vestorp, 392 Torshälla stad, 394 kvarn i Torshälla stad

Jäders kyrka: 272 Almby, 280 Husby, 282 Hässelby, Hätinge, *Hössåker, 291 Norrby, 291 Oxlöt, 292 Prästgården, 391 Torshälla stad

Kjula kyrka: 314 Hestånga, 317 Karlåker, 319 ?Kjulsta, 320 Prästgården

Klara kloster: 394 kvarn i Torshälla stad

Lista kyrka: 60 Skravsta, 71 Hallsta, 72 Lista, *Prästgården

Mariefreds kloster: 98 Fennsta

Näshulta kyrka: 194 Säby, 333 Näset

Riseberga kloster: 39 Kälby, 42 Skjulsta, 53 Borsökna, 54 Gillbergaby, 55 Hyndevad,
123 Harsta, 129 Skäcklinge, 174 Hjälmarsund, 250 *Hyndevads kvarn, 369 Kumla

Råby kyrka: 80 Geteberg, Ökna, Österby

Sko kloster: 394 kvarn i Torshälla stad

Skänninge kloster: 31 Berga, 54 Habbestorp, 61 Spånga, Strand, Sättran, 63 Varsta,
312 Fagerås

Stenkivista kyrka: 339 Balsta, 341 Hällberga, 345 Prästgården

Strängnäs dominikankonvent: 392 Torshälla stad

Strängnäs domkyrka:

Allmänt, se Preposituren och allmänt

Andreas kor: 141 Garn

Annas prebenda: 212 Svista, 276 Edeby, 380 Blacksta

Biskop Tomas' anniversarium: 366 Kolsta, 371 Solby

Biskopsbordet: 35 *Fårkätte, Gredby, 58 Närsjö, 69 Björsäter, Bondeka, 70 Eka, 71
Fastorp, 72 Södernäs, 78 Bånkesta, 104 Malmberga, 122 Harsta, 126 Källsta, 127
Mälby, 147 *Prästorp, 172 Böcklinge, 174 Hjälmarsund, 211 Röksta, 227 Hov, 234
Hammarby, 247 Hacksta, 248 Husby, 249 *Husby kvarn, *Hyndevads kvarn, 250
Hällsta, 252 Hässelstorp, 254 Mörby, 259 Skogstorp, 262 Vreta, 271 Almby, 272
Alvesta, 273 *Apalholm, 277 Ekeby, 280 Horsholm, 284 Jäder, 287 Lövsärken, 289
Mora, 292 Oxlöt, 293 Stenby, 301 Össby, 312 Harby, 323 Viby, 328 Barrö, 330
*Gräfsboda, 335 Vidökna, Visund, 362 *Graff, 368 Kumla, 379 Blacksta, 385
Rinkesta, 392 Torshälla stad, 393 kvarnar i Torshälla stad

Botvids prebenda: 395 kvarn i Torshälla stad

Eriks prebenda: 254 Mörby, 320 Prästgården

Helga korsets och Birgittas prebenda: 122 Hagby, 324 Viby, 385 Rinkesta

Helga lekamens prebenda och altare: 86 Igelsäter, 314 Himmelsända

Johannes prebenda: 192 Skäggesta, 263 Ålunda, 271 Almby, 314 Himmelsända, 381
Hagby

Jungfru Marie psaltares prebenda: 102 Höksta

Katarinas prebenda: 132 *Torpa, 164 Tovhulta

Prebenda Aspesta: 201 Djursta, 288 Malmö, 307 Aspesta, 315 Hjaltesta, 319 Kjulsta, 325
Ällevi, 368 Kullersta

Prebenda Mellösa: 229 *Lönsta, 290 Norrby, 301 Össby, 321 Ramshammar, 323 Viby

Prebenda Mälby: 189 Norrökna, 190 Prostökna, 195 Söderby, 226 Gärtre

Prebenda Nora: 315 Himmelsända

Preposituren och domkyrkan allmänt: 32 Brottsta, 37 *Hunsta, 39 Kälby, 106 Runna, 120
Ekeby, 127 Löt, 130 *Säby, 132 Torlunda, 134 Ängsholmen, 175 Husby, 192
Skäggesta, 195 Söderby, 202 Eneby, 207 Helgesta, 212 Svista, 224 Eckersta, 225

- Glömsta, 229 *Lönsta, Skensta, 235 Hammarby, 276 Edeby, 288 Malmö, 290 Mälby, 299 *Ullalunda, 313 Heby, 318 Kjula, 321 Ramshammar, 364 Hensta, 382 Hamra, 396 kvarn i Torshälla stad
- Vårfruprebendan:* 208 Hugelsta, 292 Räfsta
- Ärkedjäknedömet:* 104 Malmberga, 124 Hällby, 145 Lövsta, 201 Djursta, 235 Hammarby, 273 Axby, 288 Malmö, 307 Aspesta, 311 Blacksta, 313 Harby, 315 Hjältesta, 316 *Häringe, 319 Kjulsta, 322 Ramshammar, 324 Viby, 325 Ällevi, 364 *Hønsistorp, 366 Kolsta, 371 *Södergärde
- Strängnäs hospital:** 272 Almby
- Sundby kyrka:** 354 *Präståttingen, Sundby, 356 Vreta
- Säterbo kyrka:** 89 Vallby, 90 Åsby
- Torpa kyrka:** 99 Fröberga, 102 Höksta, *Lennesta, 103 Liberga, 104 Lådeby, Malmberga, 105 Prästgården, *Rettatorp, 107 Skillinge
- Torshälla kyrka:** 118 Bjällersta, 120 Dalby, Egelsta, 121 Hagby, 122 Harsta, 129 Skäcklinge, 143 Kleva
- Tumbo kyrka:** 141 Gunnarskäl, 144 Lövsta, 147 Prästgården, *Prästtorp, 155 Övlingby, 289 Mora
- Uppsala domkyrka:** 275 Bränne, 285 Lund, 288 Malmö, 298 Svilunda
- Vadstena kloster:** 79 Bånkesta, 80 Ökna, 101 Himmelsberga, 161 Gålhammar, 369 Kumla, 372 Tärby
- Vallby kyrka:** 100 *Grönhugle, 103 Liberga, 363 Gundband, 370 Prästgården, 373 ?Vallby
- Vårfruberga kloster:** 130 *Säby, 133 Årby, 139 Backa, 145 Lövsta, 148 *Prästtorp, 148 Skyttinge, 149 Sundby, 192 Skäggesta, 193 Säby, 194 Söderby, 229 *Lönsta, 248 Husby, 264 Önsta, 274 Bränne, 281 Hyvena, 298 Svartsjö, 299 Vävle, 300 *Vävletorp, 312 Harby, 321 Ramshammar, 323 Viby, 365 Ingeby, 394 kvarnar i Torshälla stad
- Västermo kyrka:** 163 *Präståttingen, Ryttharhagen, 164 Råby, 165 Västermo, 178 Salsta
- Västerås domkyrka:** 107 Skillinge, 145 Munkhammar, 146 Mälby, 149 Sundby, 153 Västerby, 203 Eneby, 214 Ånsöga, 276 Danmark, 392 Torshälla stad
- Ängsö kyrka, Västmanland:** 143 Kleva, 302 Össby, 352 Lövgård, 373 Vallby
- Årila kyrka:** 385 *Präståttingen
- Öja kyrka:** 173 Fyrby, 176 Järshammar, 177 Prästgården

Register över sätes- och biskopsgårdar

Registret avser de egendomar inom undersökningsområdet som vid något tillfälle under medeltiden eller åren fram till 1570 finns belagda som sätesgårdar eller biskopsresidens. Årtalen anger det första och det sista året som sådana uppgifter finns; streck (-) mellan årtalen anger att gården kan antas ha varit sätesgård under hela den mellanliggande perioden, komma (,) mellan årtalen avskiljer enstaka uppgifter.

Västerrekarne

Gillberga sn

Biby 1540–1548 s 52

?Varsta 1302 s 62

Lista sn

Eka 1233 s 70

Vargarn 1384, 1414, 1469–?1514, 1562–1565 s 73

Torpa sn

Ekeby 1400–1408, 1530–1536 s 96

Himmelsberga 1447 s 100

Torshälla sn

Hagby 1278, 1308 s 122

?Hällby 1384 s 124

*Söderby 1421–1422 s 131

Tumbo sn

Berga 1425(?), 1446–1450, 1485–91 s 140

Gunnarskäl 1425 s 141

Österby 1416–1438, 1560–1573 s 154

Västermo sn

Frösshammar 1291 s 160

Konungsö 1510 (omkr) s 162

Värhulta 1447(?), 1453–1469 s 165

Öja sn

Sundby 1411–1443, 1514, 1524–1566 s 180

Österrekarne

Barva sn

Prostökna 1493 s 190

Eskilstuna sn

Balsta 1382, 1420–1482 s 200

Hagnesta 1347–1356, 1415(?)-1421 s 206

Hugelsta 1404–1446 s 208

Ärsta 1434 s 215

Hammarby sn

Lövhulta 1423–1453 s 237

Husby sn

Husby 1338, 1360 s 248

Hållsta 1319 s 250

Mörby 1370–1385, 1422 s 253

Rossvik 1411(?)–1425(?), 1463, 1484 s 257

Tandla 1404–1411, 1418(?), 1445 s 260

Jäders sn

Almby 1449, 1482, 1507–1510, 1528–1565 s 271

?Berga 1430–1440 (omkr) s 273

Idö 1279, 1429–1431 s 283

Strand 1346–1348 s 294

Sundby 1530 s 296

Össby 1405–1411 s 301

Kjula sn

?Ramshammar 1278 s 321

Näshulta sn

Barrö 1350, 1470, 1504–1506, 1529–1558 s 328

*Gräfsseboda 1448, 1460–1463, 1506, 1543–1553 s 330

Hedensö ?1354, 1378–1382, 1405–1416, 1443 (omkr), 1505–1511, 1520 (omkr)–
1537 s 331

*Västerby 1444–1446 s 335

Stenkvista sn

Sövsta 1355–1413, 1426–1435, 1485–1494 s 346

Vallby sn

Eneby 1386 s 361